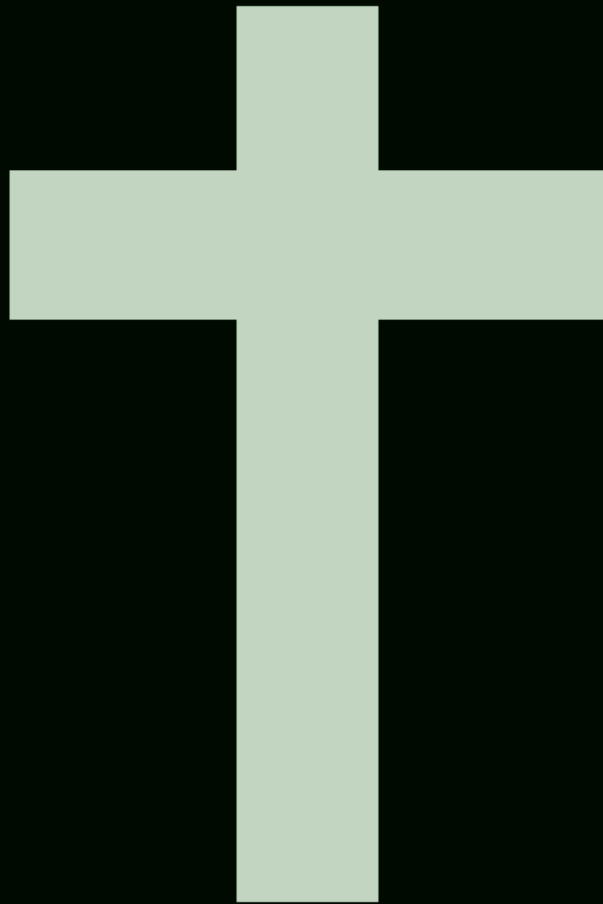

Moocaani iiji

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iiji
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 18 Dec 2018
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	50
SAN LUCAS	79
SAN JUAN	127
HECHOS	161
ROMANOS	202
1 CORINTIOS	221
2 CORINTIOS	239
GALATAS	252
EFESIOS	259
FILIPENSES	265
COLOSENSES	270
1 TESALONICENSES	275
2 TESALONICENSES	279
1 TIMOTEO	281
2 TIMOTEO	287
TITO	291
FILEMON	294
HEBREOS	295
SANTIAGO	310
1 SAN PEDRO AAME	315
2 SAN PEDRO AAME	321
1 SAN JUAN AAME	324
2 SAN JUAN AAME	329
3 SAN JUAN AAME	330
SAN JUDAS AAME	331
APOCALIPSIS	333

SAN MATEO

Jesucristo Siicijeminaa.

(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiiibo Davidco. Jaabo aivojiiibo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiiciugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiinijevi asatyuudiihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaño Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje idiimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevoro, bu israelmico babiloniami iguiinonimoro aamocasiunovi. Jaamo nanivaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiinijevi satyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuhi.

Jesucristo Ifiivuuono.

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuui. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebiiñaño icacuui Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebii imino iicahicaumaño imuguutiibo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaajaciratino idugaavequi omoonijiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani toomominaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiiboro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofaño seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo icamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onoobofeenedi unuuno imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onoono: Moocaani mihaivi gasecuhi, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo isemeneque iiciugoro Jesuti omomoniutinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuui Belen onoocuumivi Judea jiinijevi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije aivojibou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluui: ¿Cuuca iicaabo judiomi aivojibo ifiivoobo? Miïro miïhai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojibo Herode uguubuuboro niji niji minifutuui, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojibo paryicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajiibaco miyaminaaco ijiibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatiniuhi:

⁶ Hijohe Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinije aivojitoguiinovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuhi. Miïro difañoti aivojibo fiiveji taacuumiminaa israelminaaco eteemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dil-luui diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tahî mofoo. Jaamoro imino midillu toosee icamañoco. Jaamo mahatyimedi uco mijibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojibo ijiibugueri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofeenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuui toosee iicaunohallivi. ¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseguiino ememuiivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayiumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, siijiriro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Aгааuno.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima diicibo Egipto jiinijevi digaa. Jaaboro tahî diica jari ico onoonohachuta Herode amiisi seemeneque guinejiibo igaicauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agañiivuboro tooseema seejico iiciuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jiinijevi. ¹⁵ Tahî icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihi-imaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiinijeti Taseemeneque cuuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidi sifiiratuubo. Jaaboro seemeque paryicino gaisiraicisuubo mificabaciti guinovi iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivusehejeque.

¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasino sihidi ijijovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotihî diigoco ajacusunoco ooomocinicuuneguiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jiinijevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañi-ivoobo seemeneque seejima diicibo dojicuviro duhuumi Israel jiinijevi guijevecuumo seemeneque agaicaauguehicaumo, nooboro.

* 2:1 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

²¹ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jiinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao onoobo caanibuuna Judeavi aivojiiiboti iicaunoco Jose agaajauboro tahi ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi iijiiibugunoma iicaubo Galilea jiinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahigo iifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jiiibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati iicano sicaihigovi jiiibogooboro jilli neehicauhi: ² Amiihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitivucuuhi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinuubo: Saatoho ico guubuvusuhi sicaihigoti ocoovadiicinino: Moocaani jiihaico mihimibachu; sano ticovoro jiihaico meheetavo, onono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajo iimi icanoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jiinijeminaa, bu Jorda tehi fiitino iicano jiinijeminaa icamo diiboco uguubunicivamo.

⁶ Jaamo iimitico iijiiibogonobuunati Jua diitoco Jorda onohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomioto, saduceomioto icamo diibojaa iniquimaavamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: Jiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Miihoho amiihaico iijiiibogonoti mataajaji ñihicuno Moocaani omoonijino ifiitivonoti?

⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amiihai eedehefiico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui. ⁹ Jaamoro miihai Abraham iyaachimihai, noomoro mihiimaadino. Miiro jino amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi.

¹⁰ Miiro jigaaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onoovatihhejeque miquitimoro ciijigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amiihai imitico mejeevesucuuno jiiibogobadi iicano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amiihaico nitiji Moocaani Gajari, ciijigairi icano. Diibo tajanaanivivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototih diibo tihapaajeque asatyejirunovi.

¹² Jaabo usefaño ipala icacuuhi. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino ciijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua initiqui.

¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutih. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha iijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiica tolli icano, tolli Moocaani atajiiibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco initiubo iteehifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuuhi. Jaanofañoti Jesu atyimeuhi Moocaani Gaija nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijiiibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiiibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi. ³ Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asauboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco tajiiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro Caatinihaame neehi: Idiïnooro maahu sefari miyaminaafi icajitihî, tolliïro bu Moocaani iiji sefari icajiïbo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu nijequevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casiniivo. Miïro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiïbaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaïño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro tolliïro noono Caatinihaamefaño: Moocanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovobai nijequevi. Jaaboro paryi diiboco ïfusuubo fanoojiinijeneque paryi ihaivojinoma. ⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooço ico uujoho aciji, taaguino ememuïvooboro uco idiimohachiiji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miïro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhi. Jaadi Moocaani toomominaa asaamoro diiboco jeecivovauhi.

Jesu Ticonihi Hjiïbogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuuhi Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jiiinijevi.

¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiïboro ufuubo icatuuhi Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jiiinije onoohigo muuaijiniri iicaucuumivi. ¹⁴ Tolli icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatiniuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jiiinije, Neftali jiiinije icano muuaijinidi iicano jiihairi, Jordanti aamijijaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatimo iicahigo. ¹⁶ Cïvono jiiinijeguiino iicaumoco achiciuno seseene. Jaabadiro bu guiïve civo jiiinijeguiino iicaumoco sese achicïhi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniuhî miyaminaaco ijiïbogoobo: Amiïhai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivoji fiitivucuuhî, nooboro.

Jesu Coovahi Iqueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuaijinidi. Jaabo atyimeuhi miimisiici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoobo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoobo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinïcuuhuneri muuaifaño fiicihicaumisi.

¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amiisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinïcuuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanï Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacoobo onoobo, bu Jua icano iicamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinïcuuhunoco amaahuniumisico. ²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jiiïbeguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jiiinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jiiïbogooboro. Moocaani aivoji jiiïbogo iimino jiiïbogoco jiiïbogooboro, bu fanoova guihuvaneri iguihuvamoco buheesuuboro. ²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryiïcino Siria jiiinijeri. Jaamoro diïbojaa sivaumo paryiïcino fanoova guihuvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeïmivatomehejeque, epilepsia guihuvani iicaumoco, bu idiïno isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jiiinije cuuminooto Jerusale cuumoteheje, bu Judea jiiinijeoteheje, bu Jordan aamijijaagoteheje icamo.

5

Ifabaihallivi Jesu Ijibuguno.

(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai niquevevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi ijibogominaa igaivuuhi. ² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco ijibogoobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebino idaasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo idaasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebino isicummo. Diito jiinijeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco idaasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebii imihinivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeebii icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omooninohalliti diitoco ijitheveme. Di-tononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani amiihai tahalliti amiihaico miyaminaa aivonoono onoomoro idaasuno omoonimo, amiihaihallivi sicamañehejeque ijibocasimo. ¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefaño sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. Miïro tolliro amiihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idaasuno mooniumo.

Jiinije Imuhu Ohoovicino.

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Amiihai jiinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, ¿jinejeri bu mihimuhunijirahi; jinejebaguiha imicuujiiruno? Jaanoco buhi magañinoco miyaminaa quicujirahi.

Jiinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Amiihai jiinije aachiciniminaa. Miïro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatihî. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco minimoro siinerihallivi mafabaacutatihî. Jilliïro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jaaha iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi amiihai momooni amiihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amiihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefaño iicaaboco imequi.

Jesu Tajibaco Ijibogono.

¹⁷ Uco mehesicinidino, Moise tajibaco, bu Moocaani iimaaminaa jibogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Miïro miyanotiro amiihaico neehi: Niqueje, jiinije icano iicanohachuta tajibahaame naavutusuti sanooba gañicafetejitihî, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaamaño tajibati sanoogayi ajashurunoco miyaano nootiïbo tolli omooniiïbo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliro jilli imihiiïfooboti noocafetejiïbo. Jaanoti imityagooboro imino omooniiïboro sitaaco tolliro imooniqui ijibogoobo ufucu niquejefaño aivo miyaaboti noocafeteji. ²⁰ Miïro jino amiihaico neehi: Amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoroo Moocaani iimogonoco momoonitihachiiji bu niquejefaño mefejitihî.

Icajiiisuditi Jesu Ijibogono.

(Lc 12.57-59)

²¹ Amiihai muguubuhicacuui, amiihai eedeetemihaco jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaaubo castigacafeteji, noomoro. ²² Miïro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiiratomoo castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaaboividi, onoomo infierno ciiïjgai ñihicuguino guinovî minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edesafo-tooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticoni dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimijivotoobo sajeebii minifototo. Jaadi jari duhuumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaanihacho dihallivi iijibogomoro ico isisisuqui asatyohachijji, dinahaboma jiihaiviro dimijivo. Ico dugaacuminaafico acitotiibo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafaño jiihacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jiiibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amiihairyo muguubuhicacuui siicije unuucunoco: Sifigoma diicadino. ²⁸ Miiro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaanihacho gaigoooco imogomoro emecimo ijeebiiifañodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalli ico imitifañõ agañihuhachijji, toollico diicibo tehesino gañii; imijirunaa difiiti samañogayiro iiti agañihuhachifotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi ciijigaifaño agañihuhachifotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifañõ agañihuhachijji quiticibo tehesino gañii; imijiruno samañogayiro iiti agañihuhachifotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro ciijigaifaño agañihuhachifotono.*

Jesu Jiiibeguehi Gaigoooco Ejeevesufinohallivi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu siicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesu-cuunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofañõ uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachijji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucuugoco iicibo diigofañodi ajeva imitico icih.

Jesu Moocaani Momofañõdi Monoonicinohallivi Ijiiibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, siicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañõdi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho amiihaico neehi: Moocaani momofañõdi mohoovicidino, niquejefañõdi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiiinjefañõdi mohoovicidino, toojehallivi Moocaani itihaico ificuunicije iicamaño; bu Jerusale cuumifañõdi mohoovicidino, tuucumi Aivojibo Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciboro: Tañigai seseeteji, needino. Tolli eneeneri sajabaco diinigaijeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuho. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jiihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanivivi mejeenesucuuno, toono ijiti asaacuuno.

Miino Minaafico Magaijino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amiihairyo muguubuhicacuui, siicije jilli unuunoco: Saafi aalliico ifinicaruhachijji, bu diibo aalliico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañihuhachijji, bu diibo iigaico gañihuhachijji. ³⁹ Jaarunofañõ uujoho amiihaico neehi: Iimitiiboma mihuhachidino. Ivinaaca jilliro saatoho amiihai imeti agabacuhachijji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaanihacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumitiicigohachijji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minoooci kilometro ticovovi satyequi atajiihachijji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaanihacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuui: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico diihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofañõ uujoho amiihaico neehi: Amiihai minaaafico magaiji, Moocaanima mihiimaa amiihaico aivonoono onoomoro idasuno

* 5:30 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

omoonimohallivi.† ⁴⁵ Jaachiiji amiñhai Caani niquejefañ o iicaabo seemeti mihicaji. Miñro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro nijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amiñhaico agaijimocoro magaijihachiiji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miñro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooninichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachiiji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miñro bu tolliro Moocanico agaa-jatimeheje tolliro moonifihi. ⁴⁸ Jaanegui amiñhaico neehi: Imimo mihica oono amiñhai Caani niquejefañ o iicaabo aivo imiibo icabadi.

6

Jesu Jñibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

¹ Amiñhai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amiñhaico imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachiiji amiñhai Caani niquejefañ o iicaabo ijaadaco amiñhaico acijitih. ² Jaaneguiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adamususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofañ o, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninicimo miyaminaa diitoti imino ihiimaahui. Jaarunofañ o uujoho miyanotiro amiñhaico neehi: Jaamañ o miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha ijoho idaasumoco siinoco adaacihachiiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachiiji diicaani niquejefañ o iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu Jñibeguehi Moocanima Iimaaco.

(Lc 11.2-4)

⁵ Jaamo bu amiñhai Moocanima mihiimaasumi bañisuminaafi icabadi mihi-cadino. Diibo imeguefih i julleeciniboro sinagogajanofañ o ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiharo. Miyanotiro amiñhaico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha ijoho Moocanima idiimaajisumi, dimecufañ o idicafotooboro cuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocanima iiro idiicahigo. Jaachiiji diicaani niquejefañ o iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiibo.

⁷ Jaabo Moocanima idiimaasumi jilli mihiifoneheje sicamañeheje samañocoro unucumañocoro siino needino: Oono Moocanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesicinifimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Miñro Moocaani imegaviro amiñhai midillutinaacaro gaajacuui amiñhai mu-cuujivaachunoco. ⁹ Jaaneguiha amiñhai jilli noomoro Moocanima mihiimaa: Moocaani niquejefañ o idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. ¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi jiniñehallivi, oono niquejefañ o iicabadi. ¹¹ Miñhaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹² Jaaboro miñhaico mohimitico buusu, oono bu miñhai, miñhaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. ¹³ Jaaboro miñhaico inisunofañ o gañisudino. Miñhaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

¹⁴ Miñro amiñhaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachiiji, bu tolliro amiñhai Caani niquejefañ o iicaabo amiñhai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti amiñhai sitaama mihimibachucasitihachiiji, bu amiñhai Caani niquejefañ o iicaabo amiñhai imitico imibachujitih.

Jesu Jñibeguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadiro bu amiñhai safucuco mahaigasumi amiñhai imeque idaasuno mimini-yudino, oono bañisuminaa omooninicibadi. Diito tolli moonifihi amachutinoco

† 5:44 Sahaamefañ o janaanici jilli ficuumo: imino monoo amiñhaico imitino onoomoco, imino momooni amiñhaico ijñheguemeque. * 6:13 Sahaamefañ o janaanici jilli ficuumo: Miñro paryñcinoro diino aivoji, mitya dihovosiñ ufcuro ifinijitino icano, onoonoco.

miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amiihaico neehi: Toono ijaadaco mihicicuuhi miyaminaa obocigoneriro. ¹⁷ Jaanoti ijoho machutiibo adaigasumi dihimeque nitiiibo imino feedamaje, ¹⁸ miyaminaa machutiibo adaigaiñoco gaajacitimo iicaqui, idiiboro niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaajaqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.
(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deeira ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deeira ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miïro amiihai busumijeene iicahigovi, bu amiihai jeebii icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.
(Lc 11.34-36)

²²⁻²³ Miïro saafi ihaalliï iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiibo imihusetihi. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiiico iimibachuhachiiï imihusetejiiibo. Moocaani iimogobadi icacujiiibo. Jaanoti miïno imitico iminobadi mehesicinihachiiï, janaaniciivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.
(Lc 16.13)

²⁴ Miïhaiñooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miïro saafiico ijiihegueebere saafiicoro gaijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magaijijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.
(Lc 12.22-31)

²⁵ Amiihaico neehi: Niji niji amiihai jeebiinoco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijiciniijino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaaniciivi jaaducafototihii? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mihiiifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amiihai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifihi. Jaamo diito joomi janaaniciivi amiihai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu amiihaiti cajaanii siino janaanici ticovovi macamevetejirahi toono fanoovari niji niji mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihi amiihai gaachehuri niji niji mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco mihiiifinici, dudicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa amiihaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicaga toono ñaavahu jaachiiï bajifaño icano, civohogo iquiticafotonoro ciijigaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijiihacubadi moonihi. Jaanegui amiihaico gaachehunoco jicujiiibo, ajashucani amiihai miyaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui niji niji mihicadino jilli noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miïro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicahi. Jaanoti naha amiihai, amiihai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³³ Jaaneguiiha Moocaani aivojijaagoviro dijeebiiico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiiha civohogo iicajinehejeri amiihai jeebiiico niji niji momoonidino. Toono amiihaiti civohogoro finijitihii. Fafucuvaaciviro iima ajashutino icahicacuuno toono niji niji idiicano.

† 6:26 Moocaani

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachijji amihaico bu Moocaani amiihai imiti needino. ² Toono amiihai sitaaco meneehicabadiro bu amihaico moonijiibo, bu oono amiihai sitaaco mohoovicihicaneriro amihaico oovicijiibo. ³ ¿Jaabo milli bu dinahabo aalliifaño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaalliifaño bu icatuuci cutuucico atyimetiiaboro? ⁴ Jaabo ijoho dihaalliifaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaalliifaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¿Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaalliifaño icatuucico diici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aalliifaño iicano beevagayico diiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amiihaijaagovi emecafo-tomoro amihaico dedaahenidimo. Bu amiihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amihaico Moocaani ihaciqui. Miguino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amiihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miïro idilluubo gaayicifihi, bu iguiinoobo atyimefihi; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amiihaiti amiihai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jininocoro mahacijirumo? ¹¹ Miïro amiihai mihimifitirumo iiminocoro amiihai seemeque mahacinoco magaajahi. ¡Jaanegui imi amiihai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiha amiihai sitaama imino mihica oono amiihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miïro tolli Moise tajiiba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jiïhai Aamiji.

(Lc 13.24)

¹³ Ijene jiïhai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono guijevefaño asatyono jiïhai aamiji guiraahi, jiïhai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiïhai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiïhai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño miidimoro atyimehichahi.

Imohoco Inoovatairo Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amiihai ifiico magaihuini oono abañififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehcamoti. Diito amiihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumi sifiirafiimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti; miïro mijoho baacuco jaanoti icitatihi, bu añaajeque jariimohoti icitatihi icano. ¹⁷ Miïro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihi. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihi. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryiicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitihhi.

(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojiibo, Aivojiibo, eneehcamo niquejefaño feejitihhi. Idiimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiibo, Aivojiibo, miïhai dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi miïhai iimitino ijimico buhi magañihicahi, bu dimomofañodi miïhai guiraano sihidi ejevanehejeque meheetavehichahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho

neeji: Amiihaico uujoho gaajatihi. Uuti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiho, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguumruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutihi, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano in-icuciniumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho onoonoco omoonitiiho agaa-jatiihobadi jiiinigaibaahohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguumruno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. ¡Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu iijibuguumruno iimivuudi sihidi miyaminaa jabafiitehicauhi, ²⁹ fariseomibadi icatiiho, aivojiiho mityama iicaabo iicanicibadi iijibeguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu tobai nijequeti iniituboco sihidi miyaminaa bucasiuhi. ² Jaanaaca diibojago saaubo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojiiho idiimogohachiji uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiiiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuuihi. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miihaiñoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdoteque difiico dihiifusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajiihaubadi, toonoti famooro igaajaqui toono diguihuvati idihimitucuumruno.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiho Cojiminaafico.

(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojiiho diibojago asaaboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojiiho, tacomiminaafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifañiiho acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivojiiho iimusuuhi: Aivojiiho, sihidi jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro tajiiba dihiijico jaaneri tacomiminaafi ibuheetequi. ⁹ Miiro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguuiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivojiihoboti icahi. Jaamoti saafiico: Difo, unuusumi fooniciiho. Jaanoti bu sifiico: Disaa, unuusumi bu saaniciiho. Tolliro bu tacomiminaafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavoniciiho.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituuhi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Miyantiro amiihaico neehi. Paryi Israel cuumiminaafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco atyimetihii. ¹¹ Amiihaico neehi, ajashutimo saaji nijequejaagoti, aamijjaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acasiivomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifaño efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro gañicafeteji tahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivojiihoboco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicojiminaafi buheecuji iijoho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuuihi.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti ududiiicuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo agaiivuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeebiifaño iicaumehejeque. Jaamoco safooro unueneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icahi moniinovahañoco, bu moguihuvahañoco icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvuunoco. Jaanegui tajiibaubo onogoomuuaivi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise tajiiba gaajaminaafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: Jibogominaafi, ima uujoho feejirahi ijoho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihiicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iinigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi ijibogominaaototi diiboco nuuhi: Aivojibo, jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi icidihica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ijoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cijji, nuuruubo.

Jesu Siicutusuhi Guibuhuba, Tyucaai Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi ijibogominaama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saauhi imuuaiahallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui ijibogominaa diiboco aicusuumoro nuuhi: ¡Aivojibo, mihaico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuubo: ¿Collihi mihiguetehe? ¡Ajashucani amihai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuuboro iguibuhubaco iibaubo, bu imuuaico iibaubo icano. Jaasumiro sano paryi siicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafiituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaivi Gadara jiinjivi ifutuubaaca miimisiici gaifiimisi cihojinojaa iicahicauhigoti diibojagovi saauhi, iimitino ijima ijeebiifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiramisi. Jaamaño mihaiañooba toojiri feehicautihi. ²⁹ Jaamisi asaamisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi mojaago saahi, ijoho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mihaico imegaviro idaasunisiici gaifiimisi cihojinojaa iicahicauhigoti diibojagovi saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro iguumo; ³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluuhi: Mihaico buhigovi agañijihachiiji, jaatyo faafaimifaño mihaico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinumoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniuhi imuuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinoomoro cuumijaago ufuumoro jibugutuuhi tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaamoro diiboco galluumo, ijiinijeti buhigovi ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuuhi onogoomuuaivi iicacumi iicauhigo. ² Jahi diibojaago sivaumo saafiico idiino isifañiubo icigaijefaño siuciniuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

³ Jaanoco tajiiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebiifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro. ⁴ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihiica imitican mehesamaahi? ⁵ ¿Tihicani jana amihaidi, dihimiti imibachucafutucuuhi onono, gañiivoobo diigo onono? ⁶ Eneecau bu amihaiico ifusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idiino isifañiuboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijeque diicibo diijajaago fuucu, nooboro.

⁷ Jaasumiro idiino isifañiubo icigaijeque iiciuboro ijajaago fuucuui. ⁸ Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguimo. Jaamoro Moocanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onooboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰ Jaanaaca bu Jesu jaahe amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaumoro Jesu jiiibogominaama icaubo cojivi casiicamaaivauhi. ¹¹ Jaanoco fariseomi aatyimeumoro jiiibogominaaco dilluui: ¿Milli jaabo oono amihai jiiibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Iimimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli onoonoco magaajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeecono asimico magaiicaumoro mejeecivonoco. Miuro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saatih. Iimitimeguiha saahi iimiti ifiico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jiiibogominaa Jesujaago asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihi, bu fariseomi jiiibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatih? noomoro.

¹⁵ Jaanegui Jesu diitoco ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacuuhu taabava jiiibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumitiicafotodihivi idaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miuro mihiñoooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatih bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiha. Jaaneri toopaaje janaaniviro guiraatejirahi. ¹⁷ Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivofaihuco eedejutafaño ficutatih. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanoociro icafih, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedejiiibogonoco mejeevesumoro bohono jiiibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududiciugo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiomi aivojiĩbo agaseuboro diibo imegavi ajavuvuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachiĩjiro guijevecuui. Jaarunaaca iĩjoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu agaanĩvuuboro diiboma fuubo ijiĩbogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idĩnohachuta tĩjeheri iicaugo ibujinaagoti asaagoro Jesu gaachehujinibaco dudĩcivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco ududĩcineriro: Buheegi, noogoro eesamaahicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuui.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojiĩbo iijafaño iifutuubo atyimeuhi masiminaaco diigoco iciĩqui iigaiyĩciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicininoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino mĩro guijevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jehebasiuhi. ²⁵ Jaarunaa Jesu diitoco jahisivi ihiinusuuboro fañoojavi ufuuboro diigoco ihuseti agaayiciuboro gañiiyiciuhi. Jaasumiro diigo gañiĩvuui. ²⁶ Jaano paryi toojiinijeri gaajacafutuui diibo tolli omoonuuno.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisico.

²⁷ Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi bucaseuhi coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amĩsi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jĩhi Aivojiĩbo, noomisiro iimusuuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aallĩnoco ududĩciuboro nuuhi: Jaafa amĩsi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisico ihaallĩno iminutuui. Jaaboro Jesu diitisico faguui: Jeedicahi mĩhaiñoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jiĩbuguumisi paryi toojiinijeri Jesu omoonuunoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatĩiboco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatohe sivauhi Jesujaago ihiimaatĩbo iimitino ijima iicauboco. ³³ Jaaboco Jesu buhi agaanĩudi jari diibo ihiimaahicautiĩbo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidi ajabafiituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratatino jilli iicano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañiĩhicahi, diito aivojiĩbo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imĩdi cuumineri icano igooboro sinagogajanofaño jiĩbogooboro. Moocaani aivoji iijico jiĩbogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano. ³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutiihi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa mĩdihidi diitoco iicijirumo. ³⁸ Jaaneguiha ihabajaabo Moocanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

10

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idĩno.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijiĩbogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañiĩhicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo ijiĩbogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoobo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi.

³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomoniubo, ⁴ bu Simon onoo cananistamioobo, bu Juda Iscariote onoo Jesuco aaciujibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jiibogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiomi iicatimo jiinijejaago mefeedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaavevedino. ⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagovi mofoo. ⁷ Jahigo jiibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuui, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, fojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amiihai jilli ticovono jino mityaco magaayicihi; jaaneri momooninoco ma- jaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jihaiguilha masatyedino icano ivi idiijacoro masatyosajaacoro caamoojaco. Bu tihaijaaebaco, queseibaco icano masatyedino. Miuro ducicamaajeminaafi imachutaama icafihi.

¹¹ Jaamo amiihai cuumivi mihifutusumi, bu allio cuumivi mihifutusumi icano, migu- iino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafañoro mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebii icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachiiji diitedi mejeevesu toono sajeebii ica dilluco. Jaanoti iimogotihachiiji toono sajeebii ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amiihaico agaayicigotihachiiji, bu uguubugotihachiiji icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amiihai tihaiñoguiino jiinico diitojaagovi matatacu iibabadi icano. ¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucumije miyaminaa janaanicivi.

Jiivejineheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amiihaico galluui oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinicu oono jiinimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usene- faño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagogajanofaño. ¹⁸ Jaamoro amiihaico satyujimo tajiibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiiba mihicadino. Mihiimaacu- ujino iicacujidi Moocaani amiihai jeebii faño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amiihai mihiimaajino icatino jilli amiihai jeebii fañoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisuji, bu caanimi iseemequere moonisuji. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiiratomoro chuumusujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiivejeji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo saaji amiihai paryi Israel jiinije cuumineri mofoomo tuucuumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miuro cajaanii jiibogominaafi allinohocivi jeevatatihi, bu cojeecivominaafi ihaivojibo janaanicivi jeevatatihi. ²⁵ Jaanegui ejevamaaisuubo jiibogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu ijeecivominaafi ihaivojibobadi iicacuuneri icano. Miuro iijaminaa aivojibo icaruuboco ijimi aivojibo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Miico Fine Mihiguijirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miuro chahano aivo otoovono agaajaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino icano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amiihaico onoonoco

amiñhai cuuje esesehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amiñhai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijirahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarumo ijeebiico gaicaaujitirumo. Jaanoti naha idiibocoro mihigui allio ifiico agaicaauboro, bu tolliro ijeebiico ciijigaifaño iguijenijruuboco.

²⁹ Miïro miimisiici joomisico sajehegayiriro manaajenicihi. Jaarumisiti saafiba guijevetatihi amiñhai Caani niquejefaño iicaabo onootimañohiica. ³⁰ Miïro paryi amiñhai nigai ijeene paryi oovocinicuui sajehesari. ³¹ Jaanegui mihiguijirahana. Miïro amiñhai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesucristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaji Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiinijehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatihi moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miïro gaifiico caanima moonicasisuvahi, bu gaigoooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaabama moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanivivi caanico, seejico icano agaijiibo tatyahé icajitihí, bu illico, illeque icano tajanaanivivi agaijimo tatyahé icajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifiico sefano eesiciniiho tadyojicuti ofootiibo tatyahé icajitihí. ³⁹ Jilli ifiicoro ataajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifiico imitasuubo ifiico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jiiibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayiciiho, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneque agaajamaño imino agaayiciiho, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanotyoha cho tatyati obocigotiruuho tadyojicuti ofooboco siicufaihutí iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco ijiiibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinijeo cuuminovi jiiibogooboro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuui Cristo imino mooniihoro efeehicaunoco. Jaaboro saatohoti ijiiibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi. ³ Diiboco idil-lutequi: ¿Naa ijihoho oono Cristo asaajiibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijiiibogoto mahatymeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijiiibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, iigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuui, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasumo jiiibogocafetehi taajasujiiibogoco. ⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevetiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amiñhai memecituuihí sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba iguibuhucinicibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jiiiciniuboco? Miïro amiñhairyo magajahi iminoono ijiiiciniimo aivojito iijanofaño icafihi. ⁹ Jii, ¿jinejeque nacu memecijeuhi?

¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaaniciwi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinihaame jilli onoobo:

Uujoho tajiibogominaafico tahimegavi galluui, dihimega jihaico iimibachuui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaaniciwi aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo niqueje aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaanobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicamo icano. ¹³ Miño paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachiji, miño diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Ji, jilli fine ooviciji oono seeme anaajenichasifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicinifbadi: ¹⁷ Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminitih, bu idasu masinoco amihaidi mamasivacuurah. Jaarunofaño mataatih, noomoro iicanicibadi jeevamo. ¹⁸ Miño Jua asaubo aigafiiboro machuutih, bu aivofaihuco adutih icano. Jaaruboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amihai uco: Machufiibo, adufiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.

(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejevessutinoma iicaubo. ²¹ ¡Daasucaniji ijoho Corazin cuumi! ¡Daasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miño Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amihafeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, sicije imitico jeevesucuujiromo. Jaamoro ifusucuujiromo idasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejevessucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amihaiico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaaniciwi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiyicicafeteji, noonoro deesicinihi? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji guijeveminaa iicahigovi. Miño Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi. ²⁴ Jino amihaiico neehi: Jaadusufucusumi aivo amihai Sodoma jiinijeo miyaminaa janaaniciwimoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.

(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivojiibo, bu jiinijeo Aivojiibo icano idiicaaboco. Jaanaa jijegaajaminaaditi, bu jjeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeehiba iicamocoro dihfusuhi. ²⁶ Jihi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuui. Miyanotiro aivo mihañooba illico gaajatih. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico mihañooba aivo gaajatih. Idiiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryicino amihai amihai dudicamaajeneri, amihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amihaiico uujoho jaguisisuui. ²⁹ Magaayici amihaiico uujoho atajibanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabicifinoco, bu tajeebi isicunoco icano. Jaamo amihai jeebiico majaguisisujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amihaiico atajibano, sihidi jeevatih isatyo, bu amihaihahallivi ificuuno aivo ijevessutih icano.

12

Ijibogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaaca ijibogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco icimoro ifayinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijjibogominaa jaguisifucu eheetavusutatinoco dudicamaaque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiñhai aamefaño memeechicatíhi safoono David inahaboniminaama ajebavausumi omooninoco? ⁴ Miño Moocaani ijafaño ufuuboro machuubo jeecivo imimaahunoco, miñjho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiiba aamefaño onoonoco memeechicatíhi, sacerdotemi Moocaani ijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicaninoco? Jaaruno imiti iicatinoco. ⁶ Miño amiñhaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanivivi ejeevano. ⁷ Miño amiñhai magaajatihi Caatinhaame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotíhi, onoonoco. Miño toonoco magaajaruva oono milli imitico omoonitirumoco iimiti meneejitirahi. ⁸ Miño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuuhi. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere ifurumo toonohalliti diiboco imooniqui iimuguumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Nacu cajaaniti amiñhaiti saatoho amiñhai jooi oveja jaguisifucusumi jacohojifaño ihacuturuva mofoomoro mihicitejitirahi? ¹² Jaanoti miño miyaminaafi oveja janaanivi jaaducafetehi! Jaamaño jaguisifucusumi imino mooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicarú, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afalliricarúneri tsumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa buca-suhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro feehicauhi. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miico mijibeguedino, nooboro diitoco faguehicaui. ¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaani tajeecivominaafi uujoho icuubo. Jaaboco uujoho agaijiboro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagaijaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco jibegueji. ¹⁹ Jaaruubo ñaajitibo, coovadiinamaajitibo icano. Miñhaiñooba ihiimaaco guubujitíhi cuumino jñhaiñovi. ²⁰ Aivo gañicafetejitino buiga miñvi iquisivuruno, bu jaabadiro jabacarurajitino cuugahuba jari inifuturuno. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadi naha jari paryi jinije miyaminaa diibocoro esicinicuuji, unuuno.

Jesuco Jji Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaalliino aatyimetibo, ihiimaatibo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuuhi. Jaaneri atyimecuubo, bu iimaacuubo icano. ²³ Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojibo Beelzebu mityariro, noomoro.

²⁵ Tolli noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivoji minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva gueenene icatinoro goovano finijirumo. Jaabadiro bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva gueenene icajitirahi. ²⁶ Jaabadi ¿milli bu Satanas ifiicoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya gueenene icajirahi? ²⁷ Miïro amiïhai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebu mityari buhi agañino meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachijji, miïjoho nacu oono amiïhai jibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igañihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajaveechuno amiïhai guiraano aivo mimitanoco. ²⁸ Jaanoti naha uujoho imitino ijimico buhi gañihicahi Moocaani Gaija mityafeenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya amiïhai agasecuunoco.

²⁹ ¿Milli bu sifi esefaabo ijafaño ofooboro inehejeque dumiicijirahi iticoni diiboco sisitiboro? Jarihiica naha diiboco isisiiboro inehejeque dumiicijiruubo.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amiïhaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitihii. ³² Jaabadiro bu cajaanoyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihii jiejhallivi, bu ufucu siijehallivi icano.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-45)

³³ Miïro iimino imoho, iiminocoro noovanicahi. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi. ³⁴ Jiiinimomi cuumi mihicamo! ¿Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imitiminaa mihicamo? Miïro iiji iimaanicihi ijeebifaño agahaficinoti. ³⁵ Miïro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicihi iimino ijeebifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicihi ijeebifaño iimitino icamaño. ³⁶ Jaanegui amiïhaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro mag-aajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. ³⁷ Miïro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imitiibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomioto, bu Moise tajiiba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, miïhai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saafiicoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitihii, idiinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miïro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiniije ciidifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idasuno iicajihii diitoco oovicijimo; Miïro Ninive miyaminaa iimitico ejevesuumoro imino icauhi Moocaani jibogoco agalluunoco diitoco Jonas jibugusumi. Miïro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiniije aivojigo gañiiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emeeci. Jaagoro diitoco idasuno iicajihigo oovicijigo; Miïro diigo aivo tehesino jinijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubuvaugo. Miïro Salomon janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Iimitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

⁴³ Miiro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro fooniciibo ifihigaimañehejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiiiboro siino esamaaifiibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebiico atyimefihi, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idiino aivo diibo janaanivivi iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahaica ihiimaunaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaacui omoonimo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jiiibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo iima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro ijiiibuguuboco: ¿Miiijoho taaseeji, miiijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro ijiiibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miiro cajaanotyohacho Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu iihati ihiinuuboro muuajinivi casiiivutuuhi. ² Jaanaa diibo cojivi sihididi miyaminaa iigaivuumo iijeuneguiiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuuafaño casiiivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuhi, jiiinigaibaahohallivi. ³ Jaaboro diitoco sihididi sinehejeque jiiibeguehicaubo siinovi ooviciiboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaamoro faayisujeniuhi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jiiini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno miyaadi ijiiinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiiba aachiciuneri chuumucuuno abacocoovautimaño fiigatyuuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaano jariimihoono toonohallivi ujusiuneri toono macaniuhi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jiiinijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amiihai nohojima mihihachiiiji, nooboro.

Milliti Siinovi Ooviciubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui ijiiibogominaa diibojaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Colliihiica miyaminaaco siinovi ooviciiboro diibeguehicaahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui iimusuubo: Amiihaico naha Moocaani niquejeo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miiro sihididi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi iicaruno dumitiicicafeteji. ¹³ Tooneguiiha diitoco siinovi ooviciiboro jiiibeguehicaahi, atyimecuuro atyimetimobadi iicahicaneguiiha, bu guubucuuro gaajahicatithi inohojima achahamobadi iicahicaneguiiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi niquejevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amiihai fine muguubu. Jaarumo magaajajitithi; Fine mahatyimejirahi. Jaarunoco mehesicinijitithi. ¹⁵ Amiihai jeebiino ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaalliino manihicinihi, ihaallinineri atyimetimo iicaqui, bu inohojineri guubutimo iicaqui, bu ijeebiiri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amiñhai miñicahi amiñhai aalliñneri mahatyimemaño, bu amiñhai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miñro jino miyanotiro jino amiñhaico neehi: Ajashutimo Mooaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amiñhai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino amiñhai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubutimoro, bu aatyimetimoro guiyevecuuhi.

Jesu Jiibeguehi Basuminaafivi Ohooviciunoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. ¹⁹ Jino niqueje aivoji iijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiñhaifaño aacotonobadi jeevahi. Miñro iji asaaboro ijeebiñfañoti icicuuhi ijeebiñfaño jiñbogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guisihallivi aifuuno onono oono jiñbogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. ²¹ Jaaruno miyaadi abacocoovatimaño gueenene icatino. Miñro diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ijiñhevesumi icano toonoco jeeveyiicifimo. ²² Jaanoti jariimihoonofeenevi abasuuno onono, oono jiñbogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebiño icamoro jijeo nehejeriro niñi niñi icamaño niñibami diitoco bañifihi. Jaano paryi jinehejere tojiñbogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino jiñijehallivi abasucafutuuno, onono jiñbogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saatoho jeevahi oono ciendiyiva sayi ifiivuuno onooবাদি. Jaanoti saatoho oono sesentadino onooবাদি jeevahi, bu saatoho treintadino onooবাদি icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jino siino jiñbuguuhi siinovi ohooviciuboro: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo mīnaafi ijicafutuuboro iimitino ñaavahuco abasujeuboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itrigo ifiivuunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuuhi. ²⁷ Jaanegui ijecivominaa ufuumororo abajaaboco nuutuui: Aivojiñbo miñro faguifaño imino toogaiñooco basuui. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuui: Cajaanihacho taminaafi tolli mooniñi, nooboro. Jaanegui ijecivominaa nuui: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magaijucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuui: Chahano, toohibaijeque magaijucihigo, bu itrigoñibaimaryo magaijucijirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoociro jusiñi. Jaadi dudicamaajeminaaco tajiñbaji iticoni toono iimitino ñaavahuco ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui ciñjigaifaño mijigasiqui. Jaadi itrigoco iñimoro tamachuta iijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jilli ohooviciuboro nuui: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi. ³² Miñro jaagai paryi fanoova tooinoguiinovi siñajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaaniciñi iminifotohoro imohodiño minifotonicihñi. Jaaho aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvaniciñi, nooboro.

Levaduraguñijivi Ohoovicino.

(Lc 13.20-21)

³³ Tolliro bu siino jilli ohooviciuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco minooñi, sano icano oovodino harinaco iñigoro toonoma acaisenino toosiñhima imino acaiscafotonicino icabadi.

Jesu Sano Ooviciriro Enehicauno.

(Mr 4.33-34)

* 13:23 Jino miyaavogoditi ijiñbogono.

³⁴ Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovi ooviciboro jibeguehicauhi, siinovi oovicitiboro jibeguehicautiibo. ³⁵ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatiniuno imiya-cafetequi:

Siinovi ohoovicinofeenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani jiinijeque ifiivusunotiro toovono icanehejeque, nooboro.

Jesu Jibeguehi Iimitino Naavahuvi Ohoovicinoco.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaago jibogominaa ifiitivuumoro diiboco dilluuhi: Mihaico dibogo oono iimitino naavahu faguifaño icanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo. ³⁸ Jaanoti fagui onoono jiinije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onoono Moocaani aivoji seemeti onoono. Jaanoti iimitino naavahu onoono iji seemediti icamediti onoono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco icijino onoono ufucu jiinije ifinijinoti onoono. Jaanoti toono ibasutaaco icijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰ Jaanoti oono iimitino naavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiinije ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo itoomominaaco tajibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico icisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴² Jaamoco cijigaifaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba icaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amihai nohojima mihicahachiji muguubu.

Nhibami Jiinjefaño Toovono Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiinjefaño afatanicinibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninichi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehijeque anaajebere toono nihibamiri tomaño jiinijeque naajenicahi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Ijadama Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehijeque anaajebere tooneri tooyico naajenicahi.

Sinicuuhuvi Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco icinicino icabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ifiiciminaa jiinigaibaahohallivi isi guiyicinichi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninimico. Jaamoro iimifiimoco jiiibañoñaño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinimico. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiinije ifinidi; Moocaani toomominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifiimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijigaifaño gañijimo, tahigo ataacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Naa paryi jinooco magaajahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jihhi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miiro Moise tajiiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jibogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miiro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo icijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jibogoco agaajaabo jibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro jibeguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo ijiinijeve ifutuuhi. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jibogooboro feehicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomoroo neehicauhi: ¿Cuucati jaani gaajahinichi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco eetavehicahi? ⁵⁵ Miiro jaani imohobujene

dudicamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacoobo onoo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miïro bu inagomi miïhaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicihicahi. Jaanoti idimoro iicumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicitihhi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuutiibo diito diiboco imiyaavuguutineguiha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Hjiibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo Galilea aivojiboti icaui. Jaabo guubuuhi Jesuditi. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuhetebe guijevete. Jaamaño jino sihidi ejeevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miïro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusuui. Herodia onoo inahabo Felipe taabaco unuuneguiha. ⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco guijeniujirahi. Jaaruubo miyaminaaco ñihicuguehicaui; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro enehicaunoti. ⁶ Jaana ifiivu ficabavi ifutusumi jibaimoco Herode eheetavuuhigo Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanooco conocohacho diigo idilluguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiniubadi, ufuugoro Herodeque nuutuui: Uco butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojibo Herodeque sihidi idasuvusuui. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano, tajiibaubo ihaciqui. ¹⁰ Jaanegui tajiibaubo Jua nigaico iquiticiqui civojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituui.

¹² Jaanoco ijiibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifiico asatumoro ciijeuhi. Jaadi ufuumoro Jesuco jiibugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusui.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyaminaa agaajacuumoro cuuminoti diiboco bucasuihi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihinuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idasuguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa iijicuunegui ijiibogominaa diibojaa asaumoro diiboco noovauhi: Aivo mihijicuui, bu miïhaiñooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amiïhai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Miïro miïhaima chahano, idinoro jino sahusedibava mo-maahuno, bu miimisiiciro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco tajiibaubo ñaavahuhallivi icasiicamaaiqui. Jaaboro ihusefaño iciubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeciuboro Moocanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijiibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ²⁰ Jaanoco famooro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananiumo gahafusuui jiiibaiñooco fahuseeci motihaiti siino miibaici idino. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaiuhallidi tguehi.

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijiibogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluuhi ihimega oonogoomuuaiivi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocaanima ihimaaku. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi saauhi, nifaiuhallidi igooboro. ²⁶ Jaaboco ijiibogominaa nifaiuhallidi igooboro asaunoco aatyimeumoro gaihivuumo iigutumoro: ¡Ajaani iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miyaano ijoho idiicahachiji taca, tajiiba bu uujoho dijaa saaqu nifaiuhallidi igooboro, nooboro.

²⁹ Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituboro ticovauhi nifaiuhallidi iiguubo Jesujaagovi ifeequi. ³⁰ Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaihufaña iniitubo. Jaanegui gaihivubo: ¡Aivojibo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiyiciuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collihi miyaavogotih? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba lliiviuhi. ³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememuiivuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuuaiico afatyuudi ifutuumo Genesare jiinijevi. ³⁵ Jaanaa toojiinijeo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajaciumoro paryi toojiinijeri jibohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovi sivaumo paryi iguihuvamehejeque. ³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igaachehujiniba nijequegayico idudicitequi. Jaanoco paryi famoro ududiciudimo buheeuhi.

15

Miyaminaaco imihininisuno.

(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomiti saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumiti asaumoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Milliti dijiibogominaa moheetetemihai jeevamaaje iicabadi moonitih? Miiro momoonicibadi moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amiihai Moocaani tajiibaco mejeevesumoro amiihai jeevamaajequere momoonihicahi? ⁴ Miiro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amiihai meneehicahi jilli, miino caanico, bu miino seejico icano meneejirahi: Ico acijitih: Miiro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico jibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutih. Jilli momoonimaño Moocaani tajiibaco jihovonobadi momoonihicahi. Amiihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño. ⁷ Amiihai bañifiiraminaa mihicamo. Miiro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinisumi:

⁸ Jiicumui uco jilli ticovono iijiro bociguehicahi. Jaarumo jeebiino uuditi tehesino icahi.

⁹ Jilli sicamañovi iigaivomoro uco imehicahi. Jilli amiihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro iicamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaaja:

¹¹ Miiro miyaminaafi iijiri ijicafotono diiboco mihininitih. Jaanoti naha iijifañoti asaano diiboco mihininihi, nooboro.

¹² Jaanegui ijibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefañõ iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciboro gañijibo. ¹⁴ Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siiguehicahi. Miïro ihaallinoma achahaabo sifiico isiiguruva faamisicro ifahojifañõ aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico diibogo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amiïhai tolliro magaajatihî? ¹⁷ Miïro paryi miyaminaa ijiri ijicafotono moobafañõ feehi. Jaadi mofiiti inoonicino. ¹⁸ Jaanoti naha miyaminaafi ijifañoti asaano diiboco mihininihi, ijeebifañoti asaamañõ. ¹⁹ Miïro ijeebifañoti iimitinoono esamaajene saanicïhi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico icimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono icaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiiraneheje, bu sitaaditi sicamañõ jibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininihi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininitihî.

Sijinijeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mr 7.24-30)

²¹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jinijejaagovi. ²² Jaanaaca Canaan jinije miyaminaago toojinijeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno ichahicahi, noogoro.

²³ Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutihî. Jaanegui ijibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi iicamojaagoviro galluuhî, nooboro.

²⁵ Jaarunofañõ diigo asaaugoro diiboguiino ememuivovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojibo, uco daamusu, noogoro!

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumiticimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷ Jaarunofañõ diigo nuuhi: Miyaano Aivojibo; Jaarunofañõ jicumî machufihî iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idi-imogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheetuhi.

Jesu Buheesuhî Ajashutimo Iguihuvanoma Icamoco.

²⁹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuaijinidi. Jaadi ifabaihallivi ufuuboro casivutuuhî. ³⁰ Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhî diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi ijgotimehejeque, bu ihaallino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene icamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo.

³¹ Jaaneri miyaminaa sihidi jabafiitehicauihi ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicaumeheje imino ihusenema iicacuuneri, bu ijuehicautimehejeque ijgucuuneri, bu ihaallino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocaanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhî Cuatro Mildî Miyaminaaco.

(Mr 8.1-10)

³² Jaadi Jesu ijibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miïro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chacauhi. Jaanegui imogotihî machutimoco ijanojaago agalluunoco ofoomo jiihaivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino miihaiñooba ijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amiikai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idiinoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajiibaubo imiyaminaa jinijehallivi icasiicamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayiciuboro toonohallivi Moocanico graciaco aciui. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciui. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuvoco ananiumo gahafusuui sahuse bu juugahuseti miibaici idiino jiiibaiñooco. ³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaifiimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuui Magdala onocuumi jinijejaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatino Eetavoco Tajiibahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuui Jesuco emecituumo. Jaamoro diiboco ifurumo iimitinofaño igaiisusuqui dilluui: Mihaico niquejefañoono aatyimeratatinoco dihfusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuuhi: Ijicuuvu niqueje tifaño iicasumi amiikai: Aiguejitino miro oono niqueje tifañi, meneefihi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefihi: Jaachiji imijitifucu, miro oono niqueje tifaño nijama icahi, noomoro. Bañifiiramina mihicamo, amiikai magajahi niquejeque memecimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magajathi milli jisumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofaño imiyaavogonofaño iicatatimo, dilluhicahi aatyimeratatineheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idiinoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onogoobavi afatyumo ijibogominaa jabajeeveuhi pan animinaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguiijinoti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijibogominaa noocasiuhi: Animinaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasahi? Ajashucani amiikai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magajathi, mehesicinicuutih oono cinco mildimoco sahusedibavariro amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicinitih sahuse juugahuseti miibaici idiineri cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu milliti amiikai magajacitih ujoho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguiijiti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco animinaa maahuno juurisutaguiijiti unuutinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajiibo Icanoco Unuuno.

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onocuumi jinijevi ifutuudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubediti, ¿nacu milli miyaminaa uuditi neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitiminaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho siicijeototi Moocani iimaaminaavioobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amiñhai, ¿miñjoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ñjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi ñjoho Simon Jona achi idiicaabo. Miñro cajaaní miyaminaafi ico jinooco gaajasutihi idiiboro Guihirubi niquejefaño iicaabo.

¹⁸ Jaaneguiiha uujoho ico jino Pedroti momonihi, guisiyi eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallivi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinonijitihi. ¹⁹ Ico uujoho jino niqueje llavenegue aciji. Jaabo ñjoho jiihahallivi isisino, bu niquejefaño sisicafetejino. Jaanoti jiihahallivi isinaayuno, bu niquejefaño sinaayucafetejino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu iñibogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco miñhaiñoobaco jñibogotimo iicaqui.

Jesu Iguijevejinoco Jñibeguehi.

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu ticoniñhi iñibogominaaco agaajasuubo Jerusalevi ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo diiboco sihidi idasuno omoonijunoco: Uco gaicaasujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²² Jaaneguiiha Pedro sihi Jesuco asatyuboro ñbauhi: Jaanova Moocaani ico tolli moonisujitirahi, tolli icatiibo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uuti buñigovi minifoto ñjoho ñi idiicaabo. Fine, ñjoho uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadi icatihi. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

²⁴ Saatoho iñibogominaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifiico ajabajeve mere tadyojicuti isaaqui ifiico idasuno omoonisujinoco iguitimo.* ²⁵ Miñro ifiico agaijimo ifiico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifiico imitasumo ifiico taajasuji. ²⁶ Miñro saafi miyaminaafi paryi jiniñe busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeeñico imitasuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ¿Nacu minoodino fine miyaminaafi ijeeñico itaajasuqui jaadujirahi? ²⁷ Miñro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosiima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovocivi jaadujibo omoonihicanehejeque. ²⁸ Miyanotiro neehi: Jino icamoti saatoho guijevejititihi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ihaivojiri asaaboco aatyimetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asaano.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu iciñhi Pedroco, bu Jacooboco, bu diibo Jacoobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi niñibaco memeeñibadi, bu igaachehu seseene minifutuuhi niñiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

⁴ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojñbo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachiji masiñ nijeganoco migaaci, saga idiño meheetavequi, ñdi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhi. Jaano ihaimuufaifañoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijñbo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuumoro iñibogominaa jiniñehallivi javucamaaiumo sihidi iguitumoro.

⁷ Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañiivo mihiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeciurumo miñhaiñoobaco atyimeciutihi idiiboro Jesu icauhi.

* 16:24 Sahaamefaño noono: diguijeve imohobujeque diñciibo tadyojicuti disaa.

⁹ Jaamoco tobaiti iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque miñhaiñoobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebe siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluui: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiñhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¹² Jaarunofaño amiñhaico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruuboco gaajacihinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti jibogominaa esafutuuihua Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuuihua Sicafefi Hima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi miyaminaa iicauhigo ifutuumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuñvuuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojiibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo imañobati ochoomooboro, fiiva foova ciñgaifaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino diñbogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutíhi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiñhaico jaabiciñboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico iñbauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuihua.

¹⁹ Jaadi jibogominaa ijeevadi Jesuma ihiimaumoro diiboco dilluui: ¿Milliti jana miñhai diibo imitino ijico buhi magañitíhi? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amñhai miyaavogo aajashumaño. Miyantiro amiñhaico neehi, amñhai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti siñgoví deene, noomoro. Jaaneri siñgoví jeenejiruno. ¿Conooba amñhaidi siñhidi jeevajtírahí miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Iguijeejinoco Siino Jibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jiniñjeri saamo igomoro efehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. ²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idñnoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro siñhidi idaasuvuumo.

Templojaguihua Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu jibogominaama Capernau cuumivi ifutuunaaca templojaguihua impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumororo diiboco dilluui: ¿Amñhai jibogominaafi templojaguihua impuestoco jaadujitíhi? noomoro.

²⁵ Jaaneguihua Pedro: Jaadujiiibo, nuuhi.

Jaadi Pedro jaaha ifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, ñdi millí jiiñinije aivojito miico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguihua Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguihua Jesu nuuhi: Jaaneguihuacuva icuumioto jaadutatíhi. ²⁷ Jaarunofaño miñhaiñooba miñditi imitino eneejiruneguihua johono caasifaño foobo difiicigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco dñciñbo iñjifañoti niñbajeque dñci. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

* 17:20-21 Sahaamefaño janañici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idñneriro buhi magañitíhi mahaigamoro Moocanima mihiimaaneri, onoonoco.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijiibogominaa asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyanotiro amihaico neehi, amihaai jeebiico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachijji niqueje aivojifaño mefeetitih. ⁴ Miuro niqueje aivojifaño imiyaabo iicajiibo oono guinovi ifiico iminiyuuboro jiisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaanoyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicahi.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ñihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatygabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniitusuno. ⁷ Jiinjeminaadi imiticanu icano miyaminaaco imitifaño agañisuno. Jaano jilli fahijivaro icajino. Jaarunofaño idasucani icajiibo diibofenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiha dihuse, ditihai icano ico imitifaño agañisuhachijji quiticibo sihi gañi. Imijiruno idi ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti idi imitino dihusenema, ditihaiñoma icano diicaabo ifinijitino cijigaifaño agañicafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli ico imitifaño agañisuhachijji toohaalliico buhudaruubo tehesino gañi. Imijiruno idi sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaallimaryo diicaabo cijigaifaño agañicafotono.*

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saatohobaco mitimejetasudino. Miuro jino amihaico neehi: Miuro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahijivaro Guihirubi Moocaani niquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi. ¹¹ Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinooco milli mehesicinihi amihaai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nacu fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejevesuhiniiboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanici. ¹⁴ Jaabadiro amihaai Caani niquejefaño iicaabo‡ imogotih jitoliti saseba imitanoco.

Jilli Miino Nahaboco Mepardonano.

(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachijji diiboma iiro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachijji diiboco dimijicarucuuhi. ¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachijji sitati cuuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idimo onono imino igaajacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onotihachijji Moocaani iijaminaaco diibogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onotihachijji oono Moocaanico imiyaavogotiboco mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro amihaico neehi jino jiinjehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefaño fatyusurajitih. Jaanoti bu jiinjehallivi mafatyusuno niquejefaño fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino amihaico neehi: Jino jiinjehallivi amihaaiti miimisiici mehesamaamisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachijji Guihirubi niquejefaño iicaabo aciji. ²⁰ Miuro miimisiici tamomofenedi igaivomofeeneri bu uujoho icaji.

* 18:9 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno. † 18:11 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ‡ 18:14 Moocaani

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluui: Aivojiiho, tañahabo uco imitino omooninoco, ¿minoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifooci idiino ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeeçivominaafi Imuguutihî Sifiico Eperdonaunoco.

²³ Jaamaño niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivojiiho ijeecivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafiico ajashutino millones ticovovi edebeuboco. ²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivojiiho tajiibauhi diiboco inajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehejema icano toonoco ijaadui. ²⁶ Jaaneguiiha ijeecivominaafi ihaivojiihoguiino ememuuvuuboro ihaivojiihoco neehicauhi: Aivojiiho, uco didaasugo ico paryi faneeri jaadui, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivojiiho diiboco didaasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. ²⁸ Jaabo diibo ijeecivominaafi ihiinuuboro ufuubo atyimeteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco miidino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayiciuboro sefano dusuuciubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaadui, nooboro.

³⁰ Jaarunofaño diibo: Jii, nootiiho ufuuboro diiboco civojafaño jiihacuui paryi diiboco ajaadutinohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivojiihoco paryi jiibugutuumo.

³² Jaaneguiiha ihaivojiiho ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticanî jeeçivominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha. ³³ Jaabadiro bu ijoho dinahaboniminaafico didaasuguejirahi ico uujoho iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivojiiho sihidi isifiiratuuboro tajiibauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamisiqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo amiihaico mooniji amiihai nahaboco amiihai jeebiimaryo meperdonatihachiji, nooboro.

19

Jesu Jiihaguehi Gaigooco Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹ Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jiiinijeti. Jaabo ifutuui Judea jiiinijevi, Jordan teehiti baagovi iicajiiinijevi. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saatoho fariseomioto asaamoro diiboco dilluui ifurumo iimitinofaño diiboco igañisuqui: ¿Nacu fine tajiibabadi imijiruno miino taabaco jilli siinohalliti mejeevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño onoonoco memeeçihicatihi? Miiro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuhi gafiico, bu gaigooco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gafi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiibadiro minifutucui, nooboro. ⁶ Jaamaño miimiisici icacuutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli icamaño miyaminaa dugaacucuujitihî Moocaani agataacucuunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajiibauhi miino taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebiiamaño Moise tajiibauhi amiihai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uujoho amiihaico neehi: Mogaico sifiima icatigoco ejeevesuuboro sifigooco iicibo ajeva imitico icihî. Jaabadiro bu sifi ejeevesugooço ataabavaabo ajeva imitico icihî, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaatyo Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Miïro saatoho ifiivuunotiro caanimi oovicicubadi taabavajitiibo unuubadi icanichi. Jaanoti saatoho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinichi. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanichi niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco gaayicigomo jaafa gaayichi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaqui. Jaarunofaño ijibogominaa ibahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaa saahi fine mihibano. Miïro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehejhallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafefi Jesuco emeecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo Jibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi uujoho ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collhi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinijitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachijiji tajiba onobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafefi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noonoo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaadi siicamañooco dibeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafefi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachijiji, foobo paryi dinehejeque naajeebe idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafefi uguubuuboro idaasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaanehuiha Jesu ijibogominaaco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono. ²⁴ Siino bu jino neehi: Tihino aivo camello jaanutupajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sitihii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Jesu diitoco emeeciuboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idiiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miïro paryi miikai monehejeque mejeevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuihi: Miyanotiro amihaiico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotodi uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasiivoodi, bu amikai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo ijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu ijinijenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono

ajashutino sihidi ejevamo iicarumo ufucu guinoví minifeteji. Jaanoti jisumi guinoví iicarumo tusumi sihidi ejevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Miiro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninicibadi. Miiro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amiihaico jaaduiji, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono gohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amiihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amiihaico jaaduiji, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciiba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniuihi. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatoho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collíhi amiihai jinooví ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu miijoho miihaico atajiiibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Amiihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihiijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miihai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayicumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco miihai ticovoviro daaduihi, miihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aiguucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafiico iimusuuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitíhi. Miiro ijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiiha jino dijaadaco diiciibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu ijoho diimogotíhi uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guinoví iicarumo ufucu sihidi ejevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejevamo jisumi iicarumo ufucu guinoví minifeteji.†

Siino Bu Jesu Igujivejinoco Jiiibeguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jiihairi ufuuhigo ijiiibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuuboro nuuhi: ¹⁸ Amiihairyo magaajacuhi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco gujivefaño ficuji. ¹⁹ Jaamoro siicumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohoví tetecujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idiiñoti gujivefañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.

(Mr 10.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaaugoro Jesuguiino memuiivovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

* 19:30 Griego iijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuví minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuví iicamo tusumi imegavi icaji. * 20:7 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaaduiji, onoonoco. † 20:16 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miiro guiramó cuuhvacafeteji. Jaarunofaño miiidimoro nanicafeteji, onoonoco.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiiba dihaivojifaño jitisi taseemenetisi dihufocovi icasiivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuuhi: Amiisi magaajatihimi midillunoco. ¿Nacu amiisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.‡

Jaaneguiiha diitisi: Jihi, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jihi, miyaano amiisi jino iidaasunofañodi mafatyeci.‡ Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasiivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyo idimocoro Guihirubi aciji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco sajiibogominaa uguubuumoro diitisijaago sifiiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amiihairyo magaajacuuhimi jinijeminaa aivojito iyotoco sefano atajiibanicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifihi. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitihimi. Jilliro ivi amiihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaoboadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jeevivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amiihaifeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho jijovonoti iicaqui. ²⁸ Mihiro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uco ijeecivequi saautihimi. Jilli uujoho jeecivooboro saauhi tafiico aaciqui ajashutimohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuuhi Miimisiici Aatyimetimisico.

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi. ³⁰ Jaanaa jiihaijiniri miimisiici ihaallino ifuvusuutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojiiho, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico iibauhi illiivequi. Jaarunofaño janaaniciiviro sefano coovadiivuumisi: Aivojiiho, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaaneguii Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amiisico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivojiiho mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idaasuguuboro ihaallinoco dudiciuhi. Jaasumiro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifuutuuhimi Olivohono iicagajiguiino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluuhimi miimisiici ijiibogominaatisico jilli nooboro:

² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. ³ Jaanoti cajaanoyohacho amiisico: ¿Milli? onohachijii, Mohaivojiiho eneeneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatiniuno imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivojiiho dijaa saahi, oono siicujeebiiba icaabo, burrahalliri giciniho, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha ijiibogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi mooniuhi. ⁷ Jaamisi iburaco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casihacuuhimi.

⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneri jihaico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaaineri jihaico jeebuuhicauhi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaamo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojiiho David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojiiho memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

‡ 20:22 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri minitacafetejirahi, onoonoco. § 20:23 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri minitacafetejirahi, onoonoco.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño iifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaaiuuhi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Miihoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jiinije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuhi. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusuuho. Miyaminaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimiihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Miiro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saaumo aatyimetimeheje, iigotimeheje icano. Jaamoco buheesuubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivojiiho David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiiratuuhi. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuhi jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, guubuhi. ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño toonoti oli onoonoco memecitiihi? Miiro jilli noono: Iijoho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigauho.

Jesu Higuera Onoohoco Fajjahi Inoovatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuhi. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jiihaijiniri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inoovatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacuumijitiihi, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuhi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro iijibogominaa sihidi jabafituuhi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachiiji jino uujoho higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu paryicino Moocaanico midillunoco mimiyaavogohachiiji magaayiciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jiiibeguehicaunaaca diibojaago saaumo sacerdotemi aivojito, judiomii quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari iijoho jilli moonihicahi? ¿Miihoho ico tomitiyaco aciihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu amiihaico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachiiji amiihaico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿Miihoho nacu Juaco galluuhi initiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuhi, munuuruva, miihaico: ¿Colliihi janabuu mimiyaavogotiihi? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, miihaico miyaminaa moonijirahi. Miiro paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatiihi, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Jii, jaaneguiiha bu uujoho amiihaico neejitiihi jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa amiñhaidi jino milli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafiico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco diicito, nooboro. ²⁹ Jaarunaa illi iimusuuhi: Chahano, imogotihi, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi iicituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutihi. ³¹ Jaaneguiiha amiñhaidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuhi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiñhaico neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaaji amiñhai imegaviro. ³² Miïro Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amiñhaico iñibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutihi. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco amiñhai mahatyimecuurumo amiñhai imitico mejevesumoro mimiyaavuguutihi, nooboro.

Limitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidi baacuco abasuuborohallidi cufufono meegueuhi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno anaamucuudi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañoco diibojaago igallu-uqui. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayiciumoro saafiico aamiumo. Jaanoti saafiico gaicaaumo, bu saafiico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuhi guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonitubadiro mooniuihi.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bociguejimo, nooboro. ³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiibo. Masii magaicaauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaayiciumoro tofaguiti buhigovi asatyumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluuihi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañoco ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amiñhai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihi? Miïro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icahi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojibo eetavehi. Jaano miñhaidi aivo sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiñhaico neehi: Amiñhaiditi Moocaani ihaivojico dumitiicijiibo. Jaaboro sitaaco acijiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onoobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicijurumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

22

Taabava Jibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco iñibogoobo jilli nooboro:

² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojibo illi taabava jibaimoco eheetavuubobadi.

* 21:44 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

³ Jaabo ijecivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutihi asanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafiico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuui. Tañiivimico gaisiraicisucuui, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuui ijibaiminivacuui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutihi. Jiliro sihigueheje fociniumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojibo jecivominaaco agaayicumoro ahaamiumoro gaicaaui. ⁷ Jaaneri ihaivojibo sihidiro isifiiratuuboro isoldaomico galluui diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasui. ⁸ Jaadi ijecivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo imuhuminaa imitimaño saatih. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jiihaiñeri mofoo mahatymemeque jibogomoro jibaimovi isaaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijecivominaa miya jiihaiñeri ufuumo igaiyiciuhi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidi gaha-fuui.

¹¹ Jaadi ihaivojibo fuuhi ijibaimoco emecituubo. Jaabo atyimeuhi saafiico, jaaruubo jibaimo gaachehuco iimogotiboro jicafututiiboco. ¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jibaimo gaachehufañi jicafototiibo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuutihi. ¹³ Jaaneguiiha ihaivojibo ijicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicumoro misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo ataajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miñero sihidi cuuhuvacafetejimo. Jaarumoti miidimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inuusui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, miñhai magaajahi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijoho Moocanijaa ofoono jiihaico diibeguehichi miyaminaa ihiimaanoco jecivotiiboro. Miyaminaaco jilli jeebiibatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti miñhaico dinoo: ¿Naa iidi imino romanomi aivojiboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañifiraminaa mihicamo! ¿Collih uco imitinofañi magañisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mihifusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeciuboro Jesu diitoco dilluui: ¿Miñjoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojibo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocanico mahaci Moocanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro diiboco ejevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomioto fuuhi Jesuco emecituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonichi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jibogominaafi, Moise tajibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiiboro ochoomohachijji, inahabo ifibaijigoco iicuboro diigoma isemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi miñhaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumo. Jaamoti iticonioobo ataabavaubo seemevatiiboro guijeveui. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco icuihi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco iicuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famoro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro

guijeveuhi. ²⁸ Jaamo guijevafañoti siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁹ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuuhi: Amiihai aivo magaajatihi Caatinihaame onoonoco magaajatihi, bu Moocaani mityaco magaajatihi icano. ³⁰ Miïro iguijevecuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu iseemeque tajenicijitimo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niquejefaño iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amiihai memecitihi Caatinihaamefaño Moocaani amiihaico onoonoco? Miïro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiiïbo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojiiïbo icatino, ubuheeme Aivojiiïboro, nooboro.

³³ Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafiituuhi ijiiïbegueri.

Ibocima Icano Tajiïba.

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jaabo Jesu saduceomico illiinociunoco fariseomi uguubuumoro igaiivuuhi. ³⁵ Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dilluuhi: ³⁶ Jiiïbogominaafi, ¿cono aivo tajiïbati aivo obocino? nooboro.

³⁷ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaiivojiiïbo Moocaanico gaiji paryi dijeebiïmaryo, paryi difiïmaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro. ³⁸ Jino aivo ibocima icano tajiïba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, noonoro. ⁴⁰ Jinoocivi Moise tajiïba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa jiiïbogo tanoocinihi icano, nooboro.

¿Miïjoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluuhi: ¿Milli amiihai mehesicinihi Cristoditi? ¿Miïjoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gaijafenedi iimaabo: Tahaiivojiiïbo, nuuhi? Miïro bu nuubo:

⁴⁴ Mohaiivojiiïbo Moocaani nuuhi Tahaiivojiiïbo Cristoco: Tamiyanaagonovi casiivo ditihaiiguiino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David icaruubohacho diiboco: Aivojiiïbo, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa diiboco miïhaiñooba ajashuno iimusuutihi. Toonotiro ivi miïhaiñooba diiboco ajashuno dillucuutihi.

23

Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jaaboro Jesu ijiiïbogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Oono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajiïbaco magaajasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicinihichahi. ³ Jaaneguiha amiihai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ Miïro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. Miïro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejenhallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiïba onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaaihicamo fanoovano janaanivivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo jiiïbaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amiñhai mihimeguedino amiñhaico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. Miñro saminaaro amiñhai idiñboro amiñhai gaajaminaafi Cristo. ⁹ Bu jiinijehallivi miñhaiñoobaco: Caani, meneedino, idiñboro amiñhai Caani niquejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amiñhaico saatoño: Aivojiñbo, onoonoco. Miñro idiñboro amiñhai Aivojiñbo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo amiñhaifeenevi diibo aivo sihidijeevaabo. ¹² Miñro: Uujoho sihidi jeevahi, onooño guinonifafeteji. Jaanoti: Sihidijeevatihí, onooño sihidijeevano miniyucafeteji.

¹³ Jaanoti idaasucani amiñhai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiiraminaa mihicamo. Miñro amiñhai niqueje guhugaco cuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jicafototimo iicaqui. Bu amiñhai mijicafetejihatihí, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatihí icano.

¹⁴ Idaasucani amiñhai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiiraminaa mihicamo. Miñro gaigoomi fibaijito iicamo ijanooño mudumitiñcuhicahi. Jaamoro jilli ifurumo Moocaanima gueenene mihiimaahicahi. Jaamaño amiñhai aivo guiraano mahaamicafeteji.*

¹⁵ Idaasucani amiñhai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañifiiraminaa mihicamo. Amiñhai jiinijeneri, muuaiñeri icano tehesino mihiguehicahi saatoño mihicimoro amiñhai ijico mijibeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amiñhai imiti janaanicivi meheetavehicahi ciiñgaifaño ifeequi.

¹⁶ Idaasucani amiñhai mihicaji agaajatino jibogominaa, aatyimetimo siigominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoño temploja momofañodi: Aivo miyaano, onooño, toño sihidijeevatihí. Jaanoti naha toño orofañodi: Aivo miyaano, onooño, toño naha aivo sihidijeevahi, meneehicahi. ¹⁷ Gaajaticanimo, amiñhai aallinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocaanidi iimibachuno? ¹⁸ Tolliro bu meneehicahi: Saatoño jeejicicifañodi: Aivo miyaano, onooño sihidijeevatihí. Jaanoti naha toñicicifaño icano ijeejicifañodi: Aivo miyaano, onooño toño naha sihidijeevahi, meneehicahi. ¹⁹ Gaajaticanimo, amiñhai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeejivo, nacu ifajicivi ijeejivo Moocaanidi iimibachuno? ²⁰ Miñro toñicicifañodi: Miyaano, onooño, bu toñicicifaño iicanomaryo bu neehi. ²¹ Jaabadiro bu templojafañodi: Miyaano, onooño, bu Moocaani toñjafaño iicaabofañodi bu neehi. ²² Jaabadiro bu niquejefañodi: Miyaano, onooño, bu toñjafaño Moocaani aivoji icagafañodi neehi, bu togafaño igiciniñbo Moocaanifañodi neehi.

²³ Jaamaño idaasucani mihicaji amiñhai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañifiiraminaa mihicamo. Amiñhai Moocaani onooñadi diiboco paryi mahacihicahi mentahiibai aamenegayimaryo, bu anisiibai aamenegayimaryo, bu cominohiibai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajiñbati aivo imiyaano onooñadi momoonihicatihí. Jaano jino toño imi ica, idaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanooco momooninoguinodi siinojeevesutimo. ²⁴ Amiñhai aatyimetimobadi mihicamo saatoño misiguehicamo jootobaco magañimoro guiraaruubo camelloma mafaayihicahi amiñhai jeeñifaño.

²⁵ Idaasucani mihicaji amiñhai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allicoro minitihicahi. Jaarumo amiñhai jeeñifaño sano nanivariro magahaficinihi, fanoova imogori magahaficinihi, icano. ²⁶ Fariseomi amiñhai aallinoma machahamobadi mihicamo amiñhai jeeñinoco miniti iticoni oño guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitincibadi. Jaadi jari bu amiñhai alliomo imiteji.

²⁷ Idaasucani amiñhai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiiraminaa mihicamo, ciiñojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miñro allihoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu

* 23:14 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

gahaficiníhi. ²⁸ Jaabadi amiíhai mejeevahi. Jilli amiíhai alliotoro miyamínaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amiíhai jeebíifaño sano bañífiraro gahaficiníhi, bu sano imitiro gahaficiníhi icano.

²⁹ Idaasucani amiíhai mihicaji fariseomi, caatinimínaa icamo: Bañífiramínaa mihicamo. Amiíhai Moocaani iimaamínaaivi ciihojinoco mihimibachumoro allíco minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyamínaa ciihojinoco. ³⁰ Jaamoro jilli meneehicahi: Mííhai siicije moheedetemíhai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaamínaaco agaicaaumobadi mihicaujitirahi, noomoro. ³¹ Tollí monoomaño amiíhai Moocaani iimaamínaaco agaicaaumo iyaachimíhai mihicanoco magaajasuhi. ³² Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amiíhai eedeetemíhai iticoniunoco.

³³ Amiíhai jiiinimomi, jiiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Millí mataajaji ciijigaifaño agaíiijinoti? ³⁴ Tooneguiiha amiíhaijaago uujoho galluuji Moocaani iimaamínaaco, gaajamínaaco, jiiibogomínaaco icano. Jaamoco amiíhai saatothoco magaisiraiciji, bu saatothoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatothoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amiíhaihallivi icajino paryi imifiiuno miyamínaaco agaisiraiciuno tiijoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijeníunovi. Míiro amiíhai diiboco magaicaaui templojafaño iimimaño, jeevivomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amiíhaico neehi, paryi diito jaada jisumio miyamínaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiíhai Moocaani iimaamínaaco agaicaauficuumi, bu Moocaani amiíhaijaago jiiibogomínaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifíhi. Jaanoti uujoho fahiijivaro imeguehicahi tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyícinoco oono catava iseemeque ijjecuguiino iigaiyícinicibadi. Jaarunoco amiíhai mihimeguehicatíhi. ³⁸ Eneecau bu magaaja amiíhai ijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amiíhaico neehi: Uco siino mahatyimecujitíhi jari johono uco: Imicani Aivojiiibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojagaago ijiiibogomínaa asaamoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeeci paryi tonehejeque. Miyanotiro amiíhaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifinijino Gaajata.

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojagaago ijiiibogomínaa ufuumoro toovono dillutuuhi: Mihimeguehi miíhaico idiibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Millí magaajaji iijoho siino asaajinoco, bu jiiinije ifinijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini miíhaiñooba amiíhaico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyamínaaco bañijimo. ⁶ Bu mínaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, míiro tolli icajino. Jaaruno toono jiiinije ifinijino icatino. ⁷ Tusumi siijiiinijeoto siijiiinijeotoma moonicasiji, bu siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiiinije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhiica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiíhaico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiíhaico gaicaajimo. Paryi jiiinijemínaa amiíhaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatotho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomíco

idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañimínaa icaji: Miihai Moocaanifañodi mihiiimaahi, noomoro ajashutino miyamínaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gaijicasijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro niquejevi ifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jibogo iimibogo fanoojiinijeriro jibogocafeteji. Jaadi jari jiinije finiji.

¹⁵ Miiro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatiniuhi: Jaadi idicuno imitino omooniboro ifinisujibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatyimedi jihaamefaño onoonoco mihifinichicamo magaja. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabajaaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijahalliri mihicamo fañojaví mefeedino siinoco mihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihai gaachehuco mihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. ¿Milli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiha Moocaanico midillu: Amiihai magaajifucu jinijafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miiro jino sihidi ejevano idaasu icaji eedeevi jiinije ifiivuunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenene icasujitíhi guenene icaruva tusumi iicajimoti miihaiñooba ataajajitiruneguiha. Jaanoti diibo icicuumo gaijirari toono idaasuno guenene icasujitíbo.

²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Memeece jaani Cristo, memeece jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, meneedino. ²⁴ Miiro saajimo bañimínaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejevanehejeque ifusujimo miyamínaaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani icimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiha jino amiihaico imegaviro nuucuui. ²⁶ Jaaneguiha amiihaico: Memeece johono sicaihigoti saabo, onoodi memecitedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufaño icaabo, onoodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti niquejevi aachicinicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyamínaafi atyimeji. ²⁸ Miiro chuuhuhu iicahigo añimi igavefihi. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyamínaafibadi Ifiivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nihíba jabaaveji, bu fucuo nihíba achicicujitíhi, bu meeciri niquejefañoti aifeji, bu niquejefaño iicano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica ifuvusujino uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiinije cuuminomínaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomomínaaco galluuji paryicino fanoojiinijeti tatyaa iicamoco miriicu sefano ojidi igaiyiciqui.

³² Jaaneguiha oono higuerahotiro magaja; miiro ficaba ifiiticusumi bohono aamevafiho. Jaanoti magaajanicíhi ficaba ifiiticunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaajacu finifucu ifiiticunoco. ³⁴ Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jilli icajino tsumio miyamínaa gujebetinaacaro. ³⁵ Niqueje, bu jiinije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitíhi.

³⁶ Jaaruno jiinije ifinijifucuco miihaiñooba ajashuno gaajatíhi Moocaani toomomínaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, idiboro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ Miiro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ Miiro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyamínaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuui; ³⁹ Jaamo gaajacitumoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadijeji bu tolliro uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiici gafiimisi bajifaño icaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehichatíbo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo fitafeteji.

⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehaticigo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha amiñhai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumihacho Aivojñibo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaaja. Iija abajaabo, nanivaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igaajaruva cigatiibo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu amiñhai mihimibaicini. Miñro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeecivominaafi, limitino Jeecivominaafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeecivominaafi agaajaaboco ihaivojñibo iijaminaaco tuumusuhininiñichi imino machutaaco diitoco ihaciñqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiibo ihaivojñibo onoonoco imino omoonñibovi ihaivojñibo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amiñhaico neehi, diiboco ihaivojñibo ficuji paryi inehejema iijaminaa toomominaafiti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitiibo: Tahaivojñibo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamiñboro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojñibo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañiminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ Miñro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami icijigameecunoco ñicumoro fuuhi taabava jñibaimojaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaamoti sahusedifigova imino imibaivuutíhi. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuhi. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino icijigameecunoco ifañoniqui satyuutíhi. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo icijigameecunofañño ifafaihunoco satyuuhi, bu botellanofañño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agaseutímañño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: ¡Saacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agaññivuumoro icijigameecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifiguesheje oono iimibaivuufigueshejeque nuuhi: Miñhaico amiñhai cñjigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mocñjigameecuno jabaacamaaicuuhi, noomoro. ⁹ Jaarunofañño iimibaivuufiguesheje diitoco iimusuuhi: Chahano, miñhaidi ñfetejitiruno, bu amiñhaidi ñfetejitiruno icano. Amiñhairyo mofoomoro amiñhaiñoti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo cñjigaifaihuti inaajequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo toojafañño jicafutuuhi igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacucuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojñibo, aivojñibo, miñhaico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuuhi: Miyanotiro uujoho amiñhaico gaajatihi, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho amiñhaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Niñibamivi Ohoovicino.

¹⁴ Miñro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinijevi ifeequi ijeecivominaaco ucuuhuvauboro iniñibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafiico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifiico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafiico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri ñciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omooniboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiiniñeque eseediuboro ihaivojñibo niñibamico ficuuhi.

¹⁹ Jaanobuunati goovacutitoti siino diito aivojñibo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivojñiboco aciuhi

diez mildijevaaco: Aivojiībo, uco daacīuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro īcino, nooboro. ²¹ Jaaneguiīha ihaivojiībo diiboco nuuhi: Aivo imino moonīhi. H̄joho aivo imino jeecivominaafi idiimihuseebe. Mīidirunoco imino omoonimaño ico siino janaanicī aciji. Jaaneguiīha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayicīubo. Jaabo nuuhi ihaivojiīboco: Aivojiībo, uco dos mildijeva daacīuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro īcino, nooboro. ²³ Jaaneguiīha ihaivojiībo nuuhi: Aivo imino moonīhi. H̄joho aivo imino jeecivominaafi idiimihuseebe. Mīidirunoco imino omoonimaño ico siino sihidī aciji. Jaaneguiīha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanotī mildijeva agaayicīubo agaseuboro ihaivojiīboco nuuhi: Aivojiībo, ījoho sihidī edeevanoco uujoho gaajahi. Mīiro ījoho sihinicīhi abasutiruhigotī, bu tollīro nīhibamico dīcinicīhi ududicamaaitiruhigotī icano. ²⁵ Jaamaño ico īnīhicugooboro dinīhibamico jiīnijefaño cīijehinīhi. Jaano jino paryī faneeri dinīhibamī, nooboro. ²⁶ Jaaneguiīha ihaivojiībo diiboco iimusuuhi: H̄joho agaiquībo idiimitino jeecivominaafi, īro gaajacuuī uujoho abasutiruhigotī isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigotī nīhibamico īcinicinoco icano. ²⁷ Jaaneguiīha, ¿coll̄hi jana tañīhibamico dusisutīhi? Jaabo uujoho asaadī toonohallivī janaanivī siino agaayicījirunaaca, nooboro ²⁸ toonerī iicaumoco nuubo: Diibeditī mudumitīcī īnīhibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahacī. ²⁹ Mīiro sihidī iicanoma iicaaboco siino janaanicī acijībo sihidī icanoma iicaquī. Jaanotī chahanoma iicaabotī oono mīidino iicarunoco dumitīcījībo. ³⁰ Jaanotī ajaanī imitino jeecivominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovī magañī. Tahigo ataaboro igaiñooco oojsujihigo, nooboro.

Jiinijeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadī uujoho Miyaminaafibadī Ifiivuubo Moocaanī toomominaama Aivojiībotī iicavaabo asaaboro tahimī aivojī icagahallivī casiīvejī. ³² Jaadī paryī jiīnijeminaa tahimefeenevī igaivejī. Jaamoco uujoho dugaacujī, oono ovejamī toomominaafi ovejamico cabramiditī sihigovī udugaacunicibadī. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovī ficujī. Jaanotī cabramico tañaninaagonovī ficujī. ³⁴ Jaadī uujoho Aivojiībo neejī tamiyanaagotoco: Juugavī masaa. Amiīhaī Guihirubī amiīhaico imino omoonimo jino tahaivojifaño mījicafoto sīicije jiīnije ifiivuunotiro amiīhaidī eheetavuunofaño. ³⁵ Mīiro ajebavauboco uco machutaatī mahacīuhi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadī amiīhaifeenerī iicausumī uco amiīhaī iijafaño magaayicīuhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehunīuhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadī uco iimimo dillujī: Aivojiībo, ¿nacu cusumī ajebarī idiicauboco ico mīihaī mamachusuuhi? ¿Bu cusumī adufirarī idiicauboco ico mīihaī mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumī nacu siicumioobobadī idiicauboco ico mīihaī moojafaño magaayicīuhi? ¿Bu cusumī ico sicaibo diicaaboco magaachehunīuhi? ³⁹ ¿Bu cusumī nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumī ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojiībo diitoco jillī iimusujī: Miyanotīro, amiīhaico neehī: Imiyaavogomoco* sihidī jeevatirumoco tollī momoonīumaño, uco tollī momoonīuhi, nooboro.

⁴¹ Jaadī bu tañaninaagonovī iicamoco neejī: Uutī buhigovī miminifoto imitino monoocinicumo cīijigaifaño mofoo Satanasguiīha, bu paryī ih̄ijimiguiīha icano eheetavunofaño. ⁴² Mīiro ajebavauboco uco mamachusuuhi. Adufirama icauboco uco mihisuutīhi. ⁴³ Bu siicumioobobadī amiīhaifañodī iiguusumī uco amiīhaī iijafaño maahevesutīhi. Bu agaachehuvautīboco uco gaachehutī mahacīutīhi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautīhi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusujī: Aivojiībo, ¿cusumī nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadī diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño

* 25:40 tañahabomico.

diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, amihaico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniutihi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino ciijigaifaño feeji. Jaanoti iimifimo feeji ifinijitino fiivofaño.

26

Jesuco Iguijeniqui Imaacasiuno.

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijiibogominaaco nuubo: ² Amihairyo mag-aajacuhi jino mifucucirucu Pascua jibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaivuuhi Caifas onoobo sacerdotemi aivojiibo iijatyigaba goohasivi. ⁴ Jaamoro iimaacasiumo Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicauqui.

⁵ Jaamo neehicauhi: Jibaimofeenevi tolli momoonijitihi miyaminaa mojaago isifiiratomoro ñaavedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri foojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiha diibo iijafaño ifutuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago sauhu alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu sihidi iaadama iicano gatyuuci icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi casivuubo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco ijiibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiiratumoro noocasiuhi: ¿Collihi jinooco bañamaahi? ⁹ Ajashutino nihibamiri manaajemere idaasufiimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi diigoco mihibahi? Imino uco moonigo. ¹¹ Mihiro fahijivaro idaasumo amihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahijivaro amihaima icajitihi. ¹² Jaamo jino tahallivi facicifaihuco utucaruneri tafiico imibachugo cihojifaño icicafetejino imegavi. ¹³ Miyanotiro amihaico neehi, fahigova jino taajasu jibogoco faajinijeri jibogohigo jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca ijiibogominaati saafi Juda Iscariote onoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihiiimaatuubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaaduji, Jesuco amihaico aacihachijji? nooboro.

Jaaneguiha diito diiboco jaaduui treintadijeva nihibamico. ¹⁶ Jaasumitiro Juda guinehicaui Jesuco diito usefaño aciujifucuco.

Aivojiibo Niinoono Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jibaimo iticovaufucu Jesujaago ijiibogominaa ufuumoro diiboco dilluui: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amihairyo magaajacubojago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojiibo jilli neehi: Tahoovovi ifutucuuihi. Jaaneguiha diijafaño tajibogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiha ijiibogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniuihi. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuuihi.

²⁰ Jaanaa mihijicuudi Jesu docedimo ijiibogominaama mesavi casivuuihi. ²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amihaico neehi, amihaiti saafi uco aciji igaicauqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihidi iidaasuvuumoro diiboco dilluuhi: Aivojiiibo, ¿nacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefaño uuma amachuubo diibo uco aciji. ²⁴ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefaño onoobadi feehe. Jaarunaaca iidaasucani iicajiibo uco aaciibo. Aivo imijiruno diibedi fiivuutiibo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiiha Juda diiboco aaciujiiibo nuuhi: Aivojiiibo, ¿nacu fine uujeheji? nooboro. Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jiïhi, ijeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro iïibogominaaco aciubo: ffaaji, jino tafiico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocanico graciaco aaciuboro diitoco aciuhi: Paryi famooro jifaihuti mahadu. ²⁸ Miïro jino tatyijoho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho gañicafetehi ajashutimohallivi imiti buusu iicano. ²⁹ Jino amiïhaico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amiïhaima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajjaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amiïhai uco mejeevesumoro mofoociniji. Miïro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amiïhai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitïhi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyantiro ico neehi, jaafañiinofucu catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano: Diiboco gaajatïhi, bu diibo jïibogominaafi icatiji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa iima iguijevehachijï guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaajitïhi, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho iïibogominaa nuuhi.

Jesu Moocanima Iimaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu iïibogominaama Getsemani onoomañovi iifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuuboro ticovauhi iñihicuguuboro sihidi iidaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeebiiifaño iidaasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuhëe, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanivivi ufuuboro jiniñehallivi ajavuvuuboro Moocanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachijï uco taajasu jino iidaasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi iïibogominaa iicauhigo asaabo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collïhi jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetïhi? ⁴¹ ¡Mubuhëe! Jaamoro Moocanima mihiimaaji iïi amiïhaico inisunofaño mahaquetedino. Miyantiro amiïhai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiïhai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho iidaasuno iicanoco idiimogohachijï eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo iïibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacuutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino iïibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacicafetejino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magañiivomoro masiigucu mee oono uco aacivaabo fiiticuui, nooboro.

* 26:39 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaabaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicahicauro-moobo. Jaaboma saaumo sihidi miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo agalluumo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiiciiboro dilluji. Jaaboco cuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniiciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayiciumoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuui. ⁵² Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miïro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihi uujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro taja galluujiruubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idiïno dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli icaruva, ¿milli bu Caatinihaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amiïhai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? Miïro fafucuvaviro amiïhaifeenevi uujoho templojafaño casiivooboro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaayicihatih. ⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatiniuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisiumoro sacerdotemi aivojibo Caifas onoobo imefeenevi satyuuhi. Tahï caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo iigaiciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhi sacerdotemi aivojibo gohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti iifiniciuboro ufuubo. Jaabo policiami cojivi casiivutuui.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicauhi Jesuhallivi sicamañoooco ijibogonoti diiboco igaicaasuqu. ⁶⁰ Jaarunofaño tonoogayijehalliti gaicaaujitirumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañoooco jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoooco ijibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idiïnotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiha sacerdotemi aivojibo agañiivuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutih? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusuutih. Jaaneguiha diibo isacerdotemi aivojibo Jesuco nuuhi: Moocaani momofeenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Jiïhi, uujoho diibo, ijoho toono onobadi. Tolliro bu amiïhaico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboro sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqueje aimuufafeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuui sihidi isifiiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani ijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collih bu siino sita onoonoco mehesujirahi? Amiïhairyo muguubucuui imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amiïhaidi? nooboro.

Jaaneguiha diito nuuhi: Tolli ihiimaamaño guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ijirebamaaiumoro ganiiciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejeniumoro nuuhi: ⁶⁸ Ijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa miïjoho ico gabacuui? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatíhi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño giciniunaaca sacerdotemi aivojĩbo jeevivominaago asaaugoro diiboco nuuhi: İjoho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatíhi jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatíhi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, İjoho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatíhi. Jaanoti jilli onoobo abañihachijji jaafa uco Moocaani guijeníhi, nooboro.

Jaasumiro catava ojiuhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuhi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifooci safo idiino tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui. ² Jaamoro diiboco sisiciniiboco asatyumoro toojiinijeo aivojĩbo Poncio Pilato onooboco aciuhi.

Juda Iguijeveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijevefaño ificuunoco aatyimeuboro sihidi idasuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiomi quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico icíhi aivo imiiboco guijevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli miñhaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti uduujecafutuuboro luhivuuhi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iciumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaniguiiha ificunicinofaño mificujitíhi tiijoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihimaacasiunoro tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinijeoteheje ochoomomoco icihicaqui. ⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tiijohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno: İciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificuunoco. ¹⁰ Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivojĩbo atajĩbabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jaadi Jesuco aivojĩbo Pilato imegavi ifutusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa İjoho oono judiomi Aivojĩbo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: İihi, tolli icano toono İjoho onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino İjĩbeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuułihi.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutíhi oono dihallivi imitino ihimaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuutih. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautihi.

Jesuco Iguijeniqui Ificuuno.

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Jaasumi miiro aivojiiibo Pilato omooninicibadi civojaminaafiti saafiico sinaayu-jibuuhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onoobo sihidi ejeevaabo iimitiibo. ¹⁷ Jaanaa paryi miyaminaa igaiciniumoco Pilato dilluuhi: ¿Cajaanico mihimeguehi, amihihai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onooboco? nooboro.

¹⁸ Tolli nuubo jilli Jesuco ijiiheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaajaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saatohoco galluuhi jilli noogoro: Milli moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu ñihicuno tigahi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemi avojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinus. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhi: ¿Diitisi cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhi: ¿Jaanaa milli mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryi famooro iimusuuhi: ¡mohobujehallivi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitinoco mooniibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: ¡mohobujehallivi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenauumoro janaaniviro aivo añaaivuunoco aatyimeuboro, tajiibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihuseneque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevafañodi icatíhi. Jilli toono amihihai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Mihihai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyiciumo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. ²⁸ Jaamoro diiboco igaachehuco ujujuyaacuumoro sichehuco jiihacuumo gachicohai decano tifaibadi itifai icachehuco.

²⁹ Jaamoro bu iinigaihallivi javucaruumo januutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguiino ememuiivomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡Imicani ijoho judiomi Aivojiiibo! noomoro.

³⁰ Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaiti gafucuhicaumo. ³¹ Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tifaibia icacheuco ijiihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jiihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onooboco. Jaamoro diiboco tajiibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

³³ Jaadi ifutuumo nigaiapaajebai onoomañovi; jaanoti hebreomi iijiri Golgota onobai.

³⁴ Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafaiñooco. Jaarunoco inisucuuruhigoti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaan fine tochehuma icaji? noomoro.* ³⁶ Jaamoro ifiitino casiiicamaaiumo diiboco

* 27:35 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi acaatiniuno: Tagaachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

otoomomo. ³⁷ Jaamoro ijibogoco ihmohobujeti iinigaihallivi caatiniumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJHBO, onono.

³⁸ Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiici nanivaminaatisico, saafiico imiyanaagonovi, bu saafiico inaninaagonovi icano. ³⁹ Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ihibamoro ihuseneque gavaracumoro ibajirubadi icano iinigaicoro garya garya moonihicaumo, ⁴⁰ jilli noomoro: ¿Naa ijoho ono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edetavejiruubo? ¿Eneecata iiro difiico taajasu! ¿Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachijji, toono caamoti niito! noomoro.

⁴¹ Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomi quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojibo icahachijji, toono ihmohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ Miiro Moocaniviro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachijji. Jaadi jari magaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco ibahicauhi.

Jesu Igujjevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jiinije civono minifutuuhi gadiibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivuuhi: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeci johono Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihii iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañoña matyusuuhi. Jaaboro toosihico imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño cabuyaacuui ihaduuqui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco ataajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuui. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoboociniuchehu gaachehujetuno feemene icano gallivuui feenedi caamoti sano guinovi. Bu jiinije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi. ⁵² Bu tolliro cihojino faayicicafutuui. Jaaneri Moocanico imiyaavuguumo iguijvecinimumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati icihojinofañohti ihinumoro iimicumii Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojibo ihamocasiminaama Jesuco utuumuumo jiinije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro sihidiro igutuui. Jaamoro nuuhi: Miyanotiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro ifinicumoo Galileati Jesu dojicuti asaumo diiboco jeevivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onoogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onoogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Icinuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihijicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onoobo Arimatea cumioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifiico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiha Pilato tajiibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifiico Jose icuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro icihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jiihacuui. Jaaboro tohojico guisibatyigabari amaniniuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico ihifinicumife.

Jesu Cihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevedí, Pascua jībaimoguiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiimaaqui. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojībo, mehesafetehe oono tobañifiiboba ubuheesusumi: Ochoomodí mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiha tajiiba icīhojico cuhufono imooniqui mifucuci safucu idiino ticovovi ijībogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jībeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachijji tobañi aivo iticoniono janaanivivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty tomominaaco mihicimoro amihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiha ufuumoro tohojico cuhufutusuuhi. Jaamoro bu igaajataaco ficuumo tohojico ofoocuba iguisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icafucu afatyuno sesevedí fucugayiro Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi icīhojico emecituumife. ² Jaanaaca sefano jiniije maryibauhi Moocaani tomominaafi niquejefañoti iniituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi icuboro tobahallivi casivuuhi. ³ Jaabohalli aricuui sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseene seseuehi cuugaihallibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro sihidiro igutu-umoro iñihicuri uchuumucumobadi minifutuui. ⁵ Jaaboro Moocaani tomominaafi diitifeque nuuhi: Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amiife Jesu etetecucafetehiniiboco miguiinoco. ⁶ Jineeri chahuuubo siino buheetecuubo unuubadi. Eneecau bu jino diiboco ificuhinimañoco memeeceva. ⁷ Jaaneguiha goovano mofoomifere ijībogominaaco mijībogoto jilli noomifere: Guijevafañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amihai imega siigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amiifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiha diitife toonoti fuucuui. Goovano sihidi igutuufere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jībogominaaco jībugutuui. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluui. Jaaneguiha diibojaago ufuufere itihaiñoco ihiibicimifere diiboco imuui. ¹⁰ Jaaneguiha diibo diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijībogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jībuguui.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuumoti saatoho amocasiminaa cuumifaño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jībuguui paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeuhi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Mihai fucufeene miciganaaca ijībogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojībo uguubuuboro amihaijaago isifiratohachijji mihai diiboma mihiimaaji amihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo ¿milli icatimo mihicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiha ihamocasiminaa inihibamico agaayicumoro diito unuubadi mooniui. Jaabadi judiomi jībaguehicahi jisumihachuta.

Jesu Jībogominaaco Atajībano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiha ijībogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutihi. ¹⁸ Jaadi Jesu asauboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicicuui paryi aivoji ijico niquejefaño, jinijehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiha paryi faajiinijeriro mofoomoro tajiībogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofenedi, bu illi momofenedi, bu Igaija momofenedi icano.

²⁰Jaamoro diitoco mijibogo amihaico paryi uujoho jibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaja uujoho amihaima fahijivaro icaji jiinije ifinijinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Miïro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani unuunoco:

Dihime galluuhi tajibogominaafico, dihime jiihaico iimibachuqui, nooboro. ³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiiciniuno: Mihimibachu Mohaivojiiïbo jiihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatiniuhi.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiïboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amiihai eedeehifiico mejeevesu, amiihai imiti ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jinijeoto, bu Jerusale cuumimoto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico ijibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onoohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajio iimicoro nejeecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo jibeguehicauhi jilli nooboro: Taabuunati saajiïbo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatihi. Jaamaño diiboguiino idijiiïvooboro itihaipaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amiihaico miyaano nifaihuri nitih. Jaanoti diibo amiihaico Moocaani Gajjari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiniïjari iicacuumiti. Jaaboco Jua nitihu Jorda onoohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu iteehifañoti ihiinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofeenedi nimiihubadi jeevaabo Moocaani Gajja ihallivi niitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Hjojho agajiiïbo taseemene, iiri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gajja diiboco satyuuhi sicaihigovi miyaminaa achahauhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi saniihiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeecevehicauhi.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jibogoooboro taajasu jibogoco Moocaani aivojii ijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuhi, jino Moocaani aivojii fiitivucuuhi. Jaaneguiiha amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuajiniidi igoooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiiciminaatisi iicaumaño muuafaño isinicuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amiiisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanivivi afatyuubo Jacoobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuuhuco amaahuniumisico atyimeteuhi. ²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Hjiima Icaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi ifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro jibeguehicauhi. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo jibegueri diitoco aivojiiïbo iicanicibadi ijibeguehicauneri, caatiniminaa ijibogonicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: ²⁴ Hjóho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi ijóho miihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa mihaico finisuqui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ihibauboro nuuhi: Lliivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji diiboco baavi agañiboro ifiico vivi vivi iminiyuuboro sefano agaihivuuboro diiboti iinuui. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro dillucasihicauhi: ¿Jineje jino bohono jibogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi iicarumoco atajibanoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

²⁸ Jaanoco Jesuti jibocasiuno paryi Galilea jinijeri goovano gaajacafutuui.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi ijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco jibuguumo diigo iguihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyiciuhi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi ijicuuvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asauneri guhugavi gahafuui. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi Jibeguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu agañivuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocaanima ihimaaqui. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuui. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuhi: Masiigo siicumijaago ifiticuumijaago tahi tolliro jibeguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jinijeri sinagogajafaño jibogooboro feehicauhi ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememuuivuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diiboco idaasuguuboro ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. ⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluui jilli nooboro: ⁴⁴ Miñhaiñoobaco jibeguedino. Jilli ofooboro sacerdotequé dihifusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jecivoco asimico ficuuto Moise atajibaubadi toono jibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaajaqui ijóho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhigueejere miyaminaa achahahigujere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emecivamo.

2

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubumo iijafaño iicaunoco. ² Jaanegui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihibimoro idiino isifañiboco. ⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficiniuneri Jesuvi ifutuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayiciumoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. ⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajaciiboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igiciniamañoti ijeebifañodi esamaaiuhi: ⁷ ¿Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mijoho nacu imitico buusujirahi? Idiiboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amiihai jeebifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onono; gañiivoobo dicigaiijema fuucu, onono. ¹⁰ Jaamo magaajahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imiti imibachu mityama icanoco, nooboro, ¹¹ idiino isifañiboco nuubo: Ico neehi: Gañiivo, jaaboro dicigaiijeque diicibo fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañiivuuboro icigaiijeque iiciuboro fuucuuhi ifinicimofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatíhi aivo jilli icanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuaijinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uuma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agañiivooboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño jibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro jibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amiihai jibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefiimo taabuminaafico imogatíhi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefíhi. Jaabadiro uujoho: Imino icahi, onoomoco cuhuvaqui saahinitíhi. Iimifiitimeguiiha saahi iimiti ifiico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutímo Aigafinohallívi.
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jibogominaa, bu fariseomi jibogominaa icamo machutímo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jibogominaa aiganana dita aigatíhi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco ataabavaaboro jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miíro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajibogominaati udumitícino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Miíro mijoho eedechehuco bobaryuri maahunitatíhi? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro

bu, ¿miijoho bohaivofaihuco eedeejutafaño ficutatíhi? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyējirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi, nooboro.*

Ijībogominaa Trigo Noovataco İcihi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisisumi Jesu basutafañodi iğooboro feehicauhi. Jaanaa ijībogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi. ²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collíhi dijībogominaa olli mooníhi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaajatíhi amiíhai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachuusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omooníunoco? Miíro Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeecivo maahunoco machuuhi miijoho amachutatírunoco, Aviata onoobero sacerdotemí aivojībó iicauijibo icaunaaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohero sacerdotemí amachu-fírunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miíro jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutuuhi. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutihí. ²⁸ Jaamaño uujoho Miyaminaafibadi ifiivubo jaguisifucu aivojībó, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahí icaubo saafi ihuse ifiigatyuubo. ² Jaaboco iifinícimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisisumi buheesujíibo? noomoro iifurumo diibohallívi ijībéguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifiigatyuuboco nuuhi: ¿Gañiivo! ¿Jaaboro feenevi dulleeve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuhi: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunícimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaaunoco, nacu mubuheesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuutihí. ⁵ Jaanegui diito jeebíno cuhuferi iidaasuvuuboro, sifiirano ihuufococo emeeciuboro ihuse ifiigatyuuboco nuubo: ¿Dihuseque fallirihícaru! nooboro. Jaanegui diibo fallirihícaruhi. Jaasumiro diibo use dojícuviro imituuhi. ⁶ Jaasumiro toonoti ifariseomí ufuumoro Herodianomíma fitacucasiuhi Jesuco igaicaauiqui.

Muuaijinivi Miyaminaa Iicauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ijībogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco síhidi miyaminaa buca-siuhí Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda oonegueehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo síhidi ejeevanoonoco omooníhicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijībogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñejeruujiruneguiiha mo-meenegaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui síhidi iguihuvanoma iicadímó diiboco idudíciqui ijene ñeñejeruhicauhi. ¹¹ Jaabadiro bu ijími diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihívehicaumo: İjoho Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaajasudino, nooboro.

Jesu İcihi Minisuminaati Fahuseeci Motíhaiti Miimisiici İdíino.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabaívi fuuhi. Jahígo iimuguudímoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saaumo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motíhaiti miimisiici idímoco iciubo diiboma iicauiqui, bu diitoco igalluuqui jībogoco ijībéguequi icano. ¹⁵ Jaamoco iijico aciubo ijímico igañíhicauiqui.* ¹⁶ Jaamo jinoodímou fahuseeci motíhaiti miimisiici idímó iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. ¹⁷ Jacoobo Zebedeo achi, bu Jua Jacoobo nahabo

* 2:22 Jílli Jesu nuuhi eedeejībógoco mejeevesumoro bohono jībógocoro meheetavequi.

* 3:15 Sahaamefaño janaaníci jílli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicauiqui, onoonoco.

icano. Jaamisico momoniubo Boaneegemisiti, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacoobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aaciujiiibo igaicauqui icamoma saaubo jaahe.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ijibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubuumoro saauhi diiboco icivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiboma. Jaamaño diibo mitya ijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocovauboro siinovi ooviciboro neehicauhi: ¿Milli jaabo Satanás bu ificoro buhi gañijirahi? ²⁴ Miño saafi aivojifaño minooi udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaamaño tohavoji guenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva guenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanás iinoro ifiimaryo imoonicasiruva, ¿milli bu guenene icajiruubo? Iinoro ifiico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿mijoho esefaabo ijafaño ofoomoro inehejeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino amihaico neehi: Miyaminaaco paryicino imitino ihiimaaruno bu-usucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gajati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihii ufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujiiibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhuvasuuhi. ³² Jaanegui Jesuhallidi emecuciniumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhuvahi, noomoro.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho gaharubi? ¿Mijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecuciniumoco emeciuboro diitoco nuuhi: Jino tajojiri icamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani ijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuuihi. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuuihi. Jaanoti diito ijinivi jiniigaibaahohalliviro icauhi. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi ooviciboro jibeguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuuihi. Jaanoco joomi asaumoro machujeuhi. ⁵ Jaanoti samañoono acutuuihi guisihallivi miyaadi jiini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno ijiinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachiciuneri aryivucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahaije aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihiinuurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuihi imino jiiinijevi. Jaano ihiinunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuuihi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuihi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuihi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi jibogominaama iicaumo diiboco dilluuihi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amiihaico naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeecirumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miïro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu iijibogominaaco nuubo: ¿Nacu amiihai magaajatihî jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miïro basuminaafi, oono Moocaani iijico iijibogoo abasuubo. ¹⁵ Miïro jino jiihaifaño aacotono onoono; miïro saatoho jeebiifa abasucuurunoco iijibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebiifañoti dumiiticiuuihi. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guiisihallivi abasuuno onoono; miïro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño guenene icatatino nisuhifiivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jariimihoonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo ¹⁹ jiije busumije jaagoviro ijeebiino nijî nijî iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebiifaño agahafonoguiinodi toono miyaaji icarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jiiñijevi abasuuno onoono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuno saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

Ciijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.

(Lc 8.16-18)

²¹ Jaadi bu nuubo: Ciijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaiijeguiino icano mificutatihî. ¿Ivinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miïro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino. ²³ Jaanegui jinooco amiihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miïro oono amiihai mohoovicihicaneriro ufucu amiihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco miidino icarunoco dumiiticijiibo, nooboro.

Basutaqai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiiñijefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevedî agañiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihî diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jiiñije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi idecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonicihî. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasesumî.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jiiñijefaño mabasunicijibadi jeevano. Miïro tooyi aivo jiiñijehalliri iicano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruo abasucufutucuudi jusifihi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafihi. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jiiibeguehicauhi miyabogoco siinovi ooviciboro diito agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootiibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha iijibogominaaco ijeevadi paryi imino jiiibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi iijibogominaaco nuubo: Masii onago muuavi mafatyequi, nooboro.✠

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuavi iciuhi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aicusuumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijeveneque? noomoro.

✠ 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¡Lliviicu toonoviro siicutu! nuubo. Jaanegui iguibuhuba llivivicuuihi. Jaanoro paryi imino siicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi ijibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehti? ¿Nacu Moocanico mimiyaavogotihii? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutuumoro noocasihicauhi: ¿Mijjoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onono? noomoro.

5

*Gadarenomi*oobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jiinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicahicauhigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco miñhaiñooba jigaiñehineri duujenicutihi. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuuro. Jaarunoco ihusenonoco dubaiciubo, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco miñhaiñooba guiinonicutihi. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniiboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojago ijinafatyuboro iguiino memuihvutuuihi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi iijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicauneguiiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuihi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Miñhaico jiicumiti buhi galluudino, nooboro.

¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi. ¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Miñhaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeequi, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuaifaño aafuumoro macaniuihi.

¹⁴ Jaanoti diitoco eteemehicamo agaumororo ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicajaafaño icano jibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumororo meecivaumo jineje fine onoomaño.

¹⁵ Jaamo Jesujaa asaumo aatyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaño jiciniiboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumororo sihidi iguiumo.

¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jibuguuihi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiniijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Ima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco diibogo guiraano Aivojibo Moocaani ico iidaasugooro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumeri jibogooro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesuunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafiitehicauihi.

²¹ Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuaivi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igavuuhi muuaijiniri icaubo cojivi. ²² Jaanaa sinagogaja aivojibo Jairo onoo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguiino ememuihvutuuboro nuuhi: ²³ Aicigai aivo niinovacuuihi goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

²⁴ Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasio ijene ñeñeruhicauhi.

²⁵ Jaamofenedi saafigo gaigo tiijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idiino iicaucuugo.

²⁶ Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. ²⁷ Jaago Jesuti jibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaagoro ibujinaagoti igachehuco dudicivauhi. ²⁸ Jilli igachehuco

☆ 5:21 Mt 9.18-26; Lc 8.40-56

ududicineriro buheegi, noogoro esamaahicaumaño. ²⁹ Jaasumiro itijjoho diigoco fiigatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecuunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi iimeveuboro diitoco nuuhi: ¿Mijjoho tagachehuco dudicichi? nooboro.

³¹ Jaarunaa ijibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Mijjoho uco dudicichi? neehi? noomoro.

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco ifinichicauhi ihatyimequi: ¿Mijjoho fine dudicichi? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi igutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememuivuuugoro paryi imino jibuguuho.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Niba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiha sajeebii fuucu, diguihuvati buheetecuui, nooboro.

³⁵ Jilli iimaubaacaro sinagogaja aivojibo iijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai guijevecuui. Fine Mojibogominaafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivojiboco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro mihihañooba diiboma ufuunoco imuguutiibo idimomaryo Pedro, Jacoobo, Jua Jacoobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivojibo iijavi ifutuuihi atyimeuhi gañuhusuno omoonunoco, miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu ijicafutuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani gañuhusuno misiramaahi? ¿Collihi mataacasahi? Guijevetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiha Jesu paryicino famoocoro jahisivi ihiinusuuboro caani, seeji iicamisicoro satyuubo, bu diiboma asaaumo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuseti agaayiciuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja agañiivuuugoro igucuui. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mificabaci idiino ficabava icacuui. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuui. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguuihi: Miico mijibeguedino, nooboro. Jaaboro tajibaubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiinijejaagovi siino uumiubo. Jaaboma ijibogominaa fuuhi. ² Jaadi judiomi jaguisifucu iicacuudi ticovaubo ijibogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi ajabafituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ¿Milli fine diibo igaajaco gaayiciuhi? Mee jino agaajaratinehejeque moonibo, noomoro. ³ Miuro du jaani imohobujene dudicamaajeminaafi Maria achi, Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mihaifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiratehicaumo.

⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefili. Jaanoti ijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutiibo, miidimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobuunati Jesu ifiiti cuumijeri fehicauhi jibogooboro. ⁷ Jaadi coovaubo ijibogominaaco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco.☆ Jaaboro diitoco galluubo miimisiicisaajeri. Jaaboro iimitino jimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jihaiivi idinocoro queseico masaty. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amihai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere tihaijaajeque mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavihacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari

☆ 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6

tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amihaico agaayicitihachijji, uguubutihachijji icano toonoti mihiinomoro amihaa tihaiapaajeguino jiinico toonovi matatacu jei diito iimitico jiiibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jiiibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañihicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco diiribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivojiiibo Herode* guubuuhi Jesuditi fahigovadi jiiibocasihunoco. Jaanoco saatohe neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheetebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatohe neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatohe neehicauhi: Jaani siicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheetebe, nooboro.

¹⁷ Miïro Herodia noojiri Herode atajiiibauneguiha Juaco isisimoro civojaniumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco iciubo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco ijiiheguere gaicaausuhicaujirahi. ²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeebii iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco milli moonihicautihi. Diibo onoonoco gaajatruubo jilli imino guubunicihicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausuujifucuvi ifutuuihi. Miïro Herode ifiivu ficabavi ifutufucu iicauneguiha jiiibaimoco eetavuuihi. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiiinije bocifimoco, bu tajiibaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaanaa Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaasetuuihi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuihi. Jaaneguiha ihaivojiiibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui. ²³ Miyanotiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojiiibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuutuuihi: Jisumiro imeguehi butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi unuucuneguiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tusumiro amocasiminaafico atajiiibauboro galluuhi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iquiticuboro butajefa sivaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuihi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jiiibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifiico iicijeumoro cihojifaño ficuuihi.

Jesu Machusui Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutimoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jiiibeguehicauihi paryi omooniuono ijiiibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miïro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauhi. ³² Jaanegui Jesu ijiiibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajaciumoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinoociniuhi. Jaamo ihimegaro tomañovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuihi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco

* 6:14 (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoobo Jesu ifiivuumo iicaubo chuumucuuihi. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauihi.

jibeguehicauhi. ³⁵ Jaanaa iijicuunegui jibogominaa asaumoro diiboco nuuhi: Mihijicuuhi. Jaanomaryo bu jimañovi mihaiñooba ijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiiha gallucu miyaminaaco ifiticuunijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro machutati inajequi. Miïro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino doscientos denarios maahunoco manaajeteji paryi diitoco mamachus? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minodino nacu amihaima maahuno icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emecijeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajiibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñavahallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayuihi ihusefaiño sahusedino imahuno iicaunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niquejeque emeciiboro toonohallivi Moocanima iimaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro jibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisiko tolliro ifuumo paryi famoomaryo. ⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananiumo jiiibaiño gahafusuuhi fahuseeci motihaiti miibaici idiino, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco. ⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifiimi.

Muuaihallidi Jesu ñigono.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu jibogominaaco galluuihi ihimega imeenegari onagoo muuavi Betsaida cuunijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocanima ihimaaqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuihi jibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuuihi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaihuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaihuhallidi asaanoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine ñi, noomoro igutuuihi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaiño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba siicutuuihi. Jaaneri diito sihidiro eetyeuihi. ⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutih maahunoco iguiratusuunoco, jilli diitoco ijeebino ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.

(Mt 14.34-36)

⁵³ Jaamo imuuaico oonegueehivi afatyuudi ifutuumoro cañavutuuihi Genesare cuumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafaiñoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajacuihi. ⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinocinimumo. Jaamoro ticovaumo iguuhuvamoco cigaijeneri acañimo Jesu tahi icahi onohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiracuunomijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaiño iguuhuvamoco ificumoro Jesuco neehicauihi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauihi.

7

Miyaminaaco Imihininino.

(Mt 15.1-9)

¹ Jaanaa Jerusaleti asaumoro fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuhui. ² Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuumoro. ³ Miïro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo siicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehihica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete

asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miïro jilli siicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluui: ¿Collihi dijiibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amiihaiti Isaia caatiniuhi amiihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatiniubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehica. Jaarumo jeebiino uuditi tehesino icahi. ⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amiihai jiiibogono, ticovo miyaminaa jiiibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajiibaji, meneehicahi, nooboro.

⁸ Miïro amiihai Moocaani tajiibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinejequere aivo guiraano meheetavehica, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amiihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajiibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miïro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onooboco miyanotiro guiivesu, nooboro.

¹¹ Jaanoti amiihai monoonicahi miyaminaaco: Amiihai caanimico monootahi: Ico amusujitahi, paryi uuma icano Corban, noomoro Moocaanico ijiibaicuuno eneejiruno.

¹² Jilli amiihai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicahi. ¹³ Jaamaño amiihai Moocaani iijico majabatusuhi amiihai jeevamaajequere sifiiti, sifiiti icano mafatyusumaño. Jaamo jiiibadije icanehejequere guiraano aivo meheetavehica, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaja: ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininiiruno. Jaanoti naha ijeebiifañoti asaano miyaminaaco mihininichi. ¹⁶ Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jahe fuubo. Jaaboco ijiibogominaa toonoti dilluhi. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amiihai, amiihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaajatahi? Miïro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininichi ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miïro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iinonicichi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatichi eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti naha: Miyaminaa jeebiifañoti ihiinono miyaminaaco mihininichi. ²¹ Miïro miyaminaa jeebiifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifirano, fanoova imiti imoyiceneheje, sicamaño jiiibocasineheje, iino allitiro jiiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebiifañoti asaano miyaminaaco mihininichi, nooboro.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi. [†] Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Miïhaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciumo. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuui. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuiivutuugo. ²⁶ Jaago siicumioo griegomiogou, sirofenicia icano jiiinijeminaagou. Jaago Jesujaa asaagoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusiqui. ²⁷ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumitiicimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jiïhi, miyaano tolli Aivojiiibo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicumichi machufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jiï, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuui, nooboro.

☆ 7:14 Mt 12.10-20 * 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco. † 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

³⁰ Jaanegui ufuugo ijavi ifutuudi atyimeteugo illeque icigaijefañõ icagoco diigoti ihiji ihinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiiboco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jiinjefeenedi fatyuuhi, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaubo gaseuhi Galilea muuaijinivi. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutiibo llaallabano ihiimauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiiniuhi. Jaadi ijirebamaaiuboro inejebaco dudiñciuhi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeciuboro sefano ajaguisiuboro hebreo ijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuhi, bu inejeba imitauno sinafutuuhi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguuhi: Miihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofañõ janaaniviro jibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino mooniibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi.

(Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuuhi. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu jibogominaaco ocovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idiño jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jihaivi ajebari nacatejirumo. Miño diitoti saatoho tehesinoti sahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui jibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino miihaiñooba ijano achahigo mihicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluuhi: ¿Nacu minoodino amiihai maahuno icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idiño, noomoro.

⁶ Jaanegui tajibaubo miyaminaa baavi icasiicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocanima tohicajehallivi iimaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuboro jibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ⁷ Jaabadiro bu miidino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima ihiimauboro diitoco aciuhi imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famoro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuvoco naniumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici idiño. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluuhi. ¹⁰ Jaadi jibogominaama meenegafaño ijicafutuumoro fuuhi Damanuta jiinjivi.

Fariseomi Niquejeo Jibogoco Dilluhi.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaumoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluuhi: Eneecata niquejeo mityaco miihaico dihfusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebifañodi sefano ajaguisiuboro nuuhi: ¿Collhi jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, amiihaico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya ifusurajitih, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuavi jibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijnoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri jibogominaa sanomiro noocasihicauhi: Fine animinaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onoocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collíhi maahunoma machahanoco monoocasíhi? ¿Nacu aivo magaaajatihi, mehesicinicuutihi? Cuhufocani amíihai jeebíino fine. ¹⁸ Amíihai aallíinoma mihicarumo mahatyimetihi, monohojivarumo muguubutihi. Jaana mehesicinihi sahusedino maahunoco cinco mildimoma íifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodíibaiva ihatyuuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idiino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma íifuusumi. ¿Nacu minoodíibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Sahuse juugahuseti miibaici idiino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinihi, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimetiiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi íifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimetiiboco sívaumo: Diiboco dudíici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhígovi satyuuhi. Jaaboro ihaallíicico íjíreri amaisuuboro ihuseque ihallívi ficuuhi. Jaaboro diiboco dilluuhi: ¿Naa, míivigayi daatymehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atymehi. Jaarumo íguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu síino ihuseque ihaallíhallívi ficuuhi. Jaadi síino emeciuhigo ívi diiboco ihaallí imitucuuhi. Foovono paryi imino atymecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco íjjajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro Jíibeguehi: Diibo Cristo Asaaujíbo Jesu íicanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu íjíbogomínaama fuuhi Cesarea de Filipo cuuminojaago jahi jíihaívi dilluubo íjíbogomínaaco: ¿Nacu uuditi, millí miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitimínaafi, saatoho neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaaníhacho fine síicijeototi Moocaani íimaamínaafi íicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana amíihai, míjoho uujoho íicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro íimusuhi: Híjoho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: Míihaiñoobaco míjíboguedino, nooboro.

Jesu Igújevejinoco Jíibeguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco íjíboguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifíivuubo guiraajino ídaasuno ícano. Quillahuto íjítí sacerdotemi aivojítoti, caatinímínaa ícamo guiraano uco jíiheveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mífucuci, safucu ícanoti síino buheeteji, nooboro. ³² Jíllí diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhígovi íjeevadi Jesuco asatyuuboro ticoniurahi íbaabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro íjíbogomínaaco emeciuboro Pedroco íbauhi: ¡Uuti buhígovi minífoto híjoho Satanas ídiicaabo! Jíllí díhesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatíhi. Jíllí miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu íjíbogomínaa, bu miyaminaa ícamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaaníhacho tadyojícuti asaano ídiimogoobo dífiico guínodi ficu. Jaaboro ífiico ídaasuno omoonisujinoco íguitíbo tadyojícuti dísa.* ³⁵ Míiro ífiico agájíibo ífiico mítasuji. Jaanoti taajígúinodi, bu tajíbogo íjígúinodi ícano ífiico ímítasuubo, ífiico taajasuji. ³⁶ ¿Nacu millíti ímíjiruno miyaminaafi paryi jíiníje busumíjeque gaayícíruubo íjeebíico ímítasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodíno fine jaadujíruubo íjeebíico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaaníhacho uuti, tajíbogojítí ícano jísumío miyaminaa jíno Moocaani

* 8:34 Sahaamefaño noono: Jaaboro díguíjeve ímohobujeque díciíbo tadyojícuti dísa.

jeevesuminaafeenevi unucufeevebeti, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji johono Guihirubi aivojiri itoomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, amihaico neehi: Jineeri jino iicamoti saatoho guijevejitih Moocaani aivoji imityama asanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati cajaatyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masi migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ijiibogominaa sihidi igutuumororo milli eneejiruno achahauneguiiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuuhi. Jaanaa ihaimuufafañoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijiibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo mihaianoobaco atyimecuutihidi iibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Mihaianoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miico jibugutuimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: Jineje fine oono guijevefeenetih siino ubuheetehino onoono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: JMillitih jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. JMilli nacu Caatinihaamefano uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubeditih noono? Miho idaasuno icajiibo, jihevecafetejiibo icano noono. ¹³ Miho jino amihaico neehi: Miyaano Elia saahinicuuhi. Jaaruuboco iimogobadi mooniumo diiboti Caatinihaamefano: Jilli icajiibo unuucuubadi, nooboro.

Jesu Buheesuuhi Sicafefi Hima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho ijiibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito ufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasimo.

¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumororo sihidi jabafiituuhi. Jaamoro diibojaa jinociniuhi idillutuumo. ¹⁶ Jaamoco dilluubo: Jinejeque diitoma mejenaucasihih? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jiibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino hima iicaabo, diiboco iimaasuhicatih. ¹⁸ Jilli fahijivaroro diiboco agaayiciboro baavi ganihicahi. Jaaboro diiboco iijiti jivaasecucoro iinusuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco sifanisuhicaabo. Jaanegui dijiibogominaaco tajiibacurahi ihijico diiboti buhi iganihiqui. Jaarumo fiivototih aganihino, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi, jeedi fine amihaa miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. Mihachuta fine, amihaa icaji? Mihachuta fine, amihaico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyubo. Jaaneri baavi cavinamaaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco ganihoro.

²¹ Jaanegui Jesu caanico dilluuhi: Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. ²² Fiiva foova ihiji diiboco cijigaiño, nifaihufano icano ganihuhicahi, ifuruubo diiboco igaicauqui. Jaanegui mihaico didaasugoobo millihacho mihaidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachiiji. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatihii, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuuhii: jiihi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajiibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucuudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniiyiuhii. Jaadi diiboti iinuubo miguijevecubadi diiboco omoonihiniuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijevecuubo, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayiciuboro diiboco gañiiyiciuhii. Jaaneri diibo julleeveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu iijafa ijicafutuuhigo ijiibogominaa ijeevadi diiboco dilluuhii: ¿Milliti jana miihai magañiitihii tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihii. Jilli Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

Siino Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhii. Jaamoco miihaiñooba agaajacinoco Jesu imuguutihii, ³¹ ijiibogominaaco ijiibuguumañi. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ijiibugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicauhi.

¿Cajaanii Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuuhii jaaha iicacudi Jesu ijiibogominaaco dilluuhii: ¿Jinejeque jana jihaivi amiihai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusutihii: ¿Cajaaniji fine aivo miihaiti imiyaabo? noomoro jihaivi ihiimaacasiumañi.

³⁵ Jaanegui Jesu acasiivuuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idiino iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amiihaiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinovi imini-fotooboro famoocoro ijeecivequi, ³⁶ nooboro seemeneque iiciuboro diitofeenevi ficuuhii. Jaaboro tooseeque ihiibiciuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomañi jiiyadi seemeneque agaayicimo uco gaayicihii. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicihii, nuubo ijiibogominaaco.

Mominaafi Iicatiibo Mojaagodi Iicaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Mojiibogominaafi, meeci, saafiico miihai mahatymehii dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco miihai mihiiibahi, miihaima iigotineguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mihiiibajirahana. Miiro saafi tamomofañodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitiibehiica. ⁴⁰ Miiro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatiibo. ⁴¹ Jaanoti cajaanihacho amiihaico Cristoto mihicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

Imitifaño Agañisujiruno Nihiicu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaanihacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño agañisumoco aivo imijiruno guisibatygabari icodaaheti mudujenimoro muuaifaño magañiino. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agañisuhachi quiticiiibo buhi gañii. Miiro

* 9:29 Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo ciijigaifaño ofoono tahi ufucuro icijigai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu jiihoho icarumo echeemejitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifaño agañisuhachi quiticibo gañi. Miïro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti fatihaicima idiicaabo ciijigaifaño gañicafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jiihoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli ico imitifaño agañisuhachi buhudaruubo gañi.† Imijiruno Moocaani aivojifaño sahiimaryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo ciijigaifaño gañicafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jiihoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miïro paryi famooro ciijigairi imuhunicafetejimo.‡ ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, ¿jinejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanegui amiñhai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebii mihicacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinijeri, Bu Perea Jiinijeri Icano Iguehi.

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinijevi Jorda onegueehi iicano jiinijevi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaivuuhi. Jaamoco jiiibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jiiibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.

(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi iifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amiñhaico tajiibauhi? nooboro.

⁴ Jaanegui nuumo: Miïro Moise tajiibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amiñhai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miïro amiñhaico Moise tolli tajiibauhi amiñhai cuhufojeebiiico aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifiivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunicihi mogaïma iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafiibadiro icanicicuuhi. Jaamaño miimisiici icacuutino saafiirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucuudino, nooboro.

¹⁰ Jaadi jaaha iicacuudi ijiiibogominaa siino diiboco toonoditi dilluuhi. ¹¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco iicibo iticoniogohallivi ajeva imitico icih. ¹² Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifiico atajevago tolliro ajeva imitico icih, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca ijiiibogominaa toseejeque isivaumoco iibahicauhi. ¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine miñbano. Miïro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. ¹⁵ Miyanotiro amiñhaico neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitibo ufucu feejitih. Moocaani aivojifaño, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihiibiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuuboro iguiino ememuiivuuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo jiiibogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno. ‡ 9:49 Sahaamefaño noono: Jaabadi miïro paryi famooro ciijigairi imibachucafetefihi.

¹⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Mijjoho, nacu, iimiibo? Iidiiboro saafiuro Moocaani iimiibo. ¹⁹ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajjibajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco diibeguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibo nuuhi: Jjibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino mooninichi, nooboro.

²¹ Jaanegui Jesu emeeciuboro diiboco gaijiuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro iidaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefano sihidi nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

²² Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijiuhi.

²³ Jaanegui Jesu ihuufococo emeeciuboro ijjibogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifano ofoono! nooboro.

²⁴ Jaaneri ijjibogominaa sihidiro jabafiituuhi. Jaarunaa Jesu siino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tihicani Moocaani aivojifano ofoono!† ²⁵ Miuro sihidi jeevagitiruno camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifano ofoono, nooboro.

²⁶ Jaaneri imi janaanici ajabafiituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaanico fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco emeeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocanidi sihidi jeevatino. Miuro diibedi jineje itihinoba chahahi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Miuro mihai paryi mubusumijeque mejeevesuhinimoro ima mihiguehi, nooboro.

²⁹⁻³⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyantiro amihaico neehi, cajaanico iijaco, inahabomimo, inagomimo, seejico, caanico, iseemeque, ijiinijeque icano taguinodi, bu tahalliti taajasujjibogoguinodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jijiinijehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomihaico, inagomihaico, seejico, seeemeque, jiiinijeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejevi ifinijitino fiivoma icajimo icano. ³¹ Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinovu minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovu iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.‡

Jesu Igujivejinoco Siino Jjibeguehi.

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jaanaa jiihairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu ijjibogominaaco imegavi siiguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafiituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idiino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi ijjibuguubo diibo idaasuno iicaujinoco.

³³ Jilli nooboro: Memeece, jino Jerusalejaago mefehehi. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefano, caatiniminaa usefano icano acicafeteji. Jaamo uco gujivefano ohoovicimoro sihigootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jirebamaajimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati gujivefanoti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaumisiro diiboco nuuhi: Mojjibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.✧

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifano acasiacunoco saafiico dinaninaagonovi, saafiico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

* 10:21 Sahaamefano noono: Digujive imohobujeque diicibo tadyojicuti disaa. † 10:24 Sahaamefano noono: ¡Tihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifano ofoono! ‡ 10:31 Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutinico imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji. ✧ 10:35 Mt 22.20-28

³⁸ Jaanegui Jesu diitísico nuuhi: Jilli aivo amiísi toono magaajatínoco midilluhi. ¿Nacu amiíhai uujoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri uujoho iníticafotofaihuri miníticafetejirahi? nooboro. §

³⁹ Jaanegui: Jiíhi, nuumísi.

Jaarunaa Jesu diitísico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho iníticafetejibadi miníticafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasiívejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyó idíimeguiiharo iimibachucinínoco diito gaayíciji, nooboro.

⁴¹ Jaanoco saatoheo jíibogomínaa uguubumoro Jacobomisijaago sífiiratuuhi. ⁴² Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amíihairyo magaajacuuhi jíinijemínaa aivojíto jíinijeque atajíibafínoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyamínaaco guínonífihi. ⁴³ Jaabadi amíihaifaño tolli icajitíno. Jaanoti amíihaifañoti síhídi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoheo jeecíibomínaafíti mímínifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaaníhacho amíihaifañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amíihai jeecívomínaafíti mínifeteji. ⁴⁵ Jaabadi míiro uujoho Miyamínaafíbadí Ifíivuubo, uco íjeecívequi saautíhi. Jilli uujoho ejeecívooboro miyamínaahallívi tafíico aacínofeenedí guíraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyímesuhi.

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati íifutuumo Jerico cuumívi. Jaacuumítí Jesu jíibogomínaa, bu síhídi miyamínaa ícamoma tuucuumítí fuunaaca Bartimeo onooheo ajashuno aatyímeutííbo Timeo achi jíihájíníri gícíníuhi níhíbamíco idílluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaunoco agaajaciuboro tícovaubo sefano ocoovadíicuubo: ¿Jesu David Iyaachi, uco dídaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma iicamo saatoheo díiboco: Illíívequi, noomoro íibauhi.

Jaarunofaño janaanícívíro coovadíivehícaubo: ¿David Iyaachi, uco jeedí dídaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucíívuuboro: Díiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui díiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo díica. Jaaboro goova gañíivo íco coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui íjeebutachehuco aganícaruuboro sefano ujulléeveuboro Jesujaago fuuhi.

⁵¹ Jaaboco Jesu dílluuhi: ¿Míllí íco omoonínoco díimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyímeutííbo díiboco nuuhi: Jíibogomínaafi, aatyímeneque ímeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jíi, fuucu taca buheetecuuhi ímiyaavogomaño, nooboro. Jaasumíro díibo ímíno atyímecuuhi. Jaaboro Jesu dojícúti jíiháíri fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumífaño Jícafetehi.

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadí Jerusale fíitíno íifutuumo Betfaje cuumí, bu Betania cuumí icano jínívi Olivohono íicagají tícovoví. Jaamañotí Jesu jíibogomínaatísítí míímísiícíco galluuhi: Mofoo, oono motícovo íicacuumíjaago. Jahí mahatyímejí burrogayí duujecíníiboco míiháíñooba díiberíhi ígotíiboco. Jaaboco mísinayumísiro juu mísiiva. ³ Jaanotí míiháíñooba amíísíco: ¿Collíhi mísinííhi? onooháchi, monoo: Mohaívojííbo éneeneguííha. Jaaruuboco goovajíno uhuumísuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumísi atyímeteuhi burrogayíco guhugajínívi jahísívi jíiháífaño duujecíníiboco. Jaamísiro díiboco sínaayumísi. ⁵ Jaarunaa saatoheo tooneri íicaumo díitísíco nuuhi: ¿Jínejeque toono momooníhi? ¿Collíhi múburroco mísinííhi? noomoro.

§ 10:38 Jíllí éneejírúno: ¿Nacu amíísí uujoho idaasuno íicajíbadí míhícajíráhí?

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusuumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casiivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuneru jiihaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaainoco iquitimoro jiihaifa tafusuhicauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojii bo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi siicijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocaanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeechicaudi fuucuubo paryi jii bogominaama Betaniavi mihijicuneguiiha.

¹² Jaano sesevedi Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi. ¹³ Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onoovafisumi iicautimaño. ¹⁴ Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Miihaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitih, nooboro. Jaanoco iij bogominaa guubuuh.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuuh. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhi-caumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimiihumico anaajehicaumo icaganoco mooniubo icano. ¹⁶ Jaaboro imuguutiibo miihaiñooba siinoco toojafañodi acañiunoco. ¹⁷ Jaadi jilli nooboro diitoco jii beguehicauhi: Miiro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuh, nooboro.

¹⁸ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaauqui ituma ifehicauhi: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicauhi paryi miyaminaa diibo jii begueneri ajabafitehicaunoma iicaumo. ¹⁹ Jaadi mihijicuneguiiha Jesu tuucuumiti fuucuuh.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

²⁰ Jaano sesevedi siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibaconomaryo uchuumucunoco. ²¹ Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojii bogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afajahiniho chuumucuh, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo. ²³ Miyanotiro amiihaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, onoomoro agal-luhachiiji tolli icajino. Jaamo ijeebiifañodi guucibatimo jino onoobadi iicajinoco imiyaavogohachiiji onoobadi icajino. ²⁴ Jaanegui amiihaico neehi: Paryi Moocaanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachiiji amiihaidi tolli icajino. ²⁵ Jaamo bu Moocaanima mihiimaasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachiiji diitoma mihimibachucasihachiiji niquejefaño iicaabo amiihai Caani amiihai imitico buusuji. ²⁶ Jaanoti mihimibachucasitihachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico buusujitih, nooboro.*

²⁷ Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuuh. ²⁸ Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaumoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya ijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Miijoho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu tolliro amiihaico dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachiiji, amiihaico neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihiiji cuucatiojiu? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

☆ 11:12 Mt 22.18-19 * 11:26 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ☆ 11:27 Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

³¹ Jaanegui sanomi noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du mihaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotih? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguiumoro. Miho paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaajauneguiiha.

³³ Jaamoro: Magaajatih, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujoho amihaiico jilliti mooniheneejiruno, nooboro.

12

Limitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuh siinovi ooviciiboro iijibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco icijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenetit torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniuboro sihi tehesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco diicito, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayiciumoro ahaamihicaudi botiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiiha bu sifiico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaiti agafucuhicaumoro diiboco aivonoono enehicaumoro botiboco galluui. ⁵ Jaaneguiiha bu sifiico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamiumo, jaanoti saatohoco gaisiraiciumo icano.

⁶ Jaanobuuna saafiirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijubo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bociguejimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijibo. Masii miguijeniqui. Jaadiji mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayiciumoro guijeniumo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi gañiumo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluui: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Miho asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinihaamefaño jilli onoonoco?

Guisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojicuviro ichi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojibo Moocaani eetavehi. Jaano aivo mihaidi sihidi jeevari, noono Caatinihaamefaño, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui mooniumo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciiboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iguiumoro diiboco eeevesuumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomioto, Herodianomioto iicamoco ifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo asaumoro diiboco nuuhi: Jiibogominaafi, ijoho miyaminaa onoonoco jeevotibo miyaabo idiicanoco mihai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jihaico miyanotiro diibeguehicahi. ¿Naa idi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitih? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibañifiira jeebico agaajaciuboro diitoco nuubo: ¿Collihi uco minisuhi? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu miijoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

☆ 12:13 Mt 22.15-22; Lc 22.20-26

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saatoho saduceomi iguijevecumo siino buheetejitihii onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi: ¹⁹ Jii bogominaafi, Moise miihaidi jilli caatiniihi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachiiji inahabo ifibaijigoco iiciboro inahabobuuna eseemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise. ²⁰ Miiro saatohoti sano nahabomiro icauhi sahuse juugahuseti miimisiici idiiimo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatiiboro guijeveuhi. ²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuuihi. Jaaruubo tolliro seemevatiiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha bu allivioobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. ²² Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautihii. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaanii taabaji? fine famooro diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Jilli amiihai mitihiiivehi Caatiniihaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaajatimaño. ²⁵ Miiro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitihii niquejefaño iicamo toomominaabadiro icacuujimo. ²⁶ ¿Nacu toono guijeveminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amiihai memecitihiiica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Miiro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiiibo, nooboro. ²⁷ Jaamaño Moocaani guijeve aivojiiibo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojiiiboro. Jaamaño aivo amiihai jilliro guiraano mitihiiivehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajiiba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihiiimaacasinoco uguubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusuuhi: iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajiibatii aivo obocino? nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imiya tajiiba jino; muguubu Israel idiiiboro saafiuro Mohaivojiiibo Moocaani. ³⁰ Jaabo Moocaani Dihaiivojiiiboco gaiji paryi dijeebiiimaryo, paryi difiimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajiibaji. ³¹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaijiiibadiro, onoono. Chahano satajiiiba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

³² Jaanoma iicaubo icaatiniminaafi diiboco iimusuuhi: Jiihi jii bogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiuro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³ Jaaboco magaijino paryi mojeebiiimaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaijino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaamoro jeecevonoco ifajicicivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magaijino imino fanoo janaanici, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusuuhi Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jii, tehesitihii ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro miihaiñooba siino diiboma dillamaaicuutihii igutumaño.

¿Mii joho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani iijafaño ijii bogooobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miiro David icaruubo Moocaani Gaijafeenedi ihiiimausumi nuuhi:

Mohaivojiiibo Moocaani Tahaiivojiiibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiiivo, diminaaco ditahaiguino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiiibo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunicihicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijii bogooobo neehicauhi: Icusuno mihica caatiniminaati, onoo caamovonoono gachehunoma iigomoco, goohasinofeenevi aivo imino idillunoco

iimoyiicifimoti. ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvica-maafimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumitiicimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaanícimo sitaaco ibañiqui. Jaamaño guirajino aivo ciijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani ijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicinimañoti ifinichicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidi inihibamima icameheje guiraano jicuhicauhi. ⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegayicico jihacuvauhi miidino ijaada icajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijibogominaaco ocoovaboro nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumoco janaanícivi aivo ficuuhi. ⁴⁴ Miíro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijibogominaafi nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, bañifiira guisibano bañifiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono icagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi: Mihimeguehi mihaico idiibogonoco cusu ijoho onoono icaji. ¿Milliti magaajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica mihañooba amiihaico bañidino.

⁶ Guirajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jibogonoti muguubusumi, imucugai nihicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miíro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, ajebano icaji icano. Jino idaasu icajino iticovano.

⁹ Jaasumi amiihai ifiico magaihuini amiihaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amiihai uco mimiyaavogomo tajiibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijibeguehi. ¹⁰ Miíro jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faa-jiinijeriro jibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amiihaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneje? noomoro mehesamaajirahana. Tolli icacuudi Moocaani amiihai jeebiñaño ificuunocoro monoo. Amiihairyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amiihaifañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicaauqui aciji. Jaabadiro bu caaniro iseemenequeji iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicaauqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amiihaico jiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaaubo taajaji.

¹⁴ Miíro Moocaani iimaajiibogominaafi caatinuhi: Johono imitino idicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño icamaño iimimañeri icacuutinoco mahatyimecuudi, aameque mihifinichicamo magaaja. Jaadi Judeao jiinijeri mihicamo ifagajinojaa magaacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihicahachijiji miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo amiihai gaachehuco mihiciqui jaavevi muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato icamo, bu imifañoti aduseejema icamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanogui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje sicurasumi gaatimo mihicahi. ¹⁹ Tsumiji sihidi aivo idaasuno mihicaji fucuje icaji jiinijeque Moocaani

☆ 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

ifiivusuunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitíhi.
²⁰ Jaafucujeque Mohaivojiībo ibaaresutiruva tusumi iicajimoti miīhaiñooba taajajitírahi.
 Jaaruubo tufucujeque baaretesujiibo itaadimo diibo iiciumo toono idasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti amiīhaico saatocho: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onoochachiīji: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaajiībogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanoonoco eetavejimo niqueje mitya iijinobadi icanehejeque ifurumo miyaminaaco ibaĩiqui, bu Moocanita iicacuurumoco ijishitihachiīji baĩijimo. ²³ Jaanegui amiīhai mityano mihimibaicinícu amiīhaico jino uujoho imegaviro jiībugucuuhi, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asaajino.

(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono iidaasufucujebuunati nihība jabaaveji, bu fucuo nihība achicicujitíhi, bu meecīri niquejefañoti aifeji, paryi niquejefaño iicano mitya maryībaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivojima icano asaanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajiībamo tañanitamoco igaiīcijimo fahigovati jiīnijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higuerahotiro magaaja mīiro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunicíhi. Jaanoti ficaba ifiiticunoco magaajanicihi. ²⁹ Jaabadi amiīhai magaaja paryi fanooro jino uujoho onono iicanoco mahatyimecudi mehesicinícu jiīnije ifinījino ifiiticunoco. ³⁰ Miyanotiro jino amiīhaico neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo guijevetimaacaro. ³¹ Niqueje, bu jiīnije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onono sicamañovi fatyejitíhi.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco miīhaiñooba gaajatíhi. Moocaani toomominaa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatíhi icano idīiboro Moocaani tufucucu gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui amiīhai mihimibaicinícu toomomoro magaajatíhi ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicojiminaaco idudicamaajeque aacībora iguhugaco ofoonobuuna saafiico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejiīhaica. ³⁵ Jaanegui mihimibaicinícu magaajatíhi aivojiībo cusumihacho agasejinoco ijicuuvībahacho, fucufenevibahacho, catava ojiīberibachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui mihimocisu amiīhaico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino amiīhaico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinícu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujino iicauno, bu ijicutaama achahano maahunu jiībaimoco eheetavuujino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho ifurumo sicamañooco abaĩimoro toonohalliti Jesuco igaicaauqui. ² Jaarumo neehicauhi: Jiībaimofa momoonijitíhi miyaminaa ñaavotimo iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari fojohoma Simon iicaubo iijafa icauhi. Jaabo imachuqui acasīvuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefaño facicifaihu nardo onoofaihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuugoro ifacicifaihuco Jesu nigaihallivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatocho tomañeri iicaumo isifiiratumoro noocasiuhi: ¿Collíhi oono facicifaihu bañamaaiquifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanivivi manaajemere iidaasufiimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiiratumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collíhi macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Iidaasufiimo fahiījivaro amiīhaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino

momooni. Jaanoti uujoho amiïhaima fahijivaro icajitih. ⁸ Ajaamo idiigoro imino uco moonih tafiico afacisugo cihojifaño icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amiïhaico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajiinijeri ijibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoobo, ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idiimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emecitoobo diitoma ihimaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicaui.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ijibogominaa dilluui: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ijibogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi icinuuri nifailhuco asatyoboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ijicafotojaoboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañ tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi amiïhaico ifusujibo guiraamecu caamovohi icamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo miïhaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ijibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuui. Jaamisi atyimeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica iijicuuvi Jesu ijibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici idiimoma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo giciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiïhaico neehi: Jino amiïhai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi iidaasuvuumoro diiboco saafiiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amiïhai fahuseeci motihaiti miimisiici idiino mihicamoti saafi uuma butajefañ maahuco efeeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinihaamefaño uuti onoobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo feehe. Jaarunofañ idaasucani icajibo uco aaciibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivutibo iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aciui. Jaadi iquisiciuboro diitoco aciubo: Hfaaji, mamachu. Jino tafi, taahuco icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayiciubo. Jaanoco tolliro graciaco aciuboro ifuui. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. ²⁵ Miyanotiro amiïhaico neehi: Siino aducujitih jino vinofaihuti jari bofaihuti Moocaani aivoji icadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo. ²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amiïhai uco mejeevesuji.* Miïro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amiïhai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famoooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifooci catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaaji, nooboro.†

* 14:27 Sahaamefaño janaaniciivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco. † 14:30 Sahaamefaño ficuutimo: mifooci ojitiibaacaro, onoonoco.

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa iima iguijevehachiiji guijeveji. Jaaruubo ico tuuna-maaijitihi, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu iijibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi iidaasuvuuboro ataafiraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebii sihidi uco idaasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuhe, nooboro Jesu janaanivivi ufuuboro jinijehallivi ajavuvuuboro Moocaanico dilluubo toono idaasuno iicaujineri idaasuno icatiibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova iidi sihidi jeevatihii. Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi iijibogominaajaa asaabo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetihii? ³⁸ Moocaanima mihiimaamoro mubuhe Satanas amiihaico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amiihai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiihai allio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaabo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaallino iicacuumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asaaboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuvo imitiminaa usefaño aacifafetejino. ⁴² Jaaneguiiha magañiivomoro masiigucu, mee oono uco aacivaabo fiiticuuihi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaubaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saumo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jibuguuhi diito igaajaqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiiciboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojibo jeevivominaafi nijimeehuco buiyaacuuihi. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amiihai tatyicovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Miiro fafucuvaaciviro amiihaifeenevi Moocaani iijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruuboco du magaayicihicatihii. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro iijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Sicafefi Agaabo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro miniciniibo. Jaaboco gaayicirumo. ⁵² Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaabo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamauihi. ⁵⁴ Jaanaaca Pedro

† 14:36 Griego iijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

tehesinoti iifiniciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojiĩbo goohasifeeneri casiivuuhi sacerdote toomominaama ciijigaiti efeemeubo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guiinehicaurahi sicamañoooco Jesuhallivi ibaĩiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi.

⁵⁶ Fiivaamo sicamañoooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi.

⁵⁷ Jaanaaca saatoho agaĩiivuumoro diibohallivi sicamañoooco baĩiuihi: ⁵⁸ Miihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifiimi usetio eetavotajaco acallajaniiboro mifucuci, safucu idiĩnotiro boojati boobaniiji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jiĩbogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojiĩbo famoofeeneti agaĩiivuumoro Jesuco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iiti dihallivi ijiĩbocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutiibo. Jilli lliivi moonicinihicauihi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojiĩbo dilluuihi: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumoro sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojiĩbo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collihica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyiicicujirahi? ⁶⁴ Mee, amiĩhairyo muguubucuuihi Moocaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amiĩhaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guiivejejiibo, noomoro faĩusuuihi.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijiĩrebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganiicihicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jiĩbogominaafi idiicahachijiĩ gaajaci: ¿Naa miijoho ico ganiicihii? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauihi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guiino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojiĩbo jeecivominaago agaseugoro ⁶⁷ ciijigaijiniri efeemeebe iicauboco aatyimeugoro diiboco guenene ihiifinicihicaugoro nuugo: ijoho bu tolliro Jesu Nazareooboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatihi, bu ¿jinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehiniubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuihi. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeciugoro tomañeri iicaumoco neehicauihi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunati bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ijoho diitotiobo Galileaobo idiicamaño, noomoro. §

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi iibacasiiboro ihiimaaubo Moocaani momofañodi ooviciiboro: Gaajatihi uujoho diiboco diiboti toono mihiiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifooci ojiĩubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojitiibaacaro siino mifooci, safo idiĩno uco tuunamaaiji unuunoco esafutuuboro taacuubo tsumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaiuuhi paryi fagominaama iimaacasiqui. Jaamoro Jesuco sisiciniiboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluuihi: ¿Naa ijoho judiomi Aivojiĩbo? nooboro.

§ 14:70 Sahaamefaño janaanĩci jilli ficuumo: Diitobadi idiimaano, onoonoco.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiihi, ijoho toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinoono jibeguehicauhi.

⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluui: ¿Ajashuno aivo diimusutíhi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi jibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicauhi.

Jesuco Guijevafaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jibaimosumi civojaminaati saafiico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicauhi. ⁷ Jaanaa Barraba onoobo civojafa icauhi sano ihaivojtohalliti saatohoma omoonicasuhigo miyaminaaco agaicaaunohalliti icivojaniubo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaaumoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jibaimosumi omoonihicaubadi imooniqui. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco amihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aaciunoco Pilato agaajauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluui: ¿Jana milli judiomi Aivojibo amihai menea-hicaaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¿Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniviro coovadiivuui: ¿Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuui aivojibo ijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasiminaaco iigaiyiciumoro gachicohai deecano tifaibadi itifai icachehuco jihacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahagomoro: ¡Imino diica judiomi Aivojibo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri iinigaiti gafucuhicaumo jirebamaaimoro iguiino ememuivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco jihacuuchehuco ujujuyaacuumoro jari imiya gaachehuco jihacuuumoro diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaaubo tomañodi fatyuuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaipaajebai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihuma vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaimoro: ¿Naa cajaan cochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. ²⁶ Jaamoro toonohalliti diiboco omooniumoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatiniumoro ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocovi bu tolliro miimisici nanivaminaatisico tetecuumo saafiico imiyanaagonovi, sifiico inaninaagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatinihaamefaño onocinino niquevauhi; iimitifimofeenedi oovocafutuubo, onocinino.*

²⁹ Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ihibamoro ihuseneque gavaracuumoro ibajirubadi icano inigainocoro garya, garya omoonihicaumoro neehicauhi:

* 15:28 Sahaamefaño toversiculoco ficuumo.

Ajaanivahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idiinoti boojati edetavejiruubo. ³⁰ Eneecata iiro difiico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumo noocasihi-cauhi: Sitaaco naha atajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ifiicoro taajasunoova. Miyaano ijoho Cristo Israel Aivojibo idiicahachijji jisu diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gubuubusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadiiiba paryi jiinije civono iijihu. Jaano jari sano iijicuvu imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuhi. ³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihivuhui: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihufaño ichimayaacuuboro imei nijequevi ificuboro Jesu iijifaño cateejeruui. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihivuuboro chuumucuui. ³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboociniu chehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuui sanoodinoociro nijequeti sano baavi. ³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivojibo Jesu imega julleeciniunaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyantiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadiro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinichicaui. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari icahicausumi Jesuco jeevivomoro diibo dojicuti efehicaumo. Jaabadiro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Iciuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiomi jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tolliro etemehicaubo asauboro iguitibo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifiico dillutuui. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasiminaa aivojiboco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojibo ijibugunegui jari Joseque Jesu ifiico Pilato acisuui. ⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehu anaajeuboro Jesu ifiico iniitusuuboro tochehuri mibociui. Jaaboro guisigajifaño seedicinihojifaño icuboro iguhugaco guisibatygabari fabaacuui. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi icinoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifiico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedi tohojivi ifutuumo nihiba iinucuberi. ³ ¿Mijoho miihaima iguisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasi-moro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba icahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafehi sesechehu caamovochehufa jiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amiihai Jesu Nazareoobo etetecucafetehiniiboco miguiinehi. Buheeteuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeci jino diiboco ificuhinimañooco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijibogominaa,

Pedro iicamoco mijjibogoto amiñhai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diiboco mahatyimeji amiñhaico unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iigutuumoroto tohojiti gaaumo jiterere. Jaamoro ajashuno miñhaiñoobaco jibugutuutimo sihidi iiguumaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**
(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro miñhai jaguisifucu iicauno sesevede ubuheeteubo ticoniuihi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiici idimoco ijimico agavaracuogovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jibugutuuihi. ¹¹ Jaano Jesu ubuheeno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutihi.

Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiicivi.
(Lc 24.13-35)

¹² Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi. ¹³ Jaanegui uhuumiumisiro saatoho ijibogominaaco jibugutuumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijibogominaaco Minisuihi.
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebihalliti buheetecuuboco aatyimeumo ijibugutuunoco imiyaavuguutinohalliti iibaubo. ¹⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Faa-jiinijeriro mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijjibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogoboro initisuquimaabo taajaji. Jaanoti imiyaavogotibo taajajitihi. ¹⁷ Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi ijimico gavaracujimo, bojijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jiinimomico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitihi. Jaabadiro iguihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Feehi.
(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

¹⁹ Aivojibo Jesu jilli ijibogominaama ihimaahicauno nijequeti gañiivuubo niquejefaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufuumoroto taajasubogoco faajiinijeri jibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojibo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauihi niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco moonihicaunofenedi.

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficuutuutimo. Jimañoviro ifotono.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti jibugumoco amusuuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toomominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoo, Abia onoojoagodi icaubo. Jaabo taaba Elizabe onoo Aaron iyaachimihai cumiminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi. Jaamaño mihaiooba diitisico milli neehicutihi. ⁷ Jaarumisi isemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacuumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamio to Moocaanico ejeecivefifucu iicauno. ⁹ Moocaani jeevivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofoboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguijico ijigasucui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihiimaamo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toomominaafi Zacariavi jafeveuhi fañojavai aimoguijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujitibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniiji seeji jeebifaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cumiminaaco sihidi uumisujibo dojicuviro Ihaivojibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico isemema sajeebi ificucui, bu tolliro iicajisufimoco: Jii, onoonoco igaaasuqui. Jilli imibachujibo miyaminaaco Mohaivojiboco igaayiciqui, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluui: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluui ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotibo idiicamaño dihiimaa ico buuji. Jaaneri iimaatibo diicaji guenene toosee ifiivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toojafañoti diibo goovano iinutineguiha. ²² Jaaruubo tahigoti ihiinuudi iimaacuutibo. Jaanoti gaajaciumo toojafaño Zacaria gaijaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi iicano ihuseriro jibeguehicaubo ihiimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeecivuujiifucu afatyunobuunati fuucuubo iijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi iijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivojibo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi Jibeguehi Jesu Ifivejinoco.

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoo.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cuumi Nazare onoocumivi, ²⁷ gaifiiquehi agaajatigo bagocaja Maria onoogoco imeecitequi. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivojibo Moocaani iima icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecui. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifiico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivojiboti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico tajiibaji. Jaano ufucuro finijitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluuhi: ¿Milli jaano icajirahi ujehehiicaduhu taje-vatih? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño iiti seemene ifiivosee ijeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifiico seemevaji amiyago icacuurugo. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba idiino icacuuhi oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itihino, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivojibo Moocaani jijovogo. Uco onoobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuuhi.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago. ⁴⁰ Jaago Maria Zacaria ijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuuhi. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubusumiro ijeebiifano iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififano Moocaani Gaija gahafuuhi. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro diseemeneque imino moonibo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahavojibo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeebiifano maryibahi. ⁴⁵ Imicani ijoho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivojibo enehinibadi iima icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeebiima Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho idaasugo ijijovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro paryicino miyaminaa fahijivaro iicamo uco: Imino icago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijimoco fahijivaro idaasugoobo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco moonibo. Guiinonibo ifiicoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityafiirumoco guiinovi niitusuubo. Jaaboro ijeebiino siicuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inihibamivamoco sicaihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijeecivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jaba-jeevetibo diitoco idaasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahijivareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria guenene icauhi Elizabema minihibaci, sanihiba icano. Jaanobuunati jari uumiugo ijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiiuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifiico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifiitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui

Moocaani diigoco agaijunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquitinobuunati momoniujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collihiica? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguihahica ihuseneri caani omomoninoco igaajaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatiniuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famoro eetyeuhi. ⁶⁴ Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveuhi. Jaaneri ihiimauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryi icojineri iicaumo sihidi jabafituuhi. Jaanoco paryi Judea jiinije gajineri jibocasiumo. ⁶⁶ Jaanoco paryi uguubuumo esamaahicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojibo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficiniibo iimaauhi Moocaani diibo jeebifaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imociniibo israelmi Aivojibo Moocaani. Miilai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro mihaico taajasuubo. ⁶⁹ Mihaico aciibo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimihafañoti. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihiimaaminaafeenedi siicijetiro: ⁷¹ Mihaico mominaafañoti, atajasujinoco, bu paryi mihaico ijiheguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheedetemihahivico: hidaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Mihaico mominaati atajasujinoco, diiboco mejeecivequi nihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofiino diibedi icaqui jiihallivi mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanoti ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojibo imega ijihaiico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaajaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi hidaasugooboro mihaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucu niija iicafucu nihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseequi sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco siigueji sajeebi icano jihairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi jeebi sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicahigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifiico jafeniubo.

2

Jesu Fiivuuhi.

(Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivojibo Augusto onoobo tajiibauhi paryi jiinije miyaminaaco iheevequi. ² Jilli ohoovonoco ticoniumo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiboti icaunaaca. ³ Jaanegui famoro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icaatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiinijeti Nazare cuumiri iicaumañoti Judea jiinijevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuhigo, Jose diibo iyaachimihai cuumioobo iicaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui aivucuuhi. ⁷ Jaago iticonioseque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro faiji iibañeri ejeebunohallivi tooseeque siucaruuhi miyaminaa icigafija diitisivi ifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitijisuno joomi toomominaa fuchachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojibo Moocaani imi diitohallidi

aricuno achiciuhi. Jaaneri sihidi iguumo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, amihaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachiji fiivoobo amihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojibo Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee faiji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiinjehallivi gaifiimi diibo onobadi imino iicamo sajeebi iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masiigo Belenjaago jino iicanoco memeeceitequi Aivojibo itoomominaafeenedi mihaico ijibogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimetuehi Jose, Maria, bu seemene faijihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jibuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti jibuguunoco. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco lliivi Maria ijeebifañodi guubunicihicauhi toonoco esamaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuuhi. Moocaanico agaijimoro, imehicauhi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco jibuguubadi icauneguiha.

Jesuco Templojafaño Ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiiba onobadi ifiico iimibachufucuva iifiniudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojibo Moocaanidiro ificuuqui. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiiba jilli noonoro acaatinicinineguiha: Paryi gaifiimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiha. ²⁴ Jaaneguiha fuumisi Moocaani tajiiba onobadi, iicanoco jeeivo asimico ficuumisi: Namuduucumisi iicahachiji, nimihumisi iicahachiji onobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeeivoobo teemehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiiba onobadi imooniqui. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihibiciuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojibo, ivi sajeebi jaafa chuumucuuhi. Daatyimesucuuhi uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaalliiri imino atyimecuuhi taajasuminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevi ificuuboco. ³² Diibo seseehacici. Jaabo israelmi iicatirumoco achicijiibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujiibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafiitehicauhi. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiisee seemene icahi diibofeenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aafomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho jibhegvejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebinofaño esamaaino. Jaanotiji idi paryi toono aamigari dijeebico miquiticibadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onoogo; Famuel onoobo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idinoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava icacuugo fibajigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeecevehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi jibuguugo paryi famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojiĩbo Moocaani tajiiba onoobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiĩnivevi iicuumi Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicauhi Pascua jiĩbaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahiĩjivaro tojiĩbaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seejimisi gaajaciutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saumis. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguininuumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajiiba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubunicĩboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidiro jabafiitehicauhi, sihidi diibo agaajaneguiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Beshu, ¿collihi misico jilli moonihi? Diicaani, uujoho icano gaihuinimisiro ico miguiinehicaui.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaatihii Guilirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicauhi. Jaarunoco seeji lliivi ijeebiifaño ficuhicauhi. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicauhi ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gaijihicauhi.

3

Jua Nitiminaafi Jiĩbeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiĩboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiĩboti icauhi. Jaanoti Herode onoobo* Galilea aivojiĩboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojiĩnive aivojiĩboti icauhi. Jaanoti Lisania onoobo Abilinia jiĩnive aivojiĩboti icauhi. ² Jaanoti Anas onoobo, Caifas onoobo icamisi sacerdotemi aivojiĩtisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani iijiĩbogoco aciuhii sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoojiĩnidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amiĩhai eedeehifiico mejeevesucu amiĩhai imitico ibuusiqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatiniuno:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojiĩbo jiĩhaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jiĩhaiño ciryu ciryu iicajiĩje ticuvusucafeteji. Iimitiĩje imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiĩnive minaa atyimeji taajasuco Moocaani aacnoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifiico initisuqui asaamoco neehicauhi: ¡Amiĩhai jiĩnimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Miĩjoho amiĩhaico jiĩbeguehi iñihicuno ifiitivonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amiĩhaiti, amiĩhai eedeehifiico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Miĩhai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amiĩhaico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicinĩcuuhi imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco

* 3:1 Herode Imityaabo onoobo Jesu ifiivuumisi iicaubo chuumucuui. Jaaneguiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

onoovaho quiticafeteji ciijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo ciijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluuhi: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saato ho saauhi initisuquimaivaumo. Jaamo Juaco dilluuhi: Jii bogominaafi, ¿milli jana miikai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajiibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saato ho amocasiminaa diiboco dilluuhi: ¿Jaanaa miikai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuuho: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saato hohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitiicidino. Jilli amikai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaaihicauhi siicujeebiije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amiihaico nifaihuri nitihii. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gaijari, ciijigairi icano initijiibo. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatihii. Jaamaño conovaha bu diibo tihai paaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuuihi trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagañooco ficujiibo ijafaño. Jaanoti iimeehunoco ifinijitino ciijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiniiboro Jua miyaminaaco jii beguehicauhi iimino jii bogoco. ¹⁹ Tolliro aivojiibo Herode onooboco iibaubo Herodia onogo inahabo Felipe taabaco udumitiiciunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicaunohalliti icano. ²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua initihicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaaiuhi. Jaabo iteehifañoti ihii nuuboro Moocaanima ihii maunaaca niqueje faayacafutuuihi.

²² Jaanofeenedi Moocaani Gaija foovono niituuhi diibohallivi nimiihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Iijoho Agaijiibo Taseemene, hiri sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Edeetemi haiti Ijii bogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onoobo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. ²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu

Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco fji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficiniibo Jordan onohifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachiiji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitihí, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco ifusuubo goovanogayi paryi jiinije miyaminaa cuuminoco. ⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷ Jaanegui taaguiino ememuiivooboro uco idiimooboro edecivohachiiji paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojiiibo Moocaanicoro diimo. Jaaboro saafiicoro diiboco decivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati daacoto baavi, ¹⁰ miiro Caatinihaamefaño noono: Moocaani itoomominaaco tajibaji ico iteemequi. ¹¹ Ico ihusenehallivi gañiyyicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatiiibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivojiiibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutubo guenenehachuta.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinijeminaa jiiibocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jiiibogooboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuuhiigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleveubo Caatinihaameque ihiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciumo. Jaahaameque faayiciubo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivojiiibo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jiiibogoco iidaasufiimoco aciqui. Uco galluubo ijeebiiino iidaasufiimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajabogoco jiiibeguequi, aatyimetimo aallinoco faayiqui, iidaasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivojiiibo imino omoonijisumico jiiibeguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro casiiuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco ifinichicauhi. ²¹ Jaadi ticoniubo onoo: Jifucu icacuuno amiihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onoono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafiituuhi ovosiino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amiñhai uco menejei onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iiro difiico buheesu, noomoro. Jaamoro uco menejei: Capernaui omoonunoco muguubuubadi jino dimiya jiinijevi mooni, menejei, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaabo: Miyanotiro amiñhaico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi jiinijevi imino agaayicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibajito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoobo iicausumi aigootino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibajitoojaa Moocaani Eliaco galluutih, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri iicaugoojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jiinijevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautihi idiiiboro Naaman onoobo Siria jiinijeoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiiratuuhi. ²⁹ Jaamo agañiivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi gaññuhi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco igaññiqui togajihallivi tuucuumi iicaugajifaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuuboro fuucuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Mr 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernaui Galilea jiinije cuumivi. Jahi jiiibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojiiibo iijibadi icaneri jiiibeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuuhi: ³⁴ Miñhaico suufeni. ¿Collhi miñhaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi miñhaico finisuqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu iibauhi: ¡Lliivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gaññuhi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli moonitiiibo diiboti iinuuhi.

³⁶ Jaaneri famooro iigutumoro fahigova noocasilicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojiiibo iijiri tajiiibahi ijimico. Jaaneri diito iinehicaui, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi jiiibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihiinuudi fuubo Simon Pedro iijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiha Jesuma iimaumo diigohallivi.

³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idijiiivuumoro iguihuvalo iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuhi. Jaasumiro agañiivuumoro diitoco jeecevehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihiinomoro gaibacinimoro neehicaui: Ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihiibauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaajahicauneguiiha.

Jesu Galileavi Jiiibeguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa mesesevecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuumo diibovi ifutuuhi. Jaamoro diiboco gajiiurumo footiiibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji jiiibogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño jiiibogooboro.

5

Sihidi Ejeevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuaijiniri. Jaanaa miyaminaa sihidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauhi Moocaani jibogoco uguubunoco iimugumaño.

² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meenegaacico jiniigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiiciminaa ihinuunoro isinicuhunoco nitihicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuuhi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro tajiibaubo tehesijisuno imeenegaco ijiniti iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasiivuudi ticoniubo ijibugubo tahigoti.

⁴ Jaabo ihimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimaño. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco diichi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: Jibogominaafi, mihai fucuhachuta dudicamaaimoro mi-hicacuurumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa ijoho eneenegui gañiji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañiumo. Jaabo sihidi taavaco baasuhi. Jaaneri isinicuuhi gallicamaaiuhi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaamoro fagaacicoro gahafusuuhi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiino memuiivuui. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivojibo, uuti buhi difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco icuineri sihidi ajabafiivutuumaño. Bu tolliro famoro igutuui. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuui Jacoobo onoo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa fiiciminaafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma icaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuiivuubo, jinijejaagoviro dijiciniiboro diiboco nuuhi: Aivojibo, idiimogohachiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududiciuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro. Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajiibauhi mihaionoobaco jibogotiibo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotjaa difiico dihiifusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoo Moocanico deecivoto Moise atajiibaunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaaajiqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti jibocasiuno janaaniviro feehicauhi. Jaabojaa sihidi miyaminaa igaivehicauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino giciniumo saatoho fariseomioto, caatiniminaa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaaciniumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofenedi.

¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaifiimi idiino isifañiboco cigaiijeri ihibimoro faño-javi ijihacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyaminaama eteteciniunegui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayicumoro iguihuvauboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuui, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Mijoho jaani jilli onoo Moocanico ihimaari imitino omoonibo? ¿Mijoho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collíhi amíhahi tolli mehe-samaahi? ²³ Fameediro itíhírunoco dihimiti imibachucafutucuuhi neehi, tolliro bu gañiivoobo, díigo onoono. ²⁴ Jaaneguiha amíhaico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idiino isifañiuboco: Ico neehi, gañiivo. Jaaboro dicigaijeque díiciibo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idiino isifañiubo gañiivuuhi diito imefeenevi. Jaaboro icigaijeque toonohallivi isiucinihicaunoco híciuboro fuucuubo iijajaago Moocanico imooboro.

²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocanico imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutumoro nuumo: Jaachijí mahatyimehi aivo ajabafiiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onoobojaago, ajaadusuhi-caumañeri giciniiba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi iijafaño guirajíibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui gicinihicaunovi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jíibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collíhi amíhahi mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoyíicifihi taabuminaafico. ³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuuhuvaqui saahinitíhi. Imifiitímegui saahi iimiti ifiico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutímo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluuhi: ¿Collíhi jana Jua jíibogominaa, fariseomi jíibogominaa icamo machutimo aagimoro sihidi Moocanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuuhi: Taabava jíibaimovi oovicíhi. ¿Nacu amíhahi taabava jíibaimojaa mucuuhuvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi tajiibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumitiicijino. Jaadi jari hídaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jíibogoco jíibeguequi jilli ohooviciuboro nuubo: Míihaiñooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatihi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimi meehe eetavota eedejutafaño mificutatíhi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyejirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañicafetejirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanoociro imino ficucafetefíhi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imíhi, noomoro.†

6

Jíibogominaa ícili Arrozbadi Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaa jíibogominaa trigo noovataco ícimoro feehicauhi. Jaamoro ifagaañooco ihuseneri

* 5:38 Jilli Jesu nuuhi eedejéibogoco mejeevesumoro bohono jíibogocoro meheetaveji.

† 5:39 Jilli nuubo eedehefiico mihimogomoro bohono ifiico mihimeguejitinoco.

iquichecimoro ifagaañooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomioto diitoco dil-luuhi: ¿Collíhi amiíhai mududicamaaihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amiíhai magaaatíhiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omoonunoco? ⁴ Míiro Moocaani ijafaño ufuuboro jeecivo maahunoco íciuboro machuubo, jaaboro bu tollíro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocanico ejeecivucuuno maahunoco idimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tollíro nuubo: Jaguisifucuco mityano mehesicinihi. Miyaano tollíru. Jaaruno janaaníci uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ijibogoo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatinimínaa, fariseomí icamo ífiníhícauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesují-ibo? noomoro siibadi iicanohallítí diibohallívi íhiímaaqui.

⁸ Jaamo tollí eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañi-ivoobo jono diitofeeneví dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agaíiivuuboro feeneví julleveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene amiíhaico dilluji: ¿Jinejeque Moise tajiíbauhi jaguisifucusumi momooníqui iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihícaru, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihícaruuneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatoho síhídí sífiratuuhi. Jaamoro sanomíro dillucasíhícauhi: ¿Míllí íne momooníjirahi? noomoro Jesudítí.

Jesu Ícítí Minisumínaatí Fahuseecí Motíhítí Míimísíicí Ídíno.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumí Jesu fuuhi ifabaijaago Moocanima íhiímaaqui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatíibo Moocanima íhiímaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudí coovaubo ijíibogomínaaco. Jaamotí íciubo fahuseecí motíhítí míimísíicí ídíimoco. Jaamoco momoníubo minisumínaatí. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon ícaruuboco Pedrotí omomoníubo, Andre onooobo Simon nahabo, Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onooobo achi, bu Simon onooobo cananístamíoo, ¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onooobo Jesuco aciíujíibo icamo.

Jesu Síhídí Miyamínaaco Jíibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togají nigacítí íniituuuboro nametíje ícaumaño íjíibogomínaama fitafutuumo, tollíro bu síhídí fahígovao miyamínaa icauhi, Judea jíiníjeo miyamínaa, Jerusale miyamínaa, Tíro, Sídon icano muuaijíníoto icamo. Jínoodímo gaseuhi Jesu íjícó uguubunícívaumo, bu diitoco íguíhuvanotí íbuheesuquí icano asaumo. ¹⁸ Ílimitíno íjímá ícaumo tollíro buheesucafetehícauhi. ¹⁹ Jíllí famoova Jesuco ídudíicíquí mooníhícauhi famoovaaco ímítýarí ubuheesuhícauneguííha.

Ímo Ímo Míhícano, Ídaasuno Míhícano Ícano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma ícaabo Jesu íjíibogomínaaco nuuhi: Ímicaní amiíhai Moocanico míhí-mogomo míhídaasufímáño. Jaamáño amiíhai Moocaní aívojífáño míhícajé.

²¹ Ímicaní amiíhai jísumí Moocanico magaaanoco aívo míhímogomo. Jaaneguí ufucu ímo ímo míhícajé.

Ímicaní amiíhai jísumí mataacasímo. Jaarumo ufucu ímo ímo míhícanerí mejejeba-casíjé.

²² Imicani amiihai mihicahi miyaminaa amiihaico ijiihevesumi, buhi amiihaico agaiiisumi, amiihaiditi imitino ihiimaasumi, amiihai momoco iimitinobadi ijiihevesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amiihai jaadama niquejefano mihicajineguiiha. Tolliro tuucuumijeo eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idasucani amiihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amiihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idasucani amiihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idasucani amiihai jisumi mejejebasimo, ufucu idasuri mataacasijimo.

²⁶ Idasucani amiihaiji, amiihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jiiibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amiihai uco muguubunicimoco neehi: Amiihai minaaco magaiji. Imino momooni amiihaico ijiiheguemeque. ²⁸ Imino monoo amiihaico imitino onoomoco. Moocaanima mihiimaa amiihaico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amiihaico, amiihai ime saanaago imeti agabavacuhachiiji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuiqui. Jaanoti saatoho amiihai caamoojaco udumitiihachiiji, bu tolliro amiihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cayaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco icicuunoco dihiimaasucudino. ³¹ Amiihaico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amiihaico agaijimocoro bu magaijihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifiitimo bu tolliro moonifihi icano. ³³ Jaanoti bu amiihaico imino omoonimocoro, imino momoonihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahacihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amiihai, amiihai minaaco magaiji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachiiji guiraajino amiihaico niquejefano ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famoocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo icahicarumoco, iimitimeheje icarumoco icano. ³⁶ Jaanegui amiihai sitaaco mihidaasugo amiihai tahe Moocaani icabadi.

Amiihai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Mihiimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesicinimoro mihiimaadino, jaachiiji Moocaani amiihaico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiiji Moocaani amiihai imitico neejitih. Sifiima miihiihacasinoco imino mihimibachucasi amiihai imitico Moocaani ibusuqui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiiha amiihaico bu Moocaani tolli aciji; illeegucufano imino ooviciiboro, imino gatyuuco kuhufono cabiciiboro tetecuuboro. Jaanoti amiihai sitaaco mohoovobadiro Moocaani amiihaico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli ooviciuhi: ¿Nacu ihaalliima achahaaboco bu sifi ihaalliima achahaabo siiguejirahi? ¿Nacu famisicro ifapaajefano aquetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cayaaty miyaminaa jiiibogominaafi janaanici jeevatatih. Jari jiiibogonoco iimivucuudi jiiibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aalliifano icano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaalliifano cutuucidino iicanoco daatyimetih? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tañahabo, ene ico dihaalliifano icano beevagayico iciqui, neejirahi dihaalliifano cutuucidino iicanoco daatyimetiiho? Tajeebii imih, nooboro sitaaco abañfiibo, iticoni dihaalliifano icatuucico diici. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aalliifano icano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo gañiji.

Imohoco Inoovatairo Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añaa-jebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimi-huseebe iiminocoro neefihi miyaano ijeebiifaño iicamaño. Jaabadiro iimitiibo imitino iimaanicihi, ijeebiifaño iimitino iicamaño. Jaamaño ijiri ihiimaano ijeebiifaño agahaficininoti saahi.

Ija Tano Etavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihi amiñhai uco: Aivojiiho, Aivojiiho, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehicitahi? ⁴⁷ Amiñhaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajiihanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi ijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati tehi amachituuno inifaihu sefano toojaco ichiniurahi. Jaaruno toojaco maryibasuuñhi, guisibanohallivi kuhufono tano inicuciniumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajiiharunoco omoonitiibo jilli jeevahi; ticovono ijaco jiiñgaibaahohallivi cahajino ificuubobadi jeevahi. Jaaja tehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano iichiniuneri tooja acutuuhi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuhi ifinjia.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiho Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojiiho romanomiobo. Jaabo icojiminaafico sihidi agaijubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuhi. ³ Jaabo ihaivojiiho Jesuti ihiimaunoco uguubuuboro judiomifeenet iquillahutoco galluubo Jesuco ijiihbeguetequi asaaboro diibo jeevivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojiihoco daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaijiiho. Jaaboro miñhaidi sinagogajaco eetavusuhiniibo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojiiho saatoho inahaboniminaaco galluuhi Jesuco ineetequi: ñjoho Aivojiiho, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo ijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico iicitoobo foonova. Jaaneguiiha saatiihoro tahigotiro dino. Jaaneri tacojiminaafi buheejii. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajiibaguiino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiihoboti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacojiminaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavoniciibo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaamoco emeeciuboro nuubo: Miyanotiro aivo Israel cuumiminaa icarumofaño atyimetihii jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojiiho agalluumo ijajaa dojicuviro uhuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecuunoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumijaago. Jaaboma feehicaumo ijiihobogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuuhuco iciihetequi asatyumoco fibaijigo seemene idiihoro icaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aatyimeuboro idasuguuhi. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudiicituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiibiumo jullecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafefi, ico neehi: ¡Gañiivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uhuumucuubo agañiivuuboro casiiivuuhi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejico aciuihi. ¹⁶ Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocaanico imehicauihi: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi miñhaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicauihi: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinjeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jiibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo iicatihachijji sifiico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumororo nuuhi: Jua Nitiminaafi mihaico galluuhi ico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sifiico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo.

²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijjibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijjibogo milli aatyimetimo atyimeneque, iigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti idaasufiimoco taajasujjibogoco jiijeguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amiihai memecijeuhi sicaihigovi? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba ebebehininobadi iicatiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memecijeuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiciniuboco? Jilli icautino. Amiihairyo magaajahi iminoonofaño ijiciniimo aivojito iijanofaño icanicahi sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinihaamefaño jilli onoobo:

Uujoho tajjibogominaafico, dihimegavi galluuhi, dihimega jiihaico iimibachuqui.

²⁸ Amiihaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatiibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguuhi Moocaani tajjiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayicutimo tihisuuhi Moocaani iimuguuboro diitedi omoonijirunoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jiihi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasiivomo abañamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotihagaaseneque, noomo. Jaanegui idaasujjijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotihaga, noomo. ³³ Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saauhi machutiiboro aigafiibo, aivofaihuco adutiibo icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aduubo icano. Jaaboco amiihai uco meneehicahi machufifiibo, adufifiibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajacafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

*Jesu Icahi Fariseomi*oobo Simon Iijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomi oobo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaaha ufuuboro imachuqui casivuuhi. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomi oobo ijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diiriba imono facicisucini faihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai cojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguiri ifilluugoro totihaijeque ninicihicaugo. Jaadi ifacicifaihuco toonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomi oobo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi iicaruva gaajajiruubo mijjoho diiboco coyomo miyaminaago ududiicinoco miro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebiifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomiooboco nuuhi: Simon eneecau ico siinoco neequi, nooboro. Jaanegui ifariseomioobo iimusuuhi: Dinoo, j̄ibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciunoco debehicaui. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduutinoma iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuui. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisi janaanici diiboco gajiji? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edeburuubo, nooboro. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: J̄ihi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihuti daacit̄ihi tatyhaico nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyhaico ihaall̄i tofaihuri nit̄ihi. Jaagoro imeebaiguiri filluugo. ⁴⁵ Uco nin̄icit̄ihi. Jaanoti diigo agasenet̄iro suufenit̄ihi tatyhaico in̄in̄icigo. ⁴⁶ Uco deesut̄ihi facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diir̄iba facic̄inoco tatyhaico jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuneguiiha uco sihidi agaijinofeenedi gaajacafotono. Jaanoti saafiico ajashunoco uujoho ubuusubo ajashuno uco gajiji, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuui, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo igic̄inumañoti ticovauhi onoocasiumo: ¿M̄ijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuui imiyaavogomaño, sajeeb̄i fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicaui j̄ibogoboro acihicaui Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicid̄imo iminisuminaa. ² Toll̄iro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicaui diibo, diitoco iimitino ij̄im̄iti, iguihuvati icano ubuheehicaumo. Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onoogo. Jaagoti sahuse juugahuset̄i miimisiici icano iimitino ij̄imi ih̄inuugo; ³ toll̄iro Chuzo Herode cojim̄inaafi taaba Juana onoogo, bu Susana onoogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicaui Jesuco emecivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi oovic̄iboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñoco. Jaabo basuuboro ufuuno samañono acutuui j̄ihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaamorochuui. ⁶ Jaanoti samañono acutuui guisihall̄ivi. Jaano ih̄inuurunochuui amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañono aifuui jariim̄ihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ih̄inurunoco jariim̄i macanisuuhi toonohall̄ivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañono aifuui iimino j̄in̄ivevi. Jaano ifiivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Am̄ihai nohoj̄ima mihicahachij̄i muguubu, nooboro.

Jesu J̄ibuguuhi Milliti Tolli Ohoovicunoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ij̄ibogominaa dilluui: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovic̄ihi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am̄ihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi oovic̄iboro uujoho neehicahi. Jaamo emecirumo aatyimet̄imobadi iicaui. Bu oovic̄ihi jaamo uguubucuurumo guubut̄imobadi iicaui.

Jesu J̄ibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohoovicunoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jihaifaño ahaacotono onono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebiifañoti icihi imiyaavogomoro atajajiruneguiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jariimihoonofeenevi aacutuuno onono guubucuurumo guenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeebi iicamaño nihibami imiguiharo, jiiinjeminaa iimogono jaagoviro ijeebi iicamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jiiñjevi aacutuuno onono imino jeebima iicamo imino uguubunicimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Cijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mr 4.21-25)

¹⁶ ¿Mijoho cijigai mecuco inifutusumoro siineri fabaacutatihhi, cigaijeguiino ficutatihhi icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono ifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiiboti dumiitijji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saamoto Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutihhi sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco jiiibuguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu Liiicarui Guibuhuba, Tyuucal Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu iijibogominaama jicafutuuhhi muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masiigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano icuuihi. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuuhi. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aicusuumoro nuumo: ¿Mojibogominaafi, Mojibogominaafi, miniituucuuhhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aaiucuboro guibuhuba, tyuucal icanoco iibauhi. Jaasumiro illiivuumoro paryi siicutuuno. ²⁵ Jaanegui iijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amihai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafiituuhhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Mijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajibano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomiioobo Ijimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi ifutuumo gadarenomi jiiñjevi Galilea jiiñje cojivi. ²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saubo tuucuumioobo, siicijetiro ififaño ijimima iicaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutiibo, jaache icacuutiibo cihojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aatyimeuboro diiboguiino memuiivuuho gaibaciniiboro, sefano nuuhi: ¿Collhi tajaa saahi, ijoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajibahicauneguiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauhi. Jaaneguiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaicuboro ihiji diiboco gaasuhicauhi sihiguehejevi. ³⁰ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Mijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitino ijimi ijicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluui; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimico igañiñiqui iguiraaahojifaño diitoco gañiñiibo iicaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluui ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihinuunoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti imuaifaño aaifuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomominaa aatyimeumoro iigutuunoro goovano fuumo ifaacu-umifaño buhi icameheje icamoco jibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli icano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu icauhigo ifutuumo ijimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaño jiciniibo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo iijinijeti ifeequi diibo tolli omoonunoti sihidi iiguunoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihinuubo Jesuco dilluui diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajibauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Dijajaa duhumi. Jaaboro paryi dibogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jibogooboro fuuhi Jesu diiboco omoonunoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachhuco Ududiciugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuaivi ifutuuboco miyaminaa imo imo gaayiciuhi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onoo bo sinagogaja aivojibo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo iijajaa ifeequi. ⁴² Idigoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idino icacuurogo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tijeheri.* Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igaachehujinibaco dudiciugo. Jaasumiro diigoco itijoho lliivuihi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

Jaarunoco famoro: Chahano, enehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati jimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluui: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudicihi gaajacihitamiyari saatoho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omoonunoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuuvuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguugo milliti ududiciunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeebii fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihimaanaa Jairo sinagogaja aivojibo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guijevecuuihi; Jibogominaafico dihiimaasucuudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheejii, nooboro.

⁵¹ Toojavi ifutuudi miñhaiñoobaco faño satyuutiibo idimoro Pedro, Jacoobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañojavii saatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañiivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañiivuuhi. Jaanegui Jesu tajibauhi diigoco ihobajaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafiituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Miñhaiñoobaco mahatyimeneque mijibeguedino, nooboro.

* 8:43 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaaduhicaurugo, onoonoco.

9

Jesu Galluuhi Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiimo Ijibogominaaco.

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idiimo ijibogominaaco igaiyiciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco mijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotojafañoro mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti amiihaico agaayicitimañoti mihiinomoro amiihai tihai paajeguino jiniico diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojibo Herode guubuui Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaahicauhigo iinigaí mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijoho jaani diibediti ijibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguchicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhi Cinco Mildimoco.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji ijico jibeguehicauhi, tolliro guihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saamo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui ijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amiihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Miihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manaajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaiiimrou cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovaurautihi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omooninuni famooro casicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niquejejaagoco emeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaubo. Jaadi iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuvoco ananiumo gahafusuuhi jiiibaiñoco fahuseeci motihaiti miibaici idinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaujiibo Icanoco.

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Safoono Jesu Moocaanima inoro ihiimaahicaudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Nacu mijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusuumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheetebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amiñhai, ¿miñjoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: ñjoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jñibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi miñhaiñoobaco jñibogotimo iicaqui, nuubo. ²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jñiheveji. Jaamoro gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajevebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitiibo. ²⁴ Jaanoti ifiico agaijñibo, ifiico mitasuji. Jaanoti taaguinodi ifiico imitasuubo ifiico taajasuji. ²⁵ Miñro saafi miyaminaafi paryi jiniñe busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebiico imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ²⁶ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajiñbogojiti icano unucufeebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojñibobadi asaadi. ²⁷ Miyanotiro amiñhaico neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Moocaani aivojico aatyimetinohachuta gujivetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajuguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajjaago Moocaanima ihimaaqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaanima iimaanaaca ihime siibadi minifutuuhi igaachehu sisese minifutuuhi aricuno. ³⁰ Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifiimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijeveujinoco. ³² Jaana Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Moñibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masiñ minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; ñdi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esiciniñibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihimaaunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri. ³⁵ Jaana guubuumo ihaimuufaifañoti unuunoco: Jaani taseemene agaijñibo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito miico jñibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuui Sicafefi ñjima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevede Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jñibogominaafi, taseemeneque meeci, ñdiñboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco ñji agaayicñboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iñjiri jivaasecucio iinusuhicahi idaasuno omoonñboro suufenihicatiibo. ⁴⁰ Dijñibogominaaco nuucuuraahi buhi igaññiqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotiibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: ñi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiñhaico jaabiciñboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiniñehallivi agaññuboro diiboco chuumusuubo. Jaarunaa Jesu ihijico ñbauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jñibeguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omooninuneri eetyeunaaca nuubo ijibogominaaco: ⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ijibogominaa gaajahicautihi diitoco unuurunoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco ijibeguequi idillujirumo ñihicuguehicaui.

¿Cajaani Fine Imiyaabeji? Onoocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ijibogominaa jenaucasihicaui cajaan fine diitoti imiyaaboti iicaqui. ⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque iiciuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayicihi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicihi uco agalluuboco. Jaanoti paryi amiihaifeenetihidi ejeevatiibo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicatiibo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, miikai mahatyimehi saafiico dimofañodi ijico agañiboco. Jaaruuboco mihiibahi miikahaima iigotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mihiibajirahana. Mominaafi iicatiibo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu Iibahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujino ifiiticiuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega jibogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jiinijeo cuumijaago diibo imega ifetejimañoco iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutihidi diiboco toonovi agaayicuno Jerusalevi ufuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivojiibo, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi ciijigaico magalluunoco diitoco ifinisiqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeciuboro diitisico iibauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo jiihairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivojiibo, iima feejirahi fahigova ijoho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihiicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafiico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi icidihica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijeve-meque ciiji. Jaanoti ijoho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji jibogoco diibogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivojiibo, iima feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Miijoho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitatitahi imijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

* ^{9:54} Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonibadi, onoonoco. † ^{9:55} Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihai magaajatitahi coyomo gajama amiihai mihicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saautitahi miyaminaa ifiinoco finisiqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivojiĩbo Jesu iciuhi setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi. ² Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocanico midillu, dudicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago. ³ Jaanegui amiihai mofoo; Mehesicini, amiihaico galluuhi oveja seeme jicumifeenedi ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino. Nihibamibaco, tihai paaje siipaajebaco masatyedino. Miihaiñoobaco jiihaivi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaavejaotoco midillu, jilli: Sajeebii mihica jiijaato, noomoro. ⁶ Jaajaoto sajeebiiima iicafimo iicahachiĩji: Amiihai sajeebii, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachiĩji amiihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amiihaico aacinehejeque. Jilli dudicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihi. Iijaneri siijati, siijati icano mefeedino. ⁸ Cuucuumivihacho amiihaico imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amiihaico aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amiihaiti fiiticuuhi, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicimañovi jahisi mihinomoro monoo: ¹¹ Amiihai cuumio jiini motihai paajeguiino ijivonoco matatacuhi amiihai mihimitimo jiĩbogobadi icano. Jaarunaa magaaja Moocaani aivoji amiihaiti ifiiticurunoco. ¹² Amiihaico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idaasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

¹³ ¡Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! ¡Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Hivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifiico ejeevesumoro, ifusujirumo idaasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguiijiri ejeemere icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idaasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanici. ¹⁵ Jaanoti ijoho Capernaui cuumi: Fine uujoho niquejefaño gañiiyicicafeteji, neehi. Jaarunaa guinoviro gañicafeteji guijeveminaa iicahigo, nooboro ijiĩbogominaaco nuubo: ¹⁶ Amiihaico uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amiihaico agaayicitimo, uco gaayicitihii. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihii.

Jiĩbogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojiĩbo iimitino ijimi icarumomaryo miihaico mityagomo dimomofeenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, ifinicinaaca Satanas niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amiihaico mityaco acihi jiĩnimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi iji mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idiinoro amiihai momo niquejefaño iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhi Moocaani Gaijari. Jaaboro Moocanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojiĩbo, jiĩnajeo Aivojiĩbo idiicaabo. Jinooco agaajafiimoti, eesicinimoti icano afataniiboro seemebadi iicamoco dihfusuhi. Jiihi Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihi. Miĩjoho gaajatihi Illico. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro miĩjoho gaajatihi Caanico. Idiiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro ijiĩbogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amiihai mahatyimeneque aatyimeme. ²⁴ Amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicauhi jino amiihai

mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutih. Guubuguehicaumo jino amiñhai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Imihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiiba jibogominaafi agañiivuuboro fuuhi Jesuma ihiimaatu-ubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluuhi: Jibogominaafi, ¿milli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajiibaco caatiniuhi? ¿Milli nacu meecihihi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojibo Moocanico gaiji paryi diifiima, dijeebiima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gaiji difiitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, imino neehi tolli omoonihachiji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuñiuboro siino nuubo: ¿Miijoho nacu tafiitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu ooviciiboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofocinijiri. Jaaboco nanivamina ahaamiumoro inehejeque iciumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesuumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruubo tehesinotiro emeciuboro fatyuh. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeciuboro idaasuvuui. ³³ Jaanaa tolliro Samaria jiinjeeoobo toojiri ufuubo diiboco emeciuboro idaasuvuui. ³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohaliivi ificuuboro satyuboo icigatonijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano sesevede isamaritano ufuucuudi tojaooboco aciubo mijeeci nihibajecico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohaliivi agañihachiji uujoho ico jaadui siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciiboro Jesu Moise tajiiba jibogominaafico dilluuhi: ¿Nanivaminaafi ahaamiuboco diitoti cajaan fine iidi ifiitnominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco idaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo iijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi ifutuui. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesuguiino acasiivuugoro guubunichicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿nacu daatyimetih uuro ducicamaainaaca tañago ticovono iicanoco? Tajiiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje ducicamaajejaagoviro idiica- maño dijeebi ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihi miijoho diigoti udumitiicitinoco, nooboro.

11

Jesu Jilli Jibuguuhi Moocanima Mihiiamaqui.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi jibogominaafi nuuhi: Aivojibo, mihaico dibogo Moocanima mihiiamaqui Jua jibogominaaco jibuguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiimaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji saahi.* ³ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro mihaico iji inisunofaño gañisudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro ijjibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufeenevi ijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco acijiruno achahaneguiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañojati: Liivi diica; kuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuui. ¿Milli bu ico agañoivooboro acijirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui amihai neehi: Inahabo iicaneguiha agañoivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli agañoivooboro paryi idilluunoco diiboco acijibo siino dillutiibo iicaqui. ⁹ Jaanegui amihai neehi: Midilluhachiji amihai Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachiji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amihai ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifihi. Bu tolliro iguiinoobo atyimefihi. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifiimo.

¹¹ ¿Nacu cajaanoty, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acijirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jiinimoco acijirahi? ¹² ¿Nacu bu iyyinoco idillusumi fine juuvehuco acijiruubo? ¹³ Jaamo amihai mihimitirumo, iiminoco amihai seemeque mahacijirahi. Jaanegui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco fjima Icaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gañiuihi saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuui. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafituui. ¹⁵ Jaarunaa saatohe nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojibo Beelzebu onoo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatohe Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojibo miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaato sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imoonicasiruva, ¿milli bu imitya guenene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojibo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañoino uco meneeneguiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañoihachiji, ¿nacu miijoho mityari amihai jibogominaa ijimico buhi gañoihicahi? Jaamaño diito amihai gaajasuhi amihai sicamañooco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho idiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañoihicahi. Jaanoti magaaja amihai Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añijnoma ijaco ootoomoo iicasumi inehije imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguiinoniboro ihañijnoco dumitiicichi toonovi equehecutehicanoco. Jaadi inehijeque iciboro sitaama ifehi.

²³ Jaabadi tajaagodi icatiibo taminaafi, bu tajaagovi igaiyicitiibo jilliro fahigovavi gavaracusuhi.

Iimitino Iji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

²⁴ Iimitino iji miyaminaafiti ihinoobo fonicichi, ifigaimañehedi ijaguisiqui guinooboro. Jaaruubo aatyimecuutisumi esamaahiniciibo: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeehico iija imino imibachucinija imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino

* 11:2 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi, jiinijehallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † 11:4 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti mihaico taajasu, onoonoco.

icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idiino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamo paryi imiyaminaafi jeebifaño ijicafotomoro icafihi. Jaaneri imiyaminaafi iticoni imitino iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi.

Miyanotiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeeneti sefano nuuhi: ¡Imicani icago ico eseemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiha Jesu nuuhi: ¡Imi janaanici imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonimo! nooboro.

Iimitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui ticoniubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitihii. Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitihii; idiinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadijeji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onooocuumi jiinijeo aivojigo agañiivogoro diitoco janaanici guinoniji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuqui asaumaño. Jaarunaa jino amiihaifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu agañiivomoro jisumio miyaminaaco guinoniji. Miuro Ninive cuumiminaa imitico jeevesuuhi Jonas diitoco Moocaani unuunoco ijiibugusumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino amiihaifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Miijoho ciijigai mecuco inifutusumoro otoovohigo ficutatihii, guirihilluguiino? Caamo mificutahi fañoovavi ijicafotomo iseseque ihatyimequi. ³⁴ Miuro saafi ihaalli iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiibo imihusetihii. Jaabo imitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiiico iimibachuhachiiji imihusetiibo. Moocaani iimogobadi icacujiiibo. ³⁵ Jaanegui deesicini: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeebifaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryi dififaño imino, imitino aivo achahahachiiji, paryi difi imino ifuvusujino ciijigaimecu ico ifoovori aachicinibadi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatiniminaa Icamoco Iibauhi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaunoco iimivuudi, saafi fariseomiobo Jesuco coovauhi iijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casivuuhi imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomiobo jabafituuhi Jesu diito tajiiba onoobadi ihuseque nitamaaitiibo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojiiibo Jesu nuuhi: Amiihai fariseomi minitihii guirihilluno, butajene icano allicoloro. Jaanoti amiihai, amiihai jeebifaño gahaficinihii imitino momoonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ ¡Gaajaticanimo! ¿Jana nacu magaajatihii allionoco eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amiihai jeebifaño iicanoti iidaasufiimedi mahaci. Jaadi jari paryi amiihai ifi imiteji.

⁴² ¡Iidaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Amiihai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahacihii menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejeti icano. Jaarumo sitaaco imino momoonitihii Moocaanico magariitihii. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ ¡Iidaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyicifihi. Tolliro jiihaiñofaño imino amiihaico idillunoco mihimoyicifimo.

⁴⁴ ¡Daasucaniji amiñhai caatinimínaa, fariseomi icamo: Mojeebñi imihi, noomoro sitaaco mabañifiimo! Cñhoji toovono iicahojibadi mihicamo. Jaahojihallidi miyamínaa toojico gaajatimo toojihallidi ñgonicibadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatinimínaati saafi iimusuuhi: Jñbogomínaafi, miñhaico eneejiruno tolli neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiha Jesu nuuhi: ¡Daasucani amiñhai caatinimínaa mihicaji! Amiñhai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahi miñhaiñooba ajaabicitinoco. Jaamoro amiñhai jilli usegai sagaibari mududiichicatíhi.

⁴⁷ ¡Daasucaniji amiñhai mihicaji! Moocaani iimaamínaa cñhojinohallico misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahi amiñhai eedeetemihairyo agaicaaumo cñhojinoco. ⁴⁸ Jaamo tolli momoonimo amiñhaihalliviro mijñbeguehi amiñhai eedeetemihai omoonunofañodi mihicanoco; Mñro diito gaicaaui. Jaamo cñhojinoco amiñhai meheetavehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaajafeenedi neehi: Galluui Moocaani iimaamínaa, Moocaani minisumínaa icamoco. Jaamoti saatohoco gaicaaujimo, saatohoco idaasuno moonijimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyamínaaco Moocaani ihiiimaamínaa tñjoho jaadaco iciji jiniñe ifiivuunoti jisumivi iicaumoco diito agaisiraiciumo tñjoho jaadaco, ⁵¹ Abel tñjohoti iticoniño Zacariaco Moocaani ijafaño, Moocaanico ijeecivequi asimico agaicaaufi-mañoti iimimecu situvi agaicaaubo tñjohovi nijequeenijibo. Jaanegui amiñhaico neehi: Jisumio miyamínaaco Moocaani ihiiimaamínaaco agaisiraiciumo jaadaco iciji.

⁵² ¡Daasucani amiñhai mihicaji caatinimínaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanimoro mijñcafototihi, bu ijñcafetejirumoco mijñcafutusutihi, nooboro.

⁵³ Jilli Jesu diitoco unuunoma icamo fariseomi, caatinimínaa icamo sihidi diibojaa isifiiratuumoro ticovauhi fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Hñfurumo diiboco siibadi onoonhalliti aivojito imega diibohallivi imitino ijñbeguequi.

12

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañifimohallivi Hñbogono.

¹ Jaanaaca aivo sihidi miyamínaa iigaivuumo ijene quicucasihicauhi. Jaanaa Jesu iticoni ijñbogomínaaco nuuhi: Mehesicini fariseomi juurisutaguiji: Imihusehi, noomoro abañifinoti. ² Aivo chahano afatanicinino, atyimeratino iicano. Jaabadiro chahano otoovono, gaajaratino iicano. ³ Jaamaño amiñhai fucu civohi munuuruno cuuje seseñigo guubuvusuji. Jaabadiro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayi mihiimaaruno, coovano noocafeteji iija nijequeti.

¿Mñico Fine Mihiguijirahi?

(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomi, amiñhaico neehi: Mihiguijarahana oono miyamínaa ifiico agaicaa-fimoco. Jaarunobuunati milli mñnoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idñbocoro mihigui iguijeninobuunati tolliro ijeebñico cñjñgaifaño agaññjiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Mñro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenicíhi. Diito icarumoti Moocaani jabajeevetíhi. ⁷ Mñro paryi amiñhai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi saje-hesari. Jaanegui mihiguijarahana, mñro amiñhai sihidi joomi guiraarumo janaanici magaijñcafeteji.

Miyamínaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Amiñhaico neehi: Miyamínaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomomínaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo tuunamaaiji Moocaani toomomínaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihii jiijehallivi, bu ufucu niquejevi icano.

¹¹ Amiihaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. ¹² Tolli mihicasumi Moocaani Gaija jiiibegueji milli mihiimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyaminaafeeneti Jesuco nuuhi: Jiiibogominaafi, tañahaboco dinoo guihirubihiiivi nehejete uco feenedi ihaciqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu miijoho uco amiihaihallivi ficuuhi fagominaati nihibami dugaacuminaafiti? nooboro.

¹⁵ Siino nuubo: Amiihai ifiico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehejeque mihi-moyiicidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti saatihii, nooboro. ¹⁶ Diitoco jilli ooviciubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno sihidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaaihicaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuuhi omoonijinoco. Tamachutanoco ificuhicajaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajafaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañeheje icanoco. ¹⁹ Jaaboro tajeebiico neeji: Tajeebii, sihidi sinehejema diicahi ajashutino ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Hiihoo agaajatino miyaminaafi, jaachiiijo fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿miidiji fine toono paryi ificuuono? nuubo Moocaani. ²¹ Jilli icafiibo miyaminaafi sihidi sinehejeque ifiguiiharo ititibaniiibo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Mt 6.25-34)

²² Jaadi Jesu ijiibogominaaco nuuhi: Amiihaico neehi, gaihuiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafeteji. ²⁴ Memeeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaaniciivi amiihai majaaducafeteji. ²⁵ ¿Nacu cajaaty fine gaihuiba iicaneri ifiico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶ Jino tihiiitiruunoco momoonijitirumo. ¿Collihii sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mihiifinici, dudicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojiiibo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihii. ²⁸ Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijiihacubadi omooniiibo safucu jahisi icano sifucu ciijigaifaño mijigasufirunoco. Jaanegui amiihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihii mimiyaavogotihii? Jaabo ñaavahu janaanici amiihaico imino jicujiiibo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque mamachuji? ¿Jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰ Miiro imiyaavogotimo idiiinoro jiiinijeonehejequere guinefihi. Jaanoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijirahana amiihai agaijimo amiihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico acinoco imeguehi. ³³ Amiihai nehejeque manaajemere iidaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niquejefaño ifinijitinehejeque mificu tahi

* 12:30 Moocaani

nanivaminaa achahahigo amiihai nehejeque deeira ifinisutihigo. ³⁴ Miiro amiihai busumijeene iicahigovi tolliro amiihai jeebii icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amiihai cijigai mecunoco minifutusumoro. ³⁶ Ihaivojii bo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi otoomonicibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojii bo jeecivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyantiro amiihaico neehi: Ihaivojii boro iimibaivooboro diitoco casiihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma iifejiibo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiiji imicani icajimo tolli icano jeecivominaa. ³⁹ Jinooco magaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asaanoco igaajaruva cigatii bo teemejiruubo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitii bo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiiha amiihai mihimibaivomoro motoomo mehesicininaaca uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ¿Aivojii bo, jino odoovicino miihaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojii bo nuuhi: Cajaanihacho ihaivojii bo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco iijaminaaco otoomooboro machutaaco ihaci qui ificuubo. ⁴³ Imicani icajii bo ihaivojii bo agasesumi imino moonii boco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyantiro amiihaico neehi: Diiboco ihaivojii bo paryi inehejehallivi aivojii boti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebii faño esamaaiboro: Fine tahaivojii bo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojii bo jeecivominaaco idaasuno omoonii boro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiriicavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojii bo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamii boro ficujiibo saatoho iimitinoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojii bo atajii banoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitii bo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatii bo imitinoco omoonihachiiji miidino aamicafeteji. Miiro Moocaaniti guiraano agaayicini boco, bu guiraajino idilluno. Jaabadi guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jiiinjehallivi cijigaico inifutusuvaabo; ¡Imeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idaasufañodiihiica nisucafeteji. ¡Guiraacani idaasuno icahi toono afatyotinhachuta! ⁵¹ ¿Nacu fine amiihai uco: Jiiinjehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amiihaico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacuhui. ⁵² Jaamaño jisumitiro sahusedimo sajaato icamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabohallivi, bu ibaabohallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti niijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁶ ¡Bañifiiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jiiinjehallivi iicanoco icano magaajarumo. ¿Collihiiica magaajatihii amiihai mihicanoco?

Diminaafima Sajeebii Minifoto.

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Collihiiica amiihairyo mihimibachutihii? ⁵⁸ Saafi ijoho idiiheguebe dihallivi aivojitoco ijii bogotooboma ufuusumi jiihaivi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino

mihimitocasi ico dugaacuminaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño jiihacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Amiihai Imitico Mejeevesutihachiiji Famooro Mifiniji.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaaumoro diiboco jiiBUGUUMO Pilato Galilea gaifiimico agaisiraiciuboro Moocanico ijeecivequi asimico agaisiraicumoo tiiJohoma diito tiiJohoco acahiiseniunoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifiimi famoova janaanici fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaaihi? ³ Amiihaico chahano neehi: Tolliro amiihai, amiihai imitico mejeevesutihachiiji paryi mifiniji. ⁴ ¿Nacu fine amiihai joono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaaihi? ⁵ Amiihaico chahano neehi: Tolliro amiihai, amiihai imitico mejeevesutihachiiji paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohooviciuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuera-homa icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuhu nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatíhi. Jaanegui, diillucu; ¿Collíhi bu toonovi onoovatího icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuuhi: AivojiiBO, jaafahi jificaba icaho; ijiinijeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovajího. Jaanoti onoovacutihachiiji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Iimitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jiiBEGUEHICAUHI. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omooninuneri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro jullevecutigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvati buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleveugoro ticovauhi Moocanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojiiBO Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesuunoma iicaubo sihidi isifiiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududicamaaiqui. Jaasumi masaa amiihaico ibuheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui AivojiiBO Jesu diiboco iimusuuhi: Bañifiiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amiihai joomico misiniimoro masatyefihi nifaihuti mihisuutomo. ¹⁶ ¿Jaanegui jaamo Abraham iyaacigaico Satanas guihuvari dieciochodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvi iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jilli Jesu unuuneri, paryi diiboco ijiiheveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? ¿Jinejevi fine ooviciji? ¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihiicunoco eetavehi.

*Juurisutaguiijivi** Ohoovicino.

(Mt 13.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: ¿Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? ²¹ Fine juurisutaguiijico gaigo itacufaño minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi iitacuco adicíhi, nooboro.

* 13:19 Levaduraguiijivi Ohoovicino.

Ijene Jīhai Aamiji.
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jīhaivi afatyocuumijevi j̄ibogooboro feehi-cauhi. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluui: Aivoj̄ibo, ¿naa mīdimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Miguiino jaamo ijene jīhai aamij̄iro† mij̄icafetehi. Jaanegui amīhaico neehi: Sihidi miyaminaa imegueji ij̄icafotonoco. Jaarumo j̄icafetejitihi. ²⁵ Iija abajaabo agāniivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amīhai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivoj̄ibo, mīhaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amīhaico iimusuji: ¿Mījoho amīhai? Amīhaico uujoho gaajatihi, nooboro. ²⁶ Jaanegui amīhai miticovaji diiboco monoomo: Iima mīhai mamachuhicauhi, mahaduhicauhi icano tolliro ij̄oho muucuumijefañ d̄ibeguehicauhi, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amīhaico neej̄ibo: Amīhaico nuucuui, amīhaico uujoho gaajatihi uuditi buhigovi miminifoto amīhai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro amīhai igañoooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivoj̄ifañ icamoco maatyimemere amīhaico diitoti buhigovi agāniicuumo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivoj̄ifañ acasiivomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinovi iicarumoti tusumi saatoho sihidi ejevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi jeevano iicarumoti saatoho tusumi guinovi minifeteji, nooboro.‡

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaumoro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachiji, civohogo icano imitino ij̄imico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevede imiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachiji, bu civohogo, bu sesevede icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amīhai Moocaani iimaaminaaco magaisir-aicifihi, tolliro Moocaani amīhaijaago j̄ibogominaaco agalluumoco guisibaneri ma-haamifihicahi. Jaanoti uujoho imeguehicahi fahiij̄ivaro tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyīcinoco oono catava iseemeque ij̄jecuguiino ificuunicibadi. Jaarunoco amīhai mihimeguehicatihi. ³⁵ Eneecau bu magaaja amīhai iijano jihovonodi fiiveteji. Jino amīhaico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihi jari johono uco: Imicani Aivoj̄ibo momofeenedi asaabo, meneej̄ifucu agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Icīdihallivi Nifaihu Agahafuuboco Buheesuui.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivoj̄ibo ij̄ifañ fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi iifinicahicauhi. ² Jaanaa Jesu imega icīdihallivi nifaihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise tajība j̄ibogominaa icamoco dilluui: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuutihi. Jaanegui iguihuvauboco iiciuboro buheesuui. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseomico nuuhi: ¿Cajaaty fine amīhaiti amīhai jooi ifapaajefañ aacotooboco mihicijitirahi jaguisifucu iicaneguiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco milli iimusuutimo.

Taabava Jībaimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu iifinicinaaca ucuuhuvamo asaamo imiyamañjeviro casiicamaahicauhi.

† 13:24 Griego ij̄iri: aajashuno guhuga, noono. ‡ 13:30 Griego ij̄iri noono: jisumi dojicuvi iicarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatoho tusumi dojicuvi minifeteji.

Jaanegui Jesu oovicifeenedi diitoco faguuhi: ⁸ Saafi ico taabava jibaimojaago ucuuhuvasumi imiyamañovi casiivedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹ Jaanegui amiisico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica tomañovi jaani icasiivequi, nooboro. Jaanegui ijoho unucufeebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰ Tolli icatino, ico ucuuhuvasumi ofoobo allibavi casivo. Jaachiji fañojaoobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi ujoho mityahi onoobo guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaadi bu fañojaooboco nuubo: Jibaimofaño machutaaco edetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difiitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco diicicuujiirahi. ¹³ Tolli icatino; jibaimoco edetavusumi idaasufiimoco, ifiino imitimehejeque, igotimehejeque, aatymetimehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴ Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifiimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jibaimovi Ohoovicino.

¹⁵ Jilli Jesu unuunoco saafi igicinumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiibo Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhi machuta jibaimoco. Jaaboro tajiibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui. ¹⁷ Jaanaa amachucuujiino icacuunegui iicomininaafico galluubo, ucuuhuvaumoco jibbeguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuhi mamachuqui, nooboro. ¹⁸ Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachijiro jinijeque naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ¹⁹ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijiro fahuseecidimo bueymico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ²⁰ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ²¹ Jaanegui ijeecivominaafi uhuumiuboro ihaivojiboco jibogovauhi paryicino. Jaaneri ihaivojibo isifiiratuuboro, ijeecivominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi jihaiñeri. Jaaboro siva idaasufiimoco, ifiino iimitimehejeque, igotimehejeque, aatymetimehejeque icano, nooboro. ²² Jaanobuunati ijeecivominaafi nuuhi: Aivojibo, onobadi moonicuuhi. Jaarunofaño icanehiica saatoho icajirumañeje, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivojibo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueeje jihaiñofaño icamehejeque diicito taaja igahafequi. ²⁴ Miyanotiro amiihaico neehi: Iticoni ucuuhubarumo tamachutaati ajashuno itivejitih, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa imeveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano jihivevetibo tadyojicuti saajitih. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifiico iguijenisunoco iimogotibo tadyojicuti saajitih. ²⁸ ¿Nacu amiihaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino ifetejidino icaruva eetavejiruubo. ²⁹ Jaanoti ihmahacinocoro iticonibo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatymeme diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinitih, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivojibo siijinijeo aivojiboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahigotiro iguinonijirunoco agaajaaboro tehesibaacaro diibojaa jibogoco galluujiiruubo iimitocasiqui. ³³ Jaabadi cajaanihacho amiihaiti paryi inoco ejeevesutiibo tadyojicuti saajitih.

Imuhu Imo Afatyusumi.
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno? ³⁵ Jilli magañitacuuhi jiinjeguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Amiihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.

(Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuhi: ⁴ ¿Nacu miijoho fine amiihaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhiniiboro fejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo ijjebaiahallivi ficuunicihi. ⁶ Jaabo ijajaago agaseebere inahabomico, ifiitnominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniiboco atyimecuuhi, nooboro. ⁷ Amiihaico neehi: Tobadiro niquejefañi iicamo aivo imo imo icanicíhi saafi iimitiibo iimitico ejeevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanivivi imo imo iicano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaanoma gaigo fahuseecijeva inihibami iicanoti saje imitaruva cuugahuco iniiigoro guijaagoro, iminogayi guinejitirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifiitnominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atyimecuuhi tañihibaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amiihaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanicíhi, saafi iimitiibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañififiibovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisiici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuui. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuhi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinijevi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuunobuunati toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guinutuubo toojiinijeominaafijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitnoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa miñhaiñooba diiboco toonoti acihicautihi. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi ijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonicinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guhirubi ijajaago. Jaaboro diiboco neehi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutihi. Jilli didudicamaajebebadiro uco deesticinico, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani ijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idasuvuuhi. Jaaboro diibojaago ijinafatyuuboro diiboco ihibicituuboro niniciubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutihi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaiviicuti ihusefa mificu, tihaijaajeti diiboco mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai iicavaaboco mihicimoro magaiicau, muduumoro jibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniiboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jibaimoco eetavuumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaaha asaubo guubuuihagaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovaaboro dilluubo:

¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusuubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai iicavaaboco gaicaausuhi milli icatiibo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiiratuuboro jaahe fuuguutiibo. Jaanegui caani asauboro diiboco noovauhi jaahe isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: Iro gaajahi sihidi ficabano iima dudicamaahicahi diijico gañitiibo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafiigayiba daacitatihi, tagataavominaama jibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiiboro agaseebedi naha diniivigai iicavaaboco gaicaauhi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Bessa, ijoho fahiijivaro uuma diicanicihi. Jaamaño paryi tañeheje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniiboco mahatyimeneguiiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Iimitiibovi Ohoovicino.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi iijibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuuhii iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojiiibo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco iiditi guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco diibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diicacuujitihi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaahicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojiiibo tadyudicamaajeti uco agañiidi? Sefatihi jiiinijeque eseedijiruubo nufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuuhii jilli saatohoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicijinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiiri paryi saatoho ihaivojiiiboco edebeumoco. Jaaboro saafiico dilluubo: ¿Minoodino ijoho tahaivojiiiboco debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuuhii: Debehi ciendino illuva tyigabaje diiribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casiiivoobo bohonoti deetavo cincuentadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifiico dilluubo: ¿Jana minoodino ijoho tahaivojiiiboco debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojiiibo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiiinijeo miyaminaa gaajahi jiiinijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Jino iimitino jiiinijeonehejeri gataavominaati mihici jiiinijeoneheje ifiniidi amiihaico diito ufucu niquejefaño ifinijitino iijanofaño igaayiciqui.

¹⁰ Miidirunoma imino omooniiibo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omooniiibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaño jino iimitino jiiinijeonehejeri imitino momoonimoco, ¿miiijoho bu amiihaico imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿miiijoho bu amiihaico acijirahi amiihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeecivominaafi miimisiici aivojitisico ejeecivoobo, saafiico ijiihegueebere, saafiicoro gaiijjiruubo. Saafiima imino iicaaboro saafiiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amiihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amiihai jeebiico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiiheguehi.

Moise Tajiiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jiiibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinihi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jiinije icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajiibati sasiugayafatyejiruno.

Jesu Jibeguehi Gaigooco Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco iicibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco iicibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofaño jicamaahicauhi ovosiinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jibaimoco sihidi ovosiinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ idaasuubo sihidi icinisinoma icaabo baavi gicinihicaubo inihibamima iicaabo guhugavi. ²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeechicauhi. ²² Jaanofeene iguijeveubomajeque ciumo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo guijeveuhi. Jaaboco ciumo. ²³ Jaabo inihibamima iicaubo idaasuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeciubo atyimeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiiba ofooboro ihusegai nijequeque nifaihufañõ amatyusuuboro tañejeba nijequeque isiicusuvaqui. Jino ciijigaifaño sihidi idaasuno icahi, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jiinjehalliri idiicahinisumi imino diicahinhi. Jaanoti Lazaro idaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinihi. Jaanoti ijoho idaasuno diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amihai mihaiti sicaisitu oonaagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahi efiejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigotio? ¿Milli bu juugavi fatyējirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluui guhirubi iijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico iijibeguetequi. Jaanoti juuga jino idaasumañõvõ tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatiniuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatiniuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihhi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecuumoti diitoco iijibogotururva iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachiji, tolliro bu saatoho iguijevecuumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Iimitinofañõ Agañisujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi iijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofañõ agañisuno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofañõ agañisuubo. ² Imijiruno diiboco guisibatyigabari icodaaheti muduujenimoro muuifaño magañino. Jaano janaanici idaasuno icajiruubo seemeneque imitinofañõ agañisuubo.

³ Mehesicini amihai nahabo amihaiico imitino omoonihachiji diiboco mihiba. Jaabo iimitico ejeevesuhachiji diiboma mihimibachucasi. ⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifoci icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitihhi onohachiji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojibo Jesuco nuuhi: Mihaiico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojibo Jesu diitoco nuuhi: Amihai miyaavogo mostaza noovata toogaidino icahachiji jiho sicomor onohoco meneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuifeenevi dulleevete munuuruva, amihaiico tooho: Jii, neejirahi.

Jeevivominaafi Omoonifino.

⁷ Amiihaiti cajaanihacho ijecivominaafima iicaruva ududicamaaihicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casiiwoobo, machucu, meneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiiiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari iijoho machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeecivominaafico atajiiibanoco eetavonohallivi graciaco daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amiihai Moocaani atajiiibanoco mihimivucuudi monoo: Jilli miikai miiifono jecivominaa jilli atajiiibanocoro meheetavomaño, nooboro.

*Jesu Buheesuhi Fahuseeci*dimoco Foojohoma Iicamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiniije, Galilea jiniije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiniijeocuumi saacuumivi ifutuubojaago saamo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jiiibogominaafi, miikaico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico miiifusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti jiihaivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuunoma iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememuiivuboro jiniijehallivi javuvuubo graciaco ihaciqui. Jaabou Samaria jiniijeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetihi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani idiiiboro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañiwoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheete-cuui, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluuhi: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiihaifeeneri icacuhi, nooboro. ²² Ijiiibogominaaco nuubo: Ufucu amiihai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifiivuubo fucuti. Jaarumo mahatyimejitihii. ²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeedito. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojete siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco jiiheveji icano. ²⁶ Miuro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miuro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, isemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuui. Jaanaaca sihidi niija aaguuneri paryi saatoho guijeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onoobo iicausumi icauno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno ciiigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guijeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatoho iijahalliri mihicahachiiji miniitomoro iijafañoti amiihai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihicahachiiji amiihai iijajaago muhuumidino.

³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miuro ifiico idaasuno omooninoti atajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti ifiico Moocaanijaagodi imitasuubo ifiico taajasuji.

³⁴ Amiihaico neehi: Tufucu miitoooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotiiibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogooobo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyiihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatoro icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicatoro jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutiimo.

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojiĩbo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefihi, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Imitino Fagominaafivi Ohoovicino.

¹ Jesu oovicuhi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico ñihicuguutiibo. Tolliro mĩhaiñoobaco gaijñicautiibo. ³ Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima imitino iicahicaunoco diigoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuurunoco: Jii, neehicautiibo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico ñihicogotihi, mĩhaiñoobaco gaijitihi icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacutigo iicaqui tajeebiico uco niiji niiji moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojiĩbo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaani iicimo diibovi idaasuvomo fucuhachuta, cujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo? ⁸ Amiihaico neehi: Tuumusutiibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino jiinijevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomioobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Mĩhai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohoovicuuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisiici gaifiimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaaqui. Saafiu fariseomioobo. Jaanotiu saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomioobo julleeciñiboro Moocaanima ihiimaaubo jilli neehicauhi: Moocaanico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatihi, sitaaco imitino moonitatihi, gaigoomima icatatihi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatihi, ¹² sajaguisivi mifooci machutiibo icafihi, uujoho paryi agaananoti fahuseciti sano ico acifihi, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meecitiibo, jilli icidĩ ticovoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amiihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi ijajaa fuuhi ijeebĩ imicuubo. Jaanoti fariseomiooboco Moocaani gaayiciutihi. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onoono guinoṽ ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiiciqui. Jaanoco ijiibogominaa aatyimeumoro isivaumoco iibahicaumo. ¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco ocovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi. ¹⁷ Miyanotiro amiihaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitiibo, tahi ufucu feejitih̃i, nooboro.

Sihidi Inhibamima Icaabo Jesuma Imaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiĩbo Jesuco dilluuhi: Idiimiibo Jiibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiiboro saafiuro iimiibo Moocaani. ²⁰ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajiibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañooco diibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifihi, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefañõ sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño. ²⁴ Diibo idaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. ²⁵ Tihijitiruno camello januuu oji afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanegui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi itihino Moocanidi tihitihi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo mihai paryi monehejeque mejeevesumoro iima mihiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amihaiico neehi: Cajaanotyhacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano ³⁰ Moocaani aivojiguiinodi ejeevesumo jiihallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefañõ ifinijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Iquijevejinoco jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ihibogominaaco ijeevadi ocovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefehehi paryi Moocaani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatiniunobadi iicaqui. ³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jirebamaajimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati guijevefeenetu siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejete unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetibo Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiitacuunaa saafi aatyimetibo jihajiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli icano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco ibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui hicjeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutibo nuuhi: Aivojibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡Jii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehe, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivojibo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautehi baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma icaubo imegavi ijinafatyuboro imoho sicomor onohori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauheri tohoti diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyubo caamoco emeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachijii diijafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayicubõ. ⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifetehe, noomoro.

⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivojiĩbo, tañehejeti feenedi iidaasufiimoco aciji. Jaanoti saatehediti abañiĩboro ananihichachiĩji, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiĩaavi jaachiĩji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli oovicuubo Jerusaleti ifiiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaahicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivojiĩ gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifiibo. Jaabo fuuhi tehesino siĩjiinijevi tahi diiboco aivojiĩboti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivojiĩboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijeecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco ijiinije miyaminaa jiĩheguchicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jiĩbogoco galluumo: Mihimogotiĩ diibo mohaiivojiĩboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojiĩboti ficuumo. Jaadi diibo siino ijiinijevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijeecivominaaco nihibamico aaciumoco minoodino agaanacuunoco igajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticonioobo asauboro diiboco nuuhi: Aivojiĩbo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivojiĩbo diiboco nuuhi: Aivo imino, iijoho aivo iimino jeecivominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojiĩboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asauboro nuuhi: Aivojiĩbo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusuubo: Iijoho sahuse cuumivahallivi aivojiĩboti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asauboro nuuhi: Aivojiĩbo, jino dinihibami filluchehufaño ificuhinino; ²¹ ico ñihicuguehi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo iijoho ificutimañoti diicahi abasutirumañoti inoovataco diicahi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojiĩbo diiboco nuuhi: Imitino jeecivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iiro gaa-jacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificuitimañoti iicinoco abasutimañoti onoovasunoco. ²³ Jaanegui, ¿collihi jana tañihibamico bancojafaño ficuuhinitiĩ uujoho uhuumiibo tañihibami agaananoco fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Iicojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumitiicci. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diito diiboco nuuhi: Aivojiĩbo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojiĩbo diitoco nuuhi: Amiĩhaico neehi: Iicanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi iicarunogayico dumitiiciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojiĩboti iicanoco imeguehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiiticuunaaca tolliro Olivohono icagaji fiitino icacuudi miimisiici ijĩbogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo jono ifiiticuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayi duujeciniiboco mĩhaiñooba diiberi iigotiĩboco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Amiĩsico cajaanoyohacho: ¿Collihi momoonihi? onohachiĩji, monoo: Mohaiivojiĩbo eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeteuhi paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collihi moburroco misinihi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaiivojiĩbo eneeneguiiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohaliivi ificumoro Jesuco diibohalliivi casiihacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jiĩhaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono icagajiri guino niituunaaca, paryicino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocanico iimomo sihidi

ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivojiĩbo, Mohaivojiĩbo memeri asaabo! ¡Niquejefañõ sajeebiĩ! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofañõ iicaumo nuuhi: Jiĩbogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehi diito illiivuruva guisibano coovadiinamaajirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiiticuunoco aatyimeuboro tuucuumihallivi taaubo: ⁴² Hijocho jaachiĩji difucuvi ico sajeebiĩco aacjirunoco gaajaruva sajeebiĩ diicajirahi. Jaaruno iidi otoovomañõ daatyimetihii. ⁴³ Safucu iidi idaasufucu gaseji diminaa dihallidi emecuvejifucu dihallidi emecuvomoro fahigovati ico mooniji, ⁴⁴ ico jiĩnijehallivi agañiimoro dimiyaminaaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihallivi guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuco agaajacitimañõ, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafañõ ufuuboro ticovaubo toojafañõ anaajemeque isivi agañiubõ. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinihamefañõ jilli noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhu, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafañõ jiĩbogooboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma ifehicauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonohalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguubunicimo iicaumañõ.

20

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafañõ icaubo miyaminaaco taajasubogoco jiĩbogoobo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Miihaico diibogo, ¿miĩjoho iijiti jilli moonihi; miĩjoho ico eneeneguiiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiihaico dilluji, uco mihiimusu: ⁴ ¿Nacu, miĩjoho Juaco tajĩbauhi miyaminaaco initiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihicauhi: ¿Milli fine menejeji? Moocaani tajĩbari munuuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotihii? miihaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajĩbari munuuruva, miihaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocaanifañõdi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatihii. ¿Miĩjohohacho fine Juaco miyaminaaco initijinoco tajĩbauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiĩ, tolliro amiihaico uujoho neejitihii miĩjoho tajĩbari omooninoco, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaauboro jilli oovicihu: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuuhi. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Siihi tehesino fuubo tahi guenenene iicaqui. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonoti diibojaa galluumo. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiiboco dojicuviro diibojaa galluumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifiico galluuihi. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiimo. Jaamoro botiiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino bu sifiiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañiimo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaijiĩbo taseemeneque galluuji. Jaaboco aatyimemere fine bociguejimo, nooboro. ¹⁴ Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiĩbo. Masiĩ miguijeniqui. Jaadi jari

miihai toono abajatoti mihicaji, noomoro. ¹⁵ Jaamoro tomañoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluui: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuuboro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinihaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisuumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icihi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁸ Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaiji ididaaheje. Jaanoti cayaatyohallivi toba aacotohachijji diitoco quicheyicijiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayiciujirahi diitoti onoo siinovi ohoovicuuboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuhi. ²⁰ Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatyomoro aivojibo usefaño ihacitequi. ²¹ Toonegui diito diiboco jilli dilluui: Jibogominaafi, miihai magaajahi ijoho miyaanoco imino onoboro, miyaanoco idibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniboro Moocaani jiihaiti imino diibeguehi. ²² Miihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitihii? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihii uco mabañihii? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihifusu. ¿Nacu miiijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaninoco Moocanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo iciutimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidii jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro lliivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihii onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo: ²⁸ Jibogominaafi, Moise miihaidi caatiniuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iiguivevehachijji, inahabo ifibaijigoco icuuboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiiboro. ³⁰ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco iciuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiiboro guijeveuhi. ³¹ Jaanegui jaano allivioobo diigoco iciurahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaanii taabajii fine? Famooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jiniijehallivi miyaminaa taabavacasihii. ³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere sijiinijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihii, iseemeque tainenijitimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuuji iicamo. ³⁷ Moise tolliro miihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinihaamefaño imohogayi ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojibo icatino ubuheeme Aivojibo. Jaabo Moocanidi paryi diito buheeme, nooboro.

³⁹ Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jibogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuuṭimo.

¿Mijjoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? ⁴² Miiro David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivojiiḃo Moocaani Tahaivojiiḃo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiiivo, ⁴³ diminaaco ditihaiḡuiino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiiḃo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famooro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ijibogominaaco nuuhi:

⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma iigonoco iimoyiicifiimoti. Bu tolliro imoyiicifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaaifimo machujafaño iimimañehejequere juvicamaaifimo.

⁴⁷ Tolliro fibaijito iijanoco udumitiicifiimo. Jaamo ifurumo guenenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibaṅiqui. Jaamo guiraajino ciijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

¹ Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima iicameheje Moocaanico aacimo ificufiinofaño ificuhicaunoco. ² Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijeegayicico ificuunoco. ³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova janaanici acihi. ⁴ Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuvucuunoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocininoti, tolliro fañoojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: ⁶ Ufucu icajino paryi jino amiihai mihifinicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino Jibogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaanegui diiboco dilluumo: Jibogominaafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amiihaico sita bañidino, guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuui, noomoro. Jaarumo dojicuti mfeedino. ⁹ Jaamo minaati, sanomiromo moonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifinicuujino icatino, ¹⁰ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Siijiinijeoto, siijiinijeotoma moonicasiji. Siijiinijeo aivoji, siijiinije aivojima moonicasiji. ¹¹ Jaasumi sihidi sefano jiinije maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niquejefaño ñhicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹² Jaano jilli iicajino imega iticoni amiihaico agaayicimoro idaasuno moonijimo amiihaico satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui amiihaico icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti. ¹³ Jaamo imefeenevi tamomoco mijibegueji.

¹⁴ Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino.

¹⁵ Tusumi jari amiihaico uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amiihai minaa amiihai iijico

jenaaujitihî amiîhaico guinonijitimo. ¹⁶ Jaarunaa amiîhaico, amiîhai caanimi, amiîhai nahabomi, amiîhai yoto, amiîhai gataavominaa icamo amiîhaico aivojitojaago satyeji. Jaamoco amiîhaiti saatohoto gaisiraicisujimo. ¹⁷ Paryi jiiinjeminaa amiîhaico jiiheveji tamomohalliti. ¹⁸ Jaarumo milli mihicajitihî. ¹⁹ Tolli icarunofa quehecuno mihicahachiiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucininoco mahatyimecuudi magaajacu tuucuumi ifinicuuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jiiinjeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinîhaamefaño idasujino onoobadi tusumi icajino idasufucuno. ²³ Idasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato icamo, mifañotioseejema icamo icano jiiinjehallivi sihidi idasuu iicajimaño jiiinje miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saatoho amocasifaño guijeveji. Jaanoti saatohoto fahigova jiiinjenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiiinje miyaminaa jiiinjehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejeevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asaajino.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi jiiibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiiinjehallivi paryi jiiinjeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuucal ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jiiinjehallivi iicajinoco eesamaaimoro ñihicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memeeecu mataajasucafutucuu-jineguiiha, ²⁹ nooboro jilli oovicuubo: Memeeeci higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amiîhairyo magaajafihî ficaba ifiiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino onoonoco mahatyimecuudi magaajacu Moocaani aivoji ifiiticunoco.

³² Miyanotiro amiîhaico neehi: Paryi jino iicanoco tusumiooto aatyimeme guijevejitihîica, ³³ niqueje, jiiinje icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihî.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi amiîhai jeebii kuhufetedino, guirihicavono jiiinje busumije imoyiici icano guinodi tufucu amiîhaivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amiîhahallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jiiinjehalliri iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicinicu. Jaamoro fahiijivaro Moocaan-ima mihiima, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafaño jiiibeguehicaubo. Jaanoti mihiiijicuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicauhi diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jiiibaimo fiiticuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaicaauji? noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuhi Juda Iscariote jeebiiifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimisiici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojiiibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jïibaimo icacuuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafiico mahatyimeji iciñuuri nifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo iijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojïiboco monoo: Mohaivojïibo jilli neehi: ¿Comecufañõ tajiïbogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amiisico ïifusujïibo iguiraamecu, caamovohi iicamecu, imibachucinicumecuco. Jaamecufañõ meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuuhi.

¹⁴ Jaanaa amachucuujidi Jesu iminisuminaama casiivuuhi imachuqui. ¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amiïhaima Pascua machutaaco amachunoco iguijevecuujino imega. ¹⁶ Amiïhaico neehi: Siino Pascua jïibaimo machuco machucuujitïhi. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amiïhaico neehi: Jisumitiro siino aducujitïhi baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amiïhaihallivi aacifafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji iicajinoco tatyïjeheri eetavono tatyïjoho amiïhaihallivi agaïicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amiïhaiti uco aacijïibo igaicaauqui tacobjiri icahi. ²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uuditi unuucuubadi feehi. Jaarunaa idaasucani iicajïibo uco aaciïbo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaanii fine aacijïibo? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ijiïbogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaaniji miïhaiti imiyaabo? noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomï iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajiïbanicïhi. Jaamo diito aivojitoco imihusefiimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amiïhai tolli mihicajitïhi. Jaanoti siibadiro amiïhai mihicaji, amiïhaifañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadïro atajiïbaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, miïjoho imiyaabo, acasiïvooboro amachufiïbo, nacu ejeecivefiïbo? ¿Eti acasiïvefiïbo? Jaarunaa uujoho amiïhaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

²⁸ Amiïhai uuma mihicafïhi uco inisunehejefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amiïhaico aivojico aciji uco guihirubi aacihiniïbadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojïibo icagafaño macasiïvomoro matajïbahi Israel cuumino fahuseeci motïhaiti miicummiici icanohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojïibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amiïhaico idil-lunoco siinoco agaïunicibadi idaasuno amiïhaico igañucuqui. ³² Jaarunofañõ uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iiti finitino iicaqui. Jaabo iïjoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojïibo imibaicinicuuhi iïma civojafaño feequi, iïma guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiïbaacaro mifooçi, safo icano uco tuunamaajii; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

* 22:20 Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihai paajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amiihaidi cuujivaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masatyo. Jaanoti aamigama machahaabo amiihai caamoojaco manaajemere aamigati mihici. ³⁷ Amiihaico neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onoono icaji: Iimitimofeenevi ficucafetejiibo, onoono, paryi uuditi onoono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojiibo, miigaacima mihicahi, noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocaanima Imaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajijaago iicanicibadi. Jaaboma ijiibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomañovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocaanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuiivuubo Moocaanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachiji jino idasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani toomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.‡ ⁴⁴ Jaabo sihidiro idasuvooboro Moocaanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jinijehallivi aquetehicauhi tijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocaanima ihiimaaunoti agañiivuuboro ijiibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeutebo. ⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocaanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaaunaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onooob Jesu jiiibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iicahicaurumoobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininiiciqui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiiciboro Miyaminaafibadi ifiivuuboco daacih? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojiibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonuubo buiyaacuuhi imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musuufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududiciuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciqui asaumoco nuubo: Taticovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruuboco uco magaayicihicatih. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momoonicih jino icivono mityaguiino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojiibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti ifiniciiboro feehicauhi. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojiibo iija gohasifeenevi cijigaico eebasuumoro casicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casivuuhi. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago cijigajinivi giciniiboco gueenene ihifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatih, nooboro.

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono. ‡ 22:43 Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: ñjoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatíhi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahiniibo Galileaobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatíhi ñjoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaanaaca catava ojiuhi. ⁶¹ Jaanegui Aivojñbo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuuhi Aivojñbo Jesu diiboco: Jaachijí catava ojitinaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaji, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro sihidi aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamiuhi. ⁶⁴ Ihaallínoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa mñjoho ico aamihi? noomoro ⁶⁵ famaño vaje diiboco ñbahicaumo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi igaivuumo judiomi quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Mñhaico dinoo, ¿naa miya ñjoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amñhaico jñhi, nuuruva nacu mimiyaaveguejitráhi?

⁶⁸ ¿Jaanoti amñhaico nuuruva nacu uuma mihiimaanoco mihimeguejitráhi, uco misinaayujitráhi icano? ⁶⁹ Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo giciniñi Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿ñjoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jñhi, amñhai monoobadi, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collíhi bu sita onoonoco mihimeguejitráhi? Mñhairyo muguubucuuhi ijñiri onoonoco, noomoro.

23

Jesu Pilato Imega.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaamo famooro agañiivuumoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi. ² Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico mñhai mahatyimehi, muucuumico ñaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojñbo Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³ Jaanegui Pilato diiboco dilluuhi: ¿Naava ñjoho judiomi Aivojñbo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jñhi, ñjoho toono onobadi, nooboro.

⁴ Jaanegui sacerdotemi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetíhi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiniñe miyaminaaco ñaaisuhicaabo ijñibegueri Galileavi iticonihiniibo, juu icacuui, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluuhi: ¿Nacu diibo Galileaobo? nooboro. ⁷ Jaanegui diiboco: Jñhi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojñbo Herodejaago tusumi Jerusale cuumivi agasebojaago. ⁸ Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutu uhi siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidi ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹ Jaaboro Jesuco sihidi

§ 22:68 Sahaamefaño: uco misinaayujitráhi, onoco ficuutimo. * 23:5 Herode Antipa onoo. Meeci LC 3.1

dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuutíhi. ¹⁰Tollíro tomañeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatinimínaa icamo diiboco iguijenísuqui mityano iimaahicauhi. ¹¹Jaanegui Herode ihamocasimínaama diiboco: Jilli mihífoobo, noomoro imitino mooníumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojito gaachehubadi iimichehufañó jiihacuumo. Jaaboco dojícuvíro Herode Pilatojaago galluui. Jaasumíti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹²Jaanoti iticoní jiihevecasíhicaumísi.

Jesuco Igaicaauqui Unuucuuno.

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyíciuhi. ¹⁴Jaaboro diitoco nuuhi: Amíihai jaanico tajaa misívahíníhi: Miyamínaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucuurahi amíihai imefeeneví. Amíihairyo magaajacuui diibediti: Imítíibo, noomoro monoonoco aatyímetínoco. ¹⁵Jaabadíro bu Herode iimitinobaaco aatyímetíibo siino tajaa sívasuui magaaja millítí bu miguijeníjirahi. ¹⁶Jilli ahaamíiboro diiboco sínaayuji, nooboro.

¹⁷Jaabo Pilato jiiibaimosumi saafi cívojamínaafítí sínaayujirahi miyaminaaco imono íicasuqui.† ¹⁸Jaarunaa famooro sano sefano neehicauhi: ¡Diiboco guijeni! ¡Barrabacoro sínaayu! noomoro.

¹⁹Jaabo Barrabaco cívojaaníumo tuucuumi miyaminaaco aivojítóhallívi añaaísuuneguíiha, tollíro bu saatóhoco agaícaauñeguíiha icano. ²⁰Jaarunaa Pilato Jesuco ísínaayunoco ímuguuboro siino miyaminaama ímaauruubo. ²¹Jaarunaa díto janaaní sífano nuumo: ¡móhobujéhallívi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

²²Jaarunaa síno Pilato díitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje íímetínoco mooníibo? Díiboví atyímetíhi íímetínoco toonóhallítí agaícaaujírúnoco. Jilli ahaamíiboro diiboco sínaayuji, nooboro.

²³Jaarunaa díto jenaauhi ídillumo sefano noomoro: ¡móhobujéhallívi ítetecuquí díto sacerdotemi aivojito íícamo síhídí ocoovádínamaaíumaño díto íjí dííbohállívi fatyuumo. ²⁴Jaaneguí Pilato nuuhi: Díto onóobadí ímooníquí. ²⁵Jaaboro sínaayusuubo cívojamínaafíco díto ídilluuboco añaaísuunótí, agaícaauñótí icano ícívojaaníuboco. Jaaboro Jesuco díto usefáño jeevesuubo díto ímuguubadí ímooníquí.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶Jaamoro Jesuco ítetecuquí satyuumo. Jaanaaca saafi Círene cuumíobó Símon onóobó búhígótí asaúboco agaayícíumoro íguíjéve ímóhobujéque ííbísuumo Jesu dojícútí ísatyequí.

²⁷Jaabo dojícútí síhídí miyaminaa feehicauhi. Jaamófeenedí síhídí gaígoomí taamoro gaíbacasímoro feehicauhi dííbo ídaasurí. ²⁸Jaamoco Jesu emeeciuboro díitoco nuuhi: Jerusale gaígoomí, úurí mataajírahana. Amíihaihállívíro mataa, amíihai seeméhallívi icano ²⁹ufucu gasejífucu: Ímicaní ícamo achíbamí, eseemévatatíno jeebíno, íísutíno mífáñoono icano, meneejífucu. ³⁰Jaasumí miyaminaa tícovají onóomo: Ífagajíno móhallívi daacoto, ífabáino móhallívi fábaavo, noomoro. ³¹Jaamo ímíhuseemeque jillí omóoníno ídaasurahi. Jaarunofáño fíne ímetínoco eheetavómoco janaaní ídaasuno mooníjí, nooboro‡

³²Jaamo bu, tollíro satyuumo míímísíicí nanívamínaatísíco Jesuma sano ígaícaauquí. ³³Jaamo ífutuuhí nígaípaajebái onóomáñoví. Jaamoro tomáñoví Jesuco tetecuumo. Tollíro nanívamínaatísíco ímíyanaagónoví saafi, ínanínaagónoví saafi icano tetecuumo. ³⁴Jaanaa Jesu nuuhi: Guíhi, díítohallívi jíno omóoníno jaadabadí íícanoco fícuudíno, jillí gaajatímo omóonímaño, nooboro.

Jaanaaca amocasimínaa Jesu gaachehúhallívi suerteque eetavuumo: ¿Naa mííjohó ícíjí? onóomáño. Jaadí ífocasíumo. ³⁵Jaanaa miyaminaa diiboco íhaivojítoma

† 23:17 Sahaamefáño toversículoco fícuutímo. ‡ 23:31 Gríego íjírí: ímóho búheeruhoco jillí omóoníno. Jaaneguí fíne míllíjírú uchuumucúuhoco, noono.

ihiiñinimoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani iiciubo iicahachiiji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano ijoho judiomi Aivojiiho idiicahachiiji, iiro difiico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatinimoro[§] JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecuciniubo Jesuco iibahicauhi: Miyaano ijoho Cristo idiicahachiiji iiro difiico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco iibauhi: ¿Aivo ijoho Moocaanico ñihicugotihii, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momooniuno jaadaco mihicihii. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idiiñfotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaachiijiro ijoho uuma diicaji imimañovi Moocaanico imiyaavogomo ofoomañovi, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadiiiba mihicacuui. Jaarunaa paryi jiniije civono minifutuui; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteui. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuui. Jaanaaca temploja ofoboociniuchehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuui.

⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuui: Guihi, dihusefaño tagaijaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivojiiho tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi iciiidigameehuco aaminomoro, sihidi idaasuneguiiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaumo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihiiñinimoro.

Jesuco Iciiuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatatiibo Jose Arimatea cuumioobo onoobo Judea jiniijeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaatioobou. ⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco temehicaubo. Jaamaño paryi fagominaa omoonunofaño icautiibo. ⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifiico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifiico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifaño eseediuhojifaño ciubo bohoji miihaiñooba icirautihojifaño. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi iicacuujineguiiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaumo ufuumoro Jesuco iciiunoco meecituui. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco. ⁵⁶ Jaamo ijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici diiribano icanoco iimibaivuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajiiba onobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi civonotiro fuuhi Jesu cihojijaago ifacicinoco iimibachuunoma* ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguisiiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojiiho Jesu ifiico atyimecuutihi. ⁴ Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵ Jaamisiti iigutumoro guinovi jiniijehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi

§ 23:38 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: griego iijiri, latin iijiri, hebreo iijiri icano, onoonoco. * 24:1 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

amiñhai ubuheetecuuboco iguijeveme iicamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacuubo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amiñhaico unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icñhojijaagoti uhuuumimoro paryi toonoti jñibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idiimoco, tolliro paryi saatohoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jñibuguumo Maria Magdalena onooogo, bu Juana, bu Maria Jacoobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu cñhojijaago. Jaaboro idijñivuuboro toojifañoco emeeciubo atyimeuhi tochehuri iminiuchehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafiituboro uumiubo dojicuviro ijajaago.

Emaus Onoocuumi Jñihaijaago.

(Mr 16.12-13)

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitissima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuihi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jñihairi mofoomisi? ¿Collihi idaasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onooobo iimusuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro iicahininoco. Jaanoti ñjoho idiiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareoboco omoonihininoco; Jaabu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihi-imaanoti, bu paryi omoonihicahininoti icano sihidi ejeevahiniiboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohaivojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihiníhi: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecusuumo. ²¹ Jaanoti miñhai meteemehicaurahi Israel jinijeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuuihi. ²² Jaarunaa miñhaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo cñhojico emeecieme miñhaico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifiico aatyimetineguiiha miñhaico jñibogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco miñhaico ijñibegueneri. ²⁴ Jaaneguiiha miñhaiti saatoho toojico emeecieme gaigoomi onobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetíhi, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Gaajaticanimisi, fine amiñsi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño diibediti ononehejeque diitisico ijñibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ñfutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyuujirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuuihi civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuuihi diitissima iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitissima acasiivuuboro imaahuco agaayiciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaallino imino faayacafutuuihi. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinihi jñihairi masaasumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jñibogooboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino gueneene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco. ³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojñibo siino buheetecuuihi. Jaaboco Simon atyimecuuihi, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jiiibuguuhi jiihaivi diitisima iicaunoco, diitisima maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacihininoco icano.

Jesu Jiiibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dillu- uhi: Sajeebii mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro.

³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehi? ¿Collihi uco amiihai jeebiiifañoti mimiyaavogotihii? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududii cimoro, memeeeci; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uu- johu iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo.

⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo† ⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amiihaima iicausumi amiihaico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onoono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofeenedi fahigova jiinije miyaminaaco mijiiibegueji Jerusaleti miticonimo amiihai eedeehimitihifiico mejeevesucu amiihai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amiihai maatyimemere jinooco mijiiibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaaja, uujoho amiihahallivi galluujii Guihirubi unuunoco. Jaanegui jiicumiti buhigovi mefeedinno niquejefañoti mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agaiiiciubo diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iiumumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocaanico imomoro. Fine.

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivuutinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani. ² Miïro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui; miïro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano[☆] ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cironofañoti achicihi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miïro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachiciïbo iicaubediti iïibeguequi. Jaabo iïibogofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachiciïbo icatino. Jilli aachiciïbo iicaabo jïibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachiciniïbo, jino jiniñehallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miïro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jiniñehalliri icacuui. Jaabofeenedi Moocaani jiniñeque eheetavehinirunofañoti jiniñeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miïro ijinijevi sauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayiciutihi. ¹² Jaarunofañoti saatoho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatihi miyaminaati ifiivomo icatino, bu gaifi iimoyiicinoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahiniïbo miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igajjima icano. Jaabo imico miïhai mahatyimeuhi, diibo idiïboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miïro diibediti Jua iïibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacumaño, nooboro. ¹⁶ Miïro jaaboti paryi miïhai diiboma sihidi iicanoti magaayicihi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miïro Moisefeenedi Moocaani tajjiba saauhi. Jaanoti gajji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miïro miïhaiñooba Moocaanico atyimetihini, idiïboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo miïhaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jïibeguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluui Juajaago diiboco: ¿Miïjoho iïjoho? noomoro idilluqui. ²⁰ Jaamoco diibo imino jïibuguui: Uujoho Cristo icatihi, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miïjoho iïjoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihi, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu iïjoho oono Moocaani iimaaminaafi asaajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miïjoho iïjoho miïhaico diïbogo, oono miïhaico agalluumoco miïibeguequi milli difiiti iïjoho neehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaiñigovi ocoovadiiciniïbo: Aivojïibedi jïihaico sanoticovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatiïbo, bu Elia idiicatiïbo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatiïbo icano, ¿collihi jana nitihicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriro nitihini. Jaanoti amiïhaifeeneri iicaabo saafi amiïhai magaaajatiïbo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaaniciivi iicaabo, diibovi uujoho ifototihi. Jaamaño diibo tihaipaaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

²⁸ Paryi jino jilli icauhi Betabara onoomañovi, Jordan onoohi onegueehivi Jua initihicauhigo.

☆ 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

Jesu Guijefeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucuti Jua, Jesu diibojaa asaaboco aatyimeuboro nuuhi: Memeeeci jaani Moocaani Cordero, iguijefeenedi jiiinjeminaa imitico ubuusujiiibo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaabo: Taabuunati saajiibo tajanaanicivi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacuumaño. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahinitihii. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitiiiboro saahi Israel cuumiminaa diiboco igajaqui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gajjaco nimiihubadi jeevaabo diibohallivi niquejefañoti iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatihii miijoho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitiqui agalluubo nuuhi: Tagaija ca-jaanihallivihacho iniitooboro iicaabo diibo tagajari initijiiibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jiiibeguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jiiibogominaa.

³⁵ Jaano sesevedi siino Jua tomañeri icauhi miimisiici jiiibogominaatisima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memeeeci ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jiiibogominaatisi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emeeeciuboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿Jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui nuumisi: ¿Jiiibogominaafi, cuuca diicafihii? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memeeeciva, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo iicahicauhigoco. Jaamisiro mihijicuuneguiiha tufucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonitiiiboro inahabo Simonco iguiinutuuboro diiboco nuuhi: Meeci mahatyimecuuhi Mesia Cristo onooboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihaivojiiisucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Hihoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamisico.

⁴³ Jaano sesevedi Jesu imuguuhi Galilea jiiinjevi ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri tolliro Andre, Pedro icamisi icahicauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque iicijeuboro nuuhi: Miikai mahatyimecuuhi, diibediti Moise itajiiiba aamefaño acaatiniuboco. Tolliro Moocaani iimaaminaa diibediti acaatiniuboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memeeecitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelminaafi abañifitatiiibo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluuhi: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miuro ico uujoho atyimehi Felipe ico coovatinaacaro higuerahoguiino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jiiibogominaafi hijoho Moocaani Achi, hijoho israelmi aivojiiibo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli hijoho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguiino diicaaboco atyimehi eneeneguiiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicinnoti Moocaani toomominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubohallivi initocinimoro bu caamovi foocinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jiibaimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jiibaimo icauhi Cana cuumivi Galilea jiinjivi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ijibogominaama cuuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototihi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecivominaaco: Paryi diibo amihaico onoonoco mooni, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano iciñuuno. Tuñuujeñaño judiomi iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicañuuje. Jaano sañufaño fine ifetehicauno ochenta o cien litrodino nifaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino iciñuunoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujeque jiti jiti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi miidino mihicimoro mahacito ijibaimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniumo. ⁹ Jaafaihuco ijibaimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautiibo cuucati iiciunoco; idimoro diito jeecivominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco iiciumaño. Jaanegui ijibaimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocoovaboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ijibaimo guiraano aaducuunobuunati iimijisutinoco ifefimo. Jaanoti ijoho aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omooniumo Cana cuumivi Galilea jiinjivi, imityaco ifusuubo. Jaaneri ijibogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ijibogominaa icamoma fuubo Capernau cuumi-jaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomi jiibaimo Pascua ifiiticuuneguiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi. ¹⁴ Jahi atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nimihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuuacumo gicininoco atyimeubo. ¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaabaico gaiciitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañiubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuuacuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buhigovi miici! ¡Guilhirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Caatinihaamefaño: Diijaco agaijino uco finisuhi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomi diiboco dilluuhi: Eneecata mihaico siibadi iicanoco dihfusu toonoti magaajaqui: Jii, olli iicaneguiiha jahi olli mooniibo meneequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli ijoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ifiicoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeve-unofeeneti ubuheeteusumi ijibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ijibuguunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jiibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicauhi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere. ²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaaihicautihi famoovaaco agaajahicaumaño. ²⁵ Mihiñoooba diiboco jibeguehicautihi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebiñaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomioobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo. ² Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: J̄ibogominaafi, m̄ihai magaajahi ico Moocaani m̄ihaico d̄ibeguequi agalluunoco. Chahamo m̄ijoho sihidi ejeevanoco ij̄joho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicaturuva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi, siino doj̄icuviro ifiivotībo Moocaani aivojifaño feejit̄hi, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuhi: ¿Milli jaabo miyaminaafi uj̄usicuubo siino doj̄icuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebiifaño ij̄icafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajari icano ifiivotībo Moocaani aivojifaño feejit̄hi. ⁶ Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajati ifiivomo Moocaani Gajama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafiitedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ M̄īro guibuhuba iimogohigoti asaanoco ij̄joho guubufihi. Jaaruubo gaajat̄hi conoti asaanoro conoovi if̄fotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajari ifiivomo, milli ifiivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Ij̄joho aivo sihidi edeevaabo israelminaa j̄ibogominaafi idiicaruubo, nacu jinoco gaajat̄hi? ¹¹ Miyantiro ico neehi: M̄ihai mihiimaahi magajanoco. Jaamo m̄ihai mij̄ibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco am̄ihai mimiyaaveguehicat̄hi m̄ihai monoonoco. ¹² Jiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehicat̄hi. Jaanequi: ¿Fine mill̄ijiru niquejeonoco j̄ibuguruva?

¹³ M̄ihaiñooba niquejefaño foot̄hi idīiboro tahigoti iniitehinībo: Uuj̄oho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ M̄īro Moise sicaihigovi jiinimoco caamovi agañiyciubadi; toll̄iro uuj̄oho Miyaminaafibadi Ifiivuubo caamovi guijeve imohobujehallivi gañiycicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijit̄ino fiivoma icacuhi*

Moocaani Jiinije Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ M̄īro Moocaani sihidi jiinije miyaminaaco agaij̄iboro idīiboro iicaabo Illico aciuihi. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajit̄hi. Jaamo ifinijit̄ino fiivoma icaji. ¹⁷ M̄īro Moocaani j̄ijehallivi Illico galluut̄hi jiinije miyaminaaco cīj̄igaifaño igañ̄isuqui. Jilli galluubo diibofenedi jiinije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo cīj̄igaifaño ifetejit̄hi. Jaanoti imiyaavogot̄imo cīj̄igaifaño ifeequi icacuhi idīiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogot̄imaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogot̄imo cīj̄igaifaño ifeequi icacuhi. M̄īro j̄iinijehallivi aachicinībo asaaboco imogot̄imo icivonocoro imuguumo imiticoro omoonihicaumaño. ²⁰ M̄īro famooro iimit̄inoco omoonimo aachicinoco j̄iheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiit̄ivot̄imo, iimit̄inoco omoonino foovoīvot̄ino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinījaagovi fiit̄ivehi diito omooninofaño Moocaani icano igajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ij̄ibogominaama Judea jiinijevi. Jaabo toonovi guenene icaubo miyaminaaco initiubo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiit̄ino, tomañovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua j̄ibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifiino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojīibogominaafi, meeci īma oono Jorda ooneguehi icaubo icahi diiboti m̄ihaico idīibuguubo. Jaabojago sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

* 3:15 Sahaamefaño janaan̄ici jilli ficuumo: finit̄imo icaji, onoonoco.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miïro amiïhairyo uco muguubuhinicuuhi: Uujoho Cristo icatihi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miïro taabava jïibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicïbo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaaniciïvi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviïro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jïinijeoobo jilli jïinijeminaafi. Jaabo jïinijenehejequere iimaaniciïhi. Jaanoti niquejefañoti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco miïhaiñooba miyaaveguehicatihi. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jïibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jïibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. ³⁵ Moocaani Illico gaijïhi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuuhi. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuuhi. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñihicuno Moocaani omoonijinofaño icacuuhi.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuuhï Jua janaaniciï Jesu ijïibogominaama iicaabo initihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautihi idiïmoro ijïibogominaa nitihicauhi. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguuhi Samaria jïinijefeenedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuuhï Sicar onocuumi Samaria jïinije cuumivi Jacob illi Joseque ijïinijeque aaciumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onohoï. Jaanaa Jesu asaabo, iniinovatucunegui tohoï cojivi casiïvuubo, fine gadiciïba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa ijïibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Milli jaabo ijïjoho judio idiicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nifaihuco dilluuhï? noogoro. Jilli nuugo judiomi samaritanomima iimogocasi-hicautiïmaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ijïjoho Moocaani acinoco gaajaruva, bu miïjoho jino iico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ijïjoho uco dilluruva iico uujoho buheeniïfaihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojïbo, nacu jinejeri jaabo inifaihuco diïcijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheeniïfaihuco diïcijirahi? ¹² Miïro jino moheedebe Jacob miïhaidi jihojico ficuuhi, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ijïjoho diibo janaaniciï deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoji nifaihuti aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitïhi. Uujoho aacino nifaihu diitofañoti finitino niivaji ifinijitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojïbo, uco tofaihuti daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jihojïjaago nifaihufiiri saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatïhi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatïhi onoogo. ¹⁸ Miïro sahusedimoma diicacuuhi, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatiïbo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojïbo ijïjoho baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ Miïro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajïhallivi imejïbuuhï. Jaarunaa amiïhai judiomi Jerusalevi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiñhai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² Miñro amiñhai samaritanomi magaajatiiboco mihimehi. Jaanoti miñhai magaajaaboco mihimefihi; Miñro judiomiti taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu iicajino, jaano jino tusumi mihicacuui, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igajari, miyaaneri icano. Miñro tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igajari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoboro, asaajinoco. Jaabo asaadi miñhaico paryi fanoocoro jiiibeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ijiibogominaa gaseuhi. Jaamo jabafiituuhi. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluutihi. ¿Jinejeque dilluui? ¿Jinejeque mihiimaacasihi? nuutimo.

²⁸ Jaanegui diigo ihiciñuco ejeevesuhiniugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jiiibugutuui.

²⁹ Eneecahu masaamoro memeciva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onoboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatiibo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ijiibogominaa diiboco neehicauhi: Mojiibogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amiñhaima magaa-jatino, nooboro.

³³ Jaanegui ijiibogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine miñjoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agalluubo onobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miñro amiñhai meneehi: Icanehiica miniñibaci, miniñibaci idiino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amiñhaico uujoho neehi: Memecici basutaaco, oono paryi tifaicuui ihicicafetequi. ³⁶ Miñro basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifihi. Jaabo basuta noovaco ananinicibadi miyaminaaco nanihi ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco iñciibo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinicíhi, onoono. ³⁸ Jaanegui uujoho amiñhaico tajiñbahi mihiciqui amiñhai mabasuhinitinoco; sita abasuhininoco amiñhai mequehevehi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiinije cuumiminaa miyaavuguui diigo ijiibuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi.

⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuumoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi iñjoho eneeneriro mimiyaavogocuuutihi: Miñhairyo muguubucuui. Jaamoro magaajacuui miyaanoro diibo Cristo jiinijeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojiibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiinijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi ijiinijevi bocigoratihi, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomañoto imino gaayiciuhi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jiiibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omooninoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiinijevi toonovi nifaihuco aivofai-huti iminiyumañovi. Jaanaa Capernauvi icaubo saafi aivojiibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuui Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiiha.

⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi iicanehejeque omooninoco mahatyimetihachijii mimiyaaveguejitíhi, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojiibo goovano masiigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuuhi. ⁵¹ Jaabo iijati fiiticuuboco idudicamaajeminaa asaaumoro jibogovauhi: Diseemene buheecuui, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehiniibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji diijiveeberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omooninoco alliniuhi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi figotiiboco.

¹ Toonobuunati judiomi eetavuuihi jibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onoohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi iijiri Betesda onooba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafiimo icahicauhi aatyimetimo, idiino iimitimo, ifiino isifañineri iigotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifaihu amaryibanoco. ⁴ Miïro tobajaago Moocaani toomominaafi niitehicauhi safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siuciniuboco Jesu aatyimeuboro gaajaciuhi aivo guenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo, miijoho bu uco tobafaño jihacujirahi toba amaryibasumi fahijivaro tobafaño feequi mooninaacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro dicigaijeque diiciibo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaijeque iiciuboro igucuubo. Jaafucuu judiomi jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiomi Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachiji jino jaguisifucu. Jaanegui dicigaijeque satyeyitih, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: Miïro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaijeque diiciibo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿Miijoho diibo ico dicigaijeque diiciibo diigo onoobo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajautih diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyaminaa iicaumo cojiti Jesu sihigovi ufucumaño. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aatyimeuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino ijoho ubuheecunoco; siino imitino diicacujirahana janaanici icano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiomico jibugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco.

¹⁶ Jaanoma iicaumo judiomi Jesuco imitino moonihicauhi, diibo jaguisifucuvi tolli omoonihicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dudicamaaihi. Jaano ticovovi bu uujoho dudicamaaihi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiomi janaanici imeguehicauhi diiboco agaicaaunoco. Miïro toono jaguisifucucoro diitobadi teemehicautiibo, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onoboro ifiico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebitiro moonitih. Miïro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi moonih. ²⁰ Miïro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miïro imi janaanici ejeevanoco ifusujibeheica. Jaaneri amiihai majabafiteji.

²¹ Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² Miïro Moocaani miihaiñoobaco iimitico nootih. Jaaruubo paryi toono

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitico iimibachuqui; ²³ Toonoti famooro Illico ibociguequi Caanico icabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotihii diiboco agalluuboco.

²⁴ Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Uco agalluhiniiboco imiyaavogomoro uu-joho onoonoco uguubuumo ifinijitino fiivoma icacuui. Jaamo cijigaifaño fuucuujitihii; Jilliro guijeveti fiivofañovi fatyucuubo. ²⁵ Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuui; iimitifaño miguijvecubadihiica icamo Moocaani Achi ijico uguubujino. Jaanoco uguubumo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco aciibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. ²⁷ Tolliro bu mitya ijico aciibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujohe Miyaminaafibadi Ifiivuubo iicamaño. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino cihojinofaño icamo ihiimaaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omooniumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji cijigaifaño ifeequi.

Cristoti Hiiibogono.

³⁰ Miuro uujoho aivo, uuro tajeebiitiro moonijitirahi. Jaamaño uujoho iimitinoco dugaacui uco atajiiabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebiiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhiniibo iimogonocoro moonihii. ³¹ Uujoho uuro tafiiitiro jiibuguruva tajiibogo saatehedi ibocima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditi jiipeguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uuditi diibo onoono miyaano iicanoco. ³³ Miuro amihaai saathoco magalluui Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco di-ibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño uujoho gaayicitihi miyaminaafi jiiibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amihaico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. ³⁵ Miuro Jua cijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amihaai jihachutagayiro imo imo mihicauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua jiiibuguuno janaanivii uujoho onoono jeevahi. Miuro Moocaani uco agalluubo atajiiabaunoco omoonino. Toonoro tahallivii jiipeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jiipeguehi. Jaaruuboco amihaai safooba mahatyimetatihi, bu ihiimaaco safooba muguubutatihi icano. ³⁸ Tolliro bu diibo iiji amihaifaño chahahi; Diibo agalluhiniiboco amihaai mimiyaavogotimaño. ³⁹ Miuro Caatinihaameque imino amihaai mihiihnicahicahi fiivo ifiico toohaamefaño mahatyimeneque mihimogomoro. Jaano miuro toohaame uuditi jiiibuguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo tajaan masaanoco mihimogotihii fiivoma mihicajiruneguiha.

⁴¹ Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitihi. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi amihaai Moocaanico magaijitinoco. ⁴³ Miuro uujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitihi. Jaanoti sifi jilli ijeebiitiro asaaboco naha amihaai magaayicijirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonoguiinodi idiiiboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotihii. ⁴⁵ Jaanegui uuditi mehesamaaidino: Caani imefeenevi mihaico imitino neejiiibo, noomoro. Icaabo amihaai imitico eneejiiibo Moise. Jaabo tajiibafeenedi mataajibadi mehesicinirahi. ⁴⁶ Miuro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miuro diibo uuti caatiniuhi. ⁴⁷ Jaabo acaatiniunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno. (Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia noomuuai. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniiiboro

iguihuvamoco ubuheesunoco aatyimehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro ijibogominaama casiivuubo. ⁴ Jaasumi fiiticuuno judiomi jibaimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeciubo atyimeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiibo? onoomaño jilli omoonijinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimisiici tavaabomisi icanoma icase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casicamaaiumo cinco mildino gaifiimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco icuuboro Moocanico graciaco aciuboro, toonoco ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi giciniumoma. Tolliro bu itaavaco ifuumo iimuguudineheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ijibogominaaco: Paryi manaani ihatyuvoco gañicafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco ananiumo gahafusuuhi, jiiibaiñoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyuvuunoco. ¹⁴ Jaano Jesu sihidi ejeevano ifusuco eheetavuunoco aatyimeumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jiiinjehallivi asaaujiibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco iciumoro satyuujiurumo aivojiiiboti iheetavequi. Jaanoco agaajaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihiijiuudi ijibogominaa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernaujaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseutih. ¹⁸ Jaanaa imuuaiifa ticovauno sihidi guibuhuba asauno. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idiino kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi nifaiuhallidi igooboro. Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayiciuhi. Jaadi goovano ifutuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guiinehi.

²² Jaano sesevedi tonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asauno, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaujaago Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuavi aatyimeumoro nuumo: Jibogominaafi, ¿cusumi gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidi ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududicamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo amihaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaniti asaanoco miyaminaa igaajaqui, bu uuvi Moocaani igaajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amiñhai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidí ejeevanoco miñhaico diñifusu maatyimemere ico mimiyaaveguequi? ³¹ Miñro moheedeetemihai machuui mana onoonoco sicaiñigovi iicausumi, oono Caatinihaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onoobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Moise amiñhaico niqueje maahuco acitíhi, Guihirubi amiñhaico jino miya maahu niqueje maahuco acíhi.

³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jiniñeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojñibo, fahijivaro miñhaico toono maahuco daacihiica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitíhi, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitíhi icano. ³⁶ Miñro amiñhaico uujoho eneehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicitíhi. ³⁷ Miñro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitíhi.

³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehinitíhi uuro iimogonoco mooniqui icatino, jillí uco agalluuhiniibo iimogobadi mooniqui sahinihi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutiibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomi ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiiha ⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatiibo? ¿Miñro caani, seeji icamoco miñhai magaaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amiñhai dejecufiraco. ⁴⁴ Miñhaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi uco agalluhiniibo tajaa isivatiruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. ⁴⁵ Miñro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jillí noono: Moocaani famoocoro jibegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

⁴⁶ Miñhaiñooba Moocaanico atyimetíhi idiiboro uujoho Moocaniti asaaubo Moocaanico atyimehi. ⁴⁷ Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ Miñro amiñhai eedeete manaaco sicaiñigovi amachuurumo chuumuui. ⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefañoti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijevetimo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniitehiniibo. Jaamo uco agaayicimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahuco. Jaanoco uujoho jiniñeminaahallivi aacjino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomi ticovauhi sanomiño iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani miñhaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uucuco muduutihachijji, bu itijohoco mahadutihachijji icano fiivoma mihicajitíhi. ⁵⁴ Jaanoti taahuco amachuubo, tatyijohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaamo tafiico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷ Miñro Moocaani uco agalluubo ifiima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niquejeti iniituuno maahu; amiñhai caanimihai manaaco amachuumo iguijeveubadi iicano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jillí nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafaño ijibuguubo.

Jesu Iimaa Fiivoco Acíhi.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatoho ijibogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihiimaa sihidi jeevahi. ¿Mijoho fine gaayicijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu ijibogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amihaico imitino moonihi? ⁶² ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboco caamo iticoni iicauhigo ofooboco mahatyimeruva? ⁶³ Miïro Moocaani Gaija miinoco fiivoco acihi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihiimaano amihaai jeehiico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo amihaaiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Miïro Jesu imegaviro gaajacuuhi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicauqui aaciujiboco icano. ⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui amihaico neehinihi: Miïhaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatoho diibo dojicuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucuumo. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amihaai tolliro diitobadiro mefeeci? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivojibo, miïjaago bu miïhai mefeeci-rahii? Miïro iima icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹ Miïro miïhai mimiyaaveguehinicuuhi. Jaamoro magajahi ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amihaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaubo Jesu-cristoco iguijeniqui aaciujibo.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautihi.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jinijeri iigooboro feehicaui. Jaaboro Judea jinijevi ofoonoco imeguehicautiibo judiomi diiboco tahi agaicaauguuneguiiha. ² Jaanaa fiitacuuno tabernaculojano jibaimo iicaujino; tusumi judiomi nijeganofaño icanicimo. ³ Jaaneguiiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miïro miïhaiñooba miyaminaaco ifiico igaa-jasuqui omoonimo toovono moonitathi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautiimaño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amihaaidi naha fafucuviro imihi. ⁷ Miïro amihaico jinijeminaa jiheguetihi. Jaanoti uco jihegueme diito imitico onoonohalliti. ⁸ Amihairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tahoofovucuvihica uujoho ifototihii, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jibaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiiha. ¹¹ Jaaboco judiomi tobaimoguiino iguiinomoro neehicaui: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihidi miyaminaa miribacasihicaui. Saatoho neehicaui: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicaui: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miïhaiñooba foovono diibediti iimaahicautihi judiomi ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa jibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhi. Jaaboro ticovaubo jibuguuho. ¹⁵ Jaaneri judiomi sihidi eheetyemere neehicaui: ¿Milli jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeebiitiro jibogotihii uco agalluuhiniibo jibogoco uujoho jibeguehi. ¹⁷ Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jibogoco jibogonoco nacu tajeebiitiro uujoho onoono iicanoco.

¹⁸ Jaanoti ijeebiitiro ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefihi. Jaanoti diiboco agalluhiniiboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifiira chahahi.

¹⁹ Miïro amiïhaico Moise tajiibaco aciïhi. Jaarunoco amiïhaiti saatohoba imino moonitïhi. ¿Collïhi jaamo uco magaicaaujirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Hïjoho ijïma diicahi. ¿Miïjoho nacu ico gaicaauji-rahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihinineri famooro meheetyehinihi. ²² Miïro Moise amiïhaico tajiïbauhi amiïhai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniutïhi omoonubo, amiïhai eedeetemiïhai toonoco ticoniïhi eheetavuumo. Jaanoco amiïhai jaguisifucusumi meheetavonicïhi. ²³ Jaano Moise tajiïba gañïcafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaifi seemene meeheque miq-uiticinicïhi. ¿Jaamo collïhi taja misifiiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohalliti? ²⁴ Imino meecitïmoro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magaajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguiinehicaabo icatiïbo? ²⁶ Memeeeci ono famoofeenevïro iimaaruuboco miïhaiñooba milli moonitïhi: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuïhi diibo Cristo iicanoco? ²⁷ Jaanoti miïhai magaajahi tahïgoti diibo asaahïgoco. Jaanoti Cristo asaadi miïhaiñooba gaajajitïhi cuucati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño ijïbuguumañoti sefano nuubo: Uco naha amiïhai magaajahi tahïgoti asaahïgoco. Jaaruubo uujoho tajeebiitiro saatïhi. Jaabo uco agalluhiniïbo miyaabo iicaaboco amiïhai magaajatïhi. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinimaño. Miïro diibo uco galluhiniïhi, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayiciujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño miïhaiñooba diiboco gaayiciutïhi ihoovofucuvi ïfutuutimaño. ³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuïhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluïhi Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuïhi miyaminaa toonoti imiribacasiunoco. Jaaneguiïha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluïhi Jesuco igayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica amiïhaima icaji. Jaadi dojïcuvïro feeji uco agalluubojago. ³⁴ Jaaboco miguiïnejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitïhi uujoho iicahïgo amiïhai mihifetejitïmaño uco mahatyimejitïhi.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomiïro noocasiuïhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitïhi? ¿Nacu fine griegomifeenevï judiomi agavaracinimojaago feejiïbo griegomico ijïbeguequi? ³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono miïhaico noobo: Uco miguiïnejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitïhi uujoho iicahïgo mihifetejitïmaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nïfaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niïnofucu imiïya jïbaimofucu Jesu agañïvuuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihicahachiïji taja masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiïyaavogoobo, Caatinihaamefaño onoobadi: Dijeebïfañoti fiivo muuai nïfaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiïyaavogomo Igaïjaco agaayicïjinoco. Tusumihiica Moocaani Gaija niïtuutïhiica Jesu niquejefaño ufuutïmañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuïhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiïbo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miïro Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojïbo

David yotofañoti tolliro Belen allio cuumijefañoti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutíhi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotíhi.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collihi jana jaaboco misivatíhi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amiíhai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amiíhaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajiibaco agaajatimo jilli ciijigaifaño efejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onoobo safoono Jesuco fucu emecijeubo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu miíhai tajiiba saafi miyaminaafico: limiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ijoho Galileaobo? Eneecau, imino Caatinihaameque dihiifinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatíhi, noomoro ⁵³ ijeevadi sahaje ijanojaa foocinumo.

8

Gaifimima Iicafifigo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajijaago. ² Jaano sesevedí fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasiivuuboro ticovaubo ijíibuguboo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigooco gaifiimima iicafifihicaugoco. Jaagoco diitofeenevi ificumoro ⁴ nuumo: Aivojibo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifiima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ Miíro Moise itajíibafaño jilli miíhaico neehi: Tolti iicagoco guisiri mahaamimoro magaicaau, nooboro. ¿Jana ijoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, ifurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiinjehallivi idijíivuuboro ticovaubo ihusegairi jiinjéque acaatiniubo. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agañiivuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amiíhaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idijíivuuboro ijinjéque caatinihicauhi. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebífañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safiisari ofoocinumo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agañiivuudi miíhaiñoobaco atyimecuutiibo, idiigoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Miíro saatohoba ico milli moonitíhi? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojibo, saatohoba milli uco moonitíhi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaruubo milli ico moonitíhi. Fuucu. Jaagoro siino imitino diicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebíinoco Aachiciníibo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jiinjeminaa jeebíico aachiciníibo, tadyojicuti asaabo civohi icajitíhi. Jaano ifinijitino fiivoco aacino foovoma icajíibo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Íjoho difiitiro díibeguehicahi. Jaano dijíibogo ibocima chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ijíibuguruno tajiibogo ibocima icahi, uujoho asaahinihigoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amiíhai magaajatíhi uujoho tahigoti asaahinihigoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amiíhai miyaminaa imitico meneehi jiinjeminaa tajiibafeenedi. Jaanoti uujoho miíhaiñoobaco

dugaacutihi. ¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiuro uujoho icatihi, Guihirubi uco agalluuhiniiboma mihicamaño. ¹⁷ Miuro amiikai tajiiba aamefaño noocinino: Miimisiici ijiibogono ibocima icahi, noonoro. ¹⁸ Miuro uujoho tafitiuro jiiibeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhiniibo uuti jiiibeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amiikai magaajatihi, bu tolliro Guihirubico magaajatihi icano. Jaanoti uco magaajaruva tolliro Guihirubico magaajajirahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ijiibuguubo nihibamico ijicuhicauno cojivi. Jaaruuboco miikaiñooba gaayiciutihi, ihoovovi ifutuutimaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amiikai imitimario miguijeveji. Uujoho ofoohigo amiikai mefeejitihi, nuubo.

²² Jaanegui judiomi nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifiico guijenijiibo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefeejitihi, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amiikai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Amiikai jiijeminaa. Jaanoti uujoho jiijeminaafi icatihi. ²⁴ Jaamaño amiikaico: Amiikai imitimario miguijeveji, neehi. Miuro uco mimiyaavogotihachiji amiikai imitimario miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Miijoho nacu ijoho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicijetiro amiikaico neehicacuui. ²⁶ Sihidi icano amiikaico eneejino, amiikaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jiiijeminaaco jiiibeguehicahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautihi Moocaniditi ihiimaahicaunoco. ²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi ifiivuuboco guijeve imohobujehallivi maganiiyicidi magaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeebiitiro uujoho omoonihicanocoro magaajaji, bu tolliro Guihirubi uco ijiibeguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhiniibo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutihi, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguuihi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomi diiboco imiyaavuguumoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihicahachiji miyaano tajiibogominaa mihicaji. ³² Jaachiji magaajaji miyaanoco. Jaano miyaano amiikaico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Miikai Abraham iyaachimikai mihicamo sita jijovoto mihi-catatihi. ¿Milliti jaabo miikaico ijoho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiikaico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jiiivooboti iicaabo ihaivojiiibo seemefañodi icatatihi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanicihi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amiikaico isinaayuhachiji miyanotiro jijovoto mihicacujitihi.

³⁷ Uujoho gaajarahi amiikai Abraham iyaachimikai mihicanoco. Jaarumo uco magaiicaauguehicahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco ijiibogobadi. Jaanoti amiikai momoonihicahi amiikaico amiikai caani ijiibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Miikai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amiikai caani Abraham iicaruva diibo omoonibadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collihi jamo uco magaiicaajirahi? Tolli iicanoco Abraham safooba mooniutihi. Miuro amiikaico miyaanoco jiiibeguehicahi Moocaani uco unuubadi. ⁴¹ Jaanoti amiikai, amiikai caani omoonicibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Miikai ajeva seeme mihicatihi, saafiuro miikai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiikai caani Moocaani iicaruva uco magaiijirahi. Uujoho diibojaagoti saahinihi, tajeebiitiro uujoho saahinihi diibo uco agalluuhiniinegui

saahinihi. ⁴³ ¿Collíhi jaamo taajico muguubuhicatíhi? ¿Collíhi tajíibogoco mihimeguehicatíhi muguubunoco? ⁴⁴ Amíihai caani íji. Jaabo onoobadi momooninoco mihimeguehicali. Míiro diibo síicijetiro imoyíicíibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyíicitatíibo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicamaño sicamañooco iimaabo, bañífiira caani iicamaño bañífiíibo. ⁴⁵ Jaanotí uujoho miyaanoco unuurunoco uco mimiyaaveguehicatíhi. ⁴⁶ ¿Nacu míijoho amíihaití saatoho ífusujirahi tafifa sanogayíba imití iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collíhi uco mimiyaaveguehicatíhi? ⁴⁷ Moocanitahe iicaabo, Moocaani íjico guubunicíhi. Jaanotí amíihai Moocanita mihicatímaño Moocaani íjico muguubugotíhi, nooboro.

Cristo Sahíijítiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaaneguí judiomí íimusuíhi: Aivo miyaano íjoho samariaoobo idiicanoco ico monoono. Jaabo íjima díicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Uujoho íjima ícatíhi, uujoho Guíhirubico bocíguehi. Jaaruuboco uco amíihai mobocígotíhi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi bocígoco guínotíhi, iicaabo saafi uco obocígonoco íguíinooboro udugaacuubo. ⁵¹ Míyanotíro, míyanotíro amíihaico neehi: Taajico ímimíyaavogomo ífiníjítino guíjevefaño feejítíhi, nooboro.

⁵² Jaaneguí díiboco judiomí íimusuíhi: Jísu aivo ímino magaajacuúhi íjima ídiicanoco. Míiro Abraham, bu paryí Moocaani íimaaminaa ícamo paryí guíjeveuíhi. ¿Míllí jaabo íjoho neehi: Taajico uguubumo guíjevetímo ícají? nooboro. ⁵³ ¿Nacu íjoho mootadi Abraham janaanící deevahi? Jaaruubo du guíjeveuíhi, bu paryí Moocaani íimaaminaa ícaurumo guíjeveuíhi. ¿Jaanotí míijoho íjoho ídiicaabo guíjevetíibo díicají? noomoro.

⁵⁴ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Uujoho tafíicoro bocígoruva, uuro obocígono jaaducafetejítirahi. Guíhirubi uco bocíguehi díiboco amíihai Moocaani monoobo. ⁵⁵ Jaaruuboco amíihai magaajatíhi. Jaanotí uujoho naha gaajahi. Jaanotí: Uujoho díiboco gaajatíhi, nuuruva amíihaibadi bañífífíjirahi. Míyanotíro uujoho díiboco agaajamaño díibo íjico mooníhi. ⁵⁶ Míiro Abraham amíihai tyadi ímo ímo ícauíhi uco aatyímeagueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaajacuuboro ímo ímo ícaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaaneguí judiomí díiboco nuuhi: ¿Míllí jaabo cíncuentadíno fícabano díicatíibo, Abrahamco daatyímeuíhi? noomoro.

⁵⁸ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Míyanotíro, míyanotíro amíihaico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho ícacuíhi, nooboro.

⁵⁹ Jaaneguí guíisibanoco íciumo díiboco íhaamíquí. Jaarunaa Jesu templojafaño afataniívuuboro díitofeenedí íhiinehíniuboro fuuíhi.

9

Jesu Buheesuíhi Ífíívuunotíro Íhaallíno Ísicautíiboco.

¹ Jaanaa Jesu afatyúubo atyímeuíhi ífíívuunotíro aatyímeutíiboco. ² Jaabedítí íjíibogomínaa Jesuco dílluuíhi: ¿Mojíibogomínaafi, míijoho ímitico omooníumaño, jaani atyímetíibo fíívuuíhi, caanimísi nacu díibo? noomoro.

³ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Caanimísi, díibo ícano ímitico omooníumaño ícatíno. Jíllí Moocaani mítya díiboví íhífusucafetequí ífíívuuno. ⁴ Míiro cuuje íicanohachuta uco agalluuhíníibo dúdicamaajeque eetavehi. Jaanotí míhíjícúudí míihaiñooba dúdicamaaitacuutatíhi. ⁵ Míiro jino jíiníjehallírí íicanohachuta uujoho jíiníjemínaaco achícíníhi, ⁶ nooboro jíiníjehallíví íjíreuboro toonoco jíiníma íllíheeníuboro íjínírí aatyímeutíibo aallínoco nícuubo. ⁷ Jaaboro díiboco nuubo: Foobo Galluuba jícooba nífaihurí níttó, nooboro. Jaaba jícooba momo hebreo íjírí Síloe. Jaaneguí ínitamaaíjeuboro tahígotí atyímeucuubo sauíhi. ⁸ Jaaneguí ífíítínómínaa ítíconí atyímetíibo íicahícaunoco agaajauomo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasíívooboro níhibamíco ídílluhícaubo ícatíibo? noomoro.

⁹ Jaanotí saatoho: Jíhí, díibo, neehícauíhi. Jaanotí saatoho: Sífí díibobadí ejeevaabo, neehícauíhi. Jaarunofaño díibo neehícauíhi: Uujoho díiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaalliino faayacafetehi? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoo bo jiinico ijirema eetavooboro uco tahaalliinoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneenegui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaalliino uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatíhi, nuuhi.

Fariseomi Dilluui Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyuumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiinibari ihaalliinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluui: ¿Milli ico dihaalliino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiinibari uco tahaalliinoco nicuhiniibo. Jaanoco initamaainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saato ho nuuhi: Diibo Moocaaniti saatíhi. Jaamaño jaguisifucuco imino toomotiibo, noomoro.

Jaanoti saato ho neehicauhi: Imitiminaafi icaruva jino sihidi ejevano mityaco eetavejitiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aalliivautiiboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaalliinoco afaayiciniibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocaani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavuguutihi diibo ihaalliinoco afaayiciunoco icano. Jaamoro caanimisico cuuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amiisi seemene aalliivatiibo ifiivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaalliinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jihi, magaajahi diibo mosemene aalliivatiibo ifiivunoco. ²¹ Jaaruno magaajatihi fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatihi miijohohacho fine diiboco ubuheesuhininoco. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amihaico jibeguejiibo, noomisiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguiumisiro, judiomi cayaatyohacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magañiji, noomoro ifitacucasiuno ñhicuti. ²³ Jilliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaalliinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco mihai magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Co, tahi fine imitiminaafi uujoho gaajatihi. Idinocoro gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaalliinoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amihaico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collíhi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu mihai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco iibaumoro nuumo: Ijohonaa diibo jibogominaafi. Jaanoti mihai Moise jibogominaa. ²⁹ Mihai magaajahi Moocaani Moisema ihimaaunoco. Jaanoti magaajatihi diibo cuucatiibo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaajatiho. Jaabo uco tahaalliinoco atyimesuubo. ³¹ Miho mihairyo magaajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicitinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubuniciibo. ³² Siicijetiro guuburatatino saato hoba ifiivonotiro aatyimetiiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonijitiruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Ijoho aivo sihidi imitima ifiivuubo, mihaico diibeguejira? noomoro diiboco gañiimo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetiibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañiunoco. Jaaboco atyimeuboro nuubo: ¿Hjoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojiiho, uco diibogo miijoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Hiro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememuivuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivojiiho, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiihallivi saahinihi dugaacuguiha, atyimetimo ihatyimequi. Jaanoti atyimeme, atyimecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu miilai tolliro mahatyimetimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Amiihai aalliino ihifuvusutiruva amiihai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahatyimehi, monoomaño amiihai imitima mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.

(Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro amiihaico neehi: Ovejami mecufaño iguhugari jicafototiiboro sinaagonodiro ofoobo nanivaminaafi. ² Jaanoti tomecufaño iguhugari ijicafotoobo naha diito tomominaafi. ³ Jaabedi iguhuga tomominaafi iguhugaco faayicifihi. Jaahugari ijicafotooboco ihovejami ihiimaatiro gaajacifihi. Jaamoco iticovocivi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihiinusuuboro ihime fooniciibo. Jaabo dojicuti ihovejami foonicivi diibo iimaaco agaajamoro. ⁵ Jaanoti agaajatiibo dojicuti footatimo. Jilliro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajatimaño, nooboro.

⁶ Jilli Jesu ooviciuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajacutihi milli eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Tomominaafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaumo paryi nanivaminaa. Jaamo iimaaco ovejami gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafañodi ijicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi tomecufaño ijicafotooboro siino ihiinoobo ñaavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivaminaafi saanicivi inaniquiro, igaicauquiro, ifinisuquiro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiiivoma mihicaqui, sihidi janaanivi toonoma mihicaqui.

¹¹ Uujoho miya tomominaafi; Miho miya tomominaafi iicaabo ihovejamihallivi ifiico acinivivi. ¹² Jaanoti ijaadaguiiharo ootomoobo jicu diitojaago asaanoco aatyimeebere ihovejamico ejeevesuhiniiboro iicojiti gaanivivi ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro diitoco buhigovi gavaracunicivi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunicivi jilli ijaadaguiiharo ududicamaaimaño. Jaamaño diitoco jeecivotatiibo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino tomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatya iicamaño. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafiico acivi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahiimaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo tomominaafi saafiico icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gaijivi, tafiico diitohallivi aaciboro, siino ubuheetejimaño. ¹⁸ Miijoho uco guijenjitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafiico acivi. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajiibauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unuuneri judiomi siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: Hjiima icaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collivi jaaboco muguubunicivi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Hjiima iicaabo jilli iimaatativi. ¿Nacu iji ihaalliino aatyimetimoco atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayicigotíhi.

²² Jaanaa Jerusalevi eetavuumo jībaimoco templojaco Moocaanicoro ijeecivehicaqui ificuuno jībaimoco jīnijadiihivi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallidi, Salomon goohasino onoohasijeri igooboro feehicaui. ²⁴ Jaabohallidi judiomi emecuvovaumoro diiboco nuuhi: ¿Mihachuta jaabo mīhaico, esamaaisuuboro diicaji? Miyaano ijoho Cristo idiicahachijji mīhaico foovono diibugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amīhaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehicatíhi; Mīro Guihirubi atajībabadi uujoho omoonino toono foovono uti jībaguehi. ²⁶ Jaarunoco amīhai mimiyaavogotíhi, tahovejamioto mihicatimaño, amīhaico eneehinicubadi. ²⁷ Mīro tahovejami uco tahiimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojicuti fonicimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifinijitino fiivoco acíhi. Jaamo ufucuro guijevejitíhi. Jaamoco mīhaiñooba tahusefañoti dumiñicijitíhi. ²⁹ Guihirubi uco diitoco aciubo famoohallinoociviro sihidi ejeevamaño. Jaamoco bu cajaatyooaba Guihirubi usefañoti dumiñicijitirahi. ³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi icano mihicahi. Jaarumisi saafiuro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomi siino guisibanoco iciuhi diiboco ihaamiqui. ³² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mīro sihidi iminehejeque amīhai imefeenevi eetavehicaui Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohalliti uco magaicaaujirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Imino omoonihicanohalliti ico momoonigotíhi; Moocaaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocaanibadi jeevahi, onoonohalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amīhai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁵ Mīro jaanoco famooro amīhai magaajahi, Caatinihaamefaño onono gañicafototino iicafinoco. Jaamaño mīro Moocaani iijico agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amīhai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi Moocaani ijeevadi iñicuboro agalluubediti: ¿Milli Moocaaniditi imitino iimaabo, menezjirahi, Moocaani Seemene uujoho, onoonoditi? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonihachijji uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanoti omoonihachijji uco mimiyaavogotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocaanima saafiuro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayiciujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan oonegueehivi iticoni Jua tomañovi itihicauihigo. Jaaboro tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaa sihidi miyaminaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocaanima saafihicaui: Miyaano Jua sihidi ejeevanoco moonihicauihi. Jaanoti diibediti Jua eneehicaubadi paryi aivo miyaano, noomoro ⁴² sihidi saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguijeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivojībo Jesuco facicifaihuri ejeesuugoro itihaiñooco imeebaiguiri ifilluhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago jībogoco galluui: Aivojībo, ijoho agaijihicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofenedi ihifusucafetequi icano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofenedi imityaco igaaasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gaijihicaui. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuuruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ijībogominaaco nuubo: Masiigo siino Judea jiniñejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jībogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaahinirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatíhi? Cuije mihigomo mananigaivatatihi nihiba foovono aachicinimaño.

¹⁰ Jaanoti fucu iigoobo nanigaivafihi, fucu eseseetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aicotihiica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui iijibogominaa diiboco nuuhi: Aivojiiibo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tollí Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guijevecuuhi unuujiurunoco tollí nuubo. Jaanoco diito esiciniuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guijevecuuhi. ¹⁵ Jaano amiihaidi aivo imino uujoho tahi iicatino. Jaaneguiiha masiigo diibojaago. Jaamo amiihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onooboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu jiiibogominaaco nuuhi: Masiigo, tolliro bu miihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheeteebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco iciiuno mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta.

¹⁹ Jahigo sihidi judiomi Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaaunoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuuhi. ²¹ Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivojiiibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevehinijitirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocanico paryi idillunoco ico aacijinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: Jiihi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheeji. ²⁶ Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino guijevefano icajitíhi, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: Jiihi, Aivojiiibo, uujoho miyaaveguehi iijoho Cristo Moocani Achi jiniijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Ciihojihallivi Taauhi.

²⁸ Jillí unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jiiibogominaafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano aganiivuugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifañehi ifutuutihiica Marta diiboco aatyimeumañoviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiomi diitifeque ijacusuqui asaaumo iijafano iicaumo atyimeuhi Maria goovano aganiivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Icihojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguiino ememuiivuugoro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevejitirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaaunoco, bu tolliro judiomi diigoco anahabonimo taamoro asaaunoco icano aatyimeuboro sihidi idasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebi niiji niiji isinafutuuneguiiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi miciihinihi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojiiibo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taauhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiomi nuuhi: Memeeeci sihidi fine diiboco gajihicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaani aatyimeutiiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco iguijeveta fine buheesuhinijitiruuvo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo iidaasuvuuboro iciihoji imegavi fiitivuuhi. Jahoji ifaagajiguinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo. ³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magañi, nooboro.

Jaarunaa Marta diiboivi nago nuuhi: Aivojiiho, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootihi: Imiyaavogohachiiji Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui iciihoji imegati iguisibaco gañiumo. Jaadi Jesu niquejeque emeeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco acihi uco uguubuneguiiha. ⁴² Jaarunofaño gaajacuui fahiijivaro uco uguubuhicanoco. Jaarunofaño jito miyaminaa iicamedi neehi; uco ijoho agalluuhininoco imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¡Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuuihi, itihaiño, ihusene icano miniciniho. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri miniciniho. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiomi Mariamifema asaamo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jiibuguumo Jesu omoonuunoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco iigaiyiciumoro nuuhi: ¿Milli fine momoonijirahi? Aivo sihidi ejeevanoonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Miho diiboco milli momoonitihachiiji famoro diiboco miyaavegueji. Jaachiiji romanomi asaamoro Moocaani ijaco finisuvajimo, bu tolliro moojiinje miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiihoboti iicaubo diitoco nuuhi: Amiihai aivo magaaajatihi. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinihi saafiho famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinijirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Ijeebiitiro tolli nuutiho; tusumi sacerdotemi aivojiihoboti iicaumaño Moocaani diibo jeebiifaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jiibuguubo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamoco iigaiyiciqui. ⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijeniuujinoco.

⁵⁴ Jiliti Jesu foovono igucuutihi judiomifeenedi jilliro toonoti fuucuubo sicaihigovi toonoti fiitino iicaucuumi Efrain onocuumijaagovi. Jahi ijiihogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiitacuuno Pascua judiomi jiihaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalevi fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicauhi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiiho? ¿Nacu fine jino jiihaimovi saajitiiho? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajiibauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachiiji mihaico mijiihogo, magaayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jiihaimoco eheetavuujino sahuse juugahuseti safucu icano icau-naaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo.

² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. ³ Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiñoco ejeesuugoro imeebaiguri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuui ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui ijiihogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujiiho:

⁵ ¿Collíhi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere ñdaasufiimoco acitimo bañamaaihi? nooboro.

⁶ Jillí nuubo ñdaasufiimoco agaijiumaño icatino. Jillí nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihíbami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, taciíhoji imegavi uco jillí moonigo. ⁸ Míiro amíihaifeenevi fahiijivaro ñdaasufiimo icaji. Jaanoti uujoho amíihaima fahiijivaro icajitíhi, nooboro.

Lazaroco Iguijeníqui Ihiimaauno.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuuhi Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuuboco ihatyimequi. ¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaauqui. ¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaa-camaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu fíicafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyamínaa Pascua jíbaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevedi guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro imohono jaainoco iquitiumoro diiboco cabaacutuumo sahagomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyamínaa aivojíbbo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casíivuubo. Caatínihaamefaño onoobadi: ¹⁵ Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojíbbo burrogayíhalliri gicíníiboro saahi, noonoro onoobadi. ¹⁶ Jaarunoco jíibogomínaa gaajautíhi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciumo Caatínihaamefaño onociniubadi omooníunoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jíibeguehicauhi Jesu omooníuboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyamínaa Jesu asauboco cabaacutuuhi sihidi ejeevano mityaco omooníunoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma icamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuihi fine jino míihairyó millíba momoonítinoco. Memeeeci paryí miyamínaa díibo dojícuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guiinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusalevi Pascua jíbaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icaumo saatoho griegomioto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojíbbo, míihai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jíinijeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andreque jíibugutuuhi. Jaadi famisícíro ufuumisíro Jesuco jíibugutuuhi. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihicacuuihi, uujoho Miyamínaafibadi Ifíivuubo sihidi jeevanofaño icajífucu. ²⁴ Miyanotíro, miyanotíro amíihaico neehi: Trigo noovatayi jíinijehallivi aacotoyíro jíinijefaño ofooyí chuumucuyíbadi icahi. Jaaruyí ihíinoyíro janaanícu guiraano noovafíhi. Jaanoti abasuratyí sayíro icafíhi. ¿Millí bu guiraatejiruyí? ²⁵ Jaabadi ifíico agaijíbbo ifíico mitasuji. Jaanoti jíinijehallivi ifíico agaijítíibo ifíníjtíno fíivoguiiha ficuuihi. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojícuti asaagomo uco ijeevícequi. Jaamo uco ejeevívomo uujoho icahígo tollíro icajímo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeevívomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguijevejinoco Jíibeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebí gaihúiba icahi. ¿Jaanoco millí fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jillí icajínoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiiha uujoho saahíníhi. ²⁸ Jaanegui Guihi dímomoco cahacísu, nuubo. Jaasumíro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacísucuuihi, bu síino cahacísujíhica, unuuno.

²⁹ Jaanaa íicójíri miyamínaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi íimaahi, neehicauihi. Jaanoti saatoho: Moocaani toomomínaafi íimaahi, neehicauihi.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uguiiha jino niquejefañoti Moocaani íimaatíhi, amíihaiguiiha íhiimaano. ³¹ Jisumi jino jíinijehallivi ímiti jaadaco acícafeteji, bu jisumi jino fíj

jijje aivojiĩbo icahicaabo buhi gañiicafeteji. ³² Jaabo uujoho guijeve imohobujehallivi jiiñjehalliti agañiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguijevejinoco diitoco agaajasuubo. ³⁴ Jaanegui imiyaminaa iimusuuhi: Mĩro mĩhai muguubuhicahi tajiibahaamefaño: Cristo asaadi guijevetiibo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo iijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivuubo guijeve imohobujehallivi gañiicyicisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mĩjoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuubo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amĩhai feenerihiica gueenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amĩhaifeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amĩhaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi iigomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. ³⁶ Jaanegui amĩhaifeeneri sese iicanohachuta seseque mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuhi.

Judiom̃ Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Mĩro noono:

Aivojiĩbo, ¿mĩjoho nacu mojiibogoco miyaaveguehi? ¿Miico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jiliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatiniuhi:

⁴⁰ Diito aalliinoco Moocaani jabaiyitusuuhi; tolliro ijeebiĩnoco kuhufutusuubo ihaalliineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiĩri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaa asaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañiitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Ijĩ Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotih tolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyime uco agalluuboco atyimehi.

⁴⁶ Uujoho seseene aachiciniibo jiiñjehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitih. Uujoho jiiñjehallivi saahinitih jiiñje miyaminaaco ciijigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu ciijigaifaño gañisuji. ⁴⁹ Uujoho tajeebiitiro iimaahicatih Guhirubi uco agalluhiniibo atajiibahinibadi iimaahicahi, jiĩbeguehichahi icano. ⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guhirubi tajiiba ifinijitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guhirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ijĩ bogominaa Tihaiñoco Nitih.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua jiĩbaimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuuhi, jiiñjehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi iifutucuunoco. Jaabo ita jiiñjehalliri iicamoco gaijiihicaubo. Jaaboro iifusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca ijĩ Juda Iscariote Simon achi eesamaajefaño jiihacucuuhi Jesuco aaciujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajaboro, bu tolliro Moocaaniti asaanoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajaboro. ⁴ Amachuumañoti agañiivuuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro ⁵ nifaihuco butajefaño ificuuboro ijĩbogominaa tihaiñoco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyiciniuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi iifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiĩbo, ¿milli jaabo iijoho uco tatyihaiñoco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihica ijoho gaajatih. Jaaruubehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitijitih, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico initihachijji tajaagodi diicajitih, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojibo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatih itihaiñocoro nitifih imihinivatimaño. Jaabadi amihai mihinivatih. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolli nuubo diiboco aaciujiboco agaajumaño, famooro mihinivatih, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu inithicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casivuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amihai omooninoco? ¹³ Miño amihai uco meneehicahi jibogominaafi, aivojibo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo icamaño. ¹⁴ Jaaruubo amihai tihaiñoco inithicadi, bu amihai sanoomiro amihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miño amihai jibeguehicacuui. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro amihai neehi: Chahaabo saafi jeecivominaafi ihaivojibo janaanivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanivi iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachijji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amihaiditi iimaatih. Uuro gaajahi amihai uujoho icihinimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinihaamefaño onono imiyaavequi. Uma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onono. ¹⁹ Jaanegui amihai imegaviro jino neehi. Jaamo tolli icacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amihai neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicih. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniboco gaayicih, nooboro.

Jesu jibeguehi Juda Diiboco Aacijinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajacuihi ifi jeebifaño gaihuiha iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amihai neehi: Amihaiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui jibogominaa fahigova meeciacuihi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro. ²³ Jaanaa saafiico jibogominaati Jesu agaijihicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliri tajibauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaajaqui. ²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fañogayi ifiitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojibo, cajaan diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciuo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeebifaño jicafutuuihi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonijinoco jisumiro moonicu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajacutih milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatoho esamaahicauhi. Juda inihibami lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro jibaimovi mucuujiwachujirunoco. Jaanoti idasufiimoco siinoti ihaciqui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihijicuuihi.

Bohono Tajiba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo cahacisucafeteji. Jaabo feenedi Moocaani boci cahacisucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo Moocaani bocico ifusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro ifusucuujibo. ³³ Taseeme amihaima uujoho guenene icacuujitih: Uco miguiinejirahi. Judiomico enehinibadi. Tolliro bu amihai neehi: Uujoho ofoohigo amihai mefeetitih. ³⁴ Jaanegui amihai bohono tajibaco uujoho acih.

Fahigova magaijicasi. Amiihaico uujoho agaijibadi fahigova magaijicasi. ³⁵ Jaamo fahigova magaijicasihachijji miyaminaa gaajaji miyaano amiihai tajiibogominaa mihi-canoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivojiiibo, cuuca feeji? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo dojicuti ijoho feejitihhi, ufucu jari tadyojicuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivojiiibo, milliti jaabo jisumi didojicuti feejitirahi? Dihallivi uujoho tafiico aacinoco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difiico ijoho tahallivi daacjirahi? Miyanotiro ico neehi: Jaafañiino catava ojitiinaacaro, uco agaajaruubo uco ijoho tuunamaajji mifoooci, safo idiino, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono Jiihai.

¹ Amiihai jeebiifañodi mihiguetedino. Moocaanico mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi ijafaño mihicajimañejeje sihidi icahi; tolli iicatiruva amiihaico uujoho neejitirahi. Jaanegui feehi amiihai imega amiihai mihicajimañejejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo amiihai mihicajimañejejeque iimibachuudi siino saaji; amiihaico icivaabo. Jaamo uujoho iicahigo amiihai tolliro mihicaji. ⁴ Amiihairyo magaajacuui uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono jiihaico magaajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivojiiibo, magaajatihhi ijoho efeejihigoco; ¿Milli fine magaajajirahi toono jiihaico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono Jiihai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Idiinoro tafeenedi Moocaanivi mihifetejirahi. ⁷ Uco magaajahachijji bu tolliro Guihirubico magaajahi. Jaaboco jisumitiro magaajacuui mahatyimecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivojiiibo, miihaicota dihiifusu: Moocaanico maatyimemere siino dillucuuimo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Siicjetiro amiihaima icahicacuui. ¿Jaaruuboco nacu ijoho Felipe uco gaajatihiica? Miiro uco aatyimeme bu Guihirubico atyimehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihiifusu, neehi? ¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotihhi uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu Guihirubi tafaño iicanoco icano? Miiro amiihaico uujoho eneehicano, jilli tajeebiitiro eneehicano icatino. Guihirubi tafaño iicaabo dudicamaajeque moonihicahi.

¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, diibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu siibadi omoonihicanoti uco mimiyaavogo. ¹² Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco imiyaavogoobo bu tolliro mooniji uujoho omoonihicanoco. Jaabo imi janaanici moonijiibo uujoho jimaño icacutiibo Guihirubijaago efeejimaño. ¹³ Jaamo amiihai paryi tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho aciji uujoho Illifañodi Moocaani sihidi ejeevanoco miyaminaa igaaajaqui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho aciji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluuujinoco Jiiibeguehi.

¹⁵ Uco magaijihachijji tatyajiiibaco imino momooni. ¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico dilluji amiihaijaago Igaija, miya Gaija iicaaboco igalluuqui, amiihaico ijacusuqui. Jaabo amiihaima fahiijivaro icaji. ¹⁷ Jaaruuboco jiiinjeminnaa gaayicijitirahi diiboco aatyimetimoro agaajatimaño. Jaanoti amiihai diiboco magaajacuui amiihaima diibo iicamaño. Jaabo amiihaifaño fahiijivaro icajiibo. ¹⁸ Amiihaico jeevesujitihhi jijovonoti mihicaqui; siino saaji amiihaijaago. ¹⁹ Fiiticuuno miyaminaa uco aatyimecuujitino: Jaanoti amiihai uco mahatyimeji. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu amiihai mihicaji. ²⁰ Jaasumi amiihai magaajaji uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu amiihai tafaño

mihicaji bu, uujoho amihaifaño icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyajibaco imiyaavogooboro imino omoonibo, uco agaijibo. Jaabo uco agaijiboco Guihirubi gaijiji, tolliro bu uujoho gaijiji icano, uujoho diitoma iicanoco igaajaqui.

²² Jaanegui saafi Juda onoobo, jaarunaa Juda Iscariote iicatiibo nuuhi: ¿Aivojibo, milli jaabo mihaicoro difiico agaajasuuboro jinijeminaaco difiico gaajasujitih? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaijibo taajico moonihi. Jaaboco Guihirubi gaijiji. Jaabogaago masaamisiro diiboma sano mihicaji. ²⁴ Jaanoti uco agaijitiibo, taajico moonitih. Jaano jino uujoho amihaico jibeguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhiniibobogo.

²⁵ Jaanoco jilli amihaico jibeguehicahi, jino amihaima iicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafañodi Moocaani Igaijaco agalluubo amihaico fanoovaco jibegueji, tolliro paryi amihaico uujoho eneehicanoco esaayujibo icano.

²⁷ Miïro jino amihaico fitacuhi sajeebi mihicaqui. Tasajeebi ifiico amihaico acih. Jaaruno jinijeminaa isajeebico aacibadi uujoho acijitih. Amihai jeebiñodi gaihuiba mihicadino, bu mihiguidino icano. ²⁸ Amihairyo magaajacuuh amihaico eneehininoco: Uujoho feeji. Jaaboro amihaijaago siino saaji, nooboro eneehininoco. Miyaano uco magajiruva imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaajamoro. Miïro Guihirubi tajanaanivivi sihidi jeevahi. ²⁹ Jaanoco amihaico imegaviro neehi, tolli iicacuudi jaamo mimiyaaveguehi.

³⁰ Gueenene amihaima iimaacuujitih, jije aivojibo jii asaacumaño. Jaaruubo tahallivi mityama chahahi. ³¹ Uco Guihirubi atajibaubadi jino uujoho moonihi, jinijeminaa igaajaqui uujoho Guihirubico agaijinoco, nooboro diitoco: Magañiivucu, jinooti mufuucuqui, nuubo.

15

Ifahaafe Ifahoovi Icanicibadi Mihai Mihicahi Jesufañodi.

¹ Uujoho imiyacoohai, añiminaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoohai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Miïro baacu coohai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavara-cunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusutimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraatusumoco tooco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraatusuqui. ³ Jaanoti amihai mimiñinivaficuutih amihaico jibeguehicacuunofañodi. ⁴ Jaanegui uuviro mihica uujoho amihaivi icaqui icano. Miïro oono basuta aafe ifahooti ihiinocinitihaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amihai mihicaji uuti mihicatihachijji.

⁵ Miïro uujoho ifacoohai. Jaanoti amihai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhi. Jaanoti uuti ijeevadi mihicahachijji aivo milliba momoonijitirahi. ⁶ Jaabo uuti icatiibo buhi gañicafeteji iimitihaafejeque iquiticimoro buhi agañinibadi. Jaano ifiigatyonoco ananimoro cijigaifaño agañino nifetefihi.

⁷ Jaanoti uuti mihicahachijji taaji amihaima icaji. Jaachijji paryi mihimogonoco midillu amihaico aciqui. ⁸ Miïro amihai sihidi monoovasuhachijji Moocaani cahacisucafeteji. Jaachijji amihai miyaanoro tajibogominaa mihicahi. ⁹ Guihirubi uco agaijibadiro, bu amihaico uujoho gaijiji. Jaanegui amihaico agaijinofañoro mihica. ¹⁰ Tatyajibaco imino momoonihachijji amihaico agaijinofañoro mihicaji; Uujoho Guihirubi tajibaco imino omoonimaño diibo uco agaijinofañoro iicabadi.

¹¹ Jilli amihaico neehi, tahimohica amihaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahi. ¹² Jaano jino amihaico uujoho atajibanoo: Fahigova magajicasi, amihaico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanici aivo gaijima mihicano; miïno gataavominaafihallivi mofiiico mahacino. ¹⁴ Jaabadi amihai tañahabomi mihicaji, uujoho amihaico atajibanoco momoonihachijji. ¹⁵ Amihaico tajeecivominaa nuucuujitih, miïro jeecivominaafi gajatatih ihaivojibo omooninoco. Jaaneguiha jino amihaico tañahabomi neehi; paryi Guihirubiti agaajahininoco amihaico agaajasumaño. ¹⁶ Amihai uco mihiciutih. Jaanoti

uujoho amihaico iciuhi. Jaaboro amihaico ficuuhi, toonoco mofoomoro sihidi migu-iraatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofeenedi Moocanico siinoco midillunoco amihaico ihaciqui. ¹⁷ Jino amihaico atajibano: Fahigova magaijicasi.

Jiinijeminaa Amihaico Jiheveji.

¹⁸ Jiinijeminaa amihaico ijihavehachiji magaja, amihai imegaro uco ijihaveeneque. ¹⁹ Amihai jiinijeminaa mihicaruva amihaico jiinijeminaa gaijijirahi. Jaanoti uujoho jiinijeminaafeeneti amihaico iciuhi. Jaamaño jiinijeminaa amihaico jihavehi, jiinijeminaa mihicacuutimaño. ²⁰ Mehesafoto amihaico eneehininoco, miiro jeevivominaafi ihaivojibo janaanivivi jeevatatiji. Uco icaruno ijihaveveme, imi amihaico jihaveji. Amihaico ijihbeguehicanoco imino momoonihachiji, tolliro bu amihaiño ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amihaico moonijimo, uco agalluuboco agaajatimaño.

²² Uujoho saahinitiruva, bu diitoco jibeguehicitiruva icano iimitico gaajajitirumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico agaajasucumaño. ²³ Miiro uco ijihaveveme, bu tolliro Guihirubico jihavehi. ²⁴ Uujoho diitofeenevi miihaiñooba eheetavotinoco sihidi ejevanoco eetavehicitiruva iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejevanoco atyimehicacuurumo uco jihavehi, bu Guihirubico jihaveveme icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajiiba aamefaño onono imiyaavequi icano: Sicamañohalliti uco jihaveveme, onono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uutii iimaaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amihai uuditi mijibegueji, iticonitiro uuma mihicahicamaño.

16

¹ Jilli amihaico neehi jinejeba amihaico dugaacusutino iicaqui. ² Amihaico gañijimo sinagogajanofañoti. Tolliro bu icajino cayaatohacho amihaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amihaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magajahi uujoho toonoco amihaico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amihaico nuutiji, amihaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fuucuji uco agalluubogaago. Jaaboco amihaiti saatohoba midillujitiji: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amihaico unuuneri mihidaasuvuui. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amihaico neehi: Aivo amihaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amihaijaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amihaijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiinijeminaaco gaajasujiibo imitiminaa iicanoco, bu tolliro iticovono jiihai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminaa iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiibo iticovono jiihai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco amihai siino uco mahatyimecujitiji. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jiije aivojibo iicaabo ijico cijigaifaño igañiqui ificucuumaño icano.

¹² Sihidi amihaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amihai magajajitirahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amihaico miyanotiro jibeguejiibo. Jaaruno ijeebitiro jibeguejiibo Moocaani onoonoco jibeguejiibo, tolliro bu amihaico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciboro amihaico gaajasujiibo. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciboro amihaico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amihai uco siino atyimecutimo mihicano. Jaarunobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiha ijibogominaati saatoho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco mihaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihicano, siino bu goovajisutinoti siino uco

mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajisujitino, bu goovajisujino onoono? Magaajatíhi íhiimaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajaciuboro diitoco nuubo: Sanomiro midillucasíhi, uujoho goovajisujino uco atyimecuutimo mihicano, bu toonobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyantíro, miyanotíro amíihaico neehi: Mataacasimoro idasuno mihicaji. Jaaneri jíije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amíihai idasuu imo icatí minifeteji. ²¹ Míiro gaigo eseemevajisumi idasuno minifotogo ihaivofucuvi ífotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicutatigo jíinijehallívi sísee seemene ifiiveneri imo imo íicamaño. ²² Jaabadi amíihai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaaca amíihai siino uco mahatyimeneri amíihai jeebíino síhidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco míihaiñooba amíihaiditi udumíicijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujitíhi. Miyantíro amíihaico neehi: Guihirubi amíihaico acíji fanoovaco tamomofeenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica amíihai jinejebaco midillutíhiica tamomofeenedi: Midillu. Jaamo magaayíchi. Jaamo síhidi imo imo mihicahi.

Jesu Jíinijeque Guinoníuhi.

²⁵ Jílli amíihaico neehi síinovi oovicíiboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amíihaico síinovi oovicíiboro íjibugucujitino. Jílli foovonoro amíihaico Guihirubiti íjibugucujino. ²⁶ Jaasumi amíihaihallívi Moocanico uujoho dilluji amíihaico nootíhi: ²⁷ Guihirubiro amíihaico gajíhi, uco amíihai magajímaño, tollíro bu uujoho Moocaniti asaahinínoco míimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti íhiinehiníiboro jíijehallívi saahíníhi. Jaaruubo siino jíinijeque ejeevesuboro dojícuvíro Guihirubijaago fuucuuji, nooboro.

²⁹ Jaanegui íjibogomínaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono díimaahi síinovi oovicítíibo. ³⁰ Jisumi naha jari magaajacuui íjoho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño míihaiñooba íco dillucujitírahi, bu míihai ímino magaajacuui íjoho Moocaniti asaahinínoco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco íimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisumi míimiyaaveguehi? ³² Tufucujino gasecují; íne tusu mihicacuui, jino amíihai fahígovavi safíisa amíihai naagonoví magavaránamaajino tacojítí uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro ícajtíhi Guihirubi uuma ícaji. ³³ Jílli amíihaico neehicahi. Jaamo uuví sajeebí mihicahi. Jíinijehallívi síhidi idasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehesícíni, uujoho jíinijeque guinonícuui, nooboro.

17

Jesu Jíibogomínaahallívi Moocanima límaahi.

¹ Jílli Jesu unuunobuunati, níquejeque emeciuboro, nuuhi: Guíhihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tollíro bu Daachi íco ícahacisuquí. ² Íjoho Daachico díijíco daacíhi paryí miyaminaahallívi. Jaamo paryí íjoho uco adaacímoco ífiníjitíno fíivoco acíquí. ³ Jaano jino ífiníjitíno fíivo, ídíiboro íjoho míyaabo Moocani ídíicanoco agaajano, bu tollíro Jesucristoco íjoho agalluuhíníiboco agaajano icano.

⁴ Uujoho íco jíinijehallívi bocígusuhi; ímívucuui uco atajíbahínínoco omooníhacaabo. ⁵ Jaaneguíha, Guíhi, uco dícojíví bocígusu jíiníje fíivúutínaacaro dícojíví uco obocígusuubadí.

⁶ Jíiníjemínaati ídíicíiboro uco adacímoco dímomoco gaajasucuui. Dita ícahínímoco uco daacíhíníhi. Jaamo ímino díijíco fícuhi. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryí uco adaacíhíníno ítí asaánoco. ⁸ Díijíco uco adaacíhínínoco díitoco acíhicacuui. Jaanoco agaayícimoro gaajacuumo míyaanoro uujoho ítí asaahínínoco. Jaamoro míyaavogomo míyaanoro íjoho uco agalluuhínínoco.

⁹ Jaamohallívi íco dílluhi, Famoohallívíro jíiníjemínaahallívi íco díllutíhi, dita ícamoco uco adaacíhínímohallívíro dílluhi. ¹⁰ Míiro paryí taaño ícano díino, tollíro bu díino ícano taaño icano. Jaamofañodí uujoho cahacisucafeteíhi.

¹¹ Jaaruubo uujoho jiinjehallivi icacuujitíhi. Jaanoti diito jiinjehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ijoho idiimiibo, uco adaacihinimoco dimityari toomo, saafiibadiro diito iicaqui iima misi saafiuro mihicabadi. ¹² Uujoho jiinjehalliri iicahinisumi diitoco teemehicahinihi dimityari uco adaacihinimoco imino teemehinihi. Jaamaño saafiiba diitoti mitatíhi; idiiboro johono imitacuubo Caatinihaamefaño onono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuuji. Jilli neehi jino jiinjehalliri iicanohachutahica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ Miuro diijico uujoho diitoco acicuuihi. Jaarumoco jiinjeminaa diitoco gaayicitíhi jiinijeoto iicatimaño, uujoho bu jiinjeminaafi iicatimaño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jiinjehalliti dñiciqui ico dillutíhi. Diitoco ijiti dñiifiniciquiro ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jiinjeminaa icacuutimo uujoho jiinjeminaafi iicatibadiro. ¹⁷ Jaamoco iiguuiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, diijibogo aivo miyaano. ¹⁸ Ijoho uco jiinjeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiinjeminaafeenevi galluuihi. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofañodi uuro tafiico iidiro ijeevadi ficuuihi. Tolliro bu diito iidiro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillutíhi, tolliro bu diito jibogofeenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, ijoho uuma, bu uujoho iima icano mihicabadi iicaqui, jiinjeminaa imiyaaveguequi ijoho uco agalluuhinino. ²² Diitoco acicuuihi, uco adaacihinino bociyomonoco, sanobadiro iicaqui iima misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofañodi jiinjeminaa igajaqui ijoho uco agalluuhinino, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihinimo uujoho iicahigo tolliro icano uco bocico adaacihinino ihatyimequi, jiinije fiivutinaacaro uco ijoho agaijumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiinjeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuuihi ijoho uco agalluuhinino. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuuihi dimomoco. Jaarunoco janaanicihiiica gaajasuji ijoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijibogominaama fuuhi Cedro onohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguiino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujibo tomaño gaajauhi fahijivaro Jesu tobajijaago ijibogominaama efehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda iiciuboro satyuuihi. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, cijigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuuihi diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Miico amiihai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusuumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiinjehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluuihi: ¿Miico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amiihaico duhu: Uujoho diibo, nuucuuihi. Uco miguiinohachijiji taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacihinimoti saafiiba mitatíhi, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiiyiciuboro saafiico buiyaacuuihi, jahi saafi Malco onoobero sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco quiticisuuihi imiyanaagomeehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro dñihacu. ¿Nacu ijoho gaajatíhi idasuno iicaqui uco Guihirubi atajibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojiĩbo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiĩboma, bu judiomi sisiminaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniumo Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivojiĩboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajiĩniubo: Imino saafiuro faacuumihalliviro iguijevene, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijiĩbogominaatisi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiĩboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuuhi sacerdotemi aivojiĩbo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuuhi. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiĩboco agaajaubo ufuuboro iguhuga toomominaagoma ihiimauboro Pedroco fañovi jiĩhacuuhi. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijioho tolliro diibo jiĩbogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatíhi, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isiicuneguiiha ciijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojiĩbo Jesuco dilluhicauhi ijiĩbogominaaditi, ijiĩbogoti icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahiĩjivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahiĩjivaro jiĩbeguehicahi famooro judiomi iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatíhi. ²¹ ¿Collíhi jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihiimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

²² Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuuhi: ¿Nacu tolli ijioho aivo diimusuhi sacerdotemi aivojiĩboco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imitino ihiimaahachiĩji, eneecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onoono? ¿Collíhi jaabo uco daamíhi? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisiciniuboco sacerdotemi aivojiĩbo Caifasjaago galluuhi.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jaanaa Pedro julleeciñĩbora feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijioho diibo jiĩbogominaaobo diicatíhi? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatíhi, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemi aivojiĩbo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajiguiino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Mĩro Pedro diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguiino iquiticiubo. ²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuhi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

²⁸ Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas ijati tomañoaivojiĩbo ijajaago. Jaanaa seseevecuuno. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onoobadi imitiri ijeebĩco imihininiunoro Pascua machuco amachuujitiruneguiiha. ²⁹ Jaanegui aivojiĩbo Pilato ihiinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejehalliti diiboco misivahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui iimusuumo: Gaicaauminaafi icatiruva ico mahacijitirahi, noomoro.

³¹ Jaanegui diitoco nuubo: Amiĩhairyo masatyomoro amiĩhai tajĩba onoobadi mooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuhi: Mĩhai judiomi, mĩhaiñoobaco milliti magacaujitirahi, noomoro.

³² Jillí miyaavuuno, Jesu jillí guijeveji, nooboro eneehicauno. ³³ Jaadi siino Pilato fañojaví ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Hjoho naa judiomi Aivojñibo? nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebñitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

³⁵ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomioobo? Chaha, siicumioobo. Miïro diijiinijeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

³⁶ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivojñi icatíhi. Jijeono tahaivojñi iicaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivojñi jijeono icatíhi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaaneguihacuva ñjoho aivojñibo? nooboro.

Jaaneguiha Jesu diiboco iimusuuhi: ¿Hjoho du eti, uco aivojñibo, neehi? Tooneguiha uujoho ifiivehiniibo jijehallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunichi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomijaago sauhi diitoma ihiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetíhi, nooboro. ³⁹ Miïro amiñhai amiñhai jeevamaajefi uujoho Pascua jñibaimosumi saafiiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiha, ¿naa mihimeguehi judiomi Aivojñiboco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuhí: Diiboco sinaayujitíhi, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco ñiciuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januutuno coohaiñooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jñihacuumo aivojñibo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiomi Aivojñibo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño ganiicihicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeeçi, eneecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magaajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu inovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tifañiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetíhi, nooboro.

⁷ Jaarunofaño judiomi diiboco iimusuuhi: Miñhaima icano tajiñba jaano onoobadi guijevejiibo imooniqui ijeebñitiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jillí diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino ijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo ñjoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutíhi.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatíhi ico etetecusujiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aaciibo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹² Tollí unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomi sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachijñi aivojñibo Cesar nahaboniminaafi diicatíhi! Miïro: Uujoho aivojñibo, onoomo Cesarminaafiti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito tolli unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro casñivuubo ihaivojñi icagahallivi. Jaano hebreomi ijñiri Gabata, onono guisibano nicuta eneejiruno.

¹⁴ Jaasumi Pascua j̄ibaimo iicaujino fiiticuuhi gadic̄ībarucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomico nuuhi: ¡Jaani amīhai Aivoj̄ībo! nooboro.

¹⁵ Jaarunofaño diito sefano coovadiivuui: ¡Jaafa guijeveebe! ¡Jaafa guijeveebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Amīhai Aivoj̄īboco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuuhi: Mohaivoj̄ībo Cesar uufocovi sifi mo-haivoj̄ībo chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco īciumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jaadi Jesu fuucuui icubuque agafaiȳīc̄ihinīboro nigaīpaajebai onoomañovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onoobaivi. ¹⁸ Jaamañovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimisiico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo. ¹⁹ Jaabo Pilato imomoco acaatiniuboro Jesu guijeve imohobujevi ficusuui: JESU NAZAREOOBO JUDIOMI AIVOJ̄ĪBO onoonoco. ²⁰ Jaanoco guiraamo saatoho judiomi toonoco meeciui. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifiitiumaño. Jaano toono imomo caatiniciniuhi hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. ²¹ Jaanegui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivoj̄ībo nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivoj̄ībo uujoho, enehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

²² Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatinibadiro icacuujino, nooboro.

²³ Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gaachehuco dugaacuumo sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi niiciniujaco īciumoro ²⁴ noocasiumo: Jichehuco masī ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaan tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatinihaamefaño onono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniui.

²⁵ Jaanaa Jesuco etetecuuboguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onoogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onoogo icano. ²⁶ Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaij̄īhicaubo īj̄ibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucui daachibadi iima iicajiibo, nooboro.

²⁷ Jaadi bu tolliro īj̄ibogominaafico nuubo: Diigurucui diiseejibadi iima icajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco īj̄ibogominaafi iijafaño satyuui.

Jesu Igujeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuumoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefaño onono imiyaavequi. ²⁹ Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu īdicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onoho usuhu. Jaaho afeque īciumoro tootaataco toohaafe nijequevi ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuumo. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuuboro guijevecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua j̄ibaimo sesevede iicacuujineguiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiha judiomi imuguut̄ī diito ifiino tubujejeviro iicaunoco. Mīiro diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicautimaño. Jaanegui Pilatoco dilluumo saatohoco itaj̄ībaqui idiinoco agafaryucuumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. ³² Jaanegui amocasimi asaamoro saafiico idiinoco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafiico mooniumo Jesu cojivi etetecuciniumisico. ³³ Jaadi Jesuvi ifutuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo idiinoco gafaryucuumo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno tiijoho, nifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro j̄ibeguehi.

Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo amiñhai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinihaamefaño: Dibacino quisicurajitihi, onoono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafatyicaruciniiboco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Ichiuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efehicauruubo judiomi ñihicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifiico ihiciqui. Jaaneguiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiha ufuuboro Jesu ifiico icijeubo. ³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihiimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuihi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacicisumisiro Jesu ifiico miniuhi, judiomi jeevamaaje tolli icinibadi. ⁴¹ Jaano diiboco etetecumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji cihoji icauhi miñhaiñoobaco tohojifaño icitutihoji. ⁴² Jaahojifaño Jesu ifiico ciumisitohoji tomañoti ifiitumaño judiomi jaguisifucu iticovacuuñeguiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevede Maria Magdalena onoogo Jesu cihojijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi icihojico afabaacuuba iguiisiba sihogovi acaubaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaiñhicaubo iñibogominaafi icamisijaa ijinafatyuugoro diitisico nuuhi: Aivoñiboco icihojifañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaatitihi, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiha Pedromisi icihojijaago ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro icihojivi ifutuuihi. ⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeciubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutihi. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaaciniunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuihi tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuihi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihica Caatinihaamefaño: Jesu iguijeevebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro ijajaago uumicuuihi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuihi tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ñjoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaiivoñiboco asatyomoro ificuuneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Mico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivoñibo, ñjoho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuuihi? Uco diibogo ñicitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluuihi: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeciugoro hebreomi ijiri nuuhi: Raboni, noogoro; Jibogominaafi, enejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihiica. Jilliro foogo tañahabomico diibogoto: Guihirubi, bu tolliro amiñhaiti amiñhai Caani iicaabajaago feehi. Taacaani Moocaani iicaabajaago feehi. Jilli noogoro diibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onoogo fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

¹⁹ Jaafucuro ijicuuvi ijibogominaa igaiciniuhi samecufaño judiomi ñihicuti iguhuganoco kuhufono ofoboociumoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebii mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco ifusuubo ihuseneneque etetecuunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamiupaajeque icano. Jaaneri ijibogominaa imo imo minifutuuhi Ihaivojiboco aatyimeumoro. ²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebii ma mihica; Guihirubi uco agalluubadiro bu uujoho amiihaico galluui, ²² nooboro diitohallivi fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gajaco, nooboro. ²³ Jaamo cajaanoyocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubuusutimo imiti buusuracujitii, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatoho ijibogominaa jibuguuhi: Aivojiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaajeneque aatyimeebere toopaajefaña tahusegañoco ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefaña ijihacutinohachuta miyaaveguejitii, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti siino ijibogominaa igaiuuhi tojafaña. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano kuhufono fobocinirunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebii ma amiihai mihica, nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: Ifaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu. Jaaboro jino tahuseneneque meeci, bu juugavi saabo jino tamecuhufaño dihuseque diihacu. Jaaboro mabañihi nootiibo, miyaavogo, nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojii bo Moocaani! nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino atyimetirumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicaui. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino. ³¹ Jaanoti jinoocoro caatiniumo amiihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi ifinijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijibogominaavi.

¹ Jaanobuunati siino Jesu ijibogominaavi jafeveuhi Tiberia muuajinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañero icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onoocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro miihai iima masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba iciutimo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jiinigaibaahovi. Jaaruuboco ijibogominaa gaajacutitii diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitii? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai sinicuuhuco amiihai meenegati momiyanaagonovi magañii. Jaamo mihicahi, nooboro. Jaanegui tahigovi agañiumo isinicuuhuco guiyicicutitii itaava bociri sihidi ijivusumaño. ⁷ Jaanegui Jesu ijibogominaafico agaijihicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojii bo jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujujuvuumaño. Jaaboro muuafaño acutuubo. ⁸ Jaanaa sanoodimo

ijībogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ijīnijaagovi sivaumo ijīniti cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi ihiinuumo atyimeuhi cījigaihalliri taavaabo gaaruciniibo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiyiciubo sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuhu gallivuutihī.

¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijībogominaati saafiiba dilluutihī: ¿Miijoho ijōho? noomoro Ihaivojībo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadi Jesu asauboro itaavaaboco iiciuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifooci, safo icano icacuuno Jesu ijībogominaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajībauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaijīhi jino janaanīcivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jīhi, Aivojībo, iiro gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojoobinīcibadi oono uco imiyaavogomoco diibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijīhi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jīhi, Aivojībo, iiro gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico ootomonīcibadi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijīhi? nooboro.

Jaaneri Pedro idasuvuuhi diiboco mifooci, safo icano: ¿Uco gaijīhi? nooboro idillucuuneguiha. Jaaboro nuubo: Aivojībo, iiro paryi gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota diibeguehica ovejamico ojoobinīcibadi. ¹⁸ Miyanotiro, miyanotiro ico neehi: Sīcafefi idiicausumi digaachehuco idīcafotooboro idiimogohigovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañīiyiciiboco ico sita digaachehuco jīhacuui. Jaamoro ico satyejimo idiimogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jillī nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¿Tadyojicuti disaa! nooboro.

Jīibogominaafico Agaijīhicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojīcucō emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijīhicaubo ijībogominaafi idojīcuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi ifituuvuuboro: ¿Aivojībo, cajaanī ico aacīiibo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojībo, jana jaanīji millī? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachījī icajīibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno iidi millī icatīhi? Jaanoti ijōho tadyojīcuti disaa, nooboro.

²³ Jillī diiboco unuunoco inahabomi jīibocasiuhi: Diibo jīibogominaafi fine guijevejītihi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejītiibo nuutihī. Iimogohachījī siino uhuuminohachuta icajīibo. ¿Jaaruno iidi millī icatīhi? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo jīibogominaafi jinooco jīibeguehīcāhi. Jaaboro caatīniubo. Jaanoco mīihai magaajahi diibo ijībogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonīhicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi icatīniruva uujoho onono fine paryi jīinījehalliri icano aamenevī iifetejītiruno.

HECHOS

Jilli Jesu Jiibogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

¹ Agaijiibo Teofilo, iticoni acaatiniuhaamefa caatiniuhi Jesu jiinjehallivi iicaunohachuta omoonuboro ijibeguehicaunoco. ² Miiro niquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igaijafañodi diitoco imino jibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco jibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco amiihaico ijibeguehinibadi. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihuri nitihicauhi. Jaanoti amiihai goovajino Moocaani Gajari miniticafotono, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivojiiibo, ¿jaanegui jisumi Israel aivojico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Collihi magaajajirahi tsumico idiiiboro Moocaani tufucuco omoonijiibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amiihaihallivi iniitoodi mityaco magaayiciji. Jaadi uuti mijibegueji Jerusalevi mihicabadiro Judea jiinijevi, Samariavi, paryi jiinijejinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito ifinicinaaca caamovi fuucuubo aimuufafeenedi niquejefaño. Jaaboco atyimecuutimo. ¹⁰ Jaanegui imino ifiniciumo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi sesechehunofa jiciniuumisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifiimi, ¿collihi niquejeque miiifinicihii? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa miiifinicinaaca ofoobo siino saaji jiinjehalliti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Boobanimo.

¹² Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono iicagajiti fiitino jaguisifucuvi judiomi iigoncinohachuta. ¹³ Jaamo ijibogominaa dojicuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi iicamecufañi iicahicauhigo. Jaamofeeneri icaumo Pedro, Jacoobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacoobo Alfeo achi, Simon cananistamioobo, Juda Jacoobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaanima ihimaaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veintedimofeeneti ujulleeveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatinihaamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihiiamauno: Jesuco miyaminaa usefaño aacijiibo, unuuno. ¹⁷ Jaabo Juda miihaiobou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimitihallivi ajaaduruuno nihibamiri jiinijeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuuhii toono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamati momooniumo tiijohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefaño jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu miihaiñooba toojafa iicacuutiqui. Jaabadiro simañovi noono: Sifiirucu idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeeneri icamo saatoho gaifiimi Mohaivojiiibo Jesu miihaima iicausumi, ²² Jua diiboco initiunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti miihaijaa iminifetequi Mohaivojiiibo ubuheeteunoco ijibeguequi, nooboro.

☆ 1:16 Mt 22.3-10

²³ Jaanegui miimisiiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onoobo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitisihallivi Moocaanima iimaauomo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebiico agaajaabo. Mihaico gaajasu, ¿naa diitisi cajaanico diicahi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omooniubo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque aganiuno Matiavi ifutuuhi. Jaabo tusumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

2

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañoviro igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito iciniuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituuno ciijigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajari paryi gahafuuhi. Jaamoro sijijeri iimaauomo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icaumo judio gaifiimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehicaumo fahigova jiinijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaiuuhi. Jaamo sihidiro eetyeuhi faaboho iijineri ihiimaauunoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaauunoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa iicarumo moojineri iimaamoco muguubuui muucuumi iijiri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jiinijeo miyaminaa, Elam jiinijeo miyaminaa, Mesopotamia jiinijeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jiinijeminaa, Asia jiinijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jiinijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jibogoco agaayicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubui Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicaui: ¿Milli fine jino icano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicaui: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimaano.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amihai monoobadi mihiñooaba fucuro guiriicavotatihi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuuno:

¹⁷ Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagajaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quilahuto tigaji. ¹⁸ Tagajaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco iijibeguequi. ¹⁹ Caamo niquejefaño ifusuji jabafiiranoco, baavi jiinijehallivi ifusuji toono jibogoco, tiijoho, ciijigai, aimuufaiGUIHU icano. ²⁰ Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tiijohobadi minifeteji, Moocaani fucu iñihicufucu imegavi.

²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco amihai Israel gaifiimi: Moocaani Jesu Nazareoboco miyaaboti ifusuhinicuhi amihai imefeenevi jabafiirano mityanoco eetavonofeenedi amihaiico ifusucuunoco magajacobadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magaayicumoro mahaciuhi Moocaani siicijetiro unuucubadi masatyuumoro magaicaui. Jaamoro imoho bujevi metetecusuhi iimitino gaifiimi useri. ²⁴ Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti atajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayiciutihi. ²⁵ Miñiro aivojibo David Jesuti iimaauo nuuhi:

Aivojiboco uujoho fahijivaro atyimehicaui tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahuse-naagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui. ²⁶ Jaaneri uco tajeebi imo imo minifetehi. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebi jaguisiji. ²⁷ Jaabo ijoho tajeebiico iguijevehicamo icahi devesujitih. Dihimi jeecivominaafi

agajjibo ifiico tuucisusujitih. ²⁸ Uco diibeguehi fiivojaa asatyono jiihaico. Jaaboro uco dihime ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

²⁹ Fañi, jaanegui jino amiihaico foovono neehi: Moheedeebe David iguijeveubo ciihoji jino mofeeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafiu. Jaabo gaajacu- uhi Moocaani diiboco miyanotiro ufucu saafi Cristo diiyaachi miihaiti dihaivojifaño acasiivejiibo unuucuunoco. ³¹ Jaabo siicijetiro mahatyimecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebiico deevesujitih iguijevehicamo iicahigo tafiico tuucisusujitih, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevefañoti buheetesuuhi. Jaanoco paryi miihai magajahi. ³³ Jaaboco Moocaani agañiicyiuboro imiyanaagonovi ficuui. Jaabo Caaniti Igajaco gaayiciuhi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatyimene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejeutih. Jaaruubo jilli nuuhi:

Moocaani Mohaivojiiibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiivo, ³⁵ diminaaco ditihaguiino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magajaja, jaani diibo Cristoco amiihai metetecuuboco Moocaani Aivojiiiboti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idasuvuumo ijeebiiifaño. Jaamoro dilluumo Pedroco, bu sajjibogominaaco icano: Fañi, ¿milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Moocaani imefeenevi amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivojiiibo Jesucristo momofeenedi minitisuquimaaje amiihai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani amiihaico Igajaco aciji. ³⁹ Jaano jino iimaa amiihaidi, ufucu icaji amiihai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino iicamedi, paryiicino Aivojiiibo Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco fajiniuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fiivuui.

⁴¹ Jaamo diibo jiihogoco imiyaavuguumo nitisuquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuui. ⁴² Jaamoco minisuminaa ijiihogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igaivehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquisicuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicauhi.

⁴³ Jaaneri famoro jabafitehicauhi minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri.

⁴⁴ Jaamo famoro imiyaavuguudimo sahi icahicauhi. Jaamoro inehejeque ifocasihicauhi.

⁴⁵ Inehejeque anaajemere inihibamico ucujivaachudino saje ifocasihicaumo.

⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa igaivehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquisicumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebiiino iicamoro. ⁴⁷ Moocaanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gajihicauhi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igotiiboco Iigusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihiimaahicausumi. ² Jaanaa ifiivuunotiro igotiiboco asatyumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iic- ahuga imegavi toojafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihiifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino iifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofeenedi gañiivoobo, diigo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo gañiicyiuhi. Jaasumiro irubuino, itihaiño icano diiboco imituui. ⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleeveuboro igucuubo.

Jaaboro diitisima toojafa fuubo casiniinamaaiboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igooboro Moocaanico iimehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomorosi hidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacuumaño ovosihuga imomo iicahuga imega acasiivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Imaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutiibo diitisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyeumoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifiimi, ¿collihi misico majabafiihi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mihigusu ivibadi mohiimihijiri mihica ivibadi? ¹³ Tolli icatino diiboro Moocaani, siicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amiihai mag-aayiciumoro amiihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayuujiirunaa amiihai mihimugutíhi. ¹⁴ Jaabo iimitima icatiibo Iimiiboco mijihheguemere iimitiibocoro gaicaaminaafico misinaayusuumoro, ¹⁵ fiivoco aaciiboco magaicaausuhi. Jaaruuboco Moocaani gujivefañoti buheetesuhi. Jaanoco miíhai imino magaajahi. ¹⁶ Jino iigoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amiihai mahatyimehicaucubo magaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheesuhi jino amiihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amiihai aivojitoma magaicaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli siicije paryi iimaaminaafañodi unuucuuno miyaavucuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amiihai imiti ibuuqui. Jaadi Aivojiibo amiihaidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofeenedi sahijitiro amiihaidi Cristo unuucuuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefañi icajiibo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihiimaaminaa siicije iicaumofeenedi unuucuubadi. ²² Miíro Moise nuuhi: Aivojiibo Moocaani galluji ihiimaaminaafiico uubadi iicaaboti amiihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluujiibo amiihaico paryi onoonoco muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro.

²⁴ Miíro famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli iicajinoco jibuguuhi. ²⁵ Amiihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofañi amiihai mihicahi. Miíro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jinijeminaa diyaachimihafeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miíro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni amiihajaa galluubo amiihaico imino imooniqui. Jaamo amiihai, amiihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco jibeguehicaunaacaro saumo sacerdotemi temploja toomominaafi aivojiiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaajacuuhi, noomisiro ijibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayiciumoro civojafa ficuumo sesevede iinusiqui mihijicuuneguiiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifiimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuhi.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaiuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivojiibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Miíjoho iijiti, miíjoho momofeenedi icano jilli amiisi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebiifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ igotiiboco fine mubuheesuhininoco misico midilluhi diibo ubuheehininoco magaajaqui. ¹⁰ Jaanoco amiihai imefeenevi mijibegueji paryi Israel

miyaminaa igaajaqui. Miïro jaani amiïhaifeeneri ujulleeciniïbo buheeteuhi Cristo Jesu Nazareoobo momofeenedi amiïhai metetecuuboco Moocaani guijevefañoti ubuheete-suubofeenedi. ¹¹ Jaabo diïbo Jesu guisibaco amiïhai iijano eetavominaa mitiisumoro magañiïubo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovï simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihiimaunoco uguubuumoro, bu aamenefaño icautirumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo iigotiïboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleeciniïhi. Jaamaño milli nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihidi ejevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaaijirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masii diitisico mihiibaqui. Jisumitiro diïbo Jesu momofañodi miyaminaaco mijiiibeguedino. Musuufenitihachiji amiisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijiiibugucudino miyaminaaco diïbo Jesu momofañodi, noomoro. ¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuuhi: Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico magañiïno? ²⁰ ¿Milli bu jiiibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisico sihidi ihiibaumoro ticovono suufeniïhi milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisiiïci ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jiiibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojiiïbo, iïjoho paryi niquejeque, jiiinjeque, muuaico icano fanooco ifiivusuubo. ²⁵ Iïjoho Digaijafeenedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihï cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañoooco esamaaihi? ²⁶ Jiiinjeminaa aivojito gañiivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igavehi Moocaanihalivi, bu Cristohalivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miïro Herode,* Puncio Pilato icamisi jiiicumivi igaivuuhi siicumijeotoma, israelmima icano iimiïbo daachi Jesuco iïjoho Moocaani ijevadi ificuubohalivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniumo iïjoho Moocaani edesamaaiuboro: Jilli icajiiïbo, nooboro unuucuubadi diiboco mooniumo. ²⁹ Jaaneguiiha iïjoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro miïhaico daamusu igototimo diijico miyaminaaco mijiiibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuva-moco mubuheesuqui, bu iïfusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiïbo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaumoro lliivimaacaro tomaño diito iigaiciniïumaño sefano maryiïbauhi. Jaasumiro paryi famoojeebiïfañoro Moocaani Gaija gahafuuhi. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jiiibogoco jiiibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebiïno sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicaui.

³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jiiibeguehicauhi. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicauhi. Iijanoma iïjiiinjenema iicadiïmo anaajemere

* 4:27 Herode Antipa onoobo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23 6.

nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje. ³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomoniubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onoochugaivi ifiivuubo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoobo, Safira onoogo mogaima ijiinijeque anaajeumisiro ² samañoco iicumisiro samañoonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro iicahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebiifaño jicafetehi Moocaani Gajaco ibañisuqui? ¿Jaaboro diijiinijeque anaajene nihibamico samañoonoco diiciqui? ⁴ ¿Nacu diije jiinije icahinitih? Bu jaajeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebiifaño deesamaahi tolli omooninoco? Miyaminaaco bañisutih. Moocaanico bañisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi acutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryi miyaminaa agaajaumoro sihidi iguumo. ⁶ Jaaboco sicafe iminiumoro satyuuhi iciiqui.

⁷ Jaanobuunati minooci, sano idiino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco diibogo, ¿naa miya tonoodineri amiisi jiinijeque manaajehinihi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jihi, tonoodineri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamisiro Moocaani Gajaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque icijeme. Jaamo tolliro ico cñteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguino. Jaamo sicafe faño aga-seumo atyimeuhi diigo chuumucuugoco. Jaagoco asatyumoro itaje cojivi cñjeumo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidi miyaminaa icano agaajaumoro sihidi iguumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejeevano iifusu ajabafiirano moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomañovi. ¹³ Jaaruna saatohoba minisuminaavi fiitivehicautih. Jaarumo famooro miyaminaa diitoco gajihicauhi. ¹⁴ Jaamo sihidi miyaminaa Moocaanico miyaaveguehicauhi gaifiimi, gaigoomi icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jiihaiñojininovi ficuhicaumo cigaijenefaño, siucinitajefaño icano Pedro tomañodi afatyooobi iji ihallidi afatyeneri ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaumo. Jaamoco paryi buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemi Aivojito Jihevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemi aivojiboma saduceomioto iicamo diitoco sihidi jiheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisuminaaco agaayicumoro civojafaño ficuumo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomominaafi fucu iguhuganoco afaayiuboro diitoco iinusuuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mujulleevetemere miyaminaaco mijibogo Cristo fiivoco aacinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevedi fucuro templojafaño ufuumororo miyaminaaco jibeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivojibo diiboma iicaumoma, igaiyicumoro fagominaaco, paryi Israel cuumiminaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jibogominaaco cuuhuvaumo civojafañoti isivaqui. ²² Jaanegui sisiminaa ufuurumo sicajaco emeeciyeumoro ijiibogoma saauhi. ²³ Civoja kuhufono fabaacinijaco memecijehi imegari paryi itoomominaa icarahi icano. Jaadi mafaayicimoro fañoco memecirumo miihaiñoobaco mahatyimetih, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivojiĩbo, temploja toomominaa aivojiĩbo, paryĩcino sacerdotemi icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo: ¿Mihachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amiihai civojafaño mificuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyaminaaco jiĩbogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomominaa aivojiĩbo isisiminaama ufuuboro diitoco sivauhi, milli moonitiibo, miyaminaaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco ahaamiujiruneguiiha.

²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagominaa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivojiĩbo nuuhi: ²⁸ Amiihaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijiĩbeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi paryĩ Jerusale cuumico amiihai jiĩbegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tiĩjohoco agaĩnumoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Milli bu Moocaani iijico magaĩnumoro miyaminaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Mĩro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco amiihai magaĩcaumoro imohobujevi metetecuuboco.

³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi Aivojiĩboti Taajasuminaafiti Israel cuumiminaa diibofeenedi iimitico ijeevesuqui. Jaabo diito imitico ibusuqui. ³² Jaano gaajaminaa mĩhai tolliro Moocaani Gaija gaajaminaafi. Jaaboco Moocaani ac̃hi diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagominaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sifiiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofoene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onoobo Moise tajĩba jiĩbogominaa aivojiĩbo paryĩ miyaminaa agaĩjhĩcaubo.

Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisuminaaco diitofeeneti buhigovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojitoco nuubo: Israel gaifiimi, mehesicini jito gaifiimico momoonijinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amiihai, mĩro safoono Teuda onoobo agaĩivuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodimova. Jaarumo paryĩ finĩuhi diiboco agaicaaunobuunati imiyaminaa paryĩ gavaranaamaaiuhi. ³⁷ Jaanobuunati miyaminaa momonoco acaatiniusumi bu gaaĩivuubo Juda galileoobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojicuti efeehicaumo gavaranaamaaiuhi. ³⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro milli momoonidino. Jino miyaminaa iijicoro omoonino iicahachiĩji finĩjino.

³⁹ Jaanoti Moocaani iiji iicahachiĩji amiihai mifinisujitih. Mehesicini, Moocanimaryo momoonicasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisuminaaco ucuuhuvaumoro jilli diitoco aamĩuhi. Jaamoro siino Jesu momofeenedi mijiĩbeguedino, noomoro diitoco suufenĩuhi. ⁴¹ Jaamo minisuminaa aivojitofoeneti imo imo iinuuhi Moocaani diitoco agaĩjiĩboro imitino covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jiĩbogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficummo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicauhi. Jaanoti saatoho griegomi iijiri ihiimaamo judiomi iijiri iimaamoditi isifiiratuumoro noocasiuhi: Mofibaĩjitoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idĩmo minisuminaa iicaumo, paryĩ miyaavogominaaco iigaĩyiciumoro nuuhi: Imijitiruno mĩhai Moocaani iijico mijiĩbogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiha fañi, amiihaifeeneti iimihusemeti mĩhici sahuse jugahuseti miimisiici idĩno Moocaani Gaija ijeebĩfaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeeceivequi. ⁴ Jaanoti mĩhai Moocanima iimaamoro mijiĩbegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryĩ iimuguumoro iciumo Esteba onooboco ijeebĩfaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniĩboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomoco,

Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomi iijico agaayiciuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificuumoro Moocaanima iimaauomo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalevi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomiiti sacerdotemi Cristoco gaayicihicauhi.

Esteba Onooboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo. ⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jiinjeminanaa, Asia jiinjeminanaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco acineri ihiimaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma iicamo iimitimoco tajiibaumo ibaÑiqui: Miihai muguubuui Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiiratusumo quillahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaaumoro diiboco agaayiciumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohoco ficuuihicaumaño ibaÑiqui: Jaani aivo suufenihicatihi Moocaani iija templojati, Moise tajiibati icano iminootino ihiimaabo. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro miihaico Moise atajiibauno mojeevamaaqueva buunanijiibo onoonoco muguubuui, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivojibo Estebaco dilluui: ¿Naava miyaano paryi jino diito onoono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amiihai agaijino nahabomi, bu amiihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miiro Moocaani ihaivojima buhugaavuui Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jiinjeri iicausumi Haran jiinjivi fuutiibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diijiinijeque devesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijibeguejino jiinijejaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiha Abraham fuuhi Caldea jiinjjeti. Jaaboro icatuubo Haran jiinjivi jahi caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jiinjivi jino amiihai jisui mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutiibo jiinjebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuihicaumaño iguijevenebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jiinjehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jijuvsujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiiinjeminanaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvsu jiinijeque. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeecevejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciuihicaumaño Abrahamco iimeeheque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiha Abraham Isaaco eseemevasumi iimeeheque quiticiubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuihicaumaño Jacobco eseemevasumi. Jaabadiro Jacob mooniuihicaumaño Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiinjivi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti atajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuihicaumaño. Jaanoma iicaubo Egipto aivojibo diiboco sihidi agaijuboro Egipto aivojiboti ficuuihicaumaño, tolliro bu iija aivojiboti ficuuihicaumaño icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiinjivi, Canaan jiinjivi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuuihicaumaño Egiptovi machutaaco ucuuhuniuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahi galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose

inahabomivi ihimeque imino jafeniuhi. Jaanoti jari Egipto aivojiiho gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuhi Egipto jiinijevi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro ciituumo Siquem onoomañoovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeucihojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifiitvucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifiivuumo guiraatucuuhi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojiiho icauhi Joseque agaajautiibo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañiuboro idaasuno mooniuhi moheedeteque atajiihaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifiivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovosiiuhi. Jaaboco caanimi jaahe tuumuhi minihibaci, sanihiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejeevesuuboco Egipto aivojiiho aicigai aatyimeugoro iiciuboco fiivusuuhi iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jiibuguumo. Jaamaño mityano ihiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emecitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omooninoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicaauhi. ²⁵ Jaabo esamaahicauhi: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofeenedi Moocaani diitoco ataajasujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajaciutihu. ²⁶ Jaano sesevede Moise atyimeuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasinoco. Jaamisico faguubo: ¿Collihu jaamisi samisiro mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamiubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Miihoho ico mohallivi aivojiihoboti, fagominaafiti icano ficuuhi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipciooco agaicaahinibadi? nooboro. ²⁹ Jilliti diiboco onoonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jiinijevi. Jahi miseecico gaifiimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati sicaihigovi Sinai gajii fiitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi ciijigaiguihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafiituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifiitivuubo guubuuhii Moocaani icooco: ³² Uujoho Moocaani, dihedete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeecivuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidii veveveve igutuuboro meeciutihu. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Ditihaijaaque dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño imino jiinije. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idaasuno Egiptovi iicanoco idaasuno acanifonoco guubuucuuhi. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuumoro: ¿Miihoho ico aivojiihoboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuuhi? unuuboco Moocaani galluuhi aivojiihoboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi ciijigaiguihu jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidii ejeevano mityaco Egipto jiinijevi Tifai Muuifeenevi omoonuboro. Tolliro sicaihigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonuubo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuji amiihaidi iimaaminaafico amiihai nahabomifeeneti uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihigofeenevi igaiyiciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihiimaubo moheedeteefeeneri iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco miihaidi agaayiciubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeehinofañodi imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi miihaidi diosmico edeetavonoco mohimega isiiiguequi. Magaajatihi millihacho Moise miihaico Egipto jiinijeti isivahiniibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iicumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraicumoo ihijinita jeecevoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuuhii. Jaaboro diitoco niquejeo meeciricoro jeecevusuubo. Jilliti Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino:

¿Nacu amiñhai Israel miyaminaa uco mejeecivequi asimico magaisiraiciuhi cuarentadi ficabava ticovovi sicaihigovi? ⁴³ Tolli icatino. Jilli Moloc onooboco dios noomoro, magaayiciuhi. Tolliro Refan onoobo meecirigaico magaayiciuhi amiñhairyo mihijininehejeque mejeecivehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho amiñhaico amiñhai jiinjieti sihi tehesino gaññji Babilonia janaanicivi, nooboro.

⁴⁴ Miñro moheedete Egipto jiinjieti agaaumo Moocaani unuuneguiha ijiinijeagovi imevauro mo sicaisituviro icahicaumo iigomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo toojafaño tajiiba guisiba bujeque ificuhicauja. Jaaja eetavociniuhi Moocaani Moiseque ifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciuhi. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiinjeneque udumitiicituusumi juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiinijeque. Jilli iicaunaa David fiivuui. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeveni imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavugui. Jaaneguiha David Moocaani iijaco eetavuujiuubo Moocaani toojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatihu. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiinije tatyihai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitihu? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amiñhai aivo jihovoto, amiñhai Moocaanico agaajatimobadi, cuhufono aivo amiñhai jeebi, amiñhai nohojino, amiñhai aivo Moocaani Gaijaco mejenaauhica. Amiñhai caanimihai iicaubadiro amiñhai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojibogominaafico nacu amiñhai edeete idaasuno mooniutihu? Diito gaisiraiciuhi siicijetiro diibo limiibo asaajinoco iijibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amiñhai mahacimoro magaicauhu. ⁵³ Amiñhai Moocaani toomoinaafenedi tajiibaco magaayicininirumo miyaano meneehicatihu, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiiratumoro igaiñooco ojisuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficiniibo caamo niquejeque emeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniiboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco cuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuui. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafefi Saulo onooboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaabo Esteba: Aivojiibo Jesu, tagaijaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuiivuuboro sefano gaihivuubo: Aivojiibo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro guijevecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuui. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifiimi iciumoro sihidi taaumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi iijanofañodi feehicaubo gaifiimi, gaigoomi icamoco iiciboro civojafaño isatyequi.

* 7:44 Toono jibogogayi Exodohaamefaño icabogocoro jimañovi ficuui imino igajajqui.

Moocaani Iijico Samariavi Jii bogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofoociniimo Moocaani iijico jii bogomoro fahigovadi feehicauhi.
⁵ Felipe Samaria jii njeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jii beguehicaubo.
⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro guubunichicaumo Felipe ijii bogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi ijimima iicamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti iinehicauhi gaibaciniimoro, bu ifiino isifañineri iigotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifilluumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onoobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omoonii boro Samaria miyaminaaco abañihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro.
¹⁰ Jilliti famooro diiboco guubunichicauhi ihaivojitejemarko. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo siicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jii bogoco Cristoti Felipe diitoco ijii buguunegui gaifiimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaauihi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguumoro nitisuquimaauihi. Jaaboro Felipema gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafiituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusaleri iicaumo guubuuihi samariaminaa Moocaani jii bogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaamisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumo-hallivi, Moocaani Gaijaco diito igaayiciqui. ¹⁶ Tusumihii ca saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayiciutihii ca; jilliro nitisuquimaauiimo Aivojii bo Jesu momofeenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatymeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayicihicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicahi, neehi fine. ²¹ Hidi jino icatino jinofaño ijijoho diicatihii. Moocaani imefeene dijeebi ticovotihii. ²² Toono diimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebiifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miho uujoho ico ifinicihi aivo sihidi diimiti faafaño faño idiicanoco, aivo imitifaño cuhufono isisiciniunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiimaa. Toono uco monoonofaño idaasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihii maahicaudi jii beguehicaumisi taajasuhijico Samaria jii nje cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jii njeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañiivoobo, difo gadicibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomañodi ofoocinijiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui Felipe agañiivooboro ufuubo atymeuihi gaigoooco agaajatiibo etiopiaoboco; aivojigo tajiibaminaafi Candace onoogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihii maaquu ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijii njejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro ifinichicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifiitivuubo Isaia aameque ihii maasunoco guubuuihi. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuuho: ¿Miho bu uco ijii begueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicojivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifiniciiboro feehicaubo, jilli noonoco: Ovejaco igaicauqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iquitimoguiino iimaatiibo iicanicibadi diibo iimaautihii. ³³ Diiboco guinoniuimo, miyaano

iicatineri. Ifiico agaicaaumoro jiinjehalliti gañiimo. ¿Jaabo iyaachimihaiti miijoho jibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluui: Uco diibogo. ¿Miiditi jilli iimaubo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifiiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoniui Jesuti diiboco ijiibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu icaumañodi afatyui ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebiimaryo imiyaavogohachiji, nooboro. Jaanegui diibo iimusuui: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nitiui. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuui. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecuutihi jilli imo imo fuucuubo ijihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jibogooboro Cesareavi ifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajari Fiivutuui.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenitiibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehi-cauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojiijoaago. ² Diiboco aameneque acaatiniiboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jibogo iijifañodi iicamoco gaigoomi, gaifiimi icamoco isisiiboro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiitacuuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achicuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuui niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasih? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuui: ¿Miijoho nacu ijoho aivojiiho? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu ijoho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuui: Aivojiiho, ¿nacu milli iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañivoobo difo tuucuumijaago tahi ico ijiibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuui. Tolli onoonoco uguubuumoro jaarumo miñhaiñoobaco atyimeutihi. ⁸ Jaadi Saulo baati agañivuudi emeciuruubo atyimecuutihi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayicumoro Damascjaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idiino jinejebaco machutiibo, adutiibo, atyimetiiho icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onoobo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu buhugaavuui. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuui: Juu icahi Aivojiiho, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivojiiho diiboco nuuhi: Gañivoobo difo jiihai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda iijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco. ¹² Jaabo gaijafaño Anania onooboco atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeunque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivojiiho, famoova uco diiboti jibeguehicahi paryi Jerusalevi ico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito iijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho icicuubo siijiinjeminaaco ihaivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico ijiibeguequi. ¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidi idasuno iicajinoco, nooboro.

* 8:37 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

* 9:5 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Hiro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadi iicanoco imogotiiiboro iinoro fegai niqueque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojiĩbo Jesu iivi jiihaivi asaahinis̃u ajafevehinĩbo uco dijaa galluui, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gaijaco gaayicihi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aalliifañoti aifuuno taavaabo meehebad̃i jeevano. Jaasumiro Saulo agañiivuboro nitisuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo Jiĩbeguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuhi sinagogajanofaño ijĩbogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuumo ajabafiitomor̃o neehicauhi: ¿Nacu jaani icatĩbo Jerusalevi Jesu momoco imiyaavogomoco idaasuno omoonihicauho icatino? Mĩro tooneguiiha juu saahinĩbo jimañootoco isisĩboro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jiĩbeguehicauhi Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiomico ihiimaari mitasuhicauho.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacuuñoti sanoomiro judiom̃i iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajaciuhi. ²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiĩbaifaño diiboco ijĩhacuumoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniitusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalevi iifutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi mooniuruubo. Jaarunaa diiboco ñihicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatĩbehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuuhi. Jaaboro diitoco jiĩbuguubo Saulo jiihaivi Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi Cristoti ñihicugotĩbo ijĩbeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalevi ifitafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo ñihicugotĩbo Jesucristoti iimaahicauho. Judiom̃i, griego iijiri ihiimaahicaumoma jenaucasiiboro feehicauho. Jaanoma iicamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaajacuumoro Sauloco satyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuui, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomor̃o feehicauhi Moocaani ñihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meecĩboro efeehicauho ifutuui Lidavi, tomañeri iicamoco emecituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onooboco ifi iniinovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotĩbo iicahicauboco. Jaabo icigaijefaño siucinĩboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuui. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiijico ejevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguijevegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegom̃i iijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicauhi idaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guijeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo icamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiitiuhi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro miimisiicico galluumo diibojaago ijĩbeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitisima fuuhi. Jaabo iifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meecĩguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheesumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi

famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuuoro Moocaanima iimaaubo. Jaaboro diigo chuuumuhuco emeeeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeeeciugo Pedroco aatyimeugoro casiivuuhi. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiicyiubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro ifusuubo buheecuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuumiminaa uguubumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi gueenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo ijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivojiiho. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icahicauhi. Jaabo sihidi ñihibamico acihicaubo judiomiguiiha iidaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti ñihiba iicaaberi gaijafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaanoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ihifiniciuboro dilluuhi: ¿Milli Aivojiiho? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucubo, judiomi iidaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano. ⁵ Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoobo asimimeehene imibachuminaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jiiibegueji omoonijinoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiimauboro ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomioboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimisiici iicojiminaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino ijiiibuguuboro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevedi diito Jopeti fiiticuunaaca Pedro caamovi fuuhi iijahallivi gadiciiba Moocaanima ihiimaauqui. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavuumaaca gaijaco atyimeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofañoiti niituuno baavi gaachehubaryutyigababadi jeevano fahigovati duujecinino. ¹² Jaanofaño faaboho asimi icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomi, faaboho jiiinimomi icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuihi niquejefañoiti diiboco unuunoco: Pedro, gañiivohi diitoti gaicaaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivojiiho, uujoho duutatihhi jihovonoco idicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ijoho: idicuno, needino, noonoro.

¹⁶ Mifooci, safo icano iniituunoro caamo niquejefaño fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ifutuuhi. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gaijaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimisiici, saafi icamo ico guinehi. ²⁰ Gañiivo. Jaaboro niitoobo bañimo nootiibo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuhi baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amiihai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Aivojiiho Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomi agaijiiho. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuuhuva. Jaabo iijico guubuuihi, eneeneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jahevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cigaumo. Jaano sesevedi Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomi gataavuuihi Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevedi ifutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyiciumoma diitoco utuumuuhigo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio iijavi ifutuuhi. Jaaboco

Cornelio idilluuboro iguiino memuiuvuubo Pedroco iimequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiyiciuhi: Dulleeve, uujoho tolliro iibadiro miyaminaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiimaaboro fañoojavu ufuubo atyimeuhi sihidi miyaminaa igaicinimoco. ²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amiihairyo magaajahi sacerdotemi neefihi imijitiruno judiomioobo siicuuornelio iijavi iifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuiuvuubo miooboma agataavooboro diibo iijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofaño uco Moocaani jiiibeguehi sitaaco idicumo mihinivamo needino, nooboro. ²⁹ Jaaneguiiha amiihai uco mucuuhuvanoco milli nootiibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Iguenenemeheje fucuva mihicacuui jisumi nihiba icaaberi jaahe machutiibo iijcuuvi Moocaanima iimaanaaca uuvi jafevehiniibo gaifi aricuchehufa jiiiciniiibo. ³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idiimaanoco gaajacuubo iidaasumoco adaamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoobo iija muuaijiniiri iicajafa icaaboco. Jaabo asaadi iima iimaajiibo, nooboro. ³³ Jaanegui galluuhi tusumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajiiibanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jiiibeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuhi nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco inihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Miho Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebii icano jiiibogoco jiiibuguubo Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojiiibo. ³⁷ Amiihairyo imino magaaajacuui paryi judiomii jiniijevi iicaunoco. Miho Jua jiiibogoooboro inithicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareooboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniiboro iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniiboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco miihai magaajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jiniijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro imohobujevi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuuhi mifucuci, safucu icanoti. Jaabo miihaivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetiibo miihaiviro jafeveubo miihaico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iicumovi. Jaaboma miihai mamachumoro mahadhicaui iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo miihaico galluuhi miyaminaaco mijiiibeguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojiiiboti ificuunoco mijiiibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro siicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofeenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomii Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayicahi.

⁴⁴ Pedro ihiimaunaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jiiibogoco uguubuniciumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaamo, tolliro judiomii icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijiijeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, ¿miiijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitiratimo iicaqui miihaibadiro bu Moocaani Gaijaco agaayicuumo? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajiibaubo diito inisiquimaaiqui Jesucristo momofeenedi. Jaadi Pedroco ifiitiunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomii icamo Judeari iicaumo guubuuhi tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jiiibogoco agaayicuumoco. ² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomii miyaavogominaa itihisuumoro, nuuhi: ³ ¿Collihi judiomii icatimojaago edeeguejeebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jiiibuguuhi fanootiro nijequevi tahi iicaunoco.

⁵ Jilli nooboro: Uujoho Jope cuumivi iicahinisumi Moocaanima ihiimaahiniibo atyimehinihi gajafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niquejefañoti tajaan iniitonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emeeciibo atyimehinihi fanoo asimi igueenemeheje itihaiño icamehejeque, iñihicufiimoco, jiinimomico, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañoti uco onoonoco guubuui: Pedro gañiivo. Jaaboro diitoti gaisiraiciibo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinihi: Chahano, Aivojiibo, uujoho duutatíhi jihovono idicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niquejefañoti siino uco noono: Moocaani iimibachucuunoco ijoho: Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mi-fooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niquejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimisiici, saafi icamo ifutuui uujoho icaujavi uco iicivamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluui bañigotiibo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa majaaheveuhi. ¹³ Jaabo mihaico jibeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiniibo ujulleveebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onooboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jibegueji diijaminaama ataajajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinihi iticoni mihaihallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nitiuhi. Jaanoti mihaai minitacafeteji Moocaani Gajari, unuunoco. ¹⁷ Mihaai Aivojiibo Jesucristoco mimiyaavuguumo aacicuubadiro diitoco aacicuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, ¿milli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro lliiviuihi. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehifiico ejeevesumoco acihi ifinijitino ifiico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onooboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco idaasuno omooninoti sanoodimo gaaciniuhi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico jibeguehicaui saatohocoro judiomico sitaaco jibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi ifutuumo judiomi icatirumoco jibuguui Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicaui. Jaamaño sihidi saatoho iheedehiijico ejeevesuumoro Aivojiibo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque gallu-umo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe ifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajiiniubo sefano ijeebiico omoonimoro Aivojiibo Jesucristo iijifañoro iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebiifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi ichicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco icituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momoniumo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeenetí ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jiinijeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojiibo Claudio onoobo atajiibausumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehejema iicaudimo aaciunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

¹ Jaasumi aivojii^{bo} Herode* ticoni^uhi Cristotaco idaasuno omoonⁱubo. ² Jua nahabo Jacooboco aamigari gaic^aausuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jii^baimosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedihaiva icamo toomominaa teemehica^uhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehica^umo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico dilluhica^uhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihiinusujino iijicuuviofucu Pedro miimisiici soldaomisifeene cigahica^uhi mihici jigaiñehiiciri siscini^{bo} tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehica^uhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achici^uhi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganiici^uhi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti iijgaiñehi ihuseti acutu^uhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihai^{pa}ajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicama^uihi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti sa^uhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omoonⁱunoco. ¹⁰ Jaamisi ticoni^uhi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutu^uhi. Jaaneri ihiinumisiro jiihairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sⁱhi minifutu^uhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacⁱhi miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico gallu^uhi uco Herode useti, judiomⁱ omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iijajaago. Jahi sihidⁱ miyaminaa igaicini^uhi Moocaanima ihiima^umo. ¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutu^ubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinu^uhi: ¿Mii^joho fine? noogoro emecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayiciutigoro jinafatyuugo ijii^bogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhica^uhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufeniti^{bo} iguhugaco tutucuhica^uhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafiti^uhi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri fagu^uhi lliivi iicaqui. Jaaboro diitoco jii^buguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihiinusuunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabomico icano mijii^bog^o, nooboro sihi^govi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaaivocasi^uhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guinusu^uhi. Jaarumo aatyimeutin^{eg}ui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatu^ubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiiratu^uhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasi^umo saaumo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojii^{bo} Blasto onooboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiima^uqui. Jaabofenedi Iherodeque dilluumo sajeebi iicaqui diibo jiiⁿijeti machutaaco agaayicihicaunegui^uha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji

* 12:1 Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

gicinitafa casiivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: jino ihiimaabo miyaminaafi icatiibo Moocaaniro! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jiihoho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ijiiibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhuuumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Siicumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani ijafaño. Jaamou diito jiiibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneobo, Manae onoobo Galilea aivojiiibo Herode* cojivi ifiivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima machutimo iimaahui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jiiibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobuunati ihuseneque diitihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jiiibogominaa Chipre Chugaivi Jiiibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi. ⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiomi sinagogajanofaño Moocaani iijico jiiibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efeehicamo Pafo cuumivi ifutuuhi. Jahi atyimeumo judiomioobo BarJesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivojiiibo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojiiibo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego ijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivojiiibo imiyaavugujiruneguiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeebiifaño gahaficiniibo diiboco imino ihiiñiciuboro nuuhi: ¹⁰ ¡Bañiiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitiibo miyaano jiiheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jiihaico, ¿collihi suufenitiibo ciryu ciryu mooniiboro diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalli ico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseequa atyimetiiibo diicahi guenene, nooboro.

Jaasumiro civono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dudiivi icaubo. Jaanegui saatohoco guinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivojiiibo aatyimeuboro miyaavuguhi. Jaaboro Moocaani iijico ijiiibogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomi Pisidia Jiinjieri Iicano Antioquiavi Ifetehi.

¹³ Jaadi Pablomi ijicamaaimoro Pafo cuumiti ufuumo ifutuuhi Pergevi Panfilia jiinjjevi. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumiuhi dojicuviro Jerusalevi.

¹⁴ Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiinjjevi. Jahi judiomi jaguisisumi sinagogajafaño ufuumisiro casiivutuuumisi. ¹⁵ Jaadi Moise tajiiba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeciudi sinagogaja aivojito atajiiibaunegui dilluumo: Fañi, fagojiiibogoma mihicahachijji miyaminaadi jisu mihiimaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo agañiivuuboro ihuseri faguubo lliivi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; amiihai tolliro Moocaani jeevivominaa. ¹⁷ Moocaanico amiihai Israel cuumiminaa mimiyaavogoobo moheedeeteque iciuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo siicumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiinjjeti imityari diitoco iinusubo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimisiici ticovovi ficabano sicaihigo diitoco jaabiciuhi. ¹⁹ Jaaboro sahuse juugahuseti miicumiiici icano jiinjje miyaminaaco Canaan jiinjjevi

* 13:1 Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

ifinisuuboro moheedeeteque ijiinjeneque aciubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagominaafeenedi tajiibahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivojiboti diitoco ihaciqui diitoco itajiibahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco aciuhi miimisiici ficabanohachuta ticovovi aivojiboti Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cuumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulco ihaivojiti gañihuhi. Jaaboro aivojiboti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyimehi: Tajeebii onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachimihaiobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautinaacaro jibeguehicauhi paryi Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje amiihai eedehefiiico mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua jibogoco imivucuujino fiitino nuubo: Amiihai uco diiborucu, noomoro mehesiciniibo icatihu. Tabuunati saajiibo tajanaanivivi iicaabo. Jaabovi ifototihu diibobadi sihidi jeevahi. Jaabou, diibo tihaiapaaje duujeque isinaayujirunova, nooboro.

²⁶ Jaamo amiihai tañahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro amiihaifeene icuumioto Moocaanico mejeecivomo icano. Amiihaidi icano jino taajasujibogo. ²⁷ Miïro Jerusaleri icamo paryi ihaivojitoma Jesuco gaajautihu, Moocaani iimaaminaa aameque fahijivaro jaguisisumi ifinirumo gaajahicautimo. Jaamoro diitoro Jesuco iguijeniguusumi toohaamefaño onoonoco miyaavusuumo. ²⁸ Toonohalliti agaicaaujirunoco diibovi aatyimeutinegui Pilatoco dillumo diiboco igaicaauqui. ²⁹ Jaamoro diiboti aamefaño onoobadi iicacuusumi ihimohobujeti iniitusuumoro ciïumo. ³⁰ Jaaruuboco Moocaani guijevefañoti buheetesuuhi. ³¹ Jaabo guenenene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jinijeti Jerusale cuumivi ufuumovi. Jaamo diito jisumi diiboti miyaminaaco jibeguehicauhi.

³² Jaamo miïhai amiihaico mijibeguehicauhi iimino jibogoco Moocaani moheedeeteque unuunoco. ³³ Miïhai diito iyaachimihai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onooaamefaño capitulo dos onoobadi: Hijo taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuujinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijibo dijeecivominaafi ifiico deevesujitihu tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumiotoco imino moonubo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi ciïumo. Jaabo tuuciuhu. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuucitihu. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufenedi imiti buusuco amiihaico mijibogonoco. ³⁹ Miïro Moise tajiibaco omoonirumo taajatimo iicachicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañodi taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amiihahallivi icadino:

⁴¹ Memeece amiihai dejecuminaa, majabafitomororo mifinicini uujoho Moocaani iicaabo amiihai mihicasumi sihidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amiihaico jibogorunoco miyaano menejitirahi, onoono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomi sinagogajati ihiinumoco judiomi iicatimo nuuhi: Sijaguisivi jei miïhaico siino mijibogo, noomoro. ⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojicuti fuumo sihidi judiomioto, siicumio miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajinihicauhi: Moocaani imihijiguinoro mihica, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani ijico iguubuqui. ⁴⁵ Jaanegui judiomi sihidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pablocos jiiheveuhi. Jaamoro Pablocos ejenaumoro dejecuhicaumo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igototimisi nuuhi: Iticoni amiihai judiomico Moocaani ijico mijibeguejirahi. Jaarunoco magaayicitimoro ifinijitino ifiima mihicagotihu. Jaanegui amiihai cojiti siicumiotojagoviro mefeji, noomisiro. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani miïhaico tajiibauhi:

Ico ficuuhu faajiinjeminahallivi judiomi icatirumoco gaajasuqui. Amiihaifeenedi taajasujibogoco jinijejinibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumimoto uguubuumoro imo imo minifutuuhi. Jaamoro: Moocaani iiji aivo imihi, noomoro miyaavuguumo, paryi fiivo ifiima iicaqui iicicuudimo. ⁴⁹ Jilli paryi toojiinjevi Moocaani iiji jibogocafutuuhi. ⁵⁰ Jaarunaa judiomi iimaacasiuhi Moocaani iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifiimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticoniuhi Pablomisiko ijihevemere idaasuno omooniumo. Jaamoro diitisiko toojiinijeti gañiumo. ⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihaiapaaje jiinico tatacuumisi toono jibogobadi icano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebinofaño iicaumaño.

14

Pablomisi Iconio Cuumivi.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jibeguehicauhi. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi griegomoto icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomi imiyaavuguutimo siicumiotoco esaayusuuhi inahabomico ijihevequi. ³ Jaarunoco igototimisi tuucuumivi gueenene icaumisi Moocaaniti jibogomisiro. Jaabo Moocaani iimihuseti ihiimaanoco miyaavugusuhicauhi ifusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofeenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaaciniuhi saatoho judiomijaagodi, saatoho minisuminaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi, siicumimoto icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqui. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaajaciumisiro gaauhi Listra, Derbe icanovi, Licaonia jiinije ufocono cuuminovi icano. ⁷ Jahi tolliro taajasubogoco jibeguehicaumisi.

Listra Cuumivi Pabloco Guisibaneri Aamimo.

⁸ Listra cuumivi icaubo saafi ifiivuunotiro igotiibo icaubo. Jaabo giciniuhi igotiibo itihai iimiutineri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunichicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeciubo gaajaciuhi: Uujoho buheeki, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano ticovoro ditihaihallivi dulleve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuubo.

Jaaboro igooro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omooniumoco miyaminaa aatyimeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia iijiri: ¡Diosmi, miyaminaa ifibadi ifiivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo jibeguehicauneguiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivimico decaneri imino iimibachuicauboro. Jaamisico sihidi miyaminaa diitisiko iimomoro jeecivuujirumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaajaciudi igaachehunoco agallicumisiro jicafutuuhi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiro: ¹⁵ Amihai, ¿collihi tolli momoonihi? Amihai badiro misi miyaminaatisi, tooneguiha misi masaahi. Tolli icaneheje jihovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idiiboro Moocaani iicaabojaago minifetequi, niquejeque, jiinijeque, muuaiñoco icano paryi faabohoco ifiivusuubojaago. ¹⁶ Siicijenaha Moocaani paryi cuumiminaaco ficuuhi iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahijivaro: Uujoho iicanoco igaajaqui, nooboro imino moonibo, nijabaco aigusuubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidinoco aciibo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jilli noomisiro diitoco faguumisi. Jaarunofaño suufeniutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisiko ijeeceivequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitihallivi abañiumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamiuhi. Jaaboco: Fine guijevecuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiyiciumoro gañijeuhi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaivuuhi. Jaanaa Pablo agañiivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevede Bernabema Derbe cuumivi fuumisi.

²¹ Jaacuumivi taajasujibogoco jibeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacuudi dojicuviro uumiumisi Listra, Iconio, Antioquia icanovi. ²² Jaacuumijevi Cristota iicaumoco quehecucusuumisi. Jaamisiro fajinihicaumisi quehecuno miyaavogofaño

iicaqui. Moocaani aivojifaño mefejimoco idaasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguudimohallivi Moocaani itemequi.

Pablomisi Siino Uumihi Siria Jiinjeri Icano Antioquiavi.

²⁴ Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jiinjefeenedi. Jaamisi ifutuuhi Panfilia jiinjivi. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumivi jibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti ijicafutuuumisiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitico Moocaani imihijifañodi idudicamaaiqui ificuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyicuumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitico omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico ijibogomo ticoniuhi: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miqiticiji Moise atajibaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofeenevi Pablomico ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusalem iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari icamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jiinije, Samaria jiinije icanofeenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumio to icarumo iheedejico ejevesuumoro Moocaanico agaayicumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icaumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutuuumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitico gaayiciuhi. Jaamoco diitico jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleveuumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiomi icatirumo imiyaavogomo meeheneque miqiticino. Jaamoro mataajibano Moise atajibaubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igavuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihimaqui. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro aganiivuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi, amihairyo magajacuhi iticoni uco Moocaani icuhi amihafeeneti, taa-jasujibogoco judiomi icatirumoco jibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jeebinocoro agaajaabo ifusuuhi tolliro diito agaayicunoco Igaijaco aaciunofeenedi mihaico iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco mihaifañoti guinovu fi-cuutih. Jaamo jeebinoco niticuubo diiboco imiyaavuguumaño. ¹⁰ Jaamo ¿collihi amihai mimiyaavogotih Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitajibaco mificuuhi, moheedeete, mihaicaru mehetavejirunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro mihaicaru mataajajinoco magajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famoro illivuumoro Bernabemisi jibogonoco guubuniumo gaa-jataco, ajabafiranehejeque icano diitifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiofeenevi. ¹³ Jaanoco ihimaunobuunati Jacoobo nuuhi: Tañahabomi, uco mugubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro mihaico jibeguehi, iticonibo Moocaani judiomi icatirumoti iyototi icinoco. ¹⁵ Mihiro jilli noonoo Moocaani iimaaminaa acaatinuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino ganiyiciji aacutuujaja David ijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano coovoto paryi Moocaanico iguinequi paryi jinijeminaa tamomoco ijecivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinoco agaajasuubo sicijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujoho amihai neehi: Judiomi icatimoco ganihusuno momoonidino iheedejico ejevesuumoro Moocaanijaagoviro icacuumoco. ²⁰ Imicuujino aameque macatinihaamefaño jilli meneji: Jjinita jecivoco deetavucudino, saatohoba ataabatimo buhiguejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri

amacanisumehejeque duucuudimo, tiihohoco aducuudimo. Jilli noomoro²¹ faacuumivariro icamo siicijetiro Moise tajiibaco iijibeguehicamo sinagogajanofaño fahiijivaro jaguisifucuva ticovoocivi, nuubo Jacobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaaca-siumoro saatohoti ifeeneti iciuhi. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeeneti imiyaamisi icamisico iciumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluuqui. ²³ Jaamoma aameque galluumo: Miihai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiomi iicaturumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jiiinjeri icamojaago. ²⁴ Miihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha amiihaico ihiimaari gañuhusuno moonihicahi miihai matajiiibatimo. Jaamo amiihaico mitasuhicahi: Amiihai meeheque miqitici. Jaamoro Moise atajiiibabadi mihica, eneehicamo. ²⁵ Jaanoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicahi amiihajaa magalluuqui magaijino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi ñihicunofeenedi ifiico ficuuhi Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui amiihajaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi amiihaima ihiimaamisiro imino amiihaico jiiibeguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gaijadi imino, miihaidi imino icano janaanici siinoco amiihaico matajiiibatihi. Jino idiinocoro amiihaico meneehi: ²⁹ Ijinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tiihohoco mahaduudino, saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachijii imino momooniji. Tahii imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiyiciumoro toohaameque aciuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciunoro sihidi imo imo minifutuuhi toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeunoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaamañoo inahabomico sihidi iijiri afajiiinimisiro diitoco quehecutusuuhi. ³³ Jaanobuunati guenenene iicauno nijequeti inahabomi diitoco galluui: Sajeebiima mofoo, noomoro dojicuviro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuuhi.* ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuuhi. Jaamo sihidi saatohoma jiiibogomoro icahicauhi Jesucristo jiiibogoco.

Pablo Siino Allinihi jiiibogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacuutinoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memeeecitequi, ¿naa millii icamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfiliavi ejeevesuuboro uumiuhi diitisico idudicamaajeque amusutiibo. Jaaneguiiha, Pablo diiboco imuguutihi asatyunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutuumisiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco iiciuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jiiinije, Cilicia jiiinije icanofeenedi inahabomico quehecutusumisiro Cristotaco.

16

Pablomisima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Listra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisii miyaavogominaafi Timoteo onooboco miyaavogominaago judiomiogo griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori icano iicaumo imino iimaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quiticisuhi tahii iicaumo judiomi iimuguujitiruneguiiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaa-jaumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafañodi ufuumisi inahabomico jiiibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

* 15:34 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Pablo Macedonia Jiinjjeominaafi Gajjaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jiiibugusuutihii Moocaani iijico Asia jiinjjevehi. Jaanegui fatyumo Frigia, Galacia icano jiinjjeenedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misia jiinjjejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiinjjevehi ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutihii. ⁸ Jaanegui Misia jiinjjeenedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gajjafaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiinjjevehi disaa. Jaaboro mihaico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani mihaico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuuhi.

Pablo Filipino Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutuumororo sanoticovoro mufuumo mihifutuuhii Samotracia chugaivi. Jaano sesevedii mihifutuuhii Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuuhii Filipovi Roma cuumi Macedonia jiinjjeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuuhii muuajjinivi tomañovi Moocaanima ihiimaanicimañovi macasivuumoro Moocaani iijico mijibuguuhi gai-goomi igaivuumoco. ¹⁴ Jaamotiu saafigo Lidia onooگو Tiatira cuumiogo. Jaago iiminoo gaachehunoco tifaihiba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeecivehicaugo mijibogonoco guubunichicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayiciuhi Pablo iijibogonoco imino iguubuniqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro mihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe iicahachijii taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaico iijavi fiituuhi.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajachicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayichicauhi diigo agaajacinohallivi. ¹⁷ Jaago mihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeecivominaa. Jaamo amihico taajasu jiihaico jiiibeguehi, noogoro feehicaugo fahiijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuvuuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuuboro igaajaci iijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ico tajiibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuuhii.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofeenedi nihibamico iicichaurumo iicicuujitinoma iicamo Pablomisiko agaayicumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega ifutusuumororo nuumo: Jitisi judiomisi iicamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi iijibegueneri. ²¹ Jaanoco mihai magaayicimoro minisugotihii romanomi mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiiratuuhii. Jaanegui ifagominaa tajiibauhi igaachehunoco ujuuucumoro diitisico imeñeri ihaamiqii. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomominaafico tajiibaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicahimonobafaño cuhufono jiihacuuhii.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunichicauhi. ²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita ijigaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aaiucuboro meeciurunaaca paryi icivoja guhugano faayiciniuhi. Jaanoco itoomominaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiiyiciuhi ifiico iinoro igaicaauqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuuhii, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difiico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuugahuco dilluuhi. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi iigutuuboro Pablomisiguiino memuiivutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuboro nuubo: Aivojitisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iimusuuhi: Aivojiĩbo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

³² Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma jiĩbuguumisi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nitiubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluui icivoja toomominaafijaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomisiko nuuhi: Fagominaa uco tajĩbahi amiisico sinaayuqui. Jaanegui sajeebiĩ mihiinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misiivi iimitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jiĩbugutuui. Jaanoco romanomiotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumoro. ³⁹ Jaanegui ufuumoro diitisi toonoco iimibachujeumoro diitisico iinusuumo. Jaamoro diitisico: ¿Jiicumiti collihi mufuucuutih? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onoogo iijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emecijeudi diitoco equehecutusumisiro tuucuumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaaivomo.

¹ Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofeenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuui judiomi sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idiino fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo Caatinihaamefañodi diitoco jiĩbeguehicaubo Cristo idaasuno iicauboro iguijeevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amihaico jiĩbeguehicaui. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomiti imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuui, tolliro sihidi griegomi Moocanico ejeecivehicaumo miyaavuguui, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguui icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi imiyaavuguutimo ataaquivuumoro iimitino gaifiimico iigaiyiciumoro tuucuumico gañuhusuno ñaaismo. Jaamoro Jason onoobo iijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomisiko aatyimeutinegui toojao abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito faajiinijequere rugueenimoro efehicaumo juu gasecuui. ⁷ Jaamoco Jason iijafaño ficuui. Jaamo famoro romano aivojiĩbo* tajĩbaco imino moonitimo: Sifi aivojiĩbo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi ñaaivuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihabomico ificumoro iinuui.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomi Pablomisiko fucu Berea cuumivi galluui. Jaadi tahi ifutuuumisiro judiomi sinagogajafaño fuui. ¹¹ Jaamo tomaño judiomi Tesalonica cuumiri iicaumo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani iijico imino agaayiciumoro fafucuvaaciviro Caatinihaamefaño onoonoco ifinicihicauhi: ¿Naa miyaanoco mihaico noomisi? noomoro. ¹² Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguui. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi obocifimo miyaavuguui, bu sihidi gaifiimi icano. ¹³ Jaanoco Tesalonico judiomi Pablo tolliro Bereavi Moocaani iijico iijibogonoco uguubuumoro tahi fuui. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaistuuhi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomi Pabloci goovano galluui muuajinivi ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuui. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuuhi Atena cuumivi. Jaamo

* 17:7 Cesar onoobo.

uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijjibogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootoomoobo atyimehicauhi faacuumi-fañoro ijnita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomi siicumimoto Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagogajafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifiimi epicureo onono jibogoco nisuquimaaihicaumo. Jaanoti saatoho estoico onono jibogoco nisuquimaaihicauhi. Jaamo ticoniuihi Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicauhi: ¿Milli fine mihaico neejiruubo, jaani ihiimaafifiibo? noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Fine siomo diosmi jibogominaafi, neehicauhi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijibeguehicauneguiha. ¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Aeropago onoobaivi: Mihaico dibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatinehejeque mihaico dibeguehicaui, ¿milli icanehejeque neehicaui? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, siicumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobaivi diitofeeneti ujulleeveuboro nuuhi: Amiihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³ Miho amiihai diosmico mejeecivehicaamañehedi afatyooobo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiboco, onoonoco. Miho diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicaui.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jinijeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jinije, niqueje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatiibo, miyaminaa jeecivo sefari icatiibo, ²⁵ jinejete cuujivaachutiibo icano. Jaabo mihi famoocoro fiivoco aciibo, guibuhubaco majaguisiqui aciibo, fanoovaco aciibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojiinijehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihiicajisumije, mihiicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo. ²⁷ Jaamo Moocaanico miguiinehi dudiivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitiruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanifeenedi mihiiguehi, mihiicaui. Tolliro amiihai poeta caatiniminaafi: Mihi Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihiicamo mehesamaaijirahi, Moocaani oro eetavota, nihibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifiimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebifañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Siicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajiibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicicuui miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafiico ificuubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiibo. Jaanoco diibo guijevefeenetu ubuheeteunofañodi Moocaani gaajasucui, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevenebuunati siino mubuheetejinoco uguubuumoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuui, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaivi efeefimo bocibo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onoogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioboo Aquila onoobo, Ponto jinijeoboco, bohonoro mogaima Pricila onoogoma Italia jinijete asaumisi gaseuhi. Tahigo aivojibo Claudio onoobo iinusuuhi paryi judiomico Roma jinijete ifeequi. Jaamisico Pablo baatuui. ³ Jaabo diitisi ududicamaañño yomonocoro bu dudicamaaihicaui carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisi fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisiviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomi, griegomi icamoco miyaavugusuhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jinijeti asaumisi gaseunaa Pablo judiomico jibogohigoviro icacuuhi diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco jihhevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jibogobadi iicano. Jaaboro diitoco nuubo: Amihai tijoho amihaihalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomi icatimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onoobo Moocaanico ejeevehicaubo ijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro icaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojibo Jesuco miyaavuguuhi paryi ijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gaijafenedi Pabloco nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitibo dibogo. ¹⁰ Ima uujoho icahi, mihaiñooba ico milli moonijitihii, jicuumiri sihidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuui Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani ijico diitofeenevi jibogooboro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jinijevi aivojiboti iicaudihivi. Judiomi jicucasiuromo Pabloco satyuumo ihaivojibo itajiba icagahalliri giciniubojaago.

¹³ Jaamoro diiboco nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuuboro fehicahi Moocaanico siibadiro ijeevivequi tajibafa nootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanogui Pablo iimaacuujirunaa ihaivojibo Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruva amihai judiomi monoonoco miyaano uujoho guubunicijirahi. ¹⁵ Jilli ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jilli amihai tajibaro icano iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tahii amihairyo mihimibachucasi imogotihii uujoho tonehejeri ihimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañoti galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryi griegomi, sinagogaja aivojibo Sostene onooboco agaayicumoro aamiumo Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutihii.

Pablo Siino Uumihii Antioquiavi.

¹⁸ Jaanobuunati Pablo toonovi guenene icauhi. Jaadi inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico ciidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadi ijicafutuuumoro Siria jinijevi muuairi fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivi ifutuudi Aquilamisico ificuhiniuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomi iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomi fiituihi. Jaarunaa diibo imuguutihii. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachijii siino uumiji, nooboro fuucuubo Efesoti. ²² Jaabo Cesarea micuvi ifutuudi Jerusalejaa fuubo Moocaani ijaminaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. ²³ Jaanobuunati guenene njequeti tuucuumiti fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jinije cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusuuboro fehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivi Jibeguehi.

²⁴ Jaasumi Efeso cuumivi gaseubo Apolo onoobo judiomi Apolo Alejandro cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefaño onoonoco imino agaajauboro jibeguehicauhi. ²⁵ Jaabo imino jibogociniuhi Moocaani jihaiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti jibeguehicauhi Jua niticoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno jibeguehicauhi. Jaanoco Pricilamisi uguubuumisiro ijajajaago diiboco asatyumisiro imino jibuguuhi Moocaani jihaiti. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jinijevi uufuujinegui inahabomi aamusuumoro diibedi aameque caatiniuhi. Tahii iicaumo Cristotaco ihaciqui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi ifutuudi sihidi amusuhicaubo Moocaani imihijiri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomico miyaminaafeenevi taajahicaubo, Caatinihaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco jibogoobo.

¹ Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeenedi ofoocinijiri fuubo Efesovi. Jahi atyimeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Amiñhai Moocaani Gaijaco magaayiciuhi mimiyaavuguusumi? nooboro.

Jaanegui diito iimusuuhi: Miñhai magaañatíhi Moocaani Gaijaco magaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluui: ¿Coyomo nitico jana amiñhai magaayiciuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Eti bu Jua initiunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nitihicauhi iheedehifiico ejeevesuno jibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi. ⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijnjjeri iimaumo. Jaamoro Moocaani iijico jibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisiicidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi ñihicugotiibo miyaminaaco jibeguequi. Jaabo ihimaaboro miyaminaaco miyaavuguhicauhi Moocaani aivoji iijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifiico eesicinuumoro miyaavuguutih. Jaamoro Jesu jibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco hiciuboro satyuubo Tiraano onooabo aameneque jibeguehicajafaño. Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jiniñjeri iicaumo Moocaani iijico guubuui Jesuti jibeguehicaunoco judiomi, bu judiomi iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeenedi Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifiivi jivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicaui icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiomi gaifiimi iguefifimo: Miñhai ijimico magaññifihi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojibo Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igaññiqui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisiici idiimo icamo saafi Esceva onooabo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivojibou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajibahi Pablo jibeguehicaabo Jesu momofeenedi saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu miñjoho amiñhai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tigaifiivuui. Jaaboro diitoco guinoniubo sefano diitoco ahaamiboro ijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicamehejeque. ¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavugumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jibogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco ihimaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jiniñjejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jiniñjevi ifitafutuubo tomañovi guenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaisumo.

²³ Tusumi sihidi ñaaisumo Jesu jibogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onooabo Jesuco iimogotiibo miyaminaaco fajiniubo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onooogo* iija jiniñtagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayichicauhi. ²⁵ Jaamoco paryi sano iigaiyiciuboro

* 19:24 Griego iijiri, Artemis onooogo.

nuubo: Amiihairyo magaajahi jidudicamaajehallivi sihidi miikai nihibamico ma-gaayicihicanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amiihairyo maatyimemere muguubuhicacu-
uhi diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efehicanoco.
Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jiicumiviro
icatino fahigovaviro jino Asia jiiñjevi. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji.
Jaabadiro bu sihidi ejeevago diosa Diana jeevivo iija ibocima chahacuuji. Jaadi
jilliti diigoco bocigucujitirumo paryi Asia jiiñjeminaa, bu paryi jiiñjeminaa icamo
ejeecivehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Mino
diica Diana efesiomi aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaavumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi mace-
doniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicumoro satyuumo sinehejeque ihiiamaqui
iigaivojafaño. ³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaqui. Jaarunaa
Cristota diiboco galluutih. ³¹ Jaabadiro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia
jiiñje aivojito iicaumo saatohoma jibogoco galluuh: Diitofaño feediibo, noomoro.
³² Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicauhi saatoho siibadi onono, saatoho si-
ibadi onono icano ñaacinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri
fine iigaivuunoco. Jaamoro sicamañejeque coovadiinamaaihicaumo. ³³ Jaanegui
diitofeeneri iicaumo Alejandro onooboco toonoti imino jibuguumo. Jaamoro ju-
diomi diiboco chimucumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiiamaqui. Jaanegui
imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illiivequi. ³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judiomiyoobo
iicaunoco agaajacuumoro sefatumo janaaniviro famoro ocoovadiinamaaiumo, siino
minooci nihiba oovo ticovoocivi: ¡Mino diica Diana efesiomi aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illiivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso
miyaminaa, miro famoro miyaminaa gaajahi jiicumivi sihidi ejeevago diosa Di-
ana caamoti Mercurio onoobo† iicahigoti ihiji iniituugoco. Jaago iija abajacuumi
Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿mijoho tuunamaajirahi? Jaanegui millivucu. Jaamoro imino
esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Miro jiiñje gaifiimisico amiihai misivahi
amiihai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti
Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiiamaajihachijji jaafa
fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti
sinehejeque mihigaivomoro mihiiamaajihachijji aivojito atajibanicibadi iminoro mihi-
gaivomoro mihiima. ⁴⁰ Jilli ñaaimoro mihicamaño jimaño jiiñje aivojibo miñhiditi
imitino neejirahi. ¿Jaanoco milli miikai mihiimusujirahi jino mañanoti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco llicaruubo.

20

Pablo Macedonia Jiiñje, Bu Grecia Jiiñje Icanoco Meeñboro Fuuhi.

¹ Jaamo illiivuudi Pablo Cristotaco coovaubo ijibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro
fuucuubo Macedonia jiiñjevi. ² Jaabo paryi Macedonia jiiñjeotoco emeeñboro, eque-
hecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi ifutuubo Grecia jiiñjevi. ³ Jahigo icaubo minihibaci,
sanihiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiiñjevi. Jahigo judiomi diiboco
agaicaauguunoco agaajacuumoro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma
gataavuumo Sopater onoobo Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica
cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo
onoomisi Asia jiiñjeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuuumoro ifutuumo Troa micuvi miikai
Pablomima mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari miikai ijicutaama achahano maahuno,
jibaimobuunati, Filipo cuumiti meenegari mufuuhi. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi
mihifutuuhi. Jahigo sajaguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meeñboro.

† 19:35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui jibogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniuhi caamo mecufaño sihidi cuugahuno aachicinihigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafefi Eutico onoo bo giciniuhi iventanavi. Jaanaa Pablo gueenene ijibugumaño sihidi diiboco cigara aivuui. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuui. Jaaboco gañiycimo chuumucuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihibiciuhi. Jaaboro nuubo inahaboniminaaco: Mihiguetedino. Jaani buhebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro ifunoco machumo. Jaanobuunati siino ihiimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa mihai imegavi mufuui meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteemequi, diibo jihairi asaajiboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahatyimedi Asonti meenegari saano mufuucui. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuui. ¹⁵ Jaano sesevedi Quio cuumi cojidi mafatyuui. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisi Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuui Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momooniui Pablo gueenene Asia jinijevi icanoco iimuguutimaño Efeso cuumivi footiibo iicaqui govano Jerusalevi ihifetequi, tahi Pascua jibaimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Amihairyo magaajahi Asia jinijevi icausumi icahicaunoco. ¹⁹ Miho fahijivaro amihafeenevi icahicauhi Aivojibo Jesuco jeecivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, nootiibo. Jilli icahicauhi sihidi idasuno icahicauhi judiomi uco aamigueneri tahaalli tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufenitiibo jibeguehicaui amihaidi iiminoco miyaminaafeenevi, bu tolliro iijanofaño icano. ²¹ Judiomico, bu tolliro judiomi icatimoco icano jibogooboro neehicauhi: ¡Amihai eedehefifico mejeevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Aivojibo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija tajiibari, tahigo uco omoonijinoco gaajatiibo. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi jibogooboro neehicahi: ijoho Jerusalejaago idasuno civojafaño diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaiti. Tafiico gajitihi, idinocoro imeguehi tajihi niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajibahinino Moocaani imihuseti jibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuui uujoho saatohobati amihafeenevi Moocaani aivoji ijico jibogomoti siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amihai neehi: Amihai imiti jaadaco jisu amihaihalliviro icacujino, tahalli icacujitino. ²⁷ Jilli amihai jibeguehicaui paryi Moocaani ijico tuunamaaitiibo. ²⁸ Jaanegui amihairyo mehesicini. Tolliro imino motoomo igaivominaaco Moocaani Gaija amihai tajiibauhi diitoco meteemequi atajibaunoco. Aivojibo Jesu imiyatiijeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amihafeenevi gaseji amihai ifinisiqui jicu ovejamico ifinisunicibadi. ³⁰ Miho amihai fañoti saatoho agañivomoro jibeguejimo sicamañejeque miyaanobadi, toonoguinodi amihai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹ majabajevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi amihai fafucuvaaciviro tahaalli tofaihuco gañiboro jibeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihiji jibogoco mehesicini. Jaano toonofenedi sefano mihicahi, jaano amihai Moocaanico ejeecivehicamefeenevi ificuqui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihi. ³⁴ Amihairyo magaajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco icihicanoco, tolliro bu uma icamedi icihicanoco icano. ³⁵ Miho saicino amihai

jibeguehica hi jilli mududicamaaiqui. Jaamoro ucuujivaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivojibo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aaciibo, toonoco agaayiciibo janaaniciivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuivuuboro diitoma Moocaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famoro Pabloma ihibicicasumoro taaumo, ³⁸ sihidi idaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatimecujitihini siino, unuunerini. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesumoro meenegari sanoticovoro mufuuhi Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuuhi. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatimeugari mufuuhi. ³ Jaamo mafatyuumo mahatimeuhi Chipre onochugaico monaninaagonovi icachugaico. Jaamo mufuuhi Siria jinijevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pabloco jibuguuhi Moocaani Gajari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi ifiniudi mufuumo famoro mogaimima, isemema icano mihaico ficutuumo. Jaamo mihifutuhi tuucuumijini. Jaamoro jiniigaibaahohallivi mememuinamaaiumoro Moocaanima mihiimaauhi. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhi meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo iijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuuhi Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti mihihai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi iijafaño mijicafutuuhi, sahuse juugahuseti miimiisiici idinomoobo diaconomiobo iijafaño. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo isemema icauhi sano gaigoomiro ataajevatimo. Jaafigueje Moocaani diitoco onoonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo mihihai toono fiiva fucuva mihicaunaaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onooobo Judea jinijeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo mihaico emeciiboro Pablo niivigai meeheque iciuhi. Jaaboro toomeheri ifiico itihaiño, ihusene icanoco isisiuboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi judiomi jimeehe abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloco munuuhi, Jerusalevi ifootiqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collihini uuri mataahi, uco mihidaasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihini uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojibo Jesu momohallitini, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanegui millini munuucutihi. Jiliro: Jii, munuuhi tahi Moocaani Aivojibo jeebi onobadi diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuuhi. ¹⁶ Jaamoma saatoho Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuuhi. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onochugaioobo Mnason onooobo. Jaabo iijafaño mihifutumoro gueenene mihicahicauhi siicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacoboco Meeçituuhi.

¹⁷ Jaamo Jerusalevi mihifutuudi monahabomi imo imo mihaico gaayiciuhi. ¹⁸ Jaano sifucuti mihihaima Pablo fuuhi Jacoboco memeeçitequi. Jahigo tolliro icaumo famoro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jibuguihi, paryi Moocaani diibo jibogofeenedi judiomi iicatirumofeenevi omooninoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocaanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iiro gaajacuuhi judiomi sihidi ajashutimo, imiyaavugucuumo famoro Moise atajibaubadi iicaqui ejenaauhicanoco. ²¹ Jaamoro neehicahi ijohova dibeguehica hi paryi judiomi siicumijeejaa iicamoco, Moise atajibaunoco mimiyaaveguedino. Tolliro bu seme meeheque miquiticujitihini, siino mojeevamaajebadi momoonicujitihini, ijohova neehicahi, noomoro. ²² ¿Millini jaanoco momooniji? Ijoho jinovi agasecuunoco agaajacumoro ñaavejimo. ²³ Jaanegui jilli mooni: Mihaifaño icamo igueenemehejedimo gaifiimi Moocaanico unuucuumo omoonijimo. ²⁴ Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemi

unuubadi amiñhai ifiinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedi daadu. Jaanobuunati inigainoco ciidasujimo. Jaanoti famooro gaajajimo ñditi miyaano iicatinoco ihiiimaahicanoco. Jilli ñjoho imihusene Moise tajiñbajico edeetavehicanoco gaajajimo. ²⁵ Jaanoti saatoho judiomi iicatimo imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro matajñbahi: ñjinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro ñjohoco mahaduudino, bu udusuucimoro amacanisumehejeque muduudino, bu saatohoba ataabatimo jahisiñjedì gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pablo Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

²⁶ Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco ñiciuboro satyuuhi. Jaano sifucuti diitoma ifiinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ñjñbeguequi, ifiinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijeecivonoco ificujinoco.

²⁷ Jaamo sajuguisico imivusutimaacaro judiomi Asia jiniñjeti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafañ icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco añaañsumoro Pablo gaayicimoro. ²⁸ Jaamo agaibacasimoro nuuhi: Israel miyaminaa, miñhaico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino jñbogooboro israelmñnahallivi, bu Moise tajiñbajihallivi icano. Jaaboro jino saatoho griegomico jiija templojafaño sivaabo toojaco imihiniñqui, noomoro.

²⁹ Jilli neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onoboco Pabloma tuucuumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famooro tuucuumioto imiyaavuguumoro Pablojaa saumo jinoomoro. Jaadi diiboco agaayicimoro templojati siñgovi sefano satyuumo. Jaamoro goovano foboociumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jñbogo gaseuhi amocasimñnaa aivojñbojaago, famooro Jerusale cuumioto añaañuonjñbogo. ³² Jaanegui ihaivojñbo, ihamocasimñnaama, saatoho ihaivojñtoco icano igaiyñciubo. Jaamo jinoomoro fuuhi imiyaminaa iicauhigo. Jaamo miyaminaa imiya aivojñboco, bu amocasimñnaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivojñbo ifiitivuuboro tajiñbaubo Pabloco civojamñnaafiti isisiqui miñiciri jgññohiciri. Jaadi dilluubo: ¿Miñjoho diibo? ¿Jinejeque moonñbo? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiina-maaiñicaumo saatoho siibadi onoono, bu saatoho siibadi onoono icano. Jaanoco imiya aivojñbo guubutñbo diito iimaano toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafaño ñfutuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiiñbimoro satyui miyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiha. ³⁶ Jaamo siñidi miyaminaa idojicuti bucasiuhi: ¡Magaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafaño ñññhacucuuneguiha nuubo ihaivojñboco: Imeguehi ñma ihiiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ñjoho gaajahi griego iñico? ³⁸ ¿Nacu ñjoho egipciobo diicatñhi? ¿Johono safoono aivojñtojaago isifiiratuuboro cuatro mildimo gaicaaumñnaaco sicaiñigovi asatyuubo diicatñhi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiomñnaafi Tarso cuumi, Cilicia jiniñjeocuumi obocicumio. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaauqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivojñbo Pabloco iimaasuui. Jaabo cuuhuti ujulleeveuboro ihuseri faguubo miyaminaa illñvequi. Jaadi illñviudi iimaaubo hebreo iñjiri:

22

¹ Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici amiñhaifeenevi jino ihiiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iñjiri ihiiamaunegui lñviumo.

Jaanegui Pablo janaañicivi ihiiamauboro nuuhi: ³ Uujoho judiomioobo Tarso cuumi Cilicia jiniñjevi ifiivoobo. Jaaruubo jusiñi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jñbeguehicaui imino siñjemñnaa tajiñbajico. Jisumi amiñhai Moocañico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeecevehicahi. ⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro

gaicaauhicauhi, bu isisiiboro satyehicauhi gaifiimi, gaigoomi icamoco civojafaño diitoco ijiihacuqui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojiiibo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluuhi monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaujirahi Jerusalevi idaasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavugunoco Jiiibeguehi.

(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho jiihairi fuunaaca gadiciiba Damascati fiiticiurunaaca imimañobati niquejefañoti uco sefano achiciuno. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuui, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuhi: ¿Miihoho ijoho, aivojiiibo? nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu Nazareobo iicaaboco, ijoho bucasihi, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo sihidi igutuui, tolli onoonoco uguubuumoro. Jaarumo miihaiñoobaco atyimeutihi. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivojiiibo, ¿jaanegui milli iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañiivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ijiiibeguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco aachiciuneri tahaalli jaabatuui. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayicumoro feetuucumoro satyuui Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onobo sihidi imiyaaveguehicaubo Moise tajiibajico. Jaabediti judiomi Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emecivaubo tajaago ujulleveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco atyimecuui. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimi Dios ico ficuhi diibo jeebii iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu limiiboco ihatyimequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo ijoho faabohoco diibegueji paryi adaatyimebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivojiiibo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomi Iicatimoco Jiiibugunoco Jiiibeguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocanima iimaaku. Jaabo iimaanaaca gaijafañodi Aivojiiiboco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uuti ijoho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivojiiiboco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi tiijohoco agañiisumi uujoho ujulleeciniiboro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivojiiibo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiomi iicatimojaagovi, nooboro.

Pablo Amocasiminaa Aivojiiibo Civojaniiji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubuniciunoro sefano nuumo: Diiboco magaiicau. Mihi-mogotih diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihidi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguiijinoco iicimoro gaificihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivojiiibo tajiibauhi Pabloco civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco tajiibaubo Pabloco niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ijiiibeguequi collihi diiboti sihidi miyaminaa añaañinoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqisi sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivojiiibo ifiitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu ijoho niivigai meeheri dahaamijirahi romanomioboco, iticoni milli iicanoco gaajatiiiboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojiiiboco jiiibugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojiiibo Pablovi ifiitivuuboro dilluuhi: ¿Naava miyaano ijoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jiihi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojiiibo nuuhi: Uujoho sihidi jaaduhiniciuui romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahiijitiro fiivuuhi, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamitimoro diibediti sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivojiĩbo romanooboco isisinoco agaajauboro ñhicugucuuhi.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojiĩbo imuguuhi agaajanoco; milliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano tajiibaubo iigaivequi. Jaadi Pabloco ijigaiñohinoco isinaayuuboro satyuhii diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amiihai tayoto, uujoho imino icafihi imino tajeebĩco esicinimañovi sajeebiĩ Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onooobo sacerdotemi aivojiĩbo tajiibauhi Pablo cojiri iicaaboco Pabloco ihaamiqiĩ ijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhii: Moocaani ĩco aamiji. Hijo miyaminaa imefeenevi imiibobadi difiico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gicinihi Moocaani tajiibafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhii Moocaani tajiiba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tolli aivo ijijoho neehi obociĩbo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatihi diibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Miiro Moocaani Caatinahaamefaño noonoo: Diicuumi aivojiĩboti imitino diimaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagominaati saatoho saduceomi iicaumoco, bu saatoho fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomi oobo guhirubimi fariseomi iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiuhii sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti. ⁸ Miiro saduceomi noonicihi uchuumucuumo buheetecuujitihii, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gajami chahahi, noonicihi. Jaanoti fariseomi fanoocoro miyaavogonicihii. ⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivuunobuunati saatoho caatiniminaa gañiivuuhi fariseomijaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihii. Jaabofañodi baacho gajaa iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojiĩbo ñhicugucuuhi Pabloco fahigovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajiibaubo diitofeeneti Pabloco iicimoro civojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivojiĩbo Jesu asauboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afajiĩnicasiuno.

¹² Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhii Pabloco igaicaauqui. Jaamoro imitino unuofañodi nuumo: Mamachujitihii, mahadujitihii icano diiboco magacautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemi aivojiĩbojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuumoro diitoco nuumo: Miihai munuucuuhii iimitinofañodi Pabloco magacautinohachuta mamachujitihii, noomoro. ¹⁵ Jaanegui amiihai fagominaama mofoomoro amocasiminaa aivojiĩboco civohogo midilluto diiboco isivaqui amiihai imefeenevi, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetiĩbo imegaro miihai mihimibaivucuujii diiboco magacaauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro icivojafa fuubo Pabloco ijiĩbeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohoti aivojitoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sicafefico masatyo imiya aivojiĩbojaago siinoco diiboco ijiĩbeguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tosicafefico ihaivojii bojaa asatyuuboro nuuhi: Pablo civojafañoti uco galluhi jaani sicafefico dijaago sivaqui icova siinoco ijii beguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui ihaivojii bo tosicafefico ihuseti agaayiciuboro sihigovi diiboco asatyuuboro dilluui: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui isicafefi nuuhi: Judiomi esamaahi ico idilluqui civohogo Pabloco satyequi fagominaa imefeenevi. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midil-lunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaanivi icamo teemeji Pabloco. Jaamo imitino onoonofañodiva machujitimo, adujitimo icano Pabloco agaicaautinohachuta. Jaamo imibaicinicuumo ijohova: Jiihi, Pabloco galluji, eneejinoco ootomomo, nooboro.

²² Jaanegui ihaivojii bo isicafefico ifitacuuboro nuuhi: Diibeguedino mihihaiñoobaco jino uco idiibogonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobojaago.

²³ Jaadi ihaivojii bo coovauhi saatisi aivojitisico. Jaaboro diitisico nuuhi: Mihim-ibaivusu doscientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeejimi efeejimoco, bu doscientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivi tufucuro ifeequi, nooboro. ²⁴ Jaamoma ihaivojii bo galluhi Pabloco jeejiri ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivojii bo Felix onoobojaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Lisio, imino iijico galluui ijoho idiimihusene aivojii bo idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco gaicaaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti. ²⁸ Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihi-imaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomi tajiibajihalliti idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutihi: Toonohalliti magaicaaujirunoco, micivojaanijirunoco icano uujoho atyimetihhi. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaaujinoco uguubuuboro jino galluui dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dijaa galluui tahi dihimefeenevi diibediti ihiimaaqi. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasiminaaco ihaivojii bo unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivi. ³² Jaano sifucuti ihamocasiminaa baadi ufuumo uumiumo dojicuviro icivojajaago. Jaanoti jeejimi ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumivi ifutuudi aivojii bo Felix onooboco aciumo Pabloco toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeeciuboro ihaivojii bo dilluui Pabloco: ¿Cuucaobo ijoho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jiiijeoobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco idiibogonoco guubunicitihhi. Jaanoti jarihiica iiditi ihiimaamo asaadi ijoho onoonoco bu guubuniciji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomominaa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivojii bo Felix Imefeenevi Imaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoobo sacerdotemi aivojii bo ifutuui sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaaminaafi Tertulo onoobo saauhi. Jaamo agaseudi aivojii bo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaumo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoobo ticovauhi ihiimaubo jilli nooboro: Aivojii bo Felixco, imino aivo ijoho aivojii bo mihaico teemehi. Jaamaño aivo sajeebii mihicahi imino mihaico atajiibamaño. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaayicahi fahigova ijoho aivojii bo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvotiibo diicatiqui imeguehi ajashuno iima ihiimaanoco. ⁵ Mihaai jaani Pabloco magaajacuhi gañuhusuno isiramaaihicanoco. Jaabo fahigovavi judiomico dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivojii bo iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco mihininjiruubo. Jaarunaa mihaai diiboco magaayicuihi diiboco midilluqui motajiibaji onoobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivojii bo Lisio onoobo asauboro sefano dumiiticiuhi mihaiti. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivojii bo galluui, Pabloditi ihiimaamoco,

dihimefeenevi diibediti ihiimaaqui. Jaabo enecau iiro diiboco dillu. Jaabo iiro gaajahi miikai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiomi: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivojiiho Felix Pabloco tajiibauhi ihiimaaqui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi siicijetiro jiiuumi aivojiiho idiicanoco. ¹¹ Jaabo enecahicau bu iiro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevi Moocaanico imequi asaahiniiho agasehininoti fahuseeci motihaiti mifucuci idiino fucuvoro iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevi buhigueeje icano ñaaisuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uuditi iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadimikai Caani Moocaani iicaaboco jeecivehicahi bohono jiihai onoobadi. Jaanoco oono diito dugaacuminaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaaminaa aamenefaño, bu Moocaani tajiibano aamenefaño iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujoho tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo iimifimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajeebiiho ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri igooboro efeehicadi taacuumijaago saahinihi judiomico nihibamico aciqui, Moocaanidi jeecivoco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño icaunaaca judiomi Asia jiiijeti asaamo uco templojafaño atyimeuhi tafiico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihidi igaivuutahi, ñaaisuuboro icautihi icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiomi Asia jiiijeto collihi saatihini jinoovi dihimefeenevi ihiimaavamo uuditi imitino iicanoco eesicinihachiiji? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu ¿Naa milli judiomi fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacihiniho imitino iicanoco? ²¹ Ivi idiinoro uujoho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaajaqui uco midilluhi jaachiiji, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro milli nuutiho. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojiiho Lisio asaadi toonoti imino uujoho gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojiihoco galluui Pabloco palaciojafaño ijiicacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicaui diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomioho Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijiibogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu mofiicoro miguiinoninoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijiibugunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿cusumihacho ico siino cuuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaahicauhi: Fine Pablo uco nihibamico acijiho diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhuvahicaubo diiboma ihiimaaqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojiiho Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomima imino iicaqui Pabloco civojafañoro ficuubo iinusutiho.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idiino aivojiihoboti icacuudi fuubo Cesareti Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojito judiomi obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaamo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jiihai igaicaasuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesarevi civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amikai aivojito uuma Cesarevi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihiimaaqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachiiji, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesarevi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasiivuuboro Pabloco cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo

Pablo agaseudi, Jerusaleti asaaumo judiomi diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi si-ibadjere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimaauhi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomi aivojiĩbo Cesaraditi icano imitino iimaatatihii, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojiĩbo Cesar onoobo tajiibamañeri icahi imino uco idilluqui iiro imino gaajacuhi imitino judiomiti ihiimaatinoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachijiĩ jaafa uco magacaau. Jaanoti sicamañoooco ihiimaahicahachijiĩ diito usefaño mĩhaiñooba uco acijitihii. Jaanegui imeguehi romanomi aivojiĩbo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajinĩminaama ihiimauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojiĩbo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojiĩbojaago ijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojiĩbo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojiĩbo Agripa onoobo Berenice onoogoma iifutuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onooboco Festo Pabloditi ĩjiĩbuguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhinĩbo.

¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluui diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco.

¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Mĩhai romanomi mejeevamaaitihii ticovono miyaminaafico magacaunoco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihiimaano imefeene ifihallivi ihi-imaauhi, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asaahinisumi uujoho gueneene icatĩbo sifucuti tatyajĩbamañoti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimaano aivo iimitinoco nuutihii uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idĩnocoro diibediti neehicaumo jilli diito iimaa iijitiro, bu tolliro Jesu uchuuumuboco Pablo buheebe enehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho milli fine moonijii, onoomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi dimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojiĩbo Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafaño ficuui. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiimusuboro nuuhi: Civohogoo diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajĩbafimañovi aivo sihidi jeevano iifutumisi miyaminaa diitisico iimuunofeenedi. Jaamisima saauomo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuuhuvauhi.

²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivojiĩbo Agripa, famooro jino mĩhaima mihicamo, memeeeci jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinihi. Jaafa guijevebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicatĩbo. ¿Milliti bu jaaboco magacaaujirahi? Jaabo inoro imeguehinĩbo aivojiĩbo Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluuji. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivojiĩbojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivojiĩbo, Agripa, dihimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo ijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatinijii.

²⁷ Mĩro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojiĩbojaago milli diibediti icanoco jiĩbogotĩbo, nooboro.

26

Pablo Aivojiĩbo Agripa Imefeenevi Iimaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Iiro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agañiyiciuboro ticovauhi jilli iimaubo: ² Aivojiĩbo Agripa aivo imo imo icahi dihimefeenevi tafihallivi ihiimaaboro jiĩbaguequi famooro judiomi

uuditi ihiimaahicanoco. ³ Fanoocoro ijoho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaajeque, tolliro fanooro mihiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluhi uco guubuniciqui siicuno.

⁴ Miïro famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachijji imiidiusumi fariseobadi iicaunoco jïibogomo. Jaamo miïhai fariseomi mihicamo Moocaanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani unuubadi. Jinohalliti jino uco sivamo ihaamiqui. ⁷ Jaamaño miïro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocaanico jeecivehicahi cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ Ijoho aivojïibo Agripa, ¿nacu amiïhai judiomi mimiyaavogotïhi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jïibugui.

⁹ Miïro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauhi. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicauhi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito ijiti civojafaño ficuhicauhi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofañodi uujoho icahicauhi. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicauhi paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiiratooboro diitoco bucasihicauhi fahigova jinijenedi.

Pablo Siino Jïibeguehi Cristoco Agaayiciunoco.

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito ijico uco aaciumoro agalluuneguiiha. ¹³ Jaabo aivojïibo Agripa, uujoho jïihairi fuunaaca gadiciiba niquejefañoti uco sefano achiciuno sano uuma ufuumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuui uco hebreo ijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collïhi uco bucasïhi? Iïro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotïbora iinoro fegai niqueque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Miïjoho ijoho, aivojïibo? nooboro. Jaanegui Aivojïibo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ijoho uco bucasïhi. ¹⁶ Jisumiro gañiivo. Toonegui iivi uujoho buhugaavehi uco deecivequi fanoocoro uuditi adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano diïbeguequi. ¹⁷ Jaabo ico uujoho taajasuji judiomi useti, bu judiomi iicatimo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aallinoco faayicisuqui. ¹⁸ Jaamo imitino icacutimo iicaqui civonoguiinodi igotimo seseehi iicacuuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico buusuji Moocaani iciumofenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguui.

¹⁹ Jaanegui, aivojïibo Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguui. ²⁰ Jaaboro jïibeguehicauhi iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jïibeguehicauhi Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jinijevi icano, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. Jaamo famoocoro jïibeguehicauhi iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagoviïro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañodi ihifusuqui. ²¹ Jinohalliti judiomi uco templojafaño agaayiciumoro gaicaaujirahi. ²² Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jïibeguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahijivaro jïibeguehicahi siibadi jïibogotïbo Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. ²³ Cristoditi nuumo Cristo asaadi idaasuno icajiïbo. Jaadi chuumucuruubo buheetejiïbo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticoniïbo. Jaanoco jilli jïibuguubo mataajajinoco judiomidi, bu tolliro judiomi iicatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguui Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

²⁴ Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ico jeegavusuhi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotihi. Imino eesamaaiboro miyaanoco neehi. ²⁶ Jaani jino aivojiĩbo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi ñihicugotĩbora iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono iicatinoco. ²⁷ Jaanegui aivojiĩbo Agripa ico dilluui: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuji? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocanico dilluui, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo iiro icatino, paryi jaachiĩji jino uco uguubunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo unuunobuunati aivojiĩbo Agripa, bu aivojiĩbo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano aganiivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicatĩbo. ¿Milliti bu jaaboco magaiicaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivojiĩbo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi mĩhaico Italia jinĩjevi igalluuqui aciumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivojiĩbo Julio onoboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivojiĩbo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuui, Asia cuuminoco muuaijinĩri iicamicujeque emecituugari. Tolliro Aristacu onobou Tesalonica cuumioobo, Macedonia jinĩjeoobo mĩhaima fuui. ³ Jaano sesevedi Sidon onoomicuvi mĩhifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omooniboro galluui inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba mĩhaico sihigovĩro asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jinĩjeque, bu Panfilia jinĩjeque icano mafatyumoro mĩhifutuui Mira unuucuumivi, Licia jinĩjevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivojiĩbo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jinĩjevi ufuugaco. Jaaboro mĩhaico togafaño jicafutusuubo mefeequi. ⁷ Jaadi guiraafucuva mĩhiguunobuunati sihidi jeevanoti mĩhifutuui Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onocuumi onegueehidi, Creta onochugaihallidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mĩhifutuui Imimicu onoomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueneene tahi mĩhicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino jinĩja guibuhubama iicacuujino ifiiticumaño. Jaanegui Pablo diitoco afajinĩuboro nuuhi: ¹⁰ Amĩhaico gaifiimico neehi: Ñihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeji. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadĩro saatoho miyaminaa ifiino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasiminaa aivojiĩbo miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusuminaafi icano unuunocoro miyaavuguui. ¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitaticu jinĩjadihivi. Jaanegui masiigo mufuucui jinooti Creta jinĩjevi Fenice micuvi mĩhifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo iifuvusuhicauneguiha, tomicuvi jinĩjaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba sĩcuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeji, noomoro mufuui Creta chugai fiitnodi. ¹⁴ Jaanobuunati guenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onoguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba mĩhaico agaayicinoro iigusuutinegui mejeevesucuui. Jaaneri

mihaico iguibuhuba sihigoviro satyucuuhi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imiidi meenegaco imino mudujeniuhi iguiraagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraagajinibaavi duujeniumo. Jaamoro iguiraagaco sisiumo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiha. Jaamoro muuaifaño jiniigaibaaho Sirte onobaahohallivi ifiigatyujirunoco ñihicugumoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco gaificiumo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famooro siino magaicificiuihi togaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicautihi nihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitihi fine, munuuihi.

²¹ Jaamo gueneene amachucutinegui Pablo diitofeenevi ujulleveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehininoco muguubuhiniruva Creta chugaivi masajitirahi. Jaarunaa masamaño idaasuno mihicahi monehejeque magaicificiuihi. ²² Jaarunaa ñihicugotimo quehecuno mihica. Saatojobati miguijevejitihini idigaaro meenega fiimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacihini Moocanico ejeecivehicaabofaño dii uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojiiho imefeenevi dihfeteji. Tolliro difaño dii iri Moocaani taajasuji famooro iima meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica ñihicugotimo. Uco Moocaani itoomominaafifaño dii onobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihaico sachugaivi gañijino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisicuhachuta mihigucuu di Adria muuaivi mihifutuuihi. Jaamañovi sihigovi agaño, sihigovi agaño fuuhi. Jaanaa toga dudicamaajeminaa fucufeenevi gaajacuuhi jiniijeti ifiitivuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihallivi imeenegaco agañijirunoco iiguimoro igueenemehejedino obocinoonoco toga dojicuogati udujenimoro imuaifaño gañiumo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tuumuumo isesevequi. ³⁰ Jaamoro toga dudicamaajeminaa togati itaajaqui mooniuihi ihajashugaco togati imuaifaño iiniitusuumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati mooniumo abañisumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasiminaa aivojiihoboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachijini amihai mataajajitihi, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasiminaa ihajashuga sisitaaco iquitiumoro togaco muuaifaño gañiuihi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo gueneene mijaguisici micigacutihi, bu mamachucutihi icano. ³⁴ Jaanegui amihai nenehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miho saatojoba milli icacujitihi, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaauhi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famooro amachumoro imo imo minifutuuihi. ³⁷ Jaamo mihai meenegafaño mihicauhi doscientas setenta y seisimo miyaminaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gañiumo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niituihi Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajeminaa gaajautimo comañoo jiniijerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañovi jiniigaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaifaño fitanamauihi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniiyuumo. Jaaneri fiitivuga jiniigaibaahojagovi. ⁴¹ Jaadi ifutumo samaño fahigovaciti sefano cucumañovi. Jaaneri jiniigaibaahohallivi nijequeoga fiigatyuhi kuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamauihi sefano tyuucai icauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasiminaa gaisiraiciujirahi icivojaminaaco isimoro ataajajiruneguiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojiiho Pablo itaajasuqui milli moonisuutihi. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni tajiibaubo muuaifaño

acasiniivomoro iijiniija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajiibaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro ataajaumoro jiiniijeivi ifutumo.

28

Pablo Malta Onoouchugai Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoouchugai iicanoco magaajaciuhi. ² Jaamo toojiinijeoto imino mihaico gaayiciuhi. Jaamoro sihidi niija siicura icaneri mihicahicauneguiiha cijigaico mihaidi ebasumo. Jaamoro mihaico famoocoro feemesuumo. ³ Jaanaa Pablo iciuhi cuuhafene ifiigañoco. Jaaboro cijigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aigucuri toonoti jiinimo iinuuhi. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañoviro guenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi jiinimo Pablo useti efeeduciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiunomoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaauminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti ataajacuruuboco Moocaani imucugai icasujitih, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo cijigaifaño jiinimoco efeefaiquiyuuboro milli icautih. ⁶ Jaarunaa famooro esiciniumo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo guenene ihesicinicuuruhi milli icacutinegui boobaniunomoro ihesamaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojiibo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo mihaico imino gaayiciuhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino mihaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaijefaño icauhi. Jaabo sihidi guihuvvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuhi. Jaaboro Moocaanima ihiimaauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tsumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablojaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo mihaico imino jeecivuuhi. Jaadi bohoga meenegafaño mijicafutuudi aciumo mihaico sihidi duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari mufuuhi jiinjaco tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jiinije meenega. Jaagahallivi eetavociniunomoro jihovo diosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihifutuuhi Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idiino mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuuhi Italiajini fiitino. Jaadi mihifutuhi Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhuba saauhi surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuhi Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaco. Jaamo mihaico gaijuuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuuhi Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuuhi mihai tahi mufuunoco. Jaamoro saumo mihaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuuhi jiuhavi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuuhi. Jaaboro quehecutuubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojiibo icivojaminaaco aciuhi Roma civojaminaa toomominaa aivojiiboco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasiminaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi Ijibogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idiino iicauno nijequeti cuuhuvaubo Romari iicaumo judiomi aivojitoco. Jaamo igaiuumoco Pablo nuuhi: Tañahabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatih, tolliro motadimi jeevamaajediti milli iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutih: Jaamoro ¿milliti bu magacaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiomi sihidi uuditi imitino ihiimauneguiiha uujoho imuguuhi Roma aivojiibo uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootih? ²⁰ Jaanegui amihaiico cuuhuvahi amihaiico aatyimeebere iimaqui. Jaano israelmi

imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisiciniiboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Miihai aamebaco magaayicitihí Judea jinijeti iiditi iimaanoco. Tolliro saato hoba monahabomi judiomi tahigoti agaserumo imitino idiicanoco miihaico jii bogotihí. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edesamaaiñoco magajaanoco. Toono bohono iijiti fahigovavi imitino ihiimaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaanoco fucurotiro Moocaani aivoji iijiti ijii bogoo suufeniuhi ijicuuví. Jaabo Moise tajiibafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamenefañodi Jesuditi jii beguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saato ho miyaavuguhi, jaarunaa saato ho miyaavugutihí icano. ²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiimaaminaafi Isaiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amiihai fine muguubuji. Jaarunoco magaajajitihí. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitihí. ²⁷ Amiihai jeebii kuhufono imini-fotomaño, imitino muguubumo. Amiihai aalliino mihicicinihi. Jaaneri amiihai aalliineri aatyimetimo mihicaji. Bu amiihai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amiihai jeebii gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amiihai magaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jii bogoco judiomi iicatimediro iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaucasimoro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita ijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayicihicaubo toojafaño. ³¹ Jaaboro ñihicugotii bo jii beguehicaubo Moocaani aivoji ijico. Tolliro Aivojii bo Jesucristoditi jii beguehicaubo. Jaaruuboco miihaiñooba Pabloco milli neehicautihí.

* 28:29 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanom idi Acaatiniuhaame.

Pablo Caatiniuhi Romari Iicaja.

Moocaani Iijam inaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeecevominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jiiibeguequi uco iiciubo.

² Jibogoco Moocaani siicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinihaamefaño unuucuuno.

³ Moocaani Achi Aivojiiibo Jesucristoditi ihiimaano jiiibogo diibo miyaminaa ifiiti iicausumi ijiiibogono, Jesucristou aivojiiibo David iyaachimihaioboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafeniuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijeveme-feenetu ubuheeteubo. ⁵ Jesucristofañodi Moocaani mihaico iminoco acihi diibo momofañodi mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jiiinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo iicaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amiihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amiihaico ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amiihaidi caatinihi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiiiboro ucuuhuvamo iimino ifiima diibedi iicaqui. Moocaani, bu Mo-haivojiiibo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebii icanoma mihica.

Pablo Roma Jiiinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amiihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aaciiibo amiihai miyaavogoti fahigova jiiinijeminaa ijiiibogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeebiimaryo ejecevivehicaabo Illi jiiibogoco jiiibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amiihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi di-ibo imogohachiiji millitihacho tahi jisumi amiihaico baateji. ¹¹ Imeguehi amiihaico aatyimeebere amiihai jeebiinoco Moocaani Gajari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofañodi mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amiihaico fahiijivaro abaateguehicanoco magaajanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihiiitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amiihaifeenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jiiinijevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajiibahi famoovahalliviro jiiibogooboro feequi añiminaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jiiibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amiihaico ijiiibogonoco paryiicino amiihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jiiibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetihii Jesucristo jiiibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryiicino toonoco imiyaavogomoco atajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jiiibeguehi Moocaani mihaico gaayicahi momiyaavogoti, Caatinihaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaani agaayiciiibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifiira paryi iimitimo miyaminaahallivi ñihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutihii. ¹⁹ Iimuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro iifusucuhi, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahi diibo fanoovaaco eheetavuunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jiiinijeque ifiivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahiijivaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeecevotihii bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino esamaajeneriro ijeebiino mitahi. Jaamaño iguubutiieebii diitoco civono minifetehi.

²² Magaajahi, unuurumo gaajatihii. ²³ Jilliro Moocaani sihidii ejeevaabo ufucuro

ifinijitiiboco ejeecivotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifinifiibo ijimiro, bu tolliro joomi ijimiro, jiinimomi ijimiro, paryicino faaboho asimi* ijimiro icano.

²⁴ Jiliti Moocaani diitoco iimiti iimogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo. ²⁵ Moocaani miya ijico iimiyaavogotimoro sicamañehejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifiivusuunocoro ejeecivomoro imehicamo, Moocaanico imotimoro idibocoro naha diiboco fahijivaro mihimejiruubo. Fine.

²⁶ Jiliti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti miihaiñomaryo gaifiimima iicanicnoco ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icacasihicahi. ²⁷ Jaabadiro buunaji gaifiimi gaigoomima iicanicnoco ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifiima sano gaifiimiro iicacasinoco. Sano gaifiimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

²⁸ Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefañoviro jeevesuubo momoonitatinenehejeque imooniqui. ²⁹ Fanoova imitima icamo ifiico idicunonoomonineheje, imitineheje, sitaanoco imoyicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiiheveme, gaicaaufifimo, ibacasififimo, bañififimo, sitaaco jiihevefifimo, sicamañehejeque jibocasififimo. ³⁰ Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiiheveme, sitaaco gaijitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifiico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. ³¹ Aivo esicinitimo, unuucuunoco eheetavotatimo, gaijitimo, sitaaco imitino omooninoco iimibachunoco gaajatimo, sitaaco idasugotimo. ³² Moocaani atajibanoco imino gaajacurumo. Tolti omoonifimo ifinijitino guijeveque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufihi.

¹ Jilli icamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, ijoho sitaaco imitico udugaacuubo. Ijoho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onooboro udugaacuubo, iiro bu dificoro toonofaño gañisuhi sita: Imitico, onooboro bu ijoho tobadiro moonihicahi.

² Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco.

³ ¿Nacu ijoho fine deescinihi: Moocaani idasuno omooninoti taajaji, onoobo?

Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliti idasuno omoonihicaabo, bu diito omoonibadiro moonihicahi.

⁴ ¿Nacu ijoho diimogotihhi Moocaani imihuseque, bu ijaabificifihicanoco; ijoho gaajatihhi diibo imihuse ico diimitico ejeevesusujirunoco?

⁵ Dijeebii aivo ico ucuhufomaño diimitico deevesugotihhi. Jaamaño dihalliviro sihidi titibanihhi Moocaani

ico idasuno omoonijinoco ufucu atyimecafetejino Moocaani imino udugaacuuboro

ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadujibo famoovaaco iticovoocivi iiminoco

omooniboco iimineri, bu iimitinoco omooniboco iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani

imico, bu bocico icano iguiinomoco, ifinijitino fiivofenedi iminoco suufenitimo

omoonimoco ifinijitino fiivoco acijiibo. ⁸ Jaanoti sefano idasuno moonijiibo: Uujoho

sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijivotimoro iimitinocoro eheetavomoco

⁹ sihidi aivoma idasuno icaji paryicino imitinoco omoonihicamedi, imegavi judiomidi,

tolliro bu judiomi iicatimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiibo imico, bocico, sajeebico icano

paryicino imino icahicamoco, imegavi judiomico, bu jaabadiro judiomi iicatimoco

icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro icamaño. ¹² Paryicino Moise tajibama achahamo

imitico omoonimo finiji totajibama chahamo. Jaanoti Moise tajibama icacuuro

imitico omoonimo totajibafeenedi dugaacufetejimo ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitihhi

totajibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino icamoco

gaayicibo. ¹⁴ Jaanoti siicumimoto Moise tajibama chaharumo ijeebitiro Moise tajiba

* 1:23 Griego ijiri: faaboho asimi igueenemeheje itihaiño icamo, noono.

onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajiibama chaharumo, tolli ijeebii onoobadi omoonino. Toono diitedi tajiibabadi jeevahi. ¹⁵ Imihiicafeenedi gaajasumo ijeebiifano Moocaani tajiibama iicanoco ijeebii diitoco jiiibeguehi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jiiibegueji iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryiicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeciiboro jaaduji Jesucristofeenedi taajasujiiibogoco uujoho ijiiibogoboro eneehicabadi.

Judiomi Moise Tajiibaguiino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyohacho: Uujoho judiomioobo, onooboro Moise tajiibafañodi icahi, bu Moocaani uco gajjahi, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebii onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiiba gaajasuhi iimino ifiico diiciqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jiiibeguejirahi, bu imitifaño iicamoco gaajasujirahibadi deesicinahi. ²⁰ Agaajatimoco jiiibeguejirahi, bu uguubutimoco fajiinijirahi, nooboro deesicinahi, tajiibafañodi miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofañodi ijoho sitaaco idiibeguehicaabo, ¿collihi jaabo diifiicoro diibeguehicatihi? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idiibeguehicaruuvo, ¿collihi jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jiiheguehi, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo jihovono caanimi ijano busumijeque nanihicahi? ²³ Tajiibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaaruuvo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajiiba onoobadi omoonitimaño. ²⁴ Miuro Caatinihaamefaño noono: Amiihai tolli mihicamaño judiomi iicatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵ Moise tajiibaco imino mooniruva dimeehe nijequeque iquiticino idi imijirahi. Jaanoti Moise tajiibaco imino omoonitihachijii Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe nijeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶ Jaanoti iquiticiratiruuvo tajiiba onoobadi omooniiibo imeehe nijeque iquiticiniibobadi gaayicicafetehi quiticiratiruuvo. ²⁷ Imeehe nijeque quiticiratiruuvo tajiiba onoobadi omoonihicaabo ico diimitico atyimesuji, ijoho tajiibaco: Jii, eneehicatimaño toohaamema diicaruuvo, dimeehe nijeque quiticiniiruuvo icano. ²⁸ Jaabo judioru jaaruuvo Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatiiibo. Jaano tolliro quiticiniirumo ijeebiifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. ²⁹ Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebiifañodi omooniiibo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojeebiifano Moocaani Gaija onoobadi miicaqui. Jilli omooniiiboco miyaminaa imotihii, idiiboro Moocaani imehi.

3

¹ ¿Jaanegui collihi judioti mihicajirahi? ¿Collihi bu miquiticijirahi? neejirumo. ² Jaarunofañodi aivo sihidii imino judiomiiti mihicano judiomico Moocaani ijiiibogoco aaciumaño. ³ ¿Jaanaa millijiru, diitoti saatoho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumitiiicijirahi? ⁴ ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehejehaca Moocaani iimihuseque jeevesutihii. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onoobadi eetavehi, paryiicino miyaminaafi bañififirunaaca. Miuro Caatinihaamefaño noono: Iimiiboti diicaji diihimi icafeenedi, bu ico inisumoro emeecirunoti imino dihiineji, onoonoro.

⁵ Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitihii, monoonicihii mihaico idaasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonicihii. ⁶ ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitiminaafi icaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idaasuno moonijirahi?

⁷ Jaanoti saatoho esamaaje imitaciniibo neejirahi: Uujoho abañififiiboti saatoho Moocaani miya iijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachijii, ¿collihi jana uco imitiminaafibadi idaasuno moonijiibo? ⁸ Jaaneguiiha iimitinoco momooniqui iiminono isaaqui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi mihaiva

iminotino mijjibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idaasuno moonicafeteji toonovi ifotomo.

Famooro Mihimifitih.

⁹ ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu miñhai judiomi diito janaanici mihimifih? ¿Cha, tolli icatino! Miñro: Judiomi imitico, munuucuhi, bu famoovaaco monoobadiro, imitiguino paryi famoovaro mihicahi. ¹⁰ Miñro Caatinihaamefaño noono:

Iimimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omoonibo chahahi. ¹¹ Miñjoho agaajamo chahahi. Miñjoho chahahi Moocaanico iguiinomo. ¹² Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuuhi. Miñhaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi. ¹³ Oono iiji cñhojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihimaamaño. Jaamo bañifihicamo, ihimaa jiinimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. ¹⁴ Sano iminotincoro iimaamo aivonoonocoro. ¹⁵ Sitaaco iguijenijinojaagoviro goovano foomo. ¹⁶ Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. ¹⁷ Jaamo sajeebi icaco gaajatimo. ¹⁸ Moocaanico iñihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁹ Jaanoco magaajacuhi paryicino Moise tajiibafaño iicano totajiibaguiino iicamedi noono. Jaanoti famooro illiivomoro Moocaani aivojiguino iminifetequi. ²⁰ Miñhaiñooba Moocaani imefeene gaayicicafetejitih tajiiba onoonoco omoonofeenedi. Jilli tajiiba miñhaico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

²¹ Jaanoti jisumi tajiiba uufocodi magaajahi milliti Moocaani miñhaico agaayicinoco. Jaarunofaño tajiiba aamefaño, bu Moocaani iimaaminaa aamefaño icano toono mataajajinohalliti ihimaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani miñhaico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Chahamo saatoho sita janaanici vi icamo icano. ²³ Famooro imitico momooniuhi. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri ticovono gaayicih, Cristo Jesufañodi ataajasucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuhi. Jaamaño diito imiyaavuguusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaajasuqui siicijeo imiti icarunoco ajaabiciuboro jecivotiibo fatyuubo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseque igaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicicunofeenedi gaajasuubo jisumihachuta iimihuseque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tolli mihicahicano chahacuuhi. ¿Collih jaano tolli icatino? Cha, tajiiba onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaajahi miyaavogofeenediro Moocaani miñnoco agaayicinoco. Jilli tajiiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomi iicatimotahe icatino? ¿Janabuu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiiboro Moocaani saafiuro iicamaño miyaavogofeenedi gaayiciibo judiomico, bu judiomi iicatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofañodi mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajiibaco imitino meneehi? ¿Cha, tolli icatino! Jilliro janaanici vi tajiiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaajano.

¹ Masii Abraham miñhai judiomi eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayiciubo? ² Siinoco omoonunofeenedi Moocaani diiboco igaayiciuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi icatino. ³ ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayicihuhi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco aacino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque

* 3:30 Griego iijiri: miyaavogofeenedi gaayiciibo iimeehe nijeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciiboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicihi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafiico Moocaani agaayiciibo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi:

Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototiibo ejeecivucuutino. ⁸ Imicani icaabo diibo imitico Moocaani ejeevesucuubo, nuubo.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohero imeehe nijeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miïro munuucuuhi, Abraham imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayiciunoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusumi gaayiciubo iimeeque iquiticiunobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticico gaayiciuhi imiyaavugunofeenedi diiboco Moocaani agaayiciuno jibogobadi iicano. Jilliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiraturumoco Moocaani tolliro gaayicihi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi imiyaavugubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatiibo, iimeeque iquiticiumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayicihi Miyaavogofeenedi.

¹³ Miïro Moocaani: Amiïhaico jinijeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimihai cano; atajibaco omoonumaño aciguutiibo. Jilli imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayiciuboro: Jinijeque aciji, nuuhi. ¹⁴ Jaaneguiha Moise tajibaco omoonimo idiimoro Moocaani aaciguunoco igaayiciruva. Jaaneguiha jahi miyaavogo miyaano icacuutihu, tolliro bu Moocaani aaciguuno miyaano icacuutihu jahi. ¹⁵ Miïro tajiba miïhaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti miinoco idaasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiba achahahigo magaajatihu imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihaidi aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aaciguuno idiimoro Moise tajibaco omoonimedi icatino, tolliro buunaji Abraham imiyaavugubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavugubado imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinihaamefaño nehi: Ico ficuuhi ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevecuurumoco fiivoco acihu. Jaabadiro bu ifiivejitirunehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirunoco eesiciniuboro miyaavuguboro. Imiyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icaabo. Moocaani diibo iseemema iicautiruuboco: Tonoodimeji diyaachimihai, unuunoco imiyaavugumaño. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesuutihu imiyaavogoco, diibo mogai Sara icano aivo amiyatishi iicacuumaño eseemevacuujitirunoco ²⁰ guucibautiibo. Bu tolliro bañiguutiibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esiciniubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esiciniubo Moocaani imityari aaciguuno imiyacarujinoco iyaachimihaiditi. ²² Jilliti diibo imiyaavogoco agaajuboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³ Tolliro diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihu, ²⁴ tolliro bu miïhaidi caatiniumo. Miïhai miyaavogoco tolliro Moocaani gaayicihi miïhai Jesu Mohaivojiboco gujivefañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuuhu iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibo feenedi miïhaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

¹ Jaamaño Moocaani miïhaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubuusuboro agaayicicuumo, sajeebii Moocaanima mihicacuuhi, Mohaivojibo Jesucristofeenedi.

² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifiitivehi, diibo imihuseque

magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magaajamaño. ³ Toonotiro imo imo mihicatíhi, tolliro bu idaasuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco mihaico agaajasumaño. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesiciníhi Moocaani mihaico imino omoonijinoco. ⁵ Jaanoco mehesicinino mihaico jeevesutihi Moocaani mojeebínoco igajjiri gahafusucuuhi Igajjaco aacinofoenedi.

⁶ Mihaayo mofiico mataajasujitirahi. Jaaneguiha Cristo guijeveuhi paryicino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaani fine guijevejirahi sifi Moise tajiiba onoobadi omoonibohallivi, nakahajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihuseebhallivi iguijevejiruubo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani mihaico agajjinoco ifusuuhi, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi mihaico Moocaani agaayicicumano, diibofoenedi mataajacuuhi idaasuno mihaico Moocaani omoonijirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihaicaurumo Moocaanima sajeebii miminifutuuhi Illi mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajeebii mihaicuumano magaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocanifaño imo imo mihicahi Mohaivojiiho Jesucristofeenedi. Miho diibofoenedi Moocanima sajeebii mihaicacuuhi.

Adan, Cristo Icamisiditi Pablo Imaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofoenediro jinihallivi imiti jicafutuuhi. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuuhi. Jaano guijeve paryi miyaminaavi fatyuuhi famoro imitico eheetavuumano. ¹³ Tajiiba chahaunaaca imegaviro imiti jinihallivi icacuuhi. Jaasumi tajiiba achahaumano imitico omoonuno gaajaveechurautíhi. ¹⁴ Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta guijeve imityama icacuuhi imitico omoonumohallivi. Moocaani tajiibaco Adan ijihivuutimano imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatíhi. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo jibogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti oovicafotono ifototíhi mihaico Moocaani aacino. Miho saafi Adan imitifeenedi famoro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani mihaico ticovono taajasuco acíhi, saafiho Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutumoco imino omoonijino. ¹⁶ Saafi imitiro ifototíhi Moocaani mihaico taajasuco aacino. Saafiho imitico omoonuno famohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidi imitico moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acíhi. ¹⁷ Miho saafi imitifeenediro guijeve mityatehi famohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiho Jesucristofeenedi.

¹⁸ Jaamaño saafiho Adan imitifeenedi famoro idaasufano icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famooco Moocaani agaayiciboro bohofico acíhi, diiboro Cristo omoonuno Moocanidi iimiumano. ¹⁹ Miho saafi guubutiifeenedi ajashutumohallivi imiti javuvuuhi. Jaanoti bu saafi guubufeneedi ajashutumoco Moocaani gaayiciji.

²⁰ Jaamaño tajiiba saahi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani mihaico agajjino aivo allinoocivi. ²¹ Jaabadi imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiratono mihaico diibovi ifiitivusuqui. Jaano mihaico ifinijitino fiivoco ihaciqui Mohaivojiiho Jesucristofeenedi.

6

Mohimiti Ifiico Mifinisucuuhi, Cristodiro Mihaicacuuhi.

¹ ¿Jaanoco milli meneje? ¿Imitico moonimoro mihaicaji toonoti mihaima Moocaani gajji iguiratequi? ² ¿Tollí icatino! Mihaí mohimiti ifiico miguijenicuumo, ¿milli bu jaamo imitifaño icamoro mihaicajirahi? ³ ¿Nacu amíhai magaajatíhi níti Cristo Jesujaago mihaico iminiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevafano mihaico iminiyuno eneejiruno. ⁴ Jaamaño nitisumi Cristoma sano miguijevemere micicafotonobadi jeevahi. Jillí mohimiti ifiico mejeevesucunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheetemere

bohono ifiima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefañoti ubuheeteubadi.

⁵ Cristofaño mihicacuui. Jaanegui mihicacujitih mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacui, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. ⁶ Miihai imino magaajacuui iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecucafutucuunoco, miihai ifi iimitinoco imeguehicano ifinicuui. Jaamoro siino imiti jijovoto icacuutimo miicaqui, miino aivojii bo atajii banoco momooninibadi moonicuutimo miicaqui. ⁷ Miïro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuui. ⁸ Miihai mohimiti ifiico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuumobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinih diiboma sano mihicajinoco. ⁹ Jaamaño magaajahi safooro Cristo guijevefañoti ubuheeteubo siino uchuumucujitino. Guijeve diibohallivi janaanici imityama chahacuui. ¹⁰ Miïro Cristo sano paryicino imitihallivi safooro guijevecuui. Jaabo ubuheeteubo Moocanidiro icacuui. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufaño mihicamaño.

¹² Jaaneguiha amiihai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amiihai ifi iimoyicinehejeque momooninofañodi. ¹³ Amiihai ifiico imitiguiinovi mificuudino. Jiiro Moocanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amiihai ifiico Moocanidi mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴ Miïro imiti amiihaihallivi mityacujitih. Amiihai tajiibaguino mihicacuutih Moocaani gajifaño mihicacumaño.

Jeeivominaavi Oovicino.

¹⁵ ¿Jaaneguiha milli meneeji? ¿Imitico momooniji tajiibaguino icatimo Moocaani imihusefañoro mihicacumaño? ¡Cha, tolli meneejitirahi! ¹⁶ Amiihairyo imino magaajacuui sifiguiino jijovonoti miminifutusumi diibo atajii banocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifinijitino guijeveque aacinoguiino. Jaanoti Moocaani atajii banoco: Jii, monoohachiiji iticovono ifiima mihicaji. ¹⁷ Jaamaño uujoho Moocanico imehi; iticoni amiihai imiti jijovoto mihicaurumo, amiihai jeebii fañodi magaayicicuihi toono jii bogojaagovi miminifutucumaño. ¹⁸ Imititi mataajacuumo imino jeeivominaatiro mihicacuui. ¹⁹ Miyaminaa ihiimaanibadi iimaahi amiihai jeebitiro magaajajitirahi jinooco. Jaabadi amiihai iticoni amiihai ifiinoco, fanoova idicunoono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amiihai ifiinoco mificu iticovono ifi eetavoguiharo ijeevadi Moocanidiro iicaqui.

²⁰ Amiihai imiti jijovototi mihicausumi iticovono ifi ica eetaveguiha mihicautih. ²¹ ¿Jinejeque nacu mihicuihi tonehejeti toono amiihai jisumi munucufegueneti? Miïro toono guijevejaagoviro miinoco asatyono. ²² Jaanoti jisumi imiti miinoco ijjuvusunoti mataajacuumo Moocaniguiharo mihicacuui. Jino naha idinocoro amiihaidi iimino. Miïro amiihaico Moocaniguiharo ficuuno. Jaanoro ifinijitino fiivojaago satyono. ²³ Miïro imiti jaada ifinijitino guijeve. Jaanoti Moocaani aacino ifinijitino fiivo Cristo Jesu Mohavojii bofeenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹ Tañahabomi, amiihai tajiibaco magaajacuumo, magaajahi tajiiba mityaguino mihicafinoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijevenebuunati toojiinije tajiibati mataajacuumo. ² Miïro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinih tajiiba onoobadi aiji iguijevetinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajiiba, diigoco diibovi agataacinisuhicanoti taajacuugo. ³ Jilli iicamaño aiji icanaaca sifiima icago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifiico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴ Jaabadiro bu amiihai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuui, uchuumucuumo tajiibaguino iicacuutibadi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuui. Jaamo

jisumi Cristo guijevafañoti ubuheeteubotaro mihicacuui Moocaanidiro imino momoonimoro mihicacuui. ⁵ Jaanoti miñhai moheedehefi iimogobadi momoonihicausumi tajiiba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviro momoonihicauhi. Jaano miñhaico guijevafaño satyuuhi. ⁶ Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajiiba mityaguino iicacuutibadi, mihicacuui. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocaanico mejeecivucuui bohofiri Moocaani Gaijafeenedi eedeetajiiba acaatinicinofañodi mihicacuutimo.

Imiti Miino Ififaño Iicano.

⁷ ¿Jaanoco, millí meneeji? ¿Tajiiba nacu imitihí? ¡Tollí icatino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajiiba: Imiti, inootiruva. Miño uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajiiba: Sitaanoco diimeguejirahana, inootiruva. ⁸ Toonofeenedi imitico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicaui imitinocoro. Jaanoti tajiiba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajiibaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajiiba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuuhi iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajiiba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitinoro jilliro uco ifinijitino guijevafaño ficuui. ¹¹ Tajiibaco imino omooniiaboro ifinijitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri ciijigaifaño efeejinoco gaajacuuhi. Jilli tahimiti toono tajiibafeenedi uco bañiui.

¹² Jaaruno toono Moise atajiibauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ ¿Jaaneguiiha nacu fine jino imi tajiiba uco guijeniui? ¡Cha, tollí icatino! Imiti uco guijeniui. Jaanoti tajiibafeenedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuuhi tajiiba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jijovonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihi millitihacho fine tollí iicanoco. Iimogonoco omooniiaboro, iimogotinocoro iijihegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajiiba: Imitino, onomaño tajiiba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaaruna imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaa-jahi tafifaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruubo moonihicatihí. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicatihí, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omooniiabo, uujoho moonihicatihí imiti tafifaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi tafifaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebiifañodi Moocaani tajiibaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca tafifaño iicano tajeebiifañodi iimugurunoco tihisuhicahi; imiti tafiico isisinoro atajiibacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miño tajeebi tajiibahicahi Moocaani onoobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Miñjoho fine uco taajasuji jino ifinijitino guijevafaño asatyono ifiiti? Iidiaboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojiiabo Jesucristofeenedi. Jaamaño ¡Moocaanico mihimehi!

8

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufañodi iicacuumo idaasuno mooniracuujitihí. ² Miño Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufeenedi aaciibo tajiiba uco taajasuhi imiti jijovooboti, ifinijitino guijeve mityati icano. ³ Miño Moise tajiibafeenedi miñhaiñooba taajajitirahi. Tajiibaco saatohoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idiibocoro Illico galluui miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro. Jaabo iguijeve-unofeenedi imitico guinoniubo, miñhaico imiti guinonicuutino iicaqui. ⁴ Jilli mooniubo Moise tajiiba onoobadi meheetavehicautineguiiha, jilliro tajiiba onoobadi imino micaqui. Miño mofi onoobadi mihicacuutihí, Moocaani Gaija onoobadi mihicacuui.

⁵ Miño ifi onoobadi iicamo ifi ononehejequere moonifihi. Jaanoti Moocaani Gaija onoobadi iicamo toonojaagoviro ijeebii icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino

guijevejaagoviro miinoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino miinoco satyehi sajeebii, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diibo tajiibaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onoobadiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitihii.

⁹ Jaanoti amiihai, amiihai ifiguiiharo mihicatihii, Moocaani Gaijadiro mihicahi diibo Gaija amiilhaifaño iicacuumaño. Jaamaño Cristo Gaijama iicatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amiilhaifaño iicahachiiiji amiihai ifi imitiri guijeveji. Jaarunaaca amiihai jeebii buheehi, Moocaani agaayicicumaño. ¹¹ Cristoco guijevafañoti ubuheetesuubo Gaija amiilhaifaño iicahachiiiji, diiboro Moocaani amiihai ifi echeemejirunoco bohofiti acijjiibo diibo Moocaani Gaija amiilhaifaño iicanofeenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, miihai Moocaaniguiiharo mihicacuuihi. ¹³ Jaanoti amiihai, amiihai ifi onoobadiro mihicahachiiiji miguijeveji. Jaanoti Moocaani Gaijafeneedi amiihai ifi imitinoco atajiihahicanoco mejeevesuhachiiiji mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onoobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miïro amiihai miinoco ijjuvusuno gaijaco magaayicihinitihii, siino toonofañodi miñihicuguequi icatino, miinoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayiciuhi. Jaamo Togaijafeneedi Moocaanico meneehi: ñjoho Guihirubi, monoonicihii. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jiiibeguehi mojeebiiifaño miihai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo miihai diibo seeme mihicamaño magaayiciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaayiciji sano Cristoma. Jisumi diibo idaasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojifaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi idaasuno mihicaruno sihidi jeevatihii ifototino aivo ufucu imino mihicajinovi. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifiivusuudino, Moocaani seeme ihifusucafetejifucuco ihatyimequi sihidi iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifiivusuurunoo Adan imitinoco omooniusumi Moocaani afaijacuuno imicuutihii. Jaarunofañoo esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinisuhicanoti icano ufucu atajasucafetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino atajasucafotonofeenedi, bu tolliro fanoova taajasucafetejino. ²² Magaajacuuihi paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta, acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. ²³ Jaano idiinoro toono idaasuno icatihii. Tolliro bu miihai, ufucu sinehejeque sihidi magaayiciji. Jaanoti jisumi Moocaani Gaijamaryehiica mihicahi. Mojeebiiifañodi mahaivovomoro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti miilhaico agaayicijifucuco. Jaaneri mofi atajacafetejinoco. ²⁴ Miïro Moocaani Jesufeneedi mataajaji, enehicanoco mehesicinihicanofeenedi mataajahiniciuhi. Jaanoti mahatyimecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. ¿Mahatyimecuunoco collihi bu mehesicinijirahi? ²⁵ Jaanoti mahatyimetinoco mehesicinimo tolli icarunofañoo ma-jaabicimoro meteemehi.

²⁶ Jaamaño Moocaani Gaija miilhaico miniinovarumoco amusuhicahi, Moocaanima imino mihiimaanoco magaajatimaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallivi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaajaturujiri. ²⁷ Jaabo Moocaani famoo jeebiiinofañoo agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebii onoobadi dilluhicahi diibota iicamohallivi.

Fanoohallivi Mimityano.

²⁸ Magaajacuuihi Moocaani diiboco agaijimeedi fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuuhuvaubo ijeebii onoobadi. ²⁹ Siicijetiro Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucuubo, Illibadiro iicaqui. Jaamo ajashutumofeenedi, Illi diito amiyaaboti iicaqui. ³⁰ Jaamoco Moocaani siicijetiro udugaacuumoco bu tolliro coovaubo. Jaamo ocoovaumoco gaayiciubo. Jaamo agaayicumoco, bu tolliro ihaivojico aciubo.

³¹ ¿Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuunofañoo, mominaa miilhaico guinonicujitirahi. ³² Miïro Moocaani Illi icaruuboco miihaiditi gaijitiibo paryi mohallivi aciubo iguijevequi. ¿Milli bu jaabo miilhaico sano Illima fanoovaaco acitiibo icajirahi? ³³ ¿Miijoho bu Moocaani ananicuumoco: Iimiti, neejirahi? Idiiiboro

Moocaani agaayicibbo iimimo unuucuumoco. ³⁴ ¿Miiijoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Idiiboro Cristo mohallivi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi jisumi iicaabo mohallivi Moocaanima ihiimaaqui. ³⁵ ¿Miiijoho nacu mihaico Cristo gajiti dugaacujirahi? ¿Nacu fine idaasuno miinoco omoonineheje? ¿Nacu fine miinoco itihisuhicaneheje? ¿Nacu fine Moocaani iijihalliti miinoco ijiheneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine gaachehuti mucuujivaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine gujeve? Cha, chahano. ³⁶ Caatinihaamefaño onoobadi mihicahi. Jilli Caatinihaamefaño noono:

Moocaanihalliti mihaico fahiijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonibadi mihaico moonihicamo, noonoro.

³⁷ Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu mihaico agaijubofeenedi. ³⁸ Jaamaño uujoho gaajahi chahano jineje mihaico Moocaani agaijinoti udugaacujiruno gujeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gajano icaruno, jisumi icaneheje, bu ufucu iicajineheje icaruno, ³⁹ bu caamo iicaruneheje, jinije dojbavi iicaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifiivusuuno mihaico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojiihofeenedi mihaico agaijinoco ifusuunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Hicumo.

¹ Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucumaño bañitih. Miiro tahesamaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jibeguehi miyaano iicanoco. ² Aivo idaasuno icahi tajeebiña fahiijivaro idaasuno aivo icahicahi. ³ Jaaneguiha uuro taacuumiotohallivi Cristoti sihogovi, bu Moocaani imucugaiguino icajirahi toono tolli icano tayotoco itaajasujiruva. ⁴ Miiro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayicicuumo. Miiro diitofeenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifiima. Jaaboro diitoco unuunoco aciubo, Moise tajiibaco, Moocaanico ijafaño imejinehejeque, imino mooniji ununehejeque icano aciubo. ⁵ Jaamo motadimihai iyaachimihai diito icamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahiijivaro mihimo. Fine.

⁶ Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifiivurumo miya israelmibadi icatih. ⁷ Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautih. Miiro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diyaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸ Jiliti magaajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme icatinoco. Jilli diimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. ⁹ Miiro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gafiico seemevaji, nuubo.

¹⁰ Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³ Jaamisi fiivutinaaca bu iimino, iimitinoco icano mooniutimisihaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisi ihamiyaabo iguihooboco jeeceveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onoobadiro neehi: Jacobco gajih. Jaanoti Esauco jihguehi, nooboro. Jiliti magaajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeeceivotiiboro iimogobadi icinoco.

¹⁴ ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitih, meneejirahi? ¿Tollu icatino! ¹⁵ Miiro Moiseque nuubo: Iimogomoco gajiji bu diitocoro idaasugueji, nooboro. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegui mesefaquimaañoti icatino. Jilli Moocaani idaasugomaño. ¹⁷ Miiro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiboti ficuuhi, tamityaco ivi ifusuqui. Jaanofañodi tamomoco gaajasuqui fanoojiinijeri, nooboro. ¹⁸ Jaamaño iimogomoco idaasugoobo. Jaabadiro bu saatoho jeebico Moocaani iimogobadi huhufutusuubo.

¹⁹ Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu miijoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonicahi. ²⁰ ¿Nacu miijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco:

¿Collíhi uco jilli deetavehi? neejirahi? ²¹ Miiro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiitihillu fanoova eetavoguiiha.

²² ¿Jaanoco bu milli Moocaniditi meneejirahi? Jaabo imitino iicahicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabicihicahi imityaco igaajasuqui. ²³ Jilli mooniibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igaajasuqui. Miiro mihaico iidaasugooboro siicijetiro ificucuumo ihaivojifaño miicaqui. ²⁴ Miiro mihaico Moocaani judiomifañoti ichi, bu tolliro saatohoco judiomi iicatimofañoti ichi icano. ²⁵ Oseas onoo bo aamefaño jilli caatinicinino:

Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicautirucuumijeque. Jaacuumijequere agaijutirucuumijeque: Amihaico gaijhi, neejiibo. ²⁶ Amihai taacuumi mihicatíhi, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seme, monoocafeteji, noono.

²⁷ Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuaijinio jiniigaiyihaidimo icarumoti midimoro taajasucafeteji. ²⁸ Miiro Aivojiibo jinijehallivi paryi unuunoco goovano moonijiibo, nooboro. ²⁹ Miiro iticoni tolliro diiboro bu Isaia nuuhi:

Niqueje Aivojiibo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucar uutiruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofenedi Imino Omoonino.

³⁰ ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomi icatimo tajiibafeenedi Moocaani diitoco igaayiciqui guinotirumo gaayicafetehe miyaavogofenedi. ³¹ Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocanivi ifutusuujiruno tajiibaco. Jaarumo toonovi ifutuutihi. ³² ¿Jaamo milliti ifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuujiruno miyaavogogaagovi ijeebi iicautimaño jilli iinoro omooninojaagoviro ijeebiino iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumoro ifutucuutimo, ³³ Caatinihaamefaño onoo badi: Uujoho Sion cuumivi ficuui saafiico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevetimo taajajimo Moocanivi ifeteji, noono.

10

¹ Tañahabomi, imeguehicahi israelmi atajanoco. Jaamaño uujoho Moocanima diitohallivi iimaahicahi. ² Uujoho neehi diito Moocanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihi agaajatimaño. ³ Miiro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. ⁴ Miiro Moise tajiibaco saafiuro Cristo imino mooniuihi. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicíhi.

⁵ Jaanoti tajiibafeenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatiniuhi: Tajiibaco aivo imino omoonibo toonofañodi taajajirahi, nooboro. ⁶ Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo iti thesino iicaaboco deesamaaboro dijeebiñodi needino: ¿Mijoho caamo niquejefaño feeji Cristoco iniitusuqui? nooboro. ⁷ Bu ¿mijoho jiniije dojbavi feejirahi Cristoco guijevafañoti siino isivaqui? Jilli mneedino. ⁸ ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iti fiiticuui diijifañoti, bu dijeebiñoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojibogoco mihai mijibogono. ⁹ Jaamaño Jesu Aivojiibo iicanoco diijiri idibogooboro diiboco Moocaani guijevafañoti ubuheetesuunoco dijeebiñodi imiyaavogohachiji taajaji. ¹⁰ Miiro mojeebiñodi mimiyaavogomaño minoco Moocaani gaayicíhi. Jaabadiro bu moojiri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

¹¹ Miiro Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevejitíhi, noono. ¹² Judiomi icarumo bu saatohobadiro jeevahi. Jaabadiro bu Aivojiibo Jesucristo famoo Aivojiiboro. Jaaboco ejeecivomoco guiraano imino mooniibo. ¹³ Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeecivomo taajaji, noono. ¹⁴ Jaaboco

bu ¿milli jeeceivejirumo imiyaavogotiiboco? ¿Milli jaaboco miyaaveguejirumo diiboti ijibogonoco agaajatiboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo miijoho diitoco ijibogotinoco?
¹⁵ ¿Milli jaanoco jibeguejirumo, miijoho diitoco: Mijibogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosiiicani sajeebiico aacino jibogoma asaamo, bu iimino jibogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicatiji. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojiiibo, chahamo aivo mojiibogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañodi miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jibogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucurumo. Miïro toonoti Caatinihaame jilli neehi:

Diito ijibogono fanoojiinijeri guubuvusurahi, diito iimaa jiiinijejinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatiji? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuurumo. Jaabo Moise jilli nuuhi:

Moocaani neehi: Uujoho amiihaico cigueguesuji siicummi taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliro amiihaico sifiiratusuji igaajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiro bu Isaia guucibatiibo nuuhi:

Jilli Moocaani neehi: Uco iguiinuutirumo, jisumi uco iguiinomoro atyimehi, uuti idillutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiimaaubo nuuhi: Fahiijivaro coovaaboro icahicahi uguubutino, iicajisuno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmiti Ataajacuumo.

¹ Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuuhi? ¡Tolli icatino! Miïro uujoho Pablo israelmiioobo, Abraham iyaachimioobo, Benjaminio cuumioobo. ² Siicijetiro Moocaani israelmi ita iicanoco gaajacuuhi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesutiibo. ¿Nacu amiihai magaaajatihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi ijibogohaame Caatinihaamefaño jilli onoonoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaaubofañodi israelmi imitico nuubo: ³ Aivojiiibo, dihiimaaminaaco guijenicummo, bu jaabadiro dijeecivomañehejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiuro atyuuvooboco guijenigomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco iimusuuhi: Cha, iïro diicatiji. Ajashutimo siete mildimoco uujoho ijeevadi dugaacuhi Baal onoobo jihovo caani ijinitaguiino ememuiivotimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiro bu jisumi miidimoco Moocaani iidaasugooboro gaayiciji. ⁶ Jaano Moocaani iidaasugomaño agaayicino. Jaaneguiha miilai imino moonimaño mihaico agaayicino icatino. Jaanoti mihaico mohimihuseti igaayiciruva, toono Moocaani iidaasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Miïro israelmi iguiinuurunovi ifutuutiji. Jaanoti sanoodimoco Moocaani iicummo toonovi ifutuuhi. Jaanoti sanoodimo ijeebiino ucuhufomoco nuubo: Jilli mihimogobadi mihica, nooboro. ⁸ Jilli Caatinihaamefaño onoobadi:

Moocaani diito jeebiinoco kuhufutusuhi ihaalliinoco jabacaruubo atyimetimobadi iicaqui, inohojinoco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumi-hachuta tolli iicamoro Moocaani jibogoco gaajatimo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito jibaimono jegañibadi, sinicuhunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco idaasuno imooniqui. ¹⁰ Jaafa ihaalliino ajabayitobadi Moocaani iimaanoco gaajatimo iicaqui, tolliro bu iyoobaiño diitoco iimitibociri ijebeivequi ufucuro gañiivucuutimo iicaqui, nooboro.

Judiomi licatimo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiha dilluuhi: ¿Nacu fine judiomi ananigaivaumoco Moocaani siino gaayicicuujiitiji? ¡Cha, tolli icatino! Diito tolli guubutimo iicamaño judiomi iicatimo

itaajaqui diitofeenedi Israel cuumiminaa eesafotomoro diito iicabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiomi imitino iicauno jiinjeminaadi imino minifutuuhi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiomi iicatimedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaanici imijino paryi judiomi siino iimitodi.

¹³ Jaanegui amiihai judiomi mihicatimoco neehi, judiomi iicatimojaago Moocaani uco agallumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuhi. ¹⁴ Jaaneguiiha imeguehi saatoho tayototi amiihaibadi iicanoco imogomoro atajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesu-uno feenedi jiinjeminaaco sajeebii Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaayicidi gujivefañoti siino ubuheetemebadi icajimo. ¹⁶ Moocaani judiomi eedeetemihaiico iicuneguiiha, jisu bu paryi judiomi iicicafotomo icano. Miïro iticoni meheetavohica maahu Moocaani jeecevoguiiha iimibadiro bu iisihî faasihiro Moocaanidi imihi. Jaabadiro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiomi saatoho miya olivohohaafeneque iquitiniciyadi quiticafutuuhi. Jaanobuuna ijoho siicumioobo jihoro olivohohaafe diicaruubo tooho aafeneque iquitinobuuna camayaacufetehe. Jaabo tohifeañodi idiicamaño toohoti diicahi. Toono jilli eneejiruno: Moocaani judiomico uufocovi ificuuboro judiomi iicatimoco igaayiciqui, onono. ¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaanici vi sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachijî imino deesicini, disefari tohife icatîhi, ijoho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: Jiîhi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuuhi iibuuna uu- joho toohovi camayaacufetequi, nooboro. ²⁰ Jiîhi; miïro toohaafeje quiticafutuuhi imiyaavuguutimaño. Jaanoti ijoho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difiico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deesicini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icau- runoco Moocaani gaijiutihî. Jaabadiro imi ico gaijijitiruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseneque. Jaaruubo bu iimitimoco gaijijitiruubo. Jaamaño aacutumoco idasuno mooniubo. Jaaruubo amiihaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma di- ica. Jaanoti imino mihicatihachijî, tolliro bu amiihaico iquiticuboro gañijîibo. ²³ Jaanoti bu judiomi siino imiyaavogohachijî diitoco siino toohovi camayaacujîibo, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuviro camayaacujiruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi ijoho judio diicaturuboco jihovo olivohohaafeti iquiticuboro imiya olivohovi ico camayaacuubo. Jaanegui judiomi imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuviro camayaacufeteji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi amiihai jino agaajarautinoco magaajanoco: Jaamo amiihai: Aivo sihidi miîhai magaajahi, nootimo mihicahi. Miïro israelmiti sanoodimo kuhufutusucafetehe, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucufeteji, Caatinhaamefaño onobadi: Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujîibogoco agaayicitimaño judiomi Moocaaniminaabadi icahi, amiihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gaijihî diito eedeeteque diibo iiciumaño. ²⁹ Miïro Moocaani aacicumoco dumiticitatîibo, bu tolliro diito ucuuhu- vacuumoco sihigovi siino jeenesutatîibo. ³⁰ Amiihai iticoni Moocaanico muguubutihî. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi judiomi diiboco uguubutimaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutihî, tolliti Moocaani diitoco ihidasuguequi amiihaico iicabadiro. ³² Miïro famoovaro guubutihî. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatîhi, nuuhi diito famoovaacoro sabadiro ihidasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jîibogoratino, aivo diibo jiîhai gaajaratino. ³⁴ ¿Nacu miîjoho Moocaani esamaa- jeque gaajahirahi? ¿Miîjoho nacu diiboco jîibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaanî nacu Moocaani

* 11:26 Griego iijiri: Jacob iyaachimihai, noono.

Aivojñiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Miiro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuuhi. Jaano paryicino diibonoro. Imicani Moocaani fahiijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Iicano Ifi.

¹ Jaaneguiha tañahabomi, amiihaico aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amiihairyo amiihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeecivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo imooniqui. Tolle aivo Moocaanico imino mejeecivotahi mojeebiifañodi.

² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onoobadi* siino mihicacuudino. Jilliro amiihai esamaajeneque paryi siibadi mubuunani tolliti amiihai ifiino paryi ibuunanicafeitequi. Jaadi jari magaajaji conoocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefeenedi atajiihanegui famoocoro amiihaico neehi: Amiihaiti saatohoba amiihai ifiitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amiihaico Moocaani dudicamaajeque aacino ticovoviro. Jino dudicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi. ⁴ Miiro mofiivi oovicinino; mofi saafiuro mihicaruuboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi miihai miyaavogominaa saafiibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataacinii saafi ififañoro.

⁶ Jaanoti Moocaani miihaico dudicamaajeque acihii saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefeenedi aacibadi. Jaano diibo aacinoco imino momooni. Moocaani iimaaco miihiihaguijinoco magaayiciiho mimiyaavogono ticovovi momooni.

⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayiciiho imino mejeecivo, miihiihaguijinoco magaajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehecutusunoco magaajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amiihaiguiiharo gaijitimo mahaci. Sitahallivi aivojñiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jillii Iicano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magaijicasi, iimitinoco miihiihague, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magaijicasi momiyannahaboco magaijiihoboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojñibo Moocaanico quehecuno jeebiiri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaabicihica idaasuno mihi-carunoco, Moocaanima miihiihaanoco mejeevesudino.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujivaachunehejeti mahamusuhica, amiihaico abaamoco imino magaayicihica.

¹⁴ Amiihaico idaasuno omoonirumoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo miihai sihidi mejeevahi, meneedino. Amiihai jeebiico siicuno miminiyu. Aivo magaajafihi, meneedino.

¹⁷ Sita amiihaico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiiacudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebii mihicahi. ¹⁹ Agaijimo tañahabomi, amiihairyo, amiihaiño jaadaco mihicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miiro Caatinihaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaadui, noobo Moocaani.†

* 12:2 Griego iijiri: Jaanegui jiinije onoobadi, noono. † 12:19 Griego iijiri: Aivojñibo, noono.

²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachiiji machusu. Jaanoti bu adufirari iicahachiiji diisu; tolli momoonino diiboco inucufevesuqui, noono. ²¹ Jaaneguiiha iiminotino amiihaico sahigotiro guinonidino, sahigotiro iimineri iimitinoco miguiinoni.

13

¹ Famooro aivojito tajiibaguino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatiino, paryiicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajiibaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idaasuno moonimo. ³ Miïro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguitiibo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacisuqui. ⁴ Diito Moocaani atajiibanoco omoonimo, ijoho imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachiiji ivi diigui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onoobadi mihicatahi, miinoco idaasuno omoonijirunoti mihiguimoro icatino, jilli diito atajiibanoco: Jii, monoono imino momooninoco magaajamaño. ⁶ Jaamaño amiihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajiibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idillunoco mahaci, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobociigo, magaijjimoco magaiji. ⁸ Sitaaco medebedino idinoro sitaaco magaijjinehejequere miguiino. Miïro sitaaco agaijimo Moocaani Moisefeenedi atajiibanoco imino moonicuui. ⁹ Miïro Moise tajiiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañooco diibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajiibano icaruno sanooviro jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitih. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajiiba onoobadi paryi momoonicuui.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejeti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucuubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miïro mataajacuujino jisumi miihaiti aivo fiitivucuui. Iticoni taajasujibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno. ¹² Toojiinijehallivi guenenene mihicacuui. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fiitivucuui. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuuqui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihiguequi cuuje mihigonibadi guiricavofaño icacuutimo miicaqui, bu jibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoyiicico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco inohallitiro mijihieguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojiibo Jesucristocoro amiihaihallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonicibadi. Jaamoro amiihai ifi imiti atajiibanoco momooniqui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino.
(1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehecutimoco magaayici. Jaarumo diiboma mejenaauca-sidino diibo imino agaajatinohallivi. ² Miïro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco dejecujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicicumaño. ⁴ ¿Nacu miijoho ijoho sita jeecivominaafico dejecuqui? Idiiboro diiboco ihaivojiibo: Jino imino, jaanoti jino imitih, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idiiboro Aivojiibo imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucucu sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonojaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucucu ificuubo AivojiiBo Moocaanico iimequi ficuuihi. Jaanoti bu safucu sihidi jeevahibadi ificuutiibo, bu: AivojiiBo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: AivojiiBo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduutiibo: AivojiiBo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutihi, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ Miïro miïhaiti saatoho ifiguiiharo icatïhi, bu jaamo ifiguiiharo guijectïhi icano. ⁸ Jaamaño mihicasumi AivojiiBo Cristoguiiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijectuudi AivojiiBo Cristojaagovi mefeeji. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijectuurumo icano AivojiiBo Cristotaro mihicaji. ⁹ Miïro Cristo iguijectuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo AivojiiBoti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo ijoho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco diïheguehi? Miïro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji miïhaico diibo imeeciqui. ¹¹ Miïro Caatinihaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo AivojiiBo, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memuiïveji.

Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

¹² Jaamaño paryi miïhai Moocaanico jiijehallivi mihicahicadinoco miïjibegueji.

Dinahaboco Gañiisudino.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tiïisucasicuutimo mihica. Jaamo amiïhai nahaboco nani-gaaniisutimo mihicahi, bu imitifano gañiisutimo mihicahi icano. ¹⁴ Uujoho AivojiiBo Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti ijoho uduunoco dinahabo aatyimeebere iimitinobadi eesiciniïboro idaasuvohachijï diiboco imino gaijitïhi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo iguijectuuboco. ¹⁶ Jaanegui toono amiïhaidi iiminoco momoonidino, sita amiïhaiditi: Imitinoco mooniïbo, eneejiruneguiiha. ¹⁷ Miïro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebiï ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeecivoobo Moocaanico imo imo mooniïhi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiiha masiï guinomoromo mefeequi sajeebiï icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasiqui miïhai miyaavogo jeebiï ijusiqui. ²⁰ Jaaneguiiha Moocaani sita jeebiïfaño omooninoco ijoho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeenedi mitasudino. Miïro paryi machutaano idicunootïhi. Jaarunofaño mamachunofañodi sifiico imitifano maganiisuno imitïhi. ²¹ Imijiruno asimico duutiibo idiicano, bu vino aivofaihuco adutiibo idiicano icano, bu saneheje toonofañodi dinahaboco imitifano aganiisujirunoco icano. ²² Iïro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajiïbo ijeebiïfañodi imino iicanoco eesiciniïbo. ²³ Jaanoti siinoco niïhicugooboro uduubo imitico icihi miyaavogooboro uduutimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaquuiharo Mooni Imo Imo Iicaqui.

¹ Miïhai momiyaavogo mequehecumo saatoho imiyaavogo iniinovamoco mahamusuji miïhaiguiiharo moonitimo. ² Jaanegui paryi miïhai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofeenedi imiyaavogo iquehecutequi. ³ Miïro Cristo icauruubo ifiguiiharo icautïhi. Jilli Caatinihaamefaño onoobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifafetehi, nuubo Cristo. ⁴ Miïro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatiniumo toonoti miïhaico ijibeguequi toonofeenedi Moocaani miïhaico aamusunoco mehesicinimofeenedi fanoovaaco majaabicïhi. Jaanofañodi majacuscacafetehi. ⁵ Moocaani miïnoco fanoova jaabicico, jacusuco icano aaciïbo, jaafa amiïhaico

amusuhi. Jaamo imo imo sajeebii fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onoobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivojiiibo Jesucristo Caanico.

Judiomi iicatimoco Taajasujiiibogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani imiguiiha fahigova sitaama magaayicicasi, miilhaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Miiro uujoho amiihaico neehi: Cristo saauhi judiomico ejeecivovaubo, moheedetemihaico unuuno imiyaavequi. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani onoonoco abañitatinoco. ⁹ Tolliro bu saauho judiomi iicatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco iidaasugueneguiiha, Caatinihaamefaño onoobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomi iicatirucuumiminaafeenevi, bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiro bu simañoohaamefañovi noono:

Judiomi iicatirucuumiminaa imo imo mihica, Moocaani cuumiminaama.

¹¹ Jaabadiro bu simañoovi noono:

Aivojiiibo Moocaanico mihimo, paryi cuumiminaa diibo mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹² Jaabadiro bu Isaia caatiniuhi:

Isai onoobo iyaachimihaiobo agañoivooboro cuumiminaa Aivojiiiboti icaji.* Jaabo diitoco ataajasujinoco esiciniijimo, nooboro.

¹³ Moocaani miilhaico taajasu, esicini icanoco aaciibo. Jaafa Moocaani amiihaico imo imo omooniiiboro sajeebii icaco acihi diiboco mimiyaavogonofeenedi, amiihai sihidi janaanivivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujoho imino gaajacuuhi amiihai mihimihuseneque, sihidi magaanoc, bu fahigova mafagocasinoco magaanoc icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jihaamefaño amiihaidi caatinihi nucufeguetiibo ijiibogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodi atajiiibaaboro acihi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeeceivequi judiomi iicatimofeenevi. Diiboco ejeecivoobo uujoho jiiibeguehicahi Moocaani jiiibogoco taajasuguiiha judiomi iicatimoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeecivobadi igaayiciqui Igaijafeneedi ijeevadi iiguiiharo ificucuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeque omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejeti iimaatihi idiinoro Jesucristo tafañodi omooninoti. Judiomi iicatimoco Moocaani onoonoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonihi tafañodi Jesucristo ihiimaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafeenedi, bu aatyimeratino eetavofeenedi, bu Moocaani Gaija mityafeenedi icano. Jiibadi Cristo taajasujiiibogoco jiiibuguucuuhi Jerusaleti fahigovadi ifutusucuuhi Iliricu jiiinjevi.

²⁰ Jaanoco iimogooboro jilli jiiibeguehi taajasujiiibogoco johono Cristo momo agaa-jaraticuumijefaño sita iticoni ijiibogonohallivi ijiibogonoco iimogotimaño. ²¹ Jilliro moonihi Caatinihaamefaño onoobadi:

Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jilliti jimañoovi sihidi dudicamaaje iicamaño uujoho feehicatihii fahiiijiva amiihaico abaateguehicaruuho. ²³ Jaarunaa jisumi jiiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu siicijetiro amiihaico abaatonoco imeguehicamaño, ²⁴ España jiiinijejaago ofoodi amiihaico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Españavi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumihiica feehi Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyoo. ²⁶ Miiro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomi iidaasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tolli moonimo judiomioto imiyaavogomo Cristo jiiibogoco diitojaagovi asatyuneguiiha. Jaaneguiiha diito judiomiiti imiyaavogomoco inehejeti acimo. ²⁸ Jaaneguiiha jinehejeque paryi iimivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Españajaago ofoobo amiihaico meecihiiniji. ²⁹ Imino uujoho esicinihi, tahigo ifotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

* 15:12 Griego iijiri: Isaia onoobo caacamiti ruutuji. Jaabo agañoivooboro cuumiminaa Aivojiiiboti icaji, noono.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojiĩbo Jesucristofeenedi amiihaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico aacinofoenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveguehicaatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyonoco imino igaayiciqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachiĩji uujoho imo imo amiihaico atyimequi, bu jaabo amiihaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebiico aacĩbo Moocaani amiihaima icahi. Fine.

16

Ijico Agalluuno.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cencrea cuumiri iicaja Moocaani ijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magaayici Mohaivojiĩbo momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejeti, mĩro diigo sihidi saatohoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifiico ñihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famoro monahabomi Moocaani iijaminaa judiom̃i iicatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi ijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jiinijevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaaihicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahaboniumisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojiĩbofañodi agaijiĩbo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque mĩhaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijiĩbo Estaqui onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojiĩboco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojiĩbo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magarijigo monago Persidaco sihidi Aivojiĩbo dudicamaajefaño ududicamaaihicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofaño obocĩboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonigoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famoro miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicacasimoro midillucasi Moocaani sajeebiico ihifusuqui. Paryiicino Cristo iijaminaa amiihaijaago ijico galluui.

¹⁷ Tañahabomi, amiihaico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agañisuhicamoti. Diito omoonino amiihaico mĩhai mijiĩbeguehicabadi icatihi. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tolli omooniĩbo Mohaivojiĩbo Jesucristoco jeecivotihi ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebĩba iicamehejeque imo imo ihiimaanehejeeneedi bañihicamo. ¹⁹ Famoro gaajacuui amiihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amiihai iiminocoro momooniqui mihimibaicininoco imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofañodi sajeebiico aacĩbo Moocaani saajiibo iji Satanasco ifinisuvaqui* amiihaiguino. Jaabo Mohaivojiĩbo Jesucristo jaafa amiihaico imino moonihi.

* 16:20 Griego ijiri: ijimatajeruqui, noono.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amiihaijaago iijico gallu-
uhi. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatiniiibo amiihaijaa taajico
galluuhi Mohaivojiiibofeenedi.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoobo amiihaijaago iijico galluuhi jino diibo iijafaño uujoho
iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jiiicumii
nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Iimono.

²⁵ Jaanegui masii Moocaanico mihimequi. Diibo amiihai miyaavogoco equehecu-
tusujiruubo uujoho iijibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi iijibeguehicabadi,
bu siicijetiro jiiniije ifiivuusumi iicauno agaajaratinooco ificuunoco Moocaani agaajasu-
uno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitiiibo tajiiiba
onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatiniuhaamefeenedi. Jaano toono agaajarautiruno
jisumi gaajacafutucuuhi paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idiiboro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofeenedi diiboco
mihimono ufucuro finijitiihi. Fine.

† 16:23-24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojiiibo Jesucristo amiihaico imino
mooniihi, onoonoco.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jiinjjevi Mohaivojiiho Jesucristo, bu diito Aivojiiho icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebiiima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojiiho Jesucristofenedi icano.

Cristofenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahiijivaro amiihaihallivi Moocaanico imehicahi; Cristo Jesufenedi Moocaani amiihaico imino omooninohallivi. ⁵ Miho Cristofañodi mihicamaño Moocaani amiihaico aciuhii mojeebii gaijadi fanoova busumijebadi fanoohijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amiihaivi Cristoti jiihogo miyaano icano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amiihaiditi jinehejeba cuujivaachutitii Moocaani aacinehejeonoti Mohaivojiiho Jesucristo asaajinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amiihaico imino teemejiiho niinofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihicahi Mohaivojiiho Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitaiiho Moocaani. Jaabo amiihaico cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojiihojaagodi miicaqui.

Moocaani Ijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanegui jino amiihaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojiiho Jesucristo momofenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amiihaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajejaagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miho amiihaiditi uco jiihogomo Cloe onoobo yoto, amiihaifeeneviva iibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amiihaico neejirahi: Amiihaiva jilli meneehicahi: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicahi. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amiihaihallivi tetecucafutuuhi? ¿Nacu amiihai uujoho Pablo memeri miniticafutuuhi? ¹⁴ Miho uujoho, amiihaiti miihaiñoobaco nitihinititii, ivi idiiimisiicoro nitiihi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaaneguiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo miihaiñooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicahi, ¹⁶ bu tolliro nitiihi Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacuutitii tahi fine cajaanoyochacho nitiihi. ¹⁷ Miho uco Cristo nitifiiri galluutitii, iimino jiihogocoro jiihogueequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidi gaaja iijiri jiihogueequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸ Jaamaño miho Cristo imohohallivi iguijeveuno jiihogo jilli jihovonobadi jeevahi ciijigaifaño efeejimedi. Jaanoti ataajajimedi, jino miihaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹ Miho Caatinihaamefaño noono: Finisui gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicinico, noono. ²⁰ ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jiihogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jisumio jenauminaafi? Miho Moocaani jeegavusucuhi jiinjeminanaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jiinjeminanaa, Moocaani gaajafenedi, Moocaanico gaajacihinititii. Jaabo Moocaani igaaajafenedi diibedi imineguyiha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jiihogofenedi saatehedi tobogo jihovonobadi iicarunofañodi.

²² Miho judiomi dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi jiije gaajacoro guinehicahi. ²³ Jaarunaaca miihai miihagueehicahi Cristo etetecuciniiboco. Jaanoco judiomi unucufeguemere tiimejetasuhicamo. Tolliro judiomi iicatimedi jilli jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhuvacinimedi, judiomi, bu judiomi iicatimedi icano,

Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miiro Moocaani gaajati iicarunovaha miyaminaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova iicaruno miyaminaa sefa janaanici sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaja, tañahabomi, Moocaani amihaico ucuuhuvaumoti bu miidimo jijeogaajaminaaotou. Jaabadiro bu miidimo aivojima iicamootou miyaamo iyaachimihaiototi. ²⁷ Jaanoti naha Moocaani iciuhi jinijeminaadi mihiifomo iicamoco agaajafiimoco inucufesesuqui, tolliro bu Moocaani jinijeminaadi iniinovafimoco iciuhi esefafiimoco inucufesesuqui, ²⁸ tolliro bu iciubo jinijehallivi jihovono iicanoco, mihiifomo iicamoco icano jiijehallivi miyaamo iicamoco inucufesesuqui. ²⁹ Jilliti diibo imefeenevi miihaiñooba: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miiro Moocaani amihaico Cristo Jesujaagovi miniiyuhi, tolliro bu moonubo Cristo miihai gaaja iicaaboco. Diibofañodi Moocaanima sajeebii miicaqui, mataajacuumoro diibediro miicaqui. ³¹ Jaanegui Caatinihaamefaño onoobadi: Difiico iidiimuuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniiboco Mijibogono.

¹ Tañahabomi, miiro Moocaaniti jibeguequi amihaiaago eeguejeusumi iimino ihimaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro amihaifeenevi jinejebaco gaajatiibobadi minifutuuhi idiibocoro Jesucristoco jaani etetecuciniiboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amihaifeenevi niinovano icauhi. ¿Milli fine diitoco jibegueji? nooboro sihidi iguiiboro veveveve. ⁴ Jaabadiro bu tahiimaa, tojibogo icano miyaminaa gaajasuri icautino. Jilliro Moocaani Gaijari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti amihaia miyaavogo miyaminaa gaajafañodiro icatino Moocaani mityafañodiro iicaqui.

Moocaani Gaijafenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaño mihiimaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicuumofeenevi. Jaaruno jijeo gaajari icatino, bu jidihijeo aivojito iimitimo gaaja goovano ifinifineri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaajaratino itihinoco toovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani siicijetiro ficucuuhi miihai taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanoyoba saatohoti jijeo aivojito gaajacutihi. Miiro igaajaciuruva tetecujitirumo niquejeo imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jilli, Caatinihaamefaño onoobadi:

Miyaminaa aatyimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque, bu miyaminaa jeebiifaño ijicafetehinitinoco icano, Moocaani imibachucuuhi diiboco agaijimeguiiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani mihaico gaajasuhi Igaijafenedi. Miiro Igaija paryi fanoocoro gaajahi, bu Moocaani jeebii faicuvahi iicarunoco.

¹¹ ¿Nacu, cajaanii sifi esamaajeque? Idiiboro igaija diibofaño iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji miijoho gaajatihi Moocaani esamaajeque, idiiboro diibo Gaija gaajahi. ¹² Jaabadi miihai magaayicihinitihii jinijeo gaijaco, idiiboro Moocaaniti asaano Gaijaco magaayicihinihi, toonoti magaajaqui Moocaani mihaico iimihuseri aacihininoco. ¹³ Jaanehejeque miihai mihiimaahi Moocaani Gaija mihaico jiiibogobadi. Jaano miihai gaajariro magaajanoco icatino. Jilli miijibeguehi Moocaani jiiibogoco miyaavogominaaco.

¹⁴ Jaanoti Moocaani Gaijama achahaabo gaayicitihi Moocaani Gaijaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gaijariro magaajacitahi miyaano iicanoco. ¹⁵ Jaanoti naha Moocaani Gaijama iicaabo paryi fanoovaaco agaa-jaaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, miijoho neejitirahi. ¹⁶ Miiro Caatinihaamefaño noono: ¿Nacu, miijoho gaajacuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico miijoho conooco jibeguejirahi? Jaanoti naha miihai Cristo esamaajema mihicahi.

3

Moocaani Amusuminaa.

¹ Jaamaño tañahabomi, uujoho amiñhaima Moocaani Gajjama iicamoma mihicanicibadi iimaatihi, jilli Moocaani Gajjama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. ² Amiñhaico itihitincoro jibeguehinihi oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihiisunicibadi. Itihitincoro jibeguehinihi magaayicijitiruneguiha, bu jisumihiica magaayicitihiica icano. ³ Jilli amiñhaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miñro amiñhaifeeneri icanehejehiica siinohalliti sitaaco mijiiheveneheje, iibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omooninicibadiro momoonihicahi. ⁴ Miñro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloobo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apoloobo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

⁵ ¿Nacu miñjoho Pablo? ¿Nacu miñjoho Apolo? Jilli miñhai Moocaani amusuminaa toonofeenedi amiñhai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi miñhaico Aivojii bo aacidineheje. ⁶ Miñro uujoho basuui. Jaanoco Apolo maaisuui. Jaanoco Moocaani jusisui. ⁷ Jaamaño abasuubo sihidi ejeevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejeevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanooco omoonii bo tohoco ujusiuubo. ⁸ Miñro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. ⁹ Miñro miñhai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amiñhai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani iijaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihuseti uco aacidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaa-jaabobadi ihmahacinoco cuhufono basuui. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanijihachiiji imino esicinimoro majaani. ¹¹ Miñro siino sita ihmahaciti ficuucuujitirahi ihmahaci Jesucristo iicacuumaño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, niñibajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jiihuneri icano ajaanihachiiji ¹³ eheetavodii bo dudicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miñro ciijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaan miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaan dudicamaajehacho Moocaani nisufaño di afatyooobo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudicamaaje gañicafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono ciijigai iijaco ijigasunoti atajanibadi.

¹⁶ ¿Nacu magaajatihimi amiñhai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gajja amiñhaifaño iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco ifinisuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miñro amiñhai Moocaani iija. Jaaja mihinivatija.

¹⁸ Jaanegui cajaan miñhai ifiico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amiñhaifañoti: Jidihivi uujoho gaajaminaafi, monoobo gaajatibobadi miminifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifetehi. ¹⁹ Miñro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miñro Caatinihaamefaño noocinino: Moocaani gañisui agaajamoco abañificamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noonoro: Aivojii bo gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onoono. ²¹ Jaanegui miñhaiñooba miyaminaafi jibeguerei amiñhai ifiico mitya mitya momoonidino. Miñro paryi sabadiro amiñhaiñeheje. ²² Miñro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amiñhaico mijibeguequi fanooro Moocaani amiñhaico aacino jiiñejhallivi mihicanohachuta, jisumi icaneheje, bu ufucu iicajineheje icano paryi amiñhaiguiha. Tolliro guijevefeenedi Moocaanijaago mihifetejineguiha icano. ²³ Jaanoti amiñhai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisuminaa Dudicamaaje.

¹ Jaaneguiha amiñhai miñhaico Cristo jeecivominaati mehesicini, bu Moocaani jibegueji itihino jibogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajii bama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi milli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi.

⁴ Jinejetei uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusucafo-totihi. Jaanoti naha idiiboro Aivojiiibo Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojiiibo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovoicaruji, bu tolliro civoguiino toovono icarunehejeque. Bu tolliro jaabo jiiibeguejiiibo miyaminaa jeebiino eesamaaiiñehejeque. Jaadi naha jari iticovoocivi Moocaaniti gaayicijimo diitoco acahacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiiha Apoloti, uuti icano, jaamo magajahi. Jaanoco misiti magajaja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onoono janaanivivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiiditi mitya mitya mihicamoro sifiico tihisutimo mihica. ⁷ ¿Nacu miiijoho ico miyaaboti ficuuhi? ¿Nacu cono iima chahahi agaayicitino? Jaano bu agaayicicunoco, ¿collihi sifiiti agaayicitiibobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

⁸ Miïro paryiicino toonoma mihicacuuhi. Miïro sihidi mubusumijevacuuhi. Miihai aivo aivojitorucu, monoomoro miihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahaivojiiivejirahi, miihai amiihaima bu sano mahaivojiiivequi. ⁹ Miïro jilli tahesicini neehi: Moocaani miihai minisuminaaco famooguiinoviro ficuuhi iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miïro miihaico miyaminaa iimogotimoro ajabafinovi mihifutucuuhi, Moocaani toomominaa ihatyimequi, miyaminaa ihatyimequi icano. ¹⁰ Miihaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafiiimo, neehicamo. Miihai miniinovafihi. Jaanoti amiihai mequehecufihi. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti miihaico jilli: Mihifomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganiicicafetehi, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehicahi, muhuseneri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Miihaico idasuno omooninehejeque majaabicihicahi. ¹³ Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siicuno mihiimusuhicahi. Jiinije beevabadi miihaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

¹⁴ Jino amiihaico nucufevesuqui jilli caatinitihi. Jilli amiihaico fajiiiniqui agaijimo taseemeque icabadi. ¹⁵ Miïro diez mildimo amiihai jiiibogominaa Cristoti amiihaico ijiiibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatihi. Miïro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufaño di iimino jiiibogofeenedi. ¹⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino icabadiro mihica.

¹⁷ Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluui taseemenebadi agaijiiibo Aivojiiibofañodi imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofañodi uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaño jiiibogooboro efeehicabadi. ¹⁸ Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitiiivibadi. ¹⁹ Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojiiibo iimogohachiiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omoonitinoco icano. ²⁰ Miïro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. ²¹ Jaanegui ¿jinejeque mihimeguehi? ¿Amiihaijaa feeji imeima, nacu gaijima, siicu ifi gaijama?

5

Ajevati Onoono.

¹ Miyaano amiihaifeeneviva ajeva iicano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miïro saafivaha caanimi taabamima icahi. ² Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idasuno mihicatano. Tolli omooniboco amiihaifeeneti buhigovi magañii. ³ Miïro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaño: Tolli iicaabo imitico, nuucuui amiihaifeeneri iicaabobadi. ⁴ Mohaivojiiibo Jesucristo momofañodi amiihai mihigaicinimoma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojiiibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. ⁵ Jaabo diibo iimitiiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisuqui omooniruubo, idasuno iicaneguiiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaivojiiibo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebi itaajaqui.

⁶ Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. ¿Nacu magaajatíhi ajashuruno levaduraguiiji paryi ifaasihifaño acaisecafetefinoco. ⁷ Jaanegui toono eedelevaduraguiijico magañinibadi toonoco amiihaifeeneti magañi. Jaamo boosihi toguiijima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miíro siicijeminaa oveja seemeneque gaicaaujibuumo Pascua jibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco guijeniumo safooro miihai imitihallivi. ⁸ Jaanegui masii Pascua jibaimoco meheetavequi tohimitico magañimoro, oono eedelevaduraguiiji iimitiguiijico mihicanibadi. Jaamoro ivi toguiijima achahano maahuneriro meheetavequi abañitino jeebiri, miyaaneri icano.

⁹ Miíro amiihaico juufaiji acaatinuhaamefañodi nuucuuhi: Ajevafiimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰ Jaaruno tolli onoobo paryi jiinjehalliri iicamo ajevafiimoti, ifiguiiharo fanoovaaco imeguefimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro ijinitaco ejeecivefimoti icano nootíhi. Miíro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiinjete siijiinjete mefejirahi. ¹¹ Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuuru-ubo ajevaco imoyiicibo, ifiguiiharo fanoovaaco imeguififiibo, ijinitaco ejeecivefifiibo, sicamañoco ijbocasififiibo, bu iguiriicavefifiibo, bu ananigaififiibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba mamachudino. ¹²⁻¹³ ¿Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiiboro Moocaani diito: Imitico, neeji. Jaanoti naha amiihai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneejirahi. Jaaneguiha diibo iimitiboco amiihaifeeneti buhi magañi.

6

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amiihaiti saatoho amiihai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, ¿collíhi miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicíhi? ² ¿Nacu amiihai magaajatíhi miyaavogominaa jiinjeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jiinjete amiihairi udugaacufetejino icanaaca, ¿collíhi toono sihidi ejeevatinoco amiihaifeeneviro mihimibachutíhi? ³ ¿Nacu magaajatíhi Moocaani toomominaaco miihai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? ¿Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amiihai jijeonehejhalliti miihacasinoma mihicamo bu, ¿collíhi jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefehecíhi? ⁵ Jino amiihaico nucufesuqui neehi: ¿Nacu amiihaifeenevi gaajaminaafi saafiiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶ Jaano icanaaca, ¿collíhi masatyehicahi amiihai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amiihaifeenevi iibacasima mihicamaño aivo imitino mihicacuuhi. ¿Collíhi jilli tolli icarunoco majaabicitíhi? Jaafa jilli amiihaico nanimo. ⁸ Jaarunaa amiihai sahigotiro imitino momoonihicahi, mananihicahi amiihai nahabomicoro.

⁹ ¿Nacu amiihai magaajatíhi iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amiihai ifiico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sifigoma iicafifimo, bu sano gaifiimimaryo iicafimo, ¹⁰ ananivafifimo, fanoovaaco iiguiiharo iimoyicififimo, bu iguiriicavefifimo, bu sitaaco imitino eneefifimo, bu sitaaco imitino omoonififimo icano Moocaani aivojifaño feejitíhi. ¹¹ Jilli icauno amiihaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucacutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebii icacuumo Aivojiiibo Jesu momofenedi, bu Moocaani Gaijafenedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijitíhi. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta miino jeebii guuiha, mojeebii machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisuji. Jaanoti mofi ajevaguiha icatíhi Aivojiiibo

Cristoguiiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihaico imityari tolliro buheetesujiibo.

¹⁵ ¿Nacu amihaai magaatihai amihaai ifiino Cristo ifiioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiiti iciboro ajevaminaago ifiivi ficuji? Cha, tolli icatino. ¹⁶ ¿Nacu bu amihaai magaatihai ajevaminaagoma icicasilbo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Miho Caatinihaame neehi: Famisicro sahucurucuji, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojijoojaa iminifotoobo sagaijarucuji diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifihi mofifañodi iicatinoco. Jaanoti ajevaco omoonibo ifiicoro imitino moonihi. ¹⁹ ¿Nacu magaatihai amihaai ifiino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amihaifaño iicaabo, Moocaani amihaico aaciibo. Jaamo amihaai, amihaai ifi abajatoro mihicatihai. ²⁰ Miho amihaico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuuhi. Jaanegui Moocaanico amihaai ifiiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño menehininediti amihaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigoooco dudicitiibo icano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amihaai ticovohocivi amihaai taabamima mihica. Jaabadiro bu gaigoomi amihaai ticovohocivi amihaai tajemima mihica. ³ Amihaai tajemii amihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amihaai taabami amihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miho mogai ifi abajagoro icatihai, idiiboro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatihai, idiigoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, meneedino mihimogocasisumi ivi idisumiro famisicro sabadiro mihiimaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihiimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihicacasi iji Satanas onoo amihaico abañineri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amihaico uujoho neehi, tajiiba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifiimi jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovocivi Moocaani aacihinibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabatimehejeque, fibaijigomihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaabicijitiruneri idasuno mihicatiqii.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajiibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojijoo tajiibahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachijii siino tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijiiivo. Jaabadiro aijimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivojijoo onoono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino icagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruubo diigoma imino icagohachijii mejeevesudino. ¹⁴ Miho aiji imiyaavogotiruubo mogaiifañodi Moocaanidi imicuubobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifañodi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova amihaai seeme imifijitirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocaanidiro icacuui. ¹⁵ Jaanoti oono imiyaaveguehichatimo ejeevesugohachijii, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli icago ejeevesuubo icano sajeebii icacuui. Miho Moocaani mihaico sajeebii guiiharo cuuhuvauhi. ¹⁶ ¿Nacu fine ijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, ¿ijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

* ^{6:20} Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amihaai ifiiri, amihaai gaijari icano macahacisu. Jaano toonoci fanoociro Moocaaninohoci, onoonoco.

¹⁷ Oono amiñhai ticovohocivi amiñhaico Aivojñibo aaciuno iicabadi, bu Moocaani amiñhaico ucuuhuvausumi mihicaubadiro icano mihica. Jilli tajiñbahi paryñcino Moocaani iijanofaño. ¹⁸ Saatoho mucuuhuvacafutuuhi amiñhai meehe quiticinimo mihicamo, tobadiro quiticinimo mihica. Jaabadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuuhi tobadiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ Miquiticinino sihidi jeevatihi. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatihi. Idiñoro Moocaani tajiñbaco meheetavano naha sihidi jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro mihica. ²¹ ¿Sifi jñovono diicaabo cuuhuvacafutuuhi? Jaarunoco deesicinidino. Jaanoti bu toonoti ataajajino iicahachiji, tolli mooni. ²² Miñro sifi jñovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivojñibo ataajasucuuborucu. Jaabo jilli sajeebiñ diiboco jeecevucuj. Jaabadiro bu sajeebiñ iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo jñovonurucu. ²³ Miñro ajashutino jaadari Cristo guijeveri majaaducafutuuhi. Jaanegui miyaminaa jñovototi amiñhai ifiico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amiñhai mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro, bu jisumi Moocaanima mihica.

²⁵ Jaanoti ìvi bagocajamihallivi Aivojñibo tajiñbama chahahi. Jaarunaa jino eesicininoco neehi, uco Aivojñibo idaasugonofenedi imihuseebe iicamaño, jilli amiñhaico neehi: ²⁶ Uudi imino gaifi oono iicabadiro iicano jisumihije jino idaasuno mihicaneheje iicamaño. ²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabavahachiji, imitico diñcijitihi. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitihi. Jaarumo idaasuno icaji. Jaanoco jeeði uujoho amiñhaiti buhigovi miniiyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jijehallivi guenene mihicajitihi. Jaanegui amiñhai taabamima mihicamo mataabavatimobadi mihica. ³⁰ Jaanoti bu mataamo mataatimobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicatimobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicatimobadi mihica. ³¹ Jaanoti bu jjeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadi mihica. Miñro jjeononeheje jilli ihifuvusuro icaruno finifihi.

³² Uujoho imogotihi sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavatiñbo Aivojñibo Cristo nehejeque imino teemehi, Aivojñiboco imo imo imooniqui. ³³ Jaanoti ataabavacuubo jijnijeonehejejaagoviñro icahi mogaico imo imo imooniqui. ³⁴ Jaabadiro bu atajevacuugoti atajevatimo siibadiro diitoti icahi. Atajevatigo Aivojñibo nehejeque imino moonihi; ijeebiñ, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jijnijeonocoro imino moonifihi aijico imo imo imooniqui.

³⁵ Jaanoco jilli neehi amiñhaidi iimiqui, amiñhai imega jegaiteereque ficuucui icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojñiboco miyaano fanoovari jeecevomoro mihicahi.

³⁶ ìvi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, tajevatigo iicano imitihachiji, matajehi. Matajenino imiti icatino. ³⁷ Jaanoti ijeebiñfañodi quehecuno eesicinibo: Jinejeti ucuujivaachutiñbo ifi, onobadiro iicaabo ijeebiñfañodi ille bagocajaco imino ificugoobo aivo imino moonihi. ³⁸ Jaanoti bu atajeniñbo imino moonihi. Jaanoti bu atajeniñbo aivo sihimi moonihi.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajiñbari aijimaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijehachiji, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogooboco tajejavirugo ìvi miyaavogominaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ìvi uudi, aivo imijiruno iñoro iicano. Miñro uujoho tafiico esicinih, tolliro bu fine Moocaani Gajjama iicanoco.

8

Jihovocaanimico Ejeecivono.

(Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ìvi jisumi jihovo caanimico ejeecivehicanoti amiñhaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magaajacuui. Jaaruno togaaja miñhaico mofiicoro mitya mitya momooninoviro jusisui. Jaanoti naha saatohoco magaijimo diito miyaavogoco

mujusisuhi. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agaijiboco, bu Moocaani diiboco gaayicahi.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jinijehallivi sihidi jeevatihivi ivi idiiboro saafiuro Moocaani. ⁵ Jaarunaa niquejefano, bu jinijehallivi icano bu sihidi jaatyosmi onoomo icahi, tolli eneehicamedi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha miihaidi icaabo saafiuro Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhivi. Jaabeguiiha miihai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiuro Aivojibo, Jesucristo, diibofenedi paryi fanoova icahi, bu miihai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatihivi. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibumaano, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaano, toonoti ijeebiico mimihininibadi esicinimo. ⁸ Miuro mamachunoti Moocaani minoco gaayicatihivi. Miuro mamachunoti mojeebi imitejatihivi, bu mihinivatejatihivi icano. ⁹ Jaarunoco mehesicini, amiihai siibadi esicinitimo mamachunofanodi, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifano magaanisudino. ¹⁰ Eneecau bu amiihaico neequi: Ijoho tonehejeque agaajacuubo ijinitaco ejeecivehicamaanovi acasiivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutiibo aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamaano jilliti ijoho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguijevecuuboco. ¹² Jaamaano jilliti amiihai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebiico mimitasumaano amiihairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiiha uduunofanodi tañahaboco imitifano igaanisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitihivi.

9

Minisuminaafi Dudicamaaje.

(Ga 1.11-2.10)

¹ Miuro uujoho sifi jiovono icatihivi, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojibo Jesu atyimehnicuuhivi. Jaamo amiihai Aivojibedi ududicamaaifanoti mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatihivi. Jaanoti naha amiihaidi uujoho minisuminaafi. Amiihai Aivojiboco magaayicimaano uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magaajasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditi eneehicamoco: ⁴ Miuro famoovadiro imino. Jaanoco misi paryi magaayicihivi machuqui aacinoco, aduqui aacinoco icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihiguequi, oono saatoho minisuminaa icabadi, oono bu Aivojibo Jesu nahabomi icabadi, bu oono Pedro icabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amiihai mehesicinihi idimisiro misi Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimisiro, bu jibegueriro mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaan amocasiminaafiti iicaabo iinoro inehejeque naajenicihivi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu baacu abasuubo inoovati guenetibo icanicihivi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu ihovejamico imifanoco amaamiibo toonoti adutiibo icanicihivi? ⁸ Jilli onoonoco miyaminaaro onono noomoro mehesicidino. Miuro bu tajibafano tolliro noono. ⁹ Moise tajibahaame jilli neehi: Buey itrigohallidi igoneri jehetiibo. Jaabo ijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaifano, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijumaano nuutiibo. ¹⁰ Miuhaiditi unuunoco jilli nuubo. Miuhai imiguiha totajibaco eetavuubo. Miuro jinijeque acaajaabo, bu itoogainoco ejehetiibo icano ufucu inoovataco icijinoco esiciniiboro moonifihivi. ¹¹ Jaaneguiiha amiihaifeenevi Moocaani dudicamaajeque meheetavomo. ¿Milli bu jaamo busumijeque gaayicitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amiihaiti ijaadaco gaayicihicahi. Jaanegui imi miuhai.

Jaarumo miuhai toonoco midillutihivi. Jilliro paryi jaabicimoro mihicahicahi Cristo iiji jibogoco jeevesutimo miicaqui. ¹³ Miuro amiihairyo magaajahi temploja jeevivominaa tooja jeevivo sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeevivo asimico agaicaaumoro ejeecivefimo toonoti duufihivi. ¹⁴ Jaabadiro bu Aivojibo nuuhi: Cristo

jībogoco ijībogomo Moocaanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutíhi, bu jillí nooboro caatínitíhi uco siinoti mahaciqui. Imeguehi aivo miihaiñooba uuti: Miihaico dilluhicaabo, nootímaacaro iguijeveneque.

¹⁶ Uujoho Cristo jībogoco ijībogonoti tafiico síhidi mityano esicínitíhi. Miiro toono dudicamaajeque Moocaani uco tajiibauhi. Jaamaño idaasucanijiru uudi toonoco jībogotíibo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jillí uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayicijirahi. Jaanoti tajiibari omoonímaño jino toono tadyudícamaaje Moocaani uco atajiibauno. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicino? Ijaada uudi Cristo jībogoco ijībogono sitaaco toono jaada busumijeque dillutíibo iicano.

¹⁹ Miiro uujoho sifi jijovono icatíruubo famoojijovonoti minifetehe Cristodi síhidi miyaminaaco iciqui. ²⁰ Judiomífaño iicasumi judiomíbadí minifetehe diitoco Cristodi iciqui. Oono judiomí Moise tajiiba onoobadí iicamo iicabadí icafíhi, diitoco iciqui; miyaano totajiibaguiino icatíruubo. ²¹ Jaabadíro bu Moise tajiibaguiino iicatímofaño iicasumi diitobadíro minifetehe miyaano Moocaani tajiibaguiino icaruubo, Cristo tajiibaguiinodí iicamaño. ²² Jaanoti bu iimiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadí minifetehe diitoco Cristodi iciqui. Jillí oono famoova iicabadíro minifetehechahi tollití diitoti saatohobaco taajasuqui. ²³ Paryí jillí mooníhíchahi taajasujībogoguiiha, tobogo iminoco isivanofañodí icaqui.

²⁴ Amiihairyo magaaajuuhi jinafatyofaño iicamo paryí famooro jineefíhi. Jaarumoti saafiuro ijaadaco gaayicífihi. Jaaneguiiha tollíro amiihai Cristo iimogobadí imino momooní. Jaamo ijaadaco magaaayicíhi. ²⁵ Miiro paryí bañamaajefaño iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitatíhi. Jaamo tollí moonífihi ijaada miníhaico igaayicíqui, jillí gueenene iicajitírunoco. Jaanoti naha miihai momooníhi ufucuro ifiníjitíno jaadaco magaaayicíqui. ²⁶ Jaanoti naha uujoho mihicicíníiboro ijíinoobobadí icatíhi. Jaabadíro bu sicamañehejeque aganihíicíibobadí amocasitíhi. ²⁷ Jillíro ivi tafiico uuro tajiibafíhi uujoho imogobadí iicaqui, uujoho saatohoco ijībogonobuunati uujoho imitíno ihíinejiruneguiiha.

10

*fj*ínitadití Afajínino.

¹ Tañahabomí imeguehi amiihai magaaajanoco moheedete paryí famooro Moocaani aimuufaihacíguiinodí efeehicaunoco. Jaamaño famooro Tífaí Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojicutí Moocaani aimuufaihacíguiinodí, Tífaí Muuaifeenedí icano ufuunofeenedí Moise nitímínaabadí minífutuuhi. ³ Jaabadíro bu famooro sabadíro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, ⁴ bu paryí famooro aduumo Moocanítí asaanonífaihuco. Miiro diito Cristotí sefaco agaayicínótí quehecutehicaumo, nífaíhuti, mahadunotí mequehecutonícíbadí. Jaabehícau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumotí ajashutíno sanoodímo Moocaani imefeeneví imitíno icauhi. Jaamaño jíhaifeenevíro sícaisituví finíumo ofoohígoví íííotótímoro ijíiníjeví.

⁶ Jillí icauno toonotí miihai magaaajuquí. Jaamoro iimitínoco mihimogomoro moonítímo miiicaquí diito omooníubadí. ⁷ Jaaneguiiha amiihai íjínítaco mejeecívedíno diitotí saatoho ejeecívuubadí. Miiro Caatíníhaame neehí: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadí jíbaimínícuumo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonídíno, diitotí saatoho ajevaco omooníubadí. Jaamoco safucuro finísuubo sano ajashutíno veintitres mildímoco. ⁹ Bu Moocaanico mínísudíno, diitotí saatoho ínísuubadí. Jaamoco jínímómírí eheedusunerí finíumo. ¹⁰ Bu imitíno Moocanídítí mihíimaadíno, diitotí saatoho íimaaubadí. Jaamoco guíjeve abajaabo, Moocaani toomómínaafí, finísuuhi.

¹¹ Jillí icauno moheedetemíhaima. Jaanoco Caatíníhaamefaño ficuumo toonotí miihai mihígucívomoro magaaajuquí. Jino níinosítuví mihícamo. ¹² Jaaneguiiha: Uujoho imino aivo sefano íchahi onoobo, deesicíní daaquetedíno. ¹³ Amiihaico íjí ínísunícíbadíro bu paryí famoovaaco nísuuíbo. Jaasumí Moocanicoro mehesicíní, díibo amiihaico teemejí íjí janaanící amiihaico ínísunofaño gañísutíibo iicaquí. Jaano toono nísu

amihaavi agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amihaico aciji. Jaamo majaabicahi.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiha ijinitanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli amihaico neehi, gaajaminaa mihicacuuneguiha. Jaanoco jino amihaico afajininoco amihairyo mehesamaaje. Jaamoro magaajaci. ¹⁶ Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonicahi, Cristo itijohoco etetecufutusumi agañiunofañodi, famooro sahigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miqusicarunichi Cristo ifiico itetecufetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ Miïro miïhai Mohaivojïbo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica idiïhicarosahicaros. Jaamaño saafiibadiro miïhai Jesucristoco mimiyaavogonicahi.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magaaja, oono jeecivo asimiti uduumo imitino gaijamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onoo: ñjinita miyaamo iicanoco, nootïhi. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonicimaño asimico ificunicimaño sihidi jeevano, nootïhi. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatoho Moocaanico agaajatimo jeecivoco eheetavomo jihovo gaijamicoro jeecivefïhi Moocaanico jeecivotimoro. Jaaneguiha uujoho imogotïhi amiïhai imitino gaijamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu ijïmi adutahilluti mahaduno. Jaabadiro bu imijitiruno Aivojïbo imi machutati mamachumoro, bu ijïmi machutati mamachuno. ²² Mohaivojïboco misifiratusudino. Miïhai diibo janaanicivi sihidi mejeevatïhi.

Jilli Cristotaco Magaijineri Imino Mihicano.

(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonicimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro miïnedi imitatïhi. Jiïhi, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusisunoco amusutïhi. ²⁴ Ñvinaaca naha mofiicoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabadiro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillutimo: ¿Naha tohasimi jihovocanidi ejeecivugucuuno asimï iicanoco? magaajaruva amiïhai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁶ Miïro paryi jiinijehalliri iicano Aivojïbo Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatïbo amihaico diiboma mamachuqui ucuuhuvusumi, mamachu paryi fanoovaaco amihaico aacinehejeque dillutimo, amiïhai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁸ Jaanoti saatoho amihaico: Jino asimï ijïnita jeecivo, noomoro ijïbogohachijï muduudino, diibo amihaico ijïbegueebedi imijitiruneguiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiha.

²⁹ Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collïhi sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitïbo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocaanico graciaco aacicunoco, bu ¿collïhi sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jiï, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiharo momooni. ³² Miïhaiñoobaco toonofañodi imitifañovi magañisudino judiomico, bu judiomï iicatimoco, bu Moocaani iijanominaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino moonïbora icaji. Tafiiguiharo imino omooninoco imogotïhi, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani diitoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiha jino uujoho iicabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo iicabadi iicanoti.

Jilli Gaigoomï Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amihaico sihidi imehi, fahiijivaro uuti mehesafotomoro, amihaico ijïbeguehinibadi mihicahicaneguiha. ³ Jinooco bu imeguehi magaajanoco Cristo gaiïmi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaiï. Jaabadiro bu Cristo abajaabo

Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocaanima cultofaño ihimaajisumi, bu diibo iimaaco ijibeguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima cultofaño ihimaasumi, bu diibo iimaaco ijibugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro icano. Oono iinigaico icidaruva iicajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachijji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu icidano icano unucufesuhachijji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi foboocijirahi, diiboco Moocaani ifibadiro ifiivusumaño, bu diibo iminehejequere omooninofañodi Moocaani imi ifuvusucafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo iminehejequere omooninofañodi gaifi imi ifuvusucafetehi. ⁸ Miïro Moocaani gaifiico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutiïbo. Jaanoti naha gaigoco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiiguiha eetavocafutuui. Jaanoti gaifi gaigooguiha eetavocafututi. ¹⁰ Jaamaño jilliti gaigo iinigaico fabaacunichi aiji mityaguiino iicanoco Moocaani toomominaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño magajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo chahajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuui. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaniti saahi.

¹³ Eneecata amiïhairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imeebaiguima icano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima icano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saatoho toonoti ejenaauhachijji igajajai miïhai, bu Moocaani iijanominaa iicamo magajatihi uufocovi siinoco.

Aivojïbo Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco amiïhaico onoonovi amiïhaico imotihî. Miïro amiïhaivaha mihigaivusumi imino moonitimoro imitino momoonihicahi. ¹⁸ Miïro uco jïbogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachijji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igajacafetequi. ²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivojïbo Imi Machuco meheetavono miyaano Aivojïbo Imi Machu icacutino. ²¹ Miïro mamachucujisumi saatohova ijeevadisahaje imegaviro mamachuhicahi. Jaamaño saatoho ajebama icanaaca saatoho mutuvamoro miguiricavocinihichahi. ²² ¿Nacu amiïhai iijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho amiïhaico neeji? ¿Nacu toonoti amiïhaico imeji? Chaha, imotihî.

Aivojïbo Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivojïbo ijibugunoco amiïhaico jïbuguhi: Miïro Aivojïbo Jesuco aacijifucu ihusefaño maahuco gaayiciubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohallivi iimuudi iquisicuboro nuuhi: Ifaaji, mamachu. Jino taahuco amiïhaihallivi iquisicucafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabadiro bu toonoco amachunobuunati ihusefaño ihadutahilluco agaayiciuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro eheetavono tatyïjohofañodi. Jaanoco fahijivaro mahaduno ticovovi uco mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiha amiïhai fahijivaro tohicaco mamachusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magajajuhicahi Aivojïbo Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivojïbo Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivojïbo Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaanoyahcho Aivojïbo maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti imitino aadumo icano imitino moonihî Aivojïbo ifiico, itijohoco icano. ²⁸ Jaaneguiha iticoni paryi amiïhai imitico mehesamaaimoro Moocaanico mijïbogo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivojïbo ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco

amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icíhi. ³⁰ Jaamaño amiíhaiti ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guijevecinicuhi icano. ³¹ Jaaneguiiha imino miíhai mofiico mehesamaaimoro Moocaanico mijíibogomoro momooniruva Moocaani miíhaico tolli moonitiibo iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani miíhaico mohimitihalliti jilli moonifihi miíhaico ahaamiibo sano Moocaanico imiyaavogotimoma miíhaico ciijigaifaño igañíijiruneguiiha.

³³ Jaaneguiiha tañahabomi, AivojiiBo Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi moomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho sihidi mahajebavahachiji iticoni amiíhai ijafañerehiica mamachu, amiíhaico Moocaani imitino mihigaivomoro momooninohalliti aamidiibo. Jaanoti sanehejeque ufucu amiíhaico uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aacino.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinooco magaajanoco Moocaani Gaija miíhaico aacifinehejeque.

² Amiíhairyo magaajacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiiha imeguehi jisumi magaajanoco: Cajaatyohacho Jesuco afajamo Moocaani Gaijari toono ihiimaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu AivojiiBo, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miíro icano siibadihije Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiuro Moocaani Gaija toonoco aaciibo. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino dudicamaajeri AivojiiBoco jeecivefimo. Jaaruno saafiuro iicaaboco AivojiiBoco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani dudicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninicihi. Jaarunoco saafiuro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaaajasuqui famoova imiguiiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoco aciibo gaaja iimaaco. Jaabofeenediro bu saatohoco aciibo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofeenediro bu saatoho gaayicíhi miyaavogoco. Jaabofeenediro bu saatoho gaayicíhi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayicíhi sihidi ejeevano mityaco omoonijinoco. Jaanoti bu saatoho gaayicíhi Moocaani iimaaco ijíibogonoco. Jaanoti bu saatohoco Moocaani acihi agaa-jacijino mityaco jihovo gaijaco, miya Gaijaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayicíhi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayicíhi toojiri ihiimaanoco agaajaciiboro ijíibogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiiboro Moocaani Gaija acihi. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acihi diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Miíhai.

¹² Miíro mofi sanooro icaruno fiivaano miino ifiiti sihidi dugaacacinineheje iicanobadi, bu Cristota famaño va jeecivomañehejeque meheetavorahi. Jaarumo saafiituro mihicahi. ¹³ Jaabadiro miíhai judiomi mihicarumo, griegomi mihicarumo, sifi jijovoto mihicarumo, bu sifi jijovoto mihicatirumo icano, sagaijariro miniticaotonofeenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagaijacoro paryi miíhai magaayicicuumaño.

¹⁴ Miíro mofiiti fiivaano inonohocinihi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiiono icatíhi, neejiruno. Jaaruno bu toofiionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiiono icatíhi, neejiruno. Jaaruno bu toofiionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofi sano aalliuro iicaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohojiro iicaruva, ¿milli mininihicijirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhusero iicaruva, ¿cuuca mofi icajirahi? ²⁰ Miíro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

* 12:11 Meeçi Col 4.7-16.

²¹ Jaamaño mohaalli muhuseque: Ico imogotíhi, neejitírahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotíhi, neejitírahi. ²² Tollí icatino. Mofiiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijíhi. ²³ Jaabadiro bu mofiiti miiviro magaijinehejeque imino gaachehuri mijicunicihi. Jaabadiro bu oovosiitimañehejeque imino mofoboocihi gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosiimañehejeque mofoboocitíhi oovosiimaño. Jilli Moocaani mofiico eetavuuhi, mofi oovosiitimañehejeque janaanici magaijiqui. ²⁵ Toonoti mofiioneheje ijeevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jilli fanoovaro sabadiro igaijicasiqui. ²⁶ Jaaneguiiha samaño aaivuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amiíhai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifiioneheje mihicamo. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafiisari iticovoocivi acíhi Moocaani ijafaño dudicamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinoco jiiibeguefimoco, jaanohallivi jiiibogominaaco, jaanohallivi sihidi ejeevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino ijineri ihiimaafimoco icano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jiiibogominaa? ¿Nacu famooro sihidi ejeevano eetavominaa? ³⁰ ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihi agaajaratino ijineri? ¿Nacu bu famooro jiiibeguefihi toojiri ihiimaanoco? Chaa, tollí icatino. ³¹ Jaaneguiiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaayicijinoco miguiino. Jaarunaaca uujoho amiíhaico jiiibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

¹ Miíro uujoho miyaminaa ijineri, bu Moocaani toomominaa ijineri icano iimaaruubo, gaijima chaharuva, jilli ciimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño meehuco mohojisuno idicuno icabadi jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani ijico jiiibuguruubo, bu fanoova itihinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidi miyaavogoma icanofeenedi ifabainoco sihigovi afatyusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. ³ Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco iifehicaruuubo, bu tollíro tafiico gaijitiibo acijirahi Moocaanico imogobadi ijigasuhachiiji, jaarunaa gaijima chaharuva, jilli tollí omooniruno uudi jinehejeguiiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imihusehi, sitaaco inohallitiro jiihevetatiibo, uujoho sihidi jeevahi nootatiibo, tafiico mitya mitya moonitatiibo icano. ⁵ Bu tollíro idicunoono moonitatiibo, gaijififitatiibo icano. Tollíro bu sifiiratotatiibo, bu imitino omoonimoco guenene jiihevetatiibo. ⁶ Bu tollíro sita imitico omoonineri imo imo icatatiibo miyaaneriro imo imo iicafiibo, ⁷ fanoovaaco miyaavogooboro jaabicifiibo tomooboro siicujeebiiri.

⁸ Gaiji ufucuro finijitíhi. Jaanoti naha ufucu icajinoco jiiibogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino ijineri ihiimaa lliiveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miíro Moocaani ijiti sasitusacohoro magajahi. Jaasitusacoro mijiiibeguehicahi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magajacuudi toono miidimañehejequere magajahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi miíhai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryicino gaajatihi. Jaaruubo ufucu paryicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idiinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onono miyaavogo, bu gaiji icano ufucuro finijitíhi. Jaarunehejeti aivo gaiji janaanici jeevahi.

14

Agaajaratino Ijineri Iimaanoco Onono.

¹ Jaaneguiiha gajjima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gaija aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani iijico mijjibeguejinoco amiihaico ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiiha iimaatiibo, miihaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gaijariro iimaabo toovono iicaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani iijico ijibogoobo sitaaco jibeguehi. Jaanofeenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani iijico ijibogoobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuhi.

⁵ Uujoho imogorahi paryicino amiihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaanivivi imeguehi Moocaani iijico mijjibogonoco. Miiro Moocaani iiji jibogo aivo janaanivivi imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatihhi. Toojiri onoonoco saatoho ijibogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuneri imiyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amiihaico abaatoobo agaajaratino iijiri amiihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaayicijirahi? Jaanoti naha miihaico Moocaani agaajasunoti, bu amiihaico miyaanoti jibuguruva, Moocaani iijico jibuguruva icano naha amiihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masii oono ifiima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojsuruva, ¿milli bu magaajajirahi imasijico?, ¿cojico ojisunoco? ⁸ Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿miiijoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadiro bu amiihaidi magaajatijiri onoonoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihiimaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jiinjehallivi ajashutino iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajaveechuhi. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajatino iijiri saatoho uuma ihiimaamedi diitedi uujoho siijiinjieobobadi jeevajirahi, uutü bu diibo siijiinjieobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amiihai Moocaani Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaayici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiimaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro ijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagaijafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiimaasumi tagaijari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagaijari, bu tagaajama icano sano masivajirahi. ¹⁶ Jaamaño ijoho Moocaanico digaijariro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miiro ijoho onoonoco gaajatiibo. ¹⁷ Jaano toono ijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofeenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amiihai janaanivivi agaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafaño imeguehi ajashunogayi ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaanivivi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaiño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajatisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadiro mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miiro Moise tajiiba Caatinihaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa iijiri neehi siicumiotofeenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²² Jaamaño agaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui iicano; imiyaavugucumoco igaajasuqui icatino. Jaanoti bu Moocaani iiji jibogo mitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahigoviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiimaamofeenevi saafi agaajatiibo, bu imiyaavogotiibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo. ²⁴ Jaanoti famooro Moocaani iijico mijjibogomofeenevi imiyaavogotiibo, bu agaajatiibo icano ijicafuturuva, diibo imitino iicahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amiihai monoonoco uguubunofeenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo

jeebifaño iicano agaajarahicatino foovoiveji. Jaadi jari ememuiivooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amiihaifeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Ijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiha tañahabomi, jilli amiihaico neejirahi: Mihigaivusumi amiihaiti saato masima iicahachiiji, bu ijibeguejinoma iicahachiiji, bu Moocaani agaajasunoco ijibeguejinoma iicahachiiji, bu agaajaratino iijiri ihiimaanoma iicahachiiji, bu toojiri ihiimaanoco ijibeguejinoma iicahachiiji icano, imino momooni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisujino iicahachiiji. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiimaajisumi miimisiicro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisiici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafiisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho ijibequi diito onoonoco. ²⁸ Jaanoti toonoco ijibeguejirumo achahahachiiji sijijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jilliro amiihaifañodiro mihiimaa Moocaanimo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani iijico mijibeguejino iicahachiiji miimisiicro mihiimaa. Jaanoti iguirasumi miimisiici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniiboco sabogoco Moocaani igaajasuruva imegavi ihiimaabo illivequi. ³¹ Jilliti paryi amiihai Moocaani iijico magaayicichicamo saafiisari mijibogo, famoro imino uguubumoro iquehecufetequi. ³² Jaaneguiha Moocaani iijico ijibogomo ihesamaajeque iguiinoniqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³ Miïro Moocaani sajeebi icaco aaciibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño lliivi iimaatimo iicaqui, Moise tajiibafaño onoobadi iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachiiji jari ijafaño ofoodi aijico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaaja Moocaani iiji amiihaiti ticovahinitihini, bu idimoro amiihai toonoco magaayicihinimo mihiicatihini. ³⁷ Amiihaiti saatoho: Moocaani iijico ijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaaja jihaamefañodi jilli amiihaico onoono jino Aivojibo Moocaani tajiiba iicanoco. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotibo onoonoco: Miyaano, menedino.

³⁹ Jaaneguiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguiino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijibogono.

(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaaneguiha tañahabomi, imeguehi taajasujibogoco amiihaico uujoho ijibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaayicihinibogofaño quehecuno mihiicabogo. ² Jaabogofenediro bu amiihai mataajacuhi amiihaico ijibeguehinibadiro mihiicahachiiji miyaano mimiyaaveguehinihachiiji.

³ Miïro amiihaico iticoni jibeguehinini Moocaaniti agaayicihinibogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinihaamefaño unuubadi. ⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinihaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatoho paryi famoro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadiro bu tolliro safoono saatoho miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaanivivi icaumovi. Jaamehiica icacinini, Pablo unuusumi. Jaanoti saatoho diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacoobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sisiviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sisiviro agañinibadi iicauboco. ⁹ Miïro uujoho minisuminaati sihidi ejevatiibo uco minisuminaafi monootatiruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinimaño. ¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamaño diibo uco imino omoonuno sicamañovi footihini. Miïro

paryi diito janaanivicivi dudicamaaihi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijjibeguehi. Jaabogoco amiñhai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

¹² Jaano bu mojjibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onono bu iicanaaca, bu ¿milli amiñhaiti saatoho siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? ¹³ Jaano bu tolli iicaruva, ¿jaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? ¹⁴ Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachijji jino mojjibogo jilli sicamañovi, bu oono amiñhai miyaavogo jilli sicamañovi icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jahi bu miñhai Moocaaniti sicamañooco mijjibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijevefañoti buheetesuuhi, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa ¿milliti bu siino Cristo buheeteuhi? ¹⁶ Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. ¹⁷ Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachijji, amiñhai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amiñhai imitifañerehiica mi-hicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitih. ¹⁹ Jaaneguiihacu Cristoco mehesicinino jilli jijehalliviro mihicaquiguiiharo iicahachijji miñhai famoo janaanivicivi idaasuno mihicahi.

²⁰ Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamaño Cristo imegaoobo ufucu siino ubuheetejimoti ubuheetecuboco. ²¹ Miñro oono saafi Adan onoobofañodiro gujeve asaabadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. ²² Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicibadiro, bu oono paryi Cristoto iicamaño fiivoma icaji. ²³ Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuuihi. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. ²⁴ Jaadi jari jiinije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisuji paryi jihovo tajjibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijiibo. ²⁵ Miñro Cristo aivojiveji jari paryicino Moocaani iminaaco igui-inomicudi. ²⁶ Jaadi bu gujeveque niinoono finisujiibo. ²⁷ Miñro Moocaani paryicino Cristoguiinovi ficucuuihi. Jaaruno Caatinihaamefaño paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaaca idiiboro Moocaani diiboguiino ficucafototih. Miñro diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuuihi. ²⁸ Jaadi paryicino Cristoguiinovi ificuucafutucuudi, Cristo Illi iicaabo Moocaaniguiinovi ficuucafeteji; miñro diibo Cristoguiinovi fanoovaaco ificuboco. Jaamaño jilliti Moocaani fanoovahallivi icaji.

²⁹ Jaanoti bu saatoho ochoomocinihicaumeguiiha ifiinoco nitihicahi. ¿Collih bu jaamo tolli moonihicahi? Miñro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajitirumo.

³⁰ ¿Nacu milliti miñhai fahijjivaro ñihicunofaño mihicahicahi? ³¹ Miñro uujoho fahijjivaro gujevefaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amiñhai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano icabadi. ³² Uujoho jilli onoomaño Efeso cuumivi jicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihi. Jaaneguiiha, ¿toonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheete-cuutimo icajiruva? Jaaneguiiha saatoho eneehicabadi imijiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano civohogo miguijevecujimaño, noomoro.

³³ Amiñhaico sita bañidino. Miñro noonicimo: Imitino gataavominaa imino iicafiru-uboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. ³⁴ Jaaneguiiha amiñhai iminoro mihica iticovono ifiima. Jaamoro imitico momoonidino. Miñro oono amiñhaiti saatehehiica Moocaanico gaajatih. Jilli amiñhaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji.

(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatoho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifiinoma fine icajimo? noomoro. ³⁶ Jeedi fine aivo agaajatimo. Miñro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunati ifaho iinefihi. ³⁷ Miñro trigoco, bu tobadi iicanoco

mabasujisumi, ifahooco mabasuno ihiinotatihi itoogaico mabasuno iinefihi. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihi siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. ³⁹ Miïro sabadiro ifiino icatihi: Siibadiro miyaminaa ifi, bu siibadiro asimi ifi, bu siibadiro joomi ifi, bu siibadiro taava ifi icano. ⁴⁰ Jaabadiro bu icano niquejeminaa ifi, bu jiinjeminanaa ifi icano. Jaarunaa niquejeminaa ifi ovosii siibadiro, bu jiinjeminanaa ifi ovosii siibadiro icano. ⁴¹ Jaabadiro bu cuujeo nihiba sесеe siibadiro, bu fucuo nihiba sесеe siibadiro icano. Jaabo sесеe bu meeciri sесеeti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri sесеe saafi sесеe siibadi, bu sifi sесеe siibadi icano. ⁴² Jaabadi bu jeevano uchu-umucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifiico micinichihi. Jaanobuunati siino mubuheeteedi utuucicujitino ifiima mihicaji. ⁴³ Hdicunoco micinichihi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosiicinicuhi. Bu niinovanoco micinichihi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. ⁴⁴ Miyaminaafi ifiico micinichihi. Jaaruno siino ubuheetecudi gaija ifiirucu icano. Jaamaño miyaminaa ifi icabadiro, bu gaija ifi icahi.

⁴⁵ Miïro jilli Caatinihaamefaño noono: Iticonio miyaminaafi Adan onoobo fiivo ifiima eetavocafutuhi. Jaanobuunati Cristoco: Niino Adan, neehicaumo jilli Gaijafenedi fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ifi iticoni mihicatihi. Jilli miyaminaa ifiiti iticoni mihicahi. Jaadi jari Gaija ifiiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonio miyaminaafico jiinjieti eheetavuubo jiinjeminanaafiu. Jaano allivioobo iicaabo Aivojiiho Jesucristo niquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jiinjeminanaa ifiino johono jiinjieti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igaijano johono niquejeoobo igaijabadi jeevahi. ⁴⁹ Jaabadiro miïhai oono jiinjieti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucu oono niquejeoobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amiïhaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itijohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitihii. Miïro oono guenene iicatino ufucuro ifinijitino faño icajitihii, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratino magaajanoco: Famooro miguijevejitihii. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miïno aallico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuumo iicaqui. Jaanoti miïhai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi guenene icatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevafino ifi iguijevafitino ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi guenene iicatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti ifiivutucudi, bu oono mofi iguijevafino ifi iguijevafitino ifiiti ifiivutucudi icano, Caatinihaamefaño onono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guiinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya miïhaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guiinoniji eneehicano? Caatinihaamefaño onono.

⁵⁶ Miïro imiti, guijeveque mityaco acihicahi, miïhaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise siicijeo tajiiba imitico mityaco acihicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi miïhai Moocaanico mihimehi, Mohaivojiiho Jesucristofenedi miïhai guijevecuumo mihicajino mityaco aacinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahiijivaro janaaniviro Mohaivojiiho dudicamaaque eetavomoro mihica. Miïro amiïhairyo magaajacuui Mohaivojiihedi mududicamaaño sicamañovi iicatinoco.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu amiïhaico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiinjieri iicajano Moocaani iijanominaaco iijibuguubo unuubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro amiïhai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mificuhica magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi amiïhai monoomoco galluji Jerusalevi aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amiïhai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachiji, uma feejimo.

Pablo Efeejinoco Ifitacamaaño.

⁵ Jaabo amiñhaijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiniñjefaño. Jaadi jari amiñhaivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amiñhaima gueenejisuno iicahachiiji. Jaanoti bu paryiicino jiniñjaco toonoviro afatyohachiiji. Jaachiiji uco mahamusu efeejiñgovi ofooboco. ⁷ Imogotíhi amiñhaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amiñhaima gueenene iicanoco Mohaivojñibo Jesucristo iimogohachiiji. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihiiica Pentecoste jñibaimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudicamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidi saatoho imogotimo uco ijñihegueme iicamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo amiñhaivi ñfotohachiiji imino diiboco magaayici sajeebñi iicaqui. Diibo bu uubadiro Mohaivojñibedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiiha amiñhaiti saatohoba diiboco mitihimejetasudino. Jilliro diiboco mahamusu sajeebñi ofooboro uco imeecivaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onooboti amiñhaico jñibeguehi: Monahabomima diiboco galluucuu- rahi amiñhaico ibaatequi. Jaaruubo foogotíhi. Jaaruubo iimugusumi feejiibo.

Niinoono Afajñinino.

¹³ Jaaneguiiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofaño, gaifiimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magajñinofañodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, amiñhairyo magaajacuui Estefano iijaminaama iticoni Acaya jiniñjevi Jesu jñibogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeecivehicamoco icano.

¹⁶ Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onoobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onoobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onoobadi icano momooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onoobo, bu Fortunato onoobo, bu Acaico onoobo icamo tajaago asaaneri. Jaamo uco amusuhi amiñhai uco mahamusutinoco, juuga machahamaño. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono amiñhaico abaahinisumi amiñhai mihicahinibadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco mobocigo.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jiniñjeri iicajahajeminaa amiñhaijaa iijico galluui. Jaabadiro bu Aquila onoobo, bu mogai Pricila onoogo iicamisi, bu diitisi iijafaño iigaivehicamo icano, amiñhaijaago Aivojñibo momofañodi iijico galluui. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihiibicicasimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo ononoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatiníhi tahuseri. Amiñhaijaago taajico galluui.

²² Jaanoti cajaanoyohacho Mohaivojñibo Jesucristoco agajñitimo imitino iicaqui.

Jaanoti Mohaivojñibo, mojaa disaa.

²³ Jaafa amiñhaico Mohaivojñibo Jesucristo imino mooníhi. ²⁴ Paryi amiñhaijaago galluui Cristo Jesufaño. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jinijeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masi Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miho diibo Moocaani mihaico iidaasugoobo, bu jaabo diibo Dios mihaico fahijivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miho Moocaani miinoco jacusufihi paryi fanoovari idaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu mihai idaasuno iicamoco majacusuqui, oono mihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miho mihai Cristo idaasufaodi mihicamaño, bu diibo Cristofaodi ajashutino majacusucafetehe. ⁶ Jaamo mihai amiihaico taajasujibogoco mijibogonoti idaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusucafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu mihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacusucafetequi. Jaamo bu tolliro amiihai siicujeebii ma-jaabicahi jino mihai idaasuno mihicanehejeque majaabicahicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico mihai imino mehesicinihi. Oono mihai idaasuno mihicanofaodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofaodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaajanoco sihidiro imitineri Asia jinijevi mihai mihicahacinoco, sihidi jeevano idaasuno mihicahicaunoco. Jaaneri mosefama machahacuuihiji majaabicujitihiji: Fine aivo muchuumucuuihiji, munuurahi. ⁹ Iguijenicujimo iicanicibadi mihicahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiiiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufiibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani mihaico toonoti taajasuuihiji, bu jisu mihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejeevano mihaico iguijenijirunoti. Diiboviro mihai mohesicinicico mificuuihiji mihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai mihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihimaa. Jaaneguiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiimaahachijiji, diibo mihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, mihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihiji.

¹² Miho icano sano mihaico imo imo omoonino; jijehallivi mihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaajaneri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihicahicahi. Moocaani mihaico iimihuseri amusuhicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno mihai gaajariro tolli mihicano icatino. ¹³ Miho amiihaidi paryi aameneque macaatinahaamenefaño meneehicahi amiihai memecimoro magaajajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaajanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaajacuubadi, jaamo ufucu, Mohaivojiiho Jesucristo asaajifucu, mihaiti imo imo mihicahi, bu mihai amiihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco eesiciniiboro iticoni esamaahinirahi amiihaico mifooci abaahinijinoco, amiihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinihi Macedoniajaago ofoobo amiihaico abaahinijinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo amiihaico abaahinijinoco icano. Jaamo amiihai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaahurunoco, ¿fine uco bañibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco amiihai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: Jihi, onoomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ Miho Moocaani gaajahi mihai amiihaico: Jihi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ Miho mihai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi jibogoco mijibeguehicaabo: Jihi, nooboro, bu siino: Chahano, neejibuutihiji. Miho Cristofaodi paryicino miyaano

miihaiñoobaco bañitatuibo. ²⁰ Miiro diibovi paryi miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonichi Cristo Jesuco magaajacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani miihaico, bu amiihaico icano Cristofaño quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuuhi. ²² Jaaboro miihaico igaajataco ificuuboro Igaajaco mojeebinofaño ficuubo, toonoti magaajaqui ufucu niquejefaño magaayicijinoco.

²³ Jaanoti eesamaahinibadi Corintovihiica footihi amiihaico agaijimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachijii imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevene icano. ²⁴ Jaarumo miihai mihimogotii amiihaico: Jilli mimiyaavogo, noomoro amiihaico matajiibanoco. Miiro amiihairyo, miyaavogofaño quehecuno mihicacuuhi. Ivi jilliro mihimeguehi amiihaico janaanici imo imo momoonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehinitii amiihaico siino abaatonoco siino idaasuno amiihaico omoonijiruneguiiha. ² Jaabo uujoho amiihaico idaasuno mooniruva, ¿miijoho bu uco imo imo moonijirahi? Amiihaico bu uujoho idaasuno omooninobuuna. ³ Jilliti amiihaidi jino uujoho aameque jilli caatiniuhi amiihaijaago ofooboco, uco amiihai imo imo momoonijirumo, jilliro idaasuno momoonijirunoco iimogotimaño. Jaamaño amiihai imitico mejeevesuhachijii uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro amiihai imo imo mihicaji. ⁴ Miiro toohaameque amiihaidi acaatiniusumi idaasuno iicaneri tafi uco nijii nijii iicahicauneri taahicauhi. Jaaruubo toohaameque caatiniutihi amiihaico idaasuvusuqui icatino, jilli amiihaico gaajasuqui sihidi amiihaico agaijinoco.

Imitino Omoonuboco Iimibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idaasuno omoonuboco saafiicoro uco idaasuno mooniutihi. Tolliro bu paryi amiihaico moonuboco. Jilliro miiiviro neehi. Imogotii janaanici sefano ihiibanoco. ⁶ Miiro amiihai Moocaanico mihiimusumi diiboco amiihaifañoti mihii-nusucuuhi. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro ivi jisumi diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaaniciiviro imitino icaadiibo. ⁸ Jaaneguiiha amiihaico neehi: Siino diiboco magaajasu diiboco magaijinoco. ⁹ Miiro iticonio aamefañodi toonoti amiihaico nooboro caatiniuhi, amiihaico gaajasuqui ¿naa uujoho onoobadi moonijimo? onoomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi amiihai oono iimiutiiboco mihimibachucuhachijii, bu uujoho tolliro diiboco imibachucuuhi. Miiro uujoho iimibachuuboco imibachuhi Cristo imefeenevi amiihaico agaijiiboro. ¹¹ Toonoti miihaico Satanas quehevediino iguiinoniiiboro, miiro diibo omoonigonoco miihai imino magaajahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeebii Nijii Nijii Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo jiiibogoco jiiibeguequi ufuubo iifutusumi, aivo uudi imiuno Aivojiiibo dudicamaajeque toonovi eetavuujino. ¹³ Jaarunofaño tajeebii uco sajeebii icautihi, monahabo Titoco toonovi aatyimeutimaño. Jaaneguiiha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia jiiinijejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico imehi, diibo miihaico Cristo Jesuta ijimitaco igui-inonimoro miyaminaa mitya mitya agaimuaivomofaño miihaico asatyefinohallivi. Bu jaaboro miihaifeenedi ijiiibogoco jiiibugusuhicaabo. Oono facici uusuno fahigovadi ofoonicibadi icaqui. ¹⁵ Miiro miihai oono aimoguiijico, Cristo Moocaanico ejeevoo, ijigasuno uusu fahigovadi ataajajimofañodi, bu ataajajitimofañodi icano ofoonicibadi miihai paryi miyaminaa iicadimoco mijiiibeguehicaahi. ¹⁶ Jaano ataajajitimedii namita uusunicibadi jeevahi. Jaanoti ataajajimedii facicino uusuno, fiivoco aacino uusubadi jeevahi. ¿Jaanoco miijoho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ Miiro miihai nihibamiguiiharo Moocaani ijico mijiiibogotii, saatoho iicabadi simahehejediro iinoro ubuunanimoro ijiiibeguehicabadi. Miyanotiro naha miihai mijiiibeguehicaahi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani miihaico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jeevivominaa mihicamaño icano.

3

Bohono Iiji Jiibogo.

¹ ¿Nacu miñhai jilli munuusumi fine amiñhaidi, miñhai mofitiro imino mihiimaamo meneehicahi? Cha, ¿collihi jaamo mihimeguehi miñhaiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Amiñhairyo imino miñhaico magaajacuui. Jaabadiro miñhai magaajagotíhi sita aameri amiñhaiditi ijiibogonoco. Jaamaño uujoho ¿collíhiica aamema icajirahi uudití sita: Imiibo, noomoro acaatinihaamema? ² Miñro uujoho amiñhaico ijiibugusumi, amiñhai jeebiñfaño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudícamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ Miñro amiñhai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatiniuhaamebadi mihicacuui. Miñro miñhai mijiiibogomo amiñhai jeebiñfaño macaatinicuunobadi mificuhicacuui. Jaanoti caatiniiri macaatiniciniñhi. Jilli Moocaani iicaabo Gaijariro macaatiniciniñhi. Guisibabujehallivi Moise tajiibano acaatiniciniñbadi icatino. Jilli miyaminaa jeebiñfaño acaatiniciniñcuuno.

⁴ Jaano miñhaidi toono miyaano iicanoco miñhai magaajahi Moocanifañodi, bu Cristofañodi icano. ⁵ Jaamaño miñhai momityariro siinoco momoonino icatino. Paryiicino fanoovaaco momoonino Moocaniti saahi. ⁶ Miñro diibo miñhaico mityaco aacineri bohono iiji onoobadi diibedi mududícamaahi. Jaano toono bohono iiji oono eedeetajiibano acaatiniciniñbadi icatiniñ. Jilli Moocaani Gaijati magaayiciniñonoro iicamaño. Miñro oono acaatiniciniñbadi tajiiba Moise tajiiba, guiivefaño satyefihi. Jaanoti naha Moocaani Gaija miñnoco fiivoco acíhi.

⁷ Jaano toono Moise tajiiba guisibabujehallivi acaatiniciniñbadi aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meeciñhicautiñhi ihime siñhidi aricuno ifuvusuhicaumaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totajiiba guiivefaño asatyefiruno siñhidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo siñhimi icano oono Moocaani Gaija ijiibogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono miñnoco guiivefaño asatyefiruno tajiiba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo siñhimi icano, oono Moocaani jiibogo miñhaico: Amiñhai imitima machahacuui, onoobogo. ¹⁰ Miñro totajiiba iticoni iimima iicaruno jisumi miyaadi jeevacuutiñhi, jino siñhidi iimima iicanoguiñodi. ¹¹ Jaano toono guenene iicaujitiruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifiniñitino iimima icahi.

¹² Jaamaño miñhai toonoco imino magaajamaño, nucufeguetimo mijiiibeguehicahi. ¹³ Jaamo miñhai Moise omoonibadi momoonitiñhi diibo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuui israelmi toono guenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. ¹⁴ Jaarunoco diito gaajatíhi. Jaabadiro bu jisumi toono eedeetajiibaco emeeciñsumi tobaryuro diito esamaajeque afabaacucinino iicabadi jeevamo gaajatimo. Miñro tobaryuro diitoti gañiñcafototiñhiica idiiboro naha Cristofañodi tobaryuro gañiñcafetejirahi. ¹⁵ Miñro jisumihachuta Moise tajiiba aameneque emeeciñsumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatimo iicaqui. ¹⁶ Jaano naha jari gañiñcafeteñhi Aivojiibojaagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiiha diibo Moocaani Gaija iicahigo sajeebiñ icahicahi. ¹⁸ Jaamaño paryi miñhai tobaryuri mohimeque mafabaacucinicuutimo. Mofiivi Mohaivojiibo imi ifuvusuhi, oono meeciñmeñaño mofi ifuvusunibadi. Jaamaño miñhai janaaniciñviro diibobadi minifotomoro mefeñhi fahiñjivaro janaaniciñviro diibo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojiibo Gaija iicaabo eheetavono.

4

¹ Jaanegui masiñ suufenitimo momooniqui, Moocaani miñhaico iidaasugooboro idudícamaajeque atajiibaunoco. ² Miñro miñhai toovono omoonifinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutiñhi. Bu tolliro sitaaco bañimoro mofootíhi, bu Moocaani iijico simañeñejediro buunanimoro mofootíhi icano. Jilli miyaanocoro meneehicahi. Jaamaño jilliti Moocaani imefeñevi saatohoco magaajasuhi, miñhai Moocaani imefeñevi imino mihicanoco. ³ Jaanoti jino Moocaani taajasujiibogoco mijiiibogono toovono iicahachiñhi, oono ciñjigaifaño ufuucuujimediro toovono. ⁴ Miñro

diito imiyaavogotimo, jiije caani iji ijeebiiinoco mitasucuuhi. Jaaneri gaajacuutimo Cristo jiiibogo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. ⁵ Jaamo miikai Moocaani jiiibogoco mijiiibugusumi, mofiiditiro mijiiibeguehicaatihi, idiiboro Jesucristo amikai Aivojiiibo iicaabediti mijiiibeguehicaatihi. Jaanoti naha miikai jilli amikai jeecivominaa mihicamo Cristoco magaijimaño. ⁶ Miio diiboro Moocaani: Icvuuneguiiha daachicisu, nuubo. Jaaboro jisumi bu diiboro mojeebiiinofaño achicisuhi. Tooneri Moocaani imico magajaqui Jesucristo imefañoti iifuvusunoco.

Miyaavogofenedi Mihicano.

(1 Co 2.1-5)

⁷ Jaano toono Moocaani Gaija mofifaño icahi, oono aivo iiminoco nifaqui eetavotahillu guirihillufaño mificujirubadi jeevano. Toonoti igaajaqui toono sihidi ejeevano mitya miikai saatinoro Moocaaniti asaanoco. ⁸ Jaamaño fanoovari imitino mihicarumo, toonoti mataajanichi, bu fanoovari gaihuiibaro mihicarumo, aivo tooneri idaasuno mihicatatihi, ⁹ bu miikaico sihidi iijiiheverumo, Moocaani miikaico jeevesutatihi, bu miikaico iguinionirumo, miguijevetatihi icano. ¹⁰ Jaamaño fahigovadi mofoomoco gaicaaujirumo Jesuco agaicaumaño. Jaaneguiiha mofifañodi bohono ifiico Jesu aacinoco mihifusuhicaatihi. ¹¹ Miio miikai jino mihicanohachuta fafucuvaaciviro iihicunofaño mihicahi miikaico agaicaaujirunofaño Jesuco magaijimaño. Toonofenedi bohono ifiico Jesu aacino ihifusucafetequi. ¹² Miio taajasujiiibogoco mijiiibeguehicanohalliti miikaico sita gaicaaujirahi. Jaanofenedi amikai mataajajino ifiico magajaqui.

¹³ Miio Caatinihaamefaño noono: Miyaaveguehi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadiro bu miikai tomiyaavogofañodiro, mimiyaavogomoro mihiimaahi. ¹⁴ Jaamaño miikai magajahi Moocaani Mohaivojiiibo Jesuco ubuheetesuubo, bu miikaico sano amikahima buheetesujiiibo, Jesuma miicaqui. ¹⁵ Jaaneguiiha jilli fanooñihicufaño mihicahi amikai iiminofaño miicaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omooninoco agaayicimo, toonohallivi ajashutimo Moocaanico sihidi ihimequi.

¹⁶ Jaamaño miikai suufenitimo momoonihicahi. Jaamo miikaico mofiino niinovatonoro fuurunaaca, mogaija jilliro fafucuvaaciviro buheetenere feehi. ¹⁷ Miio jino jiijehallivi idaasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehi. Jaanofañoti magayiciji ifinijitino imi, aivo aajashutinoco. ¹⁸ Jaamo miikai mahatyimenehejequere mehesamaaitihi. Jilli jisumi mahatyimetinehejequere mehesamaaihi. Miio mahatyimeneheje guenenene icatatihi. Jaanoti jisumi mahatyimetineheje ufucuro finitino icajino.

5

¹ Miio miikairyo magajahi oono mofi iija goovano unucufijabadi ejeevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani miikahidi niquejefaño ifinijitino ifiico aacinoma. Toonoco miyaminaati saafiiba acijitirahi. ² Miio miyaano jino mofiima mihicanohachuta macanifehicaatihi, niquejefaño ifinijitino fiivoma mihicacujirunoti. ³ Jaanofañoti mijicafeteji mofi gaachehufaño iicanicibadi. Jaanegui mojeebii sicaimobadi iicatiqui. ⁴ Miio jino mofifaño mihicanohachuta macanifehicaatihi, idaasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehefiico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehicaatihi. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiiha Moocaani miikaico iimibachuuboro Igaijaco aciuihi ufucu magayicijino gaajatabadi icano.

⁶ Jaamaño miikai imino magajamoro mehesicinihi jino jiijehalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiiti buhigovi mihicanoco. Aivojiiiboma niquejefaño mihicatinequehiica. ⁷ Jaamaño miyaavogofañodiro mihicahi. Jijeonoco mahatyimenejaagodi mihicatatihi. ⁸ Jaamaño miikai mesefaqifotomoro mihimeguehi jijeo ififaño mihicanoco mejeevesumoro Aivojiiiboma mihicatonoco. ⁹ Tooneguiiha mihimeguehi fahiijivaro Mohaivojiiiboco imo imo momooninoco, jifiima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacudi icano. ¹⁰ Miio paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino

moticoovoocivi momoonihicano jaadaco magaayiciqui, jiijehalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeebiico Aacino Jiiibogo.

¹¹ Jaamaño miikai Aivojiiho ñihicuno omoonijinoco magaajamaño paryiicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. Miïro Moocaani miikaico gaajacuui. Jaabadiro bu mihimeguehi amiihai miikaico magaajanoco. ¹² Jilli monoomo, miikhaiditiro siino imino mihiimaano icatino. Jilli amiihaico meneehi. Jaamo miikai imino momooninoco amiihai magaajamoro quehe quehe miicaqui. Jaamo saatoho ijeebiifañoonoco esicinitimo ifiicoro: Aivo miikai sihidi mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi miikhahalliti. ¹³ Jaamo miikai mejeegavomo mihicahachijji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachijji jaafa amiihaidi mihimimo. ¹⁴ Miïro Cristo miikaico agaijinoguiino mihicahi, saafiïro famoohallivïro iguijeveunoco magaajamaño. Jaaneri bu famoro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohallivïro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miikai saatohoco jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicuutïhi, iticoni naha miikai Cristoco jijeo miyaminaa icabadi mehesicinihicauhi. Jaarumo jisu tolli mehesicinicuutïhi. ¹⁷ Miïro Cristoma icacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuui, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miikai diiboma sajeebi miicaqui. Jaaboro miikaico tajiibaubo famoovaaco diiboma sajeebi miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminaaco ifiivi sajeebi iminiyuhicaabo diito imitico jeevivotiibo. Jaabo miikaico tajiibauhi toono sajeebi ica jiiibogoco miyaminaaco magaajasuqui. ²⁰ Jaamaño miikai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miikaifeenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miikai meneehi Cristo miikaico atajiibaneguiiha: ¡Moocaanima sajeebi miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutïhi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiiboco mihicanicibadi mooniui, diibojaagovi miikai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imigobadi.

6

¹ Jaaneguiiha miikai Moocaani dudicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magañisudino Moocaani imihuseque aacino. ² Miïro Caatinihaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miikhaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miico miikai mihijevesutihi, miikai dudicamaajediti miikañooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilïro ivi fanoovavi Moocaani jeevivominaa mihicanoco mihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idasuno mihicanoco, fanooti mucuujiivaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, siicuno jeebiïri fanoovaaco majaabicinofeenedi. ⁵ Miïro miikaico aamihicamo, miikaico civojaanihicamo, miikhaiditi ñaaihicamo, bu sihidi jeevano dudicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miikai mihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magaajanofañodi, bu mosiicujeebiïri majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco mihifusunofañodi, bu miikai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco mijiiibogonofeendi, bu miikaifaño Moocaani mitya iicanofeenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayicinihi, mahamocasiqui niisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofiico magaihuinimoro mefehei imitimehejediti, bu mahamocasihi imitinehejema icano. ⁸ Jaamo safo miikaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayicïhi. Jaanoti safo miikaico aatajagomoco iicanicibadi magaayicïhi. Safo miikhaiti imino iimaamo. Jaanoti safo miikhaiditi imitino iimaamo. Safo miikaico abañififimoco icabadi moonimo. Jaarunofaño miikai abañififimo mihicatïhi. ⁹ Jaamoco miikaico

agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miñhai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijevecuumoco iicanicibadi miñhaico moonirumo. Jaarumo ¿milli mihicatíhi? Safo miñhaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototíhi. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahiiñvaro Cristofañodí imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuujivaachurumo, ajashutimoco mubusumijeníhi niquejeo busumijeri. Jinehehebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomí, corintomínaa, aivo amíñhaico imino miyaanoco meneehi, paryí mojeebiñfaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebiñfaño amíñhaico meneejiruno. Jaanoti naha amíñhai jeebiñfaño icano miñhaico amíñhai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amíñhaico neehi. Oono caani iseemeque paryí miyaanoco onoonicibadi, paryí amíñhai jeebiñfaño iicanoco uco monoo, oono amíñhaico uujoho iicabadi.

Miñhai Moocaani Iijati Mihicahi Mojeebiñfaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amíñhaico neehi: Imiyaavogotímehejema magataavocasidino. Tollí mihicaruva sabadiro mihicajitírahi. ¿Millí bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿millí cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿millí Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿millí imiyaavogoobo imiyaavogotíiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miñro Moocaani jeevío ijafaño ijínitama sano diibo jeevíotatímo. Miñro miñhai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jillí unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma ígueji. Ujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumimínaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadí bu jillí noobo Aivojñbo:

¡Diito iimitimofeenetí mihiinomoro sihigoví mudugaavo! ¡Jaamoro ñdicunoco mududíicicuudino! Jaachíji amíñhaico gaayícíji. ¹⁸ Jaaboro amíñhai caanítí icaji. Jaanoti amíñhai taseemetí mihicaji, noobo Aivojñbo síhídí ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijímoo tañahabomí, jillí Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha miñhaico mofíico, mojeebiico icano imíhiníníjurunoco moonítímo miicaquí, bu Moocanico mihiguimoro díibeguiiharo íjeevadí mofíico míficuuquí icano.

Corintio Cuumimínaa Límitono.

² Jaaneguí miñhaima imino mihica. Miñro miñhaiñoobaco miñhai imítíno momoonítíhi, bu miñhaiñoobaco imítíno mejeevamaaisutíhi, bu miñhaiñoobaco mabañhícatíhi icano.

³ Jaaruubo jillí onooobo amíñhai imítíco onoono ícatíno. Miñro ítíconí amíñhaico unuucubadí: Amíñhaico uujoho síhídí gaijíhi. Tacíñdíítí muduujecíníhi sano mihicamoro, bu sano mecheemequí. ⁴ Amíñhaico imino eesicíníiboro aivo amíñhairí imo imo íchahi. Jaamaño jino síhídí ídaasuno mihicarunofaño aivo imo imo ícaaboro, quehecuno íchahi.

⁵ Jino Macedonia jíiníjeví magasehínínotíro aivo mojaguisíbama machahahi. Jillí fahígovaví mofóohígo ídaasuno mihicahicahi, saatoho miñhaico aamínerí, bu mojeebiñfañotí mihiguínehejerí icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani ínínovafímoco equehecú-tusufíibo, miñhaico imo imo míníyuhí Títo agasenerí. ⁷ Jillí agaseneríro ícatíno, bu díibo Títo amíñhaití imo imo ícanerí icano. Jaabo miñhaico jíibeguehí amíñhai miñhaico mahatyímegúeneque síhídí mihímogonoco, bu tollíro jíibogooobo ídaasuno mihicanotí, bu tahallítí mihígonotí icano. Jaanerí síhídí janaanící aivo imo imo íchahi.

⁸ Amíñhaijaago agalluhíníhaame amíñhaico ídaasuvusuhínírunaaca jaarunerí uu-joho ídaasuvotíhi. Ítíconí naha ídaasúvehínírahi amíñhaico toohaame ídaasuno omooníhínínerí. Jaaruno jillí jíhachutarehíní. ⁹ Jaamaño jísumí imo imo íchahi. Jaaruno oono amíñhai ídaasuno mihicanerí imo imo ícatíhi, jillí toono ídaasuno mihíhínínerí amíñhai imítíco mejeevesumaño. Jaanoco amíñhai májaabícíuuhí Moocaani ímogonícíbadí. Jaamaño miñhai amíñhaico imítíno momooníníno ícatíno. ¹⁰ Miñro oono míno imítíco mehesafotomoro mihídaasuvonoco Moocaani ímeguehí. Jaanerí míno imítíco mejeevesuhí. Jaano jino taajasuco mítíconíno. Jaanerí mihídaasuvotatíhi. Jaanotí naha ídaasuvurumo Moocanico agaayícítímo ífíníjítíno guíjevafaño feejí.

¹¹ Miïro amiïhai imitico mehesafotomoro mihidaasuvehinihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño amiïhai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magaajacuui iimitiiboco. Bu amiïhai jaabojaago misifiiratucuui. Bu jaamoro amiïhai mihigutuui. Jaamaño uco mahatyimeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohalliti mihibaumoro Moocaani ijati magañiui. Jaamaño miïhai magaacuui amiïhai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. ¹² Miïro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafiico imitino omooniboco eesamaaiumaño icatino. Jilli miïhaico sihidi aivo amiïhai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magaajasuqui. ¹³ Jaanoco miïhai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatyimeneri. Miïro amiïhai diiboco mahamusuhinihi sajeebii iicaqui. ¹⁴ Jaamaño amiïhaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufevetehi. Miïro paryi amiïhaico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu amiïhaiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. ¹⁵ Jaamaño amiïhaico sihidi gaijiiho, paryi amiïhaico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magaayiciumaño icano. ¹⁶ Jaamaño amiïhaico imino imiyaavogooboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gaijitimo Aacino.

¹ Tañahabomi, mihimeguehi amiïhaico mijiiibogonoco Macedonia jiniijeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. ² Miïro idaasuno iicaneri nisucafuturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufiirumo gaijitimo aciui sihidi inihibamima iicamobadi. ³ Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaanici aciumo. ⁴ Jaamoro bu imogomoro diluumo monahabomi Cristofeenedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaasyonoco inahaboniqúi. ⁵ Jaamo aivo miïhai imino mehesiciniuno janaanici mooniumo. Miïro iinoro Mohaivojiihojaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. ⁶ Jaaneguiiha Titoco sihidi munuui toono amiïhai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihinicuubo iicinoco tahimega ificuqui. ⁷ Miïro amiïhai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mijiiibogonoco imino magaajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu miïhaico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijimoro mahamusunovi janaanici mihica.

⁸ Jilli uujoho onoobo toonohallivi amiïhaico atajiiibano icatino. Jilli imeguehi amiïhai imino momooninoco, toonoti amiïhai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetequi. ⁹ Miïro amiïhairyo magaajacuui Mohaivojiiho Jesucristo imihuseeque. Miïro diibo sihidi busumijeevauruubo amiïhaico agaijimaño iidaasuuboti minifutuhi. Jaamo amiïhai diibo idaasufañodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiiha amiïhaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miïro amiïhairyo juufaijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi. ¹¹ Jaaneguiiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momooniubadiro, amiïhaima iicadinoti acimoro. ¹² Miïro saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani miinoma achahano janaanici miinoco dillutaiibo.

¹³ Jaamaño uujoho nootih: Saatohoco mahacimoro amiïhai idaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiïhaima sihidi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiïhai mucuujiivaachusumi diito amiïhaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinihaame onoobadi iicaqui: Sihidi iiciubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu miidino iiciuruubedi, cuujiivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebiifaño amiihaico agaijiboro amusunoco ificuunohallivi jino uco iicabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogooboro feejiibo amiihaico emeecitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaaje Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasujibogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa icimoro galluuhu miihaima iigooboro miihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino dudicamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehicaahi Mohaivojiboco mihimequi, bu amiihai mihimogomoro momoonihicanoco magajasuqui icano. ²⁰ Jilliti miihaiditi miihaiñooba jino nihibamico mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miiro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojibo imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicaahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafiico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogooboro miihaico amusuhicaahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicumaño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatoho amiihaico Titoditi idilluhachijji diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma dudicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatoho monahabomisiti idilluhachijji monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojibo Cristoco iimehicamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gaijima mihicanoco fahigova Moocaani ijafaño iicadimo igajaqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihichicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogofeenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitih. ² Miiro amiihai imihuseque uujoho imino gaa-jacuhi. Fahijjivaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jinijeminaaco neehicaahi: Amiihai Acaya jinijeminaa juufaijjo ficabatiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saatoho sihidi Macedonia jinijeminaa agaajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico amiihajaago galluuhu, amiihaiditi toonoti imino enehicano sicamaño iicajiruneguiiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicinicuuhi. ⁴ Jilli amiihaico neehi saatoho Macedonia jinijeminaa uuma ofoomo amiihaico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri miihai munucufevejirahi sihidi amiihaiditi imino mihiimaahicarumo. ¿Milli bu amiihai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluuhu amiihaico ibaatequi. Jaamo amiihai mahallacaruji, munuunoco ihamusuqui. Jilliti amiihai mahallacaruno imitucuuno. Tolliti amiihai imihuse igajacafetequi, miihai amiihaico midilluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha amiihai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miiidino abasuubo, bu miiidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci amiihai jeebi onoodino, gaijimoro icatino, bu sita idilluneguiiharo icatino. Miiro Moocaani gaijiji gaijitiibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miiro Moocaani amiihaico fanoovaaco sihidi acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimo mihicaahi. Jaamoco bu janaanivivi acijiibo, tooneri iminoono dudicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miiro Caatinahaame jilli neehi: Jaabo imihusebe gaijitiibo iidaasumoco acifihi. Jaani iimihuse ufucuro finjitih, noonoro.

¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu amiihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amiihaico aciji paryi diibo dudicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuboro guiraatusujiibo ajashutino iiminoono dudicamaajeeneti. ¹¹ Jaamo tolliti amiihai fanoova imima mihicaji. Jaamo gaijitimo mahacihicaahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofeenedi magalluunohallivi monahabomi

Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujivaachuneguiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi iimequi icano. ¹³ Miïro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofeenedi gaajajimo, amiïhai Cristo jïibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bociguejimo amiïhai gaijitimo diitedi, fameeguiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amiïhaico sihidi agaijimoro amiïhaihallivi Moocaanima iimaajimo amiïhaifeenedi Moocaani iimihuseque ifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiha Moocaanico mihimo Illi sihidi ejeevaaboco miïhaico aacinohallivi.

10

Pablo Idudicamaajehalliti Iimaahi.

¹ Uujoho Pablo amiïhaico dilluhi Cristo siicujeebiiri, imihuseri icano. Miïro uco neehicamo, amiïhaima iicasumivaha, uujoho siicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi amiïhaima iimaahicahi icano. ² Jiï, jaaneguiha amiïhaico neehi: Uujoho amiïhaico emeecitodi, uco misifiiratusudino, oono amiïhaiti saatoho miïhaico: Jilli ticovo jiniije miyaminaa iicahicabadiro moonihicamo, eneehicamohallivi. Miïro diitoma iibacasijinoco imibaicinicuuhi. ³ Jiï, miyaanoco, noomo miïhai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo miïhai jilli ticovo jinijeminaa aamocasinicibadi mahamocasitihî. ⁴ Miïro miïhai jinijeminaa iibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinibadi momoonicasitihî. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaiñehejeque mifinisuhî. ⁵ Jaabadi mifinisuhî miïhaiditi iminootino eneehicanehejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinovî mificuuhi, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amiïhai imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque miïhai mahaamiji.

⁷ Miïro amiïhai allionocoro magaajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaajamo, bu igaajaqui tobadiro miïhai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo miïhaico aacino mityama mihicanoti sihidi ihiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetihî. Miïro Mohaivojïbo miïhaico jino mityaco aciuhî amiïhai miyaavogoco mujusisuhî, jilli mifinisuhî icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amiïhaico aamenefañodi jilli iigutusuuno, noomoro saatoho eesamaaiñoco imogotihî. ¹⁰ Miïro neehicamo: Tahaamenefañodivaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti amiïhaimavaha iicasumi niinovano icahicahi, siicuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magaaja, miïhai sihigoti aameneque magalluhaamejefaño mihiimaahicabadiro, bu amiïhaifeenevi mihicadi momoonijnoco.

¹² Miïro miïhai mofiico momoonitihî, oono saatoho ifiitiro imino ihiimaahicamo ticovovi miïhifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli miïhifomo icamo, ifiiviro ifiico ohoovicimaño, bu saminaaro fahigova ohoovicicasimaño icano. ¹³ Jaanoti naha miïhai mofiico mitya mitya momoonitihî miïhaiño iicatineri. Jaanoti naha idiïboro Moocaani miïhaico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onoobadi amiïhaijaago miïhifetehi Corintovi. ¹⁴ Jaamaño miïhaico Moocaani atajïbano janaanivî mafatyotihî. Jaanoti naha amiïhaiivî miïhifututiruva naha, Moocaani unuuno janaanivî mafatyejirahi miïro miïhai iticoni amiïhaijaago Cristo jïibogoco masatyuhî. ¹⁵ Jaamaño miïhai sita dudicamaajeriro quehe quehe miïhacatihî. Ivi jilliro mihimeguehi amiïhai miyaavogo iguiraaatonoco. Bu tolliro mihimeguehi amiïhaifeenevi janaanivî mududicamaaiñoco. Jaarumo Moocaani miïhaico uhuuvuunoco mafatyejitihî. ¹⁶ Jaadi bu janaanivî mafatyevi amiïhai janaanivî iicamojaago, diitoco taajasujïbogoco mijïibeguequi icano. Jaamaño uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatihî.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyhacho ifiico quehe quehe omoonihachijï, Aivojïboditiro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miïro ifiicoro: Uujoho aivo imino icahi, onoobo diibo iimiibo icatino. Jaanoti naha idiïboro Aivojïbo diiboco: Imino icaabo, onoobo naha iimiibo.

11

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Ijibogono.

¹ Jaanovaha uco majaabicijirahi sicamañoti mihiimaabadi ihiimaaboco. Jilli tolli icarunofaño uco majaabici. ² Miïro amiïhaico uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano cigueegueri. Miïro amiïhaico uujoho Cristodi ficucuuhi. Jaamaño diiboco amiïhaico aciguehi, oono bagocaja imino iicago saafiicoro atajevago iicanicibadi. Jaamo mi-hicahi. ³ Jaarunofaño oono jiinimo ibañiirari Evaco abañiubadi, bu amiïhaico mabañicafetjirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotiro Cristoco mejeecivehicanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miïro sita asaamoro miïhai mijibogoyomoobo iicatiibo siyomo Jesuti ijibogonoco muguubunicihicahi. Jaamoro bu magaayicihinicuubo iicanaaca siyomo gaijaco imo imo magaayicihicahi. Bu tolliro magaayicihinicuubogo iicanaaca, bu siyomo jibogoco imo imo magaayicihicahi. ⁵ Bu oono diito ifiicoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo onoonoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitoguiinovi icatiji. ⁶ Tahiimaajaagoti naha siicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajeagoti si-hidi gaajahi. Miïro jaanoco amiïhaico magaajasuhicahi fahijivaro fanoovaaco mo-moonihicanofenedi.

⁷ ¿Nacu fine imitino mooniuihi, oono taajasujibogoco amiïhaico ijibuguusumi jaadusutiibo iicaumaño, bu amiïhaico bocigusuqui tafiico guinovi ificuumaño icano? ⁸ Miïro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico tajaa agallunoco mudumitiicinicibadi gaayicihicauhi, toono sefati amiïhaico amusuqui. ⁹ Jaabo amiïhaima iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo miïhaiñoobaco dilluutihi. Miïro monahabomi Macedonia jiinijeti agaseumo uco aciuihi ucuujivaachuunoco. Tolli iicauboro idilluutibadiro, bu icaji. ¹⁰ Miïro Cristo miyaanoco imino agaajano tajeebiifaño iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco miïhaiñooba paryicino Acaya jiinijeri iicamo dumitiicijitihi. ¹¹ ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine amiïhaico agajitimaño? Chaa, tolli icatino. Miïro uujoho amiïhaico guiraano agajjinoco, Moocaani gaajahi

¹² Jaabo jino uujoho icahicabadiro moonihicaji. Jaaneri: Diitobadi mududicamaahi, eneehicarumo abaño gaajacafeteji. ¹³ Miïro jaamo diito jilli jihovo minisuminaa, jilli bañisuminaa iicamo, Cristo minisuminaabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaa-jaratino icatino. Miïro iji Satanas Moocaani toomominaafibadi iminifotooboro saajirahi. ¹⁵ Jaabadiro bu tihitino diiboco ejeecivomo iminoco omoonimobadi minifetjirahi. Jaamo oono omoonino jaadaco icineri finiji.

Pablo Moocaani Minisuminaafi Idaasuno Icano.

¹⁶ Jaaneguiiha siino amiïhaico neehi: Miïhaiñooba uco jilli jeegavoobo need-ino. Jaanoti tolli uco mehesicinihachijji, muguubunicihica amiïhaima iimaanoco, toonofañodi uujoho mitya mitya iicanoco magaajaqui. ¹⁷ Jaaruno uco Aivojibo atajibaneguiiha tolli nootihi. Jilli ejeegavobobadi neehi mitya mitya iicanoco. ¹⁸ Miïro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi. ¹⁹ Miïro amiïhai: Sihidi magaajahi, munuurumo. Jaarunaa paryi ejeegavomoco imino muguubunicifihi. ²⁰ Miïro amiïhai imino muguubunicifihi, oono: Miïhaico mejeecivo, noomoro amiïhaico atajibahicamoco, bu amiïhaico ananihicamoco, bu amiïhaico iguiinonihicamoco, bu amiïhaico jihovotobadi omoonihicamoco, oono bu amiïhai imefaño amiïhaico agabacuhicamoco icano. ²¹ Jaanoti naha miïhai tolli momooniutihi mesefautimaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iicanicibadi. ²² ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreomiobo. ¿Nacu Israel jiinijeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachimihai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi. ²³ ¿Nacu diito Cristo jeecivominaa? Miïro diito janaanivivi uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoonicibadi neehi. Miïro diito janaanivivi uujoho dudicamaahi, bu diito janaanivivi uujoho gaicicafeteji, bu diito

janaanivivi uujoho civojanicafetehi, bu fiiva foova uujoho guijeveti fatyehicahi, ²⁴ bu sahusefoova uco judiomi aamiuhi treinta y nueveifoova gaicihicaumo. ²⁵ Bu mifooci, safo icano aamicafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aamiumo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma ciijigameenene fiimacamaaiuhi. Jaabo safoono imuuifaño icauhi fucu, cuuje icano fatyuuhi nifaihufaño. ²⁶ Bu ajashutino igooboro feehicahi teehino ñihicunofañodi, bu tolliro nanivaminaa ñihicumehejefañodi, bu tolliro taa-jiinijeminaa, bu siijiinijeminaa icamo ñihicumehejefañodi feehicahi. Bu tolliro cuumino ñihicumehejefañodi feehicahi. Tolliro buhigueeje muuaiño icano ñihicumehejefañodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavominaa iicatimo, ñihicumehejefañodi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi dudicamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco iidaasuvusunofañodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabiciboro feehicahi. Ajebanoco, adufiraco icano jaabiciboro feehicahi. Guiraafoova machutiibo icauhi. Bu siicuraco jaabicihicauhi, gaachehubama chahahicauhi icano.

²⁸ Jaana janaanivivi bu iicarunehejeque nootih. Miïro fafucuvaacivi paryi Moocaani iijaminaati eesamaañeri tajeebi niji niji icahicahi. ²⁹ Miïro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoco sita imitinofañ agañisusumi, uujoho sifiirari idaasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro toneheje tañiinovaco ifusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ Miïro Moocaani Mohaivojibo Jesucristo Caanico fahijivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² Miïro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivojiboti, imiya aivojibo Aretas onoo bo ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuui, uco agaayicimoro civojafaño isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco jiiibaifaño ijihacuumoro tuucuumi mecuhallidi jahisivi niitusuumo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ Miinoditiro imino mihiimaano jilli mihiifono. Jaarunofañ iimaaji Aivojibo uco gaijaco ifusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² Miïro uujoho gaajahi saafiico Cristoco imiyaavogoboco. Jaabo satyocafutuui niquejefañ, aivo janaanici iicajefañ, siicije toonoti fahuseeci siino mificabaci, mificabaci idiino ficabanoco mafatyucuui. Jaanoco gaajatihi fine ifiima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco idiiboro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifiima baacho, igaijaro baacho idiiboro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ Miïro Moocaani icahigo niquejefañ satyocafutuubo. Jahigo guubuubo agaajaratino iimaaco aivo miñhaiñooba ijibeguejiturunoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiiditiro: Aivo mityahi, nootih; idiinoro naha tañiinovati iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiiditiro imino jibuguruva, bu sicamaño icajituruno, miyaanehejequere jibogomaño. Jaaneguiha tafiiditiro imino jibogotih, saatoho uuditi janaanici eesamaajiruneguiha. Jilli uco aatyimenetiro, bu tahiimaaco uguubunotiro icano igaajaqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco ifusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafiico mitya mitya omoonijiruneguiha tafifaño aivoco Moocaani ficuui. Jaano taahucufañ icahi januuu macafatyicinibadi. Jaanoco ijiro juvivehi, tooneri uco idaasuno imooniqui. ⁸ Jaano toonohallivi mifooci, safo idiino Aivojiboco dillucuurahi toono aivoco uuti ibusuqui. ⁹ Jaarunofañ Aivojibo uco neehi: Ico agaijinofañodi fanoovari diica. Miïro ifi iniinovamofañodi tamitya aivo janaanici ifusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovaneri imo imo icahi tafifeenedi Cristo mitya ihifusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño tañiinovaneri imo imo icahi, bu tolliro uco imitino onoonehejeri, bu fanoovati ucuujivaachunehejeri, bu uco ijiheguenehejeri icano. Miïro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiboro Esamaaihi.

¹¹ Amiihai uuditi imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiiditiro ihiimaamaño jeegavominaafibadirucu. Miïro uujoho sihidi jeevatiruubo, oono amiihai: Sihidi ejeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefeehicamo guinovi icatiji. ¹² Miïro oono amiihaifeenevi sihidi fanoovaaco jaabiciiboro ududicamaaihicauno imino gaajacafutuuhi ifusuneri, aatyimeratatinehejeri, ajabafiiranehejeri icano. Jaanoti magaajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. ¹³ Miïro sijahaje Moocaani ijanominaaguiinovi amiihaico moonitirahi idinoro naha tafiiguiiha nihibamico amiihaico dilluutiji. Jaaneri fine amiihaico imitino omoonunoco mihimibachucasiqi sajeebii miicaqui.

¹⁴ Miïro amiihaico mifocci baajecuui. Jaabo siino bu amiihaico baatequi imibaivucuui. Jaabo amiihaico uujoho jinejebaco dillujitiji. Miïro amiihai nehejeguiiha feejitiji, jilli amiihaiguiiharo feeji. Miïro caanimi iseemeguiiha nihibamico allacarufihi, iseeme caanimiguiiha allacarutatiji. ¹⁵ Jaabadi uujoho paryi tañehejeque amiihahallivi gañijirahi imo imo. Jaabadiro bu tafiico uujoho finisujirahi amiihai jeebinohallivi. Miïro uujoho amiihaico sihidi agajitonaaca, amiihai uco guinoviro miidino magajiji.

¹⁶ Miïro amiihaiti saatoho, uujoho amiihaico jinejebaco idilluutinoco, imino gaajarumo neehicahi: Amiihaico abañiuborovaha tacuraihufañi gañisuui, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu amiihaico bañiui amiihaijaago oono saatohoco agalluumofenedi? ¹⁸ Miïro Titoco uujoho tajibauhi amiihaico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluui. ¿Nacu Tito amiihaico bañiui? Miïro misi sabadiro mihicafihi, bu sagajafeenediro.

¹⁹ Fine amiihai mehesicinihi; jilli mofeenevi ifiguiiharo icamisi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. Miïro misi Cristotaotisi Moocaani imefeenevi mihiimaahi. Jaamo paryi agajino nahabomi, amiihai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ Miïro uujoho ñhicuguehi amiihaico emecitodi, uujoho iimogobadi mihicatimoco aatyimeneque, jaabadiro bu amiihai mihimogobadi iicaaboco mahatyimejitinoco icano. Bu tolliro ñhicuguehi amiihaifeenevi iibacasino iicanoco, bu sitaaco inohallitiro mijiiheveneheje, bu icajisuhaño, bu gajiraneheje, bu sicamaño jibogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igavusumi imino momoonitineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolliro ñhicuguehi jino siino amiihaico abaatoobo, Moocaani amiihai imitico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashutimo saatoho amiihaiti siicijetiro imitico omoonihicamo; toono iimitico jeevesutimo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo idasuveji.

13

Afagoono, Niino Iimaa Icano.

¹ Miïro amiihaico mifocci baajecuui. Jaabo siino bu jino amiihaico baateji. Jaamo saatoho imitico omoonimohallivi mijibogodi miimisiici, saafi idimo diibohallivi mijibogohachijiji miyaavegueji. ² Jaamo siicijetiro imitico omoonihicaumoco faguucuui siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino amiihaico abaatodi amiihaico idasugucujitiji. ³ Jaadi jari magaajaji, Cristo tafeenedi ihiimaanoco, magaajaguehicanoco. Jaabo Cristo amiihaico omoonidi niinovajitibo miïro amiihaifeenevi isefaco gaajasujiibo. ⁴ Miïro miyaano iniinovaaboco iicanicibadi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu miihai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofañodi mihicacumaño Moocaani mityari mihicaji, toonofenedi amiihaico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiiha amiihairyo amiihai ifiico magaajaci. ¿Naa imino miyaavogofañi mihicanoco? Amiihai ifiico imino minisu. Miïro amiihairyo magaajahi Jesucristo amiihaifaño iicanoco, miya miyaavogominaa mihicahachijiji. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi amiihai magaajanoco, miihai miya miyaavogominaa mihicanoco. ⁷ Jaamo miihai amiihahallivi Moocaanima mihiimaahicahi, imitico amiihai moonitimo miicaqui. Jaaruno miihai imino mihicanoco magaajasuqui icatino, jilli amiihai iminoco momooniquiuiha,

jilli miihaiditi imitino mehesicinirunaaca. ⁸ Miiro miihai miyaanoditi imitino momoonitahi, miyajii bogoguiharo momoonihicahi. ⁹ Jaamaño miihai niinovano mihicarunaaca amiihai sefano iicamaño miihai imo imo mihicahicahi. Jaamo miihai Moocaanima amiihaihallivi iimaamoro mihicahi, aivo amiihai imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiha jihaameque amiihaidi caatinihi amiihaico abaatejino imegaviro. Jaabo amiihaijaago ufuusumi sefano amiihaico moonitii bo icaqui, jino tamitya Aivojii bo uco aacihinino mityari. Tooneri amiihaico jusisuqui aacihinino, jilli amiihaico finisuqui icatino.

¹¹ Jaaneguiha tañahabomi, tahigo imino mihica, bu amiihai jeebii faño iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu amiihaico afajii ninoco magaayici, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeebii mihica icano. Jaafa Moocaani gajjico, sajeebii icaco icano aacii bo amiihaima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ihii bicicasimoro. ¹³ Jimañeri iicamo miyaavogofañodi monahabomi paryi iijico amiihaijaago galluui.

¹⁴ Mohaivojii bo Jesucristo imino omooninoco magaayici, bu Moocaani gajjico, bu Igaija amiihaima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco iicimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevfeenetu ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo miihai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatinihhi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo amiihai Moocaani, bu Mohaivojjiibo Jesucristo icamisi aacino sajeebii imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifiico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, mihaico itaajasuqui jihimiti jiinjjeti; Dios Moocaani jeebii onoobadi. ⁵ Jaabo Moocanico mihimo fahijivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujjibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenene icatimoro Moocanico mejeevesuneri Cristo mihaico agaijnofeenedi amihaico ucuuhuvahiniboco. Jaamoro siibadi icano jibogocoro magaayicahi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujjibogo. Jilli ifurumo sita amihaico casivuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujjibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amihaico taajasujjibogoco mahacihininobuunati uujoho, bu niquejefañoti asaabo Moocaani toomominaafi icaruubo, bu saatoho sita icaruva icano siibadi icabogoco mijjibogohachijji, mihaico Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuui. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amihaico taajasubogoco magaayicihinicubogohallivi sita amihaico sibogoco ijibogohachijji diito Moocaani faijaguino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli ononoti miyaminaa uco cahacisuhi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotihhi uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeecivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuui.

(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanogui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujjibogoco ijibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaayicihinitihhi. Mihaico uco jibeguehinitihhi. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinihi.

¹³ Amihairyo magaajacuui iticoni judiomi ijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Amihairyo magaajacuui uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idaasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiomi ijico aivo tayoto taticovoviro ificabano icaurumo janaanivivi imino mooniui. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetemihai ijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahijitiro iciuhi fiivuuuubocoro, sihidi agaijimaño uco iciubo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujjibogoco jibeguequi judiomi icatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi mihaicoobajaago fuutihhi toonoti uco ijibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusalevi fuutihhi iticoni tahimegavi minisuminaati icacuumoco toonoti idillutoobo. Jilliro guenene icatiboro fuuhi Arabia jiinjjevi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idiino fucuvoro icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saatohoba minisuminaaco atyimeutihhi idibocoro Jacobo Aivojjiibo Jesu nahaboco atyimeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatiniibo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jiinjjevi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jiinjjeri icamo imino atyimeutihhi. ²³ Jilliro uguubuumoro uuditihhi neehicauhi: Iticoni mihaico toonohalliti idaasuno omoonihicaubo, jisumi taajasujjibogoco

jibogooboro feehicahi toonoco iticoni ifinisuqui omoonihicaurunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocaanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicichi.

(Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idiino ficabavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuuhi tahigo Tito onooboco. ² Tahí fuuhi, Moocaani uco tahi difo unuuneguiiha. Jahi Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhi diitoco imino jibuguuhi taajasujibogoti judiomi iicatimofeenevi jibeguehicaaboti. Jilli mooniuhi ududicamaaihicauno jihovonobadi iicajiruneguiiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomioobo icautiruuboco iimeeheque miikai miquticisuutíhi. ⁴ Jaarunaa miya nahabomi iicautimo mofañodi toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticiunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuhi gaajaminaati ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedi judiomioo atajibahicanoti mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro miikaico siino Moise tajiiba jijovototi imoonisuqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaucasiuhi. Amikai taajasujibogoco miyaanoco magaayicicuunoco jeevesutimo toonofañoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jibuguutíhi. Jaaruno diito tolli icano uco milli moonitíhi, Moocaani miyaminaaco udugaacutimaño. ⁷ Jaamo uco bohonobati jibogotimoro jilliro gaajaciumo uco Moocaani judiomi iicatimojaago taajasujibogoco satyequi aaciuboro atajibaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomijaago isatyequi aciubo. ⁸ Miíro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafiti judiomifeenevi agalluubo, uco minisuminaafiti galluuhi judiomi iicatimofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajaciuhi Moocaani uco toono dudicamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniumo magajicasimoro manahobovacasijnoco. Jaamoro bu imuguumo misi judiomi iicatimofeene mududicamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomiguiiha toonoviro fitafutuuhi diitofeenevi idudicamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idiinocoro tajibauhi iidaasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetiibo imino moonihicahi.

Pablo Hibahi Pedroco Antioquia Cuumivi.

(Hch 11.1, 2)

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho hibauhi, imitino omoonihicahitíhi. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomi iicatimehejema. Jaanaa Jacoobojagodi iicaumo saatoho judiomi agasecuudi diito judiomi iicautimoti udugaavuuboro siino diitoma machucuutiibo, diito ibai meehe quitici tajibaminaa iicaumaño diitoco iiguiuboro. ¹³ Jaabadíro bu saatoho judiomiti Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro abañisuubo omoonihicaubadiro minifutuumo, bu Bernabe icauruubo diitobadiro minifutuuhi. ¹⁴ Jaamo diito miyaano taajasujibogo onoobadi icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Híjoho judiomioobo diicaruubo judiomi iicanicibadi icatiiboro, judiomi iicatimo icabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomi iicatimoco judiomibadi iicaqui tajibahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomi, Saatohobadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

¹⁵ Miikai naha mifiivuunotíro judiomi. Jaamo miikai siijiinijeoto imitiminaa icabadi mihicatíhi. ¹⁶ Jaarunofaño magaajahi, Moise tajibaco omoonirumoco miikaiñoobaco Moocaani agaayicijitinoco. Jaanoti idinotíro miikaico gaayicijiibo Jesucristoco mimiyaavogofeenedi. Jaamaño bu miikai Jesucristoco mimiyaavuguuhi miikaico toonofeenedi Moocaani igaayiciqui. Jaamo miikai tajibaco momooninoti magaayicafototíhi. Jaamaño miikaiñoobaco Moocaani gaayicijitíhi tajiiba onoonoco omoonimoco.

¹⁷ Jaanoti Cristofeenedi mihaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca saatoho mihaico neehicahi: Imitimo, Moise tajiiba onoobadi moonitimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo mihaico imitiminaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino! ¹⁸ Jaanoti naha ifinisucuuno tajiibaco, bu siino dojicuviro eetavuruva uujoho imitiminaafiti icajirahi. ¹⁹ Miho uujoho tajiibati iguijevecuubobadi icacuuihi; toonoro tajiiba uco gaajasuuihi toonofeenedi taajatibo iguijevejinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi diibeguiiharo iicacumaño. ²⁰ Jaabo Cristo imohohallivi iguijevehinisumi uuma sano guijevehinicuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevecunobadi. Jaamaño uujoho diibo icacuutih, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogonofeenedi. Diibo uco agaijiboro tahallivi ifiico aciubo guijevefaño. ²¹ Jaamaño Moocaani imihuseque uujoho tihisutih. Jaanoti tajiiba onoonoco momooninoti miinoco Moocaani igaayiciruva, Cristo iguijeveuno jaaduvechujitirahi.

3

¿Tajiiba Nacu Imihi? ¿Nacu Miyaavogo Imihi?

(Rm 4.1-25)

¹ ¡Ayí! Aivo jihovoto amiihai Galata cuumioto. ¿Miijoho amiihaico bañihi miyabogo taajasujibogoco miyaavogotimo miicaqui? Miho amiihaico mijibogomoro imino amiihaico mihifusucuuihi diiboro Jesucristo etetecuciniboco foovono magajaqui. ² Eneecata jinoti uco mijibogo: ¿Milliti amiihai Moocaani Gaijaco magaayicinihi? ¿Nacu Moise tajiiba onoonoco momoonihicaunoti? ¿Nacu muguubuhininoco mimiyaaveguehininoti? ³ Milliti jaamo amiihai jihovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gaija sefari miticonihininoco, jilli mosefariro mihifutusuji, noomoro mehesicinihi? ⁴ Sicamañobadiro mafatyusudino toonohalliti idaasuno mihicanoco. Tolli fine icajitino. ⁵ ¿Nacu milliti amiihaico Moocaani Igaijaco aaciiboro amiihaifeenevi aatyimeratinehejeque moonihicahi? Tajiiba onoonoco momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavuguumaño.

⁶ Miho Abraham Moocaanico imiyaavuguumaño diiboco Moocaani gaayicuihi. ⁷ Toonoti amiihai magaaja, paryi imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachimihai. ⁸ Miho Moocaani siicijetiro judiomi iicatimoco imiyaavogofeenedi agaayicujinoco aatyimeuboro Abrahamco siicijetiro jibugucuuihi jino iimino jibogoco Caatinihaamefaño: Difeenedi paryicino jiinije cuumiminaa imino moonicafeteji, nooboro. ⁹ Jaamaño paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavuguuboma sano imino moonicafotonicino.

¹⁰ Jaamaño paryi Moise tajiiba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguiino icahi. Miho Caatinihaame neehi: Paryi tajiiba Caatinihaamefaño onoonoco imino ifutususutimo Moocaani afaijaunoguiino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño mihaifoonobaco Moocaani gaayicitih tajiiba onoonoco omooninoti. Miho Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofeenedi icaji, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajiiba miyaavogoyomono icatih. Miho noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofeenedi icaji, noonoro.

¹³ Jaano toono tajiiba faijati Cristo mihaico taajasucuuihi. Miho diibo mohalliti faijaguiino minifutuuihi. Miho Caatinihaamefaño noono: Afaijacinimo paryi imohohallivi etetecufotomo, noonoro. ¹⁴ Jilli icauno Abrahamco imino omooniguunoco Jesucristofeenedi judiomi iicatimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofeenedi Moocaani Igaijaco aaciguuboco magaayiciqui icano.

Tajiiba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifiivi ooviciboro jino amiihaico jibeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco mihaifoonoba siino toonohallivi cuhubarutatih, bu buusutatih icano. ¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacjinoco eetavuuihi. Miho Caatinihaamefaño: Ajashutimoco

monoonicibadi, diiyaachimahaico, nootino. Miïro: Diyaachico, noono. Jaabo saafiïro diibo Cristo. ¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahaama ihimaauboro diiboco aaciguunoco eetavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajiiba cuatrocientos treintadi ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduveechucuutinobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajiibafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa miïro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanegui, ¿nacu, collihiicaqui Moise tajiiba icahi? Jilliro imitino mihicanoco igaajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajiiba iicaqui. Jaano tajiibaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jiiibuguuhi diibo miyaminaaco ijiiibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafiïro jilli ticovono aaciguunoco aacimaño sififeenedi acitatiiïbo. Jaabo Moocaani saafiïro ihaciguunoco jilli ticovono aciiïbo.

Tajiiba Onoono.

²¹ ¿Nacu jino Moise tajiiba Moocaani aaciguunojaagodi icatïhi, eneejiruno? Cha, icano. Miïro fiivoco ihaciqui tajiibaco ihaciruva Moocaani miinoco gaayicijirahi tajiiba onoonoco momooninofeenedi. ²² Miïro Caatinahaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jijovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajiiba miïhaico iiguiinovi jijovototi ficuhicauhi, miyaavogoco aacino agaajacafutuutinohachuta. ²⁴ Jaamaño tajiiba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi miïhaiotoco jiiibeguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo miïhai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumaño tajiiba miïhaico otoomonoguiino mihicacuutïhi. ²⁶ Miïro miyaavogofeenedi paryi famooro amiïhai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumaño. ²⁷ Paryicino famooro amiïhai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitica futuumo diïberi mijjicinihi gaachehuco mohallidi mijjiciniabadi. ²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chahacuuhi, bu jijovoto, bu jijovoto iicatimo, bu gaifiimi, bu gaigoomi oono icamo. Miïro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiïro mihicacuuhi. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuuhi. Jaamo magaayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miïro seemene caanimi busumijeque agaayicijiïbo seemene iicasumi jijovoobobadi icafihi, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miïno saatoho tonehejeque otoomomoro imino ficufïhi caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenehachuta. ³ Jaabadi miïhai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujustinohachuta. Jilli miyaminaa esamaaje onoonoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluuhi gaigooti ifiivuboco. Jaabo jiijehallïvi saauhi judiomi tajiibaguiino iicaubo. ⁵ Jilli saauho miïhai toono tajiibaguiino toono jijovototi mihi-camoco itaajasuqui; Jaadi miïhaico Moocaani isemeti igaayiciqui.

⁶ Jaamo amiïhai Moocaani seeme mihicacuunoco igaajasuqui Illifeenedi Igaijaco* amiïhai jeebiiïfaño galluubo. Jaabo Igaijafeneedi meneehicahi: Moocaani, ijïjoho Taa-caani, noomoro. ⁷ Jaamaño ijïjoho Moocaani seemenerucu, jijovono diicacuutïhi. Jaabo ijïjoho isemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofeneedi.

Pablo Jeebii Miyaavogominaajaagoviro Icahi.

⁸ Iticoni naha amiïhai Moocaanico magaajautisumi, jihovoto caanimi jijovototi mihi-cauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaajacuuhi. Cha, tolli icatino, imiga amiïhaico Moocaani agaajacuumo. ¿Collïhi jaamo siino dojicuvïro miminifetehti toono iniinovano esamaajefaño, bu iïdaasunofaño icano siino toonoguiinovi jijovotobadi? ¹⁰ Amiïhaihiica suufenitimo mificuhicahi siibadi iicafucujeque, bu niïhibanoco, bu ifafucuvaaco, bu

* 4:6 Griego ijïjiri: Illi Gaijaco, noono.

ficabanoco icano Moise tajiiba unuubadirehiica. ¹¹ Aivo ñihicuguehi tadyudicamaaje amihaifeenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amihaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amihaibadi iminifotobadiro. Amiihai uco imitino momooniuno icatino. ¹³ Amiihairyo magaa-jacuuhi iticoni amihaico taajasujibogoco iguihuvaumaño sihigo footiibo amihaico ijiibugunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amihaico inisuuno. Jaaruuboco amiihai uco mitihisuutih, mijihegueutih icano. Jilliro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magaayiciuhi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cuuca jaano jisumi icahi? Amiihaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amiihai aallinoco tusumi mihicumoro uco mahacijirahi sihidi uco magaijumaño. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amiihaiminaafiti minifutucuuhi, amihaico miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiiba jibogominaa amihaico imeguehicahi, jilli amihaico imino imooniqui icatino. Jilliro amihaico miihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amiihai diito onoonocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatohe amihaico agaijinoco mihimogono. Jaarunofaño amiihaima iicasumiro icatino uujoho icabadi fahiijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amiihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanicibadi. Jaabo idaasuno icaaboro icaji amihaifaño Cristo jibogo ujusitino, bu diibobadi mihicatinohachuta icano. ²⁰ Jaachiijiro amiihaima iicacuujirahi, simañodi amiihaima iimaaqui. ¿Jaaruubo milli bu amihaico neejirahi tahi icatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amiihai Moise tajiibaguiino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu amiihai muguubutih toono tajiiba onoonoco? ²² Miiro Abraham miiseeciico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ijijovogo Agar onoogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onoogoma jijovogo iicautigoma. ²³ Ijijovogo seemene fiivuuh paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuh diibofenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minooi unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onoogajivi unuunoco. Tuseumivi unuuno seeme fiivehi tajiiba jijovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari icagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono tajiibaguiino jijovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeebiiima iicacuumi. Jaacuumi seeme miihai. ²⁷ Miiro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica ijijoho achiba idiicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ijijoho seemeva aivoco agaajatiguehiica. Miiro ijijoho edeevesucafutuugo sihidi diseemema diicaji, aijima iicago janaanivivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajiiba janaanivivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño miihai Isaac icabadi mihicamo. Miihai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño miiro Agar achi Ismael onoobo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuubo. Jaanoti Sara achi Isaac onoobo, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifiivuuboco Ismael jiiheguehicauhi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto jiiheguehi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu milli Caatinihaame neehi? Miiro noono: Bui gallu dijijovogoco illima. Miiro ijijovogo seemene ibusumijeque gaayicijitih sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño miihai ijijovogo seemebadi mihicatih. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ Miiro miihaico Cristo taajasuhinivuuhi sajeebii mihicacuuqui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajiibaguiino jijovototi miminifutucuudino.

² Uujoho Pablo jino amihaico onoonoco muguubu. Siino amiihai meehe quitici eetavoguino miminifotohachiiji, Cristo amihaico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amiihai meeheque miquticiibo matajibacafetehi paryi Moise tajiiba onoonoco imino momooniqui. ⁴ Tajiibaco imino momoonimaño Moocaani miihaico

gaayiciji, noomoro mehesicinimo. Cristoditi sihigovi miminifutucuuhi, bu Moocaani gaijiti sihigovi miminifutucuuhi icano. ⁵ Jaanoti miikai Moocaani Gaijafenedi, bu miyaavogofenedi icano mehesicinihi Moocaani miikaico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaodi mihicacumaño miikaidi sihidi jeevacuutino miquticinino, bu miquticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijaadama iicano magaijimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni miikai imino mufuuhi. Jaarumoco, ¿miijoho miikaico miyaanoco jeevesusuhi? ⁸ Toono ejeevesusuno miikaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguiji sihifaño paryi adicifihi. ¹⁰ Uujoho aivojiboco miikaiditi esicinihi. Jaamo miikai siino simaodi esamaaicuutimo mihicahi. Jaanoti miikaico niiji niiji omoonisuhicamoco Moocaani idasuno mooniji, cajaanicho icaruboco.

¹¹ Tañahabomi, miiro uujoho quiticicoro jibuguruva judiomi uco jihevejitirahi. Jaanova bu Cristo gujeve imoho jibogo diitoco taticugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono miikaico quiticico jibogomoro efehico. ¿Jaanova paryi jisumiro finicuujirumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, miiro miikai mihicafutuuhi tajiiba mityaguinoti mataajaqui. Jaarumo: Miikai jisumi mihimogobadi momoonijirahi, meneedino. Jiliro fahigovavi mejecivocasi magaijicasinofaodi. ¹⁴ Miiro paryicino tajiiba onono jinoovi sano ifetehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro, ononovi. ¹⁵ Jaanoti miikai meheducasimoro muduucasihachiji, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

Moocaani Gaija AACINO.

(Rm 8.5)

¹⁶ Jino miikaico onono: Moocaani Gaijafenediro mihica. Jaachiji miikai ifi iimogonoco momoonijitihini. ¹⁷ Miiro mofi iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatihini. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogonojaagodi icatihini. Jaamaño miikai mihimuguruno momoonijitihini. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija miikaico isigohachiji tajiibaguino mihicacuutihini.

¹⁹ Tihitino magaajacinicinihi mofi atajibanocoro omoonimo omoonifinoco: Jahisihi-jedi mogaimi iicatimehejema icamo, iidicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jhovocanimico iimomoro jeevivomo, gaibanocoro eetavomo, sitaaco jihegueme, ibacasififimo, cigueeguefifimo, chahanoti sifiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jihevefimo, sitaaco gaicaaufifimo, guiriicavefifimo, machufifimo jilli icanehejequere moonifimo. Jaanoco jino miikaico nuucuuhi iticoni enehinicubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojifaño feejitihini.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onoovasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebii ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ siicujeebii mihicano, mofi esamaajeheneque miguiinonino icano. Jinehejhallivi chahano tajiiba tolli momoonijirahana onono. ²⁴ Jaamaño Cristota icamo sano diito ifiinoma fanoova imitico iimeguehicanehenejeque jeevesucuuhi iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiro bu jaafa miikaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusucuutimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jihevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatyimesumi miikai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo siicuno miikai jeebico miminiyumoro momooni. Miikai ifiico gaihuinimoro, tolliro bu miikai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofoboco mihicanicubadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajiibaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo sihidi gaajahi, noomoro ifiico esicinimo. Tolli iicamo ifiicoro bañihi. ⁴ Famoovaro amiñhai ifiinoco imino magaja. Jaadi jari imo imo mihica, amiñhai ifiiditiro sita ifiiditiro icatino. ⁵ Miñro famoova ijeevadisahaje iticovoocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiiha amiñhaico taajasujiibogoco ijiibogomo amiñhai jiibogominaa iicamoco amiñhai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiñhai ifiico mabañisudino: ¿Miñjoho Moocaanico dejecutihi? Paryi miyaminaa abasuno, paryiicino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifiico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiuro diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onoovasuuboro aciji. ⁹ Jaaneguiiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofañodi iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niñohiimaa Iicanoco Pablo Inoro Acaatinicuuno.

¹¹ Memeeeci cono noono tyigabaje jino amiñhaidi tahuseri caatinihi. ¹² Amiñhaico meehe quiticiguiinovi ificuunoco imeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco imeguequi, bu jaamoco miñjoho Cristo guijeve imohohalliti jiñhevetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinovi icarumo tajiiba onoonoco imino moonihicatihi. Jaarumo imeguehicahi amiñhai tolliro amiñhai meeheque miquiticinoco. Jaamoro toonoti ifiico quehe quehe imooniqui amiñhai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejeti tafiico quehe quehe omooninoco imogotihi, idiñoro Mohaivojiibo Jesucristo imohovi iguijeveuneri imo imo icahi. Miñro Cristo guijeve imohofeenedi uudi paryi jiñijeoneheje finihinicuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiñije imitico imeguehicauno finihinicuuhi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufaño mihicacuumedu jaaducafutucuutino miquiticinino, miquiticinino icano sabadiro idiñoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano. ¹⁶ Jaanegui amiñhai sajeebiima, Moocaani idasugonoma icano mihica. Amiñhai jiibadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiiha jisumi imugucuutihi miñhaiñooba uco siino itihñsunoco. Miñro jino tahalliri iicano tatyujaavono jiibeguehi uujoho Aivojiibo Jesu jeecivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiñhaico Mohaivojiibo Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedi Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinihi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedi. ² Jaamo amiikai magaayici Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebiiico aacinoco icano.

Moocaani Cristofenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojibo Jesucristo Caanico, miiro Cristofenedi mihaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino moonihi. ⁴ Miiro mihaico Moocaani Cristofañodi icicuuhi siicijetiro jiniije fiivutinaacaro, aivo imimo mihinivatimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi siicijetiro mihaico ficuubo, Jesucristofañodi mihaico iseemeti igayiciqui ijeebii unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahijivaro mihimehicali iimihuse ovosihallivi. Jaano iimihuseri mihaico imino omoonimaño agaijibo illima sano miikai mihicali. ⁷ Jaamaño ajashutino Moocaani gaiji iicanofenedi illi mihaico taajasuhi iguijeveunofenedi mohimitico ubuusuuboro. ⁸ Jaabo Moocaani mihaico ajashutino igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magaajaqui gaajaco aacnofenedi. ⁹ Jaamaño mihaico gaajasuubo diibo iimogono agaajarautinoco ijeebifañodi eesamaaiuboro iinoro omoonijinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ifotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaijicijibo Cristo tajibaguiino, paryi fanoovaaco niquejefaño icanehejeque, paryi jiniijehalliri icanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofañodi mihicamaño siicijetiro mihaico Moocaani iicuboro ficuuhi ufucu diibo aacjinoti magaayiciqui, Moocaani ijeebii iimogobadi fanoovaaco omoonimaño. ¹² Jilli mooniubo miikai iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallivi. ¹³ Jaabadiro bu amiikai taajasujibogoco muguubuusumi Cristoco mimiyaavuguumo diibojaagovi miminifutucuuhi. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofenedi Moocaani amiikaifaño igajataco ficucuuhi. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño iicacumaño ufucu Moocaani mihaico aacinoco magaayiciji ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihidi ejeevanohallivi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguiiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiiha uujoho, Aivojibo Jesuco amiikai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magaijinoti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatihi amiikahallivi Moocaanico iimoobo, diiboma fahijivaro ihiimaano ticovocivi, ¹⁷ iimino Moocaanico dilluhicali, Mohaivojibo Jesucristo Caanico, amiikaico gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani ijibogonoco imino magaajahi. ¹⁸ Tolliro bu Moocaanico dilluhi amiikai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaajahi toonoco meteemehicanoguiiha amiikaico ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihidi iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacjinoco magaajahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo niquebavi ifotoratino. Jaano toono mitya miikai diiboco mimiyaavogomofañodi dudicamaaño. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuhi sihidi sefano ²⁰ Cristoco guijevefañodi ubuheetesuuboro imiyanaagonovi casihacuubo niquejefaño. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajiba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiihahallivi iicano aivoji janaanici icano, jisumi iicano janaanici, ufucu iicajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguiniovi ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijaminaaguiiha Cristoco aciubo diito nigabadi iicaqui. ²³ Jaanoti miikai Moocaani iijaminaa Cristo ifibadi mihicali. Jaamo miikai ifinofañodi Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahigovavi icaabo.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amiihaico fiivoco acihi amiihai imitifaño muchuumucuumoco. ² Jaamo jjeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojiiibo iimitino gajja iimogonocoro. Jaabo diibo quehecutusuhicahi Moocaani ononoco: Jii, nootimo iicahicamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mhesamaaje onoobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saato ho iicabadiro, ñihicuno idasuno Moocaani omoonijinofaño mihicauhi. ⁴ Jaarunofaño Moocaani miihaico iidaasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaijiuboro, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amiihaico taajasucuuhi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro miihaico sano diibo cojivi niquejefaño casiihacujiibo. ⁷ Jilli mooniiibo ajashutino miihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufaño di miihaico iimihuseque aacihicancoco. ⁸ Miiro Moocaani gaijiri amiihai mataajacuuhi mimiyaavogonofeenedi. Jaano jino amiihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amiihaico aacino. ⁹ Miihairyo siinoco meheetavono jaadaco magaayicino icatino. Jaano jeevari miijoho toonoti ifiico quehe quehe eesicinijiruno. ¹⁰ Miiro Moocaani fiivusutamoo miihai Cristo Jesufeenedi miihaico fiivusuubo iiminoonocoro momooniqui siicijetiro Moocaani eheetavucuunoco imino momooniqui.

Cristofaño di Sajeebii Mihicano.

¹¹ Jaaneguiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiihai judiomi cuumioti mihicautihi. Jaamaño judiomi gaifiico imeeheque iquiticifimoro ifiicoro: Miihai miquiticinimo, neefihi. Jaamoro amiihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amiihai Cristoma machahaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiijehalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni tehesino mihicaurumo fiitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tiihohofaño di. ¹⁴ Miiro Cristo sajeebii miihaico omooniiibo. Jaabo saacuumiro eetavehi judiomima judiomi iicaticuumico, fagajityigaba icano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuuboro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifiivi finisucuuhi judiomi tajiiba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucuubo diibofaño iicaqui. Jilli sajeebii icaco eetavuubo. ¹⁶ Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebii ficuubo saacuumiro tuucuumicico eheetavuuboro.

¹⁷ Cristo asaaboro famocoro imibogo sajeebiico aacino jii bogoco jii buguuhi, amiihai tehesino mihicaurumoco, bu judiomi fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸ Jaamaño Cristofeenedi Sagaijariro Moocaanijaagovi mifiitivehi judiomi mihicarumo, bu judiomi iicatirumo icano. ¹⁹ Jaamaño amiihai jisumi siicuumiotobadi mihicacuutihi, icaminaatiro mihicacuuhi, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuuhi, Moocaani yotorucu. ²⁰ Miyaminaa iijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amiihaico ficuuhi iminisuminaa, bu ihiiamaaminaa icamo jii bugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹ Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo miihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojiiibofaño di. ²² Jaabadiro bu amiihai Cristoma magataacininofeenedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gajja iicaqui.

3

Pablo Judiomi Iicatimocoro Jii beguehi.
(Col 1.24-27)

¹ Jilliti uujoho Pablo amiihaico jii beguehi Cristo Jesu jii bogoco amiihai judiomi mihicatimoco. Jaanohalliti civojafaño icahi. ² Amiihairyo magaajacuuhi uco iimihuseri

Moocaani amihaiguiha taajasujibogoco atajibahininoco. ³ Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amihaidi jihaamefaño miidino unuucubadi. ⁴ Jaanoco memecidi magaajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. ⁵ Jino agaajarautinoco siicije cajaatyobaco agaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaifafeenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihiimaaminaaco icano. ⁶ Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujibogofeenedi judiomi iicatirumo, bu gaayiciji judiomico aacjinoti saafi ifiotoro mihicamaño magaayiciji Moocaani Cristo Jesufañodi aaciguunoco. ⁷ Toono jibegueguiha uujoho icicafutuuhi Moocaani mitya toonoco ticovono uco aacimaño. ⁸ Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguinovi iicaabo janaanici guinovi uujoho icaabo. Jaaruboco uco aciibo judiomi iicatimoco jibeguequi taajasujibogoco aivo ohoovoratio Cristo busumijeti. ⁹ Amihaico gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajeque siicijetiro iicauno agaajarautinoco. ¹⁰ Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofeenedi paryi niquejefaño iicano aivojito, bu tajibaminaa icamo igajaqui, paryi Moocaani sihidi agaajanoco. ¹¹ Jilli Moocaani moonihu sahiijitiro eesamaaicuunoco Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ¹² Jaamaño Cristofañodi iguitimoro Moocaanijaagovi mifiitivehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofeenedi. ¹³ Jaaneguiha amihai neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho idaasuno amihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, amihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Mihaico Agajino.

¹⁴ Jaaneguiha uujoho Mohaivojibo Jesucristo Caaniguiinovi memuiivehichi, ¹⁵ diiboti saamo paryi cuumiminaa jiinjehalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. ¹⁶ Jaaneguiha Moocaanico uujoho amihaiguiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano amihai ihaciqui Igaajari amihai jeebifaño, ¹⁷ bu Cristo amihai jeebifaño iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi amihai gaiji sefano Moocaanifaño ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famoro miyaavogominaama magaajahi, ajashutino Cristo gaiji iguiranoco tehesino ofocininoco, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Amihaico neehi: Jaamo toono Cristo gaijico magaajahi, amihai ifiinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro mihifetejitirahi fanoocoro Moocaani gaijico magaajamo.

²⁰ Jaaneguiha Moocaanico mihimo mihaai midillunoco mehesicinino janaanici eetavoobo, imitya mofifaño iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jesufeenedi fahiijivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gaijafeneedi Sano Magataacinihi.

¹ Jaaneguiha jino uujoho, Aivojibo Cristohalliti civojafaño iicaabo, amihai neehi: Iminoru mihica Moocaani amihai icicuumo. ² Siicuno amihai jeebico momoni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi majaabicicasi magaijicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gaija amihai aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebi ica amihai agataacunofañodi. ⁴ Saafiuro, Sagajaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneguiha Moocaani amihai ucuuhvano. ⁵ Saafiuro Aivojibo, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafiuro Dios Moocaani famoocaniro iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofañodiro icaabo, fahigova fanoovafaño icaabo icano.

⁷ Jaaboti mihaico iimihuseti acihi Cristo mihaico aciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatinihaamefaño jilli noono:

Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onono, ¿milli eneejiruno? Miuro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiinije dojbavi aivo faicuvano ¹⁰ diiboro jiinije dojbavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiiri paryi fanoovaaco igahafusuqui.

¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaacoro acihi saathoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo taajasujibogoco jibogomoro efeejimoco. Jaanoti saathoco aciubo

Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saato hoco aciubo jii bogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeecivominaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisiqui ¹³ famooro mihifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifiidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacuujitihii sibogogui-inodi agaajacuunoco ejeesunicimobadi, sita iimitimo mihaico abañimoro iimitino jiihaijaagovi asatyonoco mimiyaavugucuujitihii. ¹⁵ Jilli miyaanocoro mihiimaamoro magaijicasi. Jaamo mujusihii Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojii bo inigaibadi iicaabodimo miicaqui. ¹⁶ Jaanoti mihaai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyicisuihi. Tolliro bu paryi mihaai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihi. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gaijima guiraatonoro.

Cristofañodi Bohono Ifiima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amiihaico miyaano iicanoco onooboro jii beguehi Mohaivojii bo mofeenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imihii fo esamaaje onoobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco ihesamaaje civono minifutucuuihi. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeebii maño. ¹⁹ Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifiico acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti amiihai tolli Cristoti magaajahinitihii. ²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachiiji, bu miyaano diiboti magaajahinihachiiji icano, amiihai eedeehifi imitiri utuucicu ifiico mejeesucuu imiti abañihicahifiico. ²³ Amiihai jeebiico, esamaajeque icano bohofiti miminiyu ²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogooboro eheetavobadi. Jaanofeenedi mihifusu miyaano ifiico, iticovono ifiico, aivo iimino ifiico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañooco siino mihiimaacuudino. Famoro sitaama miyaanocoro mihiimaa miiro famoro mihaai saafi ifiitoro.

²⁶ Misifiiraturumo janaanici imitico mihicidino, bu amiihai icajisucuu guenene mificuudino. ²⁷ Toonofañodi ijico amiihai ififaño mijiihacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jilli dudidamaaje. Jaabo ududidamaaje bere idicinoti ucuujivaachumoco daacihii.

²⁹ Iimitino iimaaco mihiimaadino iiminocoro mihiimaa miyaavogoco ujusisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰ Moocaani Gaijaco mihidaasuvusudino. Diiberi amiihaico, Moocaaniti miicaqui ihoovoco ificucumaño amiihaico ataajasujifucuu iicadi, mihicicafetequi.

³¹ Fanoova iibacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiiratoti, sitaaco mihiibamo mo-coovadiivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolli icatimoro imino mihica fahigova mihidaasugocasi. Fahigovavi amiihai iibacasico mihimibachucasi, amiihaico Moocaani Cristofeenedi amiihai imitico iimibachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹ Miiro amiihai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ² Gaijima mihica, oono Cristo mihaico agaijii boro mohallivi aacicafutuuboro guijeveubo asico agaicaamoro Moocaanico ejeecivono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño amiihai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno amiihaifeenevi miguiyicacuudino gaigoomima ica iimaaco, bu siimo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañehejeque, bañifiiranehejeque icano, imino iicamo tolli icatatihi. Jilli Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saato hoco fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeecivefimobadiro jeevahi, saato hoco jahisihijedi gaigoomima iicafimo, bu fanoova imitico omoonino icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaño, efeejitinoco amiihairyo magaajacuuihi. ⁶ Amiihaico sita bañidino

ibañifiira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani ñihicuneri idaasuno mooniji diiboco uguubuhicatimoco. ⁷ Jaaneguiiha amiñhai diitojaagodi toonofañodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha amiñhai cionoguiino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magajautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuui Aivojiiibo Cristoma mihicacumaño. Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹ Miïro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifiima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivojiiiboco imo imo omooninoco. ¹¹ Mihiiifono ifijaagodi mihicajirahana; cionoguiino iicamo omoonifinoco. Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehjetì mihiiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafihi, sese fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Hjoho Moocaanico uguubutiibo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiiha imino mehesicini amiñhai icaco, agaajatimo iicabadiro mihicadino, agaa-jamo iicabadiro mihica. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihicano, magaaja conooco Mohaivojiiibo Moocaani iimogonoco. ¹⁸ Guiriicabobaco meheetavedino toono miinoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gajari amiñhai jeebiico magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amiñhai jeebinofañodi, Mohaivojiiiboco mihimo, masivamoro. ²⁰ Fahiiivaro Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaivojiiibo Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guinovì miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Ijaminaama Icano.

²² Gaigoomi amiñhai tajemi iijiguiinovì miminifoto Mohaivojiiibo iijiguiinovì mihicabadi. ²³ Miïro aiji mogai aivojiiibo inigaibadi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiiibo inigai iicabadi iicaabo. Miïro monigai onoobadi meheetavonichihi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguiino Moocaani iijaminaa iicabadiro, gaigoomi amiñhai tajemi mityaguiinovì fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amiñhai taabamico magaiji oono Cristo Moocaani iijaminaaco agaijiuboro diitohallivi ifiico aciubo. ²⁶ Jaamaño jilli mooniui diitoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasujiiibegueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevi ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayi añahiiciniamañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificucafetequi. ²⁸ Jaabadi amiñhai taabamico magaiji amiñhai ifiico magaijibadiro. Mogaico agaijiibo ifiico gaijiihi. ²⁹ Miïro cajaanoyoba ifiico ijiiheguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihi Moocaani iijaminaaco, ³⁰ miñhai diibo ifibadi mihicamaño.* toofiioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Miïro Caatinihaamefaño noono: Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafiirucuji, noonoro. ³² Jino aivo sihidì ejeevanoco miyaminaa gaajatihica. Jaanoco bu uujoho jiiibegueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi mogaico ataabavasumi iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.† ³³ Jaaneguiiha famooro amiñhai, amiñhai taabamico magaiji miino ifiicoro magaijinicibadi, bu jaabadiro gaigoomi amiñhai tajemico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amiñhai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo tajiiba aivo iticoniono aacigonoma iicano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo guenenene jiniñehalliri diicahi icano, noonoro.

* 5:30 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo miñhai † 5:32 Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidì ejeevano agaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

⁴ Jaabadiro bu amiïhai caanimi amiïhai seemeque misifiiratusudino. Jilliro fajjnimoro mujusisu jïibogomoro Aivojïbo Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiïhai jeecivominaa, amiïhai aivojitoco: Jii, monoo jijehallivi mi-hicanohachuta, bocigomoro, ñihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecivomo mihi-cabadi. ⁶ Imino mejeecivo, diito amiïhaico ihiiñicisumiro diito imefeenevi imimobadi mihicaqui icatino. Jilli Cristo jeecivominaabadiro mihica, paryi amiïhai jeebïfañodi imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiïhai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojïbo Moocaanico mejeecivono iicabadi. ⁸ Amiïhairyo magaajacuui famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojïboti magaayicijinoco jïjovoto icarumo, bu jïjovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiïhai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amiïhai Aivojïbo niquejefaño iicaaboguiinovï mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojïbofañodi, diibo sefa mit-yari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofaño. Jaamo quehecuno mihicahi jii amiïhaico abañijiruneguiiha. ¹² Miïro ihuucuma, itijjohoma icano, miyaminaama mahamocasitïhi, imiti gajjami mityama momoonicasïhi, caamo jisituo gajjama, icivo jïinije aivojitoma, jisumi jijehallivi atajïbamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicïhi iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihicahi. ¹⁴ Amiïhaifeeneebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicibadi, miya ijïri amiïhai feeyijeque mafabaacu amocasimïnaafi kuhufeneri ifeeyijehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihimibaivomo mijïibeguehi sajeebïco aacino jïibogoco amocasimïnaafi iimibaivoobo itihaiapaajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanoohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi jii inisunoti oono amocasimïnaa ijagabamaaje bujeque ihusevari ciijigaima icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaaiqui asatyonibadi. ¹⁷ Taajasuco amiïhai nigaihallivi majavuuvo amocasimïnaafi jïgaiño nijegaco ajavuvonicibadi. Jaamoro Moocaani ijico magaayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiïhaico aacïnoco. ¹⁸ Paryi jinooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igajafeenedi. Jaamo paryi jinooco momoonïhi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahijico ihaciqui, ihimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agaajaratino taajasujïibogoco. ²⁰ Miïro uco Moocaani tobogoguiha agalluubo tobogohalliti civojamïnaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jïibogoco jïibeguequi.

Niino Iimaa.

²¹ Magajïbo monahabo Tiquico onoobo Mohaivojïbo dudicamaaje amusumïnaafi amiïhaico uuditi paryi imino jïibegueji, bu jisumi eetavonehejeti icano. ²² Tooneguiiha diiboco amiïhaijaago galluui, amiïhaico, jilli miïhai mihicahi, ineequi. Jaamo toonofenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojïbo Jesucristo icamisi monahabomico acïhi sajeebï icaco, gajjico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonïhi paryi famooro Mohaivojïbo Jesucristoco agajjimoco, millï iicajitino gajjiri.

FILIPENSES

*Filipom*inaadi Acaatiniuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeecivominaatisi jihaameque macaatinihi paryi monahabomiguiiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cuumiri iicamo Moocaanita Jesucristofañodi iicamedi. ² Moocaani Mohaivojiiibo Jesucristo icamisi iimihuse, isajeebii icanoma mihica.

*Pablo Moocaanima Imaahi Miyaavogom*inaahallivi.

³ Amiihaiditi fahiijivaro eesafutusumi Moocaanico imehicaahi amiihaihallivi. ⁴ Moocaanima fahiijivaro ihiimaasumi imo imo paryi amiihaihallivi dilluhicahi. ⁵ Miiro amiihaima sano miyaavogofaño mihicamoro mijiiibeguehi miticoniunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amiihai jeebiiifaño iimihiijico ificuunoco. Jaabo suufenitiiibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jiihallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amiihaiditi eesamaaiaño, amiihaico agaijimaño, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamaño. Jaamaño uujoho civojafaño icarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofaño jilli diitoco jiiibegueji taajasujiiibogoco, bu miyaano iicanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amiihaico uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amiihaihallivi dilluhicahi amiihai gaiji sihidi iguiratequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijibadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magaajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihinivatino ifiima mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amiihaihallivi chahaji. ¹¹ Jaachiiji Jesucristo amiihai ifiinoco imino eetaveji. Jaamo iiminoonocoro miguiraatüsühi Moocaani sihidi ejeevaaboco magajasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jiihalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magaajanoco uuma jilli iicanofañodi janaanici taajasujiiibogo jiiibogocafotonoco. ¹³ Jaamaño toomominaa paryi tuucuumi aivojiiibo iijaco eteemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuui Cristoti jiiibeguehicanohalliti uco icivojaaninoco. ¹⁴ Civojafaño iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jiiibogoco Aivojiiibofeenedi iguihitimo jiiibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jiiibeguehicaahi uco jiiihevemere uuma ihiiibacasimaño. Jaamo Cristoti jiiibeguehicaahi jilli imiyaavogomoro icatino. Jilli ifurumo civojafaño iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatoho miyanotiro jiiibeguehicaahi. ¹⁷ Jaamo uco agaijimoro imino moonihicaahi, gaajamo uujoho taajasujiiibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudi milli icatino. Tolli icarunaaca saatoho miyanotiro jiiibeguehicaahi. Jaanoti saatoho jilli miyaavogotirumo jiiibeguehicaahi. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi jiiibogono. Jaano uco imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañoti civojafañoti ihiinejinoco amiihai tahallivi Moocaanima mihiiimaahicanofeenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofeenedi icano. ²⁰ Uujoho sihidi iimogooboro esamaahicaahi nucufeguetiiibo icaqui, iguitiiibo jiiibeguequi jisumi, fahiijiva iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahiijivaro uuvi ihifuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudi icano. ²¹ Uujoho jiihalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayiciji. ²² Jaanegui guijevetiiibo icaruva Aivojiiibo Jesuguiha ducicamaaijirahi. Jaamaño gaajatih conooco uujoho iimogonoco. ²³ Uudi tihino toonociti conocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehicaahi iguijeveneque Cristoma icacuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴ Jaanoti saanaagoobo imeguehicaahi iicanoco toono amiihaiguiiha iimimaño. ²⁵ Jaabo jinooco iimogonoco imino agaajacumaño, gaajahi jiihallivi amiihaima gueenene iicajinoco amiihaico

amusuqui. Jaamo janaanici mefeehi, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi amiñhai miyaavogofaño. ²⁶ Jilliti amiñhaima uujoho gueenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufaño.

²⁷ Jaanegui amiñhai ifiico imino momooni Cristo Jesu jñbogo onoobadiro miicaqui. Jaaneguiha amiñhaico meeciturunaaca, bu tolliro amiñhaiti tehesino icarunaaca sabadiro imeguehi amiñhai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolliro imeguehi amiñhai miyaavogo taajasujñbogofañoti asaanhallivi quehecuno mihicano jñbogoco uguubunoco. ²⁸ Amiñhaico amiñhai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaajajirahi diito ifinijihigo efeejinoco. Jaabadiro bu diito amiñhaico omooninoti foovono ñfusumo amiñhai mataajacuudimoco. Jino amiñhai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹ Miñro Cristo amiñhaico acihi diiboco mimiyaavogonocoro icatino, tolliro bu amiñhaico diibohalliti sita idasuno omoonijnoco. ³⁰ Amiñhai, bu uujoho icano sabadiro idasunofaño miicaqui. Amiñhairyo mahatyimehnicuuihi toonohallivi equehecucafetehinino. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Iimogobadi Ifiico Iguinonisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo amiñhaico equehecutusuhachijji, diibo gaiji amiñhaico ajacusuhachijji, diibo Gaija amiñhaima iicahachijji, gaijico, idasugoco icano magaajahachijji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famoro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifaño sahigo mihicanofeenedi, bu sagajafeenediro, bu sabadiro momooninofeenedi icano. ³ Amiñhaiguuiharo momoonidino, bu quehe quehe amiñhai ifiico mehesicinimoro momoonidino. Jilli siicuno amiñhai jeebiico miminiyumoro momooni. Amiñhaiti famoro amiñhai janaanivivi diitoco mejeevasu. ⁴ Paryi amiñhai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino iicajinocoro miguiino.

⁵ Amiñhaifaño mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Miñro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gaijñtñbo ⁷ uufocovi ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jeecivominaafi ifibadiro ifiico miniiyuuihi ifiivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyaminaafi ifibadi iicaaboro ifiico guinovi miniiyuubo ejenaautimaño guijevefaño fuubo. Jaamaño guijeve imohobujehallivi guijeveubo. ⁹ Jaamaño Moocaani diiboco aciuihi janaanici allinoocivi bocico, bu fanoohallinoocivi sihidi ejeevano momoco aciubo icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememuiñvequi paryñcino niquejefaño iicamo, jñnjehalliri iicamo, bu jñnjeguiino iicamo icano. ¹¹ Jaamo famoro Jesuco magaajamoro: Jesucristo Mohaivojñbo, meneequi, Dios Moocaani obocicafetejineguiha.*

Cristota Jñnjehallivi Aachicininobadi Iicamo.

¹² Jaaneguiha agajjimo tañahabomi, amiñhaima iicasumi uco: Jii, meneehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo tehesino icaruuboco. Amiñhaico atajasunofaño mududicamaaje. Amiñhai jeebiico siicuno miminiyumoro ññhicunoguiinoro mihica. ¹³ Miñro Moocaani amiñhaico acihicahi iimineheje imogoco. Jaaboro amiñhaico amusuhi-caabo meheetavequi diibo jeebiñ iimogobadi.

¹⁴ Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵ Amiñhaivi miñhaiñooba amiñhai imitico atyimejitñhi. Jilliro iimitino jihovotobadi iicano miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro mihica. Amiñhai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jñnjehallivi aachicinicibadi. ¹⁶ Fiivo jñbogoco masatyonofeenedi tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji amiñhaiti, sicamañovi jñjibeguehicitimaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano. ¹⁷ Bu tafiico guijenisujirahi amiñhai miyaavogofeenedi Moocaanico mejeecivonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco paryi amiñhaima uujoho dugaacuihi. ¹⁸ Amiñhai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofañodi mihica.

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

¹⁹ Aivojiībo Jesu iimogohachijiī Timoteoco goovano galluji amiīhaico imeecitequi. Jaabo amiīhaiditi uhuumiibo uco ijiībogonoco uguubuuboro imo imo icaqui. ²⁰ Uma chahamo saatoho uujoho eesamaabadi eesamaaimo, bu chahamo saatoho miyanotiro amiīhai imino mihicajinoco aivo iimogomo. ²¹ Famooro imeguehicahi ifiicoro imino omooninoco. Jaamo imogotimo Cristo Jesuguiha imino omooninoco. ²² Jaanoti amiīhairyo magaajacuui Timoteo iimihuseque ifusuhicanoco, jaabo caanico illi aamusunicibadi uco amusuhicaabo taajasujiībogoco ijiībeguehicaaboco. ²³ Jaaneguiha millihacho uco omoonijinoco agaajacudi diiboco amiīhaijaago galluui amiīhaico imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivojiībo Jesufenedi esicinihi uujoho bu amiīhaico goovano emecitejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onooboco amiīhaijaago agalluuno, tadyudicamaajeque, tajīibogoco icano uco anahabonihicaaboco amiīhairyo uco ihamusuqui magalluuhiniboco. ²⁶ Jaabo imogoobo amiīhaico aatyimeneque guiraano idasuvehiniibo diibo iguihuvaunoco amiīhai muguubuhinnoti. ²⁷ Miyaano guihuvahiniibo guijevehinicuuro. Jaaruuboco Moocaani idasuvehinihi, diibocoro icahinitino, tollirehini bu uco. Jino idasuno icano diibo iguijevehinineri janaanici idasuno iicajiruneguiha. ²⁸ Jaaneguiha imeguehi diiboco agalluunoco. Jaamo siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihidi idasuno icatiibo icaqui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magaayici Aivojiīboco mimiyaavogonofenedi monahabo iicamaño. Jaanegui fahiījivaro mobocigusuhica diibobadi iicamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco ejeecivonofañodi iguijeveruubo miyaminaa agaicaaujirunoti iiguitimaño uco amusuubo amiīhai uco mahamusujitirunoti.

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiha tañahabomi Mohaivojiīboco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano iivicoro amiīhaidi acaatinino amiīhaico imino ificuuqui. ² Mehesicini jicumibadi iicamoti, iimitinocoro omoonihicamo iimeehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti miīhai miyanotiro mojeebifañodi Moocaanico mejeevehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafiico acahacisujiruubo, miīhaiñooba tajanaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Mīro uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifiivuunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idiino icauboco. Mīro uujoho israelmioobo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifiivuunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomiī tajīibaco imino miyaavuguui. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idasuno moonihicauhi, tajīiba onoobadi imino iicahicaumaño. Jaamaño miīhaiñooba uuti milli neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano iicahicauruno jisumi uudi sihidi jeevacutuhi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño paryicino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiīboco agaajacumaño. Cristoguiinodi paryi fanoovaaco jeevesucunoco jihovonobadi esicinicuui Cristoco agaayiciiboro diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise tajīibanofañodi iticovono ifiima icacutiibo icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofenedi. Mīro Moocaani imiyaavogomoco gaayicahi. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro bu diibo idasuno iicaubadi icaqui, bu diibo iguitiiboro iguijeveubadi guijevequi, ¹¹ diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Paryi tonehejevi ifutucuui, bu aivo imicuui onoonoco imogotihi. Jilli gaimicinihi ofoobo toonovi ifetequi Cristo Jesu iticoni uco iciumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuui, nootihi. Dojicuvi iminifotonoco iimogotiiboro sefaquifetehi

tahimega iicanovi iffetequi, ¹⁴ niquequevi iffetequi sefano moonihi ijaadaco gaayiciqui. Tooneguiiha Moocaani mihaico niquejefano cuuhuvahi Cristo Jesufanodi.

¹⁵ Paryi famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehesicinicuui. Jaanoti siibadiro mehesicinihachiji, Moocaani amihaico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucunofanoro masii sabadiro quehecuno mihicacuuqui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho icabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaaja, ¿naa miijoho imino amihaico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahijivaro amihaico neehicacuuhi. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo jiiibogoco jiiheguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocaanico caanivahicatih. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidi mimityahi, noomo. Jilli jiniijehallionocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha miikai niqueje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojiiibo Jesucristo asaajiboco meteemehicahi. ²¹ Diibo mihaico mohimiti ifinijino ifiico iimino ifiiti miniiyuji. Jaabo diibo ifi ovosiibadi iicaqui, imityari tolli moonijiiibo paryi jiniijeque iguiinonijino mityari.

4

Aivojiiibofano Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, amihaico sihidi aivo aatyimeguehicamo, amiikai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agaijimo quehecuno Aivojiiibofano mihica.

² Evodia onoogo, Sintique onoogo icamifeque neehi: Sabadiro miminifoto Aivojiiibofanodi. ³ Bu ijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Miiro diitife sihidi jenaano dudicamaaiuhi uuma, taajasujiiibogoco ijiiibuguuboma, tolliro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefano fiivohaamefano caatinicinicuui.

⁴ Jaaneguiiha Aivojiiibofano imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro amiikai imihuseque igajaqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivojiiibo fiiticuui.

⁶ Fanoovati idaasuvotimoro toonohallivi Moocaanima mihiima. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. ⁷ Jaachiji amihaico Moocaani isajeebico aciji, miyaminaafi eesicinino janaanivivi afatyocininoco. Jaano amiikai jeebico, bu amiikai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufanodi.

Iiminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino ijiiibogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryicino miinoco obocigusunehejeque, paryicino iticovonehejeque, iidicutinehejeque, aivo oovosiinehejeque, miinoditi imino unuusunehejeque, paryicino iiminehejequere mehesamaaje miinoco acahacisusunehejequere icano.

⁹ Amihaico ijiiibeguehicanoco momooni ifusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicanano muguubuhicanoco icano. Tolli momoonihachiji Moocaani sajeebico aaciibo amiikahaima icaji.

Filipominaa Pabloco Aacino.

¹⁰ Jaanegui Aivojiiibofanodi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiiha: Uco mababajeevecuui, uujoho nootih. Gaajacuui uco mahamusujiruno nihibamima machahanoco. ¹¹ Ucuujivaachumano, nootih. Uuma icadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuui. ¹² Gaajacuui idaasuno icajirunoco, bu sihidi sinehejema icajirunoco icano. Jeevamaaicuui fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuui Cristo uco mityaco aacimano. ¹⁴ Jaarunofano amiikai uco imino momoonihahachiji tahidaasufanodi mihicamano.

¹⁵ Miiro amiikai Filipino cuumiminaa magajacuui taajasujiiibogoco ijiiibuguubo iticoniunoco. Jaabo Macedoniatu ufuusumi idimoro amiikai Filipino icaja Moocaani iijaminaa tajaa magalluui uco mahamusuno nihibamico tafeenedi Moocaani amihaico aamusunoco magaayicino jaada. ¹⁶ Miiro uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca amiikai tajaa nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaayiciqui icatino, tolliro bu

amiihai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaayiciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaaniciivi gaayiciuuihi. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuuihi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. Miiro siicijeminaa Moocaanico afacicineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaayiciuuihi. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaayicihi. ¹⁹ Jaanegui amiihai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acihi paryi mucuujiivaachudinoco, diiboma niquejefañño fanoo ajashutinoo iicamañño. ²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahiijiivaro. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajiico paryi famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Paryi monahabomi uuma iicamo amiihaijaago iijico galluuihi. ²² Tolliro bu iijico galluumo famooro jimañeri Moocaanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojiiibo Cesar onooobo iijaminaa amiihaijaago iijico galluuihi.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiibo Jesucristo imino moonihi.

COLOSENSES

*Colosa Jiinj*jeri iicamedi Pablo Acaatiniuhaame. Pablo Caatiniuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹Uujoho Pablo Moocaani jeebii iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jiihaameque macaatiniihi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani amiihaico imino omooniiboro isajeebiico aciihi.

*Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogom*inaahallivi.

³ Fahiijivaro Moocaanico Mohaivojiiibo Jesucristo Caanico mihimehicaahi diiboma amiihahallivi mihiiamaamoro. ⁴ Miihai amiihaiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magaijinoti icano. ⁵ Jilli amiihai momoonihicaahi, amiihaidi niquejefaño ificuucininoco motoomoro. Jaamo amiihai toono eesicininoma mihicaahi taajasujii bogoco muguubuunofaño. ⁶ Tobogocoro amiihaico jiiibugubogoco jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinjjeriro guiraatobogoro feehi, oono amiihai Moocaani gaijiti amiihaifeenevi ihiimaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco amiihai magajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco amiihaico magaijiibo monahabo Epafra onoobo jiiibuguuhi. Diibo miihaima ududicamaaiubo. Jaaboma miihai mihicaahi Cristoco jeevesutiiibo ejeecivehicaaboma. ⁸ Diibo miihaico jiiibeguehi amiihaiditi, bu amiihai Moocaani Gaija aamusunofeenedi magaijicasinoditi icano.

⁹ Jaamaño miihai toonoco amiihaiditi muguubuhiniinotiro suufenitimo Moocaanima mihiiamaahicaahi amiihahallivi, dilluumoro amiihaico Moocaani igajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro amiihaico fanoovaaco igajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asaanoco igajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicaahi jaamo imino mihicaahi Aivojiiibota iicamo iicanicibadi fahiijivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihiditi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicaahi amiihaico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabiciihi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo miihaico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacijinoti niquejefaño magaayicijinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani miihaico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro miihaico agaijiibo Illi aivojifaño ficuucuubo. ¹⁴ Diibo miihaico taajasuhinicuuhi mohallivi iguijeveunofañodi mohimitico ubuusuuboro.

Moocaanima Sajeebii Mihicacuui Cristo Iguijeveunofeenedi.

(Jn 1.3; Heb 1.2)

¹⁵ Moocaani otoovoobo foovono sauhi jiijehallivi Illi ifiiri. Jaabo diibo sahiijiiitiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibofoenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuihi niquejefaño iicanehejeque, jiiinjehalliri iicanehejeque icano; iifuvusunehejeque, bu iifuvusutinehejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinoninehejeque, bu paryi tajiibanehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofoenedi eheetavocafutuuno diibeguiiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuuihi. Jaabofoenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji miihai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiiibo inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari miihai mihicaahi. Jaabo aivo iticoni guijevafañoti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ Miiro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicamaño. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofañodi paryiicino fanoovaaco sajeebii ificuunoco, paryiicino jiiinjehalliri iicanehejeque, bu paryiicino niquejefaño iicanehejeque icano. Paryiicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itiiijoho ucuunofañodi ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha amiñhai, amiñhai jeebiñfañodi Moocaaniminaati mihicauihi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifiimaryo sajeebiñ ficucuuihi, ²² Cristo idaasuno ifiiri iguijeveunofeenedi. Jilli mooniubo diiboco amiñhaico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiha quehecuno mihica miyaavogofaño faicuvano mabacoocovamoro taajasujibogoco mimiyaavuguunofeenedi mehesicininoti buhigovi minifototimo. Jaabogo jibogocafetehi paryi fanoojiinijeri. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi jibogoo.

Pablo Moocaani Iijano Jeevivominaafiti Ficucafetehi.
(Ef 3.1-11)

²⁴ Jaabo jisumi amiñhaihalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti ifutusuuboro feehe tafiivi, oono Moocaani iijaminaaguiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofeenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeevivominaafiti icahi amiñhaico imino mooniqui Moocaani uco atajibaumaño, bu tolliro paryi jiinjeminaaco imino Moocaani jibogoco jibeguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo siicijetiro agaajaratino, paryi siicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuuihi. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofaño iicanoco judiomi iicatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amiñhaifaño iicano. Jaabo diibo imino niquejefaño mihicajinoco mehesiciniibo.

²⁸ Jaamaño miñhai Cristoti mijibeguehicahi, bu famoovaaco mafajinihicahi. Famoovaaco magaajasuhicahi imino igaajaqui. Jaamo famoro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aacinofeenedi dudicamaahicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaajanoco sefano amiñhaihalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatyimetimohalliti icano. ² Imeguehi amiñhai diito jeebinoco mequehecutusunoco sano gajifaño iminifotomoro paryiicino gaajaco igaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaajaqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofaño jisumi diiboco magaajacuuihi. ³ Miñro diibofaño paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficucinicuuihi. ⁴ Jilli amiñhaico neehi miñjoho amiñhaico ihiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Amiñhaiti tehesino icaruubo tahesamaajeri amiñhaifeenevi icajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amiñhai sabadiro mihicamoro quehecuno Cristoco mimiyaavogonofaño mihicanoco agaajaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco amiñhai jeebiñ aivojiboti magaayicuihi. Jaaneguiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofañodi amiñhai ifiico quehecuno mabacoconimoro mificu, sefano amiñhai miyaavogoma oono amiñhaico jibibugubadi, fahijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifiima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Amiñhaico sita sicamañejeque onomoro abañinoco miyaano meneedino diito Cristofañodi icatichi. Jilli miyaminaa jeevamaajequere sivamo, miyaminaa ejeevefinocoro sivamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño amiñhai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinovi icano paryi tajibaneheje, gajano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu amiñhai miquiticafutuuihi. Jaaruno ifiico iquiticifibadi icatino, jilli amiñhai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quitici. ¹² Miñro miniticafterneri amiñhai sano Cristoma micihacafetehi. Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevefañoti siino ubuheetesunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiñhai muchuumucuuihi amiñhai jeebiñfañodi amiñhai imitiri, bu miquiticiniutimaño icano. Jaarumoco jisumi

Moocaani fiivoco acicuuhi sano amihaico Cristoma, paryi amihaic imitico ubuusu-uboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaaducuuhi. Mihaico mohimitico eneehicaunoco finisucuubo imohovi etetecuuneri. ¹⁵ Miho Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guinonicuuhi tajiibanoco, gaijano mityanoco icano miyaminaa imefeenevi guinoniuhi. Jaanoco icivojaaniuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguiniuboro.

Niquejeonehejequere Miguiino.

¹⁶ Jaaneguiha mihainooba amihaico mamachunoti, mahadunoti icano amihaico dejeducimo, bu tolliro bohono niha iinuusumi jibaimonoco meheetavonoditi, bu jaguisifucjediti icano amihaico dejeducimo. ¹⁷ Toneheje jilli asaajino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho siicujeebimobadi icahicarumo Moocaani toomominaacoro ejeecivehicamo, amihaico ufucu ajaadunoco magaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatyimetinehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejevahi, noomoro quehequimaahicamo, jilli sicamañocoro ifiitiro tolli jeevanobadi eesamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito, Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinitih. Jaanoti mihaic Cristo ifibadi mihicamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onoobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amihaic sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyaminaa esamaajeque momoonicuutih. Jaamaño ¿collih jaamo jinijeminaa agaajatimobadi mihicahicahi, jinijeoneheje atajiibanoguiinovi miminifotomoro? ²¹ Oono: Jinooco dudicidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, ononehejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyaminaa tajiibanehejere. Jaano paryi finijino itajiiba omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama iicanehejebadi jeevajirahi, sihidi ejevano iijicoro atajiibamaño siicujeebii icanehejequere, sihidi jeevanehejeri ifiinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque miguiinonijitirahi.

3

¹ Jaanegui amihaic Cristoma sano mubuheetehinicuumo miguiino niqueje-
fañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igicinohigonehejequere.
² Jinijeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miho
amihaima sano Cristo miguijevehinicuuhi. Jaamaño jisumi amihaic ifi diiboma
sano Moocanifaño fataniicinicuuhi. ⁴ Jaabo Cristoro jino mihaic mihicano ifi.
Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amihaic sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo
diibo ovosihaivojifaño mihicaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiha jinijeono amihaic ififaño iicanehejeque miguijeni. Mihainooba
buhigeejedi amihaic taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliro idicunehejeque
moomonidino, fanoovaaco imeguehicanehjeque, iimitino imogonehejeque icano mo-
moonidino. Fanoovaaco saatohoro mujuvihicinidino toono jihovo caanimi jeevobadiro
jevahi. ⁶ Tonehejehalliti nihicuneri idasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo
oonocoro: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amihaic paryi momoonihicauhi eede-
hifiima mihicausumi. ⁸ Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiiratedino,
icajisunehejeque mifinis, bu imitinoco momoonidino, sitaaco aivono noojohoco,
idicuno iimaaneheje amihaic iijiti ihinejirunehejeque icano mifinis. ⁹ Fahigovavi
mabañicidino. Amihaic eedehefiico, bu iticoni momoonihicanehejeque icano
mejeevesucunoco siino momoonicudino. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucuuno
janaanicivi imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi icabadi.
Jaamo imino diiboco magaanovivi mihifetehi. ¹¹ Diibofaño chahano diito griegomi,
diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinitimo, siijinijeoto, bajiminaa, jijovoto,
bu sajeebii iicamo icano oononeheje. Jilli paryicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafañoro
icahi.

¹² Amiihaico Moocaani gajjii diibotaro miicaqui amiihaico iicuumo. Jaaneguiha idaasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, siicujeebiiba omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. ¹³ Jaamoro sabadiro fahigovavi majaabicicasi, fahigovavi amiihai iibacasi mihimibachucasi. Jaanoti bu saato sitaama imitino iicahachijji oono Cristo amiihai imitico iimibachucubadiro mihimibachucasi. ¹⁴ Fanoohalliviro aivo gajjima mihica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco ifutusunno. ¹⁵ Jaaneguiha jaafa amiihai jeebiinoco Moocaani isajeebiiri ticuvusuhi. Tooneguiha amiihaico cuhuvaubo saafi ifiitiro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehacamoti mihica.

¹⁶ Tolliro bu jaafa Cristo jibogo amiihai jeebiinoco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijibogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecucusasi. Tolliro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaaniguiha iicano masinoco, diiboco amiihai jeebiifañodi imomoro mamasiva. ¹⁷ Paryi fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momooni Aivojji bo Jesu momofenedi, diibofenedi fanoovahallivi Moocaanico imomoro.

Cristota Jilli lyotoma licanu.

¹⁸ Gaigoomi amiihai tajemi iijguiinovu miminifoto. Jilli mooni Aivojji bo Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. ¹⁹ Jaabadiro bu amiihai gaifiimi amiihai taabamico magaiji. Jaamoro diitoma misifiiratedino. ²⁰ Jaabadiro bu amiihai seeme amiihai caanimi, seejimi icano atajjibanoco: Jii, monoo. Toono mohaivojji boco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi amiihai seemeque misifiiratusudino, diito ifiico mejeevevesudino. ²² Jaabadiro amiihai jeevivominaa amiihai aivojitoco fanoovavi: Jii, monoo, jijehallivi mihicanohachuta diitoma imino mihicaquiro. Diito ihiifinici sumiro icatino, jilli miya jeebiiri Moocaanico mihihicugomoro. ²³ Paryi fanoovaaco momooninoco imo imo momooni Aivojji bo Jesuco mejeevivonibadi, miyaminaaco mihicanibadi icatino. ²⁴ Amiihairyo magaajacuui toono jaadabadi iicano Aivojji bo ibusumijeque amiihaico aacjinoco. Miiro amiihai Cristoco mejeevivehicaahi amiihai miya Aivojji bo iicaaboco. ²⁵ Jaabadiro bu iimitinoco omoonihicaabo toono jaadaco gaayiciji. Miiro Moocaani miyaminaaco dugaacutihi ijeevadisahaje.

4

¹ Jaabadiro bu amiihai aivojito, amiihai jeevivominaaco imihuseme omoonibadi, imino momooni. Mehesafoto tolliro bu amiihai, amiihai Aivojji bo niquejefaño iicaaboma mihicahi. ² Suufenitimo Moocaanima mihiimaa imino mehesicinimoro, bu Moocaanico fanoovahallivi imomoro mihica icano. ³ Tolliro bu mihihallivi Moocaanima mihiimaa, Aivojji bo mihaico aamusunofenedi taajasujjibogoco mijjibeguequi, Cristo jibogo agaajarautinoti mijjibeguequi icano. Miiro tobogohalliti jino uujoho civojafaño icahi. ⁴ Jaanohallivi Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui omoonijibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogominaa iicatimoma sicamañovi ifafucuvaaco mafatyusudino. ⁶ Fahijjivaro imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Iimaa.

⁷ Magaijji bo monahabo Tiquico onoobo mihaico jeevesutiibo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivojji boco ejeevivehicaabo, amiihaico paryi uuti imino jibegueji. ⁸ Tooneguiha amiihaijaago diiboco galluuhi amiihaico jilli mihicahi ineequi, bu amiihaico iquehecucusuqui icanouno mihica miyaavogomi. ⁹ Tolliro bu diiboma foobo magaijji bo mihaicoro ejeevivehicaatiibo monahabo Onesimo diibo amiihaiti saafi iicaabo. Diitisi amiihaico jibegueji paryi juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahaboniibo Aristaco onoobo amiihaijaago iijico galluuhi, tolliro bu Marco Bernabe nahabo icoomoobo achi amiihaijaa iijico galluuhi. Diibo amiihaico ijibeguehicacuubo. Jaabo amiihaico abaathachijji diiboco imino magaayici. ¹¹ Tolliro bu Justo onooboco bu Jesu enehicaabo iijico amiihaijaago galluuhi. Jito idimoro

judiomiti imiyaavugucuumoti Moocaani aivojiguiiha uuma sano ududicamaaimo. Jaamofeenedi uujoho tafiico jacusucafetehi. ¹² Tolliro bu Cristo jeecivominaafi Epafra onoobo amiihaijaago iijico galluuhi, diibo, bu saafi amiihaiobo iicaabo. Diibo fahijivaro sihidi amiihaihallivi Moocanico dilluhicahi diiboma ihiimaaboro. Jaamo amiihai quehecuno mihicamoro aivo imino amiihai jeebico miminiyuhu Moocaani iimogonocoro meheetavejinojaagoviro. ¹³ Uujoho imino gaajahi Epafra amiihaiditi ifiico niji niji omoonihicanoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano iicahicanoco. ¹⁴ Tolliro bu magajjibo taabuminaafi Lucas iijico amiihaijaa galluuhi, tolliro bu Demas onoobo icano.

¹⁵ Tolliro bu monahabomi Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Tolliro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu tolliro diigo iijafaño iigaivehicamoco icano. ¹⁶ Jaamoro jihaameque amiihafeenevi memecidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani iijafaño imeeci qui. Tolliro bu amiihai memeci uujoho Laodicea iicamedi acaatinicuuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mijjibogo Arquipo onooboco: Meeci, jaaboro imo dihfutusu Aivojibo ico diibo jeecivo dudicamaajeque aacihininoco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino ico idillunocoro, caatinhi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocanima mihiimaa jino civojaminaafiti iicanohallivi. Jaafa amihaico Moocaani imino moonihi.

1 TESALONICENSES

*Pablo Inahaboni*minaama Caatiniuhi Moocaani Ijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi icajahaje Moocaani ijaminaadi. Moocaani, Aivojiibo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amiikai Moocaani, Aivojiibo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebiima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro miikai Moocaanico graciao mahacihicahi paryi amiikaihallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amiikai miyaavogofeenedi mududicamaahicano, sihidi amiikai gajifañodi mejeecivehicahi, amiikai Aivojiibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amiikaico gajiji. Jaamaño diibo amiikaico iiciuboro ificuunoco miikai magaajahi, ⁵ amiikaico taajasujibogoco mijibuguusumi ticovohijiri mijibuguutahi, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magaajamoro mijibuguuhi. Amiihairyo magaajahi amiikaifeenevi miikai imino mihicaunoco, amiikai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amiikai, miikai, Aivojiibo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro miikaibadiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amiikaico Moocaani Gaija aaciuneri, idasuno sihidi mihicaurunofeenedi. ⁷ Amiihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igajaqui. ⁸ Jilliti amiikai magaajasuhi Aivojiibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gaajacuui, amiikai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño miikai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro miikaico sahitotiro jibeguehicacuui, miikai amiikaiaago mihigutumoco imino magaayiciunoco, bu tolliro amiikai ijinitaco mejeecivehicaunoco mejeevesuumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibojaagovi miminifutumoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amiikai, Jesu niquejefañoti asaajiiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevecuboco siino buheetesuui. Jaabo diibo Jesu miikaico taajasuji idasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaahinino.

¹ Tañahabomi, amiihairyo magaajahi, amiikaico mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipo cuumivi miikaico: Imitino, unuumoro idasuno mooniurumo amiihairyo magaajacuno. Jaarunofaño miikaico Moocaani amusuuhi itaajasujibogoco amiikaico iguitimoro mijibeguequi sihidi jeevarunofeenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijibuguutahi imitino momooniqui icatino, bu mabañiqui icatino. ⁴ Iticoni Moocaani miikaico inisuuboro aciubo tajibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi miikai mijibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanico imo imo mihicasuqui mojeebinoco agaajaciiboco. ⁵ Amiihairyo magaajacuuno miikai amiikaico mabañamaahicautihi oovosiinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamicoro amiihaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa miikaico obocigonoco miguiinotihi amiihaiditi, bu sitaaditi icano. Miikaico Cristo agalluumoco amiikai mobocigujiruno icarunaaca, ⁷ jilli amiikaico miiihairyo icigusuno momooniuihi gaigo iseemegayimico ootomonicibadi. ⁸ Sihidi amiikaico magaijimaño Moocaani jibogocoro mahacitahi, tolliro bu amiihahallivi mofico mahacijirahi sita iguijeniqui, amiikaico sihidi magaijcumaño. ⁹ Tañahabomi, amiihairyo magaajacuui miikai dudicamaajeque sihidi jeevarunofaño; fucu, bu cuuje icano mududicamaahicauhi toono sefati miicaqui, amiihaiñoco mudumitiiciqui icatino Moocaani ijico amiikaico mijibeguehicaunohachuta.

¹⁰ Jaanoco amiñhai magaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, amiñhai mimiyaavogofeenevi mojeebii imino iicaunoco imino momoonihicauhi, miñhaiñooba miñhaiti: Imitino, nootimo iicaqui. ¹¹ Tolliro bu magaajahi amiñhaico saafiisari mafajinihicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iicanicibadi. ¹² Amiñhaico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iicanicibadi. Jaabo amiñhaico cuuhuvahi diibo bociguino ihaivojifaño miicaqui.

¹³ Jaamaño jilliti miñhai fahijivaro Moocaanico graciaco mahacihicahi amiñhai Moocaani ijico miñhaiditi muguubuusumi magaayiciuhi miyabogo Moocaani jibogoco; miyaminaatiobogobadiro icatino. Jaabogo amiñhai miyaavogominaafeeneri sihidi ejeevanoco eetavehicauhi. ¹⁴ Monahabomi, amiñhai yotoro amiñhaico idaasuno moonihi. Moocaani iijaamo Judeari iicajahajeminaa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiomi idaasuno mooniui. ¹⁵ Diito judiomi, Mohaivojibo Jesuco guijeniui. Tobadiro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco guijenimo. Jaamoro miñhaico buhigovi gañimo. Moocaanidi imino moonitimo. Jaamoro paryicino miyaminaaco jiveveme. ¹⁶ Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mijibeguejirunaaca imeguehicatimo. Jilliti janaaniviro imitico guiraatusumo. Jaamaño jisumi imino Moocaani ñihicuno omoonijino gasecui diitohallivi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

¹⁷ Tañahabomi, amiñhaiti sihigovi miminifutusumi, amiñhaico fafucuvaaciviro mahatyimetirumo mojeebiifañodi amiñhaico mehesicinihichahi. Tolliro bu sihidi mihimeguehi amiñhaico mabaatonoco. ¹⁸ Jaamoro mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moonihicaurahi. Jaarunofaño iji miñhaico casivusuhicahi. ¹⁹ ¿Nacu cono miñhai esicini, cono miñhai imo ica? ¿Toono jinejeti nacu miñhai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivojibo Jesucristo asaabo imefeenevi amiñhai mihicajineguiiha miñhai imo imo mihicahi. ²⁰ Amiñhaiti miñhai macahacisucafeteji, imo imo mihicaji.

3

¹ Jaamo amiñhai mihicanoco magaajagonoco majaabicicutimoro Atenaviro mifitafetehi. ² Jaamoro monahabo Timoteocoro amiñhaijaago magalluui Moocaani jeevivominaafi iicamaño, bu mohamusuminaafi Jesucristo jibogoco mijibogonoco meheetavehicamañovi. Jaabo amiñhaico afajiniñboro iquehecutusuqui amiñhai miyaavogoco. ³ Jilli iicanoti saatohoba Moocaani ijico jeevesutimo iicaqui, amiñhairyo magaajahi tolli iicanehejeri idaasuno mihicanoco. ⁴ Jaanoti amiñhaima mihicausumi mijibugucuui idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaajacuubadi. ⁵ Jaarunaaca jaabicicutihi uujoho galluui amiñhaico idilluqui, amiñhai miyaavogoti gaajaqui, iji amiñhaico iimitinofaño agañisujirunoco iiguiñboro. Jaanoti miñhai dudicamaaje sicamañovi iicajiruneguiiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo amiñhaijaagoti uhuumiubo miñhaico imino amiñhai miyaavogo iicaunoti miñhaico jibuguui, tolliro bu amiñhai gajiti icano. Tolliro bu miñhaico magaijimoro mehesafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu miñhai amiñhaico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti miñhai, iminootino idaasuno mihicahicaurumo imo imo miminifutuui amiñhai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño miñhai bohono ifiima mihicabadi mihicahi amiñhai Aivojibofañodi sefano mihicahachiji. ⁹ Jaamo miñhai sihidi janaanici graciaco Moocaanico mahaciji amiñhahallivi, amiñhaiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiiha. ¹⁰ Fahijivaro sufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi miñhaico amiñhaico ihatyimesuqui. Amiñhaico imino mihifutusuqui amiñhai miyaavogo imino ifototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivojibo Jesucristo icano aamusunoco, amiñhaico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivojibo amiñhai gajico iguiratusuqui. Jaamo magaijicasihi fahigova jino miñhai amiñhaico mihicabadi. ¹³ Amiñhai jeebñnoco diibo quehecuno ijeevadi ificuqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatino iicaqui, ufucu Aivojibo Jesucristo asaasumi famoro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomoonino.

¹ Tañahabomi, tooneguiiha amihaico monoomoro matajibahicahi Aivojibo Jesufaodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomooniqui amihaico mijibeguehicabadiro amihaai moomoonihicaqui janaanici.

² Amihairyo magajacuui amihaico Aivojibo Jesu onoobadi mijibeguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi amihaai ifiinoco diibojaagoviro miminiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoomima icacuutimo mihicanoco. ⁴ Tolliro bu famoro amihaai taabamima iminoro mihicamoro magajiqui. ⁵ Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumije miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶ Mehesicini, mihaanooba amihaai nahaboco imitino moomoonidino, toonohalliti Aivojibo Jesucristo aivono aamijirahi amihaico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani mihaico imitigui cuuhuvatihu, imino mihicaquiro cuuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaayicigotiibo miyaminaafico guubutiibo icatihu jilliro Moocaanico guubutiibo. Jaabo Moocaani mihaico Igaijaco aaciuboco guubutihi.

⁹ Jaanoti amihaai nahabomima magajicasiqui amihaai caatinitihi; amihairyo Moocaaniti magajicasinoco magajacuuneguiiha. ¹⁰ Jaamoro tolli moomoonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jinijeri iicamoma. Jaarunofano monahabomi, amihaico meneehi: Janaaniviro amihaai imihuseque miguiraausu. ¹¹ Jaamoro sajeebi mihicamoro amihaai dudicamaajeeneriro mihica amihairyo dudicamaaimoro mihica amihaico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiyaavogotimo amihaico imityaguequi, bu amihaai jinejebati cuujivaachutimo mihicahi.

Aivojibo Asajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo milli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefano iicajinoco eesicinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jilli iicanegui amihaico meneehi Aivojibo jibogo onoobadi: Mihaai jino Aivojibo asaajinohachuta guijevetimo mihicajimo, iguijeveticuumoco misigujetihu. ¹⁶ Aivojibo Jesu ticoniji niquejefanoti iniitoobo imitya iijima. Jaasumi Moocaani toomominaa aivojibo mityano sahagueji. Moocaani miriicuco iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro iguijevecinumo ticoniji siino ubuheeteme. ¹⁷ Jaasumiro mihaai miguijvetimo jinijehalliri mihicamo sano diitoma maganiiveji aimuufafeenedi Aivojibo Jesuma mahatyimecasiqui caamovi. Jaamo tolli fahijivaro diiboma mihicacuuji. ¹⁸ Jaanegui fahigovavi mequehecusuquimaje jinofeenedi.

5

¹ Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano amihaico caatinitihi. ² Amihairyo imino magajacuui, Aivojibo asaajifucu gaseji imimañobati fucu nanivaminaafi agasenicibadi. ³ Jaasumi miyaminaa sajeebi mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohallivi imimañobati aivo gaseji, gaigo iseemevacuuqui aivonicibadi, aivo ifinisujinoti taajajitimo. ⁴ Jaanoti tañahabomi, amihaai gaajatimo mihicatihu. Jaamaño amihaavi tufucu nanivaminaafi iicanicibadi iicafucu gasejitihi iiguitusuqui. ⁵ Jaamo paryi amihaai magajacumo cuuje eseseenefanodi mihigobadi mihicacuumo. Mihaai fucu icivonofano mihicacutihu. ⁶ Jaanegui saatoho miyaanoco agaajatimobadi micigadino imino esicininoro motoomo. ⁷ Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguiricavomo fucu guiricavehi. ⁸ Jaanoti mihaai Cristoco magaayicuumo imino mehesicinihi miyaavogo, gajji icaneri mofiico mofoboocihi, amocasiminaafi jigaiño meehuri ifiico ofoboocinicibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicineri, monigainoco mofoboocihi amocasiminaafi jigaiño nijegari iinigaico ofoboocinicibadi. ⁹ Moocaani mihaico idasuno imooniqui ficuutihi jilli Mohaivojibo Jesucristofanodi mataajaquiro ficuubo. ¹⁰ Diibo

Jesucristo mohallivi guiiveuhi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijevecuurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecutusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajinihi.

¹² Tañahabomi, amihaico meneehi: Jaamo amihaifaño ududicamaaimoro amihaico Aivojiiho Jesufaño di ijiibogomoro afajinimoco mobocigusu. ¹³ Jaamoro diitoco mi-himogomoro guiraano magari toono dudicamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amihaico meneehi: Mafago ududicamaaiñooco iimogotimoco, bu tolliro imiyaavogoti iniinovamoco mequehecutusu iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saato hoba mihaifiañoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahijivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahijivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli Moocaani iimogono amihaiditi Cristo Jesufaño di.

¹⁹ Moocaani Gajaco mojeebii fañoti miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gajari Moocaani iimaaminaa ijiibogonoco mitiisuguedino. ²¹ Fanoonisuco iimino magaajamoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amihai ifiico magarihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebii iicaabo amihai ifiico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amihai ifiico amihai jeebiiico, amihai gajaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojiiho Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutatiiho amihaico ucuuhuvaabo. Jaabo miinoco bañisutatiiho jilli mooniji onoonoco.

Niino Iimaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahijivaro mihiimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino iijiri.

²⁷ Amihaico tajii bahi Mohaivojiiho mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivojiiho Jesucristo jaafa amihaico imino teemehi.

2 TESALONICENSES

*Pablo Inahaboni*minaama Moocaani Iijaminaadi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesalonicari iicamedi macaatinihhi Moocaani, Aivojiĩbo Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amiihai imino mihica, sajeebiĩma mihica icano Dios Moocaani, Aivojiĩbo Jesucristo icamisifeenedi.

*Moocaani Dugaacuji Imiti*minaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amiihaihallivi miihai fahiĩjivaro Moocaanico graciaco mahacihicaji imino aivo jilli momoonino amiihaihallivi amiihai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magaijicasino fahiĩjivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño miihairyo imo imo amiihaiditi mihiĩmaahicahi Moocaani iijanofaño amiihai, amiihai idaasuno mi-hicarunofaño di majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amiihai magaaasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amiihai diibo aivojima mefeeginoma mihic-ahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amiihaico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo miihaima amiihaico sano jaguisisujiĩbo idaasuno mihicahicamoco ufucu Aivojiĩbo Jesu niquejefañoti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo ciijigaiguiihuma saajiibo idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojiĩbo Jesucristo taajasujiĩbogoco imiyaaveguehicatimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijiibo ufucuro ifinijitino guijevafaño. Tehesino gañĩcafetejimo Aivojiĩboti, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiĩboco ita iicamo icahacisuqui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi miihai jiĩbogo amiihaifeenevi imiyaavogocafo-tomaño.

¹¹ Jaaneguiiha jilliti miihai amiihaihallivi Moocaanico midilluhicahi amiihaico iicihinimo Moocaani iicicumo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amiihai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanehijeque iimivusucafetequi. ¹² Amiihaifañodi Mohaivojiĩbo Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amiihai diibofañodi miicaqui Moocaani Mohaivojiĩbo Jesucristo icamisi imihusefañodi.

2

Iimiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amiihaico meneehi, Aivojiĩbo Jesucristo miihaico iigaiyiciqui asaajifucuti amiihaico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeenedi iijiĩbogono jiĩbogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco muguubumoro miihai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojiĩbo asaajifucuri mihicacuui, noomoro iijiĩbogonoguiinodi mejeevesudino. ³ Miihaiñooba amiihaico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi ciijigaifaño igañĩqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanoco ejeecivefimoco iminaanifiibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasiivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ ¿Nacu mehesicinithi amiihaico amiihaima iicausumi toonoti eneehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amiihai jisumi magaajacuui saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi ifototinaacaro asaajiruneguiiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacu-uhiĩboro icaabehiica toonoco ifiiticisuhicaaboco jiĩnjeti buhigovi iicidi. ⁸ Jaadi jari tohimitiĩbo gaseji. Jaabo iimitiĩboco Mohaivojiĩbo Jesu finisuji ijagabari di-iboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimitiĩboba asaaji-ibo iijijaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco ifusunofañodi bañiĩboro. ¹⁰ Fanoova imitico moonijiibo miyaminaaco ibãnisuqui jaahavofaño efeejimoco, miyaanoco ataajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti

Moocaani diitojaago bañifiira mityaco galluui diibo abañinoco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo ciijigaifaño igañicafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimitinocoro iimegueneguiiha.

Itaajasuqui h̄cimo.

¹³ Jaanoti miihai fahiijivaro amiihahallivi Moocaanico graciaco mahacihicahi Mo-
haivojiihofañodi amiihai magaijino nahabomi mihicaneguiiha Moocaani amiihaico
sahiijitiro mataajaqui iicuumo Gaijafenedi amiihaico ijeevadi ificuucumaño, bu
miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiiha amiihaico Moocaani coovauhi
taajasujiihogoco miihai mijiihogonofenedi. Jaamo tolliro Mohaivojiiho Jesucristo
bocifaño mihifetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanogui mejeevesumoro majabajeevedino amiihaico moojiri, bu
aamefenedi icano mijiibeguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivojiiho Jesucristo, bu Dios
Moocaani iimihuseri miihaico agaijiiho ifinijitino jacusuco aaciibo, imino miyaavogo
esicnico iimihuseri aaciibo. ¹⁷ Jaabo amiihai jeebiinoco sefatusuji, jaamo iiminocoro
monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Mihiimaa.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima mihiimaa Mohaivojiiho iiji
goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gaijima igaayiciqui amiihai mihicabadi.
² Tolliro bu mihiimaa miihaico iimitimo miyaamo iicatimo useti itaajasuqui. Famooro
miyaavogominaa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³ Jaarunofaño Mo-
haivojiiho miinoco jeevesutatiiho. Jaabo amiihaico esefasuuboro iimitiiboti teemeji.
⁴ Miihai Mohaivojiihofañodi magaajahi miihai amiihaico matajiihanoco suufenitimo mo-
moonihicabadi momoonijnoco. ⁵ Jaabo Aivojiiho amiihaico amusuji. Jaamo Moocaani
gaijico magaajacih, bu Cristofañodi majaabicinoco magaajahi icano.

Jilli Mududicamaaje.

⁶ Monahabomi, amiihaico matajiihahi Mohaivojiiho Jesucristo momofenedi.
Jaamo imitino iicano nahabomiditi mudugaavehi ududicamaaigotimoditi, miihai
mijiihogobadi iicagotimoditi icano. ⁷ Amiihairyo magaajacuui milli mihicamoro
miihai mihicabadi mihicajinoco miihai amiihaifeenedi dudicamaaitimo ticovono
mihiguutih. ⁸ Miihaiñooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutatih. Tulli
icatino fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicaui amiihaiñoco dumiticitimo
miicaqui. ⁹ Moocaani dudicamaajeminaaco sita oobajaji Moocaani unuurunofaño
miihai dillutimoro mududicamaaihicaui, miihaiti magaajamoro miihai mihicaubadiro
moomooniqui. ¹⁰ Amiihaima mihicausumi jilli amiihaico matajiibauhi cajaanohacho
ududicamaaiñoco iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Amiihaifañoti
saatoho imino icatimo dudicamaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi ononoco
muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mijiihogomoro matajiihahi Mohaivojiiho Jesucristo
mityafeenedi: Inoro ududicamaaimoro sajeebii icamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti amiihai imino momooninoti muhuuchuedino. ¹⁴ Jaanoti
saatoho jihaamefañodi matajiihanoco agaayicitiiboti mudugaavomoro diiboma maga-
taavucujirahana inucufevequi. ¹⁵ Jaaruuboco amiihai minaaifibadi mijiihevedino. Jilli
mafajini amiihai nahabobadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶ Jaabo Aivojiiho sajeebiico aaciibo amiihaico fahiijivaro sajeebiico aciji siibadije
mihicarunaaca. Aivojiiho famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo amiihaidi jino taajico jihaamefaño tahuseri jimañogayicoro caatinih.
Jilli tahiimaanogayicoro caatinihicahi paryicino agalluhicahaamenefaño. ¹⁸ Jaafa Mo-
haivojiiho Jesucristo paryicino amiihaico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatiniuhaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi atajjibaneguiiha uco agalluubo, bu Mohaivojjiibo Jesucristo icano, diibo mohesicini iicaabo. ² Timoteo ñdi caatiníhi jihaameque ijoho tamiyaabo tamiyaavogofenedi ñciibo taseemene idiicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivojjiibo Jesucristo icamisi ñdaasugomaño imino omooninoma, sajeebñico acinoma icano idiicanoco.

Sicamaño Jjibogoco Sita Jjibeguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia jiiñjevi ufuusumi ico unuucuubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo tajiibahi saatohoco, sicamaño jibogoco jibogotimo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubunicidimo eede jibogojinoco, ifinitino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque. Toneheje jilliro mihifono jenaucasijaagoviro satyehi. Toono minoco amusutihi Moocaani atajjibano miyaavogovi imino mihifutusuqui.

⁵ Jaano tatajjiiba imeguehi imihinima achahano jeebñiti, bu iimino esamaajeti icano ifiivono gajjiri magajjicasinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶ Saatoho jinnoti imitamoro mihifono jenaucasico moonihicahi. ⁷ Imogomo Moise tajiibano jibogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro jjiibugurunehejeque icano.

⁸ Mihairyero magaajacuuihi toono Moise tajiiba onoobadi mihicahachijji tajiiba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoonimohallivi tajiiba chahahi. Jaanoti naha toono tajiiba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imitiminaaguiiha, imiti esamaajeminaa, Moocanico, bu ihiimaa ijico icano obociguehicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaauminaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buhigueejedi mogaimi iicatimehejema iicahicamedi, bu tolliro sano gaifiimiro iicacasihicamedi, bu miyaminaaco ananihicamedi, bu abañififimedi, bu abañimoro sicamañovi Moocaani momoco iguiiyicihicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono tajiiba ficucafetehi paryi oono iimino jibogoco imeguehicatimohallivi icano. ¹¹ Jaano toono iimino jibogo, aivo iimibogo taajasujjibogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani Mihhaico ñdaasugonohallivi Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivojjiibo Jesucristoco imehi, diibo jinohallivi uco sefaco aaciiboco. Miiro diiboco ejeevesujitinoco agaajaciiboro uco idudicamaajefaño ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino mooniibo iticoni uujoho tahiimaari diiboco imitino omoonihicauruuboco, diiboco iminaanihicauboro imitinoono neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani ñdaasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautimaño. Jilli gaajatjiibo tollihije moonihicauhi. ¹⁴ Jaamaño Mohaivojjiibo aivo ajashutino uudi imino moonihi sano miyaavogoma icano, bu tolliro gajjima Cristo Jesuma sano mihicamaño toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaamaño jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jiijehallivi saauhi imitiminaaco itaajasuqui. Jaamo imitimaati uujoho ihaivojjiibo. ¹⁶ Jaabo jineguiiha Moocaani uco ñdaasuguuhi, aivo guiraano tafeenedi paryi Jesucristo ijaabicico ihifusuqui, bu jaanoti uuti agaajamoro diiboco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masi fahijivarero ufucuro ifinijitino Aivojjiiboco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijebetjiiboco, aatyimeratiiboco, diibo ñdiiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinooco tajiibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihi miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi ñiti ihiimaamoro Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitimaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Tolli icauñisi Himeneo,

Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhi iji Satanasco toonoti agaajamoro Moocaanico iijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihiiamaaqui Ijibogono.

¹ Ticonihi jinohallivi ico atajibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiiamaaqui, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajibamo aivojitohallivi imimo miicaqui sajeebii Moocaanijaagodi mihi-camoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famooro ataajanoco, bu famooro miyaanoco agaajanoco icano. ⁵ Saafiuro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabofeedeni mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo guijevafaño ifiico aciuhi famooro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuumumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiomi icatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco nehi bañitiibo.

⁸ Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifiimi Moocaanima ihiiamaanoco ihuseneque caamovi agañiicimobadiro imino jeebiiri, sifiirama, iibacasima icano achahano jeebiiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofaño. Ticovono, siicuno icano ijeebiico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaqui. Jaaruno siibadi icaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijaadama iicano gaachehuneri icatino icano. ¹⁰ Jilliro iiminonocoro meheetavo oono Moocaanidi amiihai jeebiico mihimibachuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amiihai gaigoomi amiihaico ijiibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotih gaigo miyaminaafeenevi ijiibogonoco, bu tolliro imogotih gaifiico gaigo iguiinoninoco. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³ Miuro Moocaani ticoniuh Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutih, igaigo bañicafutuuhi. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idasuno icafigo eseemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachijji, gajifañoro icahachijji, bu mihinivatino iicahachijji, siicuno ijeebiico omoonihachijji icano.

3

Moocaani Iija Jibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojiboti icagoobo iimino ifiima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañehejequere eesamaaitiibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahijivaro baaminaaco imino igaayicihicaqui iijafaño, bu imino jibeguequi, ³ guiriicavotiibo iicaqui, amocasico guinotiibo iicaqui, bu nihibamico gajitiibo iicaqui. Jilliro iimihusequi, siicujeebiiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebii icatiibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajibanoco igaajaqui, iseemeque afagueeneri ijihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵ Miino iijaco imino matajibanoco magaajatiibo, bu ¿milli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojiibo bohono Cristoco agaayiciibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifiico mityano eesicinoti, ifiico iinoro gañisudiibo iji aacutuuno idasuno yomonofañovi. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa icatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototiibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificuunofaño aacototiibo iicaqui icano.

Diaconomi.
(Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucuunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico iicinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaajarautinoco imino igaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachijji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañehejeque jibocasififitimo iicaqui, sicamañehejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico meecitono. Jaarunaaca jihaameque iidi caatinihi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachijji, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihicanicinoco. Jaamo Moocaani milliba iicatiibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jibogoco aciubo toonoco sitama ihiimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco:

Moocaani miyaminaafi ifiiri acavirivuuboro buhugaavuuhi, Igajafeenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jibogocafutuuhi fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinijeriro jaabo imiyaavogoobo, bu jaabo niquejefano agaayicicafotoobo.*

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

¹ Miiro Moocaani Gaija foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaa-camaaji, abañififino gaijarmayo ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo ononehejequere, diito esamaajene aivo, iñhicugonoco gaajacuutihi. Jilli diito esamaajene miino usegaico miquticinaagono uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotih miyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miiro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanogui jinejebaco jihoguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miiro toonohallivi Moocaanima mihimaacuno. Jaano iimibachucincuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeeivoobo.

⁶ Jaanoti jinooco dinahabomico idibogohachijji aivo iimino jeevivominaafi Jesucristo jeevivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogoje jiinije jibogono onoonoco uguubuniciiboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebiico iminiyunocoro nisiquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaajeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiiha. Jaanoti Moocaaniguiiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefaqui famooguiiharo imihi. Jino jijehalliri mihicano ifiguiiha imino, bu ufucu mihicajino ifiguiiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiiha bu mududicamaaihicahi, sita miihaico imitino ononehejeri idaasuno mihichicahi icano, miihai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanogui paryi jinehejeque tajiibaabo diibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafefi idiicanoti. Jilliro difiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gaijima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototihachuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idifinicinoviro dica, monahabomico equehecutusuuboro jibogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico

* 3:16 (In 1.14) Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajaraut

deetavequi aacihininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijeebiico ficu. Difiico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanivivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difiico imino deesticini, bu idiibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachijji iiro difiico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafeque mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatio.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibaijito iseemema iicamoco, bu ihyaachimihaima iicamoco icano diibogo seejimihaiico, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi icano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanico esicinifihi. Jaago fahijjivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibaijigo ifiico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajiiba imino iicaqui, toonohalliti ihijbajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanivivi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibaijito toojafaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaanivivi ificabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magaajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifiivuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayicihicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñoico inisugoro fanoovavi diitoco imino ejeevehicahachijji, idasuno iicamoco aamusuhicahachijji, bu conohacho sano iiminoco omoonihicahachijji icano.

¹¹ Jaanoti fibaijito momono aamefaño mificuudino saafigo fibaijigoguiinoviro ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiyudi siino atajevanoco imegvejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unuubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneriro igomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvihicinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli iicajiruneguiiha uujoho imeguehi fibaijito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo eseemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fiitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miïro saatoho fibaijito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuuhi.

¹⁶ Jaanegui cajaatyohacho miyaavogominaa ifibaijigoma iicamo diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibaijigoco ihamusuqui.

¹⁷ Jaabadiro bu quillahuto Moocaani ijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaanivivi aivo mobocigo oono Moocaani jibogoco ihimaamoro ijibogonojaagoviro iicamoco. ¹⁸ Miïro Caatinihaame neehi: Buey itrighallidi igoneri jehetiibo. Jaabo ijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Bu tolliro noono: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicihicaji, noonoro.

¹⁹ Miïro quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiïro ijibogonoco gaayicijrahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici ijibogohachijji jari miyaavogo. ²⁰ Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. ²¹ Jino ico tajiibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojiiïbo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinooco imino moonihi

miyaminaaco dugaacutiibo, bu saatohoco guinovi miniiyutiibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifaño dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino iicajirunoco sihigoviro jeecivotiibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu miidino daadu.

²⁴ Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutathi imegaviro jaribuunati ifuvusujino. ²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitih.

6

¹ Jeecivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojiiboditi icano. ² Jaanoti bu jeecivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachiji diitoco jiiheguedimo miyaavogofañodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeecivequi; toono diitoco imino mejeecivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magajino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño Jiibogominaa.

³ Jaanoti bu cajaaniyohacho sicamañooco ijiibogomo, miilai iiminoco Mohaivojiibo jiibogoco mijiiibeguehicanobadi bu mohiimaahiji onoobadi iicatinoco ijiibeguehichachiji, ⁴ jilli diibo ifiicoro mitya mitya omoonibo. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatiibo. Jilli sicamañeheje iimaahallivi ejenaucasififiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jiihevefiibo iibafiibo, sitaaco aivonoono neefiibo, sitaaco imino eesicinitiibo, ⁵ ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicuutimofaño icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacuutiibo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa iijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ Jihi, eti miya iimaahiji imino icasunohiji, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiibo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ ¿Miuro jiihallivi jinejebaco misivautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitih icano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihicahachiji tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabitih diitoco inisunoco. Jaamaño miifono fanoovama ica imogo tacurafaño aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofaño, finisufaño icano ficuhi. ¹⁰ Miuro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifiico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Iimino Moonicasi.

¹¹ Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gajico, jaabicico, isiicuno jeebiico icano mooni. ¹² Iimino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinijitino fiivoco imino gaayici. Miuro tooneguiiha ico Moocaani cuhuvahinihi. Jaabo ijoho imino omooniboro dimiyaavogoco gaajasuui ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico tajiibahi Moocaani fanoova jiihalliri iicanoco fiivoco aaciibo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifiico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajiibahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajiibanoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitiibo diicahi ico toonohalliti iibatimo icaqui Mohaivojiibo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinooco paryi mooniji diibo idiiboro Moocaani imino omooniniciibo, sihidi ejeevaabo, tajiibaminaa Tajiibaminaafi, bu fanoova aivojito Aivojiibo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idiiboro iguijvetiibo miilaiñooba ifiitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaani miyaminaafi aatyimetibo, bu aatyimeratiibo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahijivar. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicinico ficuudimo toono miyaano icatih. Jilliro Moocaniviro ihesicinico ificuuqui diibo iicaaboro mihaico fanoovaaco ajashutino aaciibo imino

miicaqui. ¹⁸ Tajiiba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihacififiqui, ihifefifiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niquejefaño sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari kuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Atajibano.

²⁰ Timoteo, ico atajibanoco imino toomo. Guubunicidino jiniije iimaano sicamañeheje iimaanoco, bu tolliro sicamañehejeque ejenaanehejeque, jino miya gaaja onoonehejeque icano. ²¹ Miïro saatohosa toneheje miya gaaja onoonehejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo.

Jaafa ico Moocaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agalluubo, Cristo Jesuma sano magataavonofañodi fiivoco aaciguuno onoobadi. ² Jaabo ñdi jihaameque caatinihi Moocanifeenedi taseemene, agaijiibo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojiibo Jesucristo icamisi ico ñdaasugomaño imino omooninoma, sajeebiico aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi Jiibogomo.

³ Uujoho Moocanico imehicahi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaa-jefañodi. Jaabo uujoho suufenitiibo ñti esafetehicahi dihallivi Moocanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahijivaro uujoho asaasumi ijoho ataanoco esafetehicahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi sihidi imo imo icaqui. ⁵ Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseeji Eunice icamife iticoni tomiyaavogoma icauhi. Jaabadiro bu ijoho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiha ico tajiibahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi uujoho tahuseque ificuumi aaciuno dudicamaajeque diibeguehicaqui. ⁷ Miuro Moocaani gaijama mihicamo fanoovaaco miñihicugotihi. Jilliro mityama mihicahi, saatohoco magaijihi, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguiinonihhi. ⁸ Jaaneguiha nucufeguejirahana Mohaivojiibo Jesucristoditi idiibogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohalliti civojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaayici taajasujiibogohalliti miinoco idaasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹ Moocaani mihaico ataja-suuboro cuuhuvahi diibedi mofiico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi miicaqui. Iiminoco momooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimuguubadi, bu tolliro Cristo Jesufañodi mihicacuunoti mihaico agaijiiboro. Jaabo Moocaani mihaico gaijuhi siicijetiro jiniije fiivutinaacaro. ¹⁰ Jaabo toono igaijico ifusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujiibogofeenedi esesehigovi icicuubo mihaico ifinisujitino ifiico ihaciqui.

¹¹ Miuro uco Moocaani ficuuihi jibogoco jibeguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiomi iicatimoco jibeguequi. ¹² Jaamaño uujoho paryi jinehejeri idaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetihi, cajaanivi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo imityama iicamaño uujoho tafiico diiboco acihinicuuihi imino ificuuqui ufucu diibo dojicuvi asaajifucuguiha.

¹³ Jaanegui suufenitiibo mooni ico iimino jibogoco atajiibahinibadi. Jaaboro di-ica miyaavogofaño, bu Cristo Jesufañodi mihicacumaño gaijima mihicanofaño icano. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiha diibo mihaico aamusuneri Moocaani ico atajiibanoco imino toomo.

¹⁵ Hiro agaajacuuno paryi famooro Asia jiniijeoto uco jeevesuhiniuhi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani idaasuguehi Onesiforo onoobo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafiico buheesuvahicauhi, civojafaño iicanoti nucufevetiiboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri iicaasumi, uco iguinehicauboro atyimeteubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvi Mohaivojiibo Jesucristo diiboco idaasugueji. Hiro imino gaajacuuihi diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Iimino Jesucristo Jiibogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magaayicineri sefano diica, ijoho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicanoco gaajamo; jaanoco ijoho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifiimico tajiiba sitaaco jibeguequi.

³ Jaaboro ijoho Jesucristo jibogominaafi, daabici sihidi idaasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idaasuno iicarunoco ajaabicinicibadi. ⁴ Miïro cajaanoy amocasiminaafi iicamo sineheje naaje dudicamaajejaagovi minifototatihi ihaivojibo diiboco amocasiminaafiti iicaqui iicibo atajibbanocoro imooniqui iicamaño. ⁵ Jaabadiro bu saatoho bañamaajefaño iicacuumo toono tajiiba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihi. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro imañoonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivojibo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivojibo David iyaachimioobo iicaubo guijevefañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasujibogoco jibbeguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idaasuno iicarunoco jaabicihicahi, gaicauminaafi iicanicibadi jigaiñehiri isisicininehejeque. Jaarunofaño Moocaani jibbogo sisicinitihiti. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabicihicahi Moocaani icicumoco jibbogohalliti. Jaamo oovosiino taajama iicaqui ufucuro ifinijitinoma Cristo Jesufaño mihicacumaño diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano miguijevehinicuhachiji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idaasuno mihicarunehejeque majaabicihachiji, sano diiboma mahaivojiveji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaihachiji, mihaico bu tuunamaajiibo. ¹³ Diiboco mejeevesurumoco, diibo mihaico jeevesutihi, Moocaani ifibadi mihicacumoco, milli bu ifiicoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco tajiiba Mohaivojibo imefeenevi jihovonehejeque jenaucasitimo iicaqui, jilli mihifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idiicanoco igaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevetiibo diicahi, imino aivo miyaano iicano jibogoco idibbeguehicamaño. ¹⁶ Sicamañeheje iimaa, jinijeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiimaamo jilli janaaniviro imitifano feefihi. ¹⁷ Jaamo jibogono sitaavi jivonoro feehi cinisi jivonicibadi. Jaamotisi Hime-neo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetejino, enehicano siicije fatyehinicuuihi, noomisiro saatoho miyaavogoco sihigoviro miniiyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojibanicuuihi. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivojibo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noonoro: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Miïro iguiraja ijafaño sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiiharo icafihi, bu jaanoti sanoodino idicunonoguiiha, beevanoguiiharo icafihi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiiharo miicaqui imino mofiico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivojibo dudicamaajeguiiharo mihicajimo iimitinehejeti mihinivatino mofiico mificuuqui. Jaachiji jari fanoova iiminoono eetavoguiiharo mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafehi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeevotiibo. Jaaboro iticovono ifiicoro deesamaaje, miyaavogoco, gajico, sajeebi icaco icano sano imino jeebiri Aivojibo Jesucristoco ejeevomoma. ²³ Bu mihifono fanoova jenaucasico deecivedino. Hiro gaajacuuihi toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivojibo Jesucristo jeevominaafi sitaama aamocasiiboro igotatihi. Tolli icatiiboro famoovamaryo imino icafihi. Jaabo imino jibogominaafi fanoovaaco jaabiciboro icafihi. ²⁵ Jaabo siicuno jeebiri iicajisumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli iicano ifiico ubuunaniiboro miyaanoco agaajasujinoco esiciniiboro. ²⁶ Jaamo aicomoro itaajaqui jiji diitoco itacurahihufano aganiisuneri icibiiboro diitoco iimogobadi imooniqui ificunoti.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi ñihicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyaminaa ifi imiguiiharo fanoovaaco omoonififimo, sihidi nihibamima iicanoco imeguefifimo, ifiicoro sihidi jeevahi eneefifimo, mihifonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ihiimaafifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoonirunehejeque diitoco cabiacujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijico bocigujitimo, ³ sitaaco agaijimoro idaasugujitimo, sicamañehejeque jibohocasififimo, imoyicincororo omoonififimo, idaasugotimo omoonififimo, fanoova iimino jibhegueminaa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoonisufifimo, guucibatimo fanoovaaco omoonififimo, sicamañeheje mihifoneriro ijeebino agahafucuumo. Moocaanico guinotimoro jilli ifiicoro imo imo omoonisunehejequere iguinomo. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijico jilli ihifuvusuro aliohifiiriro imino moonijimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano icarunoco. Tolli iicamoti diifiico gaihuini.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofaño ijicafotomoro agaajatimo gaigoomico bañihicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifiinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahijivaroro gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro ifototimo. ⁸ Oono Jane onoo, Jambre onoo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhi-cauhi, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofañodi agaa-jaracuumo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauumisico gaajacuumo jihovotisi iicaunoco. Jaabadiro bu diito bañijitih paryi jiniije miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaa-jacuumo icano.

Pablo Timoteoco Atajibano.

¹⁰ Jaanoti naha ijoho imino uujoho jibbeguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagaijico icano, bu uco jibhevenehejeque ajaabicihicano, ¹¹ bu uco idaasuno omoonihicanehejeque, iiro bu gaajacuuhi uco jibhevenehejeri idaasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Litra cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejeti Aivojibo uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi paryi famooro Cristo Jesuguiha ifiico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco jibheveneri idaasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifiitimo, abañififimo icamo imitifaño janaaniciviro feeji bañimoro, bu ifiicoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti ijoho agaajahininofaño mityano diica, iiro toonoco imino agaajacuunofaño. Iiro gaajahi jaanoco mijoho ico jibbeguehininoco. ¹⁵ Mihiro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinihaamefaño onoonoco. Toono ico jibbogonoro taajasufaño ico asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi. ¹⁶ Mihiro paryicino Caatinihaamefaño onoono Moocaani ifusuuboro agaajasuunoco acaatiniuno. Jaano miinoco jibbeguehi. Jaanoro imitino mihicanohalliti miinoco ibano, fagoono, miinoco jibbogono iticovono ifiima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeevivominaafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivooboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4

¹ Jino ico guiraano tajibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojibo Jesucristo aivojibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeciiboro ijeevadi sahaje udugaacujibo imefeenevi. ² Jaabo dibbeguehi taajasujibogoco suufenitiibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idibbeguejiturusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabicibo fagojibogo ijiri. ³ Mihiro ufucu icajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabicicujitih aivo iimino jibbogo ijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jibbogominaati iguinomoro ficujimo diitoco jibbeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jibbogoco ibujinaago ificucuumoro jihovobogoj fanoova jibbogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino ijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujibogoco idibbeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihifutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafiico acicuui Moocaani jeeveguiiha idaasuno imoonicafetequi, fiitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuui, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuui, miyaavogoco uujoho ejeevesutiiboro imino eetavucuui. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuui. Jaanoco ufucu uco acijiibo Aivojiibo iimino emeeeciiboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitiibo, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeeeciivaabo. ¹⁰ Miïro Demas onoobo uco jeevesucuui jijeonehejequere janaanici aivo iimoyiicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoobo feehinicuui Galacia jiinijevi ijiibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jiinijevi feehinicuui ijiibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiiboro Lucas uuma icahi. Jaanogui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoobo iijafañovi ejeevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallivi acaatinihaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoobo jigaiño dudicamaajeminaafi aivo uco imitino mooniui. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difiico gaihuini, mojiibogoco iimogotiiboro toonojaagodi iicatiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiimausumi miïhaiñooba tahalliti icautihi uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhiniumo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototiibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojiibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco aciui. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujiibogoco ijiibogoobo. Jaamaño faajiinijeminaacoro tobogoco guubusucuui, judiomi iicatimehejeque. Jilli Aivojiibo uco sihidi iñihicunehejeti taajasuui. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejeti ataajasuuboro ficujiibo niquejefañi icano ihaivojiguiiha. Jaabo Mohaivojiibo Jesuco macahacisu fahiijivaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tolliro Onesiforo onoobo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoobo Corinto cuumiviro fitafetehinihi. Jaanoti Trofi onooboco ficuuhinihi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jijnija imegavirocahi disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluui, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluui.

²² Jaafa iima Aivojiibo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amihaico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeecevominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogojagovi sivaqui Moocaani iicimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifinijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatiibo: Ifinijitino fiivoco aciji, nuuhi siicijetiro jiiñije fiivutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, miihaico ijibogoco gaajasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijibogoco jibeguequi atajibanofeenedi. ⁴ Jaaneguiiha iidi jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idiicabedi. Jaano miyaavogoma iima misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuuhiniuhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuuqui Moocaani iijano faacuumivari icajajefaño oono ico atajibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa iicamediti sita diitoco: Iimitimo, bu guubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miïro Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifiima canicahi. Jaabo jenaufitiibo iicaqui, bu icajisutiibo iicaqui, bu guiriicavefitiibo iicaqui, amocasifitiibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico iicinoco imogotiibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino ijafaño igaayicihicaqui, bu iimino icaco imeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocanidiro ifiico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitiibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jibogoco diiboco ijibugunoco jeevesutiibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jibogori iquehecutusuqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ Miïro sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifaño icamo icano. Jaamo sicamañooco ihiiamaamoro miyaminaaco bañihicamo. ¹¹ Jaamoco liinoci iimaatimo iicaqui. Miïro fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijibogotatinoco ijibogomo ifurumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miïro diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañififimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machufifimo, gaiquifiifimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañifiira jibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jibogoti uuvuduvehicamo ijibogonehejeti icano.

¹⁵ Miïro ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova mihinivatihi. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivamedi icano fanooro mihinivano. Miïro ihesamaaje, ijeebii icano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocanico magajahi, unuuruno omoonihicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. Miïro idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano Jibogo.

¹ Jaabo idiibugusumi miyaano jibogofañodiro diibeguehica. ² Bu amiyato gaiiimico diibogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gaijima iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañehejeque jibohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejevamaaisuneri diito aijimico igaijiqui, iseemeque igaijiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatigo iicaqui, bu iijaco

imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi miihaiñooba Moocaani jiiibogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi ijoho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco idiibogosome imihusene diibogo, jeejeje icatiibo, ⁸ iminoro diimaa, toonofeenedi miijoho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufvejimo oono paryi Moocaani jiiibogoco imeguehicitimo. ¿Jaamo milliti bu miihaiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeeivominaaco fajini ihaivojito atajiiibanoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusufitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatyimemere famooro igaajaqui Motaajasuminaafi Moocaani jiiibogo oovosiinoco.

¹¹ Miïro Moocaani miihaico iimihuseque ifusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse miihaico jiiibeguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiiinijeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiijehallivi imino miicaqui, ticovono ifiima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu miihaico gaajasuno oono oovosiino sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo miihaico unuunoco. ¹⁴ Jaabo miïro mohallivi guijeveuhi paryi mohimitico initiuboro miihaico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinooco diitoco diibogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difiico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Icano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminoonocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeebiiima iicamoro sitaama imihijino iicaqui, bu siicujeebiiima paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ Miïro bu miihai iticoni tolliro miihfomo mihicauhi, bu Moocaani onoonoco: Jii, meneehicautih, jilli mimitaciniuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano jijovoto mihicauhi fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicauhi, mijiiheveciniuhi, bu fahigova sitaama mijiihevecasihicauhi icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaijico, bu iimihuseque icano miyaminaaco ifususumi ⁵ miihaico taajasuubo. Jaaruno miihai iiminoco momooniunoti icatino, jilli miihaico iidaasuguumaño. Jaabo miihaico taajasuubo Igaijari miihaico initiuno bohofiico aacnofeenedi. Jaano Moocaani Gaija miihaico bohofiima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofeenedi Moocaani miihaico Igaijaco ajashutino aciuhi. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi miihaico igaayiciqui jaanofeenedi miihai ifinijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiha imeguehi ijoho jinooco sefano atajiiibanoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti miihfono iimaaco deecivedino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise tajiihallivi jenaucasinehejeque icano. Toono jilli miihfoneheje, jihovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachijii fagoo mi-fociro. Jaanoco: Jii, onootihachijii diiboco buhigovi gañii. ¹¹ Jaano uguubutinoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emeecitoobo. Uujoho tuucuumivi jiiinijadiihico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejeti cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatyimemere mota iicamo igaajaqui imino

moonico. Jaamoro ucuujivaachumoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifiino sinejeguiiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluuhi. Hjóho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amihaico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatiníhi sano monahabo Timoteoma ìidi, agaijìbo Filemon mududicamaaje nahabonimínaafidi, ² bu Moocaani iijaminaa oono diijafaño igavehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo miihaico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo amiihai magaayici Moocaani, bu Aivojìbo Jesucristo icamisi imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahiiívaro uujoho Moocaanico dihallivi imehacahi. Jaabo diiboma ihiimaasumi ìiti esafetehacahi, ⁵ Aivojìbo Jesuco ijoho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu paryi Moocaanita iicamoco agaijinoco icano uguubuuboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhacahi oono dimiyaavogoco aatyimemere imiyaavogomohallivi, jaamo Cristo Jesufaño di paryi iiminoco magaayicinoco imino igajaqui. ⁷ Jaabo tajeebii jacusucafetehi, bu uujoho sihidi imo imo icahi ijoho sihidi gaijima idiicanoti. Miiro ijoho tañahabo, difañodi miyaavogominaa jeebii jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jijovonohallivi Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisuminaafi iicaruubo ico tajjibajitíhi ijoho omoonijinoco. ⁹ Ivi jilliro gaijifeenedi ico dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ ico dilluhi jaani Onesimo onoobohallivi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jilli miiifoobo diijovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabotiro misidi icacuuhi, ìidi bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaayici tafiico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoovi uuma iicanoco dibuunavi uco ijeeceivequi jino Cristo jibogohalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogotíhi ijoho idiimogotinoco omooninoco. Jaabo uudi ijoho omoonino uujoho atajjibaneri icatino iicaqui, jilli iiro idiimogooboro omoonino iicaqui. ¹⁵ Fine Onesimo ìiti dugaavuuhi guenenene sihi iicatiqui. Jaaruubo jisumi iima fahiiívaro icacuujibo. ¹⁶ Jaaruubo jijovonobadi icacujitíhi. Jilli jijovono janaanivivi imino icacuujibo. Jaabo agaijìbo dinahaborucuují. Jaaboco uujoho sihidi gaijiihi. Imi jaano janaanivivi ijoho diiboco gaiji diijovono iicamaño, bu Mohaivojibofañodi dinahabo iicamaño icano.

¹⁷ Jaaneguiiha digataavominaafi uujoho iicahachijí diiboco gaayici uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti ico diibo imitino omoonihachijí, bu ico edebehachijí icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatiníhi: Uujoho ico jaaduji. Miiro bu uujoho ico neejirahi: Ijoho tahallivi guijevejirahi uco edebeneque daaduqui, neejirahi. Jaarunoco ico uujoho nootíhi. ²⁰ Jaaneguiiha tañahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivojìbo Jesuco imiyaavogomo iicanicibadi. Jaaneguiiha tajeebii ico daacusu Cristofañodi tañahabo idiicamaño.

²¹ Jilli ìidi caatiníhi ijoho omoonijinoco agaajaaboro, bu jino ico onoonoco janaanivivi omoonijinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho ifetejimañooco tahimega dimibachu. Miiro jino teemehi amiihai Moocaanico midilluhicanoco amiihaico ihaciqui uujoho amiihaico emecitejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icamo jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivojìbo Jesucristo amiihaico imino mooníhi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siicije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajiibuuhi saicino siibadihije, jiiibogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jiiinjeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahiiijifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casiiuuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehe Moocaani toomominaa allinoocivi. Miiro caani busumijeti gaayiciibo diito janaanivivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

Hijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti diiboro Illi iicaaboco jiijehallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amiihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeecivominaaco ciijigaiguiihuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiijivaro icahi, bu ditajiiiba imino atajiiibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogoooro imitinoco diiheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojiiibo, hijoho aivo iticoni jiiinjeque tanooco ficuuhi. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuuhi. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti hijoho ufucuro finitiibo fahiijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehuco siino mubuunaninicibadi. Jaanoti naha hijoho diiboro fahiijivaro diicaji; ufucuro difi finijitih, noonoro.

¹³ Jaamaño miiro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutih:

Tamiyanaagonovi casiiivo, diminaaco iguiinonijinohachuta, nooboro.

¹⁴ Miiro paryi Moocaani toomominaa jilli gaijamiro Moocaanico ejeecivomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhininoco, imino jiihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha siicije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jiiibogo sefano icauhi. Jaanoco guubuutimo imitico omooniumoco toonohalliti idaasuno moonicafutuuhi. ³ Jaabadiro bu miikai aivo aajashutino taajasuco mejeecivotihachijiji, miikaico idaasuno moonijruubo. Miiro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojiiibo jiiibuguuhi. Jaanobuunati jari toonoco uguubuumo imino agaajaciumoro miikaijaagovi fatyusuuhi. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuuhi miyaano iicanoco. Toonoti igaaajiqui ajabafiiranehejeque, sihidi ejeevano,

mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofeenedi, bu tolliro mihaico Igaijaco siibadihije aacinofoenedi icano ijeebii onoobadi.

Jesu Inahabomi iicabadi Minifutuuhi.

⁵ Miïro oono toojete mihiimaaje ufucu icajino jiinijeque Moocaani itoomominaa usefaño ficuutihi toojeque itaajiibaqui. ⁶ Miïro samañoohaame Caatinihaamefaño saatoho neehi:

¿Milli ijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti deesamaajirahi? ¿Jaabo collihi diito iguijevifimojaago feejirahi?*

⁷ Miïro jihachutasituro diitoco diitoomominaaguinovi ficuuihi. Jaaruumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuuhi. Bu jaaboro diitoco mityaco daaciuhi paryi edeetavuunohallivi.

⁸ Paryi fanoovaaco diitoguiinovi ficuuihi, noonoro.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguino ificuucumaño diitoguiinovi fanooro icacuuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihica paryi fanoovaro diito iijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovi ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihidi diibofeenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco. Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuuhi imi Taajasuminaafiti iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicuumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihidi diitoco: Tañahabomi, onoobo

¹² Caatinihaamefañodi:

ñiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noonoro:

Uujoho Moocaanicoresicinihi, noonoro.

Jaabadiro bu siino noonoro:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacihinihoma, noonoro.

¹⁴ Miïro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itijohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuuhi ihuucuma, bu itijohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisuqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jïjovotobadi iicacuumoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui sautiibo. Jilli Abraham iyaachimihacoro aamusuvaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojïboti iicaqui jeevesutiibo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibuusuqui ifiico idaasuno omooninofeenedi. ¹⁸ Miïro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuuhi. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amihai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamotoo mihicamo imino magaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojïbo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuuihi. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanivicivi; oono iijaco eheetavoobo tooja janaanivicivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miïro iijanoco eheetavomo iticovoocivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani iijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaaihicaunobuunati Moocaani eheetavuujinoco ijïbogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani

* 2:6 Sahaamefaño noonoro: Miyaminaafi.

ijamínaa miihai mihicamoco ootoomoo. Jaamo miihai Moocaani ijamínaa mihicamo sefano mihicamoro mehesicíniqui, diibo onoonoco imo imo momoonimoro mimiyaaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumimínaa Ajaguisijino.

⁷ Miíro jaamaño, Moocaani Gaija neehi Caatinihaamefañodi:

Jaachiiji amiihai Moocaani iijico muguubuhachiiji ⁸ amiihai jeebiico mucuhufutusudino, johono sicaihigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiiratumoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amiihai eedeetemihi uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo.

¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiiratuuboro nuuhi:

Jilli fahijivaro ijeehinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehicitimo taajiihaico agaajanoco, nooboro.

¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiiratuuboro tamomofañodi, nuuhi:

Uma ajaguisijimañovi diitoco ifutusujitihí nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiha mehesicini cajaatyoba amiihaiti iimitino jeebiima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaaavogotimaño. ¹³ Tolle icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecutusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amiihaiti cajaatyobaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amiihai jeebi Moocaaniditi jenaauo minifetedino. ¹⁴ Jaanoti siicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofañoro quehecuno mihicamoro niinofucuvi mihifotohachiiji, Cristojaagoti samañonoti mataañovaji.

¹⁵ Miíro jilli noono:

Jaachiiji Moocaani onoonoco muguubuhachiiji amiihai jeehinoco mucuhufutusudino, johono diibojaa isifiiratuumo iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaatyo nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jiiñijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaatyoma Moocaani sifiiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jiiñijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finiuhi sicaihigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaatyoco Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo mihifetejitihí, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Miíro magaajacuuhi imiyaavuguutimaño diito ifutuutinoco.

4

¹ Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijinoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehesicini amiihaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. ² Miíro miihaico bu aciumo tobogo taajasujii bogoco diitoco iicaubadi. Jaaruno diito uguubuuruno diitoco imino mooniutihí uguubuurunoco imiyaavuguutimaño. ³ Jaanoti naha miihai toonoco mimiyaaavogomaño toono jaguisifaño mihifetehe. Oono Moocaani jilli nuuhi:

Jaamaño diitojaago uujoho isifiiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uma ajaguisijimañovi ifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofaño Moocaani jiiñijequé ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisiubo. ⁴ Jaamaño miíro samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi:

Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuhi, noonoro.

⁵ Siino bu Caatinihaamefaño noono:

Ifetejitimo uma ajaguisijihigo, noonoro.

⁶ Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujii bogoco uguubuurumo toonofaño ifutuutihí: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño.

⁷ Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu oovicuhi jisumico, jino mihicasumico. Miíro Moocaani miihaima iimaahi, toonobuunati goovacuutinoti David unuunofenedi. Oono Caatinihaamefaño onoonoco munuucuuhi. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachiiji Moocaani iijico muguubuhachiiji amiihai jeebiico mucuhufutusudino, noono.

⁸ Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino sifucuditi iimaacuujitirahi. ⁹ Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino. ¹⁰ Jaamaño miïro Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisicuubo, oono Moocaani iinoti ajaguisicuubadi. ¹¹ Jaanegui masii mesefaquifetequi toono majaguisijinofaño mihifetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi mihicadino.

¹² Miïro Moocaani iiji buheehi mityama icano aivo janaanici siijevano fanoova aamigano fahigovaaciti iijino icano siijeva janaanici vi siijevano. Jaamaño mojeebii, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifiico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniiyuno mohesamaajeque, mojeebii esicinico icano. ¹³ Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuui faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo imefeenevi mohimitico mihimbachujiibo imefeenevi.

Jesu Aivo Janaanici vi Sacerdotemi Aivojii boti Icahi.

¹⁴ Jesu Moocaani Achi aivo janaanici vi miïhai sacerdote aivojii boti icahi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani imefeenevi aivo ifotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa iijico. ¹⁵ Miïro miïhai sacerdotemi aivojii bo miïhaico idaasuguejirahi moniinovanoti, miïro miïhaico iicabadiro diiboco fanoova inisuuneri idaasuno icaubo. Jaaruubo imitico mooniutii. ¹⁶ Jaanegui masii imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gaijima iicaabovi mifiitivequi. Toonoti miïhaico ihidaasuguequi, jaaboro iimihuseri miïhaico ihamusuqui sihidi idaasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemi aivojito icamoco miyaminaafeeneti iicimoro toonofaño ficuumo Moocaani imefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeecevoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeeceivequi miyaminaa imitihallivi icano. ² Jaabo diibo sacerdotemi aivojii bo, bu icaruubo ififañodi iniinovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaajatimehejeque, iimino jiihaiti imitamehejeque icano. ³ Jaabo bu ifi niinovama iicamaño jeecevo asiri Moocaanico iimitihallivi jeecevefii, oono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cajaanoyooa jilli iinoro sacerdotemi aivojii boti icatatii. Moocaanoro iiciboro toono obocimañovi ficufii, johono Aaron onooboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tolli Cristoco mooniubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojii boti icautii. Jilli Moocaanoro diiboco toono bocifaño ficuui diiboco unuubadi: Hjhoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Hjhoho sacerdotemi aivojii boti fahiijivaro idiicaabo, Melquisede onoobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiijehalliri iicausumi sihidi Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli tofaihuco gañiiboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti ataajasuujiiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuui diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejeecevehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icaruubo gaajauhi: Jii, ononoco idaasuno iicaaboro igujeveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifiico imino ifutusuucumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi oono diibo ononoco: Jii, onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojii boti ficuui Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Niicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mijii beguejiruno, amiihai magaajagotimaño. ¹² Aivo gueenecuuno mihicano jisumi jii bogominaati mihicacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amiihaico sita ijii bogonoco; Moocaani iiji jii bogo aivo itihititoti. Aivo jilli fañooviro miniinovatucuui. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitii. Jilli mifañofaihuco aaducuujimobadi mejeevacuhi. ¹³ Miïro Moocaani iijico

ajashunoro agaajamo seeme mifañotiotobadi iicamo. Jaamehiica gaajatíhi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanotí fanoocoro imino emeecimo oono jusitamobadi ejeevacuumo, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuumo, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaaicuumo icano.

6

¹ Jaanegui masii janaaníciviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni miíhaico ijíibuguunocoro meesudino, siino janaaníciviro gaajamoro mofoo. Miínoco guijevefaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaajacuuhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaajacuuhi. ² Bu nitíhallivi ijíibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinehejehallivi ijíibogonehejeque, bu uchuumucuumo siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinijitino chíjigaifaño efeejinehejeque icano magaajacuuhi. Jaarunaaca janaaníciviro gaajamorohiica mofoo. ³ Jaanoco tolli momooníji Moocaani iimogohachíji.

⁴ Jaamaño miíro saatocho seseequa agaayicíhincuurumo, bu Moocaani aacino imoco gaajacíhincuurumo, bu tolliro Moocaani Gaijati agaayicíhincuurumo. ⁵ Moocaani jíibogo imoco gaajacíhincuurumo, bu ufucu iicajino jíinije mityaco icano agaajacíhincuurumo, ⁶ siino dojícuviro eedehefijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevívucuumo siino eedehefí jeevesufeenedi bohomoti miníiyuracujitíhi. Jaamo díitoro siino Moocaani Achico dojícuviro imohobujehallivi metetecubadi omoonimoro díiboco miyamínaa imefeeneví dejecumoro icahicahi. ⁷ Jaamo jíiníebadi, fahíijívaro toojehallivi níijaba aagionoco adujere íicanícibadi jeevamo: Jaaje toojeque ududícamaaimedi imino basutaaco íhiinusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icaje. ⁸ Jaanotí jaríimocoro, ñaavahucoro icano íhiinusuhachíjijí jinehejebaguiíha ímitíje. Jaamaño Moocaani: Ímitino, onoboro afaijanoguíinovi aaquetejíje. Jaanofeeneví jígasucafetejíje. Jaabadi dojícuviro eedehefíjaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani fajaji.

Mohesícini Miínoco Sefano Fícuuhi.

⁹ Agaijímo tañahabomí, jíllí munuurunaaca, aivo imino magaajahi, amííhaiti ajashutino Moocaani miíhaico imino omoonino mohallívi taajasuma asaanoco. ¹⁰ Miíro Moocaani aivo íimíibo. Jaamaño jabajevejítíibo amííhai momooníhicanoco, bu díiboco amííhai gaijico míhífusumoco, miyaavogofeenedi monahabomí íicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jísumíhachutahi moonímerehi míhicahi. ¹¹ Jaanegui míhímeguehi famooro mííhai toonoco míhífusumoro mofoomo níjequeví míhífotonoco. Jaamo imino míhífutusuhi oono meteemehicanoco. ¹² Mííhai míhímogotíhi amííhai majaparyatonoco. Míhímeguehi oono ímíyaavogofeenedi, bu íjabícífeenedi icano Moocaani aacígúunoco agaayícimoro íicabadi míhicanoco.

¹³ Miíro Moocaani onoonoco Abrahamco aaciusumí íifañodíro oovícíuhi miyaano íicajínoco. Aivo díibo janaanícívi íicamo momofeenedi ohoovíciujírumo achahaumaño. ¹⁴ Miíro jíllí nuubo: Míyanotíro aivo íco imino mooníji. Jaaboro íco ajashujítino díiyaachímíhaiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuuhí jabícíiboro. Jaamaño gaayícíubo Moocaani díiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadíro bu miyamínaa síinoco unuusumí noonícímo díito allínoocívi íicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano síino miyaano íicanoco, unuusumí Moocaani momofeenedi unuucuunoco, ¿míllí bu janaanícívi síino mejenaauucuujiráhi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani ímomofeenedi nuuhí aacígúuno miyaano íicajínoco foovono íhífusuquí toono íbusumíjeque aacígúunoco agaayícíjimoco, bu jaano unuucuuno síino boobanícafutucuutíhi íicajínoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano mínoocí díibo, bu díibo unuucuuno icano oboobaníracuutino. ¿Jaanohocífeenedi míllí bu Moocaani unuucuunoco bañíjírahi? Jaanofeenedi mííhaico Moocaani acíhi sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohímega íficuunoco magaayícíqui. ¹⁹ Jaano toono esícini sefano íicanoro mojeebíico cuhufono fícuuno. Jaano jíno esícini íicanoma mííhai míhicano mííhaico cuhufono fícuuhi níquejefaño íicaja Moocaani íija

gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuuhi mohallivi miihaidi jiihaico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivojiĩbo fahiĩjivaro iicanovi ifutuuhi. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemi Aivojiĩbo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojiĩbou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdotu. Jaabo Melquisede Abraham minaavi jiinjene aivojitoco igu-iinonijeuhigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham acĩuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguiinoniunoti iiciunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojiĩbo, eneejiruno. Jaabo Salem aivojiĩbo iicaumaño, bu: Sajeebĩ ica aivojiĩbo, eneejiruno. ³ Jaabo buhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. Jiĩbogatino diibo fiivoti, bu iguijveti icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivojiĩboti fahiĩjivaro icacuubo.

⁴ Jaanoco jisu magajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Mĩro moheedebe Abraham icauruubo diiboco acĩuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivojito nehejeque udumitĩciunoti. ⁵ Mĩro Moise tajiiba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejete fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno tajiibama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayicubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijvefimoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijvetĩbobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduui sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Mĩro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimeteusumi.

¹¹ Mĩro Israel cuumiminaa tajiibaco gaayiciuhi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihai feenedi. Jaano miyanotiro toono tajiibaco omoonimoco Moocaani jagovi isatyejiruva collihicaqui, bu siino sifi sacerdotu saajirahi. Jaabo Aaron yomoo bo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuujii. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiiti ubuunanicafutucubadiro, bu tajiiba buunanicafeetehi. ¹³ Jaabo Mohaivojiĩbo diibediti jino Caatinihaame jilli onoobo, siicumii israelmi cuumioobo, tuucuumiti miĩhaiñoobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ Mĩro imino gaajaveechuno Mohaivojiĩbo Juda cuumiti asaauno. ¿Mĩro Moise milliba nuutihi jiiicumiditi, sacerdotemiditi ihiimausumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdotu Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa tajiiba unuumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifinisuratino ifi mityari diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ Mĩro jino Moocaani jilli diibediti onono:

Hijoho fahiĩjivaro sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jilliti eedeetajiiba buhigovi ficucafetehinicuui, toono iniinovaumaño iim-iutimaño. ¹⁹ Mĩro toono Moise tajiiba jinejebaco imitusuutihi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehesicininoma mihicahi, toonofeenedi Moocaanivi mifiitivonoma.

²⁰ Jinooco Moocaani eetavuui imomofeenedi unuuboro. ²¹ Jaanoti saatoho sacerdotemi jilli ticovonoru icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo. Jaanoti naha diibo

* ^{6:19} Sahaamefaño jilli ficuumo: Toono esicini sefano iicanoro mojeebĩco kuhufono ficuumo, ancla ciĩjigai meenegaco samañoviro kuhufono ificuunicibadi onoonoco.

sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuuhi. Miïro Caatinihaamefañodi diiboti neehi:

Aivojïbo imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujitïhi: Hïjoho fahiijïvaro sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

²² Jaamaño Jesu bohonohiiji eedeejihallivi aivo iiminoco agaajasuubo. ²³ Miïro iticonio sacerdotemi aivo ajashutihi, iguijevehicaumaño guenene icahicautimo. ²⁴ Jaanoti Jesu iguijevetatïmaño diibo sacerdoteti iicano sifiivi siino jeenetïhi. ²⁵ Jaamaño fahiijïvaro taajasujiruubo diibofenedi Moocaanivi ifiitïvomoco, ufucuro milli iicatïmaño diitohallivi Moocaanico idilluhicaqui.

²⁶ Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojïbo miïhai mihimogoobo. Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitïbama achahaabo imitïminaati ijeevadi udugaacuubo, bu caamovono niqueje janaanïcivi agañiïyicïcafutuubo icano. ²⁷ Jaamaño saatoho sacerdotemi aivojïto iicabadi jeevatïbo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuvaaciviro jeeçivoco eetavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdote iimitïhallivi jeeçivehi. Jaanohallivi jari miyamïnaa imitïhallivi jeeçivomo. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro jeeçivucuuhi, safooro ifiico iinoro aaciïsumi. ²⁸ Jaanoti Moise tajiïba ficuuhi miyamïnaa iimitïmoco. Jaanoti toono tajiïbabuunati Moocaani imomofeenedïro unuuno Iïli Jesuco ficuuhi sacerdotemi aivojïboti. Jaamaño diibo milli iicatïbo fahiijïvaro iicaqui imiiboti eetavocafetehi.

8

Jesu Bohono Iijïhalliti Iicaabo.

¹ Aivo jino imiyaanoco monoono, miïhai sacerdotemi aivojïbo Cristo jilli ejeevaabo casïvutuuhi niquejefaño Moocaani aivojï icagahallivi imiyanaagonovi. ² Jahïgo sacerdoteti jeeçivoobo imiyaaja iimija Moocaani iijafaño. Jaaja miyamïnaao useti eheetavocafotoja icatino; Aivojïbofeenedïro iicaja. ³ Paryïcino sacerdotemi aivojïtoti ificucafotomo icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeeçivequi. Jaamaño bu tollïro Jesucristo iguijeveuneri ita iicamohallivi jeeçivuuhi. ⁴ Jaabo jïijehalliviro iicaruva ajashunogayi sacerdoteti icajitïruubo. Miïro icamehiica sacerdotemi Moise tajiïba onoono jeeçivoquerehiica omoonïmo. ⁵ Jaamo jito sacerdotemi ijeeçivoco moonïhïcahi niquejefaño iicaja iïmïco ïcïjahajefañoro. Magaajahi jilli ihïjïmiro iicanoco, miïro Moise tabernaculo onoojaco iheetavequi omoonïsumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci, jaaboro imino deetavo paryï, johono ïco ifagajïhallivi ïfusujabadiro, nooboro. ⁶ Jaanoti naha miïhai sacerdotemi aivojïbo Cristo ijeeçivoco eetavehi. Aivo janaanïcï imiya-jeeçivoco eetavoobo diibo bohono iijïhalliti iicaabo toono aivo imino onocïninoco aaciïguunofañoti iicano iicamaño.

⁷ Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico eheetavono. ⁸ Jaarunaa miïro Moocaani tustumio miyamïnaa imitico atyïmeuhi Caatinihaamefaño diitoti unuubadi:

Aivojïbo Moocaani neehi: Icajïnehïica uujoho bohono iijico Israel miyamïnaama, Juda miyamïnaama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemiïhaima eheetavuno iicabadi icajitïno, johono diitoco ihuseti agaayicïuboro Egipto jïinïjetti ihïinusuusumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino moonïutïmo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevesuuhi, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumimïnaama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyajïbaco ficuji diito esicïnifaño. Jaaboro ijeebïnofaño toonoco caatinïji. Jaadi jari uujoho diicaanïji. Jaanoti diito uuti taacuumimïnaaji. ¹¹ Jaadi iticovoocïvi saafiisari igataavomïnaafico, bu inahaboco icano Aivojïboco igaajaqui jïbgorajitïno, famoovaro uco agaajajïmaño. Famooro diitoti uco gaajajïmo iguiraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucuujitïhi, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihiimaaboro, iticonio iijico: Eedeenetí, nuucubo. Jaano eedeenetí iicacuuno unuucucuubadi iicamaño goovacuujiño ifinino.

9

Moocaani Iijahaci Jiinijeoja, Niquejeoja Icano.

¹ Miiro iticoni unuuno iijifaño noocinino milli Moocaanico iimejinehejeque jiihalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño. ² Jaaja tooja jilli eetavociniuhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onoomañeri icauno ciijigai iicuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijecivo maahuno icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryutyigaba bujinago icauno aivo janaanici iimimaño onoomaño. ⁴ Jaamañeri icauno Moocaani jecivoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onoono. Jaaruno aivo faño icautino igaachehubaryutyigaba imegariro icauno jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihiimaano jiiibogoba cajonbabadi jeevahi arca del pacto onooaba. Jaaba paryi ihallidi orori jeesuciniuhi. Jaabafaño icauhillu guirihillugayi oro eetavotahillu. Jaahillufaño icauno mana onoono. Bu tolliro icauno Aaron quesei uruhutuuhi, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujeci hallivi Moocaani atajiiabaunoco acaatiniubujeci. ⁵ Bu toobahallivi eetavuumo miimisiici Moocaani toomominaatisi querubin onoomisi ijico. Diitisi miyaminaa igaajaqui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ijjecuhuciri toobahallidi foboocinihicauhi asimi tiijeheri efefachuhicamañoco miyaminaa imitico Moocaani ubuusuhicaumañoco. Jaarunoti jisumi fanooro mijiibugucuutíhi.

⁶ Jaajaco tolli eheetavuudi toojafaño sacerdotemi fafucuvaaciviro feejiibuuhi imegaomaño imimaño onoomañovi Moocaani jecivoco iheetavequi. ⁷ Jaanoti naha janaanici iicamaño aivo iimimaño onoohigovi saafiuro idiiaboro diito sacerdotemi aivojiiibo feejiibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asimi tiijohoco asatyoboro Moocaanico jecivejiibuuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibusuqui, bu miyaminaa imitico ibusuqui icano. ⁸ Jaano tonoti Moocaani Gaija miihaico gaajasuhi, oono imegaomaño imimañovi Moocaani jecivoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimañovi ifetehicautinoco. ⁹ Jaano tonoti jisumi magajaqui. Miiro oono tomañovi Moocaanico ejeecivono, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejeecivomo jeebii imiti buusucafototatihi. ¹⁰ Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onoono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro atajiiabano. Jaarunoco Moocaani ubuunanicuudi sihidi jeevacuutino.

¹¹ Jaamaño jisumi Cristo asaacuumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuuhi, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jecivucuuhi janaanici aivo imijafaño. Jaaja miyaminaa useri eheetavoratija: Jiihalliri iicatija, eneejiruno. ¹² Miiro Cristo aivo imimañovi jicafutucuuhi. Jaaruubo asimi tiijeheri ijecivequi icatino, jilli itiijeheriro ijecivequi. Miiro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifinijitino fiivoco miihaidi iciubo. ¹³ Miiro asimi tiijoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasuguijiño icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicamaño ifihallinocoro imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. ¹⁴ Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tiijoho janaanici imityama icahi. Miiro milli iicatino Gaijafenedi Cristo ifiiriro Moocaanico jecivuuhi imihinibama achahano ifiico iguijeniuñeri. Jaabo tiijoho mojeebii imiti miinoco guiivefaño asatyonoco, miihaico nitíhi, Moocaani iicaaboco mejeecevequi.

¹⁵ Jaamaño Jesucristo jino bohono iimaa eetavominaafi. Miiro diibo guiivefeenedi, eedehiimaaguinovi imitinoco omoonuuno buusucafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifinijitino busumijeque diibo unuunoco gaayiciji. ¹⁶ Miiro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiimaahaameque acaatinino. Jari diibo iguijevecuudi toohaame onobadi moonicafetefino. ¹⁷ Miiro diibo iguijevetinohachuta toohaame onobadi mooniratatino. Jari diibo iguijevecuunobuunati toohaame onobadi moonicafetefino. ¹⁸ Jaamaño iticonio iimaa eetavo ticonicafutuuhi tiijoho gañiifeenedi.

¹⁹ Miiro Moise paryi Moocaani atajjibaunoco paryi famoocoro miyaminaaco jiiibuguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco tifañoco iiciuboro, bu hisopo onoohohaafequé iiciuboro, toohaafe niquevevi tootaataco ificuuboro, asimi tiijoho nifaihuma icanofaño acaduuhacuuboro, itajjiba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyaminaahallivi icano. ²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Jino tiijoho miyaavusuhi amiñhaidi Moocaani iimaaco atajjibanoco. ²¹ Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafaño iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejeecivehicaui nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono tajiiba onoobadi fiiticujiruno paryi fanoovaaro tiijeheri imibachucafotonicino. Jaamaño tiijhoco igaññitiruva, imiti buusurajitirahi.

Cristo Agaicaaucafutuuno Imitico Buusuuhi.

²³ Miiro toono niquejefaño iicanobadi jiijehallivi iicaunoco imibachuhicaumo asimico agaisiraicinofañodi. Jaano toono niquejefaño iicaneheje asimico agaisiraicino janaanici aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo miiro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavocinjafaño jicafutuutihi. Miiro jilli tooja niquejefaño imiyaaja iicaja ijiro iicaui. Jilli niquejefaño jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi icaabo mohallivi ihiimaquui. ²⁵ Jaanoti judiomi sacerdotemi aivojiiho faticabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onoohigovi itiijoho iicatineri Moocaanico ijeecivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jeecevotatihi. ²⁶ Jaanoti tolli icaruva, Cristo saicino guijevehicajiruubo siicijetiro jiiinije ifiivuunotiro. Jaaruno tolli icatino. Miiro jisumi jino niinosumi Cristo safooro saauhi fanoohalliviro. Jaaboro guijeveubo imitico ibuusuqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro guijenifafutuuhi paryi jiiinijeminaa imitico ibuusuqui. Jaanobuunati siino saajiibo jiijehallivi. Jaaruno tusumi imitico ibuusuqui icacuujitino. Jilli diiboco ootomomocoro atajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti miiro Moise tajiiba oono iminoono asaaujino gajjaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatihhi. Jaamaño tajiiba, toono asimi gaicaauco faticabavaviro omooninofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatihi. ² Jaanoti miiro tolli tajiiba onoobadi omoonino imitico ibuusufiruva siino tolli moonihicacuujitirumo. Miiro tolli omoonihicamoco iimiti ibuucuruva, iimitima iicanoco esicicinicujitirumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaño, toono asimi gaicaauco eheetavono diitoco faticabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi tiijoho miyaminaa imitico ubuusuutimaño.

⁵ Jaamaño jiiinijehallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi:

Uuro gaajacuhi ijoho idiimogotinoco asimico iidi agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ Miiro ico imo imo moonitino iidi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibuusuqui asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinhaamefaño onoobadi iicaui, nooboro. ⁸ Miiro iticoni noobo; Moocaani imogotihhi, asimico diibedi agaicaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibuusuqui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitihhi, toono tajiiba onoobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedehasimi gaicaauco Moocaani ifinisuuboro, toonoco boobaniibo bohono uujoho iguijevejineri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani miñhaico mohimitico buusuucuui, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijeveumaño.

¹¹ Jaarunaaca paryi judiomi sacerdotemi fafucuvaaciviro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimi gaicaauco jeecevomoro icanicihhi, imitico buusuujitirunoco. ¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitihallivi guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casiiuubo fahiijivaro iicaui. ¹³ Jaaboro tahigoti toomoobo diibo minaa iguiinovi ificucafetejinoco. ¹⁴ Miiro safooro iguijeveunofañodi iimitico

ubuusuucuumoco imitusucuubo, ufucuro milli icacuutimo iicaqui. ¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mihaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Miuro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Miuro jilli noobo Aivojiibo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jilliji tahimaaco eheetavono. Diito jeebiifano tatyajiibaco ficuji, bu tolliro ihesamaajefano ficuji, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitahi diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaano imiti ubuusuucufutucuudi siino jeecivoco toonohallivi eetavoratacuutatahi.

Moocaanijaagovi Mifiitivequi.

¹⁹ Jaaneguiha tanahabomi, jisumi masii nihicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tijohofanodi. ²⁰ Bohojiri mefeequi, fiivo jiihairi igaachehubaryutyigaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififanodi mafatyequi, eneejiruno. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuui, Moocaani iija niquejevi iicajafano. ²² Jaaneguiha masii Moocaanijaago mefeequi miyajebeima mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Miuro diibo mojeebinoco niticuui mohimitico esicinicutimo micaqui, bu jaabadiro mofiinoco imino nifaihuri niticuubo. ²³ Jaaneguiha masii sefano jino mimiyaavogonoco mehesicininofanoro miicaqui, siino iijjaagovi fatyucuumotimo; miuro Moocaani mihaico unuunoco aciji, abanitatimano. ²⁴ Jaaneguiha masii miguiinequi fahigovavi mahamusucasinoco toonofenedi sitaaco magaijinoco mihifusuqui, bu iiminocoro momooniqui icano. ²⁵ Bu tolliro Moocanico mihimequi mihigaivusumi efeehicatimobadi iicatimo miicaqui. Ivi jilliro fahigovavi mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojiibo Cristo asaajifucu ifiitivucuumoco magaajamoro.

²⁶ Jaanoti miyaanoco magaajacuurumo jilli imitico mihimogomoro momoonihachijji, chahacuuno siino imitico ibuusuuqui toonohallivi iguijenimoro ejeecivejino. ²⁷ Idinoro naha mohallivi icaji nihicuneri mihaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi cijigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuji Moocaniminaaco. ²⁸ Miuro saatoho Moise tajiiba onobadi omoonitimohallivi miimisiici jiiibusugumi, diitoco idasugotimoro gaicaaafimo. ²⁹ Imi fine jaano janaanivivi idasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itijohoco itihisumoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiiboco: Imitino, eneehcamo. Miuro totijeheri Moocaani iimaa miyaavuhi. Jaaneri diito niticafutuui. ³⁰ Miuro magaajacuui Aivojiibo Moocaani unuunoco: Uujoho idiboro ahaamijibo. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojiibo iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaano aivo sihidi jeevano nihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefano ifetejino.

³² Jaaneguiha amiihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jiiibogoco magaayicinobuunati, amiihaico idasuno omooniusumi majaabiciunoco. ³³ Miuro amiihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi idasuno moonicafutuui. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri tolliro idasuno mihicauhi. ³⁴ Tolliro bu amiihai civojafano iicaumoco mihidaasuguehicaui, tolliro bu imo imo majaabiciuhi amiihai busumijeque udumitihicahausumi, niquejefano aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinjitino iicanoco magaajamoro. ³⁵ Jaaneguiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejeevesudino; toono amiihaico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiha imino majaabicimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji. ³⁷ Miuro Caatinihaamefano noono:

Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano, gueneene icatiibo. ³⁸ Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachijji, diiboma imo imo icajitahi, noonoro.

³⁹ Jaaruno miikai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatahi. Jilli miyaavogofenedi ijeebico ataajasufimootoro mihicahi.

11

Miyaavogo.

¹ Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaajamoro motoomono, bu tolliro mahatyimetiruno miyaano iicanoco imino magaajano icano. ² Miïro moheedetemihai ivi imitocafutuuhi imiyaavuguumaño. ³ Bu miyaavogofeenedi magaajahi jiiñjeque, bu paryi niquejefañi iicanehejeque icano Moocaani ihiimaafeenedi eheetavuunoco. Jaamaño siicije aatyimerautinoti jino mahatyimeneheje eetavocafutuuhi.

⁴ Miïro bu Abel imiyaavuguumaño, Cain jeeçivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeeçivuuhi. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeecivoco gaayiciuhi. Jaamaño Abel guijevecurunaaca, diibo miyaavogo jii bogoti magaajahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onoobo imiyaavuguumaño choomotiiboro niquejefañi satyocafutuuhi. Jaaboco siino atyimecuutimo Moocaani asatyumaño. Miïro Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino icahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. ⁶ Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miïro Moocaanijaago mefejimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguiinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavuguumaño Moocaani diiboco iicajinoco ijii buguunoco atyimerautirunoco miyaavuguuhi. Jaaboro meenegaco eetavuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jiiñje miyaminaaco ifinisiqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuui imiyaavuguumaño.

⁸ Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aaciujino jiiñjejaago. Jaabo ijiiñjetei fuuhi, jilli agaa-jatino jiiñjejaago. ⁹ Jaabo Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco aaciguuno jiiñjehallivi siicumiminaafibadi icaubo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaaboro fehicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoobo, bu Jacob onoobo icano icahicauhi toono unuunoco agaayiciurumisi. ¹⁰ Miïro Abraham guinehicauhi ufucuro ifiniñtinocuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

¹¹ Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miïro gaifiico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaño. ¹² Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri niinovacuuruubo sihidi iyaachimihavauhi, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiiñgaiyihaiño ajashutino oovorotino iicadino.

¹³ Jaarumo paryi famooro guijeveumo Moocaani unuunoco gaayicitimoro. Jilli imiyaavuguumaño tehesinotiro aatyimeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nu-umo: Miïhai jijeoto mihicacuutihi. Jilli jiiñjehalliri gueenene mihicajitihi, noomoro. ¹⁴ Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi siijiiñje imiyajiiñjeque guinomoro ofoonoco. ¹⁵ Jaanoti miïro tahigoti asaauno jiiñjequere ihesamaaiuruva, tahigovi dojicuviro uumiujirumo. ¹⁶ Jaanoti iimino jiiñje imiyajiiñje iicajeque imuguumo, niquejefañi icano jiiñjeque. Jaamaño Moocaani neehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nucufevetiibo, miïro diibo diitedi cuumico tahi eheetavucuumaño.

¹⁷ Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onooboco asatyuuboro gaicaaujirahi Moocaanico ijeecivequi. Miïro idiiboro illi iicauboco; diibofeenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. ¹⁸ Miïro jilli nuubo: Isaacfeenedi diyaachimihaima diicaji, nooboro. ¹⁹ Miïro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucuumoco Moocaani ubuheetesuhicaujirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijenirunofañoti.

²⁰ Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. ²¹ Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaño iguijevejino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqueseivi esefaquifutuuboro Moocaanico imuubo. ²² Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaño ichuumucuuquiro israelmico nuuhi, Egipto jiiñjetei ihiinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajiibauhi: Jilli jei tabacinoco momooni, nooboro.

²³ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivuumisi miinihibaaci, sanihiba idiño ticovovi aivo oovosiuneguiiha. Jaamisiro iguiutimisi Egipto jiinije aivojiibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajiibaunoti. ²⁴ Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaño imuguutíhi Egipto jiinije aivojiibo aicigai iseemeneti ificujirunoco. ²⁵ Jilíro imuguubo Moocaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutíbo jiinije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. ²⁶ Míiro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aaciujinocoro utuumumaño. ²⁷ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Egipto jiinijeti fuubo toojiinije aivojiibo icajisuco iguitíbo. Míiro sefano icaubo omooníujinofaño Moocaani aatyimeratíiboco aatyimeubobadi.

²⁸ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Pascua júbaimoco eheetavuuboro tajiibaubo iguhuganoco ovejami tíjheheri ijeesuqui toonoti Moocaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco gujenitíbo iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño israelmi Tífaí Muuaifeenedi fatyuuhi, imuuai nífaihuco fahigovaacivi udugaacusuumoro ijiinijehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jilíro macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavu- uhi, israelmi tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno nije- queti. ³¹ Jaabadiro bu ajevaminaago Rahab onoogo imiyaavuguumaño Moocaa- ico uguubuutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaño.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi júbuguruva, bu Barac onooboditi, bu Sansonditi, bu Jefe onooboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaaminaaditi icano júbuguruva. ³³ Jaamo imiyaavuguumaño si- ijiinijeminaaco ajashutino guinoniuimo, bu tollíro imino ijiinijeque tajiibahicaumo, bu tollíro Moocaani aaciguunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tollíro jicumi eedujirumo ijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu cijigaiño sefarunoco jabaasuumo, bu aamiganeri iguijeníujirunoti taajaumo, bu iniinovafiurumo quehecufiituuhi, bu minaaivi mityano iicaumoro siijiinijeo amocasiminaaco guinoniuimo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omooníuneri, toono diitoco idaasuno omooníunoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedeejecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaaniunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamiuneri. Jaanoti bu saatohofeenedi feeducufutuuhi. Jaanoti saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro fee- hicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idaasuno omooníuneri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obociumaño jije- halliri iicaujitirumo icahicauhi. Jaamo sicaihiguehejedi igomoro feehicauhi, bu ifa- gajinohallidi, bu jiinijepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi di- ito imiyaavogofeenedi iimitusucafutuuumo Moocaani aaciguunoco gaayiciutimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito miñhaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Míhiifinici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi miñhaico imibocinínoco magaajamoro, masíi uufocovi mejeevesuqui paryi imitico miñhaico ijeevesunoco, bu tollíro jino imiti miñhaico imitasunoco icano. Jaamoro masíi majaabicimoro sefano mefeequi jino mohimega ofociníneri. ² Jesucoro ífinicimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusiuubo. Míiro jaabo Jesu imohobujehallívi guijeveuhi. Tohoomono guijeve nucufesuno icarunoco jeecivotíiboro, tolli idaasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujinoco agaajaumaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casíivutuubo.

* 11:40 Sahaamefaño noono: iminoco ificuumaño.

³ Jaanoco amīhai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaja imitiminaa useri idaasuno iicaunoco. Jaaneguiha muhuuchuvomoro mejeevesudino. ⁴ M̄iro amīhaihiica migu-ijevetihi imitima momoonicasihicanohalliti. ⁵ ¿Nacu fine amīhai majabajeevecuui Moocaani amīhaico iseemebadi afaj̄inihicanoco? M̄iro Caatinihaame jilli neehi:

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaam̄iboro afagoonoco, bu deevesudino ico ihībasumi. ⁶ M̄iro Moocaani agaj̄imoco ahaam̄iboro fagueefihi, bu toll̄iro aam̄ifiibo iseemeti iicaqui agaayic̄icumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiha amīhai majaabici amīhaico ahaaminoco. M̄iro Moocaani amīhaico iseemebadi moonihi. ¿Nacu cajaan̄i iseemeque ahaam̄imoro fagotatihi? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afaj̄inibadi amīhaico ahaam̄iboro afaj̄inithachij̄i, diibo miyaseeme mihicatihi, jilli ajevaseemebadiro mihicahi. ⁹ Jaabadiro bu seeme mihicausumi j̄ijehallivi m̄ihai caanimi m̄ihaico afaj̄inimoro aam̄ij̄ibuui. Jaamoco mobociguj̄ibuui. Jaamo bu niquejeoobo Moocaniguiinovi miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ M̄iro m̄ihai caanimi m̄ihaico faguej̄ibuui jino guenene mihicajitino j̄inijehallivi miicaqui. Jaamo m̄ihaico faguej̄ibuui diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani m̄ihaico faguehi m̄ihai miyanotiro imino mihicajineguiha, m̄ihaico iimimoti ificuuqui, diibo iimiibo icabadi. ¹¹ M̄iro magaajacuui m̄inoco ahaam̄imoro afagueeneri imo imo mihicatatihi, jilli m̄inoco aavomaño. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofenedi gaayic̄ifihi ticovo jeeb̄ima iicanoco, bu sajeeb̄i icaco icano.

Moocaani Iij̄ico Muguubutino Aivo Ñihicuui.

¹² Jaaneguiha amīhaico neehi: Mesefatusu miyaavogofaño miniinovanoco, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro iticovono j̄ihaicoro miguiino amīhai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacuj̄it̄i.†

¹⁴ Jaaneguiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeeb̄i mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. M̄iro iimino ifiima achahamo Aivoj̄iboco atyimejit̄i. ¹⁵ Jaaneguiha mehesic̄ini Moocaani aacigonoco saatoho gaayic̄itimo mihicadino. Jaabadiro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chuumsuutimo mihicahi. ¹⁶ Jaaneguiha amīhaiti saatohoba buhigueejedi gaigoomima icadino, bu Moocaninehejeque mit̄hisudino. M̄iro toll̄i Esau moonīuhi iticonio seemenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. ¹⁷ M̄iro amīhairyo magaajacuui doj̄icuviro toonoco Esau agaayic̄inoco imuguurusumi diiboco t̄hisuubo. Jaaneri sihidi ataarunofaño toll̄i omoon̄uno siino imibachucafutu-cuut̄i.

¹⁸ M̄iro amīhai israelmi jogaji ifagaji mudud̄ic̄ij̄irugaj̄ivi ufuubadi masaatihi. Jaagaji c̄ij̄igairi nifotoc̄inīuhi, bu jaagaji c̄ivonoguiino icauhi fucubadi icanoguiino, bu toll̄iro sefano quij̄eba icaunoguiino icano. ¹⁹ Bu toll̄iro muguubuut̄i mir̄iicu ooj̄inoco, bu Moocaani icooco diitoma ihiimaaunoco icano. Jaano Moocaani ihiimaaunoco uguubuumoro sihidi dilluui: M̄ihaima iimaacuudiibo, noomoro. ²⁰ Toll̄i nuumo Moocaani ataj̄ibaunoco iguiumoro ajaabiciut̄imaño. Jaano jilli nuuhi: Ifagaj̄ico iquicumoco magaicaau guisibaneri, bu saatohoco aam̄igari magaicaau icano, bu asi icaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi ñihicuno ifuvusuumaño, Moise icauruubo nuuhi: Aivo iñhicuri sihidi iguiiboro tererere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha amīhai masaahi Sion icagaj̄ijaago, bu Moocaani iicaabo cuumi-jaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifaño sihidi aivo ajashutino Moocaani toomominaa icahi. ²³ Jaamo sahi igaic̄inihi Moocanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seeme niquejefaño imomono acaatinic̄inimo iigaic̄inimojaagovi. Toll̄iro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaabojaagovi, toll̄iro bu imino miyaminaa gaj̄jaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Toll̄iro bu Jesujaagovi, bohono iimaa

* 12:12 Griego iij̄iri noono: mesefatusu amīhai usene iniinovatonoco, bu amīhai memuij̄ene iniinovatonoco icano. † 12:13 Griego iij̄iri noono: Jaamoro iticovono j̄ihaico miguiino amīhai t̄hai iimicut̄irut̄i siino iimitequi. Jaadi siino amīhaico c̄iryj̄eevecuuj̄it̄i.

eetavominaafijaagovi, tolliro bu itijjoho efefachucinino Abel tijjoho janaaniciivi mihaico imino ijibogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiha mehesicini jaamo, mihaima ihiimaaboco tihisutimo mihicahi. Miïro taajautimo, jaaty jiejhallivi diitoco Moocaani unuurunoco uguubuutimo. Jaanegui imi mihai mataajajitirahi oono niquejefañoti mihaico ocoovaaboco muguubutihachijji.

²⁶ Miïro Moïsema ihiimausumi Moocaani ico jinijeque maryibasuuhi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasuji jinijeque, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaamaño: Siino bu safooro maryibasuuji, onoonoti magaajahi, diibo eheetavuuno paryi amaryibanoco ifinisujinoco. Jaanobuuna idiinoro atyuvejino amaryibatino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ihaivojico mihaico aacino maryibajitih. Jaanohallivi masi Moocaanico mejeecivomoro mihimequi, nihicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ Miïro Moocaani cijigai ifinisufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomonihachijji Moocaani Imo Imo Icaji.

¹ Jaaneguiha Cristofeenedi amihai nahabomi iicamoma magajicasinoco mejeevesudino. ² Amihai ijavu agasemeque imino magaayicihica. Miïro tolli omoonihicaumaño saato Moocaani toomominaaco ijafaño gaayiciuhi, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amihai idaasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amihai taabavacasico mimihinidino. Miïro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaajema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyicidino, amihaima iicadinomaryo imo imo mihica. Miïro Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitih, bu ico gañijitih icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojibo tahamusuminaafi iicaabo. Jaamaño iguitih miyaminaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amihai atajibajibuunoco iicajibuunoco, bu tolliro amihai Moocaani ijico ijibuguumo iicajibuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaajamoro tolliro momooni.

⁸ Miïro Jesucristo diiboro fahijivaro icaabo, ubuunavatiibo iiji icahiniiboro, bu fahijivaro iicajibo icano. ⁹ Jaaneguiha amihai siyomojibogo agaajaratinoco mag-aayicicudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebino Moocaani gaiji sefaco agaayicino. Jaanoti toono machutahallivi atajibanoti mojeebino sefaco gaayicijitirahi. Miïro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejebaco icitatih?

¹⁰ Jaanoti naha mihai Moocaanico mejeecivono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedehimihijafaño ejeecivejibubadi omoonihicamo, mihai jeevofañoti iicajitirahi. ¹¹ Miïro judiomi sacerdotemi aivojibo asimi tijjohoco aivo iimihigo onohigovi satyefih, imitico ibuusuqui tooneri jeevivomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigovi jigasunicimo. ¹² Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guijeveuhi, miyaminaa imitico itijeheri ibuusuqui. ¹³ Jaaneguiha masi Jesujaago mefeequi cuumiti buhigovi, diibo nucufesuno iicubadiro miicaqui. ¹⁴ Miïro jiejhallivi mihaidi chahacuumi ufucuro ifinijitino cuumi. Jaamaño miguiinehica ufcu asaajino cuumico. ¹⁵ Jaaneguiha fahijivaro masi Moocaanico mihimehicaqui Jesucristofeenedi. Miïro jino mihimono mojeecivo iicanoco, masi fahijivaro meheetavehicaqui. Jaaneguiha masi mihimequi mojiri. ¹⁶ Jaamoro majabajeevedino imino moomonihicanoco, bu saatohoma mihifocasihiica amihaima icanehejeque icano. Miïro jilli mejeecivono Moocaanico imo imo moonih. ¹⁷ Bu amihai jibogominaaguinovi miminifotomoro diito amihai onoonoco: Jii, meneehica, miïro diito amihai jeebinoco oomomo iicamaño. Miïro amihairyo magaajahi diito amihai jeebinohallivi Moocaanico ijibeguejinoco. Jaachijji

diito Moocaani dudicamaajeque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idaasunoba omoonihachiiji, ¿amiñhai jinejebaco toonoti mihicijitirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihiimaahica. Miñro miñhairyo magaajahi mohe-samaaje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogomaño. ¹⁹ Tolliro bu amiñhaico neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihiimaahicahi, diibo uco siino goovano amiñhaijaagovi igalluuqui.

Niño Imaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeebiico aacifiibo, Mohaivojiibo Jesucristo ita toomominaafi aivo sihidi ejeevaabo itijeheneri bohono iimaaco imiyaacaruuboco siino gujivefañoti ubuheetesuubo, ²¹ amiñhaico iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofeenedi. Jaaneguiiha Cristoco macahacisu fahijivaro. Fine.

²² Tañahabomi, majaabici jino amiñhaico afajiniibo onoonoco. Miñro amiñhaidi jihaameque miidinoro caatinihi. ²³ Bu tolliro imeguehi amiñhai magaajanoco, monahabo Timoteo civojati ihiinucunoco. Jaabo goovano agasehachiiji, diiboco satyeji amiñhaico emecitodi.

²⁴ Tolliro bu paryi amiñhai jibogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi amiñhaijaago iijico galluuhi icano.

²⁵ Jaafa paryi amiñhaico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova licamedí Caatiniuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeecevominaafi, bu Jesucristo jeecevominaafi icano iicaabo, taajico galluuhi fahuseeci motihaiti miicuumiici idiino iicamo Israel cumiminaa faajiinijeri agavaracinimedi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amihaico inisusumi. ³ Miïro amihairyo magajacuhi amihai miyaavogoco inisusumi toonoti magajahicahi janaanici majaabicinoco.

⁴ Jaanoco amihai jeebifa mificu. Jaamo imino mujusihi sanooba atyuuvoratino imino majaabichicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amihaiti gaajama machahahachiji Moocaanico midillu amihaico ihaciqui. Diibo famoovaaco acihi gajitiibo, siguubutiibo, bu milli nootiibo icano.

⁶ Jaanegui midillu aacijinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucabadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonicibadi.

⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiibo Jesucristoti agaayicijinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiji sanooco imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebi sahogoviro icatatihi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli mihifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi inihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitiumi imo imo iicaqui. Miïro inihibamima iicaabo, ñavahu deecano gueenene icatadiro gueenene icatatihi. ¹¹ Nihiba ihiinoobo sefano aachicisumi, ñavahu ooomoneri ideecano aifefihi. Jaamaño ihovosi goovano finihi. Jaabadi inihibamima iicaabo inajeetefeeneti finiji.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani iicaabo diiboco inisunoco ajaabiciibo. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi iicano fiivoco gaayicijiibo chaahimigaco magaayicinibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agajimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniqui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebico inisuno, meneedino. Moocaani jeebifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiro bu mihaiñoobaco nisutatiibo iimitinoco imoonisiqui. ¹⁴ Jilli saatoho inoro ifiiti iimitinoco iimoyicino asaano diitoco imitino moonisuhi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyicinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi guijeveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agajimo tañahabomi, amihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco mihaico aacino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicinimoco eheetavuubajaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo mihaico fiivoco acihi miyaano jibogofeenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onoovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebi onoobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agajimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihiimaahicadino, bu goovano misifiiratehicadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihhi. ²¹ Jaaneguiiha mejeevesu paryi idicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro sicuno amihaai jeebico miminiyumoro, magaayici iimino jibogoco amihaai jeebifaño abasucunoco. Jaabogo amihaai jeebico atajajusujino mityama icahi.

²² Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunicidino. Amihai ifiico jilli mabañisudino. ²³ Jaanoti ticovono uguubuniciiboro omoonitiibo meecimefaño ihimeque emeebubadi jeevahi. ²⁴ Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofodiro jabajeevificuubo milli ejeevanoco. ²⁵ Jaanoti uguubunoco abajeevetiibo

imino mataajajino tajiibaco emeeciiboro toono onoobadi mooniiboro ofoobo imicani icahi omooninovi.

²⁶ Jaanoti saatoho: Moocaanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifiico bañisuhi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. ²⁷ Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jiovotoco mahamusuno, fibaijito idaasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jiinjeminanaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

2

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

¹ Tañahabomi, amiihai Mohaivojiiho Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinovi mificudino. ²⁻³ Miïro amiihai Moocaani iijafaño mihigaivusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiviicunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casivo, meneejirahi. Jaanoti iidaasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: Hjóho jahigovi jilli dulleeve, jahi baavi casivo, noomoro. ⁴ Jaamo tolli momoonimaño amiihaifeeneviro saafiico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

⁵ Agaijimo tañahabomi, jinoco muguubu: Moocaani jiihalliti icíhi iidaasufiimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguuno ihaivojico oono nihibamico magaayicinibadi. ⁶ Jaamaño amiihai iidaasufiimoco munucufesuhicahi. ¿Nacu diito oono inihibamima iicamo amiihaico idaasuno omoonimoro, bu amiihaico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? ⁷ Miïro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amiihai Cristota mihicaaboti.

⁸ ¿Nacu jeedi miyaano amiihai imiya tajiiba Caatinihaamefaño onoobadi momoonihicahi? Miïro noono: Sitaaco gaiji, difiico agaijibadiro, onoonoro. Jaabadi momoonihachijji, imino momoonihi. ⁹ Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinovi mificuhachijji, imitico momoonihi. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajiibaunohallivi imitico mihicíhi. ¹⁰ Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajiibanoco paryi onoobadi imino moonihi, unuruubo sanooco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucuuhi. ¹¹ Miïro bu diiboro Moocaani: Jahisihijedi gaigoomima diicadino, unuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisihijedi gaigoomima mihicatirumo, sitaaco magaicaaumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajiibanoco imino momoonicutíhi. ¹² Jaanoti jisumi imino mihiimaamoro momooni, Jesu taajasu tajiiba onoobadi mihicatihachijji ufucu Moocaani amiihaico omoonijinoco magaajacumaño. ¹³ Jaanoti sitaaco idaasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro idaasugoratino moonicafeteji. Jaanoti iidaasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Momoonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amiihaiti saatoho ciijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahí feemeebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitíhi ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadiro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatoho neejirahi: Hjóho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooninicihi. Jaabo uco dihiifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi, nooboro. ¹⁹ Jaanogui hjóho miyaaveguehi Moocaani saafiuro iicanoco. Jií, imino moonihi. Jaabadiro bu ijimi tomanogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro inihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajatíhi miïro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño

momiyavogo icaruno uchuumucuunobadi jeevahi. ²¹ Miiro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac onooboco Moocaanico ijeecivequi asimico agaicaaufimañovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusiuhi tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatinihaamefaño onono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicuumaño diiboco gaayiciubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magajacuhi amiñhai, Moocaani miyaminaafico gaayicitihii jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino momooninoti gaayiciibo.* ²⁵ Jaabadiro bu Rahab onoogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco iijavi gaayiciugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayiciuhi. ²⁶ Jaabadiro bu mofi igajama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadiro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucuunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amiñhaifaño sihidi jibogominaati mihicadino. Miiro amiñhairyo magajacuuhi jibogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Miiro famooro imitino momoonifihi. Jaanoti saafi imitino iimaatatiibo aivo ijeebii imino iicaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifiico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadiro bu miñhai caballomi iijifaño jigaiñehico mijiihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadiro bu mahatyime, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba sefano sihigovi satyefihi. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusufihi ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashuruno mofiiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno ciijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba ciijigaibadi jeevahi, miino ifiivi ajashutino jinijedino imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi mofiico faabohocoro mihininihi. Jaano ijimi ciijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi diifi jiihaico jigasujirahi. ⁷ Miiro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiniimomico, bu paryi teehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicicumoo. ⁸ Jaanoti miñhaiñooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihii, namita agaicaaufineri mataanicinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivojiiibo Moocaanico mihimehacahi. Jaabariro bu miyaminaaco: Idicuno, meneehicahi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ Miiro sahitotiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuho añajebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti amiñhaifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachijii toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaaja diiboco ijeebiico siicutiyiba omooninofeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti amiñhai jeebiifaño sitaaco iinohallitiro mijiiheveneheje iicahachijii, bu jilli amiñhaiguiharo sinehejeque momoonifihachijii icano toono amiñhai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jiniijeo gaajaro, miino esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶ Miiro iinohallitiro sitaaco ijiihevene iicahigo, bu ifiguiharo omoonifino iicahigo icano sajeebii chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocanijaagoti asaano gaajama iicamo jeebii mihinivatihii. Jaamo sajeebii icahi, bu siicujeebii icamo, imihuseme eesicinimo,

* 2:24 (Rm 4.1-25)

bu idaasugomo, imino moonimo, onoonoco jeenesutimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeebii iicanoco imogomo, sajeebii icaco moonifihii ifi itiquevequi.

4

Jiinije Imitico Mihimeguedino.

¹ ¿Cuucati amocasi, iibacasi icano amiihaifeenevi saahicahi? Amiihai jeebii faño imiti imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² Miïro amiihai siinoco mihimegüehicahi. Jaarunoma mihicatinoma mihicamo sitaaco magaaauhicahi. Siinohalliti mataquivomoro mihicitinohalliti momoonicasimoro miihii bacasi hicahi. Jaamaño amiihai siomonoma machahahicahi Moocanico midillutimaño. ³ Jaanoti midillurumo magaaayichicatihii imino midillutimaño. Jaamo mihimegüehicahi imitinoco mihimogonohalliviro magaiiñqui. ⁴ Amiihai miyaminaa: Oono gaigo aijico ejeevesugoro sifiima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaaajatihii amiihai jiinije icaco iimogomo, Moocaniminaati iicanoco? Miïro cajaanijahacho jiinijeque anahabovamo Moocaniminaati iminifutucuumo. ⁵ Miïro sicamaño iicatinoco jahi Caatiniihaamefaño noono: Moocaani Igaijaco mofifaño ificuubo miihaico sihidi gaijiihi, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani miihaico amusuhi iimihuseri siinoco aacino feenedi. Miïro jilli noono Caatiniihaamefaño: Moocaani quehe quehe ifiico omoonimoma iibacasihi. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeebii isiicumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo iijiguiino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amiihaiti igaaqui. ⁸ Moocaanijaagoviro mifitivo, amiihai jaagovi bu diibo ifiitvequi icano. Imitiminaa amiihai eedeefiico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiinije iicanoco magaijiihicamo, amiihai jeebii noco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro idaasuno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amiihai jehebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, idaasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivojiiho Jesuguiino amiihai ifiico miguiinoni. Jaadi amiihaico sihidi ejeevamoti ficujiibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino mihii maadino. Miïro inahabediti imitino eesamaaiboro: Imitico, onoo, bu Moise tajiibati imitino ihiimaaboro toonoco: Iimitico, onoo. Jaabo: Tajiiba imitico, onoomaño, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiuro icahi tajiibaco aaciubo. Jaabo diibo fagominaafi idii boro ifinisujuruubo, ataajasujuruubo icano. ¿Jaanoti mii joho nacu iijoho: Sita imitico, eneejuruubo?

Gaajaratino Cihohofucuvi Iicajino.

¹³ Jaanegui jisu muguubu amiihai jilli meneehicamo: Jaachiiji mefejeji. Jaanoti iicatihachiiji cihohogo mefejeji tuucuumivi. Jaamoro tahigo mihicaji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaajeji sihidi nihibamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaaajatihii cihohofucu siibadi millihacho mihicajinoco. ¿Milli fine miino ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenero goovano afatyonicibadi jeevano. ¹⁵ Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachiiji tolli mihicamoro tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amiihai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amiihai jeebii co momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruruubo imino omoonitimaño imiticoro iciiho.

5

Inihibamima Iicamediti Onoono.

¹ Jinooco muguubu sihidi minihibamivamo, mataacasimoro sefano magai bacasi idaasuno ufucu mihicajineri. ² Miïro oono amiihai nihibami tuucicuihi, amiihai imi gaachehuno nucucinicuuihi. ³ Amiihai nihibami, amiihai oro icano tivacinicuuihi. Jaamaño magaaajacafutucuuihi jaabadiro amiihai ifi guenene icajitihii cii jgairi ijigasunicibadi finiji. Jaarunaa nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihicacuunaaca. ⁴ Miïro bu amiihai faguinoco ududicamaaihicamoco majaaduhicatinoco, amiihaico dillujimo. Jaanoco guubuujiiho Moocaani mitya

Aivojiĩbo iicaabo, amiĩhai dudicamaajeminaa amiĩhaico ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amiĩhai jiĩje jiĩnijehallivi iminonoma mihicahicahi, mihimogobadi. Jilli amiĩhai ifiinoco mihicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amiĩhai iimihusemeque magaicaausuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiimaa.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebiĩ motoomo Aivojiĩbo Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeeeci, oono faguico abasuubo ajaabiciĩboro sajeebiĩ toomonicihi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onoovanoco ihiciqui iicanicibadi. ⁸ Jaabadi amiĩhai majaabicimoro sajeebiĩ motoomo, quehecuno mihicamoro. Mĩro jino Mohaivojiĩbo Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiiditi fahigova imitino mihiimaacasidino, amiĩhaico ufucu toonoco jaadusudiibo. Mĩro Moocaani fagominaafi iicaabo fiiticuuhi jino guhugari icacuubo. ¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, eneecau magaaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti ijiĩbeguehicaumo idaasuno iicamoro ajaabicihicaunoco. ¹¹ Mĩro mĩhai: Aivo imino icamo, meneehi idaasuno iicanoco ajaabicimoco. Mĩro amiĩhairyo bu muguubuhicacuuhi, Job onoobo idaasuno iicanoco ajaabicihicaunoco. Jaano nijequeti Aivojiĩbo Moocaani sihidi iidaasugunoco magaajacuhi. Mĩro Aivojiĩbo mĩnoco agaijiĩboro iidaasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amiĩhaico bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Siinoco munuusumi niquejefañodi, jiĩnijefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro meneedino. Jaanegui: Jiĩhi, munuusumi: Jiĩhi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Amiĩhaico Moocaani toonohalliti idaasuno moonidino.

¹³ Jaanoti bu amiĩhaiti saafi idaasuno iicasumi diibohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saatoho iguihuvahachiĩji Moocaani iija quillahutoco mucuuhuva diibohallivi Moocaanima ihiimaamoro dĩrĩbari ihalli aivomañoco ijeesuqui Moocaani momofeenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeebiĩfaño iicahachiĩji Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiiha amiĩhai imitico fahigovavi mihimibachucasi amiĩhai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohallivi mihiimaa amiĩhaiti toonoco ibusuqui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihidi jeevahi. ¹⁷ Mĩro Moocaani iimaaminaafi Elia onoobo mĩhaibadĩruu miyaminaafi. Jaaruubo aigotino iicaqui Moocaanico idilluneguiiha mificabaci, saficaba, bu sificabatifeenedi icano aigotino icauno. ¹⁸ Jaadi siino Moocaanima iimaaubo, jaadi aaiguuneri jiĩnije basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, amiĩhaiti saatoho miyajiĩbogoco ejeevesumoco saatoho dojicuviro uhuumisuhachiĩji, magaaja diiboco iimiti jiĩhaiti uhuumisuboro diibo jeebiĩco guijeveti ataajasunoco. Jaamaño diibo imiti sihidi iicanoco buususubo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniumedi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinjeneti sihi agaaciniumedi Ponto jiinijeri, bu Galacia jiinijeri, bu Capadocia jiinijeri, bu Asia jiinijeri, bu Bitinia jiinijeri icano icamede. ² Jaamo amiihaico Moocaani iciuhi siicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amiihaico Igaijafeenedi itaatiro ificuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo guijeve tiihohofañodi miniticafeitequi icano. Jaamo magaayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebii icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masii mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi miihaico idasugooboro miihaico iseemeti fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo guijevefañoti siino ubuheeteunofeenedi miihaico acihi imo imo mehesicinino ifiico. ⁴ Jaanoro amiihaico gaayicisujino amiihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefañi ificuunoco. Jaano finisurajitihii, bu mihinivatusurajitihii, bu deecano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amiihai Moocaanico mimiyaavogomaño imityari amiihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi mihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaño amiihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amiihaico iji inisuneri idasuno gueenejisuno mihicajihica. ⁷ Miiro amiihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetehi ciijigairi iiminoco igaajaciqui. Jaano amiihai miyaavogoco iji inisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanivahi sihidi jaaducafetehi. Jaamaño amiihai miyaavogo tolli inisucafetehi cahacisucafeteji, imocafeteji, bu bocigocafeteji icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miiro amiihai Jesucristoco magaijahi diiboco mahatyimetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaaveguehi mahatyimetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovosiino ajashutino jibogoratino. ⁹ Jaano jino amiihai jeebii taajasuco magaayicino, toono amiihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miiro siicije Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idilluumoro guinehicauhi. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaño amiihaico aaciujinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicauhi diibo Cristo idasuno iicaujinobuunati iiminoco agaayiciujinoco. Jaanoco diito esamaahicauhi: ¿Miihoho fine diibo? noomoro, bu diitofañi diibo Gaija iicaubo diibo asaajisumico jiiibugunoco igaajaqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuui idudicamaaje diitedi icatino, miihaidiro iicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amiihaico jibogomo, bu diitoro amiihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefañoti agalluubo mityafeenedi jiiibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emecimoro agaajaguehicano.

Moocaani Miihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiha imino mehesamaaimoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amiihaico iimihusefañodi aacjinoco. ¹⁴ Oono, amiihai: Jii, enefimo seme mihicamaño Moocaanico magaajautisumi mihimeguehicaunehejeque momoonicuudino. ¹⁵ Jiliro aivo imino mihica, oono Moocaani amiihaico ucuuhuvaubo iimiibo icamaño. ¹⁶ Miiro Caatinihaamefaño noono: Amiihai imimo mihica, jino uujoho iimibadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amiihai diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco iihifiniciiboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovi miniyutiibo. Jaaboco mihigui jino jiinjehalliri mihicanohachuta. ¹⁸ Miiro Moocaani amiihaico taajasuhi amiihai imiti ifiiti oono amiihai eedeetemihaiti magaayiciunoco. Jaanoco amiihai imino magaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaaduutiiboco. ¹⁹ Jaanoti naha

idiinoro jino Cristo tiijoho iimineri jaaduubo, oono cordero iimiibo, imihinima achahaaboco agaicaaunicibadi diiboco agaicaauno tiijeheri. ²⁰ Jaabo Cristo siicijetiro jiniije fiivutinaacaro tooneguiiha ificucafutuubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amiikai iminoco magaayiciqui. ²¹ Jaabo diibo Cristofeenedi amiikai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guijevefañoti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amiikai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihacahi.

²² Jaamo amiikai jino miyaano jibogoco: Jii, monoomoro amiikai jeebinoco mihimibachucuui. Jaaneguiiha amiikai nahabomico miyanotiro imino magaiji. ²³ Miïro amiikai siino mifiivucuui Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijevifino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuui. ²⁴ Miïro Caatinihaamefaño noono:

Miïro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. Miïro iñaavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadi miyaminaa, bu imitya goovano finiji, noonoro.

²⁵ Jaanoti naha Aivojibo Moocaani iiji ufucuro finijitih. Jaaji jiji tooji taajasu iijico amiikaico mijibogono.

2

¹ Jaaneguiiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo bañifiiranehejeque, bu inehelijhallitiro mijihenehejeque, bu fanoova sicamañeheje jibooocasico icano. ² Jaamoro oono seeme bohono ifiivomo mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi. ³ Mohaivojibo iiminoco magaajacuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

⁴ Jaaneguiiha Mohaivojibojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. Miïro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro gañihuhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijaadama iicaabo. ⁵ Jaabadi bu amiikai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amiikai Jesucristofeenedi jeevivoco meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. ⁶ Jaamaño miïro jilli Caatinihaamefaño noono:

Uujoho Sion cuumifaño saafiico ficuui iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijaadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufevetimo iicaqui, noonoro.

⁷ Jaamo amiikai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefaño jilli onono ifeteji:

Iija eetavominaa itihisuumoro agañiuba jisumi aivo imiyaabati minifetehi, onono.

⁸ Jaabadiro bu jilli noonoro onono ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu gañisuguisiba icano, onono.

Jaamo diito Moocaani jibogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuumaño.

Moocaanita Icano.

⁹ Jaanoti naha amiikai Moocaani icicucuumi, diiboco mejeeceivequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiiha Moocaani ifiivusuneheje oovosiinehejeque mijibogo. Jaabo amiikaico tajiibahi icivonoguiinoti mihiinomoro ihovosi seseefaño mijicafetequi. ¹⁰ Jaamo amiikai iticoni cuumibadi mihicautih. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuui. Jaamo amiikaico iticoni mijjohoba idasuguutih. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi.

Moocaanico Mejeeceivequi Mihica.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, amiikai jinijeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiikai ifi imitinoco. Miïro mofi imiti mojeebi imi esamaajeque finisujirahi. ¹² Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito

* 2:3 Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

jisumi amiñhaiditi imitimināa iicanicibadi ihimaarumo amiñhai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

¹³ Jaaneguiha jilli Mohaivojiiho Jesucristo imegueneguiha miyaminaa aivojito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivojiiho onoobadi, ¹⁴ bu tajiibaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibocigüequi icano agallumo onoobadi icano. ¹⁵ Miñro Moocaani imeguehi amiñhai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli miñifomo iicarumoco icano amiñhaiditi: Imitimo, enehicarumo illivequi.

¹⁶ Jaaneguiha Moise tajiibaguiino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jijovotobadiro mihica. ¹⁷ Jaaneguiha famoovaa-coro mobocigüehica, bu amiñhai nahabomico magaiji, Moocaanico miñihicugo, bu emperador aivojiihoco mobocigo icano.

Cristo Idaasuno Iicaunoti Magaaja.

¹⁸ Jeecivominaa amiñhai aivojito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro amiñhaico iidaasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. ¹⁹ Miñro imino Moocaanico magaijimoro sicamañohalliti idaasuno mihicanoco majaabicino. ²⁰ Jaanoti bu, ¿milliti amiñhaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti amiñhaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. ²¹ Miñro tooneguiha Moocaani amiñhaico cuuhuvauhi, Cristo idaasuno iicaunoti cuuhuvauhi, Cristo idaasuno iicaunoti magaaamororo diibo iicaubadi miicaqui. ²² Miñro diibo sanooba imitico mooniutihi, bu bañfiira diibofaño chahauhi icano. ²³ Miñro diiboco aivono enehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiibo. Bu diiboco idaasuno omooniusumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeeciiboro udugaacufiiboviro sefahicaubo. ²⁴ Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi iiciuboro imohohallivi satyuuhi mohimiti ifiico miguijenimoro iticovono ifiimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amiñhai mubuheehi. ²⁵ Miñro iticoni amiñhai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuuhi. Jaaboro amiñhaico ovejami toomominaafibadi ootoomoboro amiñhai jeebiinoco imibaiyicihi.

3

Jilli Ataabavacumo Miicaqui.

¹ Jaabadiro bu amiñhai gaigoomi, amiñhai tajemi atajiibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo mijii bogotirunaaca imiyaaveguequi amiñhai imino mihicanofenedi; ² jaamo amiñhai imino mihicamororo diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amiñhaihallicoro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminooonogaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amiñhai jeebiifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamororo ifinijitino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebiima mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miñro siicijeo gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miñro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajiibanoco: Jii, onoogoro diiboco: Tahaivojiiho, neehicauhi. Jaagobadi amiñhai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiiji.

⁷ Jaabadiro bu amiñhai aijimi, amiñhai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iniinovaneguiiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amiñhaico aacyomo ifiimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amiñhai Moocaanima mihiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonijinoco Iimogomo.

⁸ Niinoono jino amiñhaico neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miino nahabomima mihicanicibadi, bu magaijicasa, bu siicujeebiima mihica icano. ⁹ Bu amiñhaico imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono menedino jilliro diitoco imino monoo. Miñro

Moocaani amihaico cuuhuvauhi diibo amihaico imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miïro ifiico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitinoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miïro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitinoco omoonimoco imogotiibo. ¹³ ¿Miïjoho bu amihaico imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miiti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amihai jeebii Aivojiboco. Jaaneguiha fahijivaro mihimibaicini. Jaamo amihaico amihai miyaavogoditi idillumoco mihiimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebiri mihiimaa. ¹⁶ Jaarumo imino mihica nijii nijii icatimo, oono amihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahicanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachijii. Jaanoti imitinohalliti idaasuno mihicano imitihii.

¹⁸ Miïro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecuutiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miilai mihimitimohallivi Moocaani-jaagovi mihaico isatyequi. Jaaruuboco ifi guijeveurahi. Jaaruuboco igaija buheetesuuhi. ¹⁹ Jaano Igaijari ufuuboro bu siicije iguijevecinihicaumo jeebiino iji civojafaño iicaumoco jibeguejeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavuguutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabiciboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse juugahuseti mitooci, saatoho idiinoro. ²¹ Jaano tonifaihu miinoco initino nifaihubadi iicano. Jaafai-hufenedi jisumi miilai mataajacuuhi. Jaano toono niti miino ifiico initino icatino, idiinoro Moocaanico miino esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro miinoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofenedi. ²² Jaabo niquejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasiivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani Mihaico Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiha bu amihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miïro idaasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiiñjehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacuutino. ³ Miïro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omooninibadi iticoni momoonihicauno. Miïro tusumi amihai fanoova imitico mihimoyicihicauhi, bu iimitino imogoco mihimoyicimoro momoonihicauhi, bu guiriicavonehejeque, bu agañuhusuno jibaimonoco icano, bu jeebibatiro adumoro, miilaiñoobaco mejeecivehicautihi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeecevomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitinoco momoonicuutineri eheetyemere amihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeciiboro ijaadaco aacijiboma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jibogoco jibugucuumo, igaijano Moocaani icabadi iicaqui. Jijehalliri iicausumi famoovaaco icabadiro Moocaani omoonirumo.

⁷ Miïro jino fanoova ifiniino fiiticuui. Jaaneguiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiimaa. ⁸ Jaano janaanicivi gaijicasima mihica. Miïro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiha amihai iijanofaño fahigovavi magaayicicasi iimaafiivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejeecivocasi amihaico Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani amihaico fanoovaaco aacinoco imino mo-toomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiimaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachijii, Moocaani amihaico aacino sefari

mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofañodi mihimequiro iicano iicaqui. Jaabediro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahiijivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amiihai tañahabomi, sefaneri inisuno amiihahallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovosiima asaanoco mahatyimeneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiiha amiihaico Cristo iijihalliti aivonoono unuusumi, imicani amiihai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija amiihahalliri iicamaño. ¹⁵ Jaanoti amiihai sita gaicau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iimaa juvihici icanohalliti ivi idaasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatocho Cristo momohalliti idaasuno mihicaneri munucufedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miïro jino tusumi mihicacuui Moocaani idaasuno omoonijino iseemeti iticovano. Jaano miihaiti jilli iticonino, ¿jaanequi milliji fine Moocaani jii bogoco imiyaavogotimovi aallibaanijiibo omooniiibo? ¹⁸ Miïro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. ¿Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaamaño Moocaani imogobadi idaasuno icarufenedi imino icamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefaño ijeebico ificuuqui. Miïro diibo abañitaiibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho amiihai igavominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idaasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosiima ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha amiihai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi iicamoco motoomo amiihaico utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amiihaico atajii baneguiiharo icatino, bu jilli nihibamicoro magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amiihaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amiihai momooninoco aatyimemere igaajaqui. ⁴ Tolli momoonihachijji, imiya toomominaafi agasedi amiihai magaayiciji imino chaahimigaco, milli icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu amiihai sicafe quillahuto iijiguiinoví miminifoto. Jaamoro sabadiro siicujeebiiima mihicamoro fahigovavi: Jii, monoocasi: Miïro Moocaani imogotíhi: Aivo uujoho sihidi jeevahi, eneefimoco. Jaanoti naha siicujeebiiima iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihidi ejeevano Moocaaniguiino* miminifoto amiihaico diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha paryi amiihai esamaajeque Moocaani usefañoro mificu. Miïro diibo amiihai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaajamoro mehesicini. Miïro oono amiihaiminaafi iji jicubadi niigooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifinisuqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amiihai nahabomi, tobadiro bu idaasuno iicanoco magaajamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idaasuno mihicanobuunati Moocaani amiihaico imino imibachujiiibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujiiibo. Jaabo diiboro Moocaani paryi fanoovaaco aacifiibo miihaico cuuhuvahi Jesucristoma sano ifinijitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahiijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onoobofenedi jihaamegayico caatiníhi amiihaico fajjiniibo miyaano iicanoco oono Moocaaniti paryi magaayicineheje Moocaani miihaico sihidi agaijinoco ijii bogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniarí iicajaminaa Moocaani amiihaico iicaubadiro iiciumo amiihaijaago iijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo amiihaijaago iijico galluhi. ¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi.

* 5:6 Griego iijiri janaanici jilli noonicino: Moocaani useguiino.

Jaamo paryi amiihai Jesucristota mihicamo sajeebiiima mihica.

2 SAN PEDRO AAME

*Miyaavogom*inaadi Pedro Acaatiniuno.

¹ Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeecivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amiuhaidi jihaameque caatinihi, miuhai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miuro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acihi iimico. ² Jaaneguiha Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo icamisico magaa-janofeenedi amiuhaico sihidi imino omooninoco, bu sajeebii icaco icano magaaayici.

*Moocaani Miyaavogom*inaaco Aacino.

³ Miuro Moocaani miuhaico imityafañodi paryi mofiguiha mucuujivaachunoco, bu diiboco mejeecivequi mucuujivaachunoco icano aciibo, toonofeenedi diiboco magaaajai, sihidi ejeevanofeenedi, bu ovosii noonoco eheetavonofeenedi icano miuhaico ucuuhuvauboco. ⁴ Jaanehejefeenedi unuunoco miuhaico aciibo, jaano ajashutino, sihidi ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amiuhai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jiiijehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiha mesefaquifotomoro amiuhai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amiuhai ifiicoro imino matajiihaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amiuhai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiratusuhachiiji amiuhai ifiino mihifonoti icajitihhi, bu Mohaivojiiho Jesucristoco magaajano sicamañovi feejitihhi. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaalliinoma chahahi, jabaiyimo; iticoniono iimiti initicafutuunoco ajabajevecuumo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amiuhaico iiciuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachiiji ufucuro imitinofaño mahaquetejitihhi. ¹¹ Jaachiiji amiuhai imino tihitino mijicafeteji Mohaivojiiho, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifinijitinofaño.

¹² Jaaneguiha amiuhaico jinehejeque magaajacurunoco esaayuuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miuro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amiuhaico eesaayuuboro afajiiinino. ¹⁴ Miuro Mohaivojiiho Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiha uujoho tasefadino moonihhi. Jaamo uujoho iguijevenebuuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejeevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miuro amiuhaico Mohaivojiiho Jesucristo mityati, bu jiiijehallivi asaunoti icanoco mijiiibuguno sicamañoooco miuhairyo meheetavomoro mijiiibuguno icatino. Miuro miuhai mohaalliiri mahatyimeuhi Mohaivojiiho sihidi jeevaaboco. ¹⁷ Jaaboco miuhai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciusumi, bu tolliro muguubuuhhi Moocaani ihovosiiri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niquejefañoti unuunoco miuhai monohojineri muguubuuhhi Mohaivojiihboma imibaairi mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaajahi Moocaani iimaaminaa acaatiniunoco. Jaanoco amiuhai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatiniuno ifuvusuhi oono civohigoti cijigaimecu mesesevetinohachutaro ifuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobobadi asaacudi amiuhai jeebiiinoco achicijiibo janaanici imino Moocaanico magaaajai. ²⁰ Jaaneguiha iticoni jinooco magaaaja, chahano Caatinihaamefaño inoro ihesamaajeriro onoono. ²¹ Miuro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeebiiitiro onoomoro acaatiniuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi jiiibuguumo.

2

Sicamañooco jiiibeguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifaño icarumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañififimo. Jaabadiro bu icajimo bañifira jiiibogominaa. Jaamo amihaifeenevi toovono ijicafotomoro sicamañehejeque jiiibeguejimo amiha miyaavogoco ifinisiqui, oono Aivojiiibo aamiibo ataajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajino ifiicoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahiiji jiiibogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nihibamico sihidi iimogomoro amihaico nanijimo sicamañehejeque jiiibogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo miiro siicijetiro diitoco Moocaani ahaamijinofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omooniumoco gaijutiibo jilliro ditoco jigaiñehiri isisiuboro ciijigaifaño icivohigo gañihuhi, tahi iicaqui jaadusufucu agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu siicijeo miyaminaaco iimitihalliti gaijitiibo nifaibari amacanisuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro idiibocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro tomiyaminaaco jiiibuguboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco ciijigairi ijigasuuboro, baiguijiti miniyuuhi, toonobuunati iicano imiti miyaminaa toonoti igaajaqui. ⁷ Jaanoti idiibocoro Lot onooboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idaasuno iicahicauboco. ⁸ Miiro diibo imino iicahicaubo fafucuvaaciviro iimijeebiifañodi idaasuno icahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivojiiibo taajasufihi iji abaño inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imooniqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaanivivi oono iidicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo tajiibaco iimeguehaticimoco icano. Jaamo jenaufifimo, jeebiibatiro moonifimo, iguitimo iñihicunoono mityati imitinoono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivojiiibo imefeenevi: Imitino, onoomoro iibatih.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicinibama chahahi, oono sahijitiro iicacubadi iicamo iimitimo, ifiivomoco agaayicimoro agaicaaufimo asimibadi iicacuumo. Jaamo diito agaajatnoti imitino iimaahicahi. Jaamaño asimi iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueneene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amiha jiiibaimonofaño ofoomoro amihaico nucufesuhicahi jhovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigoooco jilli ticovono iifnicihaticimo, bu iimitico jeevesuhaticimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro iicinoco. Jilli Moocaani afaijacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino jiihaiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onoobo Beor achibadi jeevamo. Miiro diibo imuguuhi iimitinoco omoonihicahallivi nihibamico agaayiciujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti asi burro iibauhi miyaminaafibadi ihiimauboro. Jaamaño fuutiibo ijee-gavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyonibadi jeevahi icano. Jaamo ficucinicuhi fahijivaviro aivo icivonoguiino iicacuuqui, ¹⁸ mihifonehejeque sihidi jeevamobadi ihiimaahicamaño. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoyiichicanofeenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofaño iicahicaumoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Amihaico iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jiovoto icarumo. Miiro fanoohimiti iguiinonicumo imiti jiovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojiiibo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jiiinije imititi ataajacuurumo siino dojicuviro tonehejefaño imitam siino tonehejeguino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanivivi imitino minifetehi.

²¹ Jaamedi imijiruno oono imino jiihaico gaajatimo iicano. Jaanoti iimino tajiibaco

diitoco aaciunoco gaajacuuro siino ejevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino ifotono jilli onoonicino: Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyih, bu faafaibaco initicuubo siino dojicuviro caamefaño jeefiji, onono.

3

*Aivojii*bo Asaajino.

¹ Agaijimo tañahabomi, jino siino amiñhaidi acaatinahaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afaijininofañodi miyanotiro amiñhaico eesamaaisunoco. ² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojiiibo Taajasuminaafi tajiiibaco galluminaa amiñhaico iijiiibuguunoco icano.

³ Jaaneguiiha jinooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaninehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onoobadiro icamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Miñro jiiinijeque ifiivusuunoti moheede-temihaivi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jiiinije icabadiro icahi, noomoro. ⁵ Miñro diito imogotih, agaajanoco niquejene siicijetiro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufañoti jiiinije iinuunoco jaaniunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jiiinijehalliri iicaunoco ifinisunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jiiinije icano jino iicano ciijigaiguiiharo ficuucinihi, diiboro Moocaani onoobadi. Jaagai ciijigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihicatimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, miñro Mohaivojiiibedi safucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivojiiibo unuunoco ajabajeevecuuno icatino, oono saatoho enehicabadi. Jilli miñhaico ajaabiciiboro imogoobo famoro iimitico ejevesunoco, miñhaiñooba ciijigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Miñro Mohaivojiiibofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaa-jaciratinofucu asaanicibadi. Jaasumi niquejene paryi dubaicamaaji niñicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje ciijigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiiinije paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Miñro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiiha aivo imino Moocaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiiha Moocaani fucu agasejinoco motoomomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene ciijigairi finicafeteji. Jaano icijigairi tahi iicaneheje paryi chucucamaaji. ¹³ Jaanoti naha miñhai meteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiinijeque icano. Jahigo paryi famoro imifiimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amiñhaico Moocaani sajeebiima mihicamoco, bu miñinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaajamoro Mohaivojiiibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miñro bu jinooco tolliro amiñhaidi caatiniubo magaijiiibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri.

¹⁶ Miñro paryi ihaamenefañodi jinehejeque amiñhaico neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefaño simañoohaamefaño ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaamaño ifiinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaajacumaño imino amiñhai ifiico motoomo. Jaamo iimitimo amiñhaico abañinofañodi minifototimoro amiñhai miyaavogofañodi quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha aivo janaanici imino Mohaivojiiibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaajamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macahacisu jisumi, bu fahiijivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

¹ Amiihaidi macaatinihi jino iticoni jiinije ifiivutinaacaro iicacuunoco miihai muguubuunoco, mohaalliineri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududiiuhi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijjibeguehacahi. Jaamo amiihaico mijjibeguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaanima iicauhiiji miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijjibeguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaanima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihi-cabadi icano. ⁴ Jaanegui amiihaidi jilli macaatinihi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Aachiciniibo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jiibuguhi. Jaanoco amiihaico mijjibeguehi Moocaani seseene aachiciniibo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Dii-boma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañihi moojiri, sicamañooco monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani iicabadi seseehi mihicahachiiji diiboma magataacinihi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tiijoho mohimitico paryi nitihhi.

⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofiico mabañihi. Jaamaño mojeebiiñaño miya iiji chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijjibogohachiiji diibo aivo imihuseebe abañitatiibo, mohimitico ubuusuuboro paryi nitijiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachiiji Moocaanico: Bañififiibo, meneehi. Jaamofaño diibo iiji chahahi.

2

Jji Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Iicaabo.

¹ Taseeme amiihaidi jilli caatinihi. Jaamo iimitinoco moonitimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momoonihachiiji Moocaani imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeenedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano miihaidiro icatino, faajiinijeminaadiro bu icano.

³ Jaanoti Moocaani atajjibabadi mihicahachiiji magaajaji diiboco magaayicicunoco. ⁴ Jaanoti saatoho: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itajjibaco imiyaavogotimaño, bañififimo. Jaamofaño miya iiji chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajjibaco imiyaavogoobo Moocaanico aivo imino agaijiibo. Jilliti magaajahi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onoobo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajjiba.

⁷ Tañahabomi, botajjibaco amiihaidi caatinihi amiihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiihaico atajjibacunoco. Jaano jino siicijetiro atajjibauno jii bogoco amiihairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajjibaco amiihaidi acaatinino jino bohonobadi minifetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiihaifañodi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguiinodi miya sese achicinicuhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuuhi, nuuruubo inahaboco ijiihegueebe civohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaijiibo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijiihegueebe civonofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatihhi, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiiha amiihaidi caatinihi, Moocaani amiihai imitico Jesucristofeenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amiihaidi caatinihi, iticoni jiinije fiivutinaaca iicauboco magaajacumaño. Sicafe, amiihaidi caatinihi, iji Satanasco miguiinonicumaño.

Taseeme, amiñhaidi caatiníhi, Moocaanico magaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amiñhaidi caatiníhi, iticoni jinije fiivutinaacaro iicauboco magaajacumaño. Sicafe, tolliro amiñhaidi caatiníhi, mequehecufumaño Moocaani jibogoco amiñhai jeebiifaño mag-aayicimoro ijico miguiinonicumaño.

¹⁵ Jaaneguiiha jinijeque magaijidino, bu jinijehalliri iicanoco magaijidino icano. Jaanoti saatoho jinijeque agaijimo Moocaanico gaijitihi. ¹⁶ Miño paryi jinijehallivi iicano imiti Moocaaniti saatíhi. Jilli jinijehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli imitinoco iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jinijeonehejere. ¹⁷ Jaano jino jinije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuuhi. Jaanoti Moocaani iimogobadi icahi-caabo finijitihi.

Abañifiibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuui. Amiñhairyo magaajacuui Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miño jino jisumi icacumo Cristoco iminaanihicamo. Jinoti magaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo miñhaioto icautimo, miñhaioto iicauruva miñhaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaajaqui paryi famooro miñhaioto icatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amiñhaico Cristo igaijaco acicui. Jaamaño amiñhai famooro imino magaajacuui. ²¹ Jaaneguiiha amiñhaidi caatiníhi miyaanoco magaajacumaño, mag-aajatimaño icatino. Miño amiñhairyo magaajacuui miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacu miñjoho abañifiibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatiibo, eneehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miño Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicaabo, bu Moocaanico tuunamaaihicaabo icano. ²³ Miño paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico jibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiiha amiñhai jeebiifaño mificu oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amiñhai jeebiifaño iicahachiji Moocaanima, Illima icano mihicahi. ²⁵ Miño Jesucristo miñhaico aciguuihifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amiñhaidi caatiníhi jilli amiñhaico abañihicamoditi. ²⁷ Jaanoti naha amiñhai Moocaani Gaijama mihicahi Jesucristo amiñhaico aaciuboma. Jaamaño sita amiñhaico jibeguejitirahi, Moocaani Gaijaro amiñhaico paryi jibogomaño. Jaabo jibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amiñhaico jibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amiñhaico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufvetimo, bu ñhicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Miño amiñhairyo magaajacuui Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseeme Moocaani seeme icamo.

3

Moocaani Seeme Icamo.

¹ Jaaneguiiha magaaja miño sihidi Moocaani miñhaico agaijiboro, iseemeti miñhaico oovicíhi. Jaano miyaano diibo seeme miñhai. Jaamaño jinijeminaa miñhaico gaajatíhi, Moocaanico agaajatimaño. ² Agaijimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuui. Jaarunaaca miñhaico gaajasutiibehiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miño icabadiro iicaaboco mahatyimejimaño. ³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeebi imibachucafetehi diibo Jesu imiibo icabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajibaco imitino mooníhi. Miño imitinoco momoonino Moocaani tajibaco: Jii, monootíhi. ⁵ Miño amiñhairyo magaajacuui Jesucristo mohimitico ibusuqui asaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi icamo imitico moonitíhi. Jaanoti imitico moonimoro icamo diiboco atyimetimo, gaajatimo icano. ⁷ Taseeme, miñhaiñooba amiñhaico bañidino. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebebadi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicaabo ijitahe. Miño

iji sahiijitiro iimitinoco omoonifiibo. Jaanogui Moocaani Achi saauhi iji omoonisunoco ifinisiqui.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitíhi, Moocaani ifico mojeebiiñaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutíhi, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ Miíro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agaijitimo Moocaani seeme icatíhi.

Sabadiro Fahigova Magaijicasi.

¹¹ Miíro mimiyaavugunotiro muguubuno jiiibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasi, onoono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miíro ijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicutimaño, jaanoti inahabo iimiicaumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafiitedino jinijeminaa amiihaico ijiihevehachijí. ¹⁴ Miíhai naha guijeveti buhefaño mafatyucuhi. Jaanoco magaajahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agaijitiibo guijeveti taajatíhiica. ¹⁵ Miíro paryi inahabomico ijiihegueme gaicaauminaa. Amiihairyo magaajahi gaicaauminaa ifinijitino fiivoma ijeebiiñaño achahanoco. ¹⁶ Miíro jilliti magaajahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifiico aaciunoti. Jaabadiro bu miíhai mofiico mahacijirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idaasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco idaasugotimo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijíhi, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iijiriro magaijidino, miyanotiro magaiji imino momooninofañodi.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebii mofi iimitinoco gaajacufihi. Jaarunofaño Moocaani ajashutiibo mojeebiiñaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebii Moocaani imefeenevi miíhaico milli onootihachijí Moocaani imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo miíhaico siinoco midillunoco aciji diibo tajiiibaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajiiiba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajiiibaubadi. ²⁴ Jaamo itajiiibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaajahi diibo miíhaima iicanoco Igaijaco miíhaico aacinofeenedi.

4

Moocaani Gaija, Bu Abañifiibo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miíro jinijehallivi sihidi gahafucumo bañifiiraminaa: Moocaani iijico mijiiibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaajahirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miíro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifiivuuboro saauhi, nooboro ijiiibogoobo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootiibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miíro amiihairyo muguubuhicacuui togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jinijehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiihai Moocaanita. Jaamo abañififimoco amiihai miguiinonicuhi. Miíro amiihaifaño iicaabo janaanici mityahi jinijeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jinijeminaa. Jaamaño jinijeonehejequere iimaamo. Jaanoco jinijeminaa iicamo diitoco guubunicíhi. ⁶ Jaanoti miíhai Moocaanioto. Moocaanico agaajamo miíhaico guubunicíhi. Jaanoti Moocaanioto iicatimo miíhaico guubunicitíhi. Jilliti magaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañifiibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Miíhaico Gaijíhi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicasi. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijiibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijitiibo Moocaanico gaajatíhiica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Miíro

Moocaani mihaico agaijinoco ifusuhi mihaidi idiibocoro Illico jinihallivi agallunofeenedi, diibofeenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miïro mihai Moocaanico magaijnoti gaiji saatihî. Jaanoti naha Moocaani mihaico agaijuboro Illico galluuhî mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, mihaico Moocaani agaijbadiro mihai tolliro sabadiro magaijcasiqui. ¹² Miïro Moocaanico mihaïnooba atyimetatihî. Jaanoti sabadiro magaijcasihachiiji, Moocaani mihaïma icaji. Jaano igaiji mihaïfaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaajahi Moocaanima mihicanoco, bu mihaïma diibo iicanoco icano Igaijaco mihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miïro mihai mahatyimeumoro mijibeguehi Moocaani Illico jinijeminaaco itaajasuqui agallunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani mihaico agaijinoco. Miïro Moocaani saatohoco agaijifihicaabo. Jaabo gaijima iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji mihaïvi jusihî ufucu jaadufucu iicasumi ñhicugotimo miicaqui. Miïro mihai jiihallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸ Miïro gaiji iicamañovi ñhicugo chahahi, gaiji ñhicugoco buhi agañimaño. Miïro ñhicugo iidaasuhigovi miinoco satyehi. Jaamaño iiguiibovi gaiji imino jusitihica.

¹⁹ Jaanoti naha mihai Moocaanico magaijihî iticoni mihaico diibo agaijumaño. ²⁰ Jaanoti saatoho: Uujoho Moocaanico gaijihî, onoomo inahaboco ijiihegueme bañifihî. Jaamo miino nahabo mahatyimebeque magaijitimo, ¿milli bu Moocaanico magaijirahi mahatyimetiboco? ²¹ Jaabo mihaico atajibauno jino Moocaanico agaijibo tolliro inahaboco igaijiqui.

5

Miyaavogo Jinijeque Guinonihî.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijihî. ² Jaamo Moocaanico magaijimo, diibo tajibaco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Miïro Moocaanico magaijino itajibaco momoonino. Jaano itajiba sihidî jeevatihî. ⁴ Miïro oono paryi Moocaani seeme iicamo jinijeque guinonihî. Jaano momiyaavogofeenedi jinijeque miguiinonihî. ⁵ Miïro idiiboro jinijeque guinonihî Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogobo.

Jesu Moocaani Achi Icano.

⁶ Miïro diibo Jesucristo asaauno jibogocafutuuhî nifaihufeenedi, bu itijohofeenedi icano. Jaabo inificafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicamaño. ⁷ Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinodimo icarumo saafiiviro gataacinihî.* ⁸ Jaabadiro bu minooci, sano idiino icahi jinihalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tijoho icano. Jaano jino minooci, sano idiino iicano sabadiro iimaahi. ⁹ Miïro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonicihî. Jaamo bu, ¿milli mimiyaaveguejitirahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco jibogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono jibogoma icahi ijeebifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotibo Moocaanico: Bañifiiiboti, neehi, Moocaani illiditi jibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onono: Diibo mihaico ifinijitino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinijitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofiivoma chahahi.

Niino Fajini.

* 5:7 Sahaamefaño ficuutimo: Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino, onoonoco.

¹³ Jaamo amiïhaidi jinoco caatinïhi Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinijitino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Miïro miïhai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco siinoco midilunoco, ijeebii onoobadi, miïhaico uguubunoco. ¹⁵ Jaano miïhai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco miïhaico aacicunoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevafaño ïfutusutinehiica iicahachijï, diibohallïvi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani acïji fiivoco, guijevafaño ïfutusuno imiti iicatihachijï. Miïro jaanoti icano guijevafaño ïfutusuno imiti. Jaanoti uujoho nootihi toonohallïvi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ Miïro paryi fanooro imiti imitihi. Jaarunofaño icano sanoodino imiti guijevafaño ïfutusutino.

¹⁸ Miïro magaajahi paryi Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitatinoco. Jaamoco Moocaani Achi ootomomaño ïji diitoco dudïcitatihi.

¹⁹ Miïro miïhai Moocaanioto mihicanoco magaajahi, bu tollïro paryi jïinijeoto ïji mityaguiinovi iicanoco icano.

²⁰ Tollïro bu magaajahi Moocaani Achi asaaboro miïhaico gaajaco aacinoco, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magaajaqui. Miïro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinijitino fiivoma iicaabo.

²¹ Taseeme, mehesicini jihovo ïjïnita caanimiti.

2 SAN JUAN AAME

Cristo J̄ibogofañõ Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatin̄ihi jihaameque monagoti Moocaani ificuuguedi, tollīro bu iseemeque uujoho miyaano agaij̄imedi. Saafīro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho amīihaico gaij̄ihi miyaano mojeebīifaño iicanofenedi. Jaano fahīij̄ivaro mīihaima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivoj̄ībo Jesucristo icamisi amīihaico imino mooniji, bu idaasugueji, bu sajeebīi icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaij̄ifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotīro Moocaani mīihaico ataj̄ībabadi imino īgomoco aatyimeneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi masīi sabadīro magaij̄icasiqui. Jino ico onono bohono tajīiba icatino, iticonītīro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶ Mīiro Moocaani ataj̄ībabadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono tajīiba iticonītīro muguubucuuno, gaij̄icasifaño mihica, onono.

Bañīiminaa.

⁷ Mīiro jino jīinijehall̄iri sihidi icamo bañīfiiraminaa, Jesucristo jīinijehall̄ivi miya miyaminaafibadi asauboco utuunamaaimo. Tollī iicaabo, jilli bañīiminaafi, Cristominaaniminaafi iicaabo. ⁸ Jaanegui amīihai imino mehesicini amīihai dudicamaajeti mihicacuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijaadaco paryi magaayic̄ihi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo īj̄ībugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo j̄ībogofañõ mihicahachiīji Moocaanima mihicahi, bu tollīro Illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiīha saatoho j̄ībogominaa amīihaijaago agasevamoro Cristo j̄ībogoma ofootimoco amīihai iijafaño magaayic̄idino, bu: Tahi imino difoo, meneedino icano. ¹¹ Mīiro diitoco ifitacumo diito imitifaño bu minifetefihi.

Nīino Iimaa.

¹² Sihidi amīihaico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogotīhi aamefeenedi, acaatin̄inoco. Cusumihacho feeji amīihaima faño mihiimaacasīqui. Jaaneri mohimohica imino ijusīqui.

¹³ Moocaani īc̄icugo, dinago seeme dijaa iijico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinihi jihaameque agaijiibo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijiibedi.

² Agaijiibo tañahabo, dihallivi Moocaanima iimaahicahi. Fanoova iima imino ifeequi tolliro guihuvatiibo diicaqui, bu oono imino dijeebii ofoobadi diicaqui icano. ³ Miïro saatoho monahabomi asaaumo imino dijeebii miyaanofañodi iicanoco, bu imino jiibogo onobadi idiicanoco icano jiibuguunoco uguubuhiniiboro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino mihiigonoco guubuhi.

⁵ Agaijiibo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo sihiigoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moonihicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani iijanominaafeenevi jiibeguehicahi ijoho sihidi gaijima idiicanoco. Jaanegui diitoco imino daamusu, ucuujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ Miïro diito Cristo dudicamaajeguiiha iigomo. Jaamo imogotihî Moocaanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸ Jaaneguiiha miïhai diitoco imino momooninofeenedi mahamusuqui iimino jiibogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino licano.

⁹ Uujoho caatiniuhi aameque Moocaani iijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutihî miïhai iijico, diitofeenevi aivojiiboti iicanoco imogooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ofoohachiiji faamo imefeeneviro neeji: Miïhaiditi sicamañoco ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomi tahi ifotomoco gaayicihicatiibo, bu agaayicigomoco gaayicisuhicatiibo icano. Jaaboro Moocaani iijati diitoco gañihicaabo.

¹¹ Jaaneguiiha agaijiibo tañahabo, diito imitino omoonibadi diicadino iminoro diica. Miïro iiminoco omooniiibo, Moocaanitahe. Jaanoti iimitinoco omooniiibo, Moocaanico atyimetihiica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanoti famooro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehi. Jaanoco miïhai bu tolliro mijjibeguehi. Bu jaanoco amiïhai magaajahi miyaano iicanoco.

Niino Iimaa.

¹³ Sihidi ico neejirahi. Jaaruubo imogotihî caatinitafaihu, bu caatinitai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi goovano ico aatyimeneque. Jaadi jari mihiimaacasiji faño.

¹⁵ Jaanegui sajeebii diica. Juuga nahabomi dijaa iijico galluuhî. Ijoho bu paryi famooro monahabomico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

*Juda Caatini*uhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeevivominaafi, Jacobo nahabo, jihaameque caatinihi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinihi Jesucristofeenedi. ² Jaabo Moocaani amiihaico sihidi idaasugueji, bu gajiji, bu sajeebii icaco aciji icano.

Sicamañooco Abañifimo.

³ Agajimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amiihaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amiihaidi caatinihi. Jaamo momiyaavogohalliti meje-naauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amiihaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amiihaifeenevi jicamaaimo siicijetiro Caatinihaamefaño diitoti ijiibugucumo, cijjigaifaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico icimoro siibadi miniyuhicamo fanoova imitinocoro iimoyiciqui. Jaamoro idiiaboro Mohabajaabo Aivojiiho Jesucristoco tuuna-maahicamo.

⁵ Amiihairyo magaajacurunoco siino amiihaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiniijeti taajasuui. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo. ⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajiihauno mityaco aacijirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuui. Jaamoco Moocaani civojaniuhi cironoguiino ifinijitino jigaiñehineri isisiuboro niinofucuguiiha ificuumo. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra onocuumici miyaminaa, bu ifiitino iicaucuumijeminaama Moocaani ifinijitino cijjigairi jigasuui, itoomominaa imitino iicaumoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifiimiro gaifiimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli mooniiho. Jaanoti famooro igaajaqui tolli iicahicamo ifinijitino cijjigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gajja onoobadi omoonimo ifiico idicuno moonihi. Moocaani iijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojiiho Miguel icaruubo Moise chuumuhuhalliti ijima ihiiacasiusumi idicuno nuutihi idiiinoro nuubo: Moocaani jei ico iibaji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaajatnoti. Jaamo sahijitiro jiihogoratino gaajamo bajio asimi ihesicinima chaharumo agaajamoro omooninicibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹ Jdaasucani icajimo! Cain imiticoro agaajaumo, nihibamico iimoyicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiiratuuboro Moocaani onoonoco imuguutimaño guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amiihai imo imo mamachuqui mihigaivomoma ofoomo amiihaico nucufesuhicahi iimitiri. Jaamo amiihaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadimo iicarumoco jeevivotimo ifiicoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibuhuba asatyonibadi ejeevamo. Imoho onoovafisumi onoovatihobadi aivo ifahifema agajuyicicho aivo ochoomonicibadi ejeevamo. ¹³ Muuai tyuucai aivo isifiirano ijivaaseque agañnicibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijiihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji civono fucuro ifinijitinoguiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoobofeenedi, diitediti Moocaani nuuhi: Memeece, Aivojiiho Jesu ajashutino itoomominaama asaajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijjigaifaño gañiji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famaño vaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguiraasumo, ifihalliviro ifiico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amiïhai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, siicijetiro amiïhaico Mohaivojïbo Jesucristo minisuminaa unuucuunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebii onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo amiïhaico dugaacusuji, jiinije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti amiïhai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica amiïhai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi. ²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motoomo Mohaivojïbo Jesucristo ïdaasugofeenedi ifinijitino ifiico miïhaico aacijinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu ciijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu jïheguemere icano.

Niino Iimaa.

²⁴⁻²⁵ Idiïboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amiïhaico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidi ejeevanoco, imityaco, itajïbaco, Mohaivojïbo Jesucristofeenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jiiibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihiiifinicimo. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihiimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miiro tufucu fiitivucuuhi.

Jua Moocaani Ijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jiiinijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amiihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiici icano imino gaijami Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco ijiiibogoobo, bu iguijevemefeeneti iticoni ubuheeteubo. Jaabo jiiinijeminaa aivojito aivojiiibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiiiboro itiiheheri mohimitico nitiuhi. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuhi diibo Caani Diosco mejeecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahiijivaro finiratino. Fine.

⁷ Memeci oono Cristo aimuufaifeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamiumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jiiinijeminaa aatyimemere taaji. Jiihi tolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiiibo Moocaani sihidi ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amiihai nahabo. Jaabo amiihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinofaño icano. Jaabo uco icivojaaniujirunohachuta uco gañiumo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco ijiiibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojiiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gaijafeenedi esamaaihicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi:* Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jiiinijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiiha acafesaavooboro meeciuihi: ¿Miiijoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco. ¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivuubo ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinichehuco jiiiciniiboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi ifeeyijevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaallinou ciijigaiguiihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi, ciijigaifañodi eheetavocininobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuhi sihidi guisino uguubuvusunicibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idiimo. Jaanoti iijifañoti inoociniga niisuga siijevaga fahigovahaciti siijevasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

* 1:11 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinovi acutuuhi chuumuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutiibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanici mityacuui. Jaaneguiiha guijeveminaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooci icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofeenedi iigoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano dudicamaajeque edeetavehicanoco, bu adaabicihicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eneehicarumo miyaano iicatimoco ijoho inisuuboro baniminaa icanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihidi daabicihicahi, sihidi idaasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihidi dudicamaaihicahi niinovatotibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miho iticoni imiyaavuguusumi uco sihidi gajjuhi. Jaaruubo jisumi miidinoro gajjuuhi. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difiico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonitihachiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumiiciji, dihimitico edeesutihachiji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho jiheguehi. ⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani gohasihalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaooobo, bu diiboro allivioobo icano iicaabo, iguijeveuruubo, siino ubuheeteubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idaasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho jinejete cuujivaachutini. Tolliro bu uujoho gaajahi: Mihai judiomi, unuurumo iditi imitino ihimaahicanoco. Jaamo judiomi unuurumo jilli Satanas iji igavominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Miho iji amihaiti saatohoco civojafaño jihacusuji. Jaamo paryi amihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihicaji. Jaarunofaño suufenitibo diica iguijevejinohachuta. Jaachiji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifaño feejitini.

Pergamo Cuumijaago Iijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isijivasucinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas atajibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutibo diicahicahi. Bu tamiya jibogominaafi Antipa onooboco amihafeenevi oono Satanas iicamañovi agaicaausumi uco imiyaavogonoco jeevesutibo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi ima iicamo saatoho Balaam jibogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onoobo Balac onooboco fajiniuhi israelmi imitico imooniqui jihovo caanimi jeecono asimico uduuneri, bu

gaigoomima imitinoono iicaqui icano. ¹⁵ Tolliro bu iima icamo oono Nicolaitami jibogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho iijheguene. ¹⁶ Jaaneguiha iimitico mejeevesu. Jaanoti mejeevesutihachiji goovano amihaijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isijeva iicagari. ¹⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono iicano manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatinicini. Jaamomoco mijjoho gaajajitihidiiboro toonoco agaayicibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguihunobadi iicaabo, bu itihaino bronze aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, gajima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edecivehicanoco, dijaabico icano. Bu gaajahi iticoni omoonuno janaanivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaaca sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onogoro tajeecivominaaco iijbegueneri abainihicagoco adaabichicanoco. Diigo jibeguehichi diitoco gaigoomima imitinoono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jeevivo asiminoco iduuhicaqui. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqui. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachiji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efehicamo idaasuno iicaqui. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jilliti paryicino Moocaani iijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeneque paryi agaajanoco, bu paryi ijeebinofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi amihai amihai momoonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu amihaiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejeevano agaajaratino Satanas iji eneehicanoco minisutimoco neehi: Sibogoco siino amihaihallivi ficutih. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mificu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiha mityano iicamoro uujoho iimogonoco eetavomoro nijequevi ifotomoco aciji mityaco jinijeminaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jinijeminaaco tajibaji sefano jigainehiri nifaqui illunoco magasucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani gajamima iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimima iicaabo: Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, bu saatoho: Buhebe, ico eneehicarunoco. Jaarunaa ico dijeebi iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiha deesiciniiboro sefatusu imino omooninoco, miiro oono fiiticuuno minoco imitasuquiguiha. Miiro uujoho gaajahi toono ijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino icatinoco. ³ Jaanegui desafoto oono jibogoco agaayicunoco deevesudino. Jaaboro diimitico deevesu. Jaanoti edeesicinitihachiji oono nani-vaminaafi ofoonicibadi gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico diimitihalliti aamiqui. ⁴ Jaarunofaño iima icamo tahi Sardi cuumivi midimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma sesechehujefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo sesechehujefaño jicucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatinivi fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitih. Jilliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfa Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija j̄ibogominaafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivoj̄iibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicinoco miijoho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco miijoho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayicihi diibeguequi. Jaanoco miihaiñooba jilli: Diibeguedino, neejitirahi. Mīiro sihidi sefaturuubo tajiibogoco agaayicībora uco tuunamaaiti. ⁹ Jaaneguiha Satanas igaivominaaco galluji: Mīhai judiomi, noomoro abañififihicamoco. Jaaboro diguiinovi diitoco tajiibaji imemuiinamaaiqui, toonoti ico uujoho agaijinoco igaajaqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajiibanoco imino moonihi ijoho fanoovaaco adaabicībo. Jaaneguiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi j̄iinijehallivi asaajinoti, paryīcino j̄iinije miyaminaaco nisiqui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiha imino ficu iima iicanoco, sita dihacitaco dumitīcidino. ¹² Jaaneguiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja imahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucuūtimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatiniji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onoocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatiniji. ¹³ Amīhai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja j̄ibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco eneefiibo, diiboti paryi Moocaani ifiivusuno atanoocinībo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho mīidino miyaavogoma idiicaabo mīivi nifaihu aigucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiha iijifañoti foomovaiba iicafaihuco agañīnicibadi ico uujoho esicinihi. ¹⁷ Mīiro: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino fono neehicahi, bu jinejebati ucujivaachutihi, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacit̄hi idaasuubo idiicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaall̄inoma achahanoco, bu botībo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco cīijigairi imino imibachucinobadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseseene gachehunoco. Jaabo idicamaaiboro nucufesuno sicaibo diiacujit̄hi. Tolliro bu uuditi aall̄ino taabutaco anaajeebere dihaall̄inofaño ficu. Jaabo imino daatyimehi. ¹⁹ Uujoho agaijimoco ibahi, aamihi icano. Jaaneguiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meēci jino uujoho dihimegari julleecinihi coovaaboro. Jaanoco cajaatyohacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, onooboma icaji, bu diibo uuma icaji icano.* ²¹ Jaaneguiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tajojivi casihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasiivobadi. ²² Amīhai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocaanico Iimono.

¹ Jinobuunati emeēciubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma mīriicu ojibadi iticoni ihiimaauno uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovi minifutuuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi gīcinīboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igicinībo ifi ifuvusuuhi namecuno jaspe onono guisiyi namecubadi, bu cornalina onono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tīhi cajetaciniuhi esmeralda

* ^{3:20} Griego iijiri noono: Meēci jino uujoho guhuga imegari julleecinihi tetecuuboro. Jaanoco cajaatyohacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo iijafaño jicafeteji diiboma imachuqui, diibo bu uuma imachuqui icano.

onoono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaafe veinticuatro digaaava gicinigaafe icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefaño jicucuuciniuhi, bu inigainohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvusuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minooci idiino cuugahuno. Jaano toono Moocaani gajano sahuse juugahuseti minooci idiino iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono ifuvusuno. Bu jaagahallidi icaumo igueene-mehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafiu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo ciimimi mogaaje agahafotoobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti sacu idiino ijjecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficiniuhi alliomoti fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, imiibo, Aivojiiibo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo, bu diiboro asaajiibo icano, noomoro.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafaño igiciniibo ufucuro ifinijitiiboco acahacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰ oono veinticuatro digaaava quillahuto iicamo diibo imegavi ememuiivomoro imehicahi ono ufucuro ifinijitiiboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹ Aivojiiibo Moocaani, ijoho aivo sihidi edeevamaño gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijoho fanoovaaco edeetavumaño, ijoho idiimogomaño ifiivunoro icano, noomoro.

5

Afaayiciratino Aame.

¹ Jaadi atyimeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagovi usefaño aame paamicinihaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci idiineri kuhufono sisciniuhi. ² Jaanaa guubuui Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaan fine aivo iimiibo isisitaaco udubaiciiboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³ Jaarunofaño niquejefaño, bu jiinijehallivi, bu jiinijeguiino icano mihihiñooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emecijirumo. ⁴ Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayiciiboro jilli ajashunogayi emecijiruubo achahauneri. ⁵ Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taacudino! Miho Juda cuumi Leon onoobo, aivojiiibo David Iyaachimihaiobo iicaabo fanoohimitico guinonicuui. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaiciiboro ifaayiciqui.

⁶ Jaanaaca ihaivoji icaga, bu igueenemehejedimova iicamo, bu quillahutofeenevi icano atyimeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuboco. Jaabo agaicauciniibo ifibadi ifi ifuvusuui. Jaabo sahuse juugahuseti minooci idiino iiniconoma icaubo, bu tonoodinoro icauno ihaallino. Jaano toono ihaallino sahuse juugahuseti minooci idiino iicano Moocaani gajano paryi faajiinijehalliviro agalluuno. ⁷ Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagohusefañoti toohaameque icijeuhi.* ⁸ Jaahaameque gaayiciubaaca igueenemehejedimo iicaumo, bu veinticuatro digaaava quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memuinamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovoocivi iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi icano. Jaamo Moocaanita iicamo diiboma ihiimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. ⁹ Jaamo jiji bohono masijico jilli masivahicauhi:

Ijoho aivo idiimimaño toohaameque idiiciiboro isisitaaco sinaayu. Miho igu-ijeveumaño ditijeheri diitoco Moocaanidi naajeuhi fahigova miyaminaati, fanoohiji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiinije cuumino miyaminaati

* 5:7 (Lc 1.33)

icano. ¹⁰ Jaaboro diitoco Moocaanidi aivojitoti, bu sacerdotemiti icano deetavehi. Jaamo diito jiiinjehallivi tajiibaji, noomoro.

¹¹ Jaadi emeeciubo guubuui ajashutimo Moocaani toomominaa ihimaunoco, togahallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashuutimo millones y millonesdimo iicamo sefano neehicauhi:

¹² Jaani Corderobadi iicaabo agaicaucafutuubo aivo iimimaño, jaafa gaayiciibo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, onoonoco.

¹³ Tolliro bu guubuui fanoova Moocaani ifiivusuuno niquejefaño iicano, bu jiiinjehalliri iicano, bu jiiinjeguiino iicano, bu muuaifaño iicano, paryi tonehejefaño iicano jilli unuuno:

Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa acicafetehi oono ihaivoji icagahalliri igiciniiboco, bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahijjivaaciviro, unuunoco.

¹⁴ Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro.

Jaanoti bu veinticuatrodimio iicamo iquillahuto ememuivuumoro imuumo fahijjivaro iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idiino Isisita Icano.

¹ Jaadi atyimeuhi Icorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanooco iticoniibo isinaayunoco. Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiiriribabadi: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

² Jaaneguiiha emeeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefaño tiibuga icauhi. Jaaboco Moocaani aciui chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniiboro, bu fahijjivaro guinoniiboro iicaqui.

³ Jaanaa allivio sisitaaco siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicaumoti sifi: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁴ Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayiciuhi jiiinjehalliti sajeebi icaco ifinisuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisiqui. Jaaboco Moocaani ajashutino niisugaco aciui.

⁵ Jaano allivionoco bu siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicaumoti sifi: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeeciubo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayiciniuhi. ⁶ Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo dudicamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudicamaaje jaada cebadati tres kilodinoviro ifeteji icano. Jaanoti diiribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

⁷ Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁸ Jaaneguiiha emeeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo Guijeve onoobo. Jaabo dojicuti saubo saafi guijeve minaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onooboco Moocaani mityaco aciui jiiinije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvari, bu jiiinjehalliri iicamo iñihicufiino asimiri icano iguijeniqui.

⁹ Jaano allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeevivoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijijbugunohalliti iguijeniumo jeebinoco. ¹⁰ Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojiiibo, onoonoco abañitatiiibo, ¿mihachutahiica diicaji mihaico iguijeniumo jiiinjehalliri iicamoco emeeciiboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

† 5:14 (Filipenses 2.9-11)

¹¹ Jaasumiro diitoco Moocaani aciuhi seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisihiica jaafahi amiñhai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifetehi, jaamoco amiñhaico iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

¹² Jaano allivio sisitaaco Corderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeciubo atyimeuhi jiinije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu niñiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo niñiba tiñjohobadi minifutuuhi.

¹³ Bu meeciri niquejefañoti jiinijehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri baavi aafonicibadi. ¹⁴ Bu niqueje sano finiñhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. ¹⁵ Jaano niñicuti jiinije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejevafiimoma, bu paryi faaboho jñjovotoma, bu jñjovoto iicatimoma icano ¹⁶ ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro miñhaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igiciniibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino niñicuti icano.

¹⁷ Miñro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu miñjoho jaabicijirahi? noomoro.

7

Israel Cuumiminaati ñicimo.

¹ Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiinijejinibacihalliri jullelleecinimoco. Jaamo igueenemehejedimo iicano jiinije guibuhubaco gaayiciniñhi, jiinijehallivi ajashuno guibuutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. ² Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijijaagoti sauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jiinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayiciumoco. ³ Jilli nooboro: Jiinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeevivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

⁴ Jaamo diito iicicafutuumo oovoco jinoodino guubuuhi: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵ Jilli faacuumivatoti iicuboo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuuhi, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁶ bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁷ bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁸ bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechehujefaño ñicucuciniñmo.

⁹ Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojiinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleleciniñhi aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovorautimo sesechehujefaño jicucuciniñmo tucojihunoco gaayiciniñmo. ¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniñboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa jullelleecininiñhi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jiinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocanico iimomo nuuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano. Jaafa Moocanidi icahi fahijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³ Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluuhi: ¿Miiyoho jino jito sesechehunofaño ijicucuucinimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivojiiho iiro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano iidaasufaño afatyomo. Jaamo imifi-
iutimoco Corderobadi iicaabo tiiyeri iimitusucuumo. ¹⁵ Jaamaño Moocaani aivoji icaga
imefeeneri icamo. Jaamoro cuujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño
jeecivomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igiciniho imityaguino ficuji; ¿Milli
icatimo iicaqui? ¹⁶ Jaamo ajebari, bu adufirari icano idaasuno icacujitih, bu nihiba
ihaiguucuri diitoco jigasucujitih, bu jinejeba aiguucu diitoco idaasuno moonicujitih
icamo. ¹⁷ Oono miiro Corderobadi iicaabo aivoji icagafeeneri iicaabo diitoco teemeji
ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejiibo,
bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

¹ Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño
liivi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovoviro. ² Jaadi atyimeuhi sahuse juu-
gahuseti miimisiici idiino Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco.
Jaamoco iticovoocivi aciuno miriicunoco. ³ Jaanobuunati saubo sifi Moocaani
toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeecivobuje
imegavi julleevuehi. Jaaboco saafi aciuhi sihidi maaniguiijnoco paryi Moocaanita
iicamo Moocaanita ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeecivobuje oro
eetavotahallivi ificuuboro ijigasucujitih. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴ Jaano
imaaniguiijnoco ijigasucujitih aimuufai itoomominaafi usefañoti Moocaanijaagovi fuuhi
sano Moocaanita iicamo diiboma ihiimaanenehejema. ⁵ Jaadi bu imaanijigasuta iilluco
itoomominaafi icuboro tubuje ciijigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiinijehallivi
ganicaruhi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiinije sefano guubuvusuuhi, sihidi name-
bahicauno, bu jiinije sefano maryibauhi icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumo Moocaani toomominaa
iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuhi iguisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticoniuh, imiriicuco iguisiubo. Jaano ticovovi jiinijehallivi aifuuno nifaihu
ifiigatyono guisiyinoobadi ejeevano, bu ciijigai icano sano tiiyohoma caisecinino. Jaaneri
samañooje jiinije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samañoono jigauhi, bu fajihuti icano.

⁸ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ifabaibadi jeevano jiganoro
muuifaño acutuuh. Jaaneri samaño muuai tiiyohoti minifutuuh. ⁹ Jaaneri
tumuujefaño iicaumoti samañoote guijeveuhi, bu tolliro ciijigai meeneneti samañoono
finiuh icano.

¹⁰ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefañoti
acutuuh nifotocinihoro teehinoti samañoonohallivi, bu pisirigañoti samañoonohallivi
icano. ¹¹ Jaabo momou Namita onoobo. Jaaneri paryi nifaihunoti samañoono namitati
minifutuuh. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuuh inifaihu faafaño iminifutuuneri.

¹² Jaanaa allivioobo bu imiriicuco iguisiuno ticovovi nihibati samañoobo jabaavuuh,
bu fucuooboti samañoobo jabaavuuh, tolliro bu meeciriti samañoobo jabaavuuh icano.
Jaamaño diitoti samaño achicicuutih. Jaamaño cuujeti samañoono achicicuutih.
Jaabadiro fucuti samañoono achicicuutih.

¹³ Jaadi emeciubo atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi niquejefeenedi ciimimi
mogaaje agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! Idaasucani jiinijehalliri iicamo
icaji siino miimisiici, saafi idiinehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco
iguisidi, nooboro.

9

¹ Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguiisino ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno oji llaveque aaciunoco atyimeuhi. ² Jaahojico afaayiciuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuuhi gaicuhai aimuufaibadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuui. Jaaneri jiinije civutuui. ³ Jaano toono ihaimuufafañoti inuumo sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayiciuhi iniiqui oono jiinije juuvemi icabadi. ⁴ Jaamoco tajibaubo: Jiinije fajihuco imitino moonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idimocoro miyaminaaco Moocaani gaajataro ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. ⁵ Jaaruumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahavuvusu, nooboro. Jaamo inino aivo juuvehu inino aivobadi jeevauhi. ⁶ Jaasumi miyaminaa guijeveque guineji. Jaarumo atyimejitih. Iguijevequi moonirumedi guijeve chahaji.

⁷ Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. ⁸ Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebaiguinobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. ⁹ Jaanoti imeehene kuhufunuui jigaiñomeehunobadi. Jaanoti bu ijjecuno sefano guubuvusuui aamocasivi ofoomo sihidi caballomi icarronoco iguicino uguubuvusuunicibadi, ¹⁰ bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi nijequeti ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. ¹¹ Jaabo ichahacami aivojibo toono inihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoo.

¹² Jino imegao idasu fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooci.

¹³ Jaano allivioobo imiriicuco iguiisuno ticovovi guubuuhi Moocaani imegari iicano ijecivobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicaunofaño diiboco unuunoco: ¹⁴ Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrate onoomuajiniri isisicinimoco, noonoro.

¹⁵ Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuui miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifiivusuumo. ¹⁶ Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuuhi.

¹⁷ Jilli uujoho icaballomico gajafeenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyjehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaño, bu ativano, bu guiguivano icaneri tifaucininoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigaibadi jeevauhi. Jaamo ijinoti cijigai, aimuufai, azufre icano inehicauhi. ¹⁸ Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idiino icano imiti diito ijinoti inehicaneri. Jaano toono minooci, sano idiino iicano imiti cijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. ¹⁹ Jaamo diito icaballomi mitya icauhi ijinofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jininimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

²⁰ Jaanoti sanoodimo diitoco idasuno omoonicuunoti guijevetimo atajaumo iimitico jeevuutihi. Jilli suufenitimo imitino gajamico, bu oro, plata, bronce, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeevehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. ²¹ Bu tolliro suufenitimo sitaaco agaicaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoonoo icanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Icaabo.

¹ Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi miniciniibo, inigaihalliti tihi cajetaciniuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achiciniuhi, bu idiino cijigai imahacinobadi jeevauhi. ² Jaabo usefaño aamegayi faayicinihaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotihaco muuaihallivi ficuui, jaanoti inaninaagotihaco jiinjehallivi ficuubo icano. ³ Jaaboro sefano coovadiivuubo

oono jicu sefano iniigonibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimisiici idiino sisiimi ojiuhi. ⁴ Jaamo isisiimi oojuunoco uujoho caatiniqui mooniunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵ Jaanaaca Moocaani toomominaafi jiinjehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleeciniubo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiyiciuhi. ⁶ Jaaboro fahijivaro iicaabo niquejeque, jiinijeque, muuaiñooco, bu paryi tonehejefaño iicamoco icano ifiivusuubo momofañodi miyaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuui. ⁷ Niinoobo imiriicuco iguiisicudi Moocaani esamaaje agaajarahicatino icacuui ijeecivominaa, ihiimaaminaa iicamoco unuubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaano siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihalliri, jiinjehalliri icano ujulleeciniibo usefaño iicahaame afaayicinihaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluuhi uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: ffaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaitiejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico iiciuboro machuuhi. Jaano taajifaño imiino iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituuhi. ¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino diibogo ajashutino cuuminoditi, jiinjeminaaditi, siijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisiici Moocaaniti Ihiimaamisi.

¹ Jaadi uco aciumo noofajicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuuhi: Gañivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeecivobujeque doovo icano, bu doovo, ¿naa minoodimo tomañovi ejeecivehicamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idinocoro igoohasico devedino tohasi siicumijeo miyaminaaguiharucu icano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuji cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajiibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijiibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jicininisico.

⁴ Jaamisi diitisi Moocaani jiinije Aivojibo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta mihiicuuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. ⁵ Jaamisico saatoho imitino omoonigohachiji diitisi iijiti cijigai iineeji diito iminaaco ijigasiqui. Tolli guijevimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. ⁶ Jaamisi jiinjehallivi Moocaaniti ihiimaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tijjhoti iminiyujino mityama icahi, bu jiinjeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. ⁷ Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi inihicuubo oono inihicuhojifañoti asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico iguiinoniboro gaicaauji. ⁸ Jaamisi chuumuhuno tuucuumi sihidi ejeevacuumi, Moaivojiboco etetecuucuumi jihaifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinhi. ⁹ Bu jaamisi ciraajitih mifucuci, safucu, bu sifucutifeenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiinije miyaminaa icamo ihatyimequi. ¹⁰ Jaamisi iguijeveneri jiinije miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti ijiibeguehicamisi diitoco idaasuno omoonihicamisi iguijeveneri. ¹¹ Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeenedi icano nijequeti Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatyimemere sihidi iguetejimo. ¹² Jaanaa diitisico sefano niquejefañoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaaneguiiha caamo fuumisi aimuufaifeenedi. Jaanoco iminaa atyimeuhi. ¹³ Jaano ticovovi aivo sefano jiinije amaryibauneri tuucuumiti fahuseecijaava iicamañoti sajaaro callajaavehicaui. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuui. Jaaneri siete

* 10:11 Sahaamefaño: nooboro, noono.

mildimo miyaminaa guijeveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefaño iicaaboco imuuhi.

¹⁴ Jino allivivono imiti fatyehi. Jaano allivio imiti goovajino asaano.

Niino Miriicuco Iguisino.

¹⁵ Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi imiriicuco iguiisuno ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefaño ajashutimo jilli unuuno:

Jiinije aivojino Mohaivojibedi, bu Iristodi icano icacuui. Jaabo tajiibaji fahiivaro, noomoro.

¹⁶ Jaanaa veinticuatrodimos quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jiinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuuhi, ¹⁷ jilli noomoro:

Ico mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. Ijoho idiicauboco, bu idiicaaboco, bu asaajiiboco icano, bu dimityaco agaayiciboro atajiibacuumaño icano.

¹⁸ Miho jiinijeminaa dijaa sifiiratehi. Jaarunofaño ijoho adaamijifucu, bu uchuumucuumoco udugaacujifucu icano gasecuui. Jaasumi dijeecivominaa ijoho onoonoco ijbeguehcamoco, bu ihiro iicahicamoco, bu dimomoco obociguehcamoco icano sabadiro sihidi ejeevamehejeque, bu sihidi ejeevatimehejeque icano adaadujifucu, bu tolliro jiinijeque ifinisuhicamoco ifinisujino icano, noomoro.

¹⁹ Jaasumiro niquejefaño Moocaani temploja faayicicafutuui. Jaaneri Moocaani unuunohaameque ificuuba cajonbaco atyimeuhi. Jaasumiro sisiimi sihidi namebauhi, jiinije nihicuno guubuvusuui, bu sisiimi giriribauhi, bu jiinije sefano maryibauhi, bu guisiyinobadi eeevano sihidi sefano aifuui icano.

12

ñihicuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

¹ Jaanobuunati niquejefaño jabafiirano ifuvusuuno: gaigo nihibari imibocinigobadi aricuno ifuvusuuno, fucuo nihibahalliri julleecinigo, docedimo meeciriri ichaahimiga eheetavocinigaco javucinigo. ² Jaago oovago icago iseemevaqui aiveveneri gaibahicauhi. ³ Jaanobuunati bu siino niquejefaño ifuvusuui: dragon ñihicuubo tifaibo, sahuse juugahuseti miyici idino inigainoma icaubo, bu fahuseecidino inicuno, bu inigaino ticovoocivi ichaahimiganoma icaubo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañoto meecirico niquejefañoti ubuutuucuboro jiinijehallivi gañiui. Jaaboro iseemevaqui omoonigo imegavi julleveubo diigo eseemevasumiro toseeque iduui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauhi. Jaabo jiinijeminaaco sefano tajiibaji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefaño satyocafutuui Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gauihi sicaihigo iicahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahi diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefaño idragon fuui iyotoma. Jaamoma moonicasiubo Moocaani toomominaa aivojiibo Miguel onoobo iyotoma. ⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guinoniuimo, bu tahi niquejefaño diito icajirumaño samaño chahauhi. ⁹ Jaamaño diibo sihidi eeevano dragonco baavi gañiuimo, johono siicijeo jiinimo oono imomo iji, Satanas iicaaboco. Jaabo jiinijeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jiinijehallivi gañiuimo.

¹⁰ Jaanaa guubuui sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaniti asaano taajasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Iristo mitya icano gasecuui. Miho baavi gañicafutucuubo Moocaanico monahabomihallivi imitino ijbeguehicaabo fucuhachuta, cuujehachuta icano. ¹¹ Jaaruuboco monahabomi guinonicuui Corderobadi iicaabo tijohofañodi, bu Moocaani jibogo miyaano iicanoco ijbeguehicaneri icano. Miho ifiico gaijutimo, bu guijeveque iguihutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefaño iicamo imo imo icahi, bu amihai tahi paryi mihicamo icano. Jaanoti idaasucani mihicaji amihai jiinijehalliri, bu muuaiñoño mihicamo icano. Miho oono iji tahigo sihidi isifiiratooboro niitehi guenene icajitinoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agañiunoma iicaabo oono gaifiico eseemevaugoco bucasiubo. ¹⁴ Jaanegui diigoco ciimimi mogaaje jjecuucico aciumo jiinimobadi iicaaboti tehesino igaaqui sicaihiigovi diiguedi iimibachuuhigovi. Tahí diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti ijiinimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluuhi muuaiti ifiivotonoro diigoco ibecasiqui. ¹⁶ Jaarunofaño jiinije diigoco amusuuhi, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷⁻¹⁸ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiiratuuboro fuuhi diigo iyaachimihai aatyuvuudimo sanoodimo Moocaani tajiibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jibogoco jeevesutimo iicahicaumoma ihamocasiqui.

13

ñihicumisi.

¹ Jaadi muuai jiinigaibaahohallivi ujulleveubo atyimeuhi ñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juughuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iiniicuno iticovoocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatiniciniuno Moocaniditi idicuno onono momo icano. ² Jaabo ñihicuubo jicubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi boci iiji icanoco aciui. ³ Jaabo ñihicuubo nigaiti sahiti icauno itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiinije miyaminaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguuhi. ⁴ Jaamoro idragonco cahacisuumo diibo ñihicuuboco mityaco aaciumaño. Jaabadiro bu ñihicuuboco cahacisuumo jilli noomoro: ¿Mijoho fine jaani ñihicuubobadi jeevahi? ¿Mijoho fine diiboma amocasijirahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo ñihicuubo Moocaniditi idicunoono ihiimaano jaabicafutuuhi cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui. ⁶ Jaamaño ticovaubo Moocaniditi imitino ihiimaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabiciuboro jilli ñfiniciubo Moocanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguiononunoco. Bu gaayiciubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacuumivahallivi, fanoohiji miyaminaahallivi, bu faajiinije miyaminaahallivi icano. ⁸ Jaabo diibo ñihicuuboco cahacisuumo paryi jiinijehalliri iicamo oono jiinije ifiivuunotiro diito momono Corderobadi iicaabo agaicaaucufutuubo fiivoahaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amihai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu niisugari sitaaco agaicaaumo, bu niisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiha Moocanita iicamo imiyaavogomoro ijaabicihaciqui.

¹¹ Jaanobuunati sifi ñihicuubo jiinijefañoti asaunoco atyimeuhi. Jaabo iiniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaaruubo dragonbadi iimaahicauhi. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayiciuhi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jiinijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajiibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jiinijehallivi ciijigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofeenedi jiinije miyaminaaco bañiubo. Jaaboro diitoco tajiibaubo diibo iticonio ñihicuubo niisugari agaviricunoma iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaano ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebico aaciiboro ihiimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajiibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idasumehejeque, bu sihidi inihibamima iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jijovotoco icano. ¹⁷ Jaadi mihaiñooba ticovono naajejitihí diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo ñihicuubo momo, bu imomo ovo icano.

¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino ñihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cuumibaihalliri julleeciniuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatiniciniumo. ² Jaadi guubuuhi niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojisunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico miñhaiñooba aivo gaajahicautihi idiimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiinije miyaminaafeeneti ataajasucafutuumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi ataajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifiira atyimerautihi.

Moocaani Toomominaa Miimisiici, Saafi Idiino Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi niquejeguiinodi ifinijitino taajasujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jiinijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miñro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jiinijeminaaco idasuno omoonijifucu. Jaaneguiiha niquejeque, bu jiinijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifiivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacu-umi Babilonia cuumi paryi jiinijeminaaco ihajevari iguiricavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono ñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuumoco. ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cuujehachuta icano jaguisisuratino diito ñihicuuboco, bu ihijico icano aachacuumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

¹³ Jaanaa guubuuhi niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco unuunoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jiñhi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajaveechujimo icano.

Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani Niinofucu Naniji Iimifiimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Iimitifiimoco Imitino Imooniqui Icano.

¹⁴ Jaadi emeeciubo atyimeuhi aimuufai seseeneque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijjevahuco gaayiciniuboco. ¹⁵ Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuuihi. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticibo basuta noovataco diicicu tufucu mihicacuuhi. Jino jiinije basuta noova tifaicuuhi, nooboro.

¹⁶ Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jiinijehallidi iguiyiciuboro jiinije basuta noovataco icuuihi.

¹⁷ Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuihi niquejefaño iicaja templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijjevahu meeyuhu icahuma. ¹⁸ Jaanaa bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama

iicaabo. Jaaboro imeeyuhu siijevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticiiibo diici jiinije baacuco oono icivucuunoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diibo imeeyuhuco jiinijehallidi iguiyiciuboro icuhi jiinije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifiira nitibafaño gañiuhui mahamicafetequi. ²⁰ Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuui. Jaano initibafañoti tiiijoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuui fahigovavi, bu ifaicuva ifutuui caballomi ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tiiijoho eneejiruno baacutofaihuviro oovicafutuui.

15

Niino Imiti licajino.

¹ Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ifuvusuuno jabafiiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani toomominaa iticovoocivi niino idasuno omoonijinoma iicaumo. Jaamo imivusui Moocaani sifiirataco.

² Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi ifuvusunoco. Jaanojiniri jullelleeciniumo Moocaani aaciuno iharpanoma johono inihicuuboco, bu ihijico icano iguiinoniumoro, bu diibo momo oovotaco agaayicutimo.

³ Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevominiaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ijoho edetavono Aivojiibo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiqvevehi, bu aivo miyaano icano, ijoho jiinije miyaminaa Aivojiibo idiicaabo. ⁴ ¿Mijoho bu ico, Aivojiibo, nihicugotimo icajirahi? Paryi famoro ico cahacisui. Miuro ijoho idiiboro imihinivatiiibo. Jaamaño fanoojiinije miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ijoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

⁵ Jaanobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimimaño iicauja afaay-acaafutuunoco. Tomañovi tajiiba guisibabujecico ificuhicaumaño. ⁶ Jaamaño iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisiici idiimo Moocaani toomominaa Moocaani idasuno omoonijinoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehuje, aricuchehuje, mihinivatichehujeña jiciniumo. Jaamo oro niivigameeheneri ifeeyjenhallidi siyiyiciniuhi. ⁷ Jaamoco igueenemejedimo iicaumoti saafi aciui iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofaño Moocaani fahijivaro iicaabo sifiira gahaficinoma.

⁸ Jaasumiro iimimaño onoomaño aimuufairi gahafuui Moocaani sihidi ejeevano, bu mityati icano asaano. Jahigo mihiñooaba jicafutuujitirahi oono sahuse juugahuseti miimisiici icano iicaumo Moocaani toomominaa iticovoocivi Moocaani idasuno omoonjinoco asatyumo toonoco omooniumo imivuutinohachuta.

16

Moocaani Sifiira Guirihilluno Aamitaditi Ijibogono.

¹ Jaanaa guubuuhi templojafaño iicano iimimañoti Moocaani toomominaa sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumoco sefano unuunoco: Mofoomoro jiinijehallivi mutucaruto toono sihidi ejeevano Moocaani sifiira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

² Jaaneguiiha diitoti saafi ticoniui jiinijehallivi iguirihillufaño iicaunoco utucarubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono inihicuubo oovotaco agaayicumoco, bu ihijico iiumumoco icano fiivuuno idicuno cinisino sihidi aivonoono.

³ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco muuaiñoña tucaruui. Jaaneri inifaihuno chuumuhi tiiijohobadi minifutuui. Jaaneri paryi tumuujefaño iicaumo chuumuui.

⁴ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco tehinohallivi, pisirigaño hallivi icano tucaruui. Jaaneri inifaihuno tiiijohoti minifutuui. ⁵ Jaanaa guubuuhi diiboro unuunoco: Aivojiibo Moocaani, ijoho aivo imino omoonifiibo, idiimiibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano. ⁶ Miuro diito iidiro iicaumoco, bu diijibogoco ihiimaumoco

icano itijohoco agañiimoro guijeniuhi. Jaamaño ijoho jisumi diitoco tñijohoco diisuhi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷ Jaanaaca bu guubuuhi saafi Moocaani jeecevobuje iicauhigoti unuunoco: Jii, Aivojjiibo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonihi, nooboro.

⁸ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco nihibahallivi tucaruuhi. Jaaboro inihibaco mityaco aciubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasiqui. ⁹ Jaaneri paryi miyaminaaco ñihicuuno jigasuubo. Jaarunofaño iimitico jeevesutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunoono iimaumo toono ñihicuunoono imitihallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano allivioobo iguirihillufaño iicaunoco oono ñihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuhi. Jaaneri diibo aivoji jiinije cìvonoguiino minifutuuhi. Jaanaa miyaminaa aaivovomoro cuhufono imicicifotomoro majaabiciniciyadiro diito inehejebanoco jimicamaaihucahi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesutimo omoonimoro Moocaani niquejefaño iicaubediti imitinoono iimaauhi icinisiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco sihidi ejeevamuuai Eufrate onoomuuaifaño tucaruuhi. Jaaneri tumuuai fiigatyuuhi jiihaiti iminifetequi tojiri aamijijaagoti jiinije aivojito isaaqui.

¹³ Jaadi atyimeuhi dragon iijifañoti, bu ñihicuubo iijifañoti, bu jihovo iimaaminaafi iijifañoti icano inuumoco, miimisiici, saafi idimova iimitino gajjami jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gajjami sihidi ejeevanehejeque omoonihicaumo, bu jiinijeminaa aivojitoco igaiyicituumo Moocaani sihidi ejeevaaboma ihamocasiqui.

¹⁵ Jaanegui mehesicini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asaanicibadi. Imicani icajjiibo ifico imino imibachuubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitiibo sicaibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gajjami aivojitoco igaiyiciuhi hebreomi iijiri Armagedon onoomañovi.

¹⁷ Jaanobuunati niinoobo iguirihillufaño iicaunoco tucaruuhi sicaisituvi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuuno guubuvusuuhi: Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jiinije ñihicuno guubuvusuuhi, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jiinije maryibauhi jiinijehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaaniciivi. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejeevacuumi dujavavuuhifeededi minooi, sano idiino. Tolliro bu jiinije miyaminaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu Moocaani sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumiti esafutuuhi. Tuucuumico isifiirafaihuco ifayisuqui tuucuumijaago isifiiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugaiño, bu ifabaino icano buuhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañoti guisibanobadi ejeevano aifuuhi. Jaanaa saba boci cuarenta kilodino icauhi. Jaanohalliti miyaminaa Moocaanico: Imitinoono, nuuhi jihishitineri diitoco idaasuno omooniuonohalliti.

17

Sihidi Ejeevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

¹ Jaanaa tajaago saabo oono Moocaani toomominaa sifiira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico ifusuqui oono sihidi ejeevano ajevaminaago muuaiñohalliri igicinigoco ahaaminoco, nooboro. ² Miho jiinijeminaa aivojito diigoma imitino icahicahi. Jaaneri jiinijehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guiriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gaija uco ifusuunofañodi Moocaani toomominaafi uco sicaihigovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigoco ñihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo ñihicuubohalli sihidi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyici idiino, bu fahuseecidino iinicuno icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igiciniugo jiciniuhi tifaiba iicachehuri, bu atyivachehuco icano. Jaago imibaiquimaacinuhi orori, bu iminoono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco idicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuci icahilluco. ⁵ Jaago imecure

caatiniciniuno itihino momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jinijehalliri iicano idicunoono seeji icano, onoono. ⁶Jaadi uujojo gaajaciuhi diigo Moocaanita iicamo tijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco ijibeguehicaumo tijeheri icano imo imo iicagoro guiriicavocinigoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafiituuhi.

⁷Jaaneguiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collhi daabafitehi? Ico uujojo gaajasuji oono itihino diigoco adaatyimene milli eneejirunoco, bu inihicuubo sahuse juugahuseti miyici idiino, bu fahuseeci iinicuno iicaabo diigoco ifiiseebeti icano. ⁸Diibo inihicuuboco adaatyimeebe johono iicahinibo. Jaaruubo jisumi chahacuhi. Jaaruubo siino inihicuhofifañoti saajiibo ifinicujihigovi efeejino imegavi. Jaaneri jinijehalliri iicamo jinije ifiivuunotiro fiivoaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji oono inihicuubo iicahinibo, achahacuubo, siino asaadi.

⁹Jimañeri onoonoco gaajama iicamo gaajaji: Miïro oono inigaino, sahuse juugahuseti mibaici idiino ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobaijehalliri diigo igicinibajediti.

¹⁰Jaayijere bu sahuse juugahuseti miimisiici idiino aivojito iicamediti eneejiruno. Jaanoti sahusedimo finicuuhi. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi guenene icajitih. ¹¹Jaabo oono inihicuubo iicahinibo, achahacuuruubo diitobuunati asaajiibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifinicujihigovi.

¹²Jaanoti bu fahusecidino iinicunoco adaatyimene fahusecidimo aivojito iicajimoco onoono. Jaamo tajiibatihica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji ijico gaayicijimo sano oono inihicuuboma. ¹³Jaamo diito aivojito sabadi ihiimaamoro imitya, bu ihaivoji iicanoco oono inihicuuboco acijimo. ¹⁴Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, miïro diibo aivojito Aivojiibo, bu tajiibaminaa Tajiibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro iciuhi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuaiñooco ajevaminaago tumuuaijehalliri gicinigoco adatyimemuuaije oono cuumino miyaminaa, bu fanoohiji miyaminaa, bu jinijeminaa icano. ¹⁶Jaabadiro bu oono inihicuubo nigainohallivi fahusecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco ijiihevenere sicaiigoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷Miïro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihiimaamoro ihaivoji ijico inihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸Jaanoti bu gaigoooco adaatyimene oono sihidi ejeevacuumi jinije miyaminaa aivojitoco atajiibahicacuumiti onoono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifinijino.

¹Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icaabo niquejefañoti iniituunoco. Jaabo seseene jinijeque achiciuhi iharicuri. ²Jaabo sefano nuuhi: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gaijami iijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo idicufiimo, bu ijiihechufiimo icamo iijanurucu icano. ³Miïro paryi jinijeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jinijeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jinije naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴Jaadi siino guubuuihi niquejefañoti unuunoco: Amihai taty mihicamo tuucuumiti mihiino tuucuumi imitifañodi mihicadino, bu tuucuumico idasuno omoonijino amihaiivi ifetedino. ⁵Miïro tuucuumi imiti ajashutino jinijeti niquejevi ifutucuuhi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuuhi. ⁶Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo aacihicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omooniuono allinoocivi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanivivi meheetavo diiguedi. ⁷Sihidiro aivono, idasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro,

sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miïro diigo ijeebiifañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idaasuno icajitihî, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: guijeve, bu idaasu, bu ajaeba, bu ciijigairi jigasucafetejigo icano. Miïro jishitiibo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jiinijeminaa aivojito diigoma iicahicamo, bu imitico sihidi imeguehicamo icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino ñihicuti tehesino iicahigoti neejimo: ¡Ayî! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiraacuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayî ico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jiinije naajeminaa tuucuumico iidaasuvomoro taacasiji diito inajeteque isivanoco miñhaiñooba anaajecuujitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneneheje, bu oovosiino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminooono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifaihiba iicaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacinoono, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacinoono, maaniguiijino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, diiribano, bu harinaguiijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jïjovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: Ijoho sihidi idimeguehicano chahacuui, bu fahiijivaro chahacuujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryî jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi inihibamivahicamo tehesinotiro iicajimo tuucuumico idaasuno omoonino ñihicuti, ihidaasuri ataamoro neeji: ¹⁶ ¡Ayî! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miïro gaigo imichehujefaño, itifaihiba iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jïcinigo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinigobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayî finihi, noomoro.

Jaabadiro bu paryî ciijigaimenenene aivojito bu togajeri ijigomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryî muuaiñofoño ududicamaaimeheje icano tehesinoro julleecamaaji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jïcuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jiinino gavaracuujî iidaasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ayî! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miïro tuucuumi busumijeri paryî muuaifaño icijigaimenenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayî finihi, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño amiñhai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu amiñhai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryî Moocaani ijico miñibeguehicamo, bu diibota mihicamo icano. Miïro tuucuumico tolli omoonineri amiñhaiño jaadaco Moocaani icihî, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani tomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyigabaco gañiyiciuhi machuta cahasutaguisibatyigababadi iicabaco. Jaaboro muuaifaño gañiñuhi, jilli nooboro: Jilli gañicafetejicuumi baavi sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujitihî. ²² Bu ufucuro diñihaiñofoño arpa, bu siru, miriicuno icano guubuvusucuujitihî, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco ahasuno guubuvusucuujitihî icano, ²³ bu ico achicinihicano ciijigaimecuno ifuvusucuujitihî, bu ufucuro ñvi guubuvusucuujitino taabava jïbaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejevamo paryî jiinije miyaminaaco dihapichuneri abañihicaumaño.

²⁴ Miïro tuucuumifaño Moocaani ijico iñibeguehicaumo tiijohoco agañiuno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita iicamo tiijoho, bu paryî jiinijehallivi agaicaauhicamo tiijoho icano, nooboro.

19

¹ Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubuui:

¡Aleluya! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaaano. ² Miïro diibo imino miyaanoro emeeçiboro dugaacufihi. Miïro sihidi ejeevano ajevaminaago jiinjeminaaco iha-jevare imihinigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijeecivominaa tiijohoco agañhuno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuuji, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatro dïmo quillahuto iicamo, bu igueenemehejedïmo iicamo icano jiinjehallivi ajavucamaaïumoro Moocaaani ihaivoji icagahalliri iicaaboco imuumoro neehicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhi: Moocaaanico mihimo paryi amihai diibo jeecivominaa, diiboco mihiguimo mequehefiimo, bu munumefiimo icano, noomoro.

Corderobadi Iicaabo Jiibaimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhi sihidi miyaminaa ihiimaabadi iicano, sefano guubuvusuuhi guisino uguubuvusunicibadi iicano, bu sefano sisiimi igiriribanicibadi icano, jilli neehicauhi:

¡Aleluya! Aivojiïbo Moocaaani sihidi mityama iicaabo atajiïbacumaño. ⁷ Masii imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui. Miïro jino Corderobadi iicaabo taabava jiibaimo iicajino gasecuuhi, bu mogai iicajigo imibaivucuuhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihivatichehu, aricuchehufaño jiïhacucuumo, noonoro.

Jaano toono iimichehufaño jiïhacuno onono Moocaaanita iicamo mihivatichehu iicanoco eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajimo Corderobadi iicaabo taabava jiibaimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaaani iiji aivo miyaano iicano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguiino memuiïvuuhi diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Tolliro moonidino uujoho, bu tolliro Moocaaani jeecivominaafi ijoho idiicabadiro, bu dinahabomi Jesu jiïbogoco suufenitimo jiïbeguehicamobadiro icano. Jaanegui Moocaaanico diimo, nooboro.

Miïro toono Jesu jiïbogoco jiïbogomo Moocaaani iimaa jiïbogominaa.

Eseseene Caballohalliri Iicaabo.

¹¹ Jaadi atyimeuhi niqueje faayiciniunoco. Jaanofañoti inuubo sesebe caballo. Jaabohalliri iicaubo momou Abañitaiïbo, Miyaabo icano. Jaabo imino atajiïbahicaaboro miyaano iimitinoco iguiinoniqui minaaco eheetavefiïbo. ¹² Jaabo aallino çijigaiguihunobadi jeevauhi, bu inigaihallivi sihidi chaahimigano icauhi, bu imomo caatiniciniuhi. Jaamomoco idïboro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo tiijohori jeesucinehufaño jiciniuhi. Jaabo momou Moocaaani iimaa. ¹⁴ Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa imichehuje, mihivatichehuje, sesechehujefaño jicucuciniimo. Jaamo bu tolliro seseefiimo caballomihalliri icaumo.* ¹⁵ Jaabo iijifañoti siïjevaga niisuga inociniuhi. Togari jiinjeminaaco iguiinoniqui. Jaaboro tajiïbajiïbo jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijiïbo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaaani imityaabo idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igaachehuti caatiniciniuno aivojito Aivojiïbo, bu tajiïbaminaa Aivojiïbo icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu atyimeuhi saafi Moocaaani toomominaafi nihibahalliri julleeciniïboco. Jaabo sefano coovadiivuhi paryi joomi asimi niquejeguiinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaivova ajashutino Moocaaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefaiimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diitohalliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jïjovoto uucunoco bu unumefiimo uucunoco, bu equehefiimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

* 19:14 Griego iijiri noono: Jaaboro diitoco iisujiiïbo Moocaaani imityaabo sifiira aivofaihuco.

¹⁹ Jaadi atyimeuhi ñihicuuboco, bu tolliro jinijeminaa aivojito ihamocasiminaama igaivuumoro oono eseseene caballohalliri iicaaboma, bu diibo amocasiminaama icano imoonicasiqui asaaumoco. ²⁰ Jaadi ñihicuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayiciuboro sisiibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi ñihicuubo imegavi jabafiiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco bañihicauhi oono ñihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu jaamoro diibo ijico iimumoco icano. Jaamisico gañiubo buheemisico cijiigai jicooba azufrema ijigabafaño. ²¹ Jaanoti diitisi yoto guijencafutuuhi oono eseseene caballohalliri iicaubo ijifañoti niisuga iinoociniugari. Jaamo uucuneri paryi añimi sihidiro tuvauhi.

20

Mil Año Ticovovi Imino Icajino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani tomominaafi ihusefaño ñihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituboco. ² Jaaboro dragonco agaayiciuboro tohiri sisiuhi. Jaaboco siicijeo jiniimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco ñihicuhojifaño agañiuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igaajataco ficuuhi siino miyaminaaco bañicuutiibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo guenene icajitiibo.

⁴ Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniumo itajiibaqui mityaco agaayiciumo. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani ijico Jesucristofañodi ijiibeguehicaunohalliti inigainoco iquitiumo jeehinoco. Jaamo diito ñihicuuboco, bu ihijico icano imuutihi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheeteumoro Cristoma mil año ticovovi tajiibauhi. ⁵ Jaano toono iticonio buheete icajino. Jaanoti saatoho uchuumucuumo buheeteutihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo Moocanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheetefañodi icajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cijiigaifaño agañijirunoma. Jilliro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajiibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji ñihicuhojifañoti. ⁸ Jaadi feejiibo paryi jinijeminaaco ibañiqui. Jaaboro Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucuumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiniigaiyihaiñobadi iicamoco igaiyicijiibo minaaguuiha. ⁹ Jaadi saajimo jinijejinibacidi. Jaamoro Moocanita iicacuumico, Moocaani agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Moocaani cijiigaico agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abañiuboco gañiijiibo cijiigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono ñihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafaño. Jahigo idasuno aivono moonicafetejimo fahijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeenetí niqueje, jinije icano sano finiuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimerautihi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevicaumo unume-fiimo, bu equehefiimo icano sahigo Moocaani imefeenevi jullelleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijeveumo tehinofaño, bu muuaiñoño icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijeveumo jeehino buheeteuhi guijeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeñiboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu guijeveminaa iicahicaumaño icano gañicafutuuhi cijiigai jicoobafaño. Jaaba toba cijiigai jicooba allivio guijeve iicano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gañicafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiinije Icano.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiinijeque icano. Miiro iticonio niqueje, bu iticonio jiinije icano ifinicuumaño, bu tolliro muuaiño chahacuuhi icano. ² Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniitucuumico. Jaacuumi imino imibachuciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuui: Meeci, jino Moocaani miyaminaafeeneri jisumi icacuunoco. Jaabo diitoma icajiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Moocaani diitoma icaji diito Caaniti iicaqui icano. ⁴ Jaamo taafiirafaihunoco Moocaani filluji. Jaadi siino guiyeve chahacuuji, bu taafiira chahacuuji, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuuji, eedeene achahacujimaño, noonoro.

⁵ Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiji aivo miyaano iicano, nooboro. ⁶ Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuuno. Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo uujoho adufirari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuti isuuji jaadusuratino. ⁷ Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸ Jaanoti inihicuguehacamoco, bu imiyaaveguehaticamoco, bu fanoova imitiminaaco, bu agaicaaufihicamoco, bu gaigoomima imitinoono iachicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani ijimico ejeecivehacamoco, bu paryi abañifihicamoco icano gañijimo cijigaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guiyeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idiimo niinoono Moocaani sifiira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asaaboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰ Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofaño atyimeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai niquejevi asatyuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejeevacuumi, Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniitucuumico. ¹¹ Jaacuumi seseene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jasper guisiba aricu imino oonogoonovi ifuvusunicibadi. ¹² Jaacuumihallidi kuhufono guisiri megueciniuno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idiino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idiino iicacuumije momono caatiniciniuhi icano. ¹³ Jaano aamijinaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu niqueuenaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino icano. ¹⁴ Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idiino guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵ Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico ihevequi iguhaganoco, bu imeguetaco icano. ¹⁶ Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuihi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷ Jaadi bu imeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuihi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovoniciyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸ Jaanaa imegueta jasper guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹ Jaanoti bu imegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachuciniuhi: Iticoniooba jasper guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba

zafiro onono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba agata onono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba esmeralda guisibari imibachuciniuhi; ²⁰ Jaano allivioba onice guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba cornalina guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba crisolito guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba berilo guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba topacio guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba crisoprasa guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba jacinto guisibari imibachuciniuhi; bu niinooba amatista guisibari imibachuciniuhi icano. ²¹ Jaanoti iguhugano docedino iicano perlanorou. Jaahugaje iticovoocivi sano perlariro eetavociniuhi. Jaanoti tuucuumifeene jiihai sano ororiro eetavociniuhi, imino vidriobadi foovono onoogoonovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutihi Aivojiiho Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañoavairo tuucuumifaño mejeeciveji. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahachicinimaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachiciniho iicamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefañodi jiiinjeminaa ataajasucafutuumo igueji. Bu jiiinjeminaa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano foboocirahicajititahi tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jiiinjeminaa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejititahi, bu iidicunoonoco, bu bañifiraco icano omoonihicamo tahi feejititahi icano. Jaanoti naha idimoro Corderobadi iicaabohaame fiivohaamefaño imomono acaatinicinimo feeji.

22

¹ Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aacimuaico. Jaamuuai nifaihu jaacuhi cristalbadi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icagati iinoociniuhi cuumifeenedi. ² Jaacuumi iicauji jiihai imiyaji guiraaji. Jaaji guiraaro tumuujinicidiro icaji. Jaanojinivi fiivo imohooi icahi fanaagovaacijjinivi. Jaahooi faficabavaviro ifanihibava ticovovi noova icahi fanihibavaviro. Jaahooi aamene jiiinjeminaaco itaabuqui iicano. ³ Bu jahigo afajacinino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icaga icaji. Jaamisico ijeecivominaa imehicaji. ⁴ Jaamo bu diiboco faño ihimeque atyimehicaji, bu diibo momo ihimecunoti icanoma icajimo icano. ⁵ Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo siino seseque esucujititahi cijigaimecuno seseque, bu nihiba seseque icano esucujititahi Aivojiiho Moocaani diitoco ahachicinijimaño. Jahigo diito fahijivaro aivojitoti icaji.

Jesucristo Asajino Fiiticuuhi.

⁶ Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahijji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojiiho Moocaani ihiimaaminaaco, Igaijaco aacifiibo itoomominaafico jino galluuhi ijeecivominaafico ihifusuqui goovano iicajinehejeque.

⁷ Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajiibo jiihaamefaño Moocaani jiihogo acaatinicinino onoobadi omooniiho, nooboro.

⁸ Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuui, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco ifusuuboguiino memuuivuuhi diiboco imeequi. ⁹ Jaarunofaño uco nuubo: Tolli moonidino. Miho uujoho Moocaani jeecivominaafi iibadiro, bu oono dinahabomi Moocaani iijico iijibeguehicamobadi, bu paryi oono jihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanogui Moocanicoro dihimo, nooboro.

¹⁰ Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jiihogo jihaamefaño acaatinicininoco toovono ficuudino. Miho fiiticuujino toneheje iicano. ¹¹ Jaanogui jaafa iimitiibo iimitico mooniihoro icahi. Jaanoti bu iidicuubo jaafa ihidicuunoco mooniihoro icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco mooniihoro icahi. Jaanoti bu Moocanidiro iicaabo diiboco jeevesutiibo iicaqui.

¹² Jiihi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³ Jaabo uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, bu iticonioobo, bu nijequeoobo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiiutimoco iimitusucuumo fiivoco aacino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti iidicufiimo, bu apichuco ihiiimaahicamo, bu gaigooma imitinooonoo iicafifimo, bu sitaaco agaicaaufifimo, bu jihovo ijimico ejeecivefimo, bu paryi famooro bañifiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icaji.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihaiiobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa.

Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifinijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño onoonehejeque janaanici ucuubaryuhachiiji, bu diitohallivi Moocaani galluuji isifiira idaasuno omoonijinoco jihaamefaño eneehicacuunoco. ¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañooco agañihachiiji, diiboco fiivo imoho noovatati icitibocoro imicumifañoti gañiji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuui.

²⁰ Jinehejeque ijibogoobo jilli neehi: Jiihi goovajino asaano, nooboro.

Jiihi. ¡Disaa, Aivojiiho Jesu!

²¹ Jaafa Mohaivojiiho Jesucristo paryi amihaico imino moonihi. Fine.